

శ్రీనారాయణరవేనమః.

శైవప్రచారిణీ,

సంపాదకులు,

గ్రంథమాల . ౬

కొడిమేలరాజలింగా రాధ్యులు

శివ రహస్య ఖండము

లోని

సప్తమ కాండ యగు

ఉపదేశ కాండము.

ఇది

బాలసరస్వతి విరుదాంకితుడగు

కోడూరి వెంకటాచల కవిచే రచింపబడి,

బ్ర॥ శ్రీ॥ విద్వాక్ - ముదిగొండ వీరేశలింగశాస్త్రిగారిచే సరిచూడబడి

బ్ర॥ శ్రీ॥ కొడిమేల - రాజలింగా రాధ్యుల వారిచే

శైవప్రచారిణీ ముద్రాక్షర శాలయందు

ముద్రింపించబడియె.

కాపీలు. ౪౦౦

శా. ౧౮౪౫. వెల రు — 0

మ హా శ యు లా రా !

ప్రపంచమున జన్మించిన ప్రతిమానవునికి ధర్మాచరణ మవసరము. ధర్మమార్గము నవలంబించిన మహానీయుల కఖిలమనోరథములు కరతలామలకము లు. “ శరీరమాద్యం ఖలుధర్మసాధనం ” అను కవికుల తిలకుడగు కాళిదాసు ని వచనము వలన నీ శరీరము ధర్మ మాచరించి తాను తరించుటకై యరుదెంచినటుల స్ఫురింపెడిని.

“వేదోఖలంధర్మ మూల” మ్మని వేదమునకంటయు ధర్మాచరణమే ప్రయోజనముగ వచింపఁబడినది. “ ధర్మవీవహతోహంతి ధర్మోరక్షతి రక్షితః ” అను స్మృతికారులపవిత్రవాక్కు “ మనము ధర్మమును గాపాడినచో మనల ధర్మముగాపాడుననియు, మనము ధర్మము నశింపఁజేసినచో మనల ధర్మము నశింపఁజేయుననియు ” నుపదేశింపుచున్నది. “ ధర్మంచక ” అను శృతిమానవులకు ధర్మప్రవర్తనమును విధించుచున్నది. “ ధర్మేసర్వం ప్రతిష్ఠితం ” ధర్మస్యతత్త్వానిహితం గుహాయాం ” అను విధివాక్కులు వే విధముల ధర్మమహిమను ద్భోషించుచున్నవి. అందును “ స్వధర్మేన ధనంశ్రేయః పరధర్మోభయావహః ” అని స్వధర్మానుష్ఠానము శ్రేయస్కరమనియు, పరధర్మానుష్ఠానము భయావహమనియు, నుడువఁ బడినది. కావున ముక్తికిని, సకలమనోరథములకు నుదావలమైన ధర్మాచరణము సర్వజనుల కవశ్య కర్తవ్యమేగదా?

అట్టి ధర్మ పుంజమునుకూలం కషముగ బోధించునవి నిగ మాగములు. మఱియు నేతదధోకపబృంహకములై స్మృతులు- ఇతిహాసములు- పురాణములు- మొదలగునవి వెలయుచున్నవి. అందును బురాణములు సర్వజనానంద దాయకములై యలరారుచున్నవి. పురాణార్థ పరిజ్ఞానములేక వేదార్థము వచింప నెవరును శక్తులుకారు.

అట్టి పురాణ గ్రంథసంఖ్య శతకోటియని వచింపఁబడినది. మహాత్ముడగు వేదవ్యాసులవారు సకల జనోప కృతికరణ దీక్షాబద్ధ కంకణుడై నూరుకోట్ల శ్లోకములు గల పురాణ సమూహమునుండి సారములగు వాలుగులక్షల శ్లోకములను వెదకితీసి పదునెనిమిది పురాణములుగాఁ గూర్చెను.

అవి యేవియన:- శైవ- భవిష్య- న్నార్కండేయ - తైంగ్య-వరాహ-స్కాండ- మాత్స్య- కర్మ- వామన- బ్రహ్మాండ- భాగవత- నారదీయ, గా

కుడ, వైష్ణవ, బ్రాహ్మ, శాక్య, ఆగ్నేయ, బ్రహ్మకేశవర్త, మహాపురాణముల ను నవి. ఇందులోఁ బ్రథమ దశపురాణములు నీశ్వరమహిమను బ్రతిపాదించున వి. తక్కినవి విష్ణువును, బ్రహ్మను, ఆగ్నిని సూర్యునిగూర్చి వచించును.

శ్లో | అష్టాదశపురాణేషు దశభిఃకథ్యతేశివః

తద్దేవోపపురాణేషు దశభిశ్చ స్మృతిష్వపి

ఉపస్మృతిష్వపితథా దశభాగైశ్చ స్మృతిష్వపి

భారతాదీతిహాసేషు ఖలేషుసకలేష్వపి ||

కేదారఖండే ఆ ౧.

అని, పురాణములందేమి? ఉపపురాణములందేమి? స్మృతులయందేమి? ఉపస్మృతులయందేమి? శ్రుతులయందేమి? భారతమాదిగాఁగల యతిహాసము లందేమి? ఖలసంహితములందేమి? అన్నిటియందును, పదిభాగము లీశ్వరమహి మయే వచింపఁబడినది. నాలుగు లక్షల శ్లోకములలోను బైననుదఱారింపఁబడిన పది శివపురాణములందుమూడులక్షల శ్లోకములుశివమహిమను జెప్పునవియుద క్కినలక్షశ్లోకములువిష్ణుబ్రహ్మసూర్యాగ్నిలమహిమనుజెప్పునవియునైయున్నవి.

శివపురాణముల పదింటిలోను స్కాందమహాపురాణమే గొప్పది. అందు లక్షశ్లోకములు గలవు. ఆఱు సంహితలు గలవు. అవి యేవియన-సనత్కుమార సంహిత-సూతసంహిత-శంకర సంహిత-వైష్ణవ సంహిత-బ్రాహ్మసంహిత-సౌర సంహిత-అనునవి. ఇందు మూడవది యగు శంకర సంహిత- పూర్వభాగమని, ఉ త్తరభాగమని ద్వివిధము. పూర్వభాగమునకే శివరహస్య ఖండమను నామాంత రము.

ఈశివర హస్య ఖండమునే బాలసర స్వతీబిరుదాం కితుండైన కోడూరి వెంకటా చలకవి తెలిగించెను. ఇందు సంభవకాండ-అసుర కాండ-వీరమహేం ద్రకాండ-యుద్ధకాండ-దేవకాండ-దక్షకాండ-ఉపదేశకాండ ములను నేడుకాం డములు గలవు. వానిలోనేడవదియు జిరకాలమునుండి దాగియున్నది యునగు నుపదేశ కాండ మేయీగ్రంథ రత్నము.

ఇందుఁబదియాశ్వాసములు గలవు. ప్రథమాశ్వాస మున, గైలాసవర్జనా శూరపద్మానులవృత్తాంతముభస్మహిమయు, ద్వితీయాశ్వాసమున, రుద్రాక్షమహి మయు, దృతీయాశ్వాసమున, బాచాక్షరీశివనామ మహిమలును, జతుర్థాశ్వాస మున శైవ వ్రతమహిమయు, పంచ మాశ్వాసమున శివపుణ్య మహిమయు, ష ష్ఠ-సప్తమ-అష్టమ, నవమ- దశమాశ్వాసముల శివ ద్రోహుల గతులు శివ పూజా మహిమయు. దాసిచేపిష్టు బ్రహ్మేంద్రాంది దేవతలు పొందిన ఫలము

లును. పోగొట్టుకొనిన పాపములును, పశుపాశ పతి స్వరూప మును. మొదలగు రమణీయములగు పెక్కువిషయములును డువబడినవి.

ఇట్టి సద్గ్రంథ శిరోభూషణమును రచించి, యాంధ్రులకొసంగి యాంధ్ర భాషాదేవినేనఁ జేసిన యాంధ్ర భాషాభిమాని, కవిశిరోమణి బాలసరస్వతీ బితుడాంకితుఁడు. నగు వెంకటాచలకవి జీవిత చరిత్రను గూర్చి సంగ్రహముగ నైనను దెలిసికొనుట యత్యవసరమని దానిపటబొందు పరచుచుంటిని.

జీవిత చరిత్ర.

ఈకవీంద్రుని జన్మస్థానము¹ కోడూరు గ్రామము. ఈకవిశేఖరుని జనకుఁడు. శంకరామాత్యుఁడు. జనని లక్ష్మోంబిక. పితామహుఁడు. ఎల్లనామాత్యుఁడు. ఈతఁ డాటువేలని యోగి బ్రాహ్మణుఁడు. కాశ్యపస గోత్రుఁడు. ఆపస్తంబ సూత్రుఁడు. ఈతని పూర్వులకు "కోడూరు" నివాస మగుటచే "కోడూరు" అనుగృహ నామము గలవారైరి. "బాల సరస్వతీ" యను బిరుద మీతనికిఁ గలదు. ఈవిషయ మంతయు. నీక్రిందిగద్గ వలన విశదమగు చున్నది.

"ఇతి సకలసుకవిజనానుగ్రహపాత్ర కాశ్యపసగోత్రకోడూరి యెల్లనార్యపాత్ర శంకరా మాత్యపుత్ర లక్ష్మోంబికాతనయ వినయవిధేయ, బాలసరస్వతీనామాంకమే కటాచలకవి ప్రణీతంబైన స్కాందంబను మహా పురాణంబున శంకర సంహితను శివరహస్య ఖండంబు నందు.

ఈగద్య మతి కొన్ని ప్రతులందు మఱొక విధమున గలదు. చూడు.

"ఇతి శ్రీమదిందు ధరసుందర పాదారవిందార్పిత హృచ్చత పత్ర సకల సుకవిజనా గ్రహపాత్ర బైన శ్రీస్కాం దంబను మహాపురాణాంతర్గత శివర హస్య ఖండంబున.

ఈరెండవ గద్యకేయిదివరలో సంభవ కాండను ముద్రి పించిన కీర్తి శేఖరులగు విష్ణుభట్లసు బ్రహ్మణ్య శర్మగారు వాడియుండిరి. మాకులభించిన నెక్కువ ప్రతులలో, బ్రహ్మగద్యయే యుండుటచే నదియే ప్రకటించి యుంటిమి. ఇటీవల లభించిన ప్రతులలో - శ్రీమదిందు ధరసుందర పత్ర. అనువచనము కూడగలదు.

¹ ఈకోడూరుబళ్లారిజిల్లాలో నదియని కీ॥ శే॥ విష్ణుభట్ల సుబ్రహ్మణ్య శర్మగారుదివరలో ముద్రించిన సంభవ కాండ పీఠికలో వ్రాసియుండిరి. నైజామునందు స్థిరపెటతాలూకాలోచిన కోడూరు - దేదకోడూరు అనిగలవు. ఏకోడూరి తనికినివాసమైనదియు యుద్ధకాండ పీఠికలో వ్రాయగలము.

అతియనుంగాక ప్రథమమునఁ దనముష్ట దేవతాస్తుతియు, శ్రీమదితి శ్రీ
కార కథనమును, గవీంద్రులకుఁ బరంప రాగత సప్రదాయ మగుటచేతను, శ్రీ
మదిందు ధరసుందర పాదార విందార్పిత హృచ్చత పత్ర“ అనువరకు నుండుట
యే సమంజసము.

ఈవెంకటా చలకవి నిరుపమాన శివభక్తిగలిగి, నిరంతర శివపూజ నెన
ర్చుమహా శివభక్తుడు. శివునికిఁ తనయందు గలిగిన నవ్యాజభక్తి చేజక్కుని సుల
భ శైలిలో నిట్టియమూల్యమగు శివరహస్య ఖండమును దెలిగించిన రసననుబ
విత్రముగాఁ జేసికొనిన మహనీయుడు.

ఈకవీంద్రుఁడు శివరహస్య ఖండమునేగాక యింకను నితర గ్రంథరత్నముల ర
చించినటుల నీక్రిందను దహరింపఁ బడుచున్న సంభవ కాండ యందలి వచనము
వలన దెలియుచున్నది.

“కావునఁ బార్వతీశ్వర కథాకర్త వంబు నాక భీష్ట మయ్యెడు. భవన్మాత
లుండగు మురుటూరి వెంకట కృష్ణసుకవి రాఘయాదవ పాండవీయాది మహాప్ర
బంధ నిర్మాతయై శ్లేషకవి తాపితామ హుండనం బ్రఖ్యాతి పడసె. నీవునుత
థా విధప్రజ్ఞా శాలివగుటంజేసి బహువిధ ప్రబంధ రచనంబు గావిం చితి.”

అనిరాజు తన్నుగూర్చి గ్రంథావంశమునఁ బలికినటుల గలదు. కావుననీక
విశేషిరుఁడును గ్రంథాంతరముల గొన్నిరచించినటుల దోచు చున్నది. కాని, యే
తద్విరచిత ములగు గ్రంథములలో శివర హస్య ఖండమొక్కటి తప్పనితర గ్రం
థములు కానరావు.

ఈరసికవ తంసుని వంశము పండిత వంశమై పేరు గాంచినది. ఇతనిమే
నమామ యగుమురుటూరి వెంకట కృష్ణసుకవి. రాఘవ పాండవీయము మొదల
గుకొన్ని గ్రంథముల రచించినటుల దెలియు చున్నది. మరియు నతఁడు శ్లే
షకవియై నట్లును, అట్లేవెంకటా చలకవియు“త థావిధ ప్రజ్ఞాశాలి” యనుటచే
శ్లేషక విత్వమునందు మిక్కిలి సమర్థుడు నయినటుల నిశ్చయము.

గీ. అవనిసభిరామవాసుదేవాది కావ్యములను రచించి ప్రఖ్యాతి నలరువ
ట్టిఘనుని నెడవల్లి వెంకట కవివరేణ్య! నస్మదీయ విద్యా గురు సభినుతింతు.!

అనుటచేసి వెంకటా చలకవి విద్యా గురువుయెడవల్లి వెంకటకవి యనియు
నాతఁడును, వాసుదే వాది కావ్య ములరచించినదిట్లయైనటులను దెలియుచున్నది.

గ్రంథకర్తకాల నిర్ణయము.

ఈకవీంద్రుఁడు క్రీ. 17 వ శతాబ్దమున నుండియుండునని వదింప వచ్చును.

వలయున, కవికాల నిర్ణయమునకు కృతిపతికాల నిర్ణయము, కవిస్తుత పూర్వక
వులలో నర్వాచీన కవికాల నిర్ణయ మనునవికారణములు. ఈతఁడు శివరహస్య
ఖండమును ముఖవాగలు ప్రభు ప్రేరణమునరచించి “శివలింగా” యనిశివునికేం
తము చేసెను. శివలింగాయని ప్రతియొక్కాసారభముననుడువుటచేసరకృతీని
యొప్ప ములేనివాడువలెనితఁడుదోచుచున్నాడు.

క॥ ధరణీనల్లినాపరశివ । చరణోద్భవుఁడుసకల సామాజ్యరమాభరణు
వీరస్యపాలుఁడు । వరపన్నగగ్రోతుఁడగుచు విధిల్లె గడ్డు॥ సంభ.౧౮.
అనుటచే ములువాగలు ప్రభువు వీరశైవ ప్రభు వతఁసముగా దోచెడిని.

“శ్రీజ్ఞానమూర్తి మహాగురుప్రసాద సమాలభ్య వట్టల విజ్ఞానదక్ష
కుందును, మహేశ్వరసేవార్చనా రతుండును, శైవసిష్టాగ్రముండును, సకల క
లాధురంధరుండును, శ్రీబైరకూరి లింగ భూపాల దేవమాంబా గర్భ పయఃపా
రావార రాకాసుధాక కుండును,” అని యా ప్రభువునుగూర్చి వ్రాయబడుటచే
ఈతఁడు వీరశైవమతము నవలంబించి తద్ధర్మముల శ్రేణిగి తదనుష్ఠాపమున జీవి
తమును గడిపిన నొక విజ్ఞానశాలియని చెప్పవచ్చును. ఈతని పితామహుని మా
తామహుఁడైన “ముఖవాగలు” డను పేరుగల చికరాయ భూపాలుఁడు మధు
రాధిపునోడించి విజయనగరాధీశుఁడై వెంకటపతిరాయలచే సన్మానింపఁబడెను.
ఈవిషయ మిక్కిలిపద్యమున వచింపఁబడినది.

మ॥ ప్రకటాగాతివిద్యార్యనర్గళభుజా ప్రావీణ్యమింపారవా
రకనెంతేమధురాపురీవిభుని దర్పంబెల్లవారింఁచిభూ
రికృపాణోద్ధతి చేతవెంకటపతి, శ్రీరాయసన్మాన్యుఁడై
చికరాయాఖ్య వహించె భాసుంజయ, శ్రీధుర్యుఁడై వేడుక॥

ఈ వెంకటపతి రాయలు 1585 సంవత్సరము మొదలుకొని 1614 వ
సంవత్సరము వరకు రాజ్యము చేసెను. అతనికి నాలుగయిదు తరముల పిదప
నున్న కృతిప్రేరకుఁడును— కృతికతఁయు దాదాపు 1700 సంవత్సరప్రాతంబున
నున్నటుల చెప్పవచ్చును.

గీ॥ భూరిసర్వశావిబుధుఁ బ్రతరా॥ । శుభమనోరథులింగశ సూరవిభుని ।
యని కవిస్తుతిలోచెప్పుటచేసేతడు పింగల సూరన తరువాత వాడనిచెప్పవలయు
ను పింగళిసూరన 1560 ప్రాంతముననున్న వాడగుటచేనాతనినుతించినమన వెంకటా
చలకవిసుమారు 17వ శతాబ్దప్రాంతముననున్నటుల నిశ్చయముగాచెప్పవచ్చును.

కవితా కౌశలము.

ఈకవిశ్లేషకవిత్వము చెప్పగలవాడని యింతకుబూర్వమే చెప్పియుంటిని. శ్లేషకవితానిపుణుడగు రామరాజ భూషణుని వను చరిత్రాది గ్రంథముల నీ కవిత్రుడు చూచియున్నటుల నీక్రిందిపద్యమువలన దోచుచున్నది.

మ॥ ననుశ్చిరామపదారవింద భజనానంద జగత్ప్రణానం
దనకారుణ్యకటాక్షబృహవితా ధారాసుధారాశి సం
జనితైకైకదినప్రబాధఘటికా సద్యశ్శితగ్రంథ క
ల్పనుసంగిత కళారహస్యనిధి బిల్వంబుచి పల్కెగృహం.
వనుచరిత్ర.

మ॥ ననుజంగ్రదాధక కిరీటసేవనిరతు న్నా నాకళాభిజ్ఞ స
ద్వివయుంగా స్యపగోత్రుగోడురిపురా ధిష్ఠానుసల్లాశ్యవం
దనుడౌశంకరమృతి పుత్రుగవితా ధారాగర్భ్యుబ్రవియంబు
నరావించిసభాస్థలింబలికెవిస్సూజకద్వచోమాధుర్వి. సం. ౧౮
అంకితములైన ప్రదేశములందు నాదృశ్యము గన్పట్టుచున్నది. ఈతడు ప్రౌఢకవియనుటలో సంశయములేదు. కవిత్వము రసవంతమయి ముద్దులొల్కుచుండును. ప్రాసకొఱకై తెచ్చిపెట్టు కొనిన పదంబులవలె నీతనికవిత్వము గన్పట్టును. అసాధారణ ధోరణిగలదై గంగాప్రవాహమువలె నీతని కవనముప్రకాశించుచుండును. కవితా శైలికై కొన్ని పద్యంబులిట నుదహరించెద.

పీ. జార సమాగమా, స కిచేజని చేరు సుకేతతలముల, సంఖ్యలరయ
గోడలున్నతి దాట, గూడనితో నీవు, తేసిన విచ్చెనల్ వేసవేలు
సెయ్యంబు గులుకంగ, నీదండగుటెనల్, ద్రోహు భామిసులకు, లెక్కలేను
సెరనీటు గులుకంగ, నిన్ను గూడి రమించు, ప్రాయంపువిటులపా, రంబుదలుప
గీ. కమానా యానాడు జారిణి వగచునీవు, నడచు చర్యలఁ జెప్పంగ నాకుఁ దరకు
సుకలజన నిండు నీయవైజగతి నిటుల, నఘమెఱుచ్చితి తనయ యేమనఁ గవలయు. ఆ. ౧౨ పరిగళ
క. చదివితి మును నేనును నా, కదిరా దయ్యెనుపురాక్క తామ్రజమె
ట్టిది యోజగదీశ్వరు, హరిపతి ములనిక పూజఁజేసి పడవద విద్యక. ఆ. ౧౩ ౨౬౦
కా. భవపాధోనిధి తారకంబు లగునీ, పాదాంబు జాతంబులీ
భూవి నేమానవు లేనియు నియములులే, పూజింత రాదుగ్జమల్
వివిధంబా నరకాంబులిక న్మునుగుచుక, గేశంబులంగాతురొ
భవనీచేసిన మేరజప్పదుగదా? భావింప, నెంతేనియాక. ఆ. ౩. ప. ౧౩౦
ఉ. చిత్ర జాతూపులక సరకు, జేయనిచూపులు గల్గుదానిబల్
గుత్తు గుబ్బులక పసిడి, మంధములన్న రసించు దానివి
మృత్తి మించు మెత్తుకు, తోగనుపండువు జేయదానిన

శ్లోక మరూప యావత్, లోత మగాంచిరించియత్కలోక.

ఆ. ర. పక

ఈపద్యరత్నములచేసితఁడుప్రసాదగు ణంబునను. వైదర్భీ శైలిలోను జ
క్కని కవనముచేప్పఁగల ప్రతిభావలతుడని తేలియుచున్నది. ప్రతిపద్యమురసనం
తముగనుండును. శృంగారాదిరసపోషణంబునను. బ్రాతౌచిత్యపరిపోషణంబునను
సంభాషణముచుపద్యములందుగూర్చుటయగుదునునద్వితీయుడనిపచింపవచ్చును.
క. నన్నబలాత్కారమునకొ, గొన్నన నిలుకాని కేలిగూడితి గావక

పున్నాగవేణి యీపుంబన్నుగ రాక్షసివిగమ్ము మహివలయుమునకొ ఆగ గరడ పద్యం

పకారమునకు మకారమునకు యతిచెల్లదు. లక్షణవేత్తయగు యప్పకవి
కం॥ తమతమయనునాసికవ,ణాములవిడిచి వెనుకలి పులు నాల్గునుదమలోద
మకున రలేక నిలచిన నమరాహిత దమనవర్గక యతులనబరగుక ॥ అనుటచే
వగళయతులలో జేరదు. ఇతర మవణావిరామములో జేర్పవలయును. ఏలయన
యీపుంబన్నుగ. అనుచో. ఈపున్నుగ " అని పలుకుచున్నది గనుకయామకా
రమునకు. "మహివలయుమునకొ" - అనుమకారమునకుయతిసెల్లినది.

దుకాక్షమేం

దూనొసంగె ధరణీంద్ర పత్నియతి సంతోషమునో కాన్తికె ౨. ఆ. పల్ల
సుంతిసత్కిరి ఘనానిలంబు భగవెన్పు న్వారకాంతాతలి. ౨౨. పల్ల

ప్రభాచక్రముకొ

విపుల భావము గోడవచ్చియిడియెంతే భస్మరుద్రాక్ష ౨. ఆ. పల్ల

కుచిత్వంబునకొ

న్నయఁ దెవ్వంతు జపించు వానిన ఘగంధంబంట దత్తంత 3. ఆ. పల్ల
స్వర్గ గతుండగు తరిమాగ్గ మధ్యంబు నతనితండ్రి విధర్ముగనియె నపుడు ౬౨. పల్ల
భస్మరుద్రాక్ష ధారులు పరమ పావనులతి పరిశుద్ధులగుదు రెందును దలంప ఆ.పల్. 33౦
ఈస్థలములందు అను నాసికయతులు (వికల్ప విరమణములు) కాకుస్వరయతు
లు ప్రాసయతులుబ్రయు క్తములు. ఇకనునిట్టివిగలవు.

క. భూచక్రంబను నొక్కటి భూశక్రాఖ్యంబు ననరు బురచుచ్చటపా

రాచరుడు పారిజన్ముత, వాచతురా ననకులుండు నయగుణుడలరుకొ.

ఇచ్చట " దుగ్రిప్రకృతికము మీది పరుషములకు సరళములగు" (బా
ల. సంధి ౧౬) అనువ్యాకరణసూత్రమునుల్లంఘించి "నిరంకుశాః కవయః" అనుమా
టను సార్థకముచేయుచున్నటు లోచెడిని ఖండఖండప్రాసముపయోగింపబడినది.

క. భస్మాద్భావ మయ్యని, రక్తిప్రభవోరి మేవరాజులు నతడు
స్ఫస్టికృతి పాత్రుడుతర, ఘస్మర పాదాబ్జ భక్తి కలితుండె పుడకొ. ఆగప. ౧౭౦
శ సప్రాసమ, నప్పకవియంగీక రించలేదు.

శ సలయతిని గూర్చియే నిరోధించివానిని అగ్రహ్యవర్ణచతుష్ట యవళులలో జేర్చి
వయప్పకవిప్రాసమును సంగీకరించునా?

100|| అరీలాశతి శ్రీకృష్ణుడు బాలుడు నటించు నటులవలయును మలకా
 కరీకులకా రద్రా, మరీకృత హరకుండలాం గతమగుచుకా
 ఇచ్చుట అభేదప్రాసము వేయబడినది.

11|| ప్రాయశ్చిత్తము పర్యపాపములకా పాదించురు ద్విపథిక
 భూయఃప్రాశ్చిత్తస్మృతి కరతి కంఠద్రోవా ముక్తింతకుకా
 ప్రాయశ్చిత్తము పల్కరైరి మునులు న్నారాణితుల్ గావునకా
 హమెన్నంటికే బాహ్యవ్రతప్రాప్తికేవలద్రోహికా. 608గప
 ఇచ్చుట లభుయ కారప్రాసము వేయబడినది.

12|| చతురా శ్చుండోకకాదు. రాప్యగి నిన్పర్యకు సేరింపబో
 యి రికాజ్ఞంగొని గ్రమ్మరతి జనుచునంత శ్వేచ్ఛ గ్రీడించునం
 చిత చారితుని మమ్ములుం నశుని చూచిచూడ నట్లున్మహా
 ధర్మార్వంబున బోకకంఠు శుకుదేవత్యం తింబుకోకంబునకా ౮౮. ౨౪
 ఇది యొక ప్రయోగవిశేషము. బాలవ్యాకరణమున సాధింపఁ బడదు.
 13|| చెప్పెడిదియేమికులజను కిలవని, నన్నుగైకొక గణికాజనంబుతోడ ౨.౮.౨౪ప
 ఇందుల గైకొక - యనునది గైకొనక యని యుండవలయును.

14|| మరునాగును క్రామంతర, మరుగుచు వెనమాగఁతుండు మత్యంతప్రభా
 కరుడగుకాతమ తాపన, మరునింగనిప్రణతిజేసి వారు నలుపుమకా ౨.౮. 3౪౪ ప.
 సంస్కృత భాషయందు క్రావడికంటె బూర్వమందున్న యక్షరము
 గురువుకావలయునను నియమము నుల్లంఘించిలభుత్వమునే ప్రతిపాదించెను.

పొకటాచలకివీశ్వరుడుచక్కగలక్షణకాస్త్రపరిజ్ఞానము గలలక్షణవేత్త.
 భారతాదిప్రబంధములనవలోకించినబుద్ధిశాలి. పాతమిలమనంబులరససాగరంబు
 నముంచగలరసికవతంసుడు. అట్టికివీద్రునికయితయందుజంద్రుని లోనికేశంకము
 వోలెగైకొకయనునట్టియవరాధములొకటిరెండున్ననదిలెక్కించవలసినదికాదు
 ఆధ్రలోకమున కిట్టియమూల్యగ్రంథము నొసంగిన మహాకవియగు కో
 డూరిపొకటాచలకవినిగూర్చిగానిసరసమగు నాతనికవిత్వమును గూర్చిగానియెం
 త చెప్పిననుజెప్పవలసినది మిగిలియేయుండును. కానయితటవిరమించుచున్నాడ

మాకు నుపదేశకాండముల తాలపత్రగ్రంథమునువ్రాత ప్రతులమెసంగిన
 మహనీయులకుమాకృతజ్ఞతాపూర్వకముగనొక్కొకప్రతినినొసంగుచున్నారము.

అనివార్యములగు కారణాంతరముల వలన నిందు మే మెంత జాగరూకత
 వహించినను దప్పులు పడక మానినవు కావు. శేషార్థాను స్వారములదప్పితక్కి
 నవాటిని రప్పొప్పుపట్టిలోజేర్చియుంటిమి. ఇంకనునేవియేనిలోపములున్ననుజుచులు
 దెల్పినచో రాడవ కూర్పునంగునెవరిందికొందుమని విన్నవించుచుచున్నారము.

ఇట్లు..... విద్యాకా ముదిగొండ వీరేశ లింగశాస్త్రి.

విషయసూచిక.

ఉపదేశ కాండ ప్రథమాశ్వాసము.

విషయము.

పుట.

శౌనకాదులు నూతుని గైలాసము గురించి ప్రశ్నించుట.	...	౧
నూతుడు శౌనకాదులకుఁ గైలాస వృత్తాంతమును వచించుట.	...	"
శౌనకాదులు కూరపద్మ పింహవక్త్ర తారకుల వృత్తాంతమును నూతునడుగుట.	...	౫
నూతుడు కూరాదుల యుత్పత్తి ని శౌనకాదులకు వచించుట.		౮
మునీంద్రులు కూరునిజననీ సోదరుల చరిత్రను గుఱించి నూతు నడుగుట.	...	౬
నూతుడు వారిచరిత్రను మునులకు వినిపించుట.	...	"
అజవక్త్ర చరిత్ర...	..	౧౦
అజవక్త్ర తనతల్లి వృత్తాంతమును గూర్చితల్లినడుగుట.	...	౧౮
మాయ తననూతునికి దనవృత్తాంతమును వచించుచుట.	..	౧౬
నూతుడు శౌనకాదులకు భస్మ మాహాత్మ్యము చెప్పుట.	..	౨౦
భుజబలునికథ	...	౨౨
వరుణుని చరిత్ర.	...	౨౭

ఉపదేశ కాండ ద్వితీయాశ్వాసము.

ద్రాక్ష మాహాత్మ్యము.	...	౩౪
నందియను వేశ్యచరిత్ర.	...	౩౫
పౌమ్య దత్తునికథ	..	౩౬
మృపతీపుని కథ	..	౪౨
జామిత్ర చరిత్ర	..	౪౮
కాంతికుని కథ.	..	౫౦
సింధు సేనునికథ.	...	౫౪

ఉపదేశ కాండ తృతీయాశ్వాసము.

పంచాక్షరీ మాహాత్మ్యము.	..	౬౩
కళావతి చరిత్ర.	...	౬౪
భర్మచంద్ర సేనుల చరిత్ర.	..	౬౮
సూర్యశర్మని కథ.	..	౬౩
వీర్యసంతునికథ.	..	౭౪
నందీశ్వర యమ సంవాదము.	...	౭౫

భిక్షయము.

పుట.

కాకుని కథ.	౭౬
కామద చరిత్ర.	౭౯
సాదిపుని కథ.	౮౩
తెక్కరుని కథ.	"
యమకాల సంవాదము.	౮౪
వ్యాఘ్రపాదుని కథ.	౮౫
శతానందుని మహిమ.	౮౭

ఉపదేశ కాండ— చతుర్థాశ్వాసము.

నూతుడు శౌనకాదులకు మునులకు శైవ వ్రతముల జెప్పుట.	౮౬
సోమవార వ్రతము.	౯౦
ఆర్ద్రా వ్రతము.	౯౨
ఉమా మహేశ్వర వ్రతము.	౯౩
శివరాత్రి వ్రతము.	౯౯
కేదారవ్రతము.	౯౬
కళ్యాణ వ్రతము.	"
శూల వ్రతము.	౧౦౧
వృషభ వ్రతము.	౧౦౨
శుక్రవారవ్రతము.	౧౦౪
గౌరీవ్రతము రెండవది.	౧౦౫
మహానవమీ వ్రతము.	"
విఘ్నేశ్వర వ్రతము.	౧౦౬
వివాహక చతుర్థి.	౧౦౮
వృషివ్రతము.	"
స్కంద వ్రతము.	౧౦౭
భైరవ వ్రతము.	"
భీరభద్ర వ్రతము.	౧౦౯

ఉపదేశ కాండ— పంచమాశ్వాసము.

నూతుడు శౌనకాదులకు శివ పుణ్య మహిమనువచించుట.	౧౧౧
నూతుడు భక్త లక్షణమును మునీంద్రులకు జెప్పుట.	౧౧౨
ఆజచరిత్ర.	౧౧౪
సాధారణుడెను శాణ్డచరిత్ర.	౧౧౫
మొదలునికథ.	౧౧౬
దూర్వాసుడు రాజకుమారులకు బూర్వ వృత్తాంతము చెప్పుట.	౧౧౭
దూర్వాసుడు రాజకుమారులకు శివపుణ్య మహిమ వచించుట.	౧౧౮
సుందరి కథ.	౧౧౯
చోరుని కథ.	౧౨౦

విషయము

పుట

విబుధునికథ	౧౨౪
రాజభోగాంగుని చరిత్ర.	౧౨౫
దురాచార దుర్మార్గుల కథ.	"
ఇంద్రుడను గణేంద్రుని చరిత్ర.	౧౨౭
గోపాలుని చరిత్ర.	౧౨౮
మృగుని చరిత్ర.	౧౨౯
భాగవత వైణవుల కథ.	౧౩౦
కర్ణకుని కథ.	౧౩౧
శోభను చరిత్ర.	౧౩౨
అత్రుసర్వజిత్తుడు రాజు చరిత్ర చెప్పుట.	౧౩౫
చోరకథ.	౧౩౬
చిలుక రాజునకు చోరునిపూర్వవృత్తాంతంబు చెప్పుట.	౧౩౭
కపిలుని చరిత్ర.	౧౩౮
అతిగడుని తరిత్ర.	౧౩౯
నూతుండు శౌనకాదులకు బాధింపబడిన నలకథవచించుట.	౧౪౦
ఇంద్రుడ బువభ యోగికి బాధింపబడిన పూర్వ చరిత్ర చెప్పుట.	౧౪౧
అతిథుండునికథ.	౧౪౩
శ్రీముఖుని చరిత్ర.	౧౪౪
ఉపదేశకాండ - వస్తాశ్వాసము.			
నూతుండు శౌనకాదులకు శౌనకాదిమహర్షులకు జిన్నించుట....	౧౫౦
కీలకునిచరిత్ర	౧౫౧
విధాత్య చరిత్ర.	౧౫౬
సవిత్య చరిత్ర.	౧౬౦
యవధర్మరాజు ధర్మరాజునకు కుంజరుని చరిత్ర చెప్పుట.	౧౬౪
బ్రహ్మదేవుడు మనకు సుదత్తుని చరిత్ర చెప్పుట.	౧౬౭
శతానందుని చరిత్ర.	౧౬౯
నందీశ్వరుండు శతానందునకు విశ్వసేను చరిత్ర చెప్పుట.	౧౭౨
శతానందునకు నందీశ్వరుండు చంద్రాంగదుని చరిత్ర చెప్పుట.	౧౭౩
నందీశ్వరుండు శతానందునకు వజ్రపాలాని చరిత్ర చెప్పుట.	౧౭౫
నూతుండు కరుడను షహీపాలుని చరిత్ర చెప్పుట.	౧౭౮
నూతుండు శౌనకాదులకు పాశుపత భారతి చరిత్ర చెప్పుట.	౧౮౨
వీరాంగను మంతాడల చరిత్ర.	౧౮౬

ఉపదేశ కాండ - సప్తమాశ్వాసము.

నూతుండు శౌనకాదులకు శివపూజా మహాత్మ్యము వచించుట. ..

విష్ణువు శివుని పూజించితనయాపదల (బాగ్నో) కొనుట ..	౧౯౬
శివుండు దశావతారంబులందు విష్ణుని శాసించుట. ..	౧౯౮
శివుండు విష్ణువతారంబులలో నైదింటిని ననుగ్రహించుట. ..	౨౦౨
కణ్వమహాముని విష్ణుని శపించుట. ..	౨౦౫
విష్ణువు నిషాద్దేవన్మించుట. ..	౨౦౬
దధీచి విష్ణుని శపించుట. ..	"
విష్ణుడేశ్వరునకు వాహనంబును బొణంబును నగుట. ..	౨౦౭
శివవరంబున విష్ణువు కృష్ణుడయిన రకాసురుని సంహరించుట ..	"
విష్ణుడు మోహినీ రూపంబు ధరించుట. ..	౨౦౮
దూర్వాసుడు విష్ణుని శపించుట. ..	౨౦౯
విష్ణు డీశ్వరుని సహస్రకమలంబులబూజించిచక్రంబుగొనుట. ..	౨౧౦
పార్వతి విష్ణుని శపించుట. ..	౨౧౧
శివుండువిష్ణువునకు నూతునొసంగి వరంబుల నేకంబులిచ్చుట. ..	"
విష్ణుడీశ్వరునివలన మోర్దంగ కత్వము సాయుజ్యంబును బొందుట	౨౧౨

ఉపదేశ కాండ— అష్టమా శ్వాసము.

నూతుడు శౌనకాదులకు బ్రహ్మదేవు శివపూజా ఫలము వచించుట. ..	౨౧౫
బ్రహ్మతి లోత మను వరించుట. ..	౨౧౬
బ్రహ్మశివ పూజచే బుత్రహత్యానోవ విముక్తుడగుట ..	౨౧౭
కుమారస్వామి బ్రహ్మను కారాగృహమున బంధించుట ..	"
శివుండు బ్రహ్మకు తనతాండవ మందుతాళములు వాయుపనశుజ్ఞ నొసగుట. ..	౨౧౮
బ్రహ్మతన లోకంబున శివుని బూజించి యాతనికి సాధింపగుట. ..	౨౧౯
బ్రహ్మశివునివలన విష్ణుమూర్తిని మ్రొగి గురమహుడి వనిలిపెట్టు సామర్థ్యము నొందుట "	"
బ్రహ్మశంకరునిబూజించియసత్యనోవ విముక్తుడైపద్మాసనమును కాంసవాహనమునొందుట ..	"
శివుండు బ్రహ్మప్రార్థితుడై యాతనియస్థి కపాలంబుల ధరించుట. ..	౨౨౦
ఇంద్రుడుశచీదేవిని స్వర్గాధిపత్యము మొనలగు వారిని శివపూజవలన నే టొందుట. ..	౨౨౧
నూతుడు తక్కిన దేవిజులు శివపూజ వలననొందిన ఫలంబులమునుభవ తోవచించుట. ..	౨౨౨
విద్యున్నాళి తారకాక్ష కమలాక్షులు నిత్యత్వం బిమ్మని బ్రహ్మనడుగుట. ..	౨౨౩
బ్రహ్మదేవుడు వాకులేని నిత్యత్వంబు మీకీయలేనని మఱొక్కవరంబొసంగుట. ..	౨౨౪
మయుండు శివుని పూజించిన సర్వబాధలు నశించునని యసురుల తోవచించుట. ..	౨౨౫
దానవులు లింగములబూజించి యైశ్వర్యంబు లొందుట. ..	౨౨౬
విష్ణువు, శాక్షులు శివపూజ వలనను, వారిభార్యల షాతివ్రత్యములవలన మనకజేయులని సురలతోజెప్పుట. ..	౨౨౭
శివుండుభూతముల దానవుల మీదికిబంపుట. ..	౨౨౮
గణపుంగవులు బృందారకులగేకల పెట్టుమందుడని కొట్టుట. ..	"
జేతతలే విధముగా నైనను రాక్షసుల శివపూజ భగ్న మొనర్చుమనిహానిబ్రార్థించుట. ..	౨౨౯

విష్ణువు నారదుని శిష్యుని గాఁగెకొనబుద్ధరూపభారియై దానవులలింగవిష్ణును హరింప నేగుట. ౨౩౦

దానవులు బుద్ధునిచూచి విస్మితములై యాశనివృత్తాంతము నారదునడుగుట. ,,

నారదుం డెదురులకు బుద్ధునిహిమ వచింప మోహితులై శిష్యులగుట. ౨౩౧

బుద్ధబోధచే నసురు లీశ్వరార్చనంబు భూతిగ్రాక్షణమానుట. ,,

బుద్ధరూప ధరుండగు విష్ణువు మాయామోహితులు కానివార లెవరన నారదుడు వచించుట. ,,

బుద్ధరూపుండగు విష్ణువు శివపూజా పరులగు నీమువ్వులతో కలహింపకుండ నిదానవులకు వచించుట. .. ౨౩౨

విష్ణు నారదులు కైలాసంబెక్క శేక్యంబు నాక దోషశాంత్యర్థమిశ్వరుని గూర్చి తపంబుఁ జేయుట. ,,

ఈశ్వరుఁడు ప్రత్యక్ష మైమానససరోవరంబున దేవకార్యంబు చేసినది 'మంజువీడునని' వచించుట. ,,

విష్ణు నారదులు దేవతలకు దానివులు జూయామోహితు లగుటకు కారణంబు చెప్పుట. ౨౩౩

విష్ణవాదులు మావప సరోవరంబున జేయుతపంబున ఈశ్వరుండు ప్రత్యక్ష మైపాశుపత వ్రతంబు చేయుదునుట. .. ,,

పార్వతీ పరమేశ్వరులు లీలానటనంబు చేయుకుమారునిందోడ్కొనియంతిపురంబున కేగుట. ,,

విష్ణుబ్రహ్మది దేవతలు పాశుపత వ్రతంబు చేయుట. ౨౩౪

ఈశ్వరుండ నది కేశ్వరునకు త్రిపురాసుర సంహార పాధనంబుల సమగూర్చింపుచునివచించుట. ,,

విష్ణవాది దేవతలు త్రిపురాసుర సంహారమునకు తగు పాధనంబుల సమగూర్చినంతి కేశ్వరునకు దెలుపుట. ,,

ఈశ్వరుండు రథంబున శరచాపంబులుంచి పాదంబుమోపిన మాత్రంబున క్రుంగుట. ౨౩౫

విష్ణువు వృషభరూప ధరుండయి రథంబుమూపునం జూల్చివరంబు పొందుట. ,,

ఈశ్వరుండు త్రిపుర సంహారంబునకై వెడలుట. ,,

ఈశ్వరుండు గజేంద్రాది దేవతలకు నాహనారూఢులయి రమ్మనివచించుట. ,,

ఈశ్వరుండు దానవులయందు దుర్నిమిత్తంబులని త్రిపురంబుల ఫాలాన్ని చేఁగూల్చుట. ౨౩౬

ఈశ్వరుఁడు త్రిపురాసురులకు ద్వారపాల కత్తింబు నొసలగుట. ౨౩౭

విష్ణవాది దేవతలు లింగార్చనంబు చేయనివారలతోఁబలుక గూడదని శపథంబు చేసికొనుట. ,,

ఉపదేశ కాండ— సవ నూశ్వాసము.

పరమేశ్వరాజ్ఞచే భైరవుఁడు సంధికాసుర సంహారంబు చేయుట. ౨౩౮

పార్వతీ పరమేశ్వరులు వనవిహారంబు సలిపివట వృక్షంబుచేత విశ్రమించుట. ౨౪౦

పరమేశ్వరుండు పార్వతికి వటువృక్షంబు తెరంగెట్టింగించుట. ౨౪౧

ఉద్వాహపాలులు సరస్సుయందు విహరించు శుకహంసలను పరమేశ్వరు సన్ని ధానంబున భుజుట. ,,

- పరమేశ్వరుడు శుకపాంసలను మీమీవిహార చందంబులు వచింపుమనుట. ... ౧
- మండాసురుఁ డీశ్వరుని వలనవరంబుగొని దేవతల వీర్యంబు భక్షించుట. ... ౨౪౨
- బ్రహ్మదిదేవతలు నచ్చవీర్యులై లింగంబుఁడు సర్వేశ్వరునిఁ బూజించుట. ... ౨౪౩
- పరమేశ్వరుడు దేవతల కభయమొసంగి మండాసురసంహారంబుకై సర్వసహార యా గంబు చేయుట. ... ౨
- అండత్రియంబుతో శక్త్యావర్ణించి పరమేశ్వరు కాగ్యంబు నియోగింపుమనుట. ౨౪౪
- పరమేశ్వరుడు శక్తి ని మండాసుర సంహారంబు చేసిరమ్మనుట. ... ౨
- పరమేశ్వరుడు శక్తి ని అండంబులయందు బ్రహ్మనిష్ఠీశ్వరుల శక్తులతోఁబుట్టింపుమనుట , ,
- దేవమువ్వరను మువ్వరశక్తులతో నుత్పాదించిస్వప్తి సంతతునక్షయాధి కారంబులొసంగుట., ,
- బ్రహ్మనిష్ఠీశ్వరమండాసురశక్తులు యీశ్వరుని బూజించి సౌఖ్యంబులం బొందుట. ౨౪౫
- బ్రహ్మనిష్ఠువులుమహిషాసురవ్యాఘ్రాసురులచేబాధతులైకేదా రంబుననీశ్వరునిపూజించుట." ౨
- శ్రీధరుఁడు మహిషాసురుల వ్రాఘాసురల నుత్పత్తి కారణంబీశ్వరునకువిన్నవించుట. ౨౪౬
- ఈశ్వరుడు దుర్గామత్పాదించి సింహవాహనంబును అసురసంహార సాధనంబులొసంగుట. , ,
- పరమేశ్వరుడు వ్యాఘ్రాసుర మహిషాసుర సంహారంబునకై దుర్గాను నియోగించుట. , ,
- ఇంద్రుఁడుసప్తర్షులనమశానతికన్వదిక్కులయందుకుండంబుల గావించియాగంబుజేయుట. ౨౪౭
- సప్త ర్షులు చేయుయాగ కుండంబుల యందుసప్తాసురులు ద్భవించిదేవతల జయించుట , ,
- హరిబ్రహ్మది దేవతలు రక్తాసురాది రాక్షసుల చేష్టితంబు లీశ్వరునకు విన్నవించుట. ౨౪౮
- పరమేశ్వరుడు దుర్గాకుండోదరులను రాక్షససంహారము చేయుమని పంపుట. , ,
- పరమేశ్వరాజ్ఞచేద్దుర్గాకునిరక్త బీజునికుండోదరుడుపంచ రావణులనుసంహారంబుచేయుట. , ,
- హరిబ్రహ్మది దేవత లీశ్వరాజ్ఞతో తమతమపురంబులకు బోవుట. ... ౨౪౯
- సనకసనంద నాదిమునులు పరమేశ్వరునిచేత వేదాగమర హస్యముల గురైరుగుట. , ,
- వేదవ్యాసులవారీశ్వరమాయామోహితుడై నారాయణుడు పరతత్వంబని శిష్యులకువచించుట. ... ౨౫౦
- శివుడుపరతత్వంబని వచించితిరిగదాయని శిష్యులు శ్రద్ధించుట. ... , ,
- వ్యాసులవారు విష్ణువుకంటె పరతత్వము లేదనుట. ... , ,
- శిష్యులు కాశీవిశ్వేశ్వరుసన్నిధానంబుననారాయణుడుపరవ్రతంబనిచెప్పుమనవ్యాసుఁడు , , చెప్పుట. ... ౨౫౧
- వ్యాసుని వాగ్భుజ స్తోభనంబు గాంచిశిష్యు లీశ్వరును స్తుతించుట. , ,
- నారాయణుడే తొంచివ్యాసుని మందలించి నాకుకర్త మహేశ్వరుడని మునిగణంబులతో స్తుతించుట. ... ౨౫౨
- వ్యాసుఁడు గతమోహుడై మహేశ్వరుని అపరాధంబు త్నమింపుమ నిస్తుతించుట. , ,
- ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై వ్యాసుని కటాక్షించి యంతర్ధానంబు నొందుట. ౨౫౩
- నారాయణుడువ్యాసునికిబుద్ధిచేప్పజుంతర్ధానంబునొందఱుష్యాదుతాత్రమంబులకరుగుట. , ,
- వ్యాసుఁడు కాంచీపురంబున మహేశ్వరుని ప్రతిష్ఠించి దోషనిముక్తుఁ డగుట. , ,

విషయము.

పుట.

వశిష్ఠుడు నీశ్వరుని పూజించి కామధేనువును ఒడయెట.	...	౨౧౪
పరాశరుఁ డీశ్వరుని పూజించి రాక్షససంహారంబుకై యాగంబుఁజేయెట.
విశ్వామిత్రుఁ డీశ్వరునివలనప్రతిస్పృహఁ జేయుసామర్థ్యంబు వొడయెట.	...	౨౧౫
ఉపమన్యుడు పాలకొత్తుకు బాల్యమున నీశ్వరుని పూజించి కామితార్థంబులు వడయెట.
గౌతముడు యీశ్వరునిపూజించినిత్యత్వమునొందుట.	...	౨౧౬
మార్కండేయు డీశ్వరుని పూజించి యాయుర్దాయంబు బడయెట.	...	౨౧౭
అగస్త్యుడు నీశ్వరుని పూజించి ప్రఖ్యాతిఁ బడయెట.	...	౨౧౮
దధీచిబాల్యంబున తువుడను రాజుతోకలహించి బ్రాహ్మణుడు శ్రేష్ఠుండని స్థాపించుట.
దధీచి తువునిందన్ని న కోపంబున వజ్రాయుధము ప్రయోగింప నదిముక్కులైపోవుట.	...	౨౧౯
తువునకు కెటకాఁది ప్రత్యక్షమై దధీచివద్దకుఁ బోదొడ్కి పోవుట.
హరిదధీచిమీద చక్రమువదలిన తు నాతునకలై పోవుట.	...	౨౨౦
దధీచి విష్ణునిశపించుట.
తువుఁడు దధీచి మాహాత్మ్యము చాచియాశ్చర్యపడి శరణుజేడుట.
దధీచి తువునితో బ్రాహ్మణ ప్రభావంబు చెప్పుట.	...	౨౨౧

ఉపదేశకాండ - దశమాశ్వాసము.

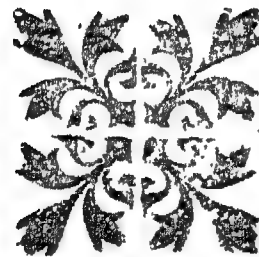
శివపూజా మాహాత్మ్యము.	...	౨౨౨
ధృతిరాష్ట్రుండను బ్రాహ్మణుండు బాణాసురుడై జన్మించుట.	..	౨౨౩
బాణాసురుండు శర్వునిఁజూడ కైలాసగిరి కేగుట.	..	౨౨౪
బాణాసురుండు భూతపతి ప్రహరంబుచే చక్రవాళగిరింబడి మూర్ఛిల్లుట.
బాణాసురుం డీశ్వరుని ప్రార్థించిన ప్రత్యక్షమై వరంబొసంగుట.
బాణాసురుఁ డీశ్వరుని తనతోయుద్ధము చేయమని కోరుట.	..	౨౨౬
శంకరుఁడు తుదంబుచే గర్వించుచున్న బాణాసురు మధునూదనుఁడు నిన్న జయింప గలడనిచెప్పుట.	..	౨౨౭
శివుండు బాణాసురునిపంబునకు మెచ్చినరంబులిచ్చుట.	..	౨౨౮
నూతుఁడుమునుల కచిత్తునిచరిత్రఁ జెప్పుట.
అచిత్తుఁడు పునంబును లింగంబు గాఁదలంచి పూజించుట.	..	౨౨౦
సునలింగార్చనామహిమచే నచిత్తుఁడు మన్మథుడై పుట్టుట.	..	౨౨౧
నూతుఁడు మునులకు శివయోగంబు బోధించుట.	..	౨౨౨
నూతుఁడుమునులకు శివజ్ఞాన ముపదేశించుట.	..	౨౨౩
మునులు మాయాస్వరూపము నడుగుట.	..	౨౨౪
నూతుఁడుమునులకుఁ బరీస్వరూపము చెప్పుట.	..	౨౨౬

విషయము.

పుట.

మునులుషూనిని శివుని శయనమున నడుగుట.	౨౭౮
శివుండుమునలకుఁ బ్రత్యక్షుచుగుట.	౨౮౧
మునులీశ్వరు నుతించుట.	౨౮౩
మునులీశ్వరుని పరంబుకొనుట.	౨౮౪
సూతుఁడు మునులకు బురాణశ్రవణ సమయమునఁ గర్తవ్యము నుపదేశించుట.

సంపూర్ణము.

శ్రీమేధాదక్షిణామూర్తయేనమః.

ఐస్కాందమహాపురాణము.

ఉపదేశకాండప్రారంభము.

ప్రథమా శ్వాసము.

కనకాచల కార్ముక
వైకుంఠ ప్రముఖ దివిజ, వందిత నిజసే
వాకర ముఖ వాగలు ధా
త్రీకాంత దయాంత రంగ, శ్రీశివ లింగా.

శౌనకాదులు నూతుని శైలాసముగుఱించి ప్రశ్నించుట.

ప. అవధరింపుము. శౌనకాదిమహర్షులు పరమ హర్షంబున రోమహర్షణతనయుంగ
నుంగొని మేరుమహీధరంబునకు దగ్భాగమునందు బ్రహ్మాండ భిత్తి సవిధంబు
నమహాకైలాస పర్వతంబుగలదనియీవు పలికితివి. తద్రూపంబెట్టిది? తత్ప్రమా
ణంబెవ్విధంబు? తదాన్నత్యం బేపగిది? సర్వంబిదిమాకు సవిస్తరంబుగా నెఱిం
గింపుమనుచు, మునుల వచనంబులు విని సకలపురాణ వ్యాఖ్యాన సమేతుం
డగు సూతుండు హృదయ కమలంబున విశ్వ వంద్యుండును. విమలజ్ఞానబోధ
కుండునునగు వినాయకునికిం బ్రణమిల్లి మానుల కిట్లనియె.

సూతుఁడు శౌనకాదులకుఁ శైలాసవృత్తాంతమును వచించుట.

సీ. అఖిల తాపసులార యాలకింపుఁడు గుహ్యతరమిది వినిపింతుఁ దనరుమేరు
పర్వతమున కుద గ్భాగమునను మహాకైలాస నగముప్రఖ్యాతమయ్యె
వెడలుపుదానికి వింశతికోటియో జనములు తత్సంఖ్య కినుమడియును
బరగునున్నతియును గరిమఁదన్మహిమంబున జన్మికైన నుతింప నలవియగునె

- గీ. దానికినడుమ నభ్యున్న తంబుగాగఁ, జెలఁగు నవరత్నమయమైనశిఖరమొకటి
యందు శంకర సదన మింపొందుసకల, రత్నచిత్రితమై యభిరామ మగుచు.
- వ. ఆదివ్యభవనంబు వెండియు మణిమయ ప్రాకారగోపురాట్టలకవలభితంబు నతి
మనోహరంబునై యొప్పు. అందు రత్నసింహాసనంబున సదాశివుండు వికచార
విందసుందరపంచవింశతిముఖోజ్జ్వలుండును, ధృతనానాయుధ భాసమాన
పంచాశత్కరకమల మండితుండును, బ్రహ్మల్లారుణాంబురుహాడంబర విడంబించ
రణకమలుండును, నప్రాకృత విగ్రహుండును, లక్ష్మ్యలక్ష్మణవిరహితుండును,
నవాఙ్మనసనగోచరుండును, వివిధశక్తి ససమన్వితుండును, బహురుద్రగణపరి
వృతుండును, సకలర్షిసిద్ధగణసంసేవితుండును, నఖిలపరివారవిరచిత వివిధో
పచారుండును, సర్వైశ్వర్యసంపన్నుండును, సర్వవ్యాపియు, సనాతనుండును
నగుచు విరాజిల్లుచుండు నెప్పుడు.
- తే. గీ. ఆమహారత్నశి ఖరంబు నావరించి, సూర్యకాంతమయంబులై సొంపువీర
బడు నెకండు శిఖరములు పరఁగునందు, శంభుమూర్తు లేకాదశ సంఖ్యనలరు గీ
- వ. మఱియు దీనినావరించి చంద్రకాంతమయంబు లేకోత్తర శతసంఖ్య శిఖరం
బులొప్పు. అందునతి మనోహరంబులగు శంభుమూర్తు లిరువదేనును,
మాతృక లేబదియు వసింపుచుండు. E
- గీ. ఎలమిదీనిఁ జుట్టి యేకోత్తరసహస్ర, సంఖ్యదనరుచుండు చారుతరము
లగ్నికాంతమయము లై నట్టి శిఖరముల్, దీప్తివితతి యఖిల దిశలునిండ ౭
- వ. అందుఁదాండవేశ్వరుని యష్టోత్తర శతమూర్తులును నీశ్వర స్వరూపంబులై న
సప్తకోటిమ హామంత్రంబులును మహాదేవుని హృదయ కమలంబునఁదలఁ
చుచుఁదనరుచుండు. ౮
- ఆ. వె. వీని నావరించి వెలయు నేకోత్తర, దశసహస్ర సంఖ్య దనరునున్న
తమ్ములైన శిఖర తతులు వినిగ్మిల, స్ఫటికమయములగుచుబ్రస్ఫుటముగ ౯
- వ. అందుశంకరాజ్ఞ నీశ్వరకుమారులు వినాయకశిఖివాహనులు శాస్త్రయు,
భైరవుండును, నందియు భృంగియు మహాకాళప్రముఖులగు గణేంద్రులును,
ధర్మమూర్తి వృషభేశ్వరుండును, సకలాభీష్ట ప్రదాయిని కామధేనువును
దుర్గాప్రభృతి శక్తులును, శివపరాయణులగు పంచమూర్తులును, జండీశ్వ
రాదిభక్తులును వసియింతురు. ఎంతయు. ౧౦

- ఆ. వె. వీనినావరించి వెలయునే కోత్తరశ్రీ లక్షసంఖ్యనతివి లాసమొప్ప
రత్నకాంతిదీప్తి రాజ్యశిఖరంబు, లున్నతంబులగుచుఁ జెన్నొసంగ. ౧౧
- వ. అందుఁ బ్రత్యగ్భాగ శిఖరంబుల విష్ణుశిఖరంబుల విష్ణుశిఖరంబుల నివృత్తులై మోక్ష
కాంక్షఁబరతత్త్వంబు జ్యోతిర్లింగాకారంబునగు పరమశివునిపాసన సల్పు
చుండుదురు. ఉదగ్భాగశిఖరంబుల విధాతలధికారంబులఁ దగలక ముముక్షు
వులై మహేశ్వరు భజింపుచుండురు. పాశ్చిమశిఖరంబుల నింద్రాదిలోకపాల
కులును మహాదేవునిఁ దలంపుచుండురు. దక్షిణభాగశిఖరంబుల దక్షిణ
దిశాభిముఖుండు సవ్యయుండునగు శ్రీదక్షిణామూర్తిని మోక్షాపేక్షము
నులు సంశితవ్రతులై యేకాగ్రచిత్తులగుచు సేవింపుచుండురు. ౧౨
- క. ఏకోత్తరశతలక్షలు, ప్రాకటముగ వీనిఁజుట్టి, పరఁగును బహుశో
భాకలితంబై శిఖరా, నీకంబుసువర్ణ కాంతి నిర్మితమగుచున్. ౧౩
- చ. అందుభూతాధిపతులు దశాయుధంబులు రుద్రులు శిద్ధవిద్యాధర గరుడ గం,
ధర్మము సురభిచితామశి కల్పభూజంబులు శంఖపద్మనిధులు సూదరులై న
రుద్రాదిదేవతలు, సామీప్యముక్తిబడయు జనంబులును, నానాశ్చర్యంబులుఁ
జూపట్టఁజెలఁగుచుండురు. వీనినావరించి మఱియుఁ గోటిసంఖ్యా కంబులు
రజితకాంతమయంబులునై న శిఖరంబులు దనరుచుండు. ౧౪
- జ. అందుశంకరునాజ్ఞ నలరుశుభ్రంబులై ప్రణవాత్మకంబులు భద్రకరులు
వేదమయంబులు విలసిల్లునశ్వముల్ రథవిమానంబులు రహిఁజెలంగు
వెలయుదురే కపాదులు ద్విపాదులు త్రిపాదులు మఱి బహులపాదులునపాదు
లును నేకముఖులుద్వ్యా ననులుత్రోదిముఖులునునపవదనులనేకహస్తులగుచు
తే.గీ. సరయఁగొందఱుద్విత్త్యాదికరులకరులు, నేకనయనులుద్వ్యక్షత్రిపీక్షణులు
ననేకనేత్రులు నమనుష్యనేత్రులచట, నెప్పుచుండురు కొందఱునూనమహిమ.
- వ. మఱియుఁ గొందఱు పక్షివక్త్రులు, గొందఱు గజాశ్వ సింహశార్దూలగోమా
యవదనులు, గొందఱు ఋక్షవానర భల్లూక తరక్షువదనులునగుచునానా
రూపంబులతోడ నిల్లుభూతగణవరులు శివాజ్ఞ వసింపుచుండురు, మఱియు
దివ్యారామ సహస్రంబులు దివ్యతీర్థంబు లనేకదివ్య కాననంబులు నానా
శ్చర్యంబులువెలయఁ జెలువొందు. అందుదేవర్షి గణంబులు శంకరపూజఁ

జేసి యైహిక భోగంబు లనుభవించి సాలోక్యముక్తిఁ బడయుజనంబులతో నుఖియింతురు. ఇవిధంబున నెకకోటి పదునెకండులక్షల పదునెకండు వేల నూట పదునెనిమిది శిఖరంబులఁ జెలువొంది, సదా శివుని మహాకైలాస పర్వతంబు భాసిల్లుచుండు.

సీ. వినుఁడుభూసురులార వెలయుదీనికిఁగ్రిందు స్వర్ణ భూమియుఁగోటిసంఖ్యయోజనపరిమాణంబునై నలువొంద నుందుర చ్చట రుద్రులు సహస్రసంఖ్యలందు ఋషులు తపోధను లెలనివసెంతురు బహుభూతగణములు బరఁగుచుండు నిష్టభోగంబులఁ దుష్టులైశివభక్తు లందునుశివపద ధ్యానసక్తు

తే.గీ. లగుచుముక్తినిబొందుదు రాసువర్ణ, భూమిచుట్టును విలసిల్లు హేమదీప్తమై సప్రాకారమయతమదియునుకోటి, యోజనములున్న తిద్వికోటియోజనములు.

వ. ఆప్రాకారంబునకు ద్వారంబులెనిమిదిచెలంగు. ఆద్వారంబుల నానారత్న మయంబులై స గోపురంబుల సంఖ్యంబులొప్పు. ప్రాగ్భాగ గోపురద్వారంబున నిజగణసమేతుండై విఘ్నేశ్వరుండువసియించు. ఆగ్నేయగోపురద్వారంబున బలసమేతంబుగామహాసత్వుండు వీరభద్రుండువిరాజులు. దక్షిణగోపురద్వారంబున గణాగ్రణియగు నందికేశ్వరుండు వేత్రహస్తుండై స్వకీయగణంబులతోడనుండు. నైరుత గోపురద్వారంబున స్వగణంబులతోడ శంకరాక్షా విధాయకుండగుచు మహాశౌర్య ధుర్యుండు భైరవుండు భాసిల్లు. ప్రత్యగ్దిశా గోపురద్వారంబున శివాత్మకుండు సుబ్రహ్మణ్యుండు హృదయంబుననంబికం దలంచుచు నిజసైన్యంబులఁ జెలంగు. పవనదిగ్గోపురద్వారంబున శివధ్యానపరాయణయై మహాసత్వసంపన్నుడగు నిజబలంబులతోడఁదనరుచుండు. ఉత్తరగోపురద్వారంబున మహాకాలుండు శంభునిస్మరించుచు నాత్మీయగణంబులతోడ వెలయుచుండు. ఈశానదిశా గోపురద్వారంబున నీశాత్మజుండైన మహాశాస్త్ర శివాక్ష శిరసా వహింపుచు జగంబులు శాసింపుచుండు. ఇట్లనేకరత్నమయగోపురప్రాకార శిఖరసమన్వితంబునగు నమ్మహా కైలాస పర్వతంబు పాపిష్టులై నరాక్షస దానవులకు నదృశ్యంబై యుండు. అవాంతర ప్రళయంబులందు బ్రహ్మాండోపరిభాగంబునఁట బెరుఁగు. సర్వానుగ్రహ కారకుండగు నమ్మహాదేవుండై కైలాసంబున సర్వప్రాణులననుగ్రహింపుచుండు. మఱియు, జంబూద్వీ

పశుకై లాసంబునఁబరమేశ్వరుడఁగు శంభుండు నిగ్రహఁనుగ్రహంబులరెండును
గావించునీకై లాసంబుఁజెందు. జ్ఞానస్వరూపులై స్మరణమాత్రంబుననవిస్మరణ
కుపాపంబులు పరిహరించు. వెండియునగ్గిరివరంబులీశ్వరాజ్ఞావృతంబులై మహా
మహీతత్వం బతిక్రమించి ప్రకాశింపుచుండు. ఇవియు జ్యోతిర్మయంబులని పు
రాణాధానిశారదు లెఱుంగుదురు. మహాదేవుండు సదాశివాఖ్యనమ్మహా కైలా
సపర్వతంబధిరోహించి హరిప్రముఖనిఖిల నిలింపులు, ననేకరుద్రగణంబులు,
తపోనిష్ఠాగరిష్ఠులైన మహాత్ములును, భక్తులును సకలోపచారంబులఁ బూజింప
సర్వైశ్వర్య సంపన్నుండై వెలయుచుండు. ౧౯

- క. అతులిత జంబూద్వీప స్థితమగు కైలాసమందు శ్రీకంఠాఖ్య
క్షీతిధరధన్వి విరాజిలుఁ గ్రతుభుగ్బృందంబు మాని గణములు గొలువన్.
మ. అలఘుస్వేచ్ఛ సమస్తజీవులకుఁ బ్రో ద్యన్నిగ్రహఁనుగ్రహం
బుల నెంతేనియుఁజేయఁగర్తయ్యి శం భుండు న్మహాదేవుఁడు
న్వేలయ న్మానసవా గగోచరుఁడనై విశ్వేశుఁ డీభూధరం
బుల రెంటన్వసియించి సర్వభువనం బుల్ ప్రోచు నశ్రాంతమున్. ౨౦
గీ. అతనియాజ్ఞ చెవీచునుననిలుఁ డెపుడునూధన్వముగమండుపావకుండుదయమం
దుభువనచతుండుశక్రుండు ప్రోచునఖిలమలరుమర్యాదతోడభూమ్యాదులెల్ల.
వ. మునీంద్రులారా! ఎవ్వరేని యీకైలాసవర్ణనంబు పఠించిన, వినిన, వారలకు
నీశ్వరుండు ప్రసన్నుండై యాయురారోగైశ్వర్యంబుల నెసంగు. కుశలులైన
భక్తజనులకు నిదియెఱింగింపఁదగినది. బహూక్తులేమి; పరమగుహ్యతరంబు.
ఇదిపూర్వంబు వాసుదేవుండు పమన్యునివలనవిని కైలాసంబుఁబొందె. పృ
థాసుతుండు కృష్ణుని వలనవిని సమరంబున సకల శత్రుజయంబొనర్చి
పిమ్మటఁ కైలాసంబుఁ జెందెననిన, విని శౌనకాదులానందభరితులై సూతున
కు నిట్లనిరి. ౨౩

శౌనకాదులు శూరపద్మ సింహవక్త్ర తారకుల వృత్తాంతమును సూతునడుగుట.

- సీ. శూరాగ్రగణ్యాఁడా శూరపద్ముండు రణ ఖోణిమడసిబర్హి కుక్కుటముల
నాకృతుల్ కైకొనె నంటివేమినిమిత్త మిట్లగుటకుఁదత్స హజులుసింహ
వక్త్రతారకులున వార్యశౌర్యధురీణు లేగతిఁబొందిరో యేమదియును
వినియెదమిప్పుడు వినిపింపుమోసూ త! సర్వపురాణార్థ సమితిసీకు

గీ. కరతలామలకంబగుఁ గాదెయనుడు నమ్మునీంద్రులవచనంబు లాలకించి
సూతుఁడిట్లనెమునులారసుముఖులగుచువినుఁడుతత్తథవినిపింతువిశదముగను.

సూతుఁడు శూరాదుల యుత్పత్తిని శౌనకాదులకు వచించుట.

చ. మునునెక కల్పమందతిస మున్నతవైభవమొప్పు శంభునం
దనుఁడు మయూరమెక్కిప్రథ తంబుగఁగుక్కుట కేతనంబుతోఁ

జని రజతాద్రిచెంగటికిఁ జారుతరంబగు నాత్మవాహనం

బునుదిగి పార్వతీశివుల మోల వసించెను మోదమొప్పుగఁ. ౨౧

వ. అమ్మయూర వాహనకుక్కుట కేతనంబులురెండును బర్వతాధోభాగంబున
నిలిచి కృత్తివాసు నృత్త విలాసంబు విలోకింపుచుండె. ఆసమయంబున వారి
బ్రహ్మాది నిఖిల నిలింపులు మహాదేవు సందర్శన వాంఛ జనింపఁ జనుదెంచి
తాము నిజవాహనంబు లచ్చట నిలిపి శివసన్నిధానాబుఁ జేరిరి. అంత. ౨౨

గీ. అజముకుందాదిదివిజవా హనములెల్లశంభుసంభవ వాహధ్వజంబులై నబ్ధి
కుక్కుటములకునుబ్రణుతెసల్ప కచటవిహరించుటయుఁ గనియాగ్రహమున.

వ. సర్వభూతాంతరాత్మలగు భూతంబులందు నాల్గు తదీయదర్పంబెఱింగి సహిం
పక శౌర్యంబుల మిక్కుటంబులగు మయూర కుక్కుటంబులకు బోధించి
వానితోడంగూడి కోపోద్దీపితంబులై యతిరయంబున నవ్వాహనంబుల సత
మతంబుగఁగొట్టి నేలఁగూల్చి బ్రహ్మాదిలోకంబులు గూల్చి మహాభయంకర
హుంకారంబులడరఁ ద్రిదశవర్గంబుల మార్గంబుల ననర్గలబాధలంబరపి
క్రమ్మఱఁదొంటియట్ల జస్థానంబులు సేరియుండె. అంత. ౨౩

సీ. పార్వతీ తనయుండు బాలేందుధరునాజ్ఞ గైకొనివెడలి చెంగటవసించు
కేకివాహనమెక్కి కేతుగూపంబుకు క్కుటముతోడి ననంత కోటిభూత

సంఘాతవిహరణ స్థలమున కతివేగఁ జనుదెంచితోడనే శార్జపాణి

ముఖ్యలాదివిజులు మొక్కి యీశ్వరునకుఁ దదనుజ్ఞచేతన త్వరతవెడలి

తే. గీ. వాహనంబులఁ గానక వంతఁగుంది చింతచేతను విస్మయ స్వాంతులగుచు
సకలలోక నివాసులౌ జనులవలన భూతకృత్యంబులాలించి భీతిఁజెంది. ౨౪

క. తమవాహనములుగూలుట నమితంబుగలోకములకు నాపదలగుటఁ

విమనస్కులగుచు నతిదుఃఖముపొడమఁగవారలపుడు కడువేగమునఁ. ౨౫

వ. జగత్ప్రభుండగు నగ్గుహునిజేరి వినయాన్నితులై యావృత్తాంతంబంతయు
విన్నవించిన నమ్మహానుభావుండువిని దివిజలారా! శోకంబు మానుఁడు.

మీకపకారంబులసేసినవారలఁ బేర్కొనుండు. అజ్ఞఁగావెంతుననుడు. ౨౬

క. వినిమురహర ముఖ్యమరు లనుపమకారుణ్యవాధిక యగునాగుహసాం
త్వనసూక్తులకానందం బునఁదేలుచుఁ బలికిరపుడు భువనహితముగన్. 31

వ. దేవా! శూరాఖ్యంబు పద్మసంజ్ఞికంబు సహవక్త్రాహ్వయంబు తారకనామ
బుఁగలభూతంబులివి నాల్గు భవదీయమయూరతామ్రచూడంబులఁ గూడి
కోపంబు దీపింపఁ దమవాహనంబు లన్నియునిర్మూలంబుఁజేసి తమ పురం
బులఁగాల్చి తమజనంబుల బాధించితొంటియట్లన భూతగణంబులోనికి వచ్చి
యున్నయవి. మీరది విచారించి మమ్ము రక్షించుమనివిన్నవించిన. 32

తే. గీ. వారివచనంబులాలించి భూరికరుణఁదనరషణ్ముఖుఁడపుడు భూతములఁబిలిచి
దివిజవర్గమునిట్లు బాధింపఁదగునె కలుషబుద్ధియు మీకిది కలుగుకతన. 33

వ. మీరలిప్పుడు మదీయాజ్ఞచే దనుజులై జనింపుండని శపించెనెంతయు. 34

క. భూతంబులవియు మదిలో భీతింబొందుచుమహర్షిఁ బెనఁగొనఁగరుణా
స్వీతుండగు గుహచరణా బ్జాతంబుల కెఱఁగియధిక సంస్తవము దగన్. 35

వ. దేవా! మాచేసిన యపరాధంబునకుచితంబగునాజ్ఞఁగావింపఁదగినది. దానవ
జన్మంబేముపొంది నిన్నుభజింపంజాలమని వేసిన భక్తవత్సలుండు నవ్య
యుండునగు నమ్మహాదేవసుతుండు. 36

క. భూతచతుష్టయమునుగని యాతతకృపతోడఁబలికె నవనీధలిపై
దై తేయులగుచుఁ బుట్టుఁడు ఖ్యాతిగమికపుడు నాజ్ఞఁగావించుగడున్. 37

వ. ఇట్లాజ్ఞ గావించి మీపూర్వరూపంబులు మీకొసాగును. ఇందుకు సంది
యంబులేదని పార్వతీనందనుండు పల్కిన విని శూరపద్మాఖ్య భూతంబులు
రెండు భయంపడి షణ్ముఖునికిఁబ్రణమిల్లయిట్లనియె. 38

సీ. కరుణాపయోనిధి! శరవణోద్భవ! దేవ! నిర్చలభక్తితో నిన్ను మేము
శిఖి కుక్కుటులమయి సేవింప సలిపితి మతిఘోరతపమును క్షీతిభవత్కృ
పకెపుడునగుదుమో పాత్రులమఖిలేశ నీవు ప్రసన్నత నిలిచిమోల
దానవజన్మంబు తమకతిభీషణంబుగనక్కటా! యియ్యఁదగునె యనుడు,

తే. గీ. శూరపద్మాఖ్య భూతంబుసూక్తులన్ని, యాదరంబుననాలించిహసితవదనుఁ
డగుచునవ్యయుఁడిందుచూ డాత్మజుండు, పలికెనుమధురగంభీర ఘణితులలర.

వ. మీరిరువురు జగత్ప్రసిద్ధంబుగ మెకరూపంబగుచు శూరపద్మాఖ్యఁ జెలంగన
ఖిల దేవభూతకుండత్రికూరుండునగు మహారాక్షసుడై జన్మించి, దానవిము

క్తదోషులై యనంతరంబా మయూరతామ్రచూడ రూపంబులు పొందిమీ
రలునన్ను సేవించురుగాని పొండనిపలికి యాభూతంబులఁ బనిచి బాహులే
యుండొత.

౪౧

తే. గీ. భీతిఁదన్ను జేరిన దేవబృందమునకు భూతహత వాహనంబులు పూర్వమట్ల
పరమకరుణనుమన్నించి పనిచివారి, ననుపమంబగుబర్హివాహంబునెక్కి. ౪౨.

వ. అమృహాసేనుండు నానాలంకార శోభితంబగు నిజపురంబుఁజేరె. అంతనభూ
తంబులునాలుఁగు కశ్యపమహామునికిమువ్వురుపుత్రులై జనించిరపుడు, శరజ
న్ముండు తారకసింహవక్త్రులఁ బొరిగొనిన వారలుపూర్వంబటుల భూతా
కారంబులఁ దాల్చి కైలాసంబుఁబొందిరి. శూరపద్ముండుగుహనిచేసంహరిం
పఁబడినమాత్రంబునఁబరమంబగు బర్హికుక్కుటరూపంబులుపూని, గిరిజానం
దనుని కానందంబుఁజేసెనెంతయు.

౪౩

క. శూరాదుల యుద్భవమిది యారూఢిగ నిపుడుమీకు నాద్యంతంబున్
జారుతరఫణితిఁ జెప్పితి వేరొండువినంగమీకు వేడుకయైనన్.

౪౪

వ. వివరించెద వినుండనిన సూతునకు మునీంద్రులిట్లనిరి.

౪౫

మునీంద్రులు శూరుని జననీ సోదరుల చరిత్రనుగుఱించి సూతునడుగుట.

ఆ. వె. శూరజనని మాయసోదరి యజవక్త్ర యిరువురెచటఁగల్గి రేమిగతిని,
జెందిరవ్విధంబుఁజెప్పుముదెలియంగ, సూత! కుశలధీస మేత! మాకు. ౪౬

వ. అనినసూతుఁడిట్లనియె.

౪౭

సూతుండు వారి చరిత్రను మునులకు వినిపించుట.

క. శూరజనయిత్రి మాయయుఁ బోరికిఁజనుదెంచి తనదు పుత్రునకుసుధా,
వారిధిని మందరముగొని, తేరనియోగించియాధృ తింజనునపుడున్.

౪౮

వ. పుత్రిని నజముఖినింబిలిచికొని వెంబడిదోడ్కొనిపోయిగిరిశ్రేష్ఠంబగు నాశ్రీశై
లంబుఁజేరె. అంతకాలవశంబున శూరపద్మాదులు సమరంబున హతులగుటం
జేసి యసురేంద్ర హిరణ్యకులు పలాయనంబుఁజెందిరి. పర్వతమునకువచ్చిన
వారలవలన సోదరుల మరణంబువిని యజవక్త్ర శోకాకులయయితల్లినిమా
యనుంగని కౌగిలించుకొని బహుప్రకారంబుల విలపించిన.

౪౯

మ. తనయంగన్గొని మాయయిట్లనియెనో తన్వంగి! నీయన్నశూ
రునకింతేల విలాపమొంద నతఁడు నోబ్బిద్యద్గతిన్కేకివా

జానమై కుక్కుట కేతసంబగుచు నయ్యదీంద్ర కన్యా తనూ
జుని సేవింపుచునున్న తంపుపదవిం జూపట్టె నెంతేనియున్.

గీ०

క. లోకోన్నత వైభవము ద్రాకలనను సింహవక్త్ర తారకులునుభూ
తాకారంబుల దాలిచి యాకైలాసాద్రియందు నలరుదురుగడున్.

గీ०

వ. అనినఁ దల్లికి నజవక్త్రయిట్లనియె.

గీ०

క. ధారుణి బహు దురితాత్ములు వీరల కెట్లబ్బె సుగతి వినవలయుననం
గూరిమిఁ దనయకుఁదెల్పెను సారగుణాభిజ్ఞమాయ సకలంబిదియున్.

గీ३

వ. తనయా! వినుము. ఒకకల్పంబున శాకద్వీపంబందు ధర్మాత్ముండుసత్యవచ
నుండు అసూయాది విరహితుండు నగు ప్రభాకరాఖ్యుండైన యొక నృపవ
ర్యుండు ధరిత్ర నేలుంచుండు. అతనికి సుకుమారి యను ధర్మపత్ని దనరు.
అక్కొమ్మయందుఁ బ్రథమంబునఁబుత్రద్వయంబుంగని యావెనుక మఱియు
నిరువుర కొమారులం బడసి యానలువురకుయథాక్రమంబునమహీపాలుండు
పితృమాతృ పితృవ్యభ్రాతృ నామంబులఁ బేర్లిడియె మోక్షంబున.

గీ४

తే.గీ. ఆదిపుత్రులు శూరపద్మాఖ్యులొప్పుఁజెలఁగిరెంతయు నితరులు సింహతార
కులనుపేరులఁ జెలువొంద వెలసిరపుడుశౌర్యధైర్యవిభాసురైశ్వర్యులగుచు

వ. అంతఃప్రభాకర మహీపాలుండుతనూజులందురాజ్యభారంబుంచిభార్యాసహి
తుండై తపంబానర్ప నత్యుత్తమంబగు తపోవనంబున కరిఁగెనంత.

గీ५

క. శూరాదులు ధర్మస్థితి త్మోరాజ్యం బేలుచుండు సమయమునందున్
భూరితపోనిధి ఘటజుఁడు స్వైరవిహారంబు సలుపఁ జనుదెంచినచోన్.

గీ६

వ. శూరపద్మాఖ్యు లిరువురమ్ముసీంద్రునకుఁ బ్రణమిల్లిన నమ్మహానుభావుండు
కటాక్షించి సర్వపాప నికృంతనంబైన గుహుమాహాత్య్యంబు వారిరువుర
కుపదేశించె. ఇవ్విధంబునఁ దృణబిందుండనుదపోనిధియు, ఋషభయోగి
యను, యోగివర్యుండును సకలలోకోపకారులై యరుదెంచి సింహతార
కులకుఁ బుణ్యతరంబైన దుర్గాశాస్త్రమాహాత్య్యంబు వారిరువురునుపదేశిం
చిరి. ఆఋషుల వచనంబులువిని పూర్వపుణ్యపరిపాకంబున.

గీ७

తే. గీ. శూరపద్మాఖ్యులిరువురు సుస్థిరముగ భక్తినిలిపిరిషణ్ముఖు భజనమందు
దుర్గ నుభజించెసితహ నక్తుండుప్రేమ తారకుఁడుగొల్చెశాస్త్రనుదారమహిమ

వ. అంత.

౬౦

- క. శూరుఁడు మయూరరూపముఁగోరెనుగుహుని న్వహింపఁ గుక్కుటమగుట
గోరెను బద్మాఖ్యుండు గుమారునకుం గేతువగుచుమహిమను బొందెన్. ౬౧
- గీ. సింహతారక నాములుచెలువొసంగ సింహగజ రూపములనువాంఛించిరాత్న
సారభక్తిదుర్గామహా శాస్త్రలకును వాహనంబులుగాగను వసుధయందు. ౬౨
- వ. అమ్మహీ పాలకులు తత్తద్వాహన రూపాభిలాషులయి తత్పదంబుల వహింప
నిరంతరంబు భక్తిసంయుక్తులయి రాజ్యభారంబు పుత్రులకొసంగితపోవనం
బునకరిగి చత్వారింశత్సహస్ర వర్షంబులు ఘోరంబుగాఁ దపముఁజేసి రాస
మయంబున. ౬౩
- క. పరమేశ్వరు సేవార్థము గరిమన్సురవర్గమెల్ల కైలాసత్మా
ధరమునకరిగి నిలిపి యగ్గిరికిందనువాహనములు గేవలభక్తిన్. ౬౪
- మ. హరు సేవింపఁగఁ బోవు నత్తరి నితా ర్హ్యదుల్ హరిబ్రహ్మాని
ర్జర వాహంబులు స్కందు బర్హిణవిరా జత్తామ్ర చూడంబులం
గరిమన్ శౌర్య ధురంధరంబయినదు ర్గావాహనాధ్యంబుకే
సరినిన్యాస్తకు వాహనంబగు గజ స్వామిన్వి లోకింపుచున్. ౬౫
- క. ధరణిఁ బ్రభాకర తనయులు గరిమ భవద్వాహనతను గాంక్షించితప
శ్చరణము సలుపుచు నున్నా రరుదుగఁబంచాగ్నిమధ్యమందునిరతమున్. ౬౬
- వ. అని గరుడాదుల వచనంబులు విని మయూరాసులు మదిని గోపంబు గదుర
నస్మదీయ పదప్రాప్తి వీరలకు నెట్లగునని తదీయ తపస్థలంబున కరిగి మహా
జ్వాలల వెలుంగు నగ్నులు చల్లాన్చి మీరిట్లేల తపంబు సేసితిరని యడిగిననా
రాజతనయులు నలుగురు భయంపడి ధైర్యంబులు సడలి తమ వాంఛితంబు
లెఱింగించిరంత. ౬౭
- క. అలకేకీప్రభృతులువా రలఁగని యస్మత్పదాప్తి రాజిలమదిలోఁ
దలఁచితిరి గానభూతం బులుగండి పుడస్మదీయ ముఖముల తోడన్. ౬౮
- వ. అనియిట్లు శపించినిజాస్థానంబుల కవియుఁజనిన. ౬౯
- క. చిత్తంబుత్తలమందఁగదత్తద్వదనముల తోడ ధరణీశులుతా,
రత్తరి భూతములైయా పత్తిమిరము తమ్ముగప్పు భయపడుచుఁగడున్. ౭౦
- వ. బహిష్కరముఖంబుల కడకరుదెంచి ఒహుమఃఖార్తులై నుతించిన నాభూతంబు
లఁగనియవి, కరుణారసంబు పొడమఁబ్రసన్నంబులగుచుమధుర భాషణంబుల
నాదరించి యిట్లులనియె. ౭౧

- క. కొన్నాళ్ళకు భవదిష్టము లన్నియు ఫలియించు నిలుచుండదాకమహా
భ్యున్నతి నిచ్చటమాపలు కెన్నడు సత్యమగుభేద మేటికి మదిలోన్. ౨౨
- వ. అనిన నమ్మయూరాదుల వచనంబులకు హాషికంచి భూతంబులవినాలుగును
బ్రహ్మాండావరణ భూతంబులతోడంగూడి ముదంబుననుండెనంత. ౨౩
- తే. గీ. హరివిధిప్రముఖామరులమ్మహేశు పాదపద్మంబులకు మొక్కి భక్తి సెలగ
వెడలి తదనుజ్ఞ వాహన వితతి నెక్కి చనిరి సంతోషమున నిజ స్థానమునకు.
- క. వినుతనయా! భూతములవి యనుపమబలమొప్పబద్మ జాండావరణ
స్థనిఖిల భూతవాక్రీతం బునుగూడి వసింపుచుండ ముదమున నపుడున్. ౨౪
- చ. సమరపటిష్ఠతన్ దనుజ సంఘముగొవ్వెసమస్తదేవ వ
ర్గమును సముద్ధతిస్తరుమఁ గాసిలివేలుపుగుంపులెల్ల భే
దముఁజనియింపవేగఁజని దై న్యముతోడను సర్వభూతధా
మమురజితాద్రిజేరిపలుమారును భూతగణంబుచెగటన్. ౨౫
- క. శరములు శిరములనిడికొని శరణని మొఱిలిడిన దివిజ సహాయాతికాం
బరికించికరుణపొడమఁగఁ గరమబ్భూతములునాల్గు ఘనవేగమునన్. ౨౬
- క. భూలోక భూతగణములఁ జాలసహాయంబుఁ బొంది సమరస్థలినా
భీలపరాక్రమ మడరఁగఁ దోలిరి దనుజులబరాజి తులుగాఁగఁగడున్. ౨౭
- వ. ఇట్లు సురలనెల్ల పరాజయంబు నొందించి సహాయంబులైన భూలోకభూతం
బులఁ గ్రమ్మఱ యాధాస్థానంబుల కనిచి భూతంబులు నాల్గు పూర్వప్రకా
రంబున బ్రహ్మాండావరణ భూతంబులఁగూడికొనియుండె. అంత. ౨౮
- క. దేవతలందఱు సంతోష విర్భావమునఁ జెలగి రసురేంద్రుండు
భావమునగుడి బ్రహ్మాండావరణంబునకు గూఢుడై చనియచటన్. ౨౯
- ఆ. వె. అఖిలభూతతతికి నధిపతియగునాని వినయమునను గాంచి వినుతిఁజేసి
భూతగణముతమ్ముఁ బొందించునాపద విశదముగను విన్న విచెనపుడు. ౩౦
- తే. గీ. ఆగణాగ్రణియాలించి యఖిలమదియుఁగినుకతో భూతములఁజూచియనియె
మీర
లస్మదాజ్ఞ నులంఘించి యమరగణము శరణుఁబొందిన మదిలోనఁ గరుణ
వొడము. ౩౧
- క. వెసఁజని సమరంబునరా ట్న సనివహము దర్పమణచి సమ్మతిదివిష
ద్విసరంబున కపకారం బెసఁగఁగఁగావింపఁదగునె నీదోషమునన్. ౩౨

- వ. మీరురాక్షసభావంబుఁజెంది యిట మీఁదనెల్లసురలకుఁబ్రతికూలురై యుండుండని యివ్విధంబున భూతగణాధిపుండు కోపంబుతోడ భూతంబుల శపి యించి యసురేంద్రుని సంతోష భరితునిజేసి నిజస్థానంబున కనిచె. ౮౪
- క. అదిమొదలుగ భూతములవిఘ్నదయంబుననిలిపి వైర మెంతయుఁగరుణా స్పదముల్ గాకనొకప్పుడు త్రిదశవ్రజమందుఁ గోప దృష్టిని బూనెన్. ౮౫
- వ. అంతనబూతంబులొక్కనాఁడు స్కందుని మయూరతామ్రచూడంబులతోడ యథేచ్ఛఁగూడి దివిజులను దద్వాహనంబులను బూర్వ విరోధంబున బాధించిన. ౮౬
- క. హరసుతుఁడదివిని కోప స్ఫురణ నూతములఁజూచి పుట్టుడు మీరా సురవంశంబుల నని నిష్కరుణన్మపియించెనంత శాపవశమునన్. ౮౭
- వ. భూతంబులవి నాలుగు దాన వత్సంబుఁ బొందె. శూర పద్మాఖ్య భూతంబులునవి రెండునేక రూపంబున శూర పద్మాఖ్యుడగు మహాసురుండై నాకు జనియించి షణ్ముఖు చేత నిహతుండై పరమాత్ముండైన యతనికిబర్హికుక్కుట రూపంబు లగుచు హరి బ్రహ్మది దివిజ పూజ్యతఁ గాంచి వత్కించు నప్పుడు. ౮౮
- సీ. పూర్వంబు లైనట్టి పురహరాత్మజుకేకి తామ్ర చూడంబులు తాముమున్ను గరుడాది వచనముల్ గరమర్థివిని భూతములుతొంటిమేనున సల్పు భూరి తపమున కొగివిఘాతంబులుసేయుట యబూతములఁగూడి యఖిలసురల తద్వాహనంబులఁదరిమి బాధించుట తప్పుగామదిలోన దలఁచియవియు ౮౯
- తే. గీ. రెండుధరకాంచి నగరంబునందుఁజేరిపరమములుబర్హి కీరరూపములుపూని షణ్ముఖుపదాబ్జ సేవనా సక్తిచేత నుండిచిరకాలమచ్చట యోగమహిమ. ౯౦
- వ. అంతఁ బరాత్పరుండగు గుహనాజ్ఞ దేహంతంబున నవియుసాయుజ్యంబుఁ బొందెనెంతయు. ౯౦
- సీ. వినుపుత్రిలోకై క విఖ్యాతులగుభవ త్సహజులు సింహాస్య తారకులును గుహునిచే నిహతులై కుధరోత్తమంబగు కైలాసమునుజేరి గరిమమీర భూతరూపంబుల బొందినందీశనం దితులయియున్నారు దివ్యభూతి గాంచియనంతర కల్పంబునందుఁబ్ర శస్త్రదుర్గామహా శాస్త్రలకును ౯౧
- తే. గీ. సింహసామజరూపముల్ చెందివాహ నంబులై విహరితుర నంతమహిమ వారిప్రాక్తన సింహేభ వాహనములు కల్పమిదిచనిన దుదినఁ నల్పలీల. ౯౧

(3)

ఉపదేశకాండము = ప్రథమాశ్వాసము.

౧౩

వ. ఋషభ సారూప్యమొదల గలరనిన దల్లికి నజవక్త్రయిట్లనియె. ౯౨

క. జననీదుర్గాశాస్త్ర ల కనుపమవాహనములైన వారికింగరికె

ట్లను వృషసామ్యంబోయిది వినుపిపుము నాకునిపుడు విశదముగాగన్. ౯౩

వ. అనిన దనూజకు మాయ యిట్లనియె. ౯౪

క. గారికి దుర్గనుశాస్త్రను శౌరికిఁ బూర్వమునఁగాంచి శంభుడుప్రేమన్

వారికి వాహనములుగొని తేరన్వృషభేంద్రుఁబనుప దివ్యప్రౌఢిన్. ౯౫

వ. ఆవృషభేంద్రుండు సని కైలాసా చలంబున నున్న మృగంబుల లోన మృగేం

ద్రంబును మహా సత్వంబగు గజేంద్రంబు నొడునుం గొనితెచ్చి మీరు వీరి

కివాహనంబులై శ్రేష్ఠపదంబులు గాంచుచుండుడని పలికిననవ్వృషభవచనం

బులువిని సింహసామజ బు లిట్లనియె. ౯౬

క. స్వామీ నీసారూప్య బేమును మదిలోన గోరి యిట్లుండినచో

నేమిటికీ కృత్యంబున నేమిచెదు మమ్మునిపుడు నిష్కరుణుడవై. ౯౭

వ. అని పలికిన మృగేంద్ర గజేంద్రంబులం గనుంగొని కరుణా సాంద్రుండగు

వృషభేంద్రుం డిట్లనియె. ౯౮

గీ. తనరవీరికి మీరువా హనములగుచు నస్మదాజ్ఞనువతింపుడ నుదినంబునన్ను

దలంచుచుఁగొన్ని దినంబులకును గలుగుమామకసారూప్యగరిమమీకు. ౯౯

వ. అని యివ్వీధంబున వృషభుండు వ్యవస్థగావించిన నప్పుడొడఁబడి సింహ గజం

బులు క్రమంబున దుర్గాశాస్త్రలు వాహనరహితులయినంది కేశ్వరుని నతిసుంద

రంబులగు వాహనంబులఁ దమకుఁ దెమ్మని యభిలషించిన శిలాద నందనుండు

సింహ వక్త్ర తారక భూతంబుల రెంటిని వారివాహనంబులుగ శివాజ్ఞనియో

గించెనాదరంబున. ౧౦౦

క. తనయావంటివిగద ప్రాక్షన సింహ గజంబులకును ఘటియించినత

త్యనుపమ వృషసారూప్యం బనవుడు నజవక్త్రజననికనియెన్మణియున్. ౧౦౧

క. తనసహజుల న్నత్రైతం బనయము దెలియంగఁబడియె నఖిలంబిపుమన్

తనవృత్తం బేచందము జననీ! విషయెదను దెల్పు సకలంబిదియున్. ౧౦౨

వ. అనిన దనయకు మాయ ఇట్లనియె. ౧౦౩

* అజవక్త్ర చరిత్ర. *

క. గోమేధాఖ్యద్వీపము భూమిని జెలువొందునరకుఁ బోలుపొందును గోత్రామ

రుండు నసిస్థాఖ్యుండు భోమసుమేధాఖ్యుఁ జెలఁగు భార్య యతస్కిన్. ౧౦౪

- గీ. ధర్మమతియగు నవ్వభూత్తాసమందు నిన్ను నతిసుందరాగినిఁ జెన్నొసంగఁ
గనిమెనాతఁడుచిత్రేఁ ఖయనుపేర నవనివెలసితివీవు ప్రఖ్యాతిగాఁగ. ౧౦౫
౯. భూచక్రంబున నొక్కటి భూచక్రాఖ్యులు దనరుఁ బురమచ్చట సా రాచా
రుఁడు హరిజన్ముడ నాఁ జతురాననకులుండు నయగుణుడలరుక్. ౧౦౬
- చ. అతనికిఁ బుండరీకుఁడననచితసద్గుణశాలి భాసిలున్
సుతుఁడతఁ డింపెసంగ నతి సుందరిని స్వధి పూర్వకంబుగా
క్షీతిని వివాహమై గృహము సేరి భనత్సహితంబుగా జగ
న్నుతుఁడగు పుండరీకనయ నుత్ హరిఁగొల్పెను భక్తియుక్తుడై. ౧౦౭
- క. కొన్ని దినంబులకుహరిప్ర సన్నుండై పుండరీక సజ్జన కొసఁగెం
జెన్నుగ దినమశివోలెమ సూనృత దీప్తింజెలగు నెకరత్నంబున్. ౧౦౮
- వ. అది ప్రతిదినంబు దీనారశతాబు నువర్ణబాసంగ సంపదలం బాదలి శాస్త్ర
జ్ఞులయిన యనేకశిష్యులు దన్ను బరివేష్టించి వేదపాఠకుండును సంతతాధ్యా
యియు జితక్రోధుండును నిత్యధర్మపరాయణుఁడును నన్నదాన నిరతుండును
స్వర్ణ దానపరుండును నగుచునమ్మహీసురుండు నెలంగుచుండు. ౧౦౯
- క. అతనికి భార్యమణివై యతులితసౌందర్యమునను యశావనగర్వో
న్నతిమదనాతుర వగుచుంబ్రతిదినము న్బాపకృత్య పరతన్నీవున్. ౧౧౦
- క. పరపురుషుల సంభోగము గరిమన్తోరుచును గనియుఁ గానక స్వేచ్ఛు
జరియించి కొన్ని దినములు పురినంతట సిగ్గువిడచి భూవిదితముగన్. ౧౧౧
- సీ. కంజాతములమించు కనుఁగనఁదేలించి మొలకనవ్వులు గుల్కు మోముఁజూపి
వలువగుజ్జుల జారుపయ్యెదచెలువొందఁ బరిహాసములుమీర సరసమాడి
విత శృంగారంబు వేమారు మెఱుంగించి తటితటి విడియంబు దనరఁజేసి
పకపక నవ్వుచుఁ బరగఁ గేకలుగొట్టి చెలులతో గుసగుసల్ నెలగఁబడికి
- గీ. జలిబిలిమెఱుంగునరిగంచు చీరతోడ గోరునామాబుతోడను ఫేలయెసగఁగోడ
కాండ్రనువలపించి కోర్కెమీర గూడితివిచాలరోబాలకులటవగుచు. ౧౧౨
- వ. అప్పుడవిధింబున గడిదేఱి యందఱిని శిష్యబృందంబులనభ్యాగతబాధుతాప
స సందోహంబుల దానాన్ధులైనచ్చిన మహీసురల మోహింపఁజేసి వశవర్తు
లఁజేసికొనిగాని బలాత్కారంబునఁగాని రమించి బహూక్తులేమి? ఎట్టినరుం
డేనియు నీదృష్టిపథంబునఁ బడినవాని భోగింపక తొలంగ వెంతయు. ౧౧౩
- సీ. జార సమాగమా సక్తిచేజని చేరు సంకేతతలముల సంఖ్య లరయ
గోడలున్నతి డాటఁగూడసచో నీవు వేసిన నిచ్చెనల్ వేసవేలు

నెయ్యంబు గులుకంగ నీదండగుండునల్ ద్రొక్కు భామినులకు లెక్కలేదు
నెరసిటు గులుకంగ నిన్నుగూడి రమించు ప్రాయంపువిటు లపారంబుదలుప
గీ నహహ! యానాడుజారిణివగచునీవు నడచుచర్యలఁజెప్పంగనాకుఁదరమె

సకలజననిందనీయవైజగతిఁజెట్లు నఘమొనర్చితినయయేమనఁగవలయు. ౧౧౪
క. నీవిభుఁడు రాగవశతన్ లావణ్యనిమగ్నుడై విలాసినివని నిన్
జేవిడువడు గ నెనేనయు నావిధమెప్పుడేని గనిన నట్లన నుండున్. ౧౧౫

వ. ఆసమయంబున మహాతాపసుండు దూర్వాసుండు శిష్య సమేతుడై యరు
దొచిన నమమానీంద్రు నెడఁగొని భవద్భర్త నిజగృహంబునకుఁ దోడ్కొని
వచ్చి ప్రియపూర్వకంబుగాఁబూజించి ర మ్యూబగునొక్క మంటపంబుననుని
చిన నత్త పోధుండందనసింఁచెంత నప్పుడతఁకుండం తఃపురంబుననున్ననిన్ను
బిలిచి మునీంద్రునకు మనోహరంబుగ భిక్షునొసంగి రమ్మనిపంపిన. ౧౧౬

చ. ధర్మని యచుజ్ఞ నీవపుడు తాపసిమాళికిఁ బల్లెరంబున
న్వివిధ రసాన్నము న్గొనుచు వేగమె పోయి భుజింపలెమ్మనన్
బ్రవిమలమానసుండు ముని వల్కెనినుగని భిక్షయయ్యెనో
యునిదరొ మాటఁకి బిలువ కూరికపామ్మకు సద్దుసేయకన్. ౧౧౭

చ. అని నతికి యచ్చునీంద్రుండు నీవుదెచ్చినభిక్షగొనక శయనించిన. ౧౧౮
క. నీవుజననట్లనే చని యావేళ న్మగుడివచ్చి యణఁగితివందే
ప్రాప్త్యాంబున మెకిచో భావజ సుమభాణ జాల పఁపీడితివై. ౧౧౯

క. పొందినశీధంబున నిద్రించుముని గంగలించి దృఢతరముగ భో
గించితివపుడమ్మని మే ల్కొనిచి ననుజూడ నీవుగడుభయ మడరన్. ౧౨౦
క. పరువిడిపురి నున్నతనట తరుమూల బాదు మేష తతిమధ్యగవై

పడు పరుగకుండఁ దాగితి సరగున నారార నీదుసాహస మబలా ౧౨౧
వ. ఆ కుమ్మనీంద్రుండు ధర్మగుప్తుడచుశిష్యునిబిలిచి యస్వత్తాంతంబు నుడివి
యప్పాపాచ్చుచు దోడితెచ్చున నతండు. ౧౨౨

క. సదనంబులోన బయట న్పదపడి వీక్షించి మేషమధ్యమవౌనిన్
సుదతిన్ గానక శిష్యుఁడు మది విస్మయమంది వచ్చి పూనికెఁగె ట్పన్ ౨౩
మ. అలమానీంద్రుఁడు జ్ఞానదృష్టి మదిలోఁధ్యానించి యొక్కింతయ.

త్యలఘు ప్రాధిమ పట్టణంబు నడుమ న్యగోధమూలంబునం
బలు గూఢంబుగ మేషమధ్యగతవై వర్తించు నిన్నునమ్మహా
కలుషాత్మక గుని కోపవహ్నిశిఖల న్నన్మెట్టగాఁ జేయుచున్. ౧౨౪

- వ. క్రమ్మఱ ధర్మగుప్తునింబిలిచి పురవీధి వటవృక్షంబు చెంతకుంజని మేషసమా
జ మధ్యగతయగు దానిం గని యేమిటికిట్లు దాగెదవు ? దుకాత్మురాలా !
వృక్షాగ్రంబున నిలుపుమని యస్మదాజ్ఞ శపియించి రమ్మని వనిచిన. ౧౨గీ.
- క. తదనుజ్ఞ ధర్మగుప్తుఁడు పదపడి చని మేషబృంద పరివృత నిన్ను న్ముదమునఁ
గనుగొని వృక్షము తుద నిలుమని శాపమొసఁగె దుర్వారముగన్. ౧౨౬
- వ. అంత నీవువృక్షాగ్రంబున నిలిచితివి రాత్రియు నతీతంబయ్యె నంత దూర్వా
సుండు ప్రభాతకృత్యంబులు నిర్వర్తించి శీఘ్రంబు చనుదెంచి యవ్వటాగ్రం
బున నున్న నిన్ను గనియె. మఱియు సమస్తజనులువిస్మయోత్ఫుల్ల లోచను
లై నిన్ను జూచి పుండరీకునిభార్య యిది వృక్షాగ్రంబున నుండ నిమిత్తంబే
మొకో యని యన్యోన్యం బాశ్చర్యంబుఁ బొంది రెంతయు. ౧౨౭
- గీ. అంతఁ బుండరీకుఁ డాత్మ శిష్ములతోడ మునివరేణ్యుఁ జేరి వినయమునను
బ్రణుతి సల్పి యతనిపాదాంబుజములకు భవ్యఫణితి తోడఁ బలికెట్లు. ౧౨౮
- శా. స్వామీమీమీకును మత్కశత్రమిది భిక్షుండెచ్చి సద్భక్తిమ
ద్ధామంబు న్మఱిజేర కీవటకుం తంబందు నానాజన
స్తోమం బవ్యతమంద నుండుటకు నే దోషంబు గావించెనో
యోమానీశ్వర దెల్పుమన్న మునివ ర్యుఁ డిట్లను నివ్రుళో. ౧౨౯
- గీ. తరువరాగ్ర ముండు స్తంభింపఁ జేసితి దీని నాగ్రహమున నేను సువ్వె
పాప మిట్లు సేసె బ్రాహ్మణ నీభార్య సిగ్గు గాదె నాకుఁ జెప్ప నిపుడు. ౧౩౦
- వ. అనినఁ బుండరీకుండు కోపంబడర మునీంద్రా ! మీకిట్లు సేయుట కుచితంబు
గునే కాంత లేమేని దురితంబు లొనర్చిననదిప్రకటంబుఁ జేసిన వారలకేపాపం
బనంగ వినమే భూతలంబున ననినఁ బుండరీకుని వచనంబులు విని కోపంబడ
రఁ దపసి యిట్లనియె. ౧౩౧
- వ. ఇలనిది నీకు భార్య యని యేటికి మూఢ వృథాభిమానమున్
బలుదురితాత్ము రాలిదియుఁ బ్రాణముల న్గొని కొందఱన్వ్రోం
బులుచెరిచె౦ దపాధనుల పొందిరి పాపము దీనిబొందినా
ధులు మఱిగొందఱు న్జగతి దర్శణ దీనినిగూడ యుక్తమే. ౧౩౨
- క. ఈకలుషాత్మను గూడుట నీకుం గలుషంబుసువ్వె నిజముగవిప్రా !
నీకునిది భార్యయేనియ నోకహమిది యిపుడు డిగిచను న్బిలుమిపున్. ౧౩౩
- వ. అనినమునీంద్రువచనంబుల విని పుండరీకుండు నిన్ను బిలిచిన నీవు వృక్షాగ్రం
బు నిండుక డిగి మఱియూవల రాకయుండు మునీంద్రుఁడు మఱియు. ౧౩౪

- క. నిను గూడి రమించిన యా జనముల నందఱిని జూచి సఖి యని బిలువు
డనవుండు పుండరీకుడు జనులందఱియందుఁ దుదిని సందేహపడెన్. ౧౩౫
- వ. అప్పుడు తచ్చిష్యజనంబులు నశేషభూసురులును వదనంబు లెత్తుకొని పాపా
త్మయగునిన్నుంబిలిచిననీవు భూరుహమధ్యంబునకు వచ్చియందఁ లుచుటయు
- క. అది గాంచి పుండరీకుఁడు మదిగోపం బడరఁ బల్కె మౌనీశ్వరభూ
మిదివిజులెల్లను బిలిచిన నిది తరువున నుండనేమిహేతువ చెపుమా. ౧౩౬
- వ. అసన నతనింగనుగొని తపోధనుం డిట్లయె. ౧౩౭
- క. కలరు మది నీమభార్యకుఁ జెలికాండ్రు లనేకులిటకుఁజేరక నాఘా
ర్తులు నిలిచి రచట నన వెసఁ బలికినటోర్వీజమధ్య భాగస్థనినున్. ౧౩౮
- వ. మునీంద్రుండు గనుంగొని కొమ్మా ! నిన్నుఁగూడి రమించిన వారినెల్లరఁ జే
ర్కొని వటంబు డిగ్గి గృహంబునకుం బొమ్మనిన నత్తపసి వచనంబుల విని నీ
వుగూడిన భూమీసురులనెల్ల నామంబులునుడివిప్రధానస్కందంబున కరుగు
దెంచి. ౧౩౯
- క. యతివర మఱచితి మద్రతి యతులు గృహస్థులును వటువు లపరిమితముగ
న్వృతి భంగ మయ్యె ననుచున్ క్షితిబాసిఁపాణిములనుజెప్పెడిదేమి. ౧౪౦
- వ. మఱియుఁ గొందఱు దర్శనమాత్రంబున విగత పాణిలైరనిన దూర్వాసుండు
విని కోధవిహ్వలుండై మగువా!నీభర్త పుండరీకుం డితండునిన్ను దుశ్శీలయ
ని యెఱింగియు విడువండయ్యె. ఓర్తు సుశీలయగు దాని బాణి గ్రహణంబు
జేయండయ్యె నేమనవలయు. ౧౪౧
- గీ. ఈవు చేసిన పాపంబు లెల్లయింతి నీదుభర్తను బొందును నిశ్చయముగ
ననుడు మునివరవచనంబు లాలకించి పుండరీకుండు దచ్చిష్య పుంజమయె.
- క. శైవుడవై వైరంబున నీవు నైష్ఠ్యపుల మమ్ముని ట్లఱివహా
మావలన లేనిపాపము నీవా రోపింప నుచితమే మునివర్యా ! ౧౪౨
- వ. అనినఁ బుండరీకుం గనిదూర్వాసుండుప్రచండకోపంబున విపాధమా ! భో
గార్థంబు పాపయుక్తయైన దీనియం దనురక్తిఁజేసిలివి గావున శిష్యగణంబుల
తోడ నీవును భగచిహ్నుండవగుచు వైదిక మార్గంబు విడిచి కుశాస్త్రాసక్త
మానసుడవై శివపరాజ్ఞులుండవు గమ్ము దురాత్ములైన యాద్యజాధముల
పత్నులందఱు దుశ్శీలలై వ్యభిచారికలగుదు రని యట్టుశపియించి తాపసేం
ద్రుండు వటవృక్షంబున నున్ననిన్నుమఱియుఁ గనుంగొని. ౧౪౩

- క. నన్ను బలత్కారంబున గొన్నన విలుకానికేళిఁ గూడితిగానన్
పున్నాగవేశి యీవు బన్నుగ రాక్షసివి గమ్ము మహివలయమునన్. ౧౮౩
- క. అజయూధ మందు దాగుట నజముఖి నగుమనుచు నిన్ను నమ్మునికోపం
బు జరిప శపించుచు వట కుజముచుదిగుమనన మాని కుంజరునాజ్ఞన్ ౧౮౪
- వ. వటవృక్షాబుదిగి మునినరుఁడొసంగిన శాపంబునకుఁ బరితాపంబు నొందుచు
తాపసేంద్రు పాదపద్మముల కెఱిగి వినయంబున. ౧౮౫
- క. తాపసపుంగవ ! నన్ను న్నాపతిఁ దచ్చిష్యజనుల నందఱనిపుడు
గోపంబడర శప్తిచుచుఁ బాపపుకృత్యమున నీవుఁబాల్పడఁ దగునే. ౧౮౬
- వ. అట్లేనియు నీయందు నాకొకిత యుఁగోపంబు లేదభిమతంబగునన్నురక్షింపు
మేవిధంబున నైన నీవు శరణాగత వత్సలుండవని యివ్విధంబున బహువారం
బు భయంబున మునిగ్రునకుఁ బ్రానిల్లిన. ౧౮౭
- క. మునివరు డాత ముదంబున నినుగని కృపతోడ కామినీ ! నిను నీచే
సిన దుష్కర్మము లన్నియుఁ జనియె న్నృకటంబులగుట జగతీస్థలినిన్. ౧౮౮
- వ. ఏతత్కర్మనిశేషంబున నీవురాక్షసనాశంబునఁ బుట్టి స్వైరిణివై సమస్తపురు
షులతోడ యధేచ్ఛ రమియించి యొకకాలంబునందు నన్నుగూడి సంభోగిం
చి పుత్రులనిరుప్రకం బడసి యుపశాంతి బొంది పాపరహితవై వైరాగ్యం
బున శ్రీపర్యంబుఁజేరి కొన్నిదినంబులకుఁ బరమశోభనంబగు కైలాసంబు
బొంది గౌరీపూజాపరాయణుడై మోక్షంబుబొందెద వనిపలికి శివభక్తిపతు
డగు దూర్వాసుండు చనియె. ౧౮౯
- క. అదిగాన దైత్యకులమున నుడయంబై స్వేచ్ఛతోడ నురుభోగము లి
పోదవ భుజియించి నీవిపు డిదిచేరితి శ్రీనగంబునిష్టాబలరన్, ౧౯౦
- వ. పుత్రీ ! నీవృంతాంతం బిదిరుడివితినింక నీవుకైలాసంబు జెంది గౌరీసహస్రనా
నర్పుము. మోక్షంబు నొందగల విందులకు సందియంబు లేదనిన మాయకు
నజశక్త మఱియుఁజ్ఞునియె. ౧౯౧

* అజవక్త్ర తనతల్లివృంతాంతంబునుగూర్చి తల్లివడుగుట. *

- క. తల్లీ ! నావృంతాంతము తెల్లముగా విడిచి నీవు దెల్పుటచేనా
యల్లములర నీచరితం బెల్లను వివరింపు మింక నేను వినియెదన్. ౧౯౨
- వ. అనినఁ బుత్రీవచనంబులు విని మాయ లుట్లనియె. ౧౯౩

* మాయతన కూతురికి దనవృత్తాంతమును వచించుట. *

- క. తనయా! విను కశ్యపునకు మునునే దితి నామధేయమున భార్యయునై
తనుజులఁ గంటి న నేకుల దనుజుల ననివార్యశౌర్య ధైర్యులనెమ్మిన్. ౧౮౭
- క. వారిని సంగరమందున వారితబలు లగుచు సురలు వారించిన త
ద్యూరివిషత్తిం గనుగొని ధామశీసైపంగ లేక తాను రయమునన్. ౧౮౮
- వ. గిరిశ్రేష్ఠంబగు శ్రీశైలముజేరి యశేష సుపర్వ గర్వ నిర్వాపణ ధూర్వహు
లగు కుమారులు బడయ సంకల్పించి యాపర్వతశృంగంబునందుండి భూమి
బడి ప్రాణంబులువిడిచి. ౧౮౯
- గీ. ఆసుర వంశంబున జనించి యవని యందు ఘనతపోధనుడై నట్టి కశ్యపునకు
శూరపద్మాదులను నిన్ను సొంపెసంగగాంచితి మదాత్మజులుశౌర్యకలననంత
క. సురతతిని గాసి భరపఁగబరికించి కృతార్థ నగుచుఁ బాసి యటమునిన్
గిరివరమీ శ్రీశైలము నిరతము వాసంబుఁజేసి నిరుపమనిష్ఠన్. ౧౯౦
- వ. శివకైంకర్యకారిణి నై దేహంతంబునఁ గైలాసంబు జెందిగౌరీపూజఁగావించి
మోక్షంబు మొదెన నిందుకుసందేహములేదు. ౧౯౧
- క. వినుమేను పర్వతాగ్రం బుననుండి గతాసునగుచు భువి పడునపుడున్
మునివరుఁడు కశ్యపుఁడు నీ జనకుఁడు భేదంబు మొదె సారెకునాత్మన్. ౧౯౩
- వ. అంతఁ బులస్త్యజను వేరొకదితిని వివాహంబు వ్యక్తమోహుండై వర్తిం
చె. పుత్రీ! నాకు శుక్రునికృపవలనఁ గాలత్రయ పరిజ్ఞానంబు గలదు. గావున
సకలం బానుపూర్వకంబుగా వచించితి ననిన నజవక్త్ర మాతృవాక్యంబులువి
ని సంతోషంబున నజ్ఞసనికిఁ బ్రణమిల్లి శ్రీపర్వతంబున జనయితితోడం బరమే
శ్వరపూజాపరాయణయై యంతంబునఁ గైలాసంబు నొది గౌరీసపర్య సలి
పి తల్లియుఁ దానును బునరావృత్తిరహితంబగు మోక్షంబునొందెననిన సూ
తునివచఃకౌశలంబునకు మెచ్చి శౌనకాదులు మఱియుఁ జెప్పెరి. ౧౯౪
- మ. ఉపమాతీత మహాచరిత్రుఁడు సుధా శూర్తంసపుత్రుండు స
త్యపతోఁ గుంభజమాని పుంగవునకె తే జ్ఞాన మింపొందఁగా
నుపదేశం బొనరించెనంటివొగిమున్నోసూత! షడ్వక్త్రు చే
నుపదిష్టం బదియేమి? మానికి ముదంబాప్స న్వచింపంగదే. ౧౯౫
- వ. అనిన సకల పురాణార్థ విశారదుండగు సూతుఁడిట్లనియె. ఓ మునీంద్రు
లారా! వినుండు సమస్తాఘ నాశంబగు భస్మ మాహాత్మ్యంబును గుర్రదా
క్ష మాహాత్మ్యంబును శివ నామోచ్చరణ మహిమయు నైన వ్రతాతిశ

యంబును శివపుణ్యప్రభావంబును శివద్రోహకరణంబును శివపూజామహి
మయు శివయోగ వైభవంబును శివజ్ఞానోత్కర్షణంబును సకలబిదియునగస్త్యు
నకు మణ్ముఖుండుపదేశించె నదియఖిలంబును మీకేను వినుపితు నిప్పుడు.

* సూతుఁడు శౌనకాచార్యులకు భస్మమాహాత్మ్యముచెప్పట. *

- సీ. కల్పా నుకల్పో పకల్ప భేదంబుల ద్రివిధమై భస్మాబు భువిని జెలఁగు
నాభకారంబున కఘభత్సనం బర్థ మాస్మకారంబున కర్థమగును
శంకర స్మరణంబు సంధింప నవిరెండు భస్మ మనంగను బరఁగె సంజ్ఞ
మంత్ర పూర్వకముగా మనుజుఁడు భస్మాబుతనువున భక్తితోఁదాల్చినేని
గీ. వానికి ఘటించు శీఘ్రంబ వాంఛితంబు దురితసంఘంబులెల్లను చూరమగును
భర్తనందలిమహిమంబుభస్మమునకు వెలయుశివునాజ్ఞనిదియందు వేదవిదులు.
వ. వెడియుసత్య జ్ఞాన దయా శోధలును వహ్ని వాయుజల స్థల న్యోమాదుల
న్నియు సీభస్మాబయగు బ్రహ్మ విష్ణాది దివిజులు తపోధనులగు ఋషులుసీ
భస్మాబు ధరియింతురుగావున బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులకు నిత
రజాతులకు స్త్రీ జనంబుల కెల్లఱకు శివప్రియంబైన యీభస్మంబుధరియిం
ప యోగ్యంబగు నెంతయు. ౧౬౮

- సీ. అష్ట సిద్ధి ప్రదం బతులితాష్టైశ్వర్య కారణంబగు భస్మ ధారణంబు
సాంబ భక్తినిధాన మత్యంత భవవార్ధి తారనంబగు భస్మధారణంబు
సర్వ వశ్యకరంబు సకలమనోభీష్టపూరణంబగు భస్మధారణంబు
నిఖిల భూత ప్రేత నిచయ పిశాచాఘ వారణంబగు భస్మధారణంబు
గీ. స్ఫురదపస్పార కుష్మాది భూరిగద వి దారణంబగు మఱి భస్మధారణంబు
దుష్ట పన్నగ రాక్షస దుర్జనా వ ధీరణంబగు ధర భస్మధారణంబు. ౧౬౯
క. భస్మోద్ధూళనమర్కుని రశ్మిప్రభ వోలె మేనరాజులునతఁడు
నృస్సీక్ష్మత పాపుఁడు పుర ఘస్మర పాదాబ్జ భక్తి కలితుం డెపుడున్. ౧౭౦
క. జగమందు భస్మధారణ మొగి ద్వివిధంబగు త్రిపుండ్ర ముద్ధూళనమై
నిగమోక్తం బీరెంటిని తగదేరు నతిక్రిమింపఁ దలపుననైనన్. ౧౭౧
క. భూతి రహితుండు పతితుఁడు భూతిసముద్ధూళనము త్రిపుండ్రంబులఁ బ్ర
ఖ్యాతములగు తత్కథలను బ్రీతింజెందనినరుండు వృజినము నొందున్. ౧౭౨
సీ. సలిలయుక్తముగ భస్మమునఁ ద్రిపుండ్రంబు శిరముననుదుటగంఠముననురము
పొక్కిలినిరుపార్వముల బాహువులయందుభుజమధ్యములహస్తములను వెన్ను

- నందునుమూపున నలరంగఁ బదియును తావుల భక్తిని దాల్చునతఁడు
ధర నెవ్వరేనిత ధ్యాయుగానవు శివుడతఁడె విష్ణువు బ్రహ్మ యతఁడె భువన
గీ. మాన్యుఁ డనఘుఁడువర్ణాశ్ర మముల కెల్లమంత్రయుక్తంబుగానైనమంత్రవర్జ
నంబుగా నైన నుద్ధూశనత్రిపుండ్ర ధారణము సెప్పె జాబాలితాపసుండు.
- క. శ్వేతాశ్వత రాధ్వర్యశి ఖాతత్సజ్జలగు మునులు గడుదలఁతురు ని
గ్ధూతాజ్ఞా నులునగుచును భూతి సముద్ధూశన త్రిపుండ్రంబులిలన్. ౧౭౨
- క. మున్నొక శ్రవణము చనదే మున్నీట స్వటపలాశ మునఁజెన్నెసగ
న్వెన్నుఁడు కడునిద్రించుచు సున్నతటి స్తంభుఁగచటి కుల్లాసమునన్. ౧౭౩
- గీ. తాను వచ్చి నిజాంగుష్ఠ దగ్ధమైన నమ్మహాంబుధి నిలువంగనచ్యుతుండు
హరు మహాపురుషశ్రేష్ఠ సతనిజూచి యడిగనీ వెవ్వఁడనుచుమోహాబ్ధిమునిగి.
- వ. అప్పుడా పరమేశ్వరుండు గరుడధ్వజునకు భస్మం బొసంగిన నది యతండు ల
లాటంబున ధరించి భక్షణంబుగావించియు. ౧౭౪
- సీ. అపుడు లబ్ధజ్ఞానుఁ డైహరియాత్మరు దెలసి చెంగట మహాదేవు శంభు
చంద్రార్ధశేఖరు సౌందర్యవిధి నీల కంఠుఁడైనేత్రుని గాంచిలేచి
పాదా బ్జములకును భక్తితోఁబ్రణమిల్లియాగమనం బేమి ? యనుడుహరుఁడు
పలికెసర్వభువనం బులసృజింపవిధాఁ బడయఁగ వచ్చితి పద్మనాభ
- గీ. నాకుభార్యపుగమ్ము నాయాజ్ఞనిపుడు తప్పవలవదు శక్తివితనకునీవు
గాన నీయఁడు సకలజ గద్విధాన చతురుఁ జతురాస్యగనియెడుసమ్మతింపు.
- వ. అని పలికి యాహరిని బత్నిగా నొడంబఱచి యపుడు సర్వాత్ముండు జగద్ర
క్షకుఁగు నగు సర్వేశ్వరుండు రమించినఁ గాంచనసన్నిభంబగు శివవీర్యంబు
నారాయణు నాభిక మలంబునఁబడియె. అపుడు పంచాస్యగడై బ్రహ్మ జని
యించె. ౧౭౫
- క. అతఁడు ప్రజాసృష్టి జగ త్పతి యాజ్ఞను జేసికొనుచు ప్రాభవ గర్వో
న్నతిమించి యనంతరమ ప్రతిమభుజా శౌర్యుఁడయిన భైరవుచేతన్. ౧౭౬
- వ. శిరంబొండు ఖండింపంబడి యప్పద్మగర్భుండు చతుర్ముఖుండయ్యెనిట్లు. ౧౭౭
- క. ఆభూతి గొనుట పంకజ నాభునకజ్ఞాన మెల్లి నవ్వంబై నా
నాభివనవినిర్మాణ ప్రాభవ చతురాస్య సుతుని బడయఁగఁ గల్గెన్. ౧౭౮
- క. ధరమున్ను పంచమేంద్రా సురుఁడనునాసురుఁడుసమరశూరుఁడు సర్పా
సురుడును నిర్భర గర్వస్ఫురణచురవరుల నాజి బారిగొన నపుడున్. ౧౭౯
- క. కరుణాసముద్రుఁ డురుతర వరరాద్రుండై నవీర భద్రుండా ని
ర్జరుల గతప్రాణులపైఁ బరఁగ న్భసితంబుబూసి బ్రతికించెగడున్. ౧౮౦

మ. అహి కేయూర పదాంబుజా ర్చనరతుం డత్యంతఘా ప్రభా
వహ దేహుండగువామదేవముని భాస్వత్పాణి సంస్పర్శచే
మహిమున్ను న్యవనేశ్వరుండు బుధసన్మాన్యుండు వీడెంగదా
బహుజన్మార్జిత పాపకంచుకము శుంభ ద్రృష్టా రక్షస్తవమున్. ౧౮౩

వ. వెండియు. ౧౮౪

క. క్షీతి ద్రవిడమండలి నృహు పతితుడు సర్వాన్నభోజి పరదారరతుం
డతికుత్సితుఁ డొకవిప్రుఁడు గతజీవుండయ్యెఁ గాలగతి నొకనూరన్. ౧౮౫

గీ. త్రాటఁగట్టిగవానిపాదములు గట్టి యూరివెలుపలి కీశ్చిరం దుండువిప్రు
లంత యమదూత లరుదెంచి యతనిగొనుచు నరకములయందుద్రోసిరి వర
కములను. ౧౮౬

గీ. భసితమంటిన కాళ్లతోభషక మొకటి యద్దురాత్మును భక్షింపనరుఁగుదెంచి
వానినుదుటను భుజముల వక్షమందు మెట్టదానను సద్గతిమెట్టైనతఁడు. ౧౮౭

వ. మునీంద్రులారా! సమాహితచిత్తులై వినుడుమఱియు భస్మమాహాత్మ్యంబు
వచియించెద. ౧౮౮

* భు జ బ లు ని క థ. *

క. భుజబలుఁ డనఁగా నద్భుత భుజబలుఁ డలవంగదేశ ముననలరున్ భూ
భుజుఁ డవనీభరణచతు ర్భుజుఁడునిరస్తారిభూమి భుజుఁడంటెనిన్. ౧౮౯

మ. సదయుండా నృపహళినొక్కతటి రాజత్సార్యసంక్రాంతి పు
ణ్యదినంబుండున విప్రులం బిలిచి దానంబీయసద్భక్తి భూ
రిదిగంతంబులనుండి వచ్చి రఖిలోర్వి నిర్జరుల్ వారితో
ముద మింపొంద సుశీలుడన్ ద్విజకులాంభోరాశి చంద్రు డొగిన్. ౧౯౦

వ. విదర్భదేశంబుననుండి వచ్చెనప్పుడు ౧౯౧

క. ఆచారశీలు నిర్జిత వాచస్పతి వచన జాలు వారితదృశ్య
ద్వాచాలు సుశీలుంగని యాచెత సభాజనంబు లాదరమొప్పన్. ౧౯౨

క. వినుతించి వెంట దోడ్కొని జనపతిసన్నిధికిఁ బోయి సకలాగమశా
స్త్రనిధానుండు పవిత్రుఁడు ప్రణతింప నితండు దాన పాత్రుఁడుదేవా. ౧౯౩

వ. ఇమ్మహాత్మున కొక్కింతయొసంగిన నదియక్షయ ఫలదాయకం బగుననిసక
లసభికులు నుడివిన నాభూపాలుండు వారివాక్యంబులు విని యల్లన నంగీక
రించి. ౧౯౪

క. గోభూ షిరణ్య దానము లాభూపతి గొమ్మటంచు నాదరమతితో
నాభూసురునింబిలిచిన నాభూభుజమోము చూచి యాద్విజుఁ డనియెన్.

క. భూతి ప్రదమైయలరెడు భూతి ధరియింప కిపుడుభూపాలమణి
యీతీరున నెసఁగినచో నీతిప్రద మీప్రదాన మిది నేనుగొనన్. ౧౯౬

క. భసితము చంద్రచ్ఛవి సువి లసితము ధరియింపక స్థలాటంబున నీ
వొసఁగు మహాదానము లివి వసుధ స్వర్థములునువ్వె వసుధాధీశా. ౧౯౭

గీ. సకలసత్కర్మముల కాది జనవరేణ్య భూతి నుదుట ధరింపంగ బోలునువ్వె
అదిధరింపక బాలిశుఁ డవనికర్మ మెద్దిచేసిన నిష్ఫల మిది నిజంబు. ౧౯౮

మ. అనినఁ భూసురువాక్యము నివి ధరా ధ్యక్షుండు కోపంబునఁ
ధనగర్వోన్నతిఁ బల్కె నేలనుదుట దాల్పంగ భస్మంబు దీ
నినినేదాల్పక యున్ననాకుఁ గొదువే నేజేయు దానంబులె
ల్లనునిత్యంబు నిరర్థకంబులని పల్కంబోలునే బ్రాహ్మణా!. ౧౯౯

క. ఈరా దానంబెవ్వరు నీరాదని నియమమేమి ? యీ భస్మంబు
ధారణ మోపఁగ నుదుటను ధారుణి నరనాథులకును దనకుంజెపుమా.

మ. అనుడావిప్పుడు శాస్త్రసమ్మతిగ గోతాధ్యక్షుతోఁ బల్కెనో
జననాథా ! వినుపావనంబున భస్మంబుదు శ్రద్ధావిహీ
నునకు స్సంపదలెల్లఁ బోవు మఱిజెందు న్వాని దారిద్ర్యము
న్లునరోగంబులుఁ బొందునంగములకు న్నన్నట్టు న్మౌనంబొగిన్. ౨౦౦

క. దారసుతాదులు సనుదురు తారసిలుదు రావిరోధిధరణీవరులు
నోరనవానికి మఱితుద ఘోరములగు నరకములను గూలున్వాడున్.

క. అదిగాన నుదుట భసితంబిదియు స్థరియించి దానమిమ్ము నృపాలా!
విదితంబుగాఁగ ద్రవ్యంబుదియు నైననట్టివాని కభివృద్ధియగున్. ౨౦౧

వ. అనిన సుశీలునివచనంబులు విని మహిపతియు నవ్వి మఱియున్లునియె.

శా. ధర్మాత్ముడను నాకునెవ్విధమునదారిద్ర్యముంగల్లు ? స
ద్ధర్మక్షేత్ర సుతాదులక్షయములే భంగి న్జను ? న్దానస
త్కర్తాఘ్యుండను గాంతునెప్పగిది ? సంగన్యూనత న్నోగముల్
నిర్మూలంబును బొందుటెట్లని ? ననున్నిష్కంటకంబొప్పఁగన్. ౨౦౨

వ. రాజ్యంబేలేదునాకు శత్రు వ్రజంబె ట్లుగల్గు ? అట్లుగల్గెనేని నిన్నుంజేరిభ
స్మంబు యాచించి గ్రహించి సంచితదురితంబులెల్ల నిర్వర్తించెద నిప్పుడు.

క. నాచేత దానమిదిగొను మో చతురాననకులేంద్ర ! యుచితముగననన్
లేచి చిరునగవు దనర స దాచారుండగు సుశీలుఁడనియెనృపతితో. ౨౦౩

క. నాకువలదు నీదానం బోకువలయనాధ ! యనుచునుర్వీసురుఁడ
న్యాకులమతియై చనె నెంతే కషటంబొప్పుదుమ్మొనృపతియునపుడు. ౨౦౪

- శా. అంతం గొన్నిదినంబులు స్థలినచో సమ్మేదినీవల్లభుం
డెతే రోగసమేతుడై కృశతచేనెత్తో ఊయబొందదు
ద్ధాంతకూరత మారిచొచ్చినగతిం దత్సేనలంజంపె న
త్యంతంబున్రిపుపంక్తి చుట్టుకొనియె దద్రాజధానిన్వసన్. ౨౦౯
- క. ప్రతిరోధిబలము లట్ల ప్రతిమబలం బొప్పఁ బురముఁ బరివేష్టింప
న్ధుతిఁ దరిఁగి భయగ్రస్తత షీతిపాలుండపుడు వనము చేరెన్సతితోన్. ౨౧౦
- క. ఆదారుణవనినొక్కని షామండరుదెంచి నృపతిసతిగొనిపోయె
నోదమున మేదినీపతి భేదంబునఁబత్నిఁ బాసి కేవల మొకఁడున్. ౨౧౧
- క. అతి దీన మానసుడై యతిశయిత ఊత్పిపాస లలమటఁబరప
న్గతిచెడి వికిరం బెత్తిన నతనికి నొకడేని యొసఁగ డయ్యెఁగబళమున్. ౨౧౨
- క. పడపడి చోరత్వంబున నుదరము పోషించుకొనుచు నూరూరనుకొ
న్నిదినంబులు సన నొకతరి నిదురాత్ముడపుడుపురినినెరమృచ్చిలగన్. ౨౧౩
- క. తలవరులు వానిగనుఁగొని బలుత్రోటం గట్టి పురము బయటికి వేగం
బలరఁగఁ గొని చని పాదం బులు హస్తంబులు విలూనములు చేసికొగిన్. ౨౧౪
- క. మొండియయి యంత నిచ్చట నుండి మహాఊత్పిపాస నోర్వకచేరఁ
గుండినము విదర్భాత్మౌ మండలిఁగర్మవశమునను మగుడి యతండున్. ౨౧౫
- క. ఆకుండిన పురమున దై న్యాకులుడై యన్నమడుగు చఖిలగృహముల
నోకమున నుండునత్తటి నాకలుషాత్తునివధూటి యవ్విధివశతన్. ౨౧౬
- క. తనుగొని చనిన కిరాతుని వనమునఁ బులిమ్రొగుటయును వారక నటకుం
జనుదెంచి చౌర్యకృత్యం బున ఖండితనాస యగుచుఁ బొక్కుచుఁబురిలోన్
- క. ఆధి వ్యాధుల చేతను బాధితయై పురుగులొలయుజలుప్రణములతో
నీధులఁబడిక్రోశింపుచు మాధుకరంబెత్తె నెల్లమందిరములలోన్ ౨౧౭
- వ. ఇట్లయ్యురువురు పరస్పరం బరయక ననోన్యోన్యరోషంబుడర భిక్షార్థులై యొ
కనాఁడు సుశీలునిగృహద్వారంబునకు వచ్చిన. ౨౧౮
- క. వారిని గాంచి సుశీలుఁడు మీరెవ్వరు ? హీనదశను మీరిట్లుమహా
ఘోరాపదఁ బొందనువి స్తారముగా దురితమేమి ? సల్పితిరి భువిన్. ౨౧౯
- వ. యథాధికంబుగా నుడువుండనిన భుజబలుండిట్లనియె. ౨౨౦
- గీ. వంగ దేశాధిపుడభుజబలసమాఖ్యఁ దనరువాడను నేనిట్టిదశనుగంటి
నిపుడు చేసిన నాపాపమేమనంగ నలయు ననవుడు విని విప్రవరు డతండు
మ. అనయంబద్భుతమంది తరనినినాసాగ్రంబునం జేర్చి యా
తనినెంతేనియుఁ జూచిన న్నెరుగుదే ? ద్రవ్యాంధత న్నివుము

న్నననున్ దానము గొమ్మటన్న నది యేనుంబట్ట కేతెంచితిన్
వనటన్నొందితి విట్లుకప్పదశచే భస్తావమానంబుచే.

౨౨౩

వ. అనిన సుశీలుని వచనంబులువిని యు భుజబలుండు తనపూర్వవృత్తంబు స్వ
ప్నప్రాయంబుగాఁ దలంచి.

౨౨౪

గీ. అద్ధరా మరునకునుసాష్టాంగ మెఱిగి బద్ధపాణియు నరపతి పల్కెమున్ను
నీవు విప్రేంద్ర చనుదెంచి యేమెసంగుదానముగ్రహింపవైతివితధ్యమిదియు.

వ. ఏనును భస్మంబు ధరింపక భవదాజ్ఞ మిరితి నాదోషంబునగాదె. ఘోరం
బగు దుర్దశంబొందితి. అదిగావునఁ బరమ పావనంబగు భస్మంబొసంగినా
కునిమ్మహాపదవలన నన్నుదరింపంజేయు మని మహిపతి యవ్విప్ర పుంగవు
నకుఁ బ్రణామంబు గావించి వినయంబున.

౨౨౬

క. అంత సుశీలుఁడు పుణ్యస్వాంతుఁడు భూతిగొని దాల్పుజనవరదీని
న్యాంతిం బొందు నఘనోజ మెంతయుసకలాంగ పుష్టి యొసగుచునీకున్.

క. ఆరోగ్య మొగవు మునునలె భూతరై శ్వర్వ మహిమ పొందునునిన్ను
వైరి జయంబును గాంతువు ధారుణి ననిభస్మ మొసఁగెధరణీపతికిన్.

౨౨౮

వ. ఇట్లు సుశీలుండు పుణ్యతమబైన భస్మంబొసంగినఁ గొని భుజబలుండుని
జశరీరంబునఁ దాల్చె నాక్షణంబ భిన్నంబులైన పాణిపాదంబులుమగుడిజనిం
చె. సకలరోగంబులు నష్టంబులయ్యె. పూర్వంబట్ల సుకుమారాంగుండై శో
భిలెనెంతయు.

౨౨౯

గీ. అట్లు నిజరూపమును గాంచి యవని విభుఁడు విస్మయముఁ బొంది భక్తి
తోవిప్రునకును! సలిపె దండప్రణామ మంజలి ఘటించి మ్రోల నిలిచినఁ

గనిరాజు ముదిత యపుడు. ౨౩౦

సీ. ఆశ్చర్య మగ్నయై యమ్మహిపాలుని గట్టిగాఁ దనభర్త గా నెఱింగి
యోభూరమణ యేను నీభార్య నగుదును వ్యాధి శతగ్రస్త నగుచు నిపుడు
నంగహీనత చేత నాపదఁ బొందెద నిద్ధరితిని విబుధేంద్రు చేత
పావనం బైనట్టి భస్మంబు గొని నాకు మె సఁగుము కారుణ్య రసముగులుక

గీ. నేను నత్యంత భక్తిని దీని దాల్చి నిఖిల శోకాంబుధిఁ దరింతు నిశ్చయముగ
ననుడు తద్వాక్య మాలించి యన్నరేంద్రుఁ డవ్వరూఢిని గనుగొని యాద
రముగ.

౨౩౧

క. ఏదోష మునను నాసా చేచ్చదన నీకయ్యెననినఁ జెలువ వచించె
న్నీదానము వలదనుచు నుభూదేవవరేణ్యుఁ డవలఁ బోవఁగనపుడున్.

౨౩౨

గీ. ద్రవ్య యశావన దర్పంబు దనరితాను చాప్యమునదుమ్ము దు ర్నిమిత్తమ్ము
బాడమ ధనము గొని పొమ్ము విప్రేంద్ర ధామమునకు ననుచుఁ బలికితి
కడు పరిహాస మొప్పు. ౨౩౩

వ. ఆదోషంబున ఛిన్ననాసనైతి. సత్యంబిది య నిసనప్పణఁతి వాక్యంబులువి
ని రాజ యధార్థంబని నిశ్చయించి బ్రాహ్మణపుంగవునకుఁ బ్రణామం బా
చరించె. మదీయ భార్యయిది. ఈయపరాధంబుననే నిజంబుగాఛిన్న నాస
యయ్యె. కృపానిధీ ! దీనిరక్షింపుమని మహిషాలుండు పల్కిన. ౨౩౪

గీ. పలను భయమని యవ్విప్ర వర్యుఁ డపుడు నృపతి నూరార్చి యత్యంతకృప
దలిర్ప పరమ పావన మారోగ్య భాగ్య కరము భూతి నిమ్మని యిచ్చెనుపా
లతికపుడు. ౨౩౫

క. అది ధరణీపాలుఁడు గొనిముదితకుఁ బావనముగాఁగ ముదమున నెసఁగె
నృదమల భక్తిని భసితముఁ బది సర్వాంగములయందు బరపెనుసతియున్
గీ. అప్పుడా భస్మమహిమచే నతివకలరె నాస తొల్లిటి యట్లను బాసిపోయె
నొడల రోగంబులన్నియు నడఁగి పూర్వ విధమునఁ జెలంగె నిజరూప విభ్ర
మమును. ౨౩౬

ప. అంతఁ బ్రహృష్టాంతరంగులై దంపతు లిరువురు ధరణీసురేంద్రు నకు దగ
డప్రణామంబు లాచరించి కృతాంజలులగుచు నమృతాత్ముని నుతియింపుచు
డె ఆసమయంబున. ౨౩౭

సీ. అది విని వేగమున విడర్భదిశానాథుఁడు విచిత్ర రథసంజ్ఞఁడుదా
ముదమున వచ్చి ద్విజేంద్రుని పదములకుం బ్రణాతిఁజేసి భక్తింబలికెన్.
గీ. భూసురోత్తమమంతుల పుత్రుఁ డితఁడు రక్షితుండయ్యెనీచేతరాజ్యమదియు
విడిచి యటబోయెనో యని కడువిచార మయ్యె నామది యి తనికై యను
దినంబు. ౨౪౦

వ. ఇతఁడు భవ తృప్తపావశంబున నితనిం గంటినని సంతోషించి భుజబలుంగా
గిలించి కొని మనోహరంబులగు భూషణాం బరము లొసగి తద్భార్యకుది
వ్యదుకూలాంబర్థంబులొసంగి గట్టించి యుపచారంబులంబలికి గృహంబు
నకుఁ దోడ్కొనిపోయి భక్షభోజ్యాదు లనిగువ్రరకు భోజనంబు లిడిపరస్పర
ము సంభావించి యనంతరం బు పచార పు రస్సరంబుగా భటజనంబులను
ఘోటకంబులను వెర్రిబడి గూర్చి వారిని నిజనగరంబునకుఁ విడర్భ భూపాలుం
డనిచెనంత. ౨౪౧

- క. నేనా సహితుండయిభూ జాని సుఖీలుగృహమునకుఁజనుదెంచి పదా
జ్ఞానతుండై సతితోడన్ త్మానిర్జరమాళి కనియె సవినయ ఫణితిన్. ౨౪౨
- క. స్వామీ ! ద్విజవర ! నీచే నేము సురక్షితుల మయితిమిప్పుడు సకల
క్షేమంబు లఁ బోయెద మిక మేముస్వదేశంబునకునుఁదావకకరుణన్. ౨౪౩
- క. వైరి జయ మెల్ల మాకగునారీతినాసంగు భూతి యని పల్కిపదా
భోరుహ నతుండగు నృపతిని సారకృపామతిని జూచిజగతి సురుడున్. ౨౪౪
- వ. భూపా శత్రు వ్రాతంబు వలన నీకు భయంబు వలదు ; పొమ్మని భస్మంబు
భిమంత్రించి యతని కొసంగి యాదరంబున. ౨౪౫
- క. పావన మగునభ్యస్మము భూవరుడు గ్రహించి ఫాల మునఁ జేర్చిమహీ
దేవమణికిఁ బ్రణమిల్లి ముదాపహచిత్తమున నతని యాజ్ఞనుగొనుచున్. ౨౪౬

* వ రు ణ ని చ రి త్రి . *

- వ. అంత నైన్య సహితంబుగా భుజబలుండు నిజపురంబునకుంజనియె. తదాగ
మనంబు విని పాపాత్తుఁ డొక్కరక్కసుండు తదీయ రాష్ట్రంబు తనవశంబు
జేసికొని నిరంతరంబు ప్రజల నెల్లర బాధింపుచు నమృహిపాలు సంహరిం
పఁగోరి క్రోధయుతుండై నగరంబు వెడలె నంత. ౨౪౭
- గీ. భూతి పరిభూషితుం డగు భూవరేంద్రునివదనమీక్షించిరాక్షసవర్యుడతఁడు
రాక్షసాకృతి వీడ్కొని రమ్యమైన దివ్యదేహంబుఁ బొందెను దేజమెసఁగ.
- వ. అదియుంగని యాశ్చర్య మగునండై మహీవరుండు నీవెవ్వండవు. భవద్వృ
త్తాంతంబు దెలుపుమువిననిచ్చయిం చెద ననవుడు వల్లెయని నృపాలుని
తోడ్కొనిపోయి మనోహరంబగు నన్నగరంబున నఖిల రత్న విచిత్రంబగు
నిరుపమ రాజభవనంబునందు మః-ఁ-ఁ-న్నతంబైన సింహాసనంబున నునిచి
సుస్వరంబులగు గీతవాదిత్రంబులు మొరయ శుభ ముహూర్తంబున నతని
కిఁ బట్టబద్ధంబువిభూతి విధించి సకలపరిజనంబులు పరివేష్టించియుండరాజేం
ద్రా ! మదీయవృత్తాతం బానుపూర్వకంబుగా వివరించెదసావధానంబుగా
వినుంబని యిట్లనియె. ౨౪౮
- గీ. జగతి మున్నేను పశ్చిమా శావిభుండ వరుణుఁ డనఁగనువిఖ్యాతి బరగువాఁడ
అబ్ధి మధ్యగులైనట్టి యసురులతిదు రాత్తు లొగి నన్నుపీడించనతిభయమున.
- క. చనితి పురందరునికటం బున కాతఁడు నన్నుజూచి పొక్కుచు నిట రా
గనిమిత్తమేమి ? యనవుడు ననయం బేనగటినప్పుడా తనితోడన్. ౨౪౯
- వ. వినుసురేంద్రా ! యక్షిణబలాధ్యులగు రాక్షస దైత్యదానవులు సముద్రము
ధ్యగతులై నన్నావరించి సకల బాధలం బరపిన నందు నాకు వసింప శక్తిం

జాలక చనుదెంచితి. రక్షింపుమని యిట్లు పలుకుచు సంక్రందను సవిధంబు
నున్న సమయంబున. ౨౧౯

గీ. అల యగస్త్వండు చనుదేర నతనిచూచి వజ్రప్రణమిల్లి యధ్వాది వరసపర్య
లోసఁగి సంప్రీతిగావించి నునిచెయున్న తాసనంబున మునివర్యు నర్హలీల.

క. ఆసమయంబున నచటికి భాసురమతి నారదుండు పరతెంచినచో
వాసవుఁడు పూజలిడి యధ్వాసనమున నునిచె నతని యధికప్రీతి. ౨౧౯

వ. అంత నారదుండు వారలంజూచి కుంభజ పురందరులారా! మద్వాక్యంబు లి
పుడువినుండు భూలోకంబున నొకయద్భుతంబుగని మీరున్న యెడకు వచ్చితి.

గీ. వెలయఁ బ్రఖ్యాతి కాశ్మీర విషయముననువజ్రదేహుండనంగ భూవల్లభుండు
సకల సామంత నృపకోటి మకుట ఘటిత భరణకములుండు నిస్తుల శౌర్యబ
లుఁడు. ౨౧౯

క. ఆనరపతి యొకనాడా స్థానంబుదును సుధర్మ సంజ్ఞని విద్యా
హీను పురోహితు గని యవ మానిపుచుఁ బలికె విబుధ యుండలి లోన.

క. అక్షరమే మహి జనులకు నక్షరమె విభూషణంబు నక్షరమెధనం
బక్షర హీన ముఖంబిది వీక్షింపఁగరుద్రభూమి విధమో విప్ర! ౨౧౯

వ. అనిన రాజవచనంబులు విని పురోహితుం డిట్లనియె. ౨౧౯

క. చదివితి మును నేనును నా కదిరాదయ్యెను పురాకృతా ఘవ్రజమె
ట్టిదియో జగదీశ్వరు హరిపదములసక పూజఁజేసి బడసెద విద్య. ౨౨౦

వ. ఇదిధృవంబని పలికి యప్పరోహితుండు విహితప్రకారంబుల వేదమంత్రంబు
ల వేమారు హరి నారాధించిన నంత మాధవుండు ప్రసన్నుడై యమ్మహీ

సుకునకు విద్యం గటాక్షించి వరంబొసంగి యంతర్హితుండయ్యెనంత. ౨౨౦

ఉ. అంత సుధర్ముడా తఁడు మహా మహిమంబున లబ్ధవిద్యుడై
సంతస మొప్ప సర్వబుధ సంశ్రితమైన నృపాంతికంబు నత్యం

తముజేరి శౌరికృపతాను వరంబును గాంచి వచ్చువృత్తాం
తము దెల్పె దాన ముదమందినృపాలుఁడు చాలమెచ్చుచున్. ౨౨౧

వ. అంత మహాబాహుండగు వజ్రదేహుండు నానాభూసురవిసరంబులతోడగూ
డి యాగం బొనర్చి విద్యజ్ఞులకు మనోరథం బడర భూరి నెసంగునెడ సుధ

ర్ముండుగర్వంబడరఁ గర్కశ తర్కవాదంబుల వాచాలుండగుచు పండితులనె
ల్లనోడించి ధరాస్థలి తనకన్న మిన్నయగు విద్వాంసుండులేడు. అందఱుమూ

ఘలనిన తద్వచనంబులు విని మనంబునఁ గోపంబు జసింప నొకవృద్ధ భూషు
రుం డిట్లనియె. ౨౨౨

- క. నిలులు సీపాండిత్యము దెలసెను బుడితులనెల్ల ధిక్కారమునన్
బుకెను సర్వజ్ఞుడవా? యిలనీవు నీరలెల్ల నేమెరుగరాకో. ౨౩౮
- క. గాఢస్మయమున నందఱు మూఢులటచంటి పుష్పములు వీరెల్లన్
మూఢుడ వగుదువు నీవే మూఢుడవు బుధావమానమును జేయుటచే. ౨౩౯
- వ. అనిన సుధర్ముడు నతని కిట్లనియె. ౨౪౦
- క. స్థవిరుడ వే మెఱుగుదు నీ పున్యధా అంకారు డవనప్రడువినియపుడ
య్యనసీసుర వేషముమా నివిరించి చతుర్ముఖముల నిలచికినుకతో. ౨౪౧
- క. పండితమానివి కడు భ్రాంతుండవు చెప్పెదను బుద్ధి దోపగనీకున్
నిజార విద్య వచ్చునె కొండొక నేర్చుటనె యింత గ్రొవ్వగ నేలా? ౨౪౨
- క. ఘోరిని వీడ్కొని మూఢ స్వాంతుడ! మమ్మిట్లు నింద సలుపుట కతనన్
సంతతముస్తాభితనుగు నెంతయు భవదీయ జిహ్వా యికనాయాజ్ఞన్. ౨౪౩
- వ. అనియెల్లు శపించి యజుండతర్ధానంబు నొందె నంత. ౨౪౪
- ఉ. స్తాభితజిహ్వైః సభ సుధర్ముడు మూకవిధంబునా వచో
జ్ఞాభణ మాని యున్నతనచెంగట రాజవరేణ్యుడాత్మలో
గుభిత విస్మయం డగుచుఁగుండె విచారణచేత జంభభి
త్కుంభజలార! యంత నృపకుంజరుడు నృజీ తత్సహోదరున్. ౨౪౫
- వ. విశుద్ధుడనువాని బిలిచి విశుద్ధా! నీవుబుద్ధిమంతుడవు. నీన హోదరున కిట్లు
య్యెదా! యికమీద నేమిసేయ వలయుననిన నన్న రేందు? వచనంబు లువి
ని ద్విజుం డిట్లనియె. ౨౪౬
- క. ఆరాధించి రమాధవు సారసదశనేతు? నతనిసత్కృపచేతన్
ధారుణి నవ్యాహత వాగ్ధోరణి గాంచెదను నేనుకొంటివిధమునన్. ౨౪౭
- వ. అనిపనికి విశుద్ధుడనున్నుండై విశుద్ధుడు భక్తిని మాధవునింబూజించె. అంత
బుడకకాటుక డతనికి బ్రత్యక్షం బగుటయు విశుద్ధుడని సంక్షోభ భరి
తుండై హాకిట్లనియె. ౨౪౮
- క. గోవింద! భక్తవత్సల! దేవ! విపన్నులను బ్రోవ దిక్కిట నీవే
తావకభక్తు సుధర్ముని నావిధి శపియించె బ్రోవు మాతనికరుణన్. ౨౪౯
- వ. అని విశుద్ధుడు పల్కిన భక్తపాలన పరాయణుండగు నారాయణుని
డిట్లనియె. ౨౫౦
- ఉ. ఈతఁడు మద్వరంబు గొని యిమ్మహిమండలి లబ్ధినిర్మలై
భ్యాతిగ శిష్యులన్ బుధుల గన్గొని క్రొవ్వన నిష్ఠురోక్తులన్

బాతకి నిందఁ జేసె నిది పాడియె సద్విసయైక శాలికిఁ

భూతలమును విద్య యతిపూజ్యత గాంచు సమస్తహృద్యమై

౨౭౬

వ. విద్యవనమానంబుఁ జేయుట వలన నీధూర్తునకు బరమేష్ఠిశా పంబొసంగె నది
పరిహరింప నాశితకృత బని మాధవుండు పలికిన విని విశుద్ధుండు మఱియుఁ
ట్లనియె.

౨౭౭

క. లోకగురుండనై భాసిలు నీకు న్దాసులము మేము నేరంబిదియున్

వైకుంఠ! సహించి నితని నీకృప నజశాప ముక్తు నిగజేయనగున్.

౨౭౮

వ. అనిన భూసురువాక్యంబులు విని సర్వజగన్మయుండగుహరి తనమనంబున మ
గుడి వీనికి విద్యాదానంబుఁజేసిన విద్యద్గణంబులదూషింపక విశువడని యా
లోచించి యట్లనియె.

౨౭౯

క. ఏటికి వృథాప్రయత్నము మాటికిఁ జేసెదను దుర్గమక్రియనిట్లన్

హాటకగర్భుని శాపము పాటింప నమోఘమదియుఁబాపగనగునే.

౨౮౦

వ. అని పలుకుగోవిందుని గనుంగొని యమంద రోష భరితుండగుచు విశుద్ధుండి
ట్లనియె.

౨౮౧

క. తన్నాశ్రయించి వేడినమున్ను త్రిశంకుక్షితీంద్రు మునికాశికుండ

భృన్నత తపోగరిష్ఠతఁ జెన్నుగఁ ద్రిదివంబునందూఁ జేర్చడెకరుణన్.

౨౮౨

వ. నీకు నంత మాత్రంబేని స్వాశ్రితునందు దయ లేదయ్యె. అనిన వానినిష్ఠురో
క్తి వచనంబులు వినియచ్చుతుండు కోపాకులుండగుచు మూఢ మోహంబు
న నన్ను నిందించితివి గావున మాసంబులోన పరీక్షిణాంగుండవు గమ్మనిపలి
కి తిరోధానంబు నొందె.

౨౮౩

క. హరి శాపహతు విశుద్ధుని ధరణీశుండు గాంచి మదినితద్దయుఁజితా

పరవశుడయ్యెను గ్రమమునఁ గరచరణమ్ములు నశించెగడువిప్రుకున్.

౨౮౪

క. ఊరు క్షయవేశ నతని కారాజు చమూసమేతుడై ముదమునకే

దారేశ్వరునిమహాతన నూరయబహుభక్తి యుక్తుడై తనవెంటన్.

౨౮౫

వ. ఆసుధర్మ విశుద్ధులఁ దోడ్కొని పోయి మహాదేవుం గని ప్రణమిల్లి యనేకవి
ధంబుల సంస్తుతులొనరించి గోపుర ద్వారంబుఁజేరి వారితోడ మహీపతియ
ట నిలిచెనాసమయంబున.

౨౮౬

శా. కేదారేశ్వరు సేవఁజేసి యతిభక్తి న్మోనులుం గొందతా

మోదం బొప్పగద్వారమున్వెడలి యామ్రోలన్ముకుందాబ్జ జ

వాసిరుర్భూతముశాపమా ద్విజాలకు న్భావించి పాపంగలే
కాదండన్ ధరణీవరేణ్యుఁగని యత్యంతంబు దీపిపు చున్. ౨౮౭

వ. నిజస్థానంబులు చేరిరంత ధరణీకాంతుండు మఱియునా ప్రాంతంబున వసింపు
చు శాపమోచకుండొకడేని రాఁడొకో యని ఖిన్న మనస్కుండై విఱోకి
పుచుండె నయ్యవసరంబున. ౨౮౮

గీ. ఋషిమణి దధీచి శిష్యసమేతుఁడగుచు భక్తి కేదారవిభుఁడగు భర్తనకును
బ్రాణుతిగావించిపోవుచో బార్ధి వేందుఁడమ్మహామహని గనుగొనిహర్షమలర. ౨౮౯

క. ప్రణమిల్లి యతసిపదముల నచుపమభక్తి న్వచించెనప్రతిమతపో
ధన శివభక్త శిఖామణి ! వినుమీ విప్రులకు విధియువిష్టువు కినుకన్ . ౨౯౦

వ. క్రమాంబున జిహ్వస్తంభ సంబుక్షయంబునగుననిశాపంబొసంగిచనిరియిమ్మహా
పద పరిహారిపవలయు. సత్సందర్శనంబున పాపక్షయంబగు గదా! యనిన
వజ్రదేహభూపాలు వాక్యంబులు విని శివయోగివర్మండైన దధీచి యార్ద్ర
హృదయుండగుచు. ౨౯౧

గీ. పాపభర్జనమగునట్టి భస్మమపుడు కేల గొనియిచ్చె నృపతికా క్షీతివరేణ్యుఁ
డదియుఁగై గొని విప్రుల కంగమందు నలదె నాశ్రితవాత్సల్యమతిశయిల్ల. ౨౯౨

వ. అపుడు సుధర్మనకు జిహ్వస్తంభ సంబును వచోజ్యౌభణంబును జెలంగె. వి
శుద్ధుడేహంబు క్షయరహితంబై యభివృద్ధి గొంచె. దదియుఁగనిసకలజనం
బు లాశ్చర్యంబు బొందిరెంతయు. ౨౯౩

గీ. భస్మలేపనమునవసుమతీ నిర్జగు లజముకుందు తొసఁగి నట్టిశాప
మంతబాసిహర్షమందిరి తమలోనఁబ్రస్తుతింప వశమె భస్మమహిమ. ౨౯౪

వ. వజ్రదేహభూపాలుండా శ్చర్యసమన్వితండై తాపసశ్రేష్ఠుండైన దధీచికిఁ బ్ర
ణమిలె సోదరులగు నవ్విప్రవరులిరువురు చరణంబులకెరగి మునీంద్రా! భస్మ
మాహాత్మ్యంబు నీవెఱుగుగుర్రు. శంకరుండొక్కఁడెఱుగు. ౨౯౫

క. అది పలికి భువిని సాగిలి ప్రణతులు గావించి రంత పార్ధివమాణికిన్
మునివరుఁడా శీర్వాదా బానరిచిఁజనె నాశ్రమమునకురుమోదమునన్. ౨౯౬

క. భసితో ధూళితతనులై వసుమతి దత్రుభ తిప్రప్రవరులిరువురు సాం
పెసగఁగఁబరమశ్రేయం బసదృశముగఁ జనిఁఘటజ! యమరాధీశా! ౨౯౭

గీ. అనిన నారదు వచనంబు లాలకించి కూభజ సురేంద్రు లాశ్చర్యగుంభనమున
జెలఁగిభస్మపుమహిమంబుచిత్రమచుచువడిబరస్పరమిట్టులవల్లుచుండ. ౨౯౮

వ. ఆసమయంబున నేయచ్చట నొకపడలందలంచి చింతింపు చువిమనస్కుడనైతి
పురందరా! యిక్కఱామార్గంబట్లుండనిమ్ము. సముద్రమధ్యవాసులైన రాక్ష
సులు నన్నుంగాసి బరవెదను. తద్వినాశనంబున కెదికర్తవ్యంబు పలుకుమని
న యగస్త్వండు కోపాకులితమానసుండై.

౨౯౯

గీ. పాపభంజన మగునట్టి భస్మమహిమ యేమునుడువుచో నిక్కఱ యింకనిలుపు
మనుచు సన్న్యాసి తరముగ నంటివీవు భ్రాంతినిట్లన నీకిది బాడియగునె. 300

వ. దురాత్మా! యీదోషంబున నీవు రాక్షసుండవుగమ్మని నన్ను శపియించి కుంభ
సంభవుండు జుభారింగనుంగొని పాపపరిహారంబగు నీభస్మమాహాత్యశ్రవణం
బున సకలరాక్షస సంహారంబొనర్ప నీకింక ప్రయాస లేదు. రమ్మని సముద్ర
తీరంబునకుఁ బిలుచుకొనిపోయి భస్మబభిమంత్రించి లలాటంబునఁ బ్రశస్తం
బుగా హస్తంబుల నలది మునిపుగవుండు శీఘ్రంబు కరంబుసాచి సాగరమ్ము
రమ్మని యాకర్షించిన.

300

క. అటుదెంచి జలధియమ్ముని కరముననీహారబిందు కరణిని నిలువగ
బరమేశు దలంచి తాపసవరుడా పోశనమొనర్చి వారధి నపుడున్. 301

గీ. అమరవల్లభ దుర్జనులైనయట్టి రాక్షసావలిఁ బరిమార్చనీక్షణంబ
యనుచుభస్మాబుసురపతికాదరమున గుంభజుండిచ్చెనభుచ్చిఁ గొం యునతఁడు

క. సర్వాంగంబులఁదాల్చి సుపర్వాదుల గర్వమణచె బలసూదనుఁడున్
య్యవ్వేశ! జలధి వీక్షాని సర్వజ్ఞఁడగుఁడు డాత్య జనగా నపుడున్. 302

వ. ఇంద్రుండునన్ను బిలుచుకొని మునిసమీపంబునకరిగి విన యొక్తులనిట్లు యె.

క. ఏమియెఱుంగఁడుమూఢుండీమహిపాలుండు వీనికృపఁబ్రోవగదే
యోమునివర యని పలికిప్రణామముగావించె దివిజనాథుఁడుభక్తిన్. 303

వ. అంత ఘటజుండు నన్ను గనుగొని ప్రసన్నుండై భుజ బలుండను నొకభూభు
జుండుపుడవి జనింప గలవాడ తని నిటల తటంబున భస్మాబుగనుంగొనిరా
క్షసదేహంబు విడిచి పూర్వంబట్లపచ్చిమదిశాధిపత్యంబుబొందగలవుపొమ్ము
ధృవంబని పలికి దయాసముద్రుండగులోపాముద్రావల్లభుండు నిజాశ్రమంబు
నకుం జనియె.

302

గీ. అంత నట్లనియతఁడు నత్యంతస్థా తంబు ఘోరంబు నగుడైత్య తనువుదాల్చి
నిజపురంబుదు నేనుంటి నేడునీదు నుదుటిభస్మాబుగను గొనిముదమునెలగ.

వ. మదీయరూపంబు బొంది తిననిపలికి యవ్వ రుణుండు నిజభటులందఱుఁచెంత
లంచిన నాక్షణంబ సకలపరిజనంబు లురుదెంచియతని మోల నిలచెనంత.

క. వరుణాను జభటయుతుడై పరతెంచి రయంబు మీర పశ్చిమదిశకున్
 బరిగె న్స్వకీయపదమున ధరణీపతి నిటలభూతి దర్శనమహిమన్. 300
 వ. అతిపవిత్రంబగు తచ్చరిత్రులు విని మహాబలుండగు భుజబలుండా శ్చర్యమ
 గ్నుండై భస్మమందాసక్తిగలిగి భస్మావలిప్త సర్వాంగుండై నిరంత రంబు పు
 త్ర మిత్ర కళిత్రంబులతోడ నభీష్టభోగంబులనుభవించి దేహంతంబునఁగైలా
 సంబురొందె. ఎవ్వఁడేని యీ భస్మమాహాత్మ్యంబు నేమంబునవినిన బరించిన
 నతండు పరమగతిం బొందు. పుత్రార్థి పుత్రులంబడయు. ధనకామి ధనాభ్యుం
 డగు. విద్యాకామి లబ్ధవిద్యుండగు మోక్షార్థి మోక్షము బొందు. స్వర్ణసేయ
 సురాపాన బ్రహ్మహత్యాది దోష విముక్తుండగు బహుశా క్తులేమి? బ్రహ్మహ
 త్యాదిపాపంబుల కిది ప్రాయశ్చిత్తంబు. సర్వోపనిషత్సారంబు సాత్వాత్మకేవలశ్శ
 రాత్మకంబు. వేద వేదాంత పారగు లారా! మీరలిది యాకర్షణియిక్కి
 తార్థులెత్తరని సూతుండు శౌనకాదుల కెఱింగించె నెంతయు. 301

శా. రంగదాగతరంగ సంగతజటా రంగాతురం గీభవ
 త్తుంగోక్షోతమ! దుర్దమ త్రిపుర దైత్యోత్పటనా భీల! సా
 రంగ భ్రాజిత పాశిపద్మ! విలసక్రాప్య క్షమాభృన్మహా
 శృంగాధిష్ఠిత! యాచికా సియసఖి శృంగారలోలాశయా. 302

క. అంగజహర! భైరవునీ లింగాత్మజ వాంఛితార్థ లేఖద్రుమహా
 రాగదకటకాభరణ! భు జుగఘణా రత్న దీప్తి సందీప్తాంగా 303

పుష్పితాగావృత్తం.

సరసిజ భవ జుభవైరి ముఖ్యమర పరిపాలన మాధవైక సఖ్యా
 స్మరహర ఘనసార నిర్మలాంగా గిరిమర కాక్కుక కిచ్చిషాసుభంగా. 304

గద్య.

ఇది శ్రీసకలజనానుగ్రహపాత్ర కాశ్యపసగోత్రకోడూరియెల్ల నా
 ర్యపాత్ర శంకరామాత్యపుత్రలక్ష్మోబికాతనయవినయ
 విధేయబాలసరస్వతీనామాంక మెకటాచలకవిప్రణీ
 తమైనశ్రీస్కాందుబను మహాపురాణంబున శరక
 రసంహితను శివరహస్యఖండంబునం దుపడే
 శకాదంబుమబ్దిప్రథమాశ్వాసము
 సుపుష్పార్థము.

శ్రీ సాగ్రందమహాపురాణము శ్లోక-

ఉపదేశకాండపాఠరంభము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

వసుధా ధరకన్యా
లావణ్య నిమగ్నహృదయ లసమానజయ
శ్రీవర్ధిత ములువాగళు సే
వాలో లాంతరంగ శ్రీశివలింగా!

౧

రుద్రక్షమాపత్యము

- వ. అవధరింపుము. మఱియు సూతుండు శౌనకాది మునుల కీట్లనియె. ౨
- క. వినరయ్య మౌనులారా! యనుపమ రుద్రాక్ష మహిమ యభివర్ణింతుకా
మనభక్తి బుగ్ధాతమమిది వినియెడు వారలకునుచిత వితతులు దొలగెన్. ౩
- ఆ. భక్తిహీనుడైన భక్తియుక్తుడైన మూర్ఖుడైన ధరన శ్మూర్ఖుడైన
దనువునందు భక్తిదాల్చిన రుద్రాక్ష మఖిల దురిత రహితుడవనినరుడు. ౪
- వ. మఱియు రుద్రాక్ష ధారణంబు మహావ్రతంబు తత్వవేత్తలగు తాపసోత్తము
లుపలుకుదురు. అప్పుణ్యంబున కెద్దియు సమానంబుగాదు. ౫
- క. ధరరుద్రాక్ష సహస్రము నరుడెవ్వడు తాల్చుదనువునన్ సువ్రతుడై
సురజన వంద్యుండజనుడరయగనగు సాంబశివుని యట్టుల భువిలోన్. ౬
- వ. సహస్రంబు దొరకని యెడల బాహువుల వేరువేర పది యారును శిరంబుల
నొండు కరంబులవేరువేరు పదిరెండునుగళంబున ముప్పది రెండును, గర్జంబు
లబ్రత్యేకం బారును నట్లు నెవ్వండు రుద్రాక్షుల ధరించు నతండు శివుండు
వోలె బూజనీయుండు. ౭
- సీ. స్ఫటిక ముక్తామణుల్ పవడంబులును హేమశైలదూర్యరౌప్యమూల్ వరుసతోడ
సంధించి రుద్రాక్షసర మెవ్వఁ డేనియు ధరియించు శంభుడతండునువ్వె
నిస్సంశయంబిది నిఖిలపాపవ్రజ ముటదాతని ధ్వాతమయ్యునట్లు
మంత్రంబురుద్రాక్ష మాలికతోడ జప్యంబైననుననంత ఫలదమగుచు

గీ. జగతిరుద్రాక్ష విరహిత జపము జరుల కల్ప ఫలమిచ్చు గాత్రన నధికపూర్వ
ఫలదమగుచొందు రుద్రాక్షమలర మేనదాల్పఁజెన్నఁడు స్వర్థమాతనికిఁగచు.

సీ. పంచ మహాపాప పటువ నోన్ములన దారుణావ్వల రుద్రాక్షమాల
పార్వతీవల్లభు పాదిపద్మద్వయ ధ్యానానుకూల రుద్రాక్షమాల
వాంఛితఫల దానవై ఖరిజితకల్ప వృక్షోరుఫేల రుద్రాక్షమాల
యఖిల ముముక్షుజనాన లిహాపిత మోక్షైకలీల రుద్రాక్షమాల

గీ. సత్యశౌచదయా శాంతసకల సుగుణ తతివి వర్ధనశీల రుద్రాక్షమాల
పొగడశక్త్యంబై రాగాది భూరిమోహ దంభదర్పవిఫాల రుద్రాక్షమాల

క. శిరముననొక రుద్రాక్షము ధరించి జలంబులందుఁ దగమజ్జనమే
నరుఁడొన రించిన నతనికిఁ బరగున్ గంగావ గాహఫలము విజ గుగాన్.

వ. మఱియు నభిషేకంబు దక్క రుద్రాక్షుఁబెవ్వఁడేనపూజించు నతనికిఁబూజించు
లంబులభియించు. నిశ్చయంబిది. ఏకాననపంచాననంబు లేకాదశానన చతు
ర్దశాననంబు లగుచు లోకపూజితంబులైన రుద్రాక్షంబుల భక్తి పూజించిన
దర్శింపఁడేని సంపదలంబొందు. పుణ్య తమంబులగు తదాభ్యాసంబులులోకం
బుల ననేకంబులు భూసురులారా ! వినుండు.

శా. నందిగ్రామమునందు నందియనగా నామంబుఁ జెల్వొందుచున్
సౌందర్యాన్నిత వారకాంత సెలగున్ సౌదామినీవల్లియో
కందుంబూనని చంద్రబింబకళయో, కస్తూరికావీణయో!
కందరై కనిధానమోయిదియసంగమున్న భూమండలిన్.

సీ. పూర్ణేందుసదృశమై పాలుపొందుగొడుగును స్వర్ణదీప్తంబగు వాహనంబు
చారుదండోజ్వల చటుల చామరములు భర్మమయంబుకౌ పాదు కలును
చిత్తప్రియంబుకౌ చిత్రాంబరంబులు చంద్రప్రభలమించుశయ్యలెలవి
మహిషీశతింబును మణిధేరుశతమును దాసదాసీ జనోత్తరముగలిఁగి.

గీ. గంధకుంకుమకస్తూరికాది లేపనంబు లెడబాయ కెప్పుడంగంబునందు
ననుపమామూల్య రత్న భూషాలిదాల్చి యచ్చుశేషణచెలగునత్యర్చితముగ.

వ. ఆచెలువమఱియు నిత్యంబుసత్యధర్మపరాయణయు, శివపూజారతయు, శివ
పూజాసక్తయు, శివకథాసక్తయు, శివనామజపోత్సుకయు, నైశివభక్తులగు
భూసురులంగని ప్రణవిల్లుచు, రుద్రాక్షాలంకృతంబులగు మర్కటకుక్కు
టంబుల రెంటిని నికటంబునహస్తతాళ గీతంబుల నటింపం జేయుచు, న
వ్వుచు, వినోదంబుగా సఖిజన పరివేష్టితయై యుండు.

క॥ ఆలీలావతిచే శిక్షను బాలుఁడు నటియించునట్లునలిమఁబడులరె ॥

కేళీ నటనన్ రుద్రుడొక్కొ లీకృత హరి కుండ లాంగద మగుచున్.

౧౫

క॥ కపిశోడ నరుణచూడము నిపుణతమీ రంగసలిపె నృత్తమురుద్రా

క్షు పరిష్కృత చూడుబై యప్ర శాస్త్ర్యంబుఁ బొంది రఖిలజనంబుల్.

వ॥ అంతఃగాలంబరుదెంచిననమ్మర్కట కుక్కుటంబులుగతప్రాణబులై మర్క

టుండు కాశ్మీర దేశాధీ శుండగు భద్ర సేనుండను మహిషతికి ధర్ముండగు త

నయుండై జనియించె కుక్కుటం బతని యమాత్యునకుఁ దారకుండను గు

మారుండై పుట్టె.

౧౬

గీ॥ అక్కుమారు లిరువురతి సుందరాంగులై పరమ మైత్రిదనరఁ బ్రత్యహంబు

గూడివిద్య నేర్చికొనుచు నన్యోన్యంబు బాల్యలీల లొప్పఁబరగిరెలమి.

వ॥ ఇట్లీరువురు ప్రవర్ధమానులై పూర్వా భ్యాసంబున రుద్రాక్షంబు లందు శ్ర

ద్ధాభక్తి సమన్వితలై కాంచన రత్న మయంబు లగు హరి కేయూరకుండ

లాద్యా భరణంబులు విడిచి రుద్రాక్షమాలి కాధరులును, రుద్రాక్ష పతకంక

ణులును రుద్రాక్ష కంఠా భరణులును, రుద్రాక్షకుండలులును నైమహాకుల

సంభవులగుచు సకలాభీష్టంబులనుభవించి దేశాంతంబునఁ బరమశోభసం

బునగు శాంభవ పదంబుఁబొందితనిచెప్పి సూతుండు శౌన కాదులకు మఱి

యునిట్లనియె.

౧౭

మ॥ పరగణమున్ను సమస్త భాగ్యవిభ వప్రభాజిష్ణుఁడై ధాత్రిపు

ష్కర దేశేంద్రుఁడు సౌమ్యదత్తుఁడ నప్రఖ్యాతుండు భూపాలుఁడా

ధరణీనాథుఁడునుష్క్రియా నిరతుఁడైదర్శించి వారాంగనా

సురతా సక్తి నిరంతరంబు విహరించు న్నాగుఁడై యంతయున్.

౨౦

క॥ వసుమతియన తద్భార్యయు వసుసతియొయోర్పునందు వరరూపమునన్

గుసుమ శరుణాశిమించుచు నసదృశ గుణములఁజెలంగునొరాయనగా.

వ॥ ఆపురంధ్రీమశితనవిభునకు వేశ్యాభి గమనంబు నుదనయందును పేక్షయుగని

దుఃఖాక్రాంతయగుచుఁజింతతోడఁ బురోహితునిభార్యయగు సత్యవ్రతాఖ్యం

దేరినిజదుఃఖ కారణంబగు రాజుడు శ్చేష్టి తంబుదెలిపి

౨౧

సీ॥ కామాంధ కాఠంబు గప్పినజనునకు సన్మార్గ వర్తపక్షమతగలదె

పటుభుజంగప్రాధి బాలించువానికి పరగనధిలోక భయముగలదె

మహినివేశ్యాధర మధురసాస్వాదికి మానలంఘనచిరత మదినిగలదె

స్వైరిణీసాందర్యవా హినిపాలికి మిగులసంగాప్తికి వగపుగలదె

- గీ. చెప్పె డిది యేమి కులజను, శీలవతిని, నన్ను గైకోక గణికా జ,నంబుతోడ
నెపుడు కీడించు పుత్పతి, కింపెసంగ, నికనాయందు నభిరతి,యెట్లు గలుగు. ౩౦
- వ. అనిన నవ్వచుచుతికి, సత్యవ్రత యిట్లనియె. ౩౧
- మ. అతి శుభాన్వయ చంద్రికాది నముఖా, బత్తాత మానోన్నత
క్షితిభృద్వజ్రము, శీలకోమలలతా, శ్రేణీ లవిత్రంబు,సం
తత సత్కిర్తి ఘనానిలంబు, ధర నెన్న, న్నారకాంతావలీ
రత మార్యాభిరుతంబు గాదు, విలస, ద్రాకేందు బింబాననా!. ౩౨
- గీ. చెప్పెద,నుపాయమొక్కటి, చేయుమిపుడు, సారసేక్షణరుద్రాక్షు,ధారణంబు
సర్వ వశ్య కరంబగు, సర్వపాప, పరిహారంబగు జనులకు, ధరణిలోన. ౩౩
- క. పదుండు భూతప్రేతో, త్కరము, పిశాచముల బాధ, దలగునువ్యాధుల్
కర మణుగు, విషము లుటవు, సరు నకు, రుద్రాక్షు, ధారణంబున సుదతి!. ౩౪
- చ. అని యారీతి, పురోహితా గనదయా, ద్రాక్షాక్షణం బొప్పలబా
వన రుద్రాక్ష మహత్వము దెలిపి, దివ్యబైన రుద్రాక్షము
దు సెసంగె ధరణీద్ర పత్ని యతి సం,తోమంబుతో దానిగై
కొనిదాల్చె నిజ కంఠ భాగమునఁజే, కూకె, న్మహో భీష్టమల్. ౩౫
- క. ఆరాతిని, ధాత్రీపతి, యారమణి గృహము సేరి, యత్యాసక్తి
భూరి, మనోభనకేరి, పారీణుడయ్యెఁ బ్రేమ, పశుమదంబెసగె. ౩౬
- వ. ఇన్నిభాబున మనోరథంబుల లర, నహోరాత్రంబు, భూపా లుండు, నాగేశ
రకేరి లోలుండగుచు, భార్యతోడఁగ్రీడించు చుండె, నాసమయంబున. ౩౭
- గీ. రాజ్యమందున కడువిచా, రకుండు లేమి, యనని పతి సైన్య ములు యథా,
యథము గాఁగ. ౩౮
- జనియె పర నరేంద్రుడొకఁడు, సైన్యసహితఁ, డగుచు నరుదెంచి తత్పుర,
మావహించె. ౩౯
- క. అవనీ వల్లభుఁ డదినిని, యవశిష్ట బలంబుతోడ, నాశాత్రవుమీ
దవెడలెగృతకోలాహల, రవుండై తత్సేన సంగ, రంబున నపుడు. ౪౦
- వ. పరిపంధి బలంబులమ్రోల నిలువక, పలా యితం బగుటయు, భూవరుం డొ
క్కరుండనిలచి, క్రమ్మట నిజపురంబుకుఁ జని,పత్నికి నదిసకలం బెఱింగించి,
రాజ్యభరణ బుదాన్ధ విడిచి, దుఖితాం తరంగుండై యుండెనప్పుడు. ౪౧

మ. జననాధోద్ర బధూటి, సద్గుణగణాం, చంద్రత్న సందోహపే

టి, నిజేశు విపదబ్ధి మగ్నుగః ధా, టిపాటి తారాత్రికో

టి నిరాఘాట జయోద్భట స్థితిససా, టిస్మిరగా గాతువా

జని రుద్రాక్షము మేనదాల్చి చచమా, చిత్రేత! శ్రీసుబునక. 38

వ. ఈయర్థులునును, సుది యాబు వలకు. పురాణ జ్ఞుడైన పురోహితు నను

గు మనిన, భార్య వచనాబులు విని. 39

గీ. అధిగతపురాణ సంబోధు, ననునిరోధు, నః పురోధుని రావించి, యలనిచు న

శ్రవణపర్వంబుగాఁగను, భువనపూజ్య, మైనరుద్రాక్షమాహస్య్యమాఁకించి.

క. టిటి పతి, యతు లిత భక్తిని, నతిశ యముగ, వేడికొనియె, నల రుద్రాక్ష

ప్రళతినపుడు సత్యవత, పతి, యనుమతిఁ దెచ్చిరుచ్చె, బరమప్రీతిన్. 32

క. రుద్రాక్ష సహస్రం బిది, భద్రంబున మేనదాల్చి, పార్థివుఁడు విభా

స్వద్రవి తేజం బలరస, మ్రిదంగంబునకుఁ దనియె, మేటి కడిమిచే. 35

వ. ఇట్లుసని. 36

క. భూరితర సైన్య మరుగుట, కారణమున నపుడు తనకు, కాంతా మణియున్

సారథియై తనతోడను ధీరతరా, నాజి, సారసీ రాజకుండై. 40

శా. ఆరాజేంద్రుఁడు, సర్వదిక్త టులున, య్యోల్గాఁగ ఘూర్ణిల్లనం

భోరాశుల్, గిరులు జలింప, దరము, శూరించె బేల్లాన్పు చున్

బోర నైరులఁ జెక్కఁగాచి, విజయంబు న్నా ని యభ్యున్నతి

జేరె న్గ్రమ్మఱఁబట్టఁగాబు సతితో, శ్రీసుబు మోదాబునక. 40

చ. స్వవశము గా నొనర్చికొని, సర్వమహి నలయాబు నిట్లురు

త్సవ మలరంగ సల్పునతి, చావగుణాన్విత యైనభార్యసం

స్తవ మొనరించి యెంతయును, సంతసమొప్పు స్వరాష్ట్ర వాసుకా

వివిధ జనంబులు బిలిచి, విశ్రుతలీల వచించె వారినొ క. 41

క. రుద్రాక్ష ధారులగుచును, రుద్రుని భజియిపు డిపుడు, రూఢిగ మీరల్

భద్రముగ ననుడు నడిపిరి, తద్రాజానుమతి నవ్వె, ధాబున జనముల్. 43

క. సకలజ్ఞుఁడు ధరణీపా, లకవర్మ డంత సర్వ, లక్షణయుతుల

న్సుకుమారులగు కుమారుల స్వకుటుంబిని యందుగనియె, సంతసమలగక. 44

వ. అందొకండ ధికరధూడనఁ జేరఁబరఁగె, వేటొకండ విరతాఖ్యుండయ్యె. ఘటి

యు, సర్వ లక్షణ సంపన్న అయిన కన్నియల నిరుపురం గనియె. అందుఁ బ్ర
థమపుత్రి సకల కలాఖ్యయయ్యె. రెండవ యదిచిత్రాంగనయను సౌజ్ఞఁడై
లంగె నెంతయు.

క. ఇరువురు కన్నియలకునా, నరవతి, రుద్రాక్షబధ, నము గానించె
స్మరమ శ్రేణు, మహేశ్వర, చరణాంబుజ భక్తిరము, సంపత్కి రమున్.
మహాస్వర.

అమితౌ దార్యప్రతాపా, యత ధృతిసహితూ, డిమ్మహీ కాంతఁడెంత
రమణీయాం గున్పుతస్స, ర్వకలను జెలువా, రన్వినాహంబుఁ జేసెన్
ప్రమదాపి యిలిచి యక్కె, రళవిభుఁడగునా, బ్రహ్మ నాథాఖ్య పుత్రున్
కమలాక్షు నైర్వశితు, కఠిన పటుభుజా, కాండ శౌర్యాతి దతున్.

క. ఆదిని కేసదనా, బాదంపతు లొంది రప్పు, డక్కమలాక్షు
డాదయితా మణి కనుగొని, మోదం బెసంగంకామ, మోహితుఁడగుచున్.
సగ్విణి.

రామకు నిస్సుభర, దక్ష భూషావభల్, ప్రేమతోనిచ్చిలా, లింపుచున్సంపుగా
దామెయిన్దొలచు, ద్యన్మణి భూషణ, స్తోమమన్నిచ్చయ, చోవధూపేటికిన్.

క. కామా తురుడై రతికిం, గామిని పిలువంగ విభుని, గనుగొని విలస
త్తామర సేషణ యనియె, స్థామించ దలంచె దీప్త, కామ నిభాంగా.

క. పాపూతము రుద్రాక్ష, భరణము నీమేన గాన, బడదేకిలిన్
సురతము నీతోఁజేసెద? నరవర! నీసంగమంబ, నర్హము నాకున్.

వ. అనిన, భార్య వచనంబులు విని, కమలాక్షు డిట్లనియె.

శా. నానా రత్న విభూషణా వధులుమే, నా దాల్తు రుద్రాక్షమున్
నేనుందాల్పక యుడిన, న్గొడనయే, నీశేజ పత్రాక్షి ! ర
త్నా నీకంబున కంటె వీనిమహిమం, బధ్యోతము శ్రేష్ఠమే?
యీనికీట్లు వదించు పండితవరుం, డెవ్వఁడొకో తెల్పుమా.

వ. అనినఁ బతికిఁబణాతి యిట్లనియె.

క. మును సల్పు ఘహాపాతక, మున రుద్రాక్షంబు మేన, మోహా నిర్మతుడై
జనుఁడెవ్వఁడు భగ్నింపఁడొ, చన దాతనిసంగమంబు సహవాసంబున్.

జ. ఈయర్థమునందుఁ బురాణంబులు ప్రమాణంబులు. నీవు పరీక్షింపఁ దలచి

తివేసి, నీకిప్పుడైన సర్వతాస్త్రకోవిదు నాముంగల రావించి, యడుగుమని
నబడంతి వచనంబు లాలకించి మగుడి, మహివరుండిట్లనియె. ౧౬

క. సమ్మతముగ నాకీయ, ర్థము బుధుడు సెప్పెనేని, తద్దయు నీకున్
కొమ్మా! భార్య నగుదునే, గమ్మా పురుషుడవు నాకు, ఘన మతి నీనన్.

వ. అని యివ్వధంబున భార్య తోడం బలికిన విభుని పలుకులు విని యప్పణంతి
యాయర్థంబున కీయఁగొనియె. అంత నారాత్రి చనుటయు, దంపతు లయ్యి
రువురు లేచికల్యాణ ముటపంబున నుండి, రాసమయంబున. ౧౭

ఉ. అందము మీటి దివ్యమణి, హాటక భూషణ భూషితాంగుడై
సొందుగ భద్రవేషములఁ, బూసిన దంపతులంగనుంగొన
నందలి తాంతరంగులయి, గ్రక్కున వచ్చిరిరాజ వర్యులు
గొండలు భూసురోత్తములు, గొండలు సర్వ పురాణ వేత్త లన్. ౧౮

మ. తరుణి రత్నము భర్తజూని, యనియెం, దత్త్వజ్ఞు లెనట్టియీ
ధరణి నిర్జరులందు, నీకభి మతుం ధాతీసుతు స్వేదశా
స్త్రురతు బేగ్గొని చక్కగా నడుగురు, ద్రాక్షుంబు మాహాత్మ్యమున్
బరగ న్వారు వచించునట్లు నడుమీ, ప్రాణేశ! నీవిప్పుడు. ౧౯

వ. అనిన నింతి వచనంబులు విని చిరునగవు చెలఁగ, భూవరుండిట్లనియె. ౨౦

శా. ఈకల్యాణ మనోజ్ఞ ముటపములో, నీచిత్ర కుడ్యంబునన్
జోకస్నీహరి చిత్రరూపమునఁ బొల్పుంగాదె చెన్నొందల
క్షీకాంతుం డహిరాజశాయి యితఁడుస్థిఘ్రంబ యాయర్థమ
స్తోక ప్రాధిమఁజెప్పె నేనియపుడె, తున్నేను సత్యంబుగన్. ౨౧

వ. అనిన నాపతి వాక్యంబు లాలకించి, యప్పరంధ్ర యట్లనయగు గాక యని
లేచి బద్ధంజలి యైచిత్ర రూపంబున, భ్రాజిష్ణుడగువిష్ణువునట్లనియె. ౨౨

శా. ఈరుద్రాక్ష మహాత్మ విజ్జగతిలో, నింపొంద సర్వాఘసం
హారంబేని, సమస్త పాపనము, రుద్రాక్షంబు మైదాల్చున
ధీరుల్ సేసిన పాపము న్సుకృతమై, దీపించెనే, నిప్పుడు
సారప్రాధి వచింపు లేచి ఘోరా, ట్టయ్యా! రమావల్లభా. ౨౩

క. ముమ్మాటికి సకలాగమ, సమ్మతముగ పల్కు మఖిల, సభిక మనోహ
ర్థముగ నని యాసతివిన, యమ్మున వదిలుచు మాత్ర, నద్భుతమడవన్.

- అ. చిత్రరూపియైన, ప్రేమరి శేషత, ల్పమున నుండి లేచి, పంక జాతీ
నీవు పల్కునదియె, నిక్కమీ యర్థాబుసకల వేదశాస్త్ర, సమ్మతంబు. ౬౩
- న. ఈరుద్రాక్ష మాహాత్యులు రుద్రుండొక్కరుండే యెఱుంగు. ౬౪
- క. పానన మగు రుద్రాక్షు, బేహశజుడైన దాచె, నేని తనువనక
భూవని యంబున నాతడు, సేవా ర్హుడు ధన్యుడతడై, సిద్ధముగ సతీ. ౬౫
- న. బహుశ్చ లేమి? రుద్రాక్షు బవశ్యము సకలజనులకు భార్యబైదనరు. దాన
సర్వ పాపక్షయంబును, సమస్త సంపత్త్యాప్తియు నగుమోక్షులు కరతలా
మలకంబైయుండు. ఇదిధృవంబనిపలికి, వాసుదేవుండు, క్రమ్యుఁజితరూపంబు
గైకొని తొంటి విధుబున శయనించె. ఆయద్భుతంబుగని యందలి జనంబులా
శ్చర్యులు బొందిరి. ఆకమలా త్సుండును విలక్షుండై, భార్య వచనంబులు వి
శ్వసించి, దా న నినయది మనంబునఁ దలంచు కొని, విచారి ప్రస్తు డయ్యె
నెంతయు. ౬౬
- గీ. భార్య పరిజనం బప్పుడు, పతినిఁజేరి, భూప! యిక వేగ విడువనీ, పురుషచిహ్న
మంగనపుగమ్ము వస్త్రభూ, మామలవియ, గొనుము నీచేయు ప్రతినకుఁ గొం
కుగలదె. ౬౭
- వ. అనియట్లు పరిహాసంబులాడు భార్యపరి జనంబుల వచనంబులు విని కమలా
త్సుండు వ్రీడా నమ్రవదనుడై వానికి నెట్లనియె. ౬౮
- క. పురుషాకృతి నక్కోమలి, పరగ వర్ధియించె నేని, భామిని నగుదున్
ధరనేను న నుడు నదివిని, తరుణీ మ.శి పురుషుడయ్యె, దక్షిణమందున్. ౬౯
- వ. కమలాత్సుండు శివాజ్ఞ నపుడు స్త్రీరూపంబుఁ బొంది తదాది కమలాక్షీయని
ప్రఖ్యాతివడసె. సర్వకళయును సర్వకళుండను పున్నామంబుగాంచెనెంతయు.
- క. కమలాక్షీ పతిని గనుగొనె, ప్రచుదంబునఁ బ్రజుతిజేసి, పాదంబులకున్
రమణీయ ఘనీలి నిట్లకె, సుమహిత గుణ ప్రాణనాథ! సురచిర కరుణన్. ౭౦
- వ. సర్వాఘహరణ దక్షుబగు రుద్రాక్షులు నాకుఁబ్రసాదింపు మరుడు, చతుండు
సతింజూచి సర్వ వేదాంత సాసిద్ధులు. సాతౌదీర్వరా త్త్వకంబు. దీనిమాహా
త్వ్యం బెవ్వనికిఁ దెలియ నశక్యులని పాపన తరంబగు రుద్రాక్షు బొసంగిన
కమలాక్షీ భక్తింగిని స్వాంగంబు న భరియించె. అంతదాపతులయ్యురువురుస
కల భోగంబు లనుభవించి రంత. ౭౧

- సీ. రాజవర్యుడుకే, రల దేశనాథుడు, బ్రహ్మ నాథాఖ్యుడు, భటులతోడ
చనుదెంచి గుణవంతు, సౌమ్యవంతునిగాంచి, యవనిశివాజ్ఞయ, త్యక్తశ్చతంబు
నాకు బుత్తుగడైన, యీశమ లాక్షుడు, కామినియై యిపుడు, గానబడియె
సుక్ష్మశ నీసుత, సర్వకలాభిఖ్య, పురుషుడై చూపట్టు' పోలుపుమీర
గీ. వీరిచర్య లాశ్చర్యము, వినుతీసేయ, వినుమహీపాల నాకును, విబుధుడనంగ
వేరొకకొమారుడలరారు, వేతెయొక తె, తనయచిత్రాంగనాభిఖ్య, తనగునీకు.
వ. సర్వలక్షణ సంపన్ను లయిన యాయరు పురకు, విధి పూర్వకంబుగా నుద్వా
హంబైన శోభితంబగు ననిన, సౌమ్యవంతుడు నట్లననాగీకరించి, విబు ధాఖ్య
నకుఁ జిత్రాంగన మెసాగె. విబుధుడును రుద్రాక్ష కృత భూషణుడగుచు
నక్కన్నికను వివాహంబై కల్యాణశేషంబుతోడ స్వదేశంబు నకుం దోడ్కొ
నిచని భార్యతోడ నభీష్ట భోగంబు లనుభవించె. సౌమ్యవంతుడు బ్రహ్మనా
థుడు నిరువురు ధృతరుద్రాక్ష భూషణులై పురాణ ప్రసిద్ధంబగు రుద్రాక్ష
మాహాత్మ్యంబుగొని యాయుడు నైహికభోగంబులనుభవించి, దేశాంతంబునఁ
బుత్రమిత్ర కళత్రామల తోడ ననుప మంబైన కైలాసంబుబొంది రెంతయు.

* సుప్రతీపుని కథ. *

- గీ. మఱియురుద్రాక్షమహీమాంబు, మానులార, వినుడివర్ణింతువీనుల, వినుగాగ
సింధు దేశంబునందున, సిరులఁజెలగు, సురుదిరంబైనభూచక్ర, పురవరాంబు.
వ. అందొక్క విప్రవర్యుడు సుప్రతీపుడను పేరఁజెలగుచు, రుద్రాక్షమాలి
కాభరణుడు రుద్ర విన్యస్త విమలాంతః కరణుడునైయుండు. తదీయ కళ
త్రపుత్ర పౌత్రులట్లన రుద్రాక్షభూషిత గాత్రులగుచు రుద్రపూజా పరాయ
ణులైయుండు రెంతయు.

౭౯

- ఆ. సుప్రతీపుఁ డవని, సుజనులౌ రుద్రాక్ష, ధారణులకుఁ దక్క, దానొసంగ
నన్నమితరులైన, యట్టి పాపాత్ముల, కనుచుఁజేసె నియమ, మనుడినంబు. ౮౦
క. విని యావిప్రుని నియమం, బనుపమ యోగ ప్రవీణుఁ, డఖిలాంగమ శా

- స్త్రీనిరూఢుడుగం గాఖ్యుడు, చనుదెంచె యతీంద్రుడొకడు, సయ్యననట
కుక్. ౮౧

- వ. అప్పు డప్పురమున నుండు, సర్వజనంబు లాతని సాభా వించి సకలో పచారం
బుల బహుమతి గావించిరెంతయు.

౮౨

క. అతిపావన మగురుద్రాక్ష, తతిన్మైలుదాల్చుకూశం, కేశవ! చుట్టికే
 వ్రతశాలి సుప్రతీపుండు, నవసేయండు భిక్షుడుడం నవయముగ, నెపుడు. ౮౩
 వ. అంత గొన్నిదినంబులరిగిన, నయ్యతీక్రమం దతిక్రోధంబున భిక్షు వ్యాజులన
 నరుదెంచి, సుప్రతీపుని గృహద్వారంబు సేరిన నయ్యతివరుచిబహుకరింపఁ త
 ద్దృశా వాసు లాడఁజెటింగి యెఱుంగని విధంబున విన్నకుండి రంత నుద్యోతీ
 పుండు గృహంబు వెలువడి వెలుపల నయ్యొగనిం గని. ౮౪

క. ఈవేల నచ్చితిచ్చటి, కావల జను భిక్షుడొరుక, విస్తృద్ధనామ
 దోవిప్ర! యితర గృహములు, గావలన యట్లభిక్ష, నైకొని పొమ్మా. ౮౫
 గీ. ఇలనుమేమురుద్రాక్షధా, దులకెగాక, యితనులకుభిక్షుకొ సరియె, తేలుచుచువ
 నఖిలగురితాసహరమురు, ద్రాక్ష నుగ, ముహూదాల్చుచితనని, కన్నమిడచు.
 వ. అనిన సుప్రతీపుని వచనంబులు విని యోగీశ్రుషు, రోషంబునఁ బనుష భిక్ష
 ణంబు లాడిన. ౮౬

గీ. అతని నిష్ఠుగోక్తు, లాలించి యాసుప్రతీపు తనయు లభిక, కోపవననదు
 నంటకతని దూర, మట్టుగోసి కితదీయ దండమునను జేర, కూడనతని. ౮౭
 వ. అంతఁ దపసి, బహు క్రోధంబునఁ జని, తత్పురా ధిపతిని, సాలంకాఖ్య నృపా
 లునింగని, తద్వృత్తాంతంబు సర్వంబు నెఱింగించిన, నాయుర్వీశ్వరుడా నుభ్రాన్వి
 కంబుగా నదివిని, భటులం బనిచి సుప్రతీపుని రావించి యిట్లనియె. ౮౮

క. నీయింటికి భిక్షార్థం బీయతి సనుదేర, భిక్షునిడక చనుమనన్
 న్యాయం బగునే యీతని, నీమాన్యులొక దగునె, నిష్ఠుర భావల్. ౮౯
 వ. అనిన రాజు వచనంబులు విని సుప్రతీపుం జిట్లనియె. ౯౦

క. ధరనీతండు యతివరుడే, కరణిక్ రుద్రాక్షధారి, గాకుండుటచే
 బరగ సకలాశ్ర మములకు, నరవర రుద్రాక్ష ధార, ణంబర్హ మగున్. ౯౧
 గీ. మక్తి రుద్రాక్ష ధారణ, ముననుగాక, కలుగనేరదు కేవల, జ్ఞానమునన
 టంచుచతురాగమములువ, చించుసువ్వె, యాదరంబునవింటివే, మేదిసీంద్ర.
 వ. అదియును గాక. ౯౩

క. పూనితి నేనొక నియమము, భూనాయక! ధరణి దేహ, మునరుద్రాక్షం
 బేనరుండు దాల్చు నాతని, కేసన్నంబిడుమా నొసగ, నితరుల కనుచున్. ౯౪
 గీ. పుణ్యశీలుండురుద్రాక్ష, భూషితుండు, వందసియుండు నాకుభూ, వర్యమెపుడు
 ణశంభు నెట్లన పూజింతు, జగతినభని, నితరదంధులఁ బూజింప, నేను నిజము.

వ. ఆశ్రమాబుల చేతనర్థిష్ఠుడైన, రుద్రాక్ష ధారణంబు లేని కతన, మహాపా
పియగుటజేసి నాకితఁడు పూజ్యుఁడు గాడనియప్రతీతిపుండు, రాజసముఖంబు
నఁ బలికిన, విని, అయ్యతివరుండు కోపంబున, నిట్లనియె. ౯౬

శా. ఈరుద్రాక్షముచేత నాకుఁ గలదే, యేమైనసాధ్యం బిలక
ధీరత్వంబున నీవుదాల్చితి వఱచో, నీకేది సిద్ధిచెనో
భూరిప్రాధిమఁ జూడునాక మనకు, బ్రోద్యద్గతింబోయి
దివ్యా రామంబునఁ దెత్తుఁగల్గు కుసుమ, బత్వంత యోగంబునక. ౯౭

గీ. ధరణి నీకుచు రుద్రాక్ష, ధారణమున, శక్తి గలదేని చనివేగ, స్వర్గ మునకుఁ
గల్పసూనంబు గొనితెమ్ము, గరిమమెఱయ, నట్లదెచ్చిననీవాక్య, మదినిజంబు.
వ. అని యిట్లు పలికిన, నయ్యతీంద్రు పలుకులువిని, మహీసురుం డిట్లనియె. ౯౮

శా. యోగా భ్యాస నిరూఢిఁగే వలమనీ, పుష్పింగుచు స్వర్గముం
బ్రాగల్భ్యంబునఁ జేరి, కల్పతరువు, ష్పా బిష్పము దెచ్చుచో
నా గేహంబునఁ బిల్లికూన మఱిమే, నందాల్చి రుద్రాక్షము
స్వేగంబుక దివికేగి కల్పతరువున, దెచ్చున్మరుత్పాజ్యమై. ౧౦౦

వ. సత్యబిది రుద్రాక్ష ధారణ మహిమాబీ వేమెరుంగుమ వనిన, సుప్ర తీపులీ
వచనంబులు వినియతీంద్రుడు కోప విహ్వలుండై, విప్రా! నీవాక్యంబట్లు య
ధార్థంబయ్యె నేని, తదాదినీవు వందనీయుండ వగుమ, వింకుకు సందియంబు
లేదు. రుద్రాక్ష ధారణంబు సకలకర్మంబుల యందు శ్రేష్ఠంబని, యష్పము
దలంతునని పలికి. ౧౦౧

గీ. యోగమార్గంబు తోడన, యోగినయ్యఁ డఖిల జనములు చూడంగ, బ్రాణ
ములను

బట్టి విధ్యుక్త మొప్పన, భమున కెగిరి, నాకముననున్న కల్పసూనంబుగొనుచు.
వ. మగుడి, శీఘ్రంబున ధరాతలాబునకుడిగి, సభామధ్యంబున నారాజ హస్తంబు
నఁ బ్రశస్తంబగు కల్పసూనం బిడియె. అయ్యన్భుతంబు గని, సకల జనులత్యం
తాశ్చర్యంబు బొందిరి. రాజు సకలసభా జనులు నానదించి రెంతయు. ౧౦౩

క. ఈగతి సురతరు సూనము, యోగీంద్రుఁడు తేగఁజూచి, యుక్వీసురుఁడుక
వేగమున సుతునిబనిచెని, జాగారమునకు బిడాల, ముటుగొనితేరక. ౧౦౪

వ. అంత నక్కుమారుండు శీఘ్రంబున నిజగృహంబున కరిగి, రుద్రాక్ష భూషణ

సమేతంబగు బిడాల పోతంబును సభాంతర మధ్యంబునకుఁ బెచ్చిన, మహాప్ర
భావుడగు సుప్రతీపుడు, దానింగైకొని. ౧౦౫

ఉ. శిక్షిత వైరి జాల ! నృప, శేఖర ! యద్భుతముం జెలాగ రు,
ద్రాక్షుము, మేన దాల్చి కడు, తన్మహిమంబున, నిశ్చేడాల మ
ధ్యక్షతఁ బోయి, యద్దీపికె, దద్దయుఁ గల్పరు, హంబు నెచ్చునీ
వీక్షణ మందుఁ జూడు మని, యెన్నుచు వైచెను, మోముమంటగన్. ౧౦౬

వ. అప్పు డద్దించును నూడి, పరమ శోభనంబగు ఓవ్యవిమానం బరు దేర, సకల
జనంబులు చూచుచుండ, మ్రోల, నవ్విమానం బధిరోహించి, యమ్మా త్తా
లంబు, సర్గలోకంబున కరిగె శీఘ్రంబున. ౧౦౭

మ. అది యేతేర నెఱిగి, యాక్షణమ స్వర్గా ధ్యక్షుడ య్య్రమడు
న్నన దంతావళ రాజమెక్కి నెజసే, నాయుత్తుడై భక్తితో
నెదు రేతెంచి, గజంబు డిగ్గివినయం వింపొందఁ దత్సన్నిధి
స్థదియ న్నచ్చి విమాన సంస్థమగుచు, స్తన్నట్టు మార్జాలమున్. ౧౦౮

క. ఉనిచి, గజస్కందముపై, మనమున నెఱుంగుచుండదాగ, మనమును బ్రీయమున్
దనరఁగ శిరంబుమూర్కొని, కనుగవ ముద్దిసి, స్వకీయమున భూషణ ముల్.

క. దానికి నలంకరింపుడు, నానా పూజలు, ఘటించి నగరిపుఁ డపుడు
తేనియు, సంతసమున, సంతాన త్కౌజమును బిలిచి, తానిట్లనియెన్. ౧౦౯

క. ఈపు సని, సుప్రతీపుని, భావము, రంజిల్ల యతని, వజ్రవిలుపునూ
నీవెంట దేవసింహుం, డీవిబుధుడు వచ్చుచును, మీక్షణ మందున్. ౧౧౦

క. అని పలికి, దివిజ భూజము, ననిచి బిడాలమును మగుడి, యట్లు విమానం
బుననునిచి, పూర్వమట్లన, వినుతింగాడించి, యనిచె విబుధేంద్ర కుండొనిన్. ౧౧౧

గీ. అట్లు జేపేష్ట్రుఁ డనిపిన, యబ్బిడాల, ముభ్ర యాన విమానంబు, నధివసించి
యలసభాస్థలి కరుదెంచెనాక్షణంబు, కల్పభూరుహ దేవకి, కరులతోడ. ౧౧౨

వ. అట్లరుదెంచి, మార్జాలము, విప్ర కుల ప్రదీపుఁ డగు సుప్రతీపునకు, బ్రదక్షి
ణత్రయపూర్వకంబుగాఁ బ్రణమిల్లి, యనయంబు, వినయంబున, సభామధ్యం
బున, సతని డుండనిలిచె నప్పుడు. ౧౧౩

చ. అమరుడు దేవసింహుఁడు మ, హావినయంబున మ్రొక్కి భూసురో
త్తముఁడగు సుప్రతీపునకు, దద్దయు లేచి వదించె, విన్నవి

పునునియె వాసనగాడు, బుధ, పుంగవ ! నీకు, భవత్కృపా కలా

తమున దివంబు కేలము ముఖిని నుండున న మహాలయా.

౧౧౫

వ. అనియట్లు సక్రందన స దేశము, సంధర ప్రముడైన, వసుధరా బృందా
రకున, కెఱిగించి, యతని చేతఁ బూజితుడై, తదనుమతిదే నసింహుడు, క్ర
మ్మర స్వర్గంబున కరిగె.

౧౧౬

క. సుర భూజ మపుడు ధాత్రీ, సురువకుఁ బ్రణ మిల్లి, నిలిచె, సాంపుగఁ జెంతన్
వరసుచదామ, ఘుమాఘును, పరిమళయుగు, అమ్మహాస, భాస్థలి గ్రమ్మ.

చ. అది యఖిలాబు గాంచి, యపు, డమ్మహి వల్లభుఁ డాత్మ విస్మయం

బొడవగ లేచి, భూసుర కు, లోత్తము పాదము లుత్త మాంగము

గదియఁగఁ జేర్చి పిల్లి నట, గన్నెని గారన మొప్ప దువ్వె.యా

త్రిదివము నీవు చేరితివె ? దేవవిభుఁ గనుగొంటివే ? దివి.

౧౧౮

క. నీతో, నతఁ డేనుయెను ? చేతో మోదమున నేది, చేసెను నీకు ?

నాతోడు విన్నకుండకు, నాతోడగజెప్పు మిపుడు, నాకు హితముగా.

౧౧౯

మ. అను డభూపతి వాఙ్మము స్విని శివ, ధ్యానైక నిష్ఠుడు, స

జ్జన చూడమని, సుప్రతీపుడనెమా, ర్జాలాబు వీక్షించి, చ

య్యన స్వర్గంబున కేగితే ? యచట జా, భారాతి గన్గొంటు ? పూ

జను గావించెనె ? నీకు నాతఁకుసను, స్త్రీబీవు వాక్రువ్వమా.

౧౨౦

వ. నీకు, వచింప సామర్థ్యంబు గలిగెడునని పల్కిన, నవ్విప్రవర్యు గని, యమ్మా

ర్జాలం బార్జవము మీర, నిట్లనియె.

౧౨౧

క. సుందరమైన విమానం, బునున వసియించి, దివికి నరిగితి, నాసం

క్రంద నుఁడు నన్నె దుర్కొని, కందలి తానగడఁ డగుచు, గౌరవ మొప్పు

వ. నన్ను గనుగొని గజంబు డిగి, కరంబుల నన్నాలింగనం బొన ర్చిరంబు మూ

ర్కొని, నయ నంబులు ముద్దిసి, పరమా నందంబు న, సింధుర స్కందంబున

నునిచి, నిజ భూషణంబులు దొడివి, మదాగ మనంబెఱిగి, కల్ప తరువునిర్జ

రునొకనినావెంబడిగూర్చి, సకలో పచారంబు లొప్పబుద్ధి కశ్యే సాగ్రం

డగు సురేంద్రుడు, నన్నిటకుం గ్రమ్మఁ బనిచె.

౧౨౩

మ. అపు డచ్చో, శచి చూచి పిల్లి యిది పూజార్థంబె ? చిత్రేశ్వరా !

చెప్పుమా యెచ్చటి నుండి నచ్చె నదిబల్, శ్రేష్ఠంబుగా దీనికి

- ట్లుపచారంబు లొనర్పనేల ? యనినా బ్రోత్కంతఁ గ్రాల్పితితోఁ,
గృహఁ బర్వంగ సుపర్వ వల్లభుఁడు, పల్కొ జూచు నాబ్జాభుఁడు. ౧౨౪
- మ. వినుమో కోకిలవాణి ! పుష్పాశ్రయము నివ్వజ్జ్వల భూమిత్తము
బునుమేనన్నిదిదాల్చెఁ గాన, నిపుడు, నూపజార్హత న్నెంతయుకా
గనెలోకంబున, నేజయిడైన,నం, గంబుగు రుద్రాక్షమి
- పానరం బాల్చిన,వాఁడు దేవ నర,పూజ్యుడై కృతార్థుఁ డగున్. ౧౨౫
- గీ. అంబుజేక్షణ!నీకురు,ద్రాక్షమహిమ, తెలియదిగెలయునిపుడేను, దేటవఱతు, భు
వనవిశ్రుతమైననీ,పుష్పాశ్రయ,సావధానంబుగాఁగను, సఖయవినుము. ౧౨౬
- క. పూర్వ దినంబున మందర, పర్వతమందు స్థరేతభర్త,భటులతో
శర్వుని జేరి ప్రమోదిము, పర్వగ నాష్టాంగ మెఱగి,భక్తి దలిర్పన్. ౧౨౭
- వ. విరచి తాంజలి పుట్టుడై నికటాబున నిలిచిన, చంద్ర మకుటుండు భవదాగమ
నం బేమని యనవ్రాడు,నతం డీట్లనియె. ౧౨౮
- గీ. జయమహాదేవ ! భక్త వత్సల మహేశ ! యీహుచ్చితి మున్నునా, కీపదంబు
పాననంబైన తావక, భక్తిపూజ, సలుప లేనైతి నరంబు, నైపుమీశ. ౧౨౯
- శా. భవ పాథోనిధి తారకంబు లగునీ, పాదాంబు బాతంబులీ
భువి నేమానవు లేనియు నివముఖులై, పూజింప రాదుర్జనుల్
వివిధంబా నరకాంబుధిన్ న్మునుగుచున్, శ్లేశంబులుగాంతురో
భవ నీచేసిన మేర దప్పదు గదా ! భావింప, సంజేనియున్. ౧౩౦
- వ. దేవా ! నిపు ధర్మాధర్మ మార్గంబుల రెండు సృజియించి, ధర్మఫలంబు, సుఖా
బును నధర్మ ఫలంబు దాఖింబును, గావించి, తద్దేతు వ్రలగు స్వర్గనరకంబులసో
వగల్పించితి. గావ్రన, జెప్పెడిదేమి ? మదీయ కౌకిర బాధతుడై నరకంబుడు
బడిన, మహాపాపిని, భవదీయ గణాంబు లరుదొచి, నానా రత్నవిచిత్ర తింబగు
దివ్యవిమానాంబున, నుంచి, మడ్చుల సంతాడితులం జేసి, కైలాసంబు జేర్చి
రని శమనూడు మనాబున భయంబడరఁబల్కిన, శంభు సవిధంబున నున్నభైర
ప్పుడు, గంభీర ఘోరి నతనికి నిల్లనియె. ౧౩౧
- గీ. శోభనంబులు చూపట్లు సుకృతాద్భి ? సలిపె నంతగ నీతఁడీ, జన్మమందు
శంభుసన్నిధి నుండగ సత్యముగను, ననిన భైరవు వచనంబు,లాలకించి. ౧౩౨
- వ. దండధరుండు తనమ దండనుండు చిత్రగ పుని దెవ్వవనిన. ౧౩౩

గీ. అంత నాతడు నద్దేవు సంఘులకును బ్రణాతి గావించి యంజలి పాణియగుచు
భైరవుని జూచివినయంబు, భాసిలాగ, బల్కె నోదేవ ! కారుణ్య జలధి, వినుము.

జామిత్రచరిత్ర.

మ. అలరున్ధాత్రి కళింగ దేశమునవ్యా, ఘ్రూఖ్యంబు ప్రోలొప్పుభా
సిలుజామిత్రుడ నంగ, నందితడు దు, శ్రీలుండు జారోద్భవుం
డలఖు క్రౌర్యుడు, వీనితల్లి యిది మ, క్రౌర్యంబు నిందింప, పుం
శ్చలియై పాప మొనర్చి కూలె ధరణి, జాకాషధోపేతయై.

౧౩౬

క. జననిసన, నిద్దురాత్ముడు జనకుండగు జారుచేత, సంరక్షితుడై

దినదినముఁ బెరిగి, కడుయశా, వనమగుటయు గామబాణ, వశగతుడగుచున్.

క. తా సంగడిల కూడక, దాసీ సంగాలి రతిని దవిలి, ధనముపై

యాస, నొకనాఁడు జనకుని, మోసము గావించి చంపె, మూఢుండగుచున్

క. హింసాపరుడు, నృశంసుడు మాంసాశియు, మద్యపాని, మజివంచకుడున్

పాంసులుడై యీతఁడున, ర్వంసహ వర్తించుఁజౌర్య, వర్తనమడరన్. ౧౩౮

క. వేరొక దినమున నొకచో, జోరత వర్తింప, నితని, జూచి, తలవరుల్

దారుణబాధం బరపుచువారక పొరిగొనిరి రుద్ర, వసుమతి నితనిన్. ౧౩౯

వ. నిహతుండై యితండు నాలుగు దినంబులయ్యె. ఇతండి జన్మంబున నింనుకేని

యుఁ బుణ్యం బొనర్పండయ్యె. అదిగావున.

౧౪౦

గీ. వీని గొని తెచ్చి తమభటు, లేవగమునను, నరకమునఁ ద్రోయ, మీభటుల్

యచుగు దెంచి, గొట్టి మాదూతల దురాత్ము, గొనుచు వచ్చి చేర్చి రెంతఁ

యుగైలాస, శిఖరిదేవ!.

౧౪౧

వ. ఇమ్మహాపాపి సలిపిన పుణ్యామిచుకేని యెఱుంగ ననిపలికి, చిత్రగుప్తుండు,

బద్ధాంజలిపుటుండైనికటంబున, నిలిచిన, వానింగనిభైరవుండు, నర్వచునిట్లనియె.

మ. పరగన్ధారుణి చక్రవాకుడన. భూ, పాలేంద్రుడత్యంత సు

దరి తత్పుత్రి యొకప్పు డాత్మవిలస, ధామంబు నందు న్మహా

త్తరరుద్రాక్ష నిబద్ధ మధ్యవరము, క్రాహార ము న్మూదిరా

తర వల్లీలతికాళి చేర్చి చెలువొం, దన్మజ్జనం బాడుచోన్.

౧౪౩

శా. కాకం బొక్కటి వచ్చి దానిగొని, పోగా, నింగి, తత్ప్రోటికా

వ్యాకీర్ణం బు హారవల్లి దెగిమ, ధ్యస్తంబు గుద్రాక్షమ

స్తోత్ర ప్రాక్తన పుణ్య పాకమున, నీదుర్మార్గు మూర్ఖ స్త్రీ

దాకన్ వ్రాలుచు, రక్త సిక్తమయి లగ్నంబయ్యె, నాచే కడున్. ౧౪౪

వ. అమ్మనా పుణ్య వశంబున నేయితందు కైలాసంబు జెందె. రుద్రాక్ష మా
హాత్మ్యం బవృతంబు. వర్ణింప, నాకశక్యంబగు. తన్మహిమభగవతుండగురుమ్రం
డెరుంగుననిన, సకలబిదియాలకించి శైలాది ప్రమోదితాంతరంగు డైవిల్లియె.

మ. వినుమోయంతక ! శంకరప్రియ జగ, ద్విభ్యాతిమై మించు

పావన రుద్రాక్షము, మేన యెవ్వనికిఁ జెల్వంబొందు గైలాస మా

యనకుం గల్గుట చిత్రమే ! మృతజనుం డాత్మాస్థి కేశాన్, గం

గను జేర్చంగ ననేక కాలమునకుం గైలాసము స్థాపింపిన్. ౧౪౬

వ. అది గావున, సతనికి కైలాససంప్రాప్తం బవృతంబు గాదనిన, నందివచనంబు
లు, విని, చిత్రగుప్తవై వస్వతుల భయంపితులై, దేవదేవుం డగుశ్రోత్రబకు
నకుం గృత ప్రణాములై యఘనాశ నంబగు, రుద్రాక్ష మాహాత్మ్యంబు
దలంచుచు, మహేశ్వరాజ్ఞ నిజస్థానంబులకరిగి, రయ్యెడనయ్యతకునిబురం
తకుండు మగుడి బలిచి, నేడాదిగా రుద్రాక్ష భాసుం దిక్కుజూచి భయా
పడి నమ్రుండవుగమ్ము. మఱియు, నప్రమత్తుడవై సదూతలకు శిక్షనిదియె
గావింపుము. భస్మ రుద్రాక్ష భూషణులు నాకుం బ్రాణప్రియులైన భక్తులు
వారియందు నీయధికారంబు సాగదు. సత్యంబు సత్యంబనిన శంభుని వచనం
బులు మనంబున నంగీకరించి పరమభక్తి గృతాంతుకు నిజ పదంబు జేరె.

క. సర్వంబిది శివసన్నిధి, పూర్వదినం బామఁజూచి, పొడమెను భయమున్
బర్వేందువడన! నామది, నుర్వన్ రుద్రాక్ష భూషణోజ్వులుల యెడన్. ౧౪౮

వ. అసిన సింగ్రుని వచనంబులువిని, పురోమజ, కరంబు జంబుల నన్నుంగొని,
మూర్ధంబు మూర్కొని, నయనంబులు ముద్దిడి పరమభక్తి నన్ను బనిచెనని
మూర్ఖాలంబు స్వర్గంబునవిన్న వృత్తాంతంబు జెప్పిన, మహిపాలకుం డది వి
ని యాశ్చర్య భరితుండై, యబ్బిడాలం బందు నధికభక్తింజేసి విప్రపూగవుం
డగుసుప్రతిపురకు, బ్రణమిల్లి మహాత్మా! పుణ్యతరంబగు రుద్రాక్షంబొందు
నాకు ధరింప నొసంగుము. భవ దీమా లాపంబుల నేను గృతార్థుండ నైతి.
మాన్యుడవు నన్ను రక్షింపు మని యిట్లు రాజేంద్రుండు పలికె. అంతయతీ
ద్రుండునువేగ లేచి భూసురేంద్రునకుం బరమప్రేమం బ్రణమిల్లి యిట్లనియె.

గీ. ధరణీసురనర్య రుద్రాక్ష, ధారణమున, రుద్రుడవు నీవు పరమ కా, రణ్యముడ
మత్కృతనుఖిలము సహింపు, మహిమహాత్ము, లలగరుకృతా పరాధులయందు నేని.
వ. అని యివ్వినందున, సస్తుతించి బద్ధులై పుట్టులై యయ్యిరువురు మోల
నిలచిన, సుప్రతిపూడు, వారలగరుశించి నిజసవిధంబుననునిచి కొనియిట్లనియె.

శాంతికునికథ.

క. కరకావ్యాయ దేశమునన్, బరగు న్నకరా భిధంబు, పట్టణ మచటన్.
ధరణీసుర వరుడొక్కఁడు, గరిమ సుమేధుఁ డనంగఁగ డుభాసిల్లున్. ౧౧౧
క. అతనికిఁ దనూజు లేవురు మతిమోతులు, పొడమి రక్కు, మారుల లోనన్.
నుతగుణుఁ డవరజుఁ డొక్కఁడు చతురమతిం బొలిచె, బేరు శాంతికుడనంగన్.
క. అతఁడు ధూళిక్రీడా, కాతుకమునఁ జెలఁగు తరినిఁ గనపడె నొకచో
భూతలమున రుద్రాక్షము, ప్రీతింగొని యదియు పేగఁబృథు కుండ తఁడున్.
క. తన కంఠంబునఁ దాలిని, యను దినమును జెలఁగుచుండునాతఁడు భ్రాంతం
డనఁదన్నవినఁ దెచ్చియు జనని జనకోక్తి భ్రాతృ, జన వాక్యంబున్. ౧౧౨
చ. సతతము తఁడైవెంట, సహజన్తులు నల్వురు పోయియాచనా
స్థితి నుదరంబుఁ బ్రోచుకొని, తేరువనుదురు శాంతిసౌజ్ఞకు
డతఁడు దరిద్రుడయ్యు మఱి, యాచన సేయఁడు పోయి యెవ్వరి
ప్రేరితినమాత్త మందిరము, బాయఁడు డాయఁడు మర్త్యసంఘమున్. ౧౧౩
గీ. వీడు వెంగలి తనమాట, వినడొకిత, యనుచు నైరంబుఁ జేయుచు, నలిగిమదిని
దల్లిదండ్రులు భ్రాతలు, దండబిలున, కన్న మిడక నుడేక్షించి, రతని మిగుల.
వ. ఇట్లు పేక్షించిన, నంత శాంతికుఁడు, యవాగు మాత్రంబున జీవింపుచు, భృత
రుద్రాక్ష భూషణుడై చిరక్కాలం బిట్లుండె. ఆసంఘంబునఁ గేరలదేశాధిపతి
భద్రకాళికిఁ బ్రత్యభంబు బలిచేయుచున్న వాడై నిజభటులరా, వించి తనదేశం
బున నొదేరియు బహుద్రవ్యంబునొసంగి, నకుని నొకనిగొని రమ్మని, నియో
గించిన, వారు సని యుదాదు విచారింపుచు గ్రమంబున శాంతికుఁడున్న గృ
హంబుజేరి, యవ్వత్తాంతంబు సర్వంబును, ధజ్జన నీజనకాదుల కెఱిగించిన.
గీ. అదియు నాలకించి, యాతల్లితండ్రులు, సహజలెల్లధనము, చాలగొనుచు
శాంతిచ్చుడన శాంతికు నొసంగి, కుటిల బుద్ధి రాజ, భటుల కప్పుడు. ౧౧౪

వ. అంతః బిత్తు భ్రాతృ జనాబు ననుమతి శాంతికుండు సంతప్త మానసుడై, ని
జ కేరళ నగరంబునఁ బురోహితు గృహ బుసేరి యుండి, యంత బలిదిన సంబు
నాదు పురోహితుండు సెప్పిన విని, కృతస్నానముడై భూషణాబులు నెడలఁదా
ల్చి గంధావలిప్త సర్వాగుండగుచు, నప్పురోహితు వెంబడి రాజసద సంబు
బొందె నప్పుడు.

౧౧౯

క. నరపాలకుఁడతని గని, నరబలియఁడఁ గలిగెనని నునంబునఁ జెందె
బరమకుశూహలమును సత్వరముపురోహితుండు ధర్మపాలకునాజ్ఞ. ౧౨౦

వ. శాంతికుని దోడ్కొని పోయి భద్రకాళి సవిధాబునకుఁ నపుడమ్మహా దేవిని
గంధపుష్పాది ధూపదీపాదులఁబూజించి, నానావిధధన్యభోజ్యాదు లొసంగి,
మాంస శోణితంబు లప్పించి, శాంతికుని ప్రణాలవలీలిన.

౧౨౧

క. ధృత రుద్రాక్షా భరణుని నతని గని, భద్రకాళి, యత్యంత భయా
న్వితయై మ్రొక్కి, మనంబున, నలివేగము లేచికోప, మడరగ నపుడు. ౧౨౩

వ. పురో భాగంబున నున్న యప్పురోహితుఁ బట్టి గెడసి, యద్దరాత్తు రక్తంబు
గ్రోతె, నంత.

౧౨౪

క. శాంతికు నతని, గనుగొని, సంతసమునఁ, గాళియనియె, జగతి నృణ్య
స్వాంతుండవు, రుద్రాక్షం, బంతయుఁ గళమాదుఁ, దాల్చి, తీవు సతతము.

వ. అదిగావున నీకు సముండు, భూమండలమున లేడు. దృఢ న్రతుండవు సకల
బృందారక వందితుండవు. రుద్రుండవేసివు, వరంబు వేడు మొసంగెద ననిన.

ఆ. కాళివచనమపుడు, కర్ణా మృతంబయిన, శాంతి కుండు పలికె, జనని ! నాకు
పర మొసంగి తేని, కరముప్రత్యభూబు, మానుమికనరబలి, మహితలమున. ౧౨౭

వ. మఱియు, సంతప్త మానసివై, యిమ్మహి పాలుండు గోరిన వాంఛితంబు, లొ
సంగు మనిన నతని వచనంబులు విని, భద్రకాళి యవిధంబుననే వరంబొసం
గి, రాజంగని యట్లనియె.

౧౨౮

మ. ధృత రుద్రాక్ష విభూషణీతిని ధరితీసాధ ! పూజంపుమీ
సతతంబు స్థిరభక్తి రుద్రుపగిది, న్నాధువ్రతుండైన యీ
క్షీతి దేవోత్తముఁడన తిచ్చు కరణి జ్ఞేయంగ నర్హుండ వీ
వతిహర్షంబున నీదుకన్యకను సమ్యగ్రూప లావణ్యగ.

౧౨౯

వ ఇతని కొసంగి, పాశేగ్రహణం బానర్పు మట్లచేసితివేని నీకు సర్వా భీష్టంబుల
య్యెను నిజం బిదియు. ౧౨౦

ఆ. ఎఱుక మాలి వడిని, నిచటికి బల్కర్థ, వివ్రహత్తుఁ దెచ్చి నది కతన
నవనిపాల ! యిచ్చుహా పాపమున నువ్వె నీపురోహితుండు, నిహుత్తుఁ డయ్యె.
వ. మఱియు నీతని భార్య దహితలు నధనంబుఁ జెందిరి. లద్భవం బగ్ని ధగ్గం
బయ్యె. ౧౨౧

క. ఇతని ద్వేషించినగుర్మ, తుగా తలిదండ్రులల్ల, భాతలుదోష
స్వత్తులైచోరుల, కొసంగిరిసతతం బార్జిచి నట్టి, సకలధనంబుల్. ౧౨౩
వ. మరుయుఁగఁష్ఠ్వాది సకల రోగ పీడితులై తుష్టిపాసలం గాసిల్లి నిరాహారుల
గుచు గృహంబులు విడిచి, దేశాటనంబుఁజేయుచు దుఃఖ సాగర నిమగ్నులై
రెంతయు. ౧౨౪

క. ధృత రుద్రాక్ష నిభూషణు, నితని మహేశ్వరుని యట్ల, యేధమ్యులు స
మ్మతిబూజితురొ వారలు హత కిచ్చి యులై ప్రమోద మందుచు రెలమిన్.
వ. అనిన భద్రకావీ వచనంబులు విని మహీకాంతుండు సంతోష యుక్తుండై, వి
ధ్యుక్తుంబుగా శాంతికుచకు, దహిత నొసంగి వివాహంబుఁజేసి, నానారత్న
విచిత్రశంబగు నుదిరంబున, నునిచి సకలో పచారంబుల మహాదేవునట్ల న
మ్మహాత్ముని బూజించె వినయంబున. ౧౨౬

గీ. తనకు నిపుడే క రుద్రాక్ష, ధారణమున, నీదృశ ఫలంబు సమకూరె, నిట్టి మ
హిమ, నెందు గంటిమె చుని మది, నెంచి యెంచి శాంతికుం డంత నత్యంత,
శాంతుఁ డగచు. ౧౨౭

క. శిరమున గళమున బాహుల గరిమె న్మణి బాధములను, గడు నన్య ములన్
ధరియించె సహస్రాధిక, వరరుద్రాక్ష ప్రజాబు, వాంఛిత మొప్పున్. ౧౨౮
వ. ఇట్లు ధరియించి శాంతికుండు కాంతాసహితుండై నిశాంతంబున, సంతోష
బున నుండె నాసమయంబున. ౧౨౯

గీ. అతనివృత్తాంత మంతయు, నాలకించి, తల్లి దండ్రులు భాతలం, దఱుమదీయుఁ
డనుచు చుదినిశ్చయింపుచు, నతిరయమున, జేరి రాదేశమువిశత్తి, జెందిమిగుల.
వ. అటు చేరిన, ద్విజాచార రహితులునైన క్లిన్న శరీరులు, నగువారలంగనుగొ
ని, శాంతికుం డాదిరంబున, నతిసుందరంజైన నిజమందిరంబునకుం దోడ్కొ

ని చని యభ్యంజన స్నానంబు సేయించి, వారికి దివ్య వస్త్రంబుల నొసంగి,
యందఱుద్రాక్ష మాలాలంకృతులంజేసిన, వారును రుద్రాక్ష మాహత్య్యా
బునఁ బరిత్యక్త కుష్మాది రోగులై, నిత్యంబు దివ్యాంబర ధరులును, దివ్యా
భరణభూషితులునగుచు, సకలభీష్టభోగంబులననుభవించి, శాంతికునితోడఁ జే
హంతంబున, ననుపమానగు కైలాసంబుఁ జెంది, పరమానందభరితులై కైతయు.

గీ॥ మహిను దెలియక సదయొక, మణి యటంచు, భ్రాంతి రుద్రాక్షము, భంమ
పావనునకు

నీదృశఫలంబు సాపించె, నిదియులెస్స, వింటిరే! యోయతీంద్ర! పృథ్వీతలంద్ర!
మ. జను లజ్ఞాన ముచేతనేని యుగము, స్వర్గా పవర్గప్రదం
బును, భూహోత్తమము స్పృశితము జగ, త్సృజ్యంబు రుద్రాక్షమున్
తనువందు స్థరియించి రేని, యపుడు, ధ్వస్తాఘ సందోహులై
యనవద్యంబుగ వారు గాంతురుగదా! యభ్యుత్తత శ్రేయమున్. ౧౮౩

వ. తద్భలంబున శంభుండంబికయు గణపతియుఁడక్క, నెన్వోకే దరంబుగాదు.
సత్యంబు నుడివెలి ననిన సుప్రతీపుని యదృత తరంబులగు వచనంబులు వి
నియతీంద్రుఁడూ, తదాది రుద్రాక్షంబుధరియించి, దగ్ధా ఖిలపాపుడై, స్వకీ
యంబగు కర్మయోగంబు విడిచి, శివయోగిత్వంబుఁ బొంది, శివప్రసాదంబు
న, శివజ్ఞాన సమన్వతుడై, పునరాన్మత్తిరహితంబగు ముక్తిగాంచెనొత్తయు.

క. నరనాథుఁడు సుతఁ డాదిగ, సురుచిర రుద్రాక్ష భరణ, శోభిత తనులై
చిరకాల మఖిల రాజ్య, బరివర్జితుఁ డగుచునేలె, నానందమునన్. ౧౮౪

వ. అమృహిపాలుండు మణియు, సకలభోగంబుల ననుభవించి మానుషానందసం
యుతులై, యనేకాబ్దంబులు బహువిధభోగంబు లనుభవించి, పుత్రపౌత్రశి
ష్య ప్రతిశిష్య బంధు సహితంబుగా భార్యతోడ రత్న చిత్రితంబగు దివ్యవి
మానం బధిరోహించి, దేవ దుందభి నిష్ఠోషంబులు సెలంగఁ, బష్ప వృష్టి
గురియ, దేవర్షి గణంబులు పురోభాగంబునఁ జనుదేర, నింద్ర ప్రేష్యంబగు
కల్పవృక్షంబు నాభరణంబుగ నుజ్జయినీ పురంబున మహాకాలుండగు మహే
శ్వరుని కర్పించి, మాండ్తాలంబుతోడ శివలోకంబును చేరి, ముదంబునఁ గొ
న్న దినంబు లందుండి పరమేశ్వర సాయుజ్యంబు బొందెననిన, శౌనకాదిమహా
మునులు సంతోష భరితాంతరంగులై, సూతునకు వెండియు కట్టె. ౧౮౫

సీ. ప్రకటితంబగు మున్ను, భస్మ మాహాత్మ్యంబు, వర్ణించి తీపుపా, వనము గాఁగ
రూఢిగా నిప్పుడు రుద్రాక్ష మహిమాబు, సంస్తుతించెడు సర్వ, సమ్మతముగ
భస్మభారణమాత్ర, ఫలియించు సకలవాం, చితములుజనులకీ, కీతిమునీంద్ర!
ఇకనేల రుద్రాక్ష' యిది, ధరింపగఁ బురాణార్థకోవిద! సంశయంబు నిదియు
గీ. మాకుఁబరిహరింపు, మునీవ కాకనిఖిల, సంశయచ్చేది యన్యుండుజగతిఁగలఁడె?
యార్దులపుశ్రోతల కొఱకు, నైభవాదృ, శులకుఁజెప్పరాని రహస్యములు
ను గలవె. ౧౮౭

వ. అనిన, ముని జనంబుల పల్కులకుఁ జిరునగవుమొలకలు గులుక, పౌరాణిక
తిల కుండగు సూతుండు, గంభీర వచోగుంభనమున, నిట్లనియె. ౧౮౮

మ. మునులారా! మెయి కేవలంబు భసితం, బుద్ధాల్ప శర్షంబునఁ
జనసమ్మర్దముచేత గాని, చెనుటఁ స్నానంబుచే, నెందునై
నను, మాయు న్మది, దాన దేహికగుసం, త్రాసంబు రంధ్రంబులఁ
గని వేధించుగదా పిశాచ గణర, క్షుప్రేత భూతాదులున్. ౧౮౯

క. కావున రుద్రాక్షమ్మును, బావనముగ, దాల్పవలయు, భస్మముతోడఁ
భావమునకాత్మరక్షణ, కావలసిన మనుజుఁడీజ, గంబుఁభక్తిన్. ౧౯౦

న. రుద్రాక్షంబు కంఠ కర్ణ కరాదులఁ దాల్చిన భస్మంబు కరణి, జలాదుల వల
న నపాయంబు నొందదు. భస్మరుద్రాక్షధారిని భూత ప్రేత పిశాచ రాక్షస
గణంబులు హింసింపఁ భయంపడు. సర్పాదులు గఱవ వెఱచు. స్వర్ణ సూత్రం
బున రుద్రాక్షంబులు గూర్చి, గళానధరియించునది యుత్తమంబు. తదభావం
బునందు రజత తామ్ర సూత్రంబుల యజ్ఞోప వీతంబునేని యు, ధరింప వల
యు. సత్యంబిది. సర్వప్రయత్నంబున భస్మరుద్రాక్ష ధరణుండు నిర్భ యుండ
గు. నీయర్థంబునందుఁబరమంబైన మెకయితిహాసంబుగలదువచించెద వినుండు.

* సింధు సేనునికథ. *

గీ. సవిత్వసౌంజ్ఞకమైనదే, శంబుదనరు, నందుసూర్య పురం బొప్పు, నతులమహిమ
దాని పాలింపుచుండు, నుదారలీల సింధు సేనాఖ్యుడొక రాజ, శేఖరుండు.
చ అతఁడలఖుప్రతాపమహి, మాఘ్యతమించుచు వింధ్యదేశభూ
పతియగు కాశికాఖ్య పున, పట్టణధాముని, సింహనాము స్వ

ప్రతిభా, సంగరామునను, భాగమొనర్చిన, వాడు సైన్యసం
యుతముగఁ బారిపోయి, విసి, నోగ్విజేరి, జయాభిలాషియై.

౧౯౩

క. చిరకాలాబు తపంబున, హరినారాధించి, నిర్జి, తాఁ ఖలదృష్ట
త్వరరాట్చక్రము, చక్రము, కరమర్ధిక్ వేడె, హరిని, కరుణాశరధిక్. ౧౯౪

౧౯౫

వ. అంత నయ్యనాతుఁ డమ్మహికాగతుఁ గని యట్లనియె.

క. మానుక చక్రంబీమహి నేమహిపాలున, కొసంగ, నిచ్చెద నీకుక్.

నీమహిత తపస్సూర్తికి, నేమెచ్చితి గొనుము దీని, నీకు జయమగుక్. ౧౯౬

౧౯౭

వ. అనియొసఁగి హరి యంతర్ధానంబు నొందె నంత.

క. అమ్మహిపతి యాచక్రము, సమ్మదమునఁ బూని వనివ, సతిని విడిచిశౌ
ర్యమొసఁగ సింధుసేనుబ, లమ్ముచు వాసఁజుట్టుకొని చ, లమ్ముదలిర్పెక్. ౧౯౮

వ. నిటలతెట ఘటితోర్ధ్వపూత్రుడై యతండు చక్రంబు ప్రయోగించిన, నది స
మరంబున సింధుసేను నెక్కనిదక్క, తక్కిన తదీయ సేనలనెల్లను జక్కణం
చి, గ్రక్కున మరలి, సింహమహిపతి కరంబుఁ జేరె నంత. ౧౯౯

గీ. సింధుసేనుఁ డేకాకియై, చెడి వనంబుఁ, జేరి యట వసిష్ఠా శ్రమ, నీమ సంచ
రింపుదు గరిమె నచట న, సింపుచున్న, శతమ వసిష్ఠ నారద, కాశికులను.

వ. మఱియు ననేకులగు మహర్షిజనంబులఁ గనుంగొని, ప్రణమిల్లి, “విజ్ఞానసంప
న్నులైన మునీంద్రులారా! ఏను, భూపాలకుండ. నన్ను నశేష జనంబు నెఱు
గు. సంగరామున నిజభుజా గర్వ భూర్వహుండగు పగరచేతఁ బరాజితుండనై
తి. ఏను, పురాతన పుణ్య వశంబున సింహమ మిమ్ములఁగని శరణుఁ బొందితి.
నాకు శత్రుజయం బేయుపాయంబున నగునో; యది, యానతియుండని” వే
డికొనిన

౨౦౦

ఉ. ఆనరనాథు వాక్యముల, నమ్ముని పూగవులెల్ల, సత్కృత
వీనులఁజేర్చి యట్లని, వేగ జయంబున కొడుపాయముక్
మానవనాథ! చెప్పెదము, మానచనంబులు విశ్వరూపి, నీ
సేనలు నీవు, నెన్ని శశి, శేఖరుఁ జత్తమున న్దలంచు చుక్. ౨౦౧

వ. పరమభక్తి, విజయప్రదాన దక్షిణంబులగు విభూతిరుద్రాక్షుంబులు, ధరియించి
సమరంబున కరుగుము. జయంబయ్యెను. సంశయంబు వలదు. భవజ్ఞైనికులె
ల్లభస్మరుద్రాక్ష వర్జితులు గావున, శత్రువునిచేత భర్జితులై గూలిరి. నీవొకం
డవవశేష్టుండ వైతివనిన, మునీంద్రుల వచనంబులు విని, సందేహకుఁడైతత్తుం
డై నరేంద్రుండు వారి కిట్లనియె.

౨౦౩

శా. శత్రుప్రేషితమైన చక్రమదిమ, తైస్య్యాబు నెల్ల స్సమి
 ధాత్రి న్నాలించి పోయె నన్ను మెకనిక, దక్కంగఁగ న్నామది
 జిత్రం బయ్యెఁగ పేతు వేమి? ననువర్జింపంగ రుద్రదాక్షము
 న్నాత్రం బుదునఁ దాల్చి, భూతిమఱి మేనంబూయ, నెంతేనియున్. ౨౦౪

వ. భస్మ రుద్రాక్ష నర్జితంబగుట జేసి సకలసైన్యాబులు హతఁబయ్యె, ననిమీ
 రు పలికితిరి. దీననాడెదంబున సందియంబయ్యెడు ననిన, నరేంద్రునచనాబు
 లు విని మునీంద్రులిట్లనిరి. ౨౦౫

క. జగతీనర! విజయప్రద, మగు రుద్రదాక్షముఁభూతి, సంగమున ధృవ
 బుగఁదాల్చితివదిగావున, జగడమున నినుబొరిగొనక, చక్రముజనియెన్. ౨౦౬

న. అనిన వానికి రాజట్లనియె.

గీ. ఏను, గుద్రదాక్షము విభూతి, యేమిదాల్చి, కొడలఁ కన్తూరిచందనం, బొప్పనలఁది
 విమలమాక్తిక రత్నహఁ, రములఁదాల్చి, సంగరంబున కరిగితి, సత్య మిదియు. ౨౦౭

వ. అట్లయ్యును నన్ను విడిచి, మత్సైన్యంబులఁ బరిమార్చి, చక్రంబు చనియె నని
 న, నృపాలుని వచనంబులు విని, మునీంద్రులు సంగయంబుఁ జెంది, యప్పు
 డు మాక్తిక హఠ రత్నదామంబులు పరిశోధింపుడని పలికి, ముక్తా హఠం
 బు పశోధించిన. ౨౦౮

గీ. అపుఁగ మాక్తిక మణిహఠ, మందు నొందు, గాంచి, రుద్రాక్ష మన నీంద్ర!
 గంటె ! యిదియు

ననిన, నరపతియదిచూచియాత్మయందఁ, నదృశోపేతుడగుచు, భయంబుచెందె.

వ. అంతఁ తాపసు లిట్లని.

గీ. ఎన్వఁడొసఁగెను నీకిది, యెద్ది దినము, మొదలఁ కొన, నీవు దాల్చితి విదినిజముగ
 తెలియఁ బలుకు మస్మత్సర్ప, ధిని నృపాల! యనుకు మహి పాలుఁ డనియె
 నమ్ముచుల శోడ. ౨౦౯

మ. రణ సన్నద్ధుడనై రయంబడర దా, య్రాధానము జేయుచో
 నణిజుడొక్కడొసంగె హఠమిది శ్రో, నక గాన్కా నాకు, త
 త్తణ ముదుక ధయించి యేదియు భా, స్వ త్రోఫిమస్సగరా
 గణకుఁజేతి దీని నప్పు ఁ పరీక్షింపవైతి న్నుమి ౨౧౦

వ. అనిన, నృప పుంగవు వచనంబులు విని, మునిపుంగవులు విస్మితాంతరంగులై న
 రేంద్రా ! యేతన్నహిమంబుననువ్వె యహిత నహతుండవు గావైతివి. ౨౧౧

- క. జన్మమున పాతకము, నైశ్యము మాత్రము సేత, చక్రము చేతక
నైశ్యమున పరాజయమి, ట్లన్యాయశముగను గాంచి, తననీనాథా ! ౨౦౫
- గీ. అగుగుమిక భస్మరుద్రాక్ష, భవఁడవగుచు, భస్మరుద్రాక్షధామలై, భటులతోడ
భస్మరుద్రాక్ష ధృతి కంటె, బర జయ మున, కొను పాయంబు గలదె
భూమండ లనున. ౨౦౬
- వ. అనిన, నారి వాక్యములు విని, యట్లన నిశ్చయించి, భూపాలుగు భూతి రు
ద్రాక్ష భూషితుడై, యుద్ధరంగంబును మంత్ర నిశ్చయముగను. ౨౦౭
- క. వెడలె నటవిడచితానొ, క్కడె వేగభయర్వరంబు, కైఁ జాలించెయ
ప్పుడుగూడిరి, నరపతివెం, బడిని భటుల్ గొందరిస్త్రీభరణోద్భవలై. ౨౦౮
- క. వారలకు సింధుసేన, త్తొర మణుఁడు భూతియిచ్చి, మజ్జిరుద్రాక్షు
బాహుధి మెసంగుచు ఘో, రా రావములడరఁడరలియకైశౌర్యమునక. ౨౦౯
- వ. నిజకులంబులతోడ, సింహుని నగరంబుని రోధించె నంతయు. ౨౧౦
- మ. అపు కాసింహుఁడు, శీఘ్రము న్వడలిసే, నాన్వీతుడై సింధుసే
నుపయింబువెను, చక్రము నిష్ఠిత భా, నాన్వీత్తు భావక్రము
విపులభావముతోడ వచ్చి, యది యె, తేభస్మ రుద్రాక్ష యు
క్తపరాసకముగాంచి, భీతిఁ బ్రణుతి, న్నావించి, యత్యంతముక. ౨౧౧
- వ. మరలని జకరంబుఁ జేరిన సింహుండదిగని, భయాక్రాంతుఁ డగుచు పలాయి
తుడై వనాంతరంబున కరిగి వెడియు, వరుణునిగూర్చితపా బొనర్చెనె
తయు. ౨౧౨
- ఉ. అంతఁ బ్రసన్నుడై పరుణు, డానృపు మ్రోలను నిల్వి, ధామణీ
కాంతుఁడు, దేవ ! నాకెప్పుడు, కాంతీతి మప్పుడు నృప్తిఁ జేయును
త్యంతకృపార్థోదృష్టి ననఁ, దద్దయు వేడె జలేంద్ర ఁట్ల త
త్సౌతము రంజల న్వరమె, సంగి నిజాలయమొదె శీఘ్రముక. ౨౧౩
- వ. ఇట్లులబ్ధవరుండై సింహానృపాలుండపుడు వరుణు డలంచె అప్పుడు పర దినం
బునఁ గృతకోలాహలరపుండగుచు, వెడలి సింధుసేనుని రణంబుననుబిలిచిన,
నతండు, యుద్ధసన్నద్ధుడై యరుదెంచి నిజ బలంబులతోడ సింహునివైఁ దా
గొరిన సింహుండపుడు వరుణు డలంచె మనంబున. ౨౧౪
- క. వరుణు డరుదెంచి భోయన, శరధారలనించె నుభయ, నైశ్యంబులపై
నురు తరముగ నపు డందఱు, మరమునఁ గడుదడిసి, నొప్పురోగిరి వరుసక

వ. అప్పుడు సింధుసేనుసేనలారామఁ గేవల భస్మ ధారులగు భటులు దేహాబునభ
సితంబు వారరాసమాయులున. ౧౨౬

క. విక్రమ మొప్పుగ సింహుఁడు, చక్రము గొని సింధుసేన, సైన్యముపైఁ
ర్వక్రతఁ బరపిన, నదియుఁబ, రాక్షమమున నావరించె, నాబలమెల్లఁ. ౧౨౭

వ. రుద్రదాక్ష ధారులదక్క, నిర్ధూతభసితులగు భటులబొదిగొని, క్రిష్ణుఁడ నార
ధాంగంబు మహాశౌర్య సింహుఁడగు సింహుని కరంబు సేరెనంత. ౧౨౮

గీ. సింధు సేనోర్వివిభుఁ, డల్పు, సేనతోడ, దుఃఖితుఁడయివనిజేరి, తొంటియట్ల
నవ్వసిష్ఠాది తాపసా, భృక్ష సమితిఁ, గాంచి ప్రణమిల్లి యట్లనె, గళిత ధృతిని.

గీ. మహానివరులార! మీపల్కు, మదినినల్చి, భస్మ రుద్రదాక్షములుమేనఁ, బరగఁదాల్చి
భస్మ రుద్రదాక్ష ధారులగు, భటులతోడ, సమర మాడలి కరిగితి, సాహ సమున

క. ఆసింహవిభుఁడు క్రిష్ణుఁడ, నాసైన్యముపై రణాంగ, ణాబునఁజక్రం
బేసె నదియు మద్భటులఁ, భాసుర శౌర్యోద్భటులను, బరిహార్యేగఁడుఁ.

వ. అప్పుడేరు, స్వల్పజనంబులతోడ నిలిచితి నని భయాన్వితుండై మునుల మ్రో
లఁ బలికిన, ధరణీంధ్రు నచనంబులు విని, మహానీగ్రులు నిమిషంబు హృదయం
బునఁ జొరించి, భస్మ రుద్రదాక్ష లంగంబున నిరంతరంబు నెన్వండు ధరియిం
చుచుండు. వానికి హానిలేదు. నిజం బిదియనిన, ఋషులతో మఱియు సింధుసే
నుం డిట్లనియె. ౧౨౯

గీ. భస్మ రుద్రదాక్షములురెండు,, పరగదాల్చిభటులుకొందఱువెడిలిరి, భస్మమాత్ర
ధారులై మఱికొందఱు, తారసిల్లి, రంత బహువృష్టి వర్షించె, నాజయందు.

వ. ఆనర్హంబున నుభయసైనికులు తడిసిరిఆసమయంబున సింహుండు సకలశత్రు
నిబర్హు నిర్వక్రబగు చక్రంబు ప్రయోగించె, దాన మదీయంబగు సైన్యం
బు హతంబయ్యె సమరంబున. ౧౩౦

ఆ. అనుమ నృపతివచన, మాలించి మహానులు తన్నిమిత్త మాత్మఁ, దలఁచివలికి
రోన్మపాల! యేరి, కొడలఁదొలగె, భస్మ, మమితవృష్టి చేత, సమరమునను.

వ. వారలు, రుద్రదాక్షవర్జితులగుటజేసి యుద్ధంబున మడిసిరి. భస్మ రుద్రదాక్షధా
రులగు వారలు సీతోడ జీవించింపును. ౧౩౧

గీ. త్రిపురదనుజులు, పూర్వంబు, దేహమునను, భస్మ రుద్రదాక్షములు దాల్చిభ
వ్యమహిమ

- వేలుపులవల్ల భయమును, విడిచియు వ, బ్రహ్మ విష్ణ్వదిసకల గీ, ర్వాణులైరి.
 వ. అభిచార కృత్యంబులఁ బ్రభూతంబులను త్పాదించి, యన్ధావృత్తుల జయించి
 చిన, నబ్బాతంబులు కోలాహలంబడర, వెడలివారియొడల భస్మగుద్రాక్ష
 బులుగనిభయంపడి శీఘ్రుబునమరలె. అంతహాబ్రహ్మహులుడప్పు పలలాగుల
 భస్మగుద్రాక్ష విముఖులంజేసి శంకరుచేతనిహతులుగాఁబంది. అదిగావున, నీ
 వును భస్మ గుద్రాక్షధారణ భటులతోడఁ జని సమరంబున నిర్భయుఁడనై
 రిపుల జయింపుము. భస్మంబుతోడ గుద్రాక్షంబవశ్యముధరియింపుము. ౧౩౪
- క. కేవలము భూతిఁ దాల్చినఁ, బోవు స్వప్నప్రేడిచేత, భూజనులకుధా
 త్రీవర! మఱి గుద్రాక్షం, బావిధమున బోనవలను, నంగమునందన్. ౧౩౫
- క. కేవలము భస్మ ధారులె, భూవర! హతులైరిసత్య, ముగతానకినై
 న్యాయలిలో వర్షంబునఁ, బావనమగు భూతిఁ నెడలఁ బాసిరణమునన్. ౧౩౬
- వ. భస్మ గుద్రాక్ష మాహాత్మ్యాలు సత్యబునిన, నమ్మని వచనంబులువిని సింధు
 సేననరపాలు డట్లననిచ్చుచుంచి, యమ్మహాత్ములకుఁ బ్రణమిల్లి భసితసహితంబు
 గా గుద్రాక్షంబులు ధరించి, భూతిగుద్రాక్ష భూషితులైన పరాక్రమో
 ద్భటులగు భటులతోడఁజని యాహ్వానంబు వెఱయ సి. హంబును శిరభాబు
 నుం బోలెసరభ సంబునసింహుని బోరికిం జరిన. ౧౩౭
- గీ. అప్పుడుసింహుడు కేలఁజ, క్రాయుధంబుఁ, బూనియే తెంచిసంగ్రామ, భూమికిఁత
 నయ్యరువుర కునయ్యెగ, య్యంబుమిగుల, కిలకిలార్పటిఁ గావించి, కినుకగదుర.
 వ. అప్పుడుసింహుం డాయోధనంబునఁ జక్రాయుధంబుఁ బరవిన, నదియరుదెంచి
 భసితగుద్రాక్ష విలసితులగు సింధుసేను సైనికులుగని ప్రదక్షిణత్రయపూ
 ర్వకంబుగాఁ బ్రణమిల్లి, క్రమ్మజన్మనియె, అంతఁగోపంబునసింహుండు, నిజసం
 తాపహరణాండగు వరుణుం దలంచినజగత్క్రేశహరుడైన పాశధరుండపు డు
 భయపై న్యములపై బహువృష్టిగురిసె నయ్యెడ. ౧౩౮
- క. ఆసింధుసేను భటులకు, మాసె వ్దనువున విభూతి, మఱియదిగనితా
 నేసెను సింహుండు చక్రము, భాసుర శౌర్యంబు మీరఁ, బ్రధనం బుదున్.
 వ. ఆరథాంగంబు సంగరాంగణంబున నంగంబుల నవసిత భసితంబుల వసి తంబ
 య్యను గుద్రాక్ష ధారులగుట జేసి సింధుసేనుసైనికులని కటంబును జేరక
 మారంబునఁ బ్రణమిల్లి భయంబడరమగుడఁజని సింహునికరంబుచేరిన. ౧౩౯

క. అది గనిసింహుఁడు ధృతిచెడి, కదనమునఁ బలాయనమ్ము, గాంచిభయమ్మున్
 గదురఁగ ననంబుఁజేరెను, పదపడి నిజ సేనతోడ, బహుభేదమునన్. ౧౪౨
 న. అంతసి ధుసేనూడు, కోలాహల బాధునుం డగుచుఁ దన్నగరంబు తన కర
 గతంబుఁ జేసికొని, నిజరాజ్యంబున సకలజనంబుల కతిపూజ్యంబులైన భస్మ
 రుద్రాక్షలు ధరింపవిధించి, తన్నహిమంబు గొనియాడుచుఁ జరకాలంబైహిక
 భోగంబులనుభవించి దేహంతంబున స్వరాష్ట్రంబుననున్న జనంబులతోడబా
 ధునిత్రసహితంబుగాదిన్యవిమానానూహుండగుచు, సముల్లాసంబునఁగైలాసం
 బుఁజెంది క్రమంబున మోక్షంబుగాంచె. సింహభూపాలుడును, వైరాగ్యం
 బునరాగద్వేషాబులువిడిచి భస్మరుద్రాక్షధరుడై జీవన్ముక్తుండగుచుఁజరకా
 లంబుండి, దేహవసానంబున మర్త్యభంబగుచుక్తింబొందె. అదిగావున భస్మరు
 ద్రాక్షంబు లవశ్యంబు ధార్యంబులు. రుద్రునికి నక్షాబగుట రుద్రాక్షంబని
 కథితంబయ్యె. రుద్రాక్షధారి శరభుని పరిపూర్ణ కటాక్షంబున కిర్హుండు రు
 ద్రాక్షధారులు రుద్రాకారులంఘ్రమునీంద్రులారా! రుద్రాక్ష మాహాత్మ్యం
 బిదివినినఁ బఠించిన జనులు, భూలోకంబునఁ బుత్ర పౌత్ర యురారోగ్య భా
 గ్యంబు లనుభవిచి దేహంతంబున సాక్షాత్తుడ్ర స్వరూపులగుదు రని యి
 ట్లుసూతుండు శౌనకాది మహామునీషులకెఱుగించెనెంతయు. ౧౪౩

ఆశ్వాసాంతము.

మ. కరుణా వీక్షణ వర్ధితాఖిల జగత్కల్యాణ కల్యాణభూ
 ధర భాస్వచ్ఛజదండ! దండధర దుర్దైత స్తయధ్వారతభీ
 కర దోష్టక్రమ సూర్య! సూర్యుల హృత్కంజాత సంవాస! వా
 సరకృచ్ఛద్రక్షశాను లోచనవి రా, జద్విష్యదివ్యాకృతీ. ౧౪౪
 క. అలఘు వితీర్ణ పరాక్రమ, విలసితభైరకులి లింగ, విభుతనుజశ్రీ
 ములువాగలు భూపేష్పిత ఫలదాయక! గగనకేశ! భర్త మహేశా. ౧౪౫

మాలిని.

నిటలదహనకీలా! నిర్జితానంగలీలా! కుటిలజనసరోషా! కుండలిప్రోతభూషా!
 పటదఖిలదిశాంతా! భక్తచేతోనిశాంతా! స్ఫటికవిమలదేహా! భాసమానో

క్షవాహా. ౧౪౬

(౯)

ఉపదేశకాండము - త్వితీయాశ్వాసము.

౧౮

గద్య.

ఇదిశ్రీసకల సుకవిజనానుగ్రహపాత్ర, కాశ్యపసగోత్ర, కోడూరి

యెల్లనార్యపాత్ర, శంకరామాత్యపుత్ర, లక్ష్మోంబికా

తనయ, వినయవిధేయ, బాలసర

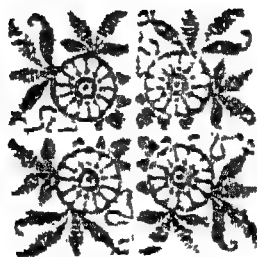
స్వతీ నామూక, వెంకటాచలకవి ప్రణీతబైనశ్రీస్కాందంబును

మహాపురాణంబునందుశంకరసహితనుశివరహస్యఖండం

బును దూప దేశకాండంబున

ద్వితీయాశ్వాసము

సమాప్తము.

శ్రీ సాగ్రందమహాపురాణము.

ఉ ప దే శి కాం డి ప్రా రం భ ము .

తృ తీ యా శ్వా స ము .

వి శ్వేశ్వర ! శంకర !
పావన చరితాభి రామ ! భైరవులీ లిం
గా పనిపాలక సుత సు
సేవిత పద ! కలుష భంగ ! శ్రీ శివలింగా !

పంచాక్షరీమాహత్యము.

- న. అవధరింపుము. అధిగత సకల పురాణార్థ జాతుండగు సూతుండు, శివ కథా శ్రవణ సమ్మోదులగు శౌనకాదులకు మఱియు నిట్లనియె. ౨
- గీ. భస్మరుద్రాక్ష. మహినుంబు, ప్రధితముగను, వర్ణితంబయ్యెదాపస, నర్మలార! వినుడుశివనామమహిమంబు, నీనులలర, సావధానంబుగవచింతు, జారుఘశీతి.
- వ. అద్వైతులనశివ, పశుపతి, శంభు, శంకర, చంద్ర శేఖర, వృత్త్యు జయ, విరూపాక్ష, నీలకంఠ, మహేశ్వర, భవ, భర్గ, మహాదేవ, హర, రుద్ర, ఉమాపతి, యను నివి మొగలయిన యీశ్వరుని దివ్యనామంబులందు నేకింబేని, ననేకంబేని, యెవ్వండు నిరంతరంబు జపించునో; అతండు ధన్యుండు. పుణ్యాత్ముండు. సకల సుర వంద్యుండు - నగు. అతండ్రి లోకంబున నఖిల భోగంబు లనుభవించి, యంతంబునఁ గైలాసంబుఁ జేరి, యందుఁ, జరకాలంబువసించి పరంబగు బ్రహ్మసాయజ్యంబుఁ బొందు సత్వంబిదియు. ౪
- మ. పరతత్వ ప్రతిపాద కంబయిన శ్రీ, పంచాక్షరీ మంత్రమున్ గురు కారుణ్యము చేతఁబొంది కడుభక్తుడై శుచిత్వంబున న్నరుఁ డెవ్వండు జపించు వానినసు గం, ధం బరట దశ్యంత భా సుర పుణ్యాత్ముడతండు వానికి లభి, చు న్ముక్తిముక్తుల్ భువిన్. ౫
- నీ. గారిద్ర్య దుస్సహ, ధ్వాంత మహారవి, తేజంబు పంచాక్షరీ జపంబు పంచ మహాపాప, పటుభుజంగ విహంగ, రాజంబు పంచాక్షరీ జపంబు

సకలేస్థిత నాత సంధాన కల్పక, భూజంబు పంచాక్షరీ జపంబు
శశివకాళి దివ్య ప్రసాద సంపాదన, బీజంబు పంచాక్షరీ, జపంబు.

౧. శాకినీ డాకినీ భూత, చమ పికాచ, రాజ భయదంబు పంచాక్షరీ జపంబు
కీర్తనీయంబు బహుజన్మ, కృతసుకృతస, మాజలభ్యంబు పంచాక్షరీ జపంబు.
౨. ఇందుకొక యితీహాసంబు గలదని పఠించెద వినుండు.

* కళావతీచరిత్ర. *

శా. కాశీనాథుండు వజ్రబాహుఁ డన భూ,కాంతంబు చెల్వొందు బా
హు శౌర్యోజ్వలుఁ డన్ను లేంద్రునకుఁ గన్యారత్న మొప్పుకొ కళా
కౌశల్య స్ఫురిం గళాసతి యనం, గానప్పయో జాన్య, తా
సౌఖీల్యాన్వితయై జపించు నెపుడు, న్నద్భక్తి పంచాక్షరీ.

క. ఆశీలవతిని మహితను, గానగ లేంద్రుఁ డధిక, కౌశల్యమునకొ
దాకార్హ పూజేశా, ధీశు న్రాపించి యతని, కచ్చె ప్రేమక.

వ. అంత నాదాశార్థుండు కళానతిని విధిపూర్వకంబుగా వివాహంబయి పంచా
క్షరీ జప సరాయణయఁ బరతిత్వ నిస్పృహయు నై న యబ్బార్వితోడ నిజ
పురంబున కిరిగి విలాసంబున.

క. అంతఃపురమున రాతీరం, గంతు నిశాతాస్త్రీ కిద్ద, గాత్రుండై భూ
కాంతంబు కళావతిర, క్కాతను గనుఁగొనింప, గాఁ గోరిమదిక.

వ. హంసతూలికా తల్పంబునఁ బ్రియసతితోడ నర్మలాపంబులు పలికిన.

సీ. పలియంగిత మెఱిగి, పణతి నాధునిగని, గంభీర మృదుసూక్తి గరిమఁబలికె
బంచాక్షరీ సమస్త, పాపవిధ్వంసిని, యమ్మొత రాజ, మత్యంత మీశు
జపియింపఁ గానైతే, సతతంబు వధుమాంస, భోజవి పరవధూ, భోగరతుండ
వదిగాన నిప్పుడో, యవసాద్ర ! దొలఁగున, న్నంటకు, నిస్సృహ నగుదుఁ ను
గి. ననుసరితవాక్యమాంలించి, యవ్విభుఁడు, కామసాయకపీఠిత, గాత్రుండగుచు
బలికెనోమృతక్షణ!మారు, పలుకకపువడిమకొ గిలిదయ సేయు, నెయ్యమలక.

క. భనదాలింగన మిప్పుడు, యునతీ ! లేకున్న దేహ, మోర్వకు నాకుకొ

ధృవముగఁ గావునఁ గాగిలి, యవిదా!దయ చేసిప్రాణ, మొసగుము ప్రేమక.

వ. అని యివ్విధమునఁ బలికినఁ, బ్రియుని పలుకుల కొడంబడక, పడంతి పరా
జ్ఞులయై యున్న, మహిమగుండు మదనాతులండ్ల మగువనుబూత్కారి బు

నఁ గాఁగిలిఁచుకొనఁ బూనె నపుడు తద్దేహం బగ్ని జ్వాలవోలె డహించినఁ
బుడమితేఁ దులికి పడి యా చిలు కల కొలికి నట విడిచి దూరంబుగ వె
డలి యొడలి బకలక లడర, హాహా యని దాఖి తుండగుచు, సిదియేమి య
ని య తండసిగినఁ గళావతి యలాపతి కీట్లనియె. ౧౫

సీ. పాప భంజనియైన, పంచాక్షరీ విద్య, జపియింప వైతివో, జనవరేణ్య !
సద్గురువసుఁ జేరి, సద్భక్తి నదిపొంది, పిదపఁ గాఁగిటఁ జేర్చు, ప్రేమ నన్ను
నట్లకాదేని పంచాక్షరీ జప రా,యణ నన్ను సోకిన, ననలమట్లు
తాపంబుఁ గావించుఁ, దనమేచు నిజమిది, యనపుడు సతీవాక్య, మాలకించి

గీ. నృపతి యట్లన మన మన నీశ్వ యించి, పర దినంబున దాపన, పరుని గడ్డు
బహుతపోనిధిఁ గాంచి, తత్పాపములకు, బ్రణతఁగావించియఁజలిబుధములర.

వ. అమ్మోత్ర రాజంబు వేడిన, నమ్మనీంద్రుఁడు దయానాంద్రుం డగుచు నా నృప
తి కుపదేశించె నెంతయు. ౧౬

క. భూపాలుఁ డీట్లు మునిచే, శ్రీపంచాక్షరినిఁ బొంది, చెలు వలకంగా
దీపంబు వలన దీపము, దీపించినయట్ల వెలిగె, దివ్యతరముగ. ౧౭

క. అత్తరి నబ్బాపాల కు, లోత్తము దేహంబులోన, నుండి వెడలి ప్రో
ద్యత్తరపాతక కోటులు, మొత్తంబుగఁ గాక రూపములతోఁ జలయె. ౧౮

వ. అంత. ౨౦

క. పరిశుద్ధ దేహుఁ డగుచును, ధరణీసుండు చిత్తశుద్ధిఁ, దనరుచు నాన
గ్గురుననుమతిగొని నిజము, దిరమున సుందరినిఁ గూడె, నెయ్యబలర. ౨౧

క. అది మొదలు ప్రతీదినంబును, సుదతీమణి గూడి నృపతి, సురుదిర తపశూ
సదనంబున సన్మనమునఁ బొడలె న్నొంపుగ నభీష్ట, భోగ్యాత్మకై. ౨౨

వ. ఇట్లు యభేచ్ఛచు సకలభోగంబు లనుభవింపుచు, సుచరిత్రులైన పుత్రులు
బడసి చిరకాలంబు భూలోకంబున సుఖించి దేహకుతుబున సన్మహీకాంతు
డక్కాతా సహితుడై నిరతిశయ సుఖ నివాసంబగు కైలాసంబుఁ బొంది
యందు బహుకాలంబు వసియించి, సాయుజ్య ముక్తి బొందెనని నుడివి
సూతుండు వెండియు శౌనకాదుల కీట్లనియె. ౨౩

* ధర్మచంద్ర సేనులచరిత్ర. *

మ. అనఁ నృపదబ సౌజ్ఞదేశ మున మా, బ్యాఖ్యంబు ప్రోహిత్వ ర
త్న విచిత్రోద్వల మగదిరంబు మరు,ద్ధామంబుతోఁ సాకిగా
నవనీర్జరుఁడందు నొక్కఁడు సుబు,ధ్యాఖ్యుండు చెల్వొందు శా
స్త్రవిమం దాతనికి న్దనూజుఁ డలరు, న్ధర్మాఖ్యుఁ డెఱేనియు. ౨౪

- వ. అతః ఉపరథర్కూడు వోలె విరాజల్లు. తత్పురంబున విపులాభ్యుదయ కేరక
విప్రుడు విలసిల్లు చుండు. ౧౧
- క. అతికి సుతులిరుర్రు భా, సితమలం లగ్రజాను చంద్ర, సేనాభ్యుదయ భా
నుతచరితుడు నృపం ఉదయా, ద్వితీయు ఉలరాకూబంబ్రు తెరప్రసవ్యుహస్తే.
- వ. ఉధర్కూడును, జుడ్ర సేనుండును. ౧౨
- క. ఇరుర్రు వారలు పిశ్యవా, క్షర పాలన మొప్పు, జోడు భాయకయెప్పుడు
సప్రసాయము నెలువలరంగె బెరుగుచునుప నీతులగుచు, బెంపుదిలిర్చుక.
- వ. బ్రహ్మచర్య వ్రతంబు బూని నిరంతరంబు విద్యాభ్యాస రతులును, విశితు
లును, బుద్ధి కౌశల్యాన్నితులును నై విద్యా సందాహ్వాయముడగు యతీశ్రు
జేరి శుశ్రూషలు గామిపుచు భక్తి సు యుక్తులై సదాచార నిష్ఠా గరిష్ఠత
నుండి రక్షును. ౧౩
- క. యతి నరుడు వారి భక్తికి, సతి హృష్టు ఉగుచు బలికె, సంచిత కరుణా
మతిమీరు బ్రహ్మచర్య, వ్రతమిది చాలిపు డింక, నటు నరులారా! ౩౦
- క. హర చరణ నిధి భ్యాసము, పరిచిత సద్బిచ్చభైక, కరిమొల్లాసం
బరి షడ్వర్గ నివాసము, సరివిక జేకొనుండు మీరు, సన్యాసంబుక. ౩౧
- వ. అనినఁ బ్రవాజకు వచనంబులు విని ననయంబున నయ్యునిర్రు జనకులవి
ధంబున కిదిగి యా వృత్తంతంబు దెలిపిన, ౩౨
- సీ. విని యదియప్పుడు, విమలుండు మనమున, సంగీకరింపుచు యతీవసుకు,
బ్రణమిల్లి తనయున, కనుమలికొనఁ గెను, సన్యాసమునకును, జుడ్ర సేను
ఉత్తతప్రచే, నాజ్ఞాపితుడయి, బహు పిపేకంబొప్ప, భక్తిసము
డగు దేవిద్యానద, యతీవయ్య వలనను, జరిమాశ్రమంబును, గరిమఁగాంచి
గీ. స్వాశ్రమానుగుణాచార, మతీశయిల్లె, కామరోమామలువొలంగి, కంఠమూల
ఫలములు భుజించియశ్రుల, కజ్జలిచే, ననిజతేంద్రియుడగుచున, వార్ధ్యనుహిను.
వ. ధర్మగును దనతాత్రు జేరి సర్వశాస్త్ర తత్వజ్ఞుడగు విద్యానంబు యతీ
వ్రుని వలన నేను సన్యాశ్రమంబు జెందెద ననుజ్ఞకొనుమనవుడు, సత
ని జనకుండగు సుబుద్ధి దాఖామలిత మానసుడై ధర్మన కీర్తయె. ౩౩
- క. నావంశమునకు బుత్రుడ, నీవొకడవె గాక, వేర యొకఁ గలడొకొ
గాత్రన విపేక శాలిని, నీవెంతయు సన్యసింప, నీకిది తగునే. ౩౪
- వ. పుత్రా! బ్రాహ్మణుడు గృహియై తనయలం బడసి, వలీపతిత విగ్రహులై
సన్యసింపు వలయు. కాదేని పతితుడగు నిరుకుసందియము లేదు. అదిగా

భువన సీవిష్ణుడు సన్యాసాశ్రమంబున కన్యూడపు గావనినఁ, చిత్తవాక్యమువిని
ధర్ముడు దుఃఖతుండై కేవలంబుఁ జింతాక్రాంత స్వాతుండగుచు నుండె నా
సమయంబున.

౩౬

గీ. సకల శిష్యజనాబుత్, సాయమింద్రుండై నవారుణి భృగువట, కరుగుదెంచి
యమ్మునిద్రుంగనిసుబుద్ధి, యనియెబుద్ధి, ముతుండితఁడు, ధర్ముడు మత్సుతుడు
వ. తానిపుడు బ్రహ్మచర్యా శ్రమంబున వసింపుచుఁ దుర్యాశ్రమంబుఁ బొందెద
నని ప్రయత్నంబుఁ జేసెడు. వద్దనన వినఁడు. వీడు, దిక్క మత్కులంబునఁబు
త్తుండన్యుడులేడు. బహు కాలంబునకు వీడొకండు నాకుం గలిగె. ఇ
క్కుమారున కుచితబుద్ధి మార లుత్పాదించ వలయు ననిన, సుబుద్ధి వచ
నంబులు విని తపోవిధియైన భృగు పురిజన విధానంబున నుండు ధర్ముని గని
యిట్లనియె.

౩౭

గీ. ఆశ్రమాబుల్లో గృహ, స్థాశ్రమంబు, శ్రేష్ఠమగుగాన నోధర్మ స్వీకరింపు
మిది, గృహస్థుల కెవ్వారలీకు గారు, తదను జీవులు గారెయితరులు ధరఃశి. ౩౮
చ. నుర పితృ పూజ లింపెనగు, శోభిలు నగ్ని సహర్య తెంతయున్
గురు పరిచర్య సల్పనగు, గోవిద బాధు జనాకాంక్ష ప్రజా
దర కృతి సాధుటించు, నుత, బార గృహాది సమస్త భాగ్యముల్
పరగు గృహస్థ ధర్మమిది బాగు, చరింపఁగ నిజ్జగంబునన్.

౪౦

క. సన్నత చర్మిత! కులజను, గన్నియ నుద్వాహమగుచు, గార్హస్థ్యమునన్
జెన్నెందు ముపితృ వాక్య, బెన్నఁగ శ్రేయో విధాను యిది మీరుదురే.
వ. అనిన, భృగువచనంబులు విని ధర్ము డిట్లనియె

౪౧

గీ. చంద్రసేనుడు మత్స్యా, సఖుఁడై పొందె, నఖిలపూజితమైనతు, ర్యాశ్రమంబు
గాననయ్యాశ్రమంబును, బూసవాకు, శభిరలీ జనించు, సర్వప్రయత్నములకు.
వ. అనిన ధర్ముని వాక్యములు, విని, భృగుండు తర్ల నంబుఁ జేసి, ధర్మా! యు
త్తమంబగు గృహస్థాశ్ర మంబుఁ బొంది, స్వధర్మాను పాలనా బొనరింపుచు
ననుదినంబు పంచాక్షరీ విద్య జపింపుము. చంద్రసేనుని కంటె, నీకధిక ఫలం
బయ్యెను నని, కలికి పంచాక్షరీ మహావిద్య ధర్ముని కుప దేశించి, విధ్యుక్త
బుగా వివాహంబుఁ జేయించి, ముగ్ధులగు కన్యకల సజాశ్ర మంబు నకుఁ
జనియె.

౪౪

మ. మతిమంతుండగు ధర్ము డిద్విధమునన్, హాసోన్ము సద్వాక్యప
థతి గార్హస్థ్యముఁ బొంది దివ్యమగు సత్పంచాక్షరీ విద్యనా

- తేనుశ్చక్తి జపించుచున్నను నయ్య, ద్వాదశ మహా వ్యతులై
సుతులంగాంచి, గృహస్థ ధర్మమరయ, నాశ్చక్తి ధాతేనుశ్చ. ౪౩
- వ. అంత నొకకాలమునఁ దద్ధామాయుచకుఁ బ్రద్రుసేన యత్యద్రుదమదెంచి, ధ
ర్మ నింగని బాల్య స్నేహ వశంబున నిట్లనియె. ౪౬
- సీ. సర్వ కుఃఖహరంబు, సన్యాస మొదక, నెడఁదో గృహవైతి, విందులన
నీకేను ఫలమబ్బె, నీజన్మ మిదిచ్యుత, మయ్యెహృహృద, వగుటఁజేసి
సన్యాసమురకును, సమమెద్ది సర్వదా, భవిష్యదాబది, భవ్యమహిమ
నీమాత్ర ముబేను, నెంతో నైకం, మత్తర శోకవా, ధోఢి చాటి
- గీ. దాన ధర్మకడనైతిని, గానశ్రేష్ఠ, మగురునుగ్యాశ్రమబిది, యవనిధర్మ!
ఘరతపోబలమురకునా, క్రందనాది, మురురకవద్దులగురుగ, నుర్వనాకు ౪౭
- క. ఆకర్షితుచుగాదే ? పాకారిప్రముఖ దివిజ, హక్తిని నిటకున్
లోకమున యతి మహత్వము, నీకు దెలియంగ నచ్చు, నేనువిబుధా!. ౪౮
- వ. ఆనుడయ్య తీంద్రుని వాక్యములు విని, ధర్ము డిట్లనియె. ౪౯
- క. ఏను గృహస్థుడ నయ్యును, గానను శోకం బొకింతఁ, గాంతును సుఖమెం
తేనియు నాకుశ్చక్తిము, ఖానేకను పర్వనయ్య, లాదలు వకగుల్. ౫౦
- వ. అని పలికిన ధర్మునింగని చంద్రసేన యత్యద్రుద డిట్లనియె. ౫౧
- శా. జోకన్నాదుత పోమహాశ్వమున ని, చోచ్చిర్జ రాధ్యక్షుం
న్నాకర్షించెదఁ జూపమంచు మదిలో, ధ్యానించె నయ్యత్రు స్వ
గ్లోకానుని నంతవచ్చెట శక్తి, క్రుండున్ రయంబొప్పన
ప్పాకారింగని యయ్యతీంద్రుడు మహా, భక్తిన్నతిం జేయుచున్. ౫౨
- వ. ఆతని బూజించి, క్రమ్మటనాకంబున కనిచె. అంతస్వ ధర్మవిష్టంగగు ధర్ము
డును బాచాక్షురిని జపించి సురాధ్యక్షుని దలఁచె. ఆపుకప్పు చాక్షురీ మం
త్రబలంబున బలసూదనుడు శీఘ్రంబునవచ్చి, ప్రదక్షిణ పూర్వకంబుగా ధ
ర్మునికి బ్రణమిల్లిన నధర్ముడు సంభాషించి జంభారించె. ౫౩
- చ. అదిగని చంద్రసేనుడును, హా యతివర్యుడు విస్మయంబునం
బాదలుచుఁ బోయిధర్మసుర పూజ్యుని, బద్ధ భవన్ని తామహున్
విదితముగాఁ గనిచ్చటేకి, వేగమ బిల్వము నచ్చేనేనిమె
చ్చెనను భవన్మ హామహిమ సిద్ధికి నావిని ధర్ము డెంతయున్. ౫౪

వ. మగుడి భయాన్వితాడై, యట్లన సకలలోక నిర్మాతను ధాతను దలంచె.

శలచిత మాత్రాబున నత్తన్ని చూచియరుదెంచి భూసురోత్తమునకుం బ్ర
ణమిల్లి సాధాసాచి ప్రస్తుత నిజలివాసాబుఁ జేరెనంత. గీగి

ఉ. ధర్మము చంద్రసేచుగని, తావకయోగ బలమునన్విధిన్

జేసిని బిల్వమిచ్చుకీ, మెచ్చెద నీమహిమంబు నావ్రుఁడున్

ధర్మని వాక్యమున్వోయు, చారత పోనిధి చంద్రసేచుఁడున్

గీర్త హాలా విభూదలఁచె, నేవలమప్పుడు మానసంబునన్. గీఁ

వ. అట్లనచతుడు దలచినఁ బచ్చ గర్భండు ప్రసన్నతఁ జరుదేర కుంజిన, సకలజ

నంబు లప్పుడు ధర్మని మహిమంబునకు మెచ్చి సాక్షాచ్చి వ్రండరుచుఁ గొని
యాడి లెంతయు. గీ ౭

గీ. చంద్రసేచుండుచదిగని, సాధ్వసంబు, మదిని బాడమగధర్మని, పదయుగమున
లెఱఁగినున్నుఁకనుహినుని, కట్లు గలిగె, నదియుఁదెలుపుము బాల్వసాహార్త మొప్పు.

వ. అనిన నయ్యది నచనంబులు విని ధర్మండ్రిట్లయె. గీ ౮

నీ. పంచాక్షరీ మంత్ర, బల మున నాకిట్టి, మహిమ వాటిల్లెనే, మంత్ర మేని

యిమమంత్రమునుబోల, కినుమంతదీనిమా, హాత్మ్యంబుశంభుండుహరుఁడుదక్క

నయ్య లెఱుంగ లేర, నిను దద్యాంబు వినియతి, వయ్యండు విన యమునను

ధర్మనివేడి స, క్షుక్తిఁ బంచాక్షరీ, మంత్రమును గ్రహించి, మానసమున

గీ. సంతతిముజపింపు కొనుమ శాంతిదనర, ధర్మతోడజీనర్ముక్తి, దశను జెంది

భువిజర కాలమునంది, భూమిమహిమంతశివలోకమునుజెంది, హర్ష మెసంగ.

వ. అందునఖల భోగంబులనరుధపి నిమజ్జేయుఁ గొన్నిదినంబులకు ధర్మని తోడ

నాచంద్రసేన యత్రాగ్రుండు శివసాయుజ్యంబుఁ బొందెనని చెప్పిసూతుండు

మఱియు మాని పుంగవుల కిట్లనియె. ౬౦

* సూర్యశర్మనికథ. *

గీ. విరుఁడు పంచాక్షరీకథ, వీనులలర మాని వరులార వేఱొండు, మహిఁజెలంగు

కాశికాఖ్యంబుజెల్లంబు, కిమనండు విక్రమాహ్వయనగరంబు, వెలయుచుండు.

ఉ. అప్పురి సూర్య శర్మ డన, నండిత సద్గుణ శాలిభూసురుం

డొప్పు, మహాత్ముఁ డాద్యజను, లొత్తముతోడ విరోధి యాచునె

ల్లప్పుడ మానసుండన ధ, రామర వంశుఁడు వేఱొకండుదా

నప్పుట భేదనంబున మహాకపటంబు దలిర్ప వర్తిలున్. ౬౩

వ. అద్దురాత్ముడు, సూర్య శర్ముని వంచనఁ దక్క, సులభంబుగ జయింపఁ గూ
డదని యాలోచించి యొక్క నాడతనిం జేరి. ౬౮

క. మీశిష్యుఁడై, మీకిప్పుడే శుశ్రూషచు ఘటించు, నెంతయుమీ యా
దేశంబును జేసికొని, స్నేహితుము నన్ను, పలయు, కృత్యము లందుకొ. ౬౯

వ. అనిన, నతని వాక్యములు విని, సూర్య శర్ము డట్లస యంగీక రించి, తదా
ది మానదు నును విశ్వాసుబుఁ జేయు చుండె నెంతయు. ౭౦

క. వంచకుడై రంగ్రహ, బీ క్షించుచు నన్మాన దుండు, కిల్బిష మతితోఁ
బొందు కొలయుండు యొకతఁజి, సంచిత ధర్ముడగు సూర్య, శర్మునికనియెకొ. ౭౧

ఆ. గడవ పలయు రాత్రి, గతుహెచ్చరికతోడ, నిద్రవిడిచిమనము, నీవుగృహము
వైట నుండెప్పుడు, బడిపి బెబ్బలి, గ్రామమునకువచ్చెఁ గాననుండి. ౭౨

వ. అనినదికి యతఁ డస్తాప కృత్యాస్త దుండగు మానదుండు, మదిరంబు నె
లువట, నెక శరణు వ్యాఘ్రు చర్మంబుఁ గప్పి వ్యాఘ్రుంబిదె యరుదె
చెనని సూర్య శర్ముని కనుగొంది సంవారింపు మని ధరు వొసంగిన, నతండ
వ్యాఘ్రుని నొక వాల్చి వదిలి దానింగని, వ్యాఘ్రుంబ యని నిశ్చ యించి, నిశి
తంబున బొక గుఱు నుండి నల్లగురు తచ్చర విదళిత గాత్రయై నెత్తు రొలు
క ధానింప నుండు బడివాణంబులు విడిచె. ౭౩

గీ. మజ్జయు పండితంబు, మ్మాన దుండు, వ్యాజ మున సూర్య శర్ముని
యతివ యున్న

యాగ్రహంబున కనుబెట్టి, మాపునట్ల, ననియెవంచనాప్రాధిమ, యతేశయిల్లు.

క. చోర భయ మొప్పుచుట్ట, భూరి తరంబగును నీవు, పుత్రుని శయనా
గారం బానుమెట్లయి, సారకు హెచ్చరిక వనర, సాధ్య! శుభాంగీ!. ౭౪

వ. మజ్జయు భవ స్థాని రంబు న నీనంద నుండు భార్యా సహి తుండై వసి
యించుగాక, యిది కింతి, పుత్రుని గృహంబు నకుఁ దిజ్జననిం బనిచె అంత
సూర్య శర్ముని మది రంబు నకు భార్యా సహి తంబుగాఁ బుత్రుని నుం
డఁ బడి, పర వంచ కుత్సిత మాన దుండతని తోడ. ౭౫

గీ. హితుడుపోలె నొడుపదేశ, మిట్లుచేసె, నెవ్వఁడేనిటఁ బిలిచిన, నీవు వలుక
వలదు, మానంబుదాలిచి, వనితతోడ సావధానంబుగవసింపు, సదనమునను.

వ. అంత నక్కప టాత్ముడుసూర్య శర్ముడున్న యచ్చటికి వచ్చి “నీగృహంబు
నదురాత్ముడొక జారుండరు దెంచిన, వానితోడ నీభార్య, నర్మా లాపంబు

లు సెలంగ నున్న యది;యే నిప్పుడుగంటి; నీవును నిస్సందేహంబు గాఁగనిత
గిన శిక్షఁ జేయ వలయు“నని పలికి నిశితబగు ఖడ్గం బొసంగి, యమ్మందిరం
బున కతనిం దోడ్కొని దెచ్చె నప్పుడు. 28

ఉ. మానదు మాట సత్య మని, మానస మందును విశ్వ సించి, సు
జ్ఞానుఁడు సూర్య శర్ముఁడుని, జప్రమ దబ్బలి చె దదుక్తిఁద
త్సానుఁడు వీనులన్నినియుఁ, నొయ్యలి తోడను మంట రంబునన్
మానముఁ బూనె బోధమహి, మంబునఁ గాలము దగ్గ రించుటన్. 29

వ. అప్పుడు సూర్య శర్ముఁడు, గృహంబు కప్పు భేదించి చొచ్చి ఖడ్గంబు గొని
జారుడేయనినిశ్చయించి, కుమారుని గోడలిని బరిమార్చెఁ గ్రోధంబున. 2౯

గీ. అంత నారాత్రి చనిన, గృహంబు వెడలి, సూర్య శర్ముఁడు సను దెంచి, సు
తు గృహ మున

వెడలునిజసతినిబ్రభాత, వేళఁ జూచి, బహువిచారంబుఁ జెంది భా,వంబునందు.

వ. అతిర యంబున నాత్మ సదనంబున కరిగి, చుందు ఖడ్గ హతంబున వధూ స
హితంబుగా హతుండైన సుతునింగని, యధిక మోహశోకా విష్టుం డగుచు
భూవల యంబునఁ బడి, దుఃఖంబున నత్యుత్త మంబగు పంచాక్షరంబు పెద్ద
యు నుచ్చరించి, ధైర్యమ వలంబించి, చని, యవ్వల శస్త్ర నిహతయై రుధి
రంబు దొరుఁగ నేలంబడి యున్న భేనువుంగని, యత్యంత దుఃఖా కులితమా
నసుండై మఱియు బంచాక్షరీ పరమ మంత్రంబుఁ జపియించె నెంతయు. ౩౦

శా. అంత స్మానదుఁ డప్పుడు ద్విజసమూ, హంబున్న యచ్చోటిక
త్యంతంబుంజని, “సూర్య శర్ముఁడు ప్రభా, తంబుదుఁ గ్రోధోజ్వల
స్వాతుండై సుతుకోడ లింగెడపె గో, సంహారముం జేసెహా
యెంతేని బహుసాపి, వీనినికమి, కెట్లు న్నహింప న్దగున్. ౩౧

వ. శీఘ్రంబున నిద్దురాత్ముని బహిష్కరించి, యాగ్రామంబు వెడల నుచ్చాటనం
బుసేయింపున్డ“న, మానదుని వచనంబులు విని, తద్దామ వాసు లందఱు
తదీయ కృత్యంబు లంగని, కోప సాయుక్తులై మహా పాప భయంబున సూ
ర్య శర్ముని బిలిచి యిట్లనిరి. ౩౦

క. ఘోరమగు దురిత మిదిని, మ్మారణముగ సూర్యశర్మ, సలు పగ నగునే
యూరువిడిచి, చనుమవ్వల, నూరక కాదేని, నాజ్ఞ నెందెస వీవున్. ౩౧

వ. అనిన వారివచనంబులు విని సూర్య శర్ము డిట్లనియె. ౩౨

- క. జ్ఞానమునఁ జేయలేదిది, యేనజ్ఞత చేతరాత్రి, నిర్దురి తంబున్
గానక చేసితి సువ్వే, భూనిర్జరులార! యన్మత, మున్మలు కుమనే. ౮౩
- క. ప్రాతః కాలంబున ని, శ్చేతను లగు వీరిఁజూచి, శివశివ యనినా
చేత్తోంబుజ మునఁ దలఁచితి, పాతక మెక్కడిది నాకు, బ్రాహ్మణులారా! ౮౪
- వ. అనిన భూసురు లిట్లనిరి. ౮౫
- గీ. నీకుదురితంబు లేనిది, నిక్కమేని, ధర్మమూర్తి యీవృషభుఁడు, దానువచ్చి
మెసపు గాకను నీచేతి, కసపు గొనుచు, ననుడువారల వచనంబు లాలకించి,
ఆ. వె. సూర్య శర్ముఁడనియె నార్యులతోడను, జేతనుండు వృషభుఁడీతఁ డిప్పుడు
చేతికసపు గొనుచు, శ్రీఘంబు మెసపుట, కలుష శోధ నంబు గాదు సువ్వే.
వ. ఇఁక నవ్విధం బెట్లంటేని. ౮౮
- క. శ్రీమత్కేదా రేశ్వరు, హేమప్రాకార సంస్థ, కృత్రిమ వృషభ
స్తోమ మరుదెంచి యచ్చటఁ, గామితముగ మెసవె సేని, ఘాసంబెలమిన్. ౮౯
- వ. అప్పుడు నాకుం బాప శోధ నంబగు ననిన, నతని వాక్యంబులు విని, బ్రాహ్మ
ణు లట్లన యంగీక రించిరంత సూర్య శర్ముండు తృణంబు తేరంబనిచి, కేదా
రేశ్వరు సన్నిధానంబున నునిచి, బద్ధాంజలి పుట్టుండై శివమత్రంబు దలంచుచు.
- సీ. ప్రాకార సంస్థిత, బహుమ హ్నోక్షములార, చిత్రలిఖిత వృషభ, శ్రేష్ఠు లార!
గోపురకీలిత, గోస మూహములార! శంభు పదధ్యాన, సక్తులార!
పంచాక్షరీజప, పరమ పావనులార! పరతత్వ భావనా, నిరతులార!
యిప్పుడు పంచాక్షరీ, జపి తనునన్ను హ,త్యాసముద్భవ దోష, మంట దేని
- గీ. ఘాస మిది మీరు, మెస వుడు, గరిమ వచ్చి, యనుచుఁ బ్రార్థించి యమ్మోత్ర
మును జపింప
నదియు విని యందు నుండెడి, నఖిల వృషభ, సము దయము లేచిచను దెందె
సత్త్వ రముగ. ౯౦
- క. ఘాసంబు లచట మెసవివి, భాసిల నిడిగోమ, యములు పరువిడి రంకెల్
వేసికొనుచునట నబ్బు, మీసురులఁ జూచికొనుచు, మేనులు వొదలన్. ౯౧
- క. వచ్చి ప్రదక్షిణ మొప్పుగ, మచ్చికతో సూర్యశర్మ, మైమూర్కొనితా
మచ్చటి సకల జనంబుల, కచ్చెరువుగమగుడి చేరె, నాత్మ పదంబున్. ౯౩

క. కనుగొని సకలంబది యును, మనమున భయ మందివిప్ర, మాడలి యపుడున్
ప్రణమిల్లి సూర్య శర్మున, కనఘండవు, సైపుమస్మ దప రాధంబుల్. ౯౪

ఆ. వె. ఓమహిసురేంద్ర, నీమహా వహిమంబు, నెవ్వడెరుగ నోపు నిర్ధృతి
పరమ పావనంబు పంచాక్షరీ మంత్ర, జపము నీకునిపున, సఫలమయ్యె. ౯౫
వ. అని యమ్మహాత్ముని సొస్తవం బొనర్చి యాయుర్వీ గీర్వాణులు బద్ధాంజలి
పాణులగుచు, నిలచి రెంతయు. ౯౬

ఆ. వె. ఆప్పుడతని భార్య, యనుప మగుణశీల, విభున కనియె దేవ, నృపభ సమితి
యిదియు వచ్చిమెసనె, తృణమునీ పంచాక్షరీ జపంబు నలనఁదేజ మెసగ. ౯౭

వ. అజ్ఞాన వశంబున హతులగుసుహ సుతులును, మృత్యుగు ధేనువును, శీఘ్రం
బునఁబంచాక్షరీ మహిమంబునఁ బ్రదికింపుమనుండు, తద్వచనములు విని, మఱి
యు నబ్బాసురుండు హచవహా పాపవిధ్వంసిని యగు పంచాక్షరీ జపించిన,
జనులకు పునర్జన్మంబు లేకుండుట ధృవంబేని, శీఘ్రంబ నిద్ర మేల్కొనిన యట్ల
లేచి, రండనియఁజరి హస్తుండగుచునప్పరమమాత్రంబుజపించెనప్పుడు, సాజా
తచేతస్కులై కోడలుకొడుకును ధేనువును, తోడనే లేచియువచ్చి రెంతయు. ౯౮

మ. కనియా యదృఢత మెల్ల భూసురులు హృత్కంజంబులన్ రంజలన్
ప్రణతుల్ చేసిశివ్రండు సీతఁడనుచున్, భావంబునన్నిశ్చయం
చిని తాంతంబు తదాజ్ఞచే స్వగృహమున్, శీఘ్రంబునం జేరిరం
తను, ధీరుండల సూర్య శర్ముడు సముద్యద్భక్తి నెంతేనియున్. ౯౯

వ. పరమంబీ పంచాక్షర మంత్రంబు జపించినఁ జిర కాలంబు పరమా నందంబు
న యధేప్పిత భోగంబు లనుభ వించి, యనాతరంబ, యతండు పుత్ర మిత్ర
కళత్రాదిస్వ జన సమేతంబు గా, దే వర్షిగణ ఋషుంబు నతి శోభనంబు నగు
విమానంబు లధిరోహించి, దేవమందుభి నిస్వనంబులు మెరయఁబుష్పవర్షం
బులు గురియ, శివ లోకంబుఁ జెంది, యిందు బహుకాలంబు రుద్ర గణంబు
ల తోడ నుండి శంభు సాయుజ్యంబుఁ జెంది రెంతయు. ౧౦౦

చ. అతనికి శాత్ర వుండవుదు, రాత్ముడు మానదుఁ డత గుందుచున్
వితతభ యాప్తి దేశమిది వీడ్కొని, వేరొక దేశ ముదిసం
తత మశనంబులేక నతి, తాపము బొందుచు లోక బాధల
స్మృతుఁ డు క్రాలు చెగటికి, నేగి మునిగెనురొర మాబునన్. ౧౦౧

వ. అది గావున మర్త్యుఁ డెప్పుడే, పంచాక్షరీ జపపారాయణుడైపోచిన, వారలు మహా పాతకి సంయక్తులై ధృవంబుగ నరకంబులు గాతురు. పంచాక్షరీ జప పరునకు సుహృజ్ఞు లగు వారు, పుణ్య శార మంబున, బరమానంద భరితులై యనుప మంబగు శివలోకంబుఁ బొందుదురు; గాన, పంచమ హాపాప విధ్వంస కంబగు పంచాక్షరీ మంత్రంబుతి ప్రయత్నంబున సకల జనంబులు నిత్యంబు జపింప వలయు. ౧౦౨

క. అని పంచాక్షరి మహిమ, బన యము వర్ణించి సూతుఁ, డని యెన్నటియున్ మునులకు శ్రవణా నందము, దొనుకగ, రమణీయ తరసు, ధారస ఫణితిన్. ౧౦౩

వ. మునీంద్రులారా! పవిత్ర తరంబులగు శివ నామంబు లెఱిగి, జ్ఞానంబున నేని, నజ్ఞానంబున నెవ్వరేని యుచ్చరించిన నష్టశాస్త్రులు శివ లోకంబుఁ జెంది శివ సాయుజ్యంబుఁ బొందు దురది యాశ్చర్యంబు గాదు. అజ్ఞానంబున నుచ్చరించి, యనేక జనంబులు శివలోకంబుఁ జెందిరి. వారిలోఁ గొందఱునుడి నెదసెనుచు.

* వీర్యవంతునికథ. *

మ. జగతి స్థాతమ సౌంజ్ఞకంబైన దే, శంబుడు సొశోభిలు
న్నగరం బొక్కటి కంతుకాఖ్యఁ దన ను, న్వాత్మండ నానఘ్నన్
జగతి నిర్జరుఁ డొప్పు పాపరహిత, స్వాంతుండు దుష్టాశయు
డగు పుత్రుండు జన్మించె నాతనికి నాఖ్యస్వీర్య వంతుండనన్. ౧౦౪

వ. అతండు మహా పాప వర్త నంబున మద్యపాయియు, మాంస భోజియునై ద్రవ్య లోభంబున మద్య మాంసాది విక్రయి యగుచు సివ్వి ధంబున నద్దురాత్ముండు ద్విజా చారంబువిడిచి హీనాచార తతుండై చిరకాలంబు జీవించె. అంత నతనికి నంత్య కాలంబు దెంచిన నష్ట డతని తనూజులు శయన సవి ధంబు జేరి యడిగి రెంతయు. ౧౦౫

క. మన కెవ్వఁ డొసగ వలయును, మన కెవ్వనికియ్య వలయు, మఱియుణమిపుడున్
వినియెదము దెలుపు మనపుడు, జనకుండు తనయులకుఁ జెప్పె, సర్వంబదియున్.

వ. పుత్రు లారా! వినుండు, మాంస విక్ర యంబు వలనను, మఱియు మద్య విక్ర యంబు వలనను, దన కొసంగ వలసిన ఋణ మందఱు దీర్చి. తా నొక్కనికి నెసంగ వలయు. మద్యంబు పూర్ణంబుగ శివంబని పలుకుచుఁ బ్రాణంబులు విడిచె నష్టమ. ౧౦౬

గీ. అతిభయంక రాకారులై, యరుగుదెంచి, యతనిగొనిపోవయమదూత లాక్షణంబు
శివభటులు వచ్చియాయుధ శ్రేణివారి, నందఱునుదాడన మొనర్చి రలఘుపటిమ.

వ. అంత నయ్యను దూతలు భయంపడిశీఘ్రుంబునఁ గాలుని జేరి యవ్వత్తాంతంబుఁ దెలిపిన. ౧౧౦

గీ. వెడలికాలుండునిజభటా, న్నీవుఁడగుచు, భయదముగఁదద్గణాధీశు, పరిసరమున కరుగుదేశంకరభటా, యతనిగాంచి, గొట్టిత త్రైన్యములనుది, క్కులకుఁ దరిమె.

వ. ఇట్లువై వస్వత సైన్యంబుల దరమియాశివకింకరు లంతఁ గాలుండు లయంబున కుఁ బ్రధానపురు షుఁడని యెఱిగి యక్కాలుని తదీయ పాశంబుననే బలాత్కారంబున బంధించి దెచ్చి కైలాస శైలంబున కథో భాగంబున నొక గుహంత రంబు నేర్పిరి. మనీంద్రులారా! యముండు గనంబడ నేని, వారల చేత నిహతుండగు. ఇందుకు సందియంబులేదు. కాలుండు ప్రధాన పురుషుండగుటగ జేసి యతనికిఁ బ్రాణంబులు మన్నించి రెంతయు. ౧౧౨

చ. భవభటు లంతవాని కుజ, బద్ధుని జేసి విధించి పాతకీజవమున, వీర్యవంతు, ద్విజ, సత్తము, దోడ్కొని దెచ్చి దివ్యవై భవమగు శంభు లోకమున, భర్గుని సన్నిధియందుఁ జేర్చియా శివుని యనుజ్ఞ గ్రమ్మఱును జేరిరి వారుని జాలయంబులక. ౧౧౩

క. శివసారూప్యము గాంచుచు, నవసీసుర వర్యుఁ, డాతఁ, డఖిలేశు సదా శివు, శంభు, మహాదేవుని, నవిరతిము భజిపుచుండె, నంచితభక్తిక. ౧౧౪

వ. ఆఘ్ర డజాపతి యను పేర ప్రసిద్ధులైన మేరు పర్వత శిఖరంబు నందు, సుఖా సీనుండగు మహాదేవుని సేవింపఁ, జనుదెంచి, దండ ధరుం డచ్చట, దూత ముఖంబునఁ, గాలుని, వృత్తాంతంబెరింగి, మహా దుఃఖంబున, విచారాక్రాంత మానసుండై శీఘ్రంబునం గైలాసంబుఁ జేరి, యందు నంది కేశ్వరునకు, విజ్ఞాపనం బొనర్చె నెంతయు. ౧౧౫

* నందీశ్వర యమ సంవాదము. *

ఉ. అంతట నంది కేశుఁడుభ, యాన్నితు నంతకుఁ జూచి పల్కెఁబ్రాణాంతమునందుఁ బుణ్యతర, మశాశివనామ మితండు జహ్వాన త్యంతము నుచ్చరించె, బ్రధితంబుగ నాసుకృతోన్న తిన్నిశా కాంతవతంస రూపమును, గాంచి, భజించెనుమోక్ష సంపదక. ౧౧౬

వ. దండధరా! యీయర్థంబు నందు నీవు సందేహింప వలదు. జ్ఞానంబున నేని, నజ్ఞానంబున నేని, పాపవిధ్వంసకంబగు శివనామంబు ప్రాణోత్క్రమణ సమయం

బున మహాత్ము లెవ్వరేనిఁ బలికిన నప్పుణ్య శీలుల దండింప నీకధికారంబు లేదు. ఈశ్వరాజ్ఞ యీవిధంబున నున్నది. లోకంబున ననుభ వాబుగాని యర్థంబుదు గదా? ప్రాణులకు సందేహింప వలయు నెంతయు. ౧౧౭

క. అనుభవ మయ్యెను నీకు, న్మునుమరచితై యిపుడు, నీవు మోహంబున శంభునినా మోచ్ఛారణమహి, మను, మగుడినచిపునుదియు, మనమున శమనా!

వ. మున్నొక మహా పాపాత్ముడు వ్యాధుడు మృతుడు డగుటయు, నాసమయంబునఁ జిత్రగుప్తునిం బిలిచి ధర్మ మార్గ నిరతుడ వగు నీవు ధర్మాధర్మ విచారణంబుఁజేయు నయ్యెడ. ౧౧౮

గీ. ఆత్మ లెస్స విచారించి, యనియెనీకుఁ, జిత్ర గుప్తుఁ డితం డేమి, సేయ లేదు ధర్మలేశంబుమఱిప భా,తసమయమున లేచిప్రతి దినము వనస్థ,లిం జరించి.

వ. దుర్మార్గ వర్తనంబై యక్కిరాతుండు ద్రవ్య లోభంబునఁ బధికులఁ గొండఱ వధించి, కొండఱ బాధించి తెచ్చికొండఱఁ బ్రహరించి, మఱియుఁ గోపంబునఁ బరుల ననేకులం గూడి “ పధికాన్వ హర ఖడ్గేన సంహర, ధనాన్యాహర ” యని నిష్ఠుర భాషణంబులు పలుకుచు మద్యపానము, మాంస భక్షకుండునై గర్వంబున నుండు. పెక్కుమాట లింకేమి? యింద్రురాత్మునకుఁ బుణ్య బాకి తయు లేదు. కావున, వై నస్వతా! నీవు కింకరుల చేత వీనికి శిక్షఁ జేయింప వలయు. ప్రాణోత్క్ర మణ కాలంబునఁ దన పుత్రులు జీవనో పాయంబడిగినఁ “ బ్రహారాహర సంహర ” యని సర్వఘాత కుండిప్పాపి ప్రాణంబులు విడిచె ననిన.

క. వినినీవు మదివిచారం, బెన యగనో చిత్రగుప్త!, యీతని యందున్

తనకుఁ బ్రభుతసాగదుశం, భునిసారూప్యంబుఁబొందు, పుణ్యఁడితఁడఁగో. ౧౨౨

గీ. దూతలార! మీరు, దుర్బుద్ధిబోవక యిమ్మ హాత్ము విడిచి, యిపుడు వేగమునను రండునాకుఁ, బూజనీయుఁ డితండు, పుణ్య తముఁడు శంభుఁ బూజ జేసి.

వ. ప్రాణోత్క్ర మణ కాలంబునఁ బ్రహారా హర సంహార యని మహేశ్వరు నా మోచ్ఛారణంబుఁ జేయుచు మృతిఁ జెందెనని పలికి నీవుమహా భయంబున నతనికిఁ బ్రణమిల్లితి గాదే? నాడుతాదృశ శంభు నామస్మరణ వైభ వంబు సావధానంబుగాఁడలఁచికొని యప్రమత్తుండవై యుండ వలదె? విచు. దండ ధర! శంకర కింకరులారా! పులిందుని దివ్య విమీ నంబునఁ శ్రీమత్కైలా సాచలంబునకుఁ దోడ్కొని పోయి, శివసన్నిధి నుంచవారలంత యధాస్థానంబు

ల కరిగిరి సువ్వె. పూర్వంబున నని యిట్లు నుడివిన శైలాది వచనంబులువి
ని శమనుం డీట్లనియె. ౧౨౪

గీ. ఏనునీశ్వర సేవకై, హేను గిరికిఁ, జనితి నేనుండ లేను స్వస్థాన మునను
నతని యెడనాకు నధికార, మెటులజెల్లు, మఱితు నే, శంభు నామంబు, మహి
మ మదిసి. ౧౨౫

వ. కాలుంఁడి తండు పరాత్పరుండగు శంకరుని నామోచ్చారణ మాహాత్మ్యంబె
రుంగఁడు. కావున శివగణాబులచేత బాధితుం డయ్యె, వీనికటాక్షించిరక్షించు
మనవుండు, వై వస్వతు వచనంబులు వినినవ్వి మఱియు నతని కీట్లనియె. ౧౨౬

గీ. అమ్మహా కాలభటులు, క్రోధమునఁగాలుఁ, బట్టిబాధించి తెచ్చిరి, పటుబలమున
నతని యొద్దకు వెనఁజూయి యంఘ్రులకును, బ్రణుతిఁ గావించి మదనుజ్ఞఁ,
బరగఁ దెల్పి. ౧౨౭

వ. శీఘ్రుబతినిచేత కాలుని విడిపించి కొని పొమ్మనెన విని సమవర్తి, యవ్విధం
బునఁ జనిమహా కాళునకు, నందికేశ్వరు వచనంబులు విన్న వించిన. ౧౨౮

గీ. అమ్మహా కాలుఁ డాలించి, యముని కోప, మునఁ గనుంగొని, మరచితే పూ
ర్ణవృత్త.

మిప్పుడోగురాశయమున నెదభయంబు, దోషవిఁయది భానును, తుండు వలికె.

గీ. మరన లేదుమహా కాళ మనమునంను, పూర్వవృత్తము సంతత, మును దలంతు
ననియెనాపుడుసూతుని, గనిమునీంద్రు, లభికవినయంబుతోఁ బలికి, రనఘచరిత.

వ. అమ్మహా కాళుండు పురావృత్తంబేమి యనియడిగిన, యముండు తామనం
బున మరివలె దయ్యెననిపలికి నవ్వృత్తంబు మాకుఁదెలియఁజెప్పుమనవుండు
మునీంద్రులకు సూతుండిట్లనియె. ౧౩౦

* కాళికునికథ. *

క. సౌరాష్ట్ర దేశమందునఁ, బారుండు తీవ్రదుండనంగ, భాసిలు నొకడున్

భూరి ధనుండాతనికిఁగ, మారుండు కాళికుండనంగ, మహిదనరారున్. ౧౩౧

వ. అతండు మహాఖలుండును, తస్కరుండును, దురాలయుండును, నిరంతరం

బు మద్యమాంసాది భోజనుండగుచు, డాడృశులగు సమాన వయస్కుల

గు శూద్రులం గూడుకొని, నిత్యంబు విహరింపు చుండు. ఆద్దురాత్ముండు

పాలకారియగు నొక్క యంత్యజునితోడ స్నేహంబును గావించి, లజ్జావిన

ర్జితుండగుచు చండాలోచితంబులగుసాహారంబులు భుజింపుచుండు. ౧౩౩

- క. ఒకనాడు వాడు, చుడాలకు లాంగనముని, తదీయలావణ్యము మెచ్చి కపట మార్గమున సా, రెనునడి చెన్నానితోడ బియ్యమున గంగఁ.
- వ. ఇట్లు దుర్మార్గమున నడువఁ, నత్పతి చుడాలుఁ శిష్యావాత్సల్య నిష్ఠని క్రోధ విహ్వలుండగుచు నిజభార్య తోడ నద్దురా చారుఁ బుధి పి, తాడను బొసచ్చి, నిశి తంబగు ఖడ్గమున దానివిశేషంబులు ఛేదింప దాననాఖిలుండు దుఃఖాకుఁ యందఁ కొన్ని దినంబులు జీవించి, యంత మృతుఁ డగుటయు, యమదూత లడదెంచి, వాని బుధించి గొనిపోవు సమయంబున. ౧౩౧
- సీ. శివ కింకరులు వచ్చి, శీఘ్రంబు బుధంబు, విడిపించి యమ భట, వి తతిగొట్టి తరి మిదిక్ కటలకు, గరిమె నక్కాశికు, నతుల దివ్య విమాన, మందు నునిచి గొనిపోయి కైలాస, మున శంభునన్నిధి, నిలిపిరాత యమదూ, తలు నితాంత రుధిరాపుతాంగులై యధికభేదంబున, దండినిజేరి గ, ద్వదనిసాద
- గీ. మడరఁగొశికు వృత్తాంత, మాత్మతా డ, నమునునకలంబునుడివినయముడువారి వచనమాలించియతివేగ, వచ్చెనదియు, శంభునకుడెల్పఁ గైలాసనై లమునకు.
- వ. అట్లు శమనుండు వచ్చి యప్పర్వతంబున కథోభాగంబున సుఖాసీనుడై యున్న మహాకాళుని గణాగ్రణి గనుంగొని కౌశికు వృత్తాంతంబు నుడివి, మఱియు స్వకీయ దూతల కొనర్చిన బాధయు విన్నవించిన. ౧౩౨
- క. వినియదియు మహాకాళుండు, మనమునఁ గోపంబుఁ బొడమ, మహానీయచరిత్రునకీ కౌశికునకుఁ గల్గునె కోమరితంబొ కింత, లోకంబుండు. ౧౩౩
- వ. పుణ్యస్థోకుండి తండు బాల్యంబున శంభునా మధేయుండగు నొక్కభూసురునితోడవినోదంబుండఁ గ్రీడింపుచున్న మహాత్ముడౌ శంభుండుకౌశికునకుం ద్రియంబక నాహ భేయంబిడియె; ఒక్కయూ మంబితండా నామంబుధరించె, కావున పాపలేశంబు లేదతనికనిన, మహాకాళుని వచనంబుల నిట్లు వినియు. ౧౩౪
- మూఁగుండగునై వస్వతుండు మఱియు.
- గీ. ఇంతమాత్రన పాపాత్ముఁ, డితనికెట్లు, సంభవించును, కైలాస, నై లమునకు నిఖిలవిభుండగుశివునిస,న్నిధినివాస, మనిపలికిమహాకాళుఁ నా, క్ష్యంబుమోరి. ౧౩౫
- వ. ఆధర్మండుమహాదేవునిసన్నిధికిఁబోవుచుండనక్కడ మహాకాలుండుకోపంబుననతనిఁ బిలిచి.
- క. నా వాక్యోల్లంఘనమును, గావించెడి యో దురాత్మ! గర్విత ముఖనై

నీవిపుడు శంభు గనుగొనఁ బోవలదనియడచె దండ,మున యమునురమున్.

ప. ఇట్లు తదీయదండ తాడితుండై, నేలపడి,రుధిరాశ్వుత సర్వాగుండై,మహాప
ర్వతంబు బోలె మూర్ఛాగతుండై పడి, కొండొక సేపునకులబ్ధసంజ్ఞుండయ్యె.

క. పరమేశ్వర సేవార్థం,బహుదేంచి సరోజగర్భుఁ, డావృత్తంబున్
పరగ విని మహా కాళుని, చరణంబున కెఱిగి, భక్తి సంయుతుఁ డగు చున్.

ప. దేవా! యితని నేరించిపుడు సహింప వలయు నని, బహువారంబు ప్రార్థించి,
విరించి, యంత సంతకుం గనికొళికుం డిపుడు శంభు సన్నిధి వర్తించు. దేవ
దేవుండగు శివుని యత్యుత్త మంబగు నానుమహాత్మ్యం బెవ్వఁ డెఱుంగ నో
పడదేవుండు డక్క వదిగావున నీవిదిమొదలు ప్రమాదంబున నుండవ లదని
పలికి, యతని విడిపించి, యప్పిగా మహుండు సనియె. వైవస్వతుండు మగు
శిమహాకాళునకుఁ బ్రణమిల్లి శీఘ్రంబున నిజపదంబుఁబొందె నంతయు. ౧౮౩
గీ. పృథ్విమిదియె పో శమనుండు, హృదయమందు మరవలేడయ్యె నని, పల్కె
మానులార!

యంతనయ్యంతకుండ్రిట్టులనియె ముక్తి,యలమహా కాళునకుగణా, ధ్యతు
నకును. ౧౮౪

ప. దేవా! యిక్కాళుండు నూతనా ధికారి గావున నేమియు నెఱుంగ ఁడు. భ
వద్గణంబుచేత బద్ధుండయ్యె. ఇతని నిపుడు బంధవిముక్తిని గావించి రక్షింపు
ము; పూర్వంబున నన్ను దయాశాలినైన నీవువిడిపించితివి గాదె యనిన. ౧౮౫

క. విని యంతకు వచన ము దయ, దనర మహాకాలుఁడతఁడు, తత్త్వ ణమందున్
దనభటులఁ బసిచి విడిపి, చెను గాలుని నమిత, దైన్యచింతా శీలున్. ౧౮౬

ప. ఇట్లు మహాకాళ గణంబులచేత విముక్తుండై కాలుఁ డు దండిదండఁ జేరి య
య్యరువురు మగుడి గణాధ్యక్షుండగు మహాకాళునకుం బ్రణమిల్లి, భయకపి
తులగుచు, నిజస్థానంబుల కరిగి రయ్యడ మార్గమధ్యంబున నప్పరేత భర్త
గని భటాధిపుడు కాలుండిట్లనియె. ౧౮౭

క. నాకథి కారము వలవదు, నీకడ యిక చూడు మిపుడు, నత్తురుచేతన్

నాకాయ మెల్లదోగెను, నీకష్టం బెన్నడేని నేనెఱుంగ నుమీ. ౧౮౮

ప. ఇపుడు బంధ మోచ నంబులు గలుగుట వలన నా కొడల ప్రాణంబులు నిల
చె ననవుండు కాలు వచనంబులు విని శమ నుండ్రిట్లనియె. ౧౮౯

సీ. ఓకాలమూఢాత్మ! యద్ధతిజనుఁ దెంచి, శంకరకింకర, సమితిగాంచి
 ధర్మిష్ఠుఁ డేనియు, ధామణి పాపిష్ఠుఁ, డేనియుఁ గానిమ్ము, వానినేల
 విడవనైతివిభట, వితతికి, శినహితు నాధన్యువిడిచివృ, త్రాంతి, మదియుఁ
 దన కెఱింగించినఁ దా జేయ నేరయ, చిరకృత్య మీరీతిఁ, జెప్పకునికి
 గీ. తత్ఫలాంబు ఘటించెను, దనరనికు, శోభితంబగు శివనామ, వైభవంబు
 పూర్వులకుఁ గాకయుప్పుడునీబోటి శైలుగనగునె? నూతనమధికారమగుట జేసి.

* కామదచరిత్ర. *

క. కంతుక మనుజేశంబున, వింతగఁ గదఁపురంబు, వెలయును విమల
 స్వాంతుఁడు నందకుఁ డనభూ కాంతుఁడతన్న గరమేలు, కడుపెభ పమునన్.
 క. ఆమనుజేంద్రుని భార్యయుఁ "గామద" యనఁ జెలఁగునకల, కామదయగుచు
 గాముక బృందంబులకుం, గాముని పట్టాపు చంతికరణిన్ధరణిన్.
 క. ఆరనుణి కళావిభ్రమ, ధోరణి గర్వంబుఁ బొంది, దుశ్శీలమునన్
 స్వైరిణియై విహరించును, ధామణి బర పురుషభోగ, తత్సరయగుదున్.
 క. సుందరియది కనుమిదంగ, సుందరు నెవ్వనినైనఁ, జూచియమాదా
 నందమన పానితోడను, గందర్వుని కేళిసూచు, కామ పరగమై.
 వ. ఇట్లు నప్పాపాత్ము ధాతు లజ్జావి వర్జితయై చందాబుర తోడ నేనియు రమి
 పఁ దొడంగునది. ఒకనాఁడు దుర్బుద్ధియగు శూద్రునితోడ రమించి గర్భంబు
 ధరియించి యంతవాని వీడ్కొని వసువేదియను నెక భూసురుని గూడి, త
 త్సహంబునఁ బూర్ణ గర్భయగుచు, బుత్తునింగని.
 గీ. అంతవసువేదిమృతుడైన, నచటనిలువ, కాదురాచారి యా బాంబునందయునిది
 వెడలిక్రమ్మఱ దుర్బుద్ధి, కడకుఁజేరి, తొంటియట్లననత్యంత, నష్టమతిని.
 వ. చిరకాలం బిట్లు వానితోడఁ గ్రీడింపుచు, నద్దురాత్ము ధాతు బహు శంబుగఁ
 బాపం బొనర్చియు, గాలవశంబున దుర్బుద్ధి యగు నాశూద్రుని తోడ నోడ
 యెక్కి ద్వీపాంత రంబునకు సముద్ర మధ్యంబు నం జనియె. ఆపుడు ప్రచండ
 వాయువుచేత తాడితంబై యోడ ప్రాయులగుచు నట్టి మధ్యంబు నం గూలవ
 నాదుశ్శీల శూద్రునితోడ మృతిం జెందిన.
 గీ. ఆపుడు యమదూత లను దెంచి, యీర యమవ, దాని వాణిఁ బ్రసించి,
 దారుణముగఁ

దోడికొనిపోయినర కాభిద్రోసివారి, గ్రకచమున బాధపరపిరా, తుణములోన,
 ప. ఆసమయంబున మహా బలులగు శంకర కౌకరులు నన్నుంగదిసి ఘోరంబులగు
 నిజాయుధంబుల సంతాడనం బొనర్చి యమ్యురువుర విడిపించి, దివ్య విమానం
 బున నునిచికొని స్వపదంబునకు దోడ్కొని పోవు నయ్యెడ.

శా. ఏనుఁ గోపయు తుండనై శివగణం, బీక్షించి, మిరిప్పుడె,

తేనిందివ్య విమాన మందుని చిప్రీతి గూరపాపిష్ఠును

స్వనిన్దుష్టచరిత్ర దీనిగొని పో, నయ్యంబె యంచుంగను

న్నానానిష్ఠుర భాషలాడితి వవీ, నస్వాధి కారంబునన్.

౧౬౧

ప. అపుడు మదీయ వచనంబులు విని వారందఱు క్రోధ విహ్వలులగుచు నుద్భటు

లై నన్ను దృఢపాశంబుల బాధించ నన్నుదాడనగ బొనర్చి చక్రవాళా చలం

బు క్రింద నెక్క చోగోటర గృహంబున, నధోముఖంబుగం బడఁ ద్రోసియొ

క్క దుర్బలంబగు భూతంబునుం బిఱచి దానికి మదధి కారం బొసంగి యప్ప

పాత్ముని శూద్రుని, నప్పాపిష్ఠిని శివసన్నిధి జేర్చె, అంతవారిరు వురును శ్రీమ

త్కైలాసంబున నుఖంబున నుండి రెంతయు.

౧౬౨

శా. ఈవృత్తాంతము చిత్రగుప్తుడల లక్ష్మీశున్వసం జేరిదై

న్యావిర్భావము దోషం జెప్పినయతం, డాలించి దుఃఖాప్తిరా

జీవత్రోదృవు తోడ గూడిచనియె స్త్రీకంఠతోడ జెప్పఁగా

గ్రావాఢ్యంబగు రాజతాద్రిశివే, గంబొప్ప నత్యంతమున్.

౧౬౩

ప. ఇట్లుచని హరి బ్రహ్మలిరువురు కైలాసంబున విష్ణు వాయకు నింగని శీఘ్రం

బునఁ బ్రణమిల్లి యావృత్తాంతం బంతయు విన్న వించిన,

౧౬౪

శా. ఆవిఘ్నేశ్వరుఁ డాలకించి, యమ వృత్తాంతంబు సర్వంబుఁగో

పావేశంబున వారికిట్లుచయెగ, ర్వాఢ్యత్వ మున్మొచఁగా

నీవైవస్వతుఁ డీశకింకరులతోనే లావి వాదించె? హ

హ! వారున్వసం జేసిరాకుమతి కర్హంబైన శిక్షుం గడున్.

౧౬౫

ప. అని విఘ్నేశ్వరుని వచనంబులు విని హరికమల జలిరువురు, భయాన్నితలై

దేవా! కోపంబు సహింపుము. మరాశ యుండును మూఢుండునునగు నీశమ

నుండు నూతనుండగుటం జేసి యేమి నెఱుంగ డిప్పుడు.

౧౬౬

క. అనిపలికి యగ్గణాధ్యక్షున కున్నాస్తాంగ వెఱుగి, సురుచిత ఫణితిన్

- విచుతించిరంత ద్విరదా, ననుచు ప్రసన్నాత్ముడగుచు, నలువచు హరింపె.
- క. అలచక్రవాళ పురమున బలశాలులు వీరభద్రభటులే యమునె
- నిలిపిరి నీవిష్ణుకుచని యలఘుగ తిగ్మానిదెమ్ము నోముఖియనుచు. ౧౭౭
- వ. అని యిట్లు పలికి దయాార్ద్ర హృద యుగ చగురింప నెక్కుచు జపు మహా
- ట నున్న యచలాఖ్య భూతంబు ను బలిచిన. ౧౭౮
- గీ. అతనియాజ్ఞ వెడలి యచలాఖ్య భూతంబు నన్నుదోకి తెచ్చె తెచ్చె నుగ
- విష్ణువిభుని యొద్ద వేగంబ యునిచెనుపింపె? కాలనిపు న్మత్త మిదియు. ౧౭౯
- వ. అంతనేను వినాయకునికిం బ్రణమిల్లి బద్ధాంజలి పుట్టుండనై, తనంతి కంబున
- నిలచిన నపుడతడు నన్నుజూచి యపహసించు తెరంగున నిట్లనియె. ౧౮౦
- క. దురితాత్ములనుచు, బాధల బరపితే? వీరినిగృతాంత! బహు పుణ్యాలువీ
- రిరువురు నీవెఱుగుదువే, హరనామోచ్చరణ మహిమ యద్భుత మరయె.
- వ. వినుడు. దుర్బుద్ధియగు నీశూద్రుని బీజంబు గర్భంబున నదిధరించియు, వెండి
- యు వసువేది యనుమహా విటుండగు విపునొం జేరి తన్మోదిరంబునఁ బుత్రు
- నింగని యందే యాశిశువును విడిచి క్రమ్మఱ దుర్బుద్ధిని గూడి కాల పరి వా
- కంబునని ధనంబు జెంది రయ్యిరువురు. ౧౮౧
- క. ఆశిశువు విప్ర గృహమునఁ గౌశలమునఁ బెరిగి కృషిని, గావింపుచునె
- శేశూద్రుని బలెనుండెను గ్లేశంబెఱుగ కనునిత్య, కృత్యములున్దె. ౧౮౨
- పీ. వను భామ రుండగు, వను వేది భార్యయు, మానిని యనునది మదిని పెట్టి
- సంకరుం డగుటను, శత్రుపుత్రుం డౌట, శూద్రజండగు డీని సూనునకుచు
- సంకరుం డనుచును, సౌజ్ఞయు గావించె, వస్వర్థ నామధేయంబు ననర
- నాసంకరుని జూచి, యననిజోత్పన్నులు, శంకరుడని బిల్వ సాగి కెలమి
- గీ. దానవీరిత నూజుండు, దాల్చె శంక రాఖ్య, నప్పూజ్యవశమున కబ్బేసిరి
- కిప్పుడు కైలాసపుడమెవ్వ, జెఱుగనోపు ననఘ మగుశంభు నామ మా, హత్వై
- మహిమ. ౧౮౩
- మ. ఇలనెవ్వారలు శంభునామ మహిమ, బెంతే విచారించి, పు
- త్రులకానామ మొనర్చు రెంతయునువి, శ్మశ్మశ్మంబు గాభక్తితో
- నలపుణ్యాత్ములకున్ఘట్టించు ఫల మత, వ్యంతి బహుకల్పక

అట్లుల కై నన్ద సకున్దచింప నదియెట్లున్యక్య చూసంతకా. ౧౭౫
 వ. అనియిట్లు పలికి యయ్యమిత తేజస్కుండగు విఘ్ననాథుని వచనంబులు వినిభ
 యకంపిత సర్వాంగుండనై నిజాప రాధంబు మనంబు నంద లంచి, భక్తి పూ
 ర్వ కంబుగాఁ బ్రణామం బొనర్చి, మదప రాధంబు సహింప వలయు నని న ద
 యాళుండు ను, భక్త వత్స లుండును, నై న యగ్గ శేశ్వరునిబ్రహ్మ విష్ణు సహి
 తుండనై ప్రార్థించి యనాథునితోలె భయంపడి యున్న నతండు దయార్ద్రవా
 దయంబున గనియిటమిఁద బుద్ధిమంతుండవై జగత్పతి యగు మహేశ్వరు నా
 మవైభ వం బెఱికింగి వర్తించుచుని యవ్విధంబునఁ బలికి. ౧౭౬

చ. కరివదనుండు మత్సర ముక్రమ్మఱఁ దొంటి విధంబు నన్సమా
 దరణనొసంగి నన్బనిచి తన్దయు నాత్మ పదస్థ భూతమున్
 గరిమను బిల్చెనంత హరికం జజులేను నుమొక్కి యగ్గ శే
 శ్వరునకు నాత్మ ధామ ములఁజయ్యనఁ జేరితి ముత్సహింపుచున్. ౧౭౭
 వ. నాటనుండి యెనుప్రమాదంబునొండక నిరంత రంబు వర్తింతుగాక ప్రమత్తు
 డ నైతి నేని నాకు, నాచూతలకును శంక రాజ్ఞ గలుగు. ౧౭౮

గీ. బ్రహ్మవిష్ణులతోఁ గూడి ప్రతిదిసంబు, సమయమిఁకొంచినశంకర చరణఁ సేవ
 జేయవలయును నాకును సిద్ధ ముగను, నందువలనను లేదిప్పు డవసరంబు.

క. నాయధి కారము నీవుం, జేయుముకడు నప్రమత్త, చేతస్కుండవై
 యేయెడ నావచ నంబిది, తోయకు వర్తింపు మింధు, చూత యుతుండవై.

వ. వినుము. సర్వాఘ నాశనంబగు మహా దేవుని నామం బెవ్వండు ధరించుచుం
 డు, అతని జననిజనకు లంగ నిన, నీవు దూరంబు దొలంగుము. సర్వ ప్రయ
 త్నంబుల నప్ర మత్తుండవై యుండ వలయుననిన గీనాశు వచనంబులు విని
 కాలుండు, భయాన్వితుం డగుచు. ౧౭౯

గీ. ఈవుపూ నెడి యధి కార, మేనుజేయ, శక్తుడను గాను బహుతర పాధ్వసంబు
 బొడము మది లోన నాకు నెప్పుడు ననుండు, కాలు వచ నంబులుయముండు
 నాలకించి. ౧౮౦

గీ. అతని కనియెను నీకేల, నాత్మభయము, నాకువశవర్తులందఱు, లోకమునను
 గనినమాత్రననన్ను నుగదాభయంబు, జెందుదురు నువ్వె ప్రాణులసిద్ధముగను

సాందీపునికథ.

వ. తొల్లి మహాశీలుండు మహా మతీయునగు సాందీపుని పుత్రుడు అచ్యుత - గో
వింద - ముకుందాది విష్ణునామంబులు కీర్తింపుచు, ప్రాద్యులలో పలకున్దోడ
కంబులు గ్రుంకునెడ నొండు నక్రంబుత్తుత్పిడితంబై పయో మధ్య గతుండ
గునతనిం బట్టి దూరంబుగాఁగొనిపోయిక బళిం పనప్పుడతండు, మృతుండగుడు, హరి
ప్రియుండైన నబ్బాలుని మదీయ దూతలు చని నిశ్చంకంబుగా మద్భవనంబు
నకుం గొని తెచ్చి, రాసమయంబుచు. ౧౮౪

క. సందనుడు మృతుండగుటయు, సాందీపుడు యాలకించి, సారెకుశోకం
బొందుచు మనమున మూఢుని, చందమున విలాపమొంది, చయ్యననంత.

వ. నిజశిష్యులగు మహాబలవర్ధిష్టుల రామకృష్ణులంగని ప్రజ్ఞాధుర్యుండగు నయ్యా
చార్యుండీట్లనియె. ౧౮౫

గీ. నక్రక బళితు మత్సుతు, నాకు మగుడి, తెచ్చి యొసగంగ వలయునో, ధీరులార
యదియ గురుక్షేత్రము మాకు, నతిశయముగ, ననుడు తద్వాక్యమాలించి,
యాదరమున. ౧౮౬

క. వరబల శాలులు వారలు, సరగున నమ్మడుగు సొచ్చి, చంపి మకరము
గురుపుత్రు నచటగానక, యురుచింతగృతాంతు నగరినుండునటంచు. ౧౮౭

వ. మనంబున నిశ్చయించి శీఘ్రంబున నస్మల్లోకంబున కరుగుదెంచి, వినయా
న్వితలై నన్ను సంస్తుతించి, యగ్గురునుతుని విడిపించుకొని క్రమ్మట సాందీ
పుని సవిధంబునకుఁదెచ్చి యునిచి రెంతయు. ౧౮౮

క. మతిమంతుడు సాందీపుని, సుతుడుభయంబడర, మనిని సృక్కుచుఁ గీర్తి,
చిత్రిశ్రీహరి నామంబులు, సతతంబిట్లయ్యు యనుని సదనంబునకు. ౧౮౯

వ. తదీయ దూతలు నన్నుం గొని పోయిరి గదాయని మనంబున నాలోచించి
పరబ్రహ్మంబు పరమాత్మయు మహాదేవుండును, భీముండును కాలకాలురడు
నగు శూలిదివ్య నామంబులు జగద్విశ్రు తంబులగు నవి యన్నియుఁ గీర్తిం
చి, పుణ్యాత్ముండ తండు కైలాసంబుఁ జేరి శివకింకర పరివృతుండై చిరకా
లంబు వసించి యతిదుర్లభఁ బగు మోక్షంబు జెందెనంత. ౧౯౦

పుష్కరునికథ.

గీ. పూర్వమున నెక్క ద్విజవరు, బుష్కరాఖ్యు విష్ణుభక్తులు మద్భటుల్వేగదెచ్చి

యస్మై చాలయమునఁ జేర్పనప్పుడేనుబాడితునతనిగనుగొనిభటులతోడఁగఁగఁ
 ౨. పుష్కరాఖ్యండు వేరొ కండా గ్రామంబున మహాపాపి దురాశయుండు గ
 లండు. నానిఁ దోడితే నలయు విగత కిచ్చిషుని వీనివిడుపుండనిపలికిన, మద్వచ
 సంబులు వినియ న్నదీయులగుభటులు బ్రాహ్మణోత్తముఁ డగుపుష్కరునివిడిచి
 పుష్కరాఖ్యండు భాసురు నన్య నిందురాత్తుని మత్స విధంబునకు న్దోడి
 తచ్చిరి. తదాసి పుణ్యాత్ముండు పుష్కరుండు బుద్ధి శాలిగావున, తనమనం
 బున హరినామంబులు జపించితి నని జపించియు, దండిదూతలు స్వపురం
 బున దన్ను గొని పోయిరని యాలోచించి, యంత సమస్తాఘ హరంబులగు
 శివనామంబులు భక్తి యక్తుండై ప్రతిదినంబు జపించి శివనామ ప్రభా
 పంబున జీవన్ముక్తుం డగుచు నప్రతిహత మనోరథుండై స్వచ్ఛందంబుగ మ
 హిమూడలి సొచరించి, సర్వేశ్వర్య సంపన్నుండై శివ లోకంబు జెంది యం
 దుసకల భోగంబు లను భవించి ముక్తిం బొంది, బహూక్తు లింకేమి? పూర్వ
 బున దన్త నిగ్రహ పరుండును శిష్ట ప్రతిపాలన తత్పరుండును సాక్షా ద్విష్ణవ
 తారంబగు దశర ధాత్మజుడైన రాముని నే సేగడా తోడి తెచ్చితి; నది గావున
 కాల! నీ కేల నృధాభయము కళాతీతుండును, గపాలియు, నీల గ్రీవుండును, మృ
 త్యుంజయుండును, ద్రియంబకుండును శంభుండును బార్వతి విభుండును, సగుమ
 హాదేవుండును, సకల శాస్త్రజ్ఞులును, సదాచార పరాయణులును నగు శంభు
 భక్తులును దక్కఁ దక్కిన దేవతల వలన నొక్కింతయు మనకు భయంబు లేదు.
 సర్వేశ్వరుండగు శివుండు తద్భక్తులు దక్క సకల జనులు మదాజ్ఞ వశ వర్తు ల
 గుదురు. సత్యంబు సత్యంబిది యను భూతం బేను నుడివితి. ౧౯౩

౩. అదిగావున భయ లేశము, హృదయంబున మానిబూను, మెంతయుఁ ద్రిజగ
 ద్విదితముగ మదభికారం, బిదిసీపు నూర్చుమట్ల యేక మన మునక. ౧౯౪

* యమకాల సంవాదము. *

సీ. వినునాదు వచనంబు, జనులెవ్వ రేనిమ, హాదేవు దివ్యనామావళియును

గజవక్త్రునామముల్, స్కందునామంబులునయ మొప్ప భైరవు, నామములును
 బ్రణుతెంపఁ దగు వీర, భద్రుని నామముల్ ప్రేమమహాశాస్త్ర నామములును
 నందిశు పాపన, నామముల్ వరు, మహా, కాళుని నామముల్ గరిమ వృషభ

- గీ. నామములు తదస్త్రాయుధ నామములునుశంభుభక్తుల నామముల్ సంతసంబు
మదిజపించిన వారల యెదుటమనకు, సాగదధికార మితయు సత్యమిదియు.
- గీ. శంభువల్ల భులగుభక్త, జనులగాంచి, దూరతరముగ భయమునఁ, దొలఁగుదేను
గాననీవునుబుణ్యులఁ గనిసమాత్ర, దస్త్వలదొలఁగు మ్రొక్కియత్యంతభీతి.
- ప. మగుడి ప్రమాదంబు నొందకు. పర ముంబగు నితి హాసంబు వచింతు. పా
వ ధానంబుగ వినుము.

* వ్యాఘ్రు పాదుని కథ. *

- క. మును మాగధ దేశమున, న్దనదున్భారవి యనంగ, ధరణీ విబుధు
డిన నిభ తేజుండాతం, ఉనయము విద్వాంసుఁడయ్యు, నఘవశేతంగమక. ౧౯౮
- క. స్త్రీయు మదిరాపాయియు, నయవేశ్యల యందు నెప్పుడు, నత్యో సక్తిక
జేయుచు దురాశ యుండై, పాయక పగ లెల్ల నుండు బహుషిపి నమునక.
- ప. రాత్రి యగుటయు బురంబు ప్రవే శించి, గ్రామ పాలురు గాన కూడఁ, ద
స్కర కృత్యంబును జేయు చుండు నంత నొక్క నాడు కగర రక్షకులు మ్రు
చ్చి లింను నతనిఁ గని పట్టు కొన వచ్చిన భయాప శిష్టు డగుచుఁ బ్రాణ
సంరక్షణో ధ్యమంబునఁ బరువిడి మహా రణ్యంబున దూరంబుఁ జేరె నతి
వేగంబున.
- క. పుర పాలకుఁ డొకఁ డత్తతీ, నురు జవ మున వెంబ డించి యుద్ధతిఁజనిత
స్కరుఁ డతనింబోసికుండు, పరితాడనఁ జేయుఁడతనిఁ, బరిమార్చుచొగిక.
- ప. అని యిట్లతి ఘోరంబుగాఁ బలికిన నమ్మహాధ్వని విని, గుహంత రంబున నుం
డి యత్యంత ఘోరంబగు వ్యాఘ్రు బొందు వెడలి యుగ్ర కోపంబున గ్రా
మపాలకు బొరిగొనియె. ఇట్లతండు వ్యాఘ్రు హతుం డగుటయుఁ, దృక్తభ
యుండై చోరు డతుండు కేరళ దేశంబునఁ జేరివ్యాఘ్రుం బిదియు వధోద్య
తుండైన పుర రక్షకునిం గెడపి నన్ను రక్షించె గావున దాని బుణంబుఁబో
వ వ్యాఘ్రు నామంబు నా కగునని యప్పేగు దనకు నిడు కొని యద్దేశంబు
న వసించి, తానువ్యాఘ్రు పాదుండను కొనిన, నందలి జనులు లట్లన నతనిం
బిలిచి రెంలేయు.

గీ. అంతః గాలవశంబున, సతఃశుభన, మందే మద్భూతలు ద్యక్తు, లగు దానపుప
సతనిగొనిపోననకు దేర, హరభటాళి, యాక్షణంబునఁజనుచొచ్చి, యాగ్రహమున.

వ. మద్భూతల నిజాయుధంబుల సంతాడి తులంజేసి, వ్యాఘ్రు పాద నామునచ్చో
నుని, తివ్యవిమానంబున నునిచి కొని దేవ దుండుభి నిర్ణోసంబుల తోడఁ బు
ష్ప వర్షంబులు గురియ నిట్లు నానోప చారంబులఁ గొనినచ్చి శంభు సవిధా
బునఁ జేర్చి రంత. ౨౦౪

గీ. భక్తవత్సలుఁ డీశుఁడు, పరమ కరుణ, సతనఁ వీక్షించి పలికెనో, వ్యాఘ్రు పాద
యస్మదీయ భక్తుఁడుగలఁడతనిపేరు, దాల్చి తజ్ఞానముననేని, ధరణినిర్ర. ౨౦౫
న. అమ్మహా పుణ్యంబునఁ జిర కాలంబు కైలాసంబు నందు వసించి యనుసరిం
బమత్సా యుజ్యంబుబొందును. నిర్భయంబుగ నని పలికి యమ్మహా దేవు
డంత నిజాంతి కంబున నునిచి కొనియె. ఆపుడేరు సేనాసమంబు నితీక్షి
యించు సుదీర్ఘ రాజ్య శివ సన్నిధిఁ జెంది ప్రణా మిల్లి, బద్ధంబుల పుట్టుండనై
కొంత సేపు మ్రోలనిలిచి, జయ భుండగుశంభు డడిగిన తద్వృత్తాంతంబు
వివరించితి నంత. ౨౦౬

క. ననుగనుగొని పరమేశ్వరుఁ, డనియె న్నానామములుని, రంతరము జపి
చినఁ దాల్చిన నజ్ఞులూ, మన వీడధికార మనుచు, దొల్లి పోకిరిక. ౨౦౭
వ. ఇట్లు పలికి యుడియు భవద్భూత లితని బాధింపఁ నుప్యక్తులైరి. ఇట్లు చెలి
సిన వారలకు శీఘ్రం బాజ్ఞ యగు ననిన సదా శివు వచ నంబులు విని భ
యా కులిత మాన సుండనై యపు డమ్మహా దేవునకుఁ బ్రణా మిల్లి భయా
బున నేను వచ్చితి. ౨౦౮

క. హర శంకర నేరంబిది, యరయక యజ్ఞాన వశత, వస్మద్భూతల్
గర మొనరించిరి నైపుము, కరుణామతి పూర్వమట్లఁగాప్రమునన్నుక. ౨౦౯
న. అని పలికి భక్తి ప్రణామం బొనర్చు నన్ను గిని చెంగట నున్న శంక రాత్మ
జుడగు ముఖులు డిట్లనియె. ౨౧౦

* శతా నందుని మహిమ. *

గీ. మునుశతానందుడనుయోగిమూఖ్యుఁడీశ, నల్ల భుండు సంచరింపుచు, నైపుముగను
యమభటులచేత, బాధితులగుచునరక, నందు ముఖించువారల, సరిపెరిపణ.

వ. ఉచ్చై స్వరంబున హార హార హారాయని పలికిన నపుడా నరక వాసులు హార శబ్దము విని యాదలు దుఃఖములు మాని నానారత్న విదిత్రీ లులు లగు విమానంబు లధి రోహించి పర ములు కైలాసంబు జేరి రుత. ౨౧౨
గీ. సరకంబు తెల్లశూ; న్యంబు లగుటచునీ, పీశ్వరు సన్నిధి, కైలము వచ్చి
భవునకుఁ బ్రాణిల్లి భయకంపి తుడనై, హారశబ్దజుతివృ, త్తొత మపు స
వివరింప శంభుగను, వీక్షించి నిచ్చుచు, నున్నత సత్కృప, చెన్నెనుగ.

జ్ఞానంబు వలనన, జ్ఞానంబు వలననే, నియు ప్రసంగ వశత నేని మతియు
గీ. లోభమున నేనియోజుల, లోకమాదా, నాహుతివృ నాహుతియుపి, న్ననుభవంబు
నుచ్చించిన యాతన, లొందఁగడ, వారునరకంబు లందును, ఘోరముగను.
వ. మతియు నెవ్వ రేని దేవ నామంబులు గణేశ్వర సుబ్రహ్మణ్య నామంబులు గ
ణ నరుల నామంబులు మద్భక్త నామంబులు విరిన, ధృతంబుగా నుచ్చరించి
స వారలకు నరకంబు లందుఁ ఘోర యాతన లేకు. తస్మిత్త జన బంధువులకు
నరకంబు వలన భయంబు లేకు. ధృతబిది యని చూడ శేఖరుడగు శం
కరు డిట్లు పలికె న్నెతయు. ౨౧౩

క. కాశ్రుననో మూఢాత్మక! నైవస్వత! యోగ సీత, నచ్చి విపుల
దేవాభిపుసన్నిధికి, వేవేనోబ్ధుమ్మ బొమ్మ, నిలువక నిచట. ౨౧౪
వ. అని స్మరించు వచ నంబులు విని యెరు భయ విహ్వ లుడనై దండ ప్రణా
మంబునచ్చి కంఠంబు నకు సంతోషంబు గావించి, తదాజ్ఞ మక్షియ లోకం
బున కరిగిరి. ఇట్లు పుష్ప కథయతయు నీకు గ్రుతు బమ్మె గదా యు
లెయు నెల మీదట నీవు మహేశ్వర నామ మాహాత్మ్యంబు తద్భక్తు లైన
వారినామ మాహాత్మ్యంబు వేమారు దలండుచు నితి కూడి గాణిపుని నామమ
హిమంబు భక్తుల నామ మహిమంబు దలవిజా గ్రహాక తమంబు శిభి హి
తులగన దర్శన సనుముచేగ. ౨౧౫

గీ. నుడివి భయ భక్తి చేతను, నెపుడు పుష్ప లైనవారలు వారలదై నక రామ
భవ్యముగ భవుభుభక్తులపాలిసురభి, యట్టిశవనామమహిమమూరె రగదగు నే.
వ. అది గాత్ర శివనామ మాహాత్మ్యంబు సత్యంబు నెప్పు డెరుంగ లేకు. నేనె
తిగివది యందుక మోక్షుం దెలిపితి. శంభు నామంబున కొందఱు భూత
ప్రేతబిశా చుంబుల వలనను దుష్ట వృత్తుల వలనను భయవిమ కులైరి. కొ

దఱు శంభు నామ ప్రభా వంబున జితారు లైరి. కొందఱు వాక్కిది గాంచిరి.
కొందఱు ధర్మిష్టులు మహేశ్వరు నా మోచ్చార ణంబుచేసి సర్వ కాంక్షి తా
బులఁ జెంది రెంతయు. ౨౧౮

గీ. భస్మోద్రాక్షమలఁదాల్చిప, రగ మేన, శంభు నామంబుజపించు, సాధుజనులు
సత్యముగ శంభు మాపుట, జగతివారిఁ మహిమ దెలియంగ నోషనో మానులార!
వ. వినుండు; శంభు నామ మహిమం బే మహాత్ములు పఠించిన, వినిన, వి నుపించిన
వార లాయురారోగ్యై శ్వర్యంబులు పుత్రపౌత్రాభి వృద్ధయుం గలిగి యంతం
బున శివ సాయుజ్యంబుఁ బొందుదు రని సూతుండు శౌన కాదుల శెఱిగి
చె నపుడు. ౨౨౦

* ఆశ్వా సంతమా. *

శా. గాంగేయాచల ధర్మశోభిత భుజా, గ్రీష్మే మ గ్రావాధిరా
ఋష్వింగ్రాగ్ర ప్రవి రాజ మాన గిరి జా శృంగార లోలాశయా
రంగత్తుంగ మహాక్ష వాహన విహః, రా బైర కూరీ పు
లింగద్యౌ వర భూమానః కమల కేరీ వాస గంగా ధరా. ౨౨౧

క. సంతత నిజచరణార్చా, స్వాంతాభీప్సిత విధాయి, శాశ్వత కరుణా
దంతావళి. దానవహర, కంతు మనధ్వాంత తపనకా రీరమణా. ౨౨౨

శోట కవృత్తి.

మఖభుక్ష్మటలీ సతకూఠి ధిమణీ సఖిపాద సఖావళి చారుఘ్నశ్రీ
సుఖచుంబిత మణ్ముఖ సూరమణీ ముఖపంకజ సంభృతిమూర్ఛధునీ. ౨౨౩

గద్య.

ఇతి శ్రీసకల సుకవి జనాచగ్రహ పాత్ర కాశ్య పసనోత్ర కోడూరి యల్ల
నార్య పాత్ర శంకరా మాత్యపుత్ర లక్ష్మోబికా తనయ వినయ విధే
య బాల సరస్వతీ నామాంక వెంకటాచల కవి ప్రణీతాబైన శ్రీ
స్కాందంబును మహా పురాణంబున శంకర సగం హితసు శివ
రహస్యఖండంబునందు పదేశ కాండంబున దృష్టియాశ్వసము

సమాప్తము.

దఱు శంభు నామ ప్రభా వంబున జితారు లైరి. కొందఱు వాక్కిది గాంచిరి.
కొందఱు ధర్మిష్టులు మహేశ్వరు నా మోచ్చార యిబుచేసి సర్వ కాంక్షి తా
బులఁ జెంది రెంతయు.

౨౧౮

గీ. భస్మసద్రాక్షములఁదాల్చిప, రగమేన, శంభునామాబుజపియించు, సాధుజనులు
సత్యముగ శంభు మాపుల, జగతివారిఁ మహిమ జెలియంగ నోపనో మానులార!
వ. వినుండు; శంభు నామ మహిమంబే మహాత్ములు పఠించిన, వినిన, వి నుపించిన
వార లాయురారోగ్యై శ్వర్యంబులు పుత్రపౌత్రాభి నృద్ధయుగ లిగి యంతం
బున శివ సాయుజ్యంబుఁ బొందుదు రని సూతుండు శౌన కామల కెఱిగిం
చె నపుడు.

౨౨౦

* ఆశ్వా సాంతము. *

శా. గాంగేయాచల ధర్మశోభిత భుజ, గ్రన్థై మ గ్రావాధిరా
ఋచ్చింగాగ్ర ప్రవి రాజ మాన గిరి బా శృంగార లోలాశయా
రంగత్తుంగ మహాక్ష వాహన విహః, రా జైర కూచీ పు
లింగఁజెప్పె వర భూమానః కమల కేఠీ వాస గంగా ధరా.

౨౨౧

క. సంతత నిజచరణార్చా, స్వాతాభీప్సిత విధాయి, శాశ్వత కరుణా
దంతావళి. దానవహర, కంతు మనధ్వాంత తపనకా రీరమణా.

౨౨౨

శోట కవృత్తిం.

మఖభుక్పటలీ సతకూ శిమణీ సఖిపాద సఖావళి చారుఘ్మణీ
సుఖచుంబిత మణ్ముఖ సూరమణీ ముఖపంకజ సంభృతమూర్ధధునీ.

౨౨౩

గద్య.

ఇతి శ్రీసకల సుకవి జనాచగ్రహ పాత్ర కావ్య శసనోత్ర కోడూరి యల్ల
నార్య పాత్ర శంకరా మాత్యపుత్ర లక్ష్మోబికా తనయ వినయ విధే
య బాల సరస్వతీ నామాంక వెంకటాచల కవి ప్రణీతాబైనశ్రీ
స్కాందంబును మహా పురాణంబున శంకర సంగం హితను శివ
రహస్యఖండంబునందు పదేశ కాండంబునఁ దృతీయాశ్వాసము

సమాప్తము.

శ్రీస్కందమహాపురాణము

ఉ ప దే శ కాం ద ప్రా సాద ము .

చ తు థా - శాంతి సము .

గాంధీర్యాణా వామనాః,
వాగ్ధో భూపాలశ్శాంతయ, వనకు మానసవా!
భోగేంద్ర పదం క-కణ!
శ్రీగణ! కనుకాన వేద! కం! శాంతివా!

* సూతుఁడు మునులకు శైవ వ్రతములను చెప్పెను. *

- వ. అవధ రింపుము. శాంతి కాది మహా మునులకు సూతుఁ డిట్లు చెప్పెను.
- గీ. వినుడుభూసుర వసులార, వీనులలర, దగవమిచ్చెద శైవవ్రత, తాబులిక,
భక్తినివియోచించిన, సావనులకు, గలుగుఁ డ్దాక్ష మునులభు, కరుణవలన.
- వ. వ్రతము బుత్త ముంబు సోమ వార వ్రతమును, వేదాంతా వ్రా వ్రతము
ను, నుమా మహేశ్వర వ్రతమును, శివరాత్ర వ్రతమును, వేదార వ్రతము
ను, కళ్యాణ వ్రతమును, మహా పుణ్యములకు శాల వ్రతమును, ప్రథి తుబ
గు వృషభ వ్రతమును, నివి యెఁమిది మహా దేవ ప్రయోగము. సుక్రవారం
బు, నాశ్వయుజ పూర్వశిల్పకీ వ్రతము నాశ్వయుజ శుద్ధ నవమి వ్రతము
ను, నవిమూడును శాంతిప్రియములై యుండు. మణియు సుక్రవార వ్రతము,
భాద్రపద శుద్ధ చతుర్థి వ్రతమును, మార్గ శిర శుక్ల షష్ఠీ వ్రతము, ని
వి మూడు విష్ణేశ్వర వ్రతములై, సకల జనముల కభీష్ట వ్రతము లగు,
సుక్రవార వ్రతమును, గృత్తికా వ్రతమును, స్కంద షష్ఠీ వ్రతము, నివి
మూడు మహాభి ప్రయోగములై యుండు భానువార వ్రతమును, సూర్యుం
డుతులాంగ తుల్యైవ యపుషును, (వేషగతుడైన యపుషును,) భరణీ వ్రతం
బును, నివిమూడు భైరవునకు ప్రయోగములై పరంగు. మహాళ వార వ్రతము
పీఠభద్ర ప్రయోగము. ఈవ్రతము లన్నియు నిధి పూర్వ కంబుగా నాచరించి

న యమ్మహాత్ములు భూలోకంబునఁ జేర కాలంబు సకల భోగంబు లనుభ
వించి డేహాంతంబునఁ గైలాసంబుఁ జేరి ముక్తిఁ బొందుదు నెంతయు. ౪
సీ. కడుభక్తి తోడను, గార్హిక సోమ వా, రమున నుపస్సను, యమున చేచి,
కర మేర్వరుఁ డలఁచి, వావన తోయంబు, లందు గృతిస్తాను లగుదుషహిత
సాధ్యాది క్షిప్యముతో చక్కగా, గామించి, శ్రీమహా దేవుని శివుని సర్వ,
కళ్యాణ కారణు గౌరీ సమేతంబుఁ గాగనారాధించి, కలితస్వ,
గీ. భోజ నంబిడి యుత్తమ, భూసురులకు, నేక భుక్తంబొ నరచ, రింపవలయు
సద్వ్రతంబిదిశివభక్త, జనులుధరణి, సాధ్యులగు న-గనలకీది చనుఁజరింప.గీ
వ. శివాచక నా రహితుండైన జనుడు శుద్ధోద కంబుల స్నానం బొనరించి ని
త్య కర్మంబులు సలిపి, యనంత గుణ శివాల యంబున కిరిగి, మహా దేవున
కు బుచ్చా మృతంబుల సభి పేకంబుగా వించి బిల్వ దళంబు లప్పించి, నైవే
ద్యం బొసంగి, విత్త శాత్యంబు వీడ్కొని, జితేంద్రి యులును, శివ భక్తులును
నగు బ్రాహ్మణుల భుజింపఁ జేశివతవిష్ణుంబుగా కుండ, భుజించియేగి, యు
పవాసం బొనచి యేనియు, నివ్విధంబున నాగ మోక్షంబుగా, సోమ వార
వ్రతం బాచరించిన నతండు సర్వపాప విముక్తుడై, యైహిక భోగంబు లను
భవించి యంకింబున గైలాసంబుఁ బొందు నెంతయు. ౬

* సోమ వార వ్రతము *

క. మును సీమాతిని, యనునృప, తనయ, పతివ్రత గుణాశ్శ, దంపతి వేషం
బున, జరుదొచిన నటువుల, మనమున భావించి, యయ్యు మాశంభులుగాక.
వ. సోమ వారంబునఁ బూజించెనపుడు, వారలు, తద్భావనా భావితులై, య
ధాధకంబుగా దంపతు లైరి సోమ వార వ్రత మంహిత్యంబున. ౭
సీ. మణియునీవ్రతమును, మహిసల్పిమున్ను వ,శిష్టుడగుంధంతిఁజెందె ప్రేమ
ననపత్యుండై ఋభుండ నురాజు, పడసెను, తనయు పవిష్టు నేతత్వ తమున
సోమశర్ముఁ డొనర్చి సుస్థి రైశ్వర్యంబుఁ, బొందెను శంభుని, భూరి కరుణ
యజ్ఞబాహు నరేంద్రుఁ, డరిబాధ నెందుచు, నిదిచేసి శత్రుల మద మణించె
గీ. కీచకాఖ్యుండు వ్రతమిడి, కేవలంబు, సలిపిమృత్యువునుజయించె, సత్వరముగ
గద్గళిండు గావించి, గరిమనిదియు, నైహికాముష్మి కసుఖంబు, లనుభవింప.
వ. మున్ను సత్య స ధాఖ్యుత సోమంబు, విరాటుండగువాఁడు, పాశ్చిష్టుడై, స్నే

హం బాసలే వేశ్యాగ నారకీకిం దృఢా బ్రహ్మవేకిం దే అపుక గ్రామ
పాలకు లోని గని బుధిః ప నున్యక్తు లగుటనునతం డెట్టి నీ, భయంబున
సంబునకుం బోయె. వృష్టియయ్యె నా దివంబు నందు. ౯౦

క. దినమడియు సోమ వారం, బుధేనుడై యర్విరాటం, కల పినుధ్య
బునగండమూలఫలములు, విషణి దృష్టాడగుచు బరిది మన, ముడికెత్, ౧౧
న. అతని బుధించి గొని పోవుటకు యమ భూ లయదేచి రాక్షసుల మన
బలులగు శన దూతలు జరుదెంచి, వారల తొడినం బుధికి దివ్య విమా
సంబున నతని నిడికొని శివలోకంబున కిరిగిరి. ౧౨

క. హరికింకర పీడితులై, పరువిడి యమదూత లపుడు, పటేమ నునకుం
గరమావృత్తాంతము దెలి, పిరియముడది యాలకించి, వేగంబుడెత్. ౧౩
వ. చని మాగకంబున శివ కింకరులు జేరి ప్రణమిల్లి యిద్దురా చారుండేమి పు
ణ్యంబుజేసె. దివ్య విమానంబున నిడుకొని పోయెదరు. పీడినారించుపు
ణ్యంబొకించుక, నేనెరుగ, ననేక పుణ్యంబులు సేయు సుహృత్తులకు గదా
శివ లోకంబు లభించు సనప్రాణు. ౧౪

సీ, శమనుని వచనంబు, శంకర కింకరుల్, విని నిరాహుడై, వృష్టిచేత
స్నానంబు గావించి, మూనియై నిద్రింప, కందు వారమునందు, గండమూల
ఫలములు భుజించి, యలవనంబునదైన, గతి నెక్క పుణ్యాపా, కంబు వలన
నెటుగని వాడయ్యు, నీసోమవారవ్ర, తొత్త ముండును నడవి నురగదృష్ట
గీ. డగుచు బరదినంబు, నమృతుడయ్యెనదియు, గాననప్పుణ్యవశమున, మునుడితండు
కలుష రహితుడై శంభులో, కంబు జేరి శాశ్వతంబై నమోక్షంబు జెందె నేక్ష.
వ. ఏ మునిప్పు డీశ్వరాజ్ఞ నిట కరుదెంచితిమి. గావున నీవృధా భేదంబులు విడి
చి వచ్చిన మాగకంబున జనుమనిన, వారి వచనంబులు విని యముండు భ
యకంపితుడై వారలకు బ్రణ మిల్లి యప్పుణ్యాత్మునకు మ్రొక్కి నిజస్థానం
బునకు జనియె. ౧౫

గీ. అర్విరాటుడు శివలోక, మందు జేరి, యొక్కయ బ్ధుంబుభగవం, యొద్ద నుంపి
యధిక సంతోషభరితుడై యంతమునను, ముక్తి బడసెనుభూసుర, ముఖ్యులార.

వ. చంద్రుండును వ్రతంబిది యాచరించి శంకరుని వలన సోమత్వంబుబొంది మ
హా దేవుండు ప్రసన్నుడైన బ్రణమిల్లి సోమవార వ్రతంబని నాపేరం బరగ

వలయు. ఈత్ర తాచరించినకృత పుణ్యలకు, భవత్రప్త సాదంబున సకలపాప
 ఛింతాబులు లభించి యంతంబున, సీసాన్నిధ్యంబు గలుగ వలయునని శంభునివ
 ంబువేడిన, నమ్మహా దేవుడుచూపున కిట్లన యే సంగి, యంతధాకానంబు
 నొందెనది గావున శివ ప్రేమాబగు నీసోమవార వ్రతం బెన్న రాచరించిన వా
 రకి నుమా సఖుడును సోముండును ప్రసన్నుండై, సర్వా భీష్టాబు లొసంగు
 సర్వోచిదియు, సోమవార వ్రత మాహాత్మ్యంబిదిపఠించిన, వీనిన నప్పుణ్యా
 త్ములు సకల శుభంబులు గాతు రెంతయు. ౧౭

* ఆద్రాక్ష వ్రతం. *

- గీ. తావ సోత్తములార! ఆద్రాక్ష వ్రతంబు, సకలకళ్యాణ కరమిది, సంతసమున
 వినుడుచెప్పెద నాద్రాక్షామినుడుఁజేర, నద్దినంబుననూర్వోద, యమునలేచి.
- వ. శుభయై సమాహిత చిత్తంబున సమస్తా పన్నివార కుండగు, నతేశ్వరుం ద
 లంచి గృహంబు నెలువటా జని శుద్ధోద కంబుల గృకి, నిత్య కర్మాబుల
 నిర్వహించి, శివాల యంబున కరిగి విధ్యుక్తంబుగాఁ, బరమేశ్వరు నభిషిక్తు
 బాసచి బిల్వ పత్రంబు లర్పించి, నానా విధవై వేద్యంబులిడి, యాజ్ఞంబునదీ
 పంబులు సన్నిధినిలిపి, దేవదేవునకుఁ బ్రణమిల్లి, పరమా సందంబున, సతేశ్వరున
 కు విధి పూర్వకంబుగా నభి షేకం బాసచి, సకలోప చారంబులం బూ
 జించి, జితేంద్రియులు, శివ భక్తులు వైన, బ్రాహ్మణులకు భోజనంబిడి య
 సంతరంబ తానును, భుజించి నివ్విధంబున నీశ్వర ప్రీతిగా, నాద్రాక్షానక్ష
 త్రంబున నాచరింప వలయు. ఇట్లుచ రించిన యమ్మహాత్ము లకు, భుక్తి ము
 క్తులు కరస్థంబై యుండు, నిందుకు సందియంబు లేదు. ౧౮
- సీ. ముంజకేశుండు మహా, ముని వర్యుఁడీ వ్రతం, బునుజేసి సంతతం, బును సతేశు
 నృత్త వినోదంబు వీక్షించి, వీతాఘుఁ డగుచు, జీవన్ముక్తి, సలరఁగాంచె
 కకోటక మహార. గపతంజలులునువ్ర, తంబిది సల్పివిధానమొప్పు
 విశ్వేశు నటసంబు వీక్షించి, నిత్యత్వ మొందిరి జన్మ మృత్యువులఁబాసి
- గీ. వ్యాఘ్రపాద మహాయోగి, యతులనిష్ఠ, దనర నీవ్రతమునుజేసి తనయు మాని
 పరునినుపమన్యగాంచివిశ్వవిభునృత్త మరసి, ధరణి జీవన్ముక్తు, డయ్యెనతడు.

వ. మజీయు, విపులాభ్యుదయ విప్రవర్ణుడీ యాద్రాక్షతం తాచరించి, దివ్య విమానంబు రోహించి, శరీరము తోడ శివ నివాసంబైన, కైలాసంబున, కరిగి, మహేశ్వరు గని పరమ భక్తి బ్రామిల్లి, క్రమ్మర భూలోకంబునక రుదించి, నిజ గృహంబున, సకల భోగంబు లనుభవించి, యంత భార్యా సహి తుండై దేవషి గణపతి వృత్తుడై దివ్య విమానంబు రోహించి సర్వై శ్వర్య సమంచి తంబగు శివభోకంబుఁ జేరి, యాదు బహుకాలంబు భోగంబు లనుభవించి యంత సామర్థ్యంబుఁ బొందె మజీయుఁ గొండలు భూసురు త్రివ్రతంబు నల్పి, వాంఛి తంబులు నడసి దేహకులంబున మోక్షంబుఁ బొంది రెంటయు.

గీ. శంభుఁడా యాద్రాక్ష దిశమున, సర్వజనులఁ బోషనానందతాండవం, బునఁదెలంగు నందుకతనను వ్రతమిది, యధికపుణ్య, మగుదు వ్రతములతో పని, నలికయిల్లు.

* ఉమా మహేశ్వర వ్రతము. *

వ. మునిగ్రుండా! విరుణ్డిక, నుమా మహేశ్వర వ్రతంబు నుడికెవ. భా నుమ వృశ్చి కరాశి గతుండైనతని, పార్జునాసి యందీవ్రతంబు చక్కేయంబు గు, నెంతయు.

సీ. ఆపార్జునాసిని, నరుణోద యంబునఁ, దగలేచి యాశ్వర్యం, దిలఁచి దిలఁచి సలిలంబులనుకృత, స్నానంజైనిత్య, కర్మములు దీరిచి సుత, ర్థ ముచేరి రాజి, తంబుగ నేని, ద్రవ్యలోభము మాని, మహాసియ లీలను, మంహ పీఠం పెగ్రహంబు స్పృశించి, వివిధపూజాద్రవ్య, ములభక్తి నలికొంది, దెరాదివిలర గీ. మ్రోల నైవేద్య మపికొంది, మ్రొక్కి- చాల, పార్థివన మొదలొక యంత జే, మల యదన

కేగి పంచామృతంబుల, నీశ్వరులకుఁ, బరగ నభిషేక మొనరించి, భక్తి జలద.

వ. ధూపదీప నైవేద్యంబును దాంబూల సుఖాబసాద్యంబు చాకలంబు లొప్పు, బ్రణామం బొనర్చి, యనంత రంబు నిజ సననంబుఁ జేరి, శివభక్తుల తోడఁ ద్రవ్యత మాహాత్మ్యంబు విని, శివభక్తుండైన, మ్రొక్కి శివమొగికి, బ్రోవమా దానంబుఁ జేసి భూసురులకు యథా శక్తి దానంబు లొసంగి, భోజనంబు దిడి, తానును, నేకవారం బస్నంబేసి, స్నానం భలంబు చేసి, తండు చాద్యంబులగు తిష్ఠి, జేసి నవ్నాదంబు చేనియు, వ్రతంబులు జేసి, మునియందు నెంతయు.

- క. ఇప్పుడిది వేదమాగళము, జొప్పడవ్రత మాచరించు, సుకృతాత్ములకె
ల్లప్పుడు సిరిసులభంబగు, దప్పగ మోక్షంబుగల్గు, దన్వంతమునక. ౨౬
- వ. మున్ను శృణ బిందుండను మహాయోగి లోచన హీనుండై, యీవ్రతం బా
చరించి, విక చాంబుజ సన్ని భంబులగు, లోచనంబు లు బొందె. విధవయో
ర్దిడిచేసి క్రమ్మర ధ్రు నింబొందె. ఆపుత్రీవతి యోతీక వ్రతంబు సలిపి, పు
త్రునిం బడసి, దేహతంబున మోక్షంబు గాంచె నేతత్ప్ర భావంబున.
- సీ. విష్ణుఁడీ వ్రతమున, గృష్ణావ తారుండై, బహుపుత్రులనుగాంచె, భార్యలందు
నలువయీ వ్రతమును, సలిపిగాయత్రిని, సావిత్రి నొందె, నుత్సాహ మెసగ
బలవైరి యేతత్ప్ర భావంబున జయంతు, దన యుని బడసె, ను దారలీల
నీవ్రతంబు వసిష్ఠుఁ డిలఁజేసి యగ్నిహవా, త్రీవిధికి కామధే, నువను బొందె
- గీ. గౌతముఁడు శతానందుని, గనియెనుతుని, మాని వర్యునేతద్వ్రత, మహిమచేత
జనకుఁడును గాంచెనీవ్రతా, చరణమునను, లోకమాతనుసీతన, స్తోత్రమహిమ.
- వ. మఱియుఁ జిత్రాంగుడను, మహీ పతి యీవ్రతం బాచరించి, స్వర్గలోకంబు
ను బొంది యుగ్రుని చేతఁ బూజి తుండై సర్వాన యననుందరి యగు, నూ
ర్వ శిరోఁడఁ గ్రీడించి, కల్ప ద్రుమంబునుఁ గొని, మగుడి భూలోకంబున కరు
దొచి, నిజ గృహంబునఁ జిర కాలంబు నివసించి పండితులగు పుత్రులు గని,
వారలకు రాజ్య పదంబుఁ గట్టి, దేహతంబున మణి శోభాభ్యుబగు కాంచ
న విమానం బధిరోపించి శ్రీమత్తై, లాసా చలంబున కరిగి, యందు బహు
కాలంబునుభవించి, యనంతరంబచరబ్రహ్మసాయుజ్యంబుఁ బొందె నెంతయు.
- గీ. పూర్వము సుధర్మఁ డనుచొక్క, భూసు రుడు, పరగ శాస్త్ర పరిజ్ఞాన వి
రహి తుండు.

చదివిననురాక యుండును శాస్త్ర మతని, క్షిలజనములుమాగొండ, టంచుననగ
ప. ఆపును దివ్యుబును యాయుమా మహేశ్వర వ్రతంబు భక్తి యుక్తుండై,
విధ్యుక్తులుగా నాచరించిన, సర్వ విద్యా స్వరూపి శి యగు సరస్వతి మ
హాదేవు కృప వలన, నా సుధర్మని జిహ్వాను నటించె, ఆక్షణంబ సర్వ శా
స్త్రోర్థంబు లతనికిఁ గరతలామల కంబులై యొప్పె. ఆపు డవ్రతి మానుండై
యుండె నతండు.

30

ఉ. అత్తరి రాజుఁ డిచ్చిన, లాభక విహండును నమ్మ హీనుడు

జిత్తుమునంది వెచ్చి దయ, చేరి యపారధ, నం బొసంగి
ప్రోత్తము విద్యః జూచి, నతు, తొప్పగజేసి ర శేష మత్త్యులక
సత్తుగ నేర్పె శిష్యులకు, సంతత మాతడు సర్వ విద్యులక. 3౨

వ. మఱియు నతడు సర్వ శాస్త్ర కోవిదు లగు పుత్రులం బడి, దేహాంతంబు
న దివ్య విమానా రూఢుడై, శివ భోగంబుఁ జేరియంగు గాఢా పత్న్యాబుం
బొందె మోదంబున. 33

గీ. మఱియు సింధు సేరుండును, సుహినయండు, శత్రువులచేతకలిగినాఁడు బాలనొంది
విడిచి పురమును భయపడి, యడవిఁ జేరి, యతేవ భోగంబుఁడ కందమూ,
లాశి యగుచు. 34

వ. అంత యపారధ నూడగు నగస్త్యుడట కరుదెంచిన, నమ్మహా మునికి, పిన
యంబున మ్రొక్కి యన్నరేంద్రుఁడు నిజ వృత్తాంతంబుఁ దెల్పిన నప్పుడు,
ముని పూగ వ్రండు నీ వ్రతంబు నీతని తుపదేశించె నెంతయు. 35

గీ. భార్యతోడను వ్రతమిది, పాక్షివేదము, యాచరించెనునంత వ్రతాంతమందు
కుంజరాకృతి శివునాజ్ఞ, గుహ్య కేశుఁ, డతనిసవిధంబునకు వేగ,నరుగుదెంచి.

మ. ధరణీపాలక! నిన్నుగ్రమ్మర భవ, ద్రాజ్యంబు నన్నిల్పిభా
స్వరభోగోన్నతి డట్ల బద్ధమిది, తద్వైరి వ్రజంబు హరిం
చిరహిం రమ్మని నచ్చు నీకడకుం బాచె దేవ దేవుండున
త్వరతక మత్పద మేనుజేర వలెభా, స్వల్లీల రమ్మాయికక. 36

వ. అని యతని బిలుచుకొని చతురంగ బలంబుల తోడ, గజస్కంధా రూఢుం
డేసి భార్యా సహితంబుగాఁ దోడి తెచ్చి శాత్రుల బ్రూయి తులం జేరి,
యమ్మహిం పాలునకుం బట్టాబుఁ గట్టి యమి తంబగు ధనం బొసంగి, పరస్ప
ర సల్లాహ బొనర్చి, గుహ్య కేల్వరుండు, తదను మతి నిజ పురంబుఁ జేరె
నంతన, భూవరుండు చిర కాలంబు సక లేప్పితి భోగంబు లనుభవించి, కై
లాస నగరంబుఁ జేరి మోక్షంబుఁ జెందె నెంతయు. 37

గీ. మఱి యనేకులు, మానువుల్, మానలార, యీ వ్రతంబును గావించి, యీ
ప్రీతిముం
బొంది తుదముక్తిఁ జెందిరి, భూత లనున, స్మృత్యోత్తమ మహిమంబు లె
న్న దరమె. 38

వ. మఱియు నీవ్రతంబు విన్న పఠించిన సకల జనంబులు పాంశిత భోగంబు ల
నుభవించి పరమ గతి నొందుదు రెంతయు. ౪౦

* శివరాత్రి వ్రతము. *

క. అతిశయముగ శివరాత్రి, వ్రతము సకలశుభ పరంప, రామాలము వి,
శ్రుతముగ మీకు వచించెద, క్షీతి నిజకర వ్యూలార, చెప్పుగవిరుడి. ౪౧
వ. నిత్యసమాధి భేదంబుల వలన స్త్రీవ్రతంబు చతుర్విధంబులై యుండు, మా
స మాసంబున ద్వితీయ యగు కృష్ణ చతుర్దశి సాక్షాత్ నౌక ప్రదాయని
యగుచు మాస శివరాత్రి యని కథితంబగు, అదియ నిత్యా నిత్య భేదంబు
న యనరు. సోమవారయుక్త యయిన యమావాస్య, యోగజ యైన శివరా
త్రి యనంబు, మాఘ మాసంబున శుక్ల పక్షగ యైన వ్రతి పద్దినంబు తు
దీయ చతుర్దశి శివరాత్రి యనికీర్తితంబగు, నాదినంబు ప్రకమించి చతు
ర్దశి పర్యంతంబు నేక భుక్తంబుగా, నియ మంబున సుకల్పించి నిత్యంబు
సమాహిత చిత్తుడై యుండ నలయు. ౪౨

సీ. అరుదేర శివరాత్రి, యరుణోద యమ్మున, దగలేది, సత్యచిద్భను మహేశు
జ్వాలి కామాలి కా, సాహస్ర నిలయు మ, హా లింగ మూర్తిక, శ్యామ గుణగ
రిష్టుని శివుని ప, రిచ్చిన్న వైభవు, హృత్పద్మ మధ్యగు, నెలమి దలచి
స్వచ్ఛోదకంబుల, స్నానంబుఁ గావించి, యా రాత్రినాలుఁగు, యామములను
గీ. శంభు లింగంబు సకలోప, చారములను, బూజఁ గావింపనగు మాఘము
నను, బూర్వ

పక్షమందును, పక్షప్రభృతిఁజేసి, యిదియెయగు, తుర్యశివరాత్రి నిర్ధరితి.

వ. ఇవిధంబున శివప్రియంబులగు చతుర్విధ శివరాత్రుల యందు, శుద్ధాత్ము
డగుచు జాగరూకుండై శివుని బూజించి పరదినంబున స్నాన సంధ్యాది ని
త్య కృత్యంబులు దీచి, శివభక్తి హితుడై భుజింప నలయును. ౪౪

క. ఈనాలుఁగు శివరాత్రుల, మానుగ వ్రతమెవ్వడేని, మహిని సలిపిన
వానిసుకృతంబు లెన్నం, గానోపన నేక కోటి, కల్పము లైనన్. ౪౫

వ. కావున స్త్రీవ్రతం బాచరించిన పుణ్యాత్ము డై హిరభోగంబులను భవించి యం
తంబున మోక్షంబుఁ శెందునేమి యాశ్చర్యంబు. మాధవుంజే తద్వ్రతంబువి

ధ్యుక్తంబుగా నాచరించి, మహాదేవు ప్రసాదము నలవ వ్యవస్థలు నిర్మాచె. చతుర్ముఖుడే (త్వ) భావాబున సర్వ స్వజనాధి కారముల బూనె, ఇమగ్నిండును నిది యాచరించి యుద్రత్వము గాంచె పాతముగ గొండియు బృందారకులు నే తదనుస్థానమున గణాధి పత్యము బొందిరి. అతేక యుషులు తొల్లి యీవక్తతోత్త నులు సలిసి పునరా వృత్తి నవకాతంబగు వెరా తుంబు బొంది రెంతయు

౪౩

సీ. భనదుండు పొందెను, ద్రవిణాధి పత్యము నీనక్తతోత్తమ మాచ,నిందిమున్ను సర్వాతి శాయిని శక్తిని బడసిరి, వాయు వరుణులు నీ, వ్రతము పలన ప్రఖ్యాతిగ గల్గిష పాదుడన్నర పతి, గౌతమ మునిపలన గరిమ నిదియు విని విధానంబున, మెనరించి బ్రహ్మ హ,త్యను వీడి శాపవిముక్తి గాంచె గీ నీవత మహిమ క్రమ్మర నిష్టమెసగ, రాజ్య పట్టాధి పీక్తుడై, రమణవిహార పరమ దులకభ భోగంబు, బరగఁగాంచి యంత మున ముక్తి జెందెను' హరుని కృపను. ౪౪

న. వెండియు వ్యాఘ్రు డొకఁ డజ్ఞానమున. వెలుగక శివరాత్రిని, మహా నరంబున వ్యాఘ్రుంబు గనుం గొని భయమున, నొక చిల్వ వృక్షంబు కోకిగాంచి నిరా హుడై చిల్వవ్రతంబుల, నత్తరు ప్రదండ నుండు పుండరీకంబు వై వైచిన నద్దళంబు లందొక లింగా కారంబగు శిలపైఁ బడియె. అట్లు వృక్షంబు మీదను నారాత్రి బాగరణ బాసచిక, తుత్పీడితుడై పరదినంబున దైవయోగంబున మృతిం జెంది, శివరాత్రి ప్రభావంబున శివలోకంబు జెందెన తండు.

క. మునునొక నీచ కులాంగన, తనువున జత నెచసి, రోగతతి పీడితయై యనశన యగుచుకా శివరా, త్రిని నుపవాసంబు జేసి తెలతెల వారక.

ప. మరునాడు ప్రాణంబులు వీడి, దివ్యదేహంబు బొంది, దివ్య విమానానూ ధయై శివలోకంబు జేరె శివ ప్రసాదంబున. గిం

క. అవధానగబున వినుడీ, శివరాత్ర్యా గమము మీకుఁ జెప్పద, మునిపుం గవులార! తొల్లి రాత్రియు, బలుంగను పడక సర్వభౌవ రహితమై. గిం

ప. గాఢాంధ కారంబు నగుటయు, నపుడు మహేశ్వరుం డొక్కరుండె కేవలంబు నుండె. అతనికి సాక్షిణియై, చతుష్పతి గణాన్విత యగు పార్వతి.

- యొకిర్తు, హృత్పద్మనిలయంబుంబూజించుచుండెక్కమ్మరయభాపూర్వ
 బుగా సృష్టి కాలంబగు బెంచ, కరుణా కరుండగు నమ్మహా దేవునకు,
 మహాదేవి ప్రణమిల్లి, దేవా! యమ్మహా విధ తమసంబున మదీయ హృద
 యాంబు జంబున నీవు పూతుండ వైతివి గావున యీచ తుర్విధ శివరా
 త్రుల యందా, నాలుగు యామంబుల, జగద్గురుండ వైన భగవంతుని ని
 న్ను, బూజించినయా జనులందఱ భక్త్యుప నలన భూలోకంబున సకల
 వాంఛి తంబులు బొంది పరంబున ముక్తిబడయ వలయు. నాకు శివరా
 త్రీ వ్రతంబిది భవత్ఫలంబగు గాక యని పలికి ప్రసన్నుండైన మహేశ్వ
 రు నలన వరంబుం బొంది, భవాని ప్రథమంబున యీవ్రతం బాచరిం
 చి, పరమానంద నిభకరయగుచు మహేశ్వరు సన్నిధి వసించె, హారం
 బ స్కంద ప్రముఖులగు శివ కుమారులను గణేశ్వరులును, నంది భృంగి,
 మహా కాళ ప్రముఖులును, నట్లనమహా వ్రతంబిది యాచరించి రెంతయు.
- గీ. బ్రహ్మవిష్ణులుమునుపరస్పరము, భయమె, సంగజ్యోతిర్మయంబగు, లింగమూర్తి
 శంభుగనలేక మదినివా, శ్చర్యమంది, యిరువురీశ్వరుఁ బూజించి, రెలమిరాత్రి.
- వ. అత భగవంతుండు ప్రసన్నుండగుటయు, వారలు మహా దేవునిఁ గని ప్రణ
 మిల్లి సంస్తవం భానర్చి పరమభక్తి విన యాన్నితులై నిలచిన. ౧౪
- గీ. తదప రాధంబు సహియించి, దయ దలిర్ప, వాంఛిత వరంబుల నెసంగి,
 వారి కిప్పుడు
- విశ్వవిభుఁడ ఖండానంద, విగ్రహుండు, శంభుడంత హితుండయ్యె,
 సంత సమున. ౧౫
- వ. అదిగావున నేతద్వ్రత మాహాత్మ్యంబు వణింప నాకళక్యంబగు. మఱియు
 బృహస్పతికి వ్యాసులకు నైన నిట పేర్కొన నలవి కాదు. సనత్కుమార
 యోగీంద్రుఁడువచింప నెఱుంగునో నెఱుంగడో జగంబున. ౧౬
- గీ. ఇందా ధరుని వలన, నందియేతద్వ్రత, మహిమనాలకించి, మానసమున.
- హృషికజలధిఁదేలి, హరుమహిమంబివి, ధంబువాగ గోచరంబు జగతి. ౧౭
- వ. అవిధంబుననే యీవ్రత మాహాత్మ్యంబు మనోవాగ గోచరంబగు శివా
 భీష్మంబైన యిది పఠించిన వినిన జనుండు సకల భోగంబు లనుభవించి
 యాస్తికు లగు పుత్రులంబడసి యంశంబునఁ గైలాసంబుఁ జేరి ముక్తిం
 బొందుదు రెంతయు. ౧౮

* కేవల సత్యము. *

- క. కేదార న్మిత్ర సహాయం, గోదరమున నాలకింపు, డంహిత మతులై
మేదిని సకలక్షేమ, ప్రాకభావన హేతు, విదీయు పాపను లారా? ౫౯
- వ. భాద్రపద మాసంబున శుక్ల పక్షాష్టమి యంకునతంబిది యారంభించియే
కవింశతి దిన పర్యంతంబు విధ్యుక్తంబుగా ననుష్ఠేయంబగు, గాక తిత్తి
మాప్తవింశతింబున నేని యానతంబు నియామూర్ణితుండై విధానంబున నా
చరించి భుజింప వలయు. సర్వాభీష్ట వింబగు నానతంబు నాచరించి సమ
స్తభోగంబులను భవించి యంతంబున మోక్షంబు బొందు నెంతయు. ౬౦
- గీ. నగజ, చేసి పతికి నధిక దేహంబయ్యె, నజుడుచేసి హంస, యాన మొందె
శేషశాయి చేసి చెందె వైకుంఠంబు, వజ్రచేసి దైత్య, వరులగెచ్చె ౬౧
- గీ సలిపి యానతంబు, సప్తమీ పర్వలు, బ్రహ్మ శాపముక్తి, బడసిరెలమి
పసుధ మున్ను భాగ్యవతి పుణ్యతీయన, నిరవు రిదియుఁజేసి, సిగులుగనిరి.
- క. శివహితమగు నీనతమును, భువిశుద్ధుఁ డొకండు చేసి పుత్రులఁ బడసెన్
నువినయ పరులను నూర్వర, ననగనుకుఁ డితఁడు మజ్జీయు నాత్మజ తపోకిన్.
- వ. నతంబిది యుపదేశించి, నాదిలక్షణ నసంత భోగంబులను భవించి యం
తంబునగైలాసంబుఁ బొందె, మజ్జీయు న్నినతం బాచరించి యునేకులు ప
రమపదంబుఁ బొందిరిదీనాపుర, న్నినతహాహాత్మ్యంబుపఠించిన విసినశివాజ్ఞ
సకల శ్రేయంబు లని పొంది యుక్తిం బొందుదురు. ౬౨

కళ్యాణ నతము.

- క. కళ్యాణ నతమిశ, కళ్యాణ విధాయకంబు, గానుడి వెనకొ
శల్యంబున నాలింపుము, కళ్యాణ సగేంద్ర ధన్వి, కామిత మొసగున్. ౬౩
- సీ. మీనరాశినిఁజేర, మిహిరుండు శుక్ల పక్షమున నుత్తరనక్ష, స్సమయమునను
బాగిరూపుడయి, సకల కళ్యాణ మూర్తులఁబ ర్వతీ శంకరులఁ దలంచి
వెటపట చనిసరి, ద్విమలోద కంబుల, నవగాహన మొనచిన్, యధికనిష్ఠ
నిత్య కర్మంబులు, నియమంబుతోఁ దీచిన్, శివసపర్యా లోల, చిత్తుఁ డగుచు
- గీ. స్వర్ణమునఁజేసి పార్వతీ, శంకరులను, బూర్ణమంభాభిషేచన, పూర్వకముగ

భగవాంసుడుగావించి, బ్రాహ్మణులకు, దానములొసంగి శక్తికి, దగినయట్లు.
 వ. మణియు మనోహర భక్త్య భోక్త్యగుల సంతృప్తిం జేసి శివపూజా పరుండై
 స శివ పూజా రహితుండైనను శివాలయంబున కిరిగి దేవదేవికి మహా
 దేవునకుఁ బ్రాణిల్లి, యధాపక్తి నుప హారంబు సమర్పించి, ప్రసక్తు
 ణాశ్రయంబొసచి, మనంబున శివునికి బ్రణమిల్లి, వేగంబున నిజ స్వ
 హంబునఁ జేరి శివ భక్తులగు ద్వి జోత్తముల తోడ నారాత్రి శివధ్యాప
 రుండై భలంబు నేసి, పాయ సంపేసి, భుజియించి ఉర్భ శయనంబున ప
 విరించి పరికిరంబున.

౬౭

సీ. అరుణోదయంబున, హాషణంబు తోలేచి నిత్యాహ్ని కక్రీయల్, నిష్కపిచి
 కాంక్షన విరచిత, గోరీమహేశ్వర, ప్రతిమలు రెండును, భక్తి తోడ
 శివభక్తులను మహా, శిష్యులునగుద్వికో, త్తములకునిరువురకు ముద మొసంగి
 యద్రి సంబాదును, హరభక్త సహితుడై, యేకవారముభుజి, పంగ నలయు
 గీ. సిట్లుననునాశమీ వ్రతం, బెన్వడేరి, సల్పునమ్మహాత్ముడు స్వేచ్ఛ, సకల భోగ
 ముల ననుభవించి భూతలా, బుసను బిదప, సురుచిరంబగు కైలాస, గిరిని జేసి.
 వ. అంగుఁ జర కాలుంబు భోగంబు లనుభవించి యంత శివాజ్ఞ మోక్షం బొందు
 ను రెంతయు.

౬౮

ఉ. మున్ను జగన్మయుఁడూ హరి, మోదము తోడ వరించి లక్ష్మీని
 జెన్నుగ సన్ని యావ్రతముఁ జెందె సరస్వతి నబ్జ భుజుడ.
 త్యున్నతి స్మృతినైచెలువొందఁబు లోమజ నేలె భానుఁడు
 సన్నత లీలనయ్యుషను బుడ్ర నిభాస్యను బొందె నెంతయు.

౭౦

సీ. చంద్రుడొకతమును, సన్నితారలనశ్వ, ప్రప్రభృతులఁ బొందె నెయ్యమలర
 ప్రవతంబొసరించి, యిలనగన్మృండును బ్రేమలోపాముద్రఁ బెండ్లియయ్యె
 శాష్ఠీసుతలమృత చంద్రవల్యాఖ్యలు, పూర్వమీ వ్రతమును, బాసఁగఁజేసి
 తత్ప్రభావమున స్కూదప్రసాదము మోది మగుడినిజేచ్చ జన్మములు గాంచి
 గీ. దేవ సేనాల వల్యాఖ్యలై, వరించి, దేవ సేనా ధురంధరు దేవదేవు
 బాహులేయుని సంతోష, భరితులగుచు, నతనితోడను గ్రీడించి, రనుదినంబు
 వ. మణియు దేవాంగుండచు మహా మునికిఁబుత్రియైన లావణ్య ఫతి సుకేశి యీ
 వ్రతం బొనరించి శంభు గణాగ్రణికైలాస వాసియునగునంది కేశ్వరనిభర్త గా

(౧౪)

శ్రీకృష్ణదామహాపురాణము.

బోధితాదును నఖిల సునాగనా నేరిత యయ్యె. స్వ పూర్ణా న్యాయ
 మనాదిక శ్రీ సమర్థులను పూర్ణా పుష్కరి కల్పితైవ కన్య లిరువురి పు
 య్యులను నుండి, ఇహ శస్త్ర పు బిరుదులు లై. కందిప్పండి వ్రతప్ర
 భావమున రోగి వాచె జగతిను ౭ నీతియు : వ్యాస వ్రతాబునా జేరితా
 ము : పూణను బిష్ణు : తాపం శ్రేష్ఠుల రావి యీ వ్రతా చరణాబున
 శుభాక్షిణ సయిత లగు భాగ్యం బొదె, వజ్ఞియు బహుజనులు స్వ
 చాపము బగు వ్రతకులు నొసె నుకా లోకాబున, యధేస్థి భోగిలు
 లొది, ముప్రతులు బహు దేహాంతబున గెలాసాబు జొది రెంతయు
 నీ భాగ్యాధిక వ్రతమిది, భక్తి భోమెరెంచి సర్వోత్తమమున. సతిరిబాను
 గన్య యీ వ్రతమిది, కాపా పరివర్త, భుక్తు గు గు లి, కెల్ల బాగు
 నొకటల్ పుష్కరి, తి జీవించిరి, నాయలగాతర, తగులు బ్రేవి
 మన్వ జనములు, మదికాక్ష తింబులు, పొందున వ్రత, బుసునొచ్చి
 గీ యీ వ్రతము మాహాత్మ్య, మించి కన్య, దేవ, నుడివో సర్వ బు, నెన్న వశమె
 వినినసిడియుపశించిన, విమలమును, పొందుద రక్షిష్ట భోగముల్ భూతలమున.

* శూర వ్రతము *

క. శూర వ్రతమును నుడివెన, నాంపు సు మామూర! యఖిగాధీష్ఠు
 బులకు గారణ నగు ని, నాలాయవని నాచగిమి ఎరసు ప్రియలకుక . ౭౪
 ి. విను : రెంతు డలన, మృతసరమున దీక్ష మును, నుజోదమును
 దువెనక లేవి యుమాంబు. శివనిక వ్రతశూర, చంద్ర శేఖరు నమ్మి. ౭౫
 న. హృదకు కనుల బునఁ దలచి గృహ బు నె పట వది కెన స్మరణ పూర్వ
 కిబుగాఁ దీధః బులఁ బ్రేకి, సర్వరిత స భ్యాజి క్షిప్త్యై, స్వోక స
 స్మిత బుకు, ధృత శూర బుకు, మమాసహిత బుకు, శుభప్రహ బువిశ్వ
 క్త బుగా నభిషేక బాసరి, శర్కరాపూస చాను సాబుల నోడ బుకు
 ిధాన్యము. శరమేష్ట గు డగు మాహాశ్వ గునకు, శరమధక్తి సమర్థ
 ణము : కేరి మధ్యాహ్నం కా బున శక్య గు నారము న రుదాక్ష మాలిగా
 భరిణు మను, శివకు మ నగునన్త్రపుకు దాన బాసరి, తదనంతరంబు
 శివాలయ బున కిగి ప్రదక్షిణ పూర్వ : బుగా బుమేష్ట గునకు నను
 స్కరించి, ముసానున బాసరి శివభక్తు గు బాహ్మిలు తోడ, నే భు
 క బు భుజించి. యాగశ్రీ : రా మాగు డగుచు నుండి, మరునాడు వ్ర
 భాతంబున సత్యవర్మ బు లొనచ్చి, శివు ప్రహరణు నెడుగురున కొసంగి,

యంత శివభక్త సహితంబుగా భుజింపఁ వలయు, ఇంద్రియమున స్వీకృతంబై
వ్యూహచరించిన వారలు సకల శత్రువుల జయితురు. ఏహావ్యాధి దొలగి,
పూర్ణాయష్మతు లగుచి. వంశ వరకానలగు పుత్రులం బడపఁ ఖలు భో
గంబు లనుభవించి యంత బున శివ సాయుజ్యంబు గాతురు. సత్యబీజయు.
గీ. అంబుజాక్షుండు మున్నీవో, తి బుసలేపి, కాలవ వినిదనివెసా. గ్రావ మనను
బూర్వమున జామ దగ్గియు, భూరి బలుడ, కర్త పీర్మాయాను నిశత్రు గ
య్య మణచె ౨౨

వ. వజీయు స్వీకృత శ్రభావంబున. బూర్వంబు హరి శిరోవ్యాధి యణగె, సుధ
ర్బుడుస్వీకృత మాహాత్మ్య బున వృత్త్యులం జయించె, స్వీకృత బాహుళ్య మే
ఘంకూడను మహింక లిధమంతులగు పుత్రులను, సహస్రస ఖిలం నడిసి ఁపు
ల భోగంబు లనుభవించి కైలాస బు బొ దె, పాలయ, సనకులీ క్రిత బా
చరించి, విజా భీష్మంబు బొంది రదిగావున. ౨౩

క. ధారుణినే లోద్వితవే, వ్యాధిలు సల పునరు క్తిగ. చాకి సభవ ల్
నూరతిరంబు దొంగున, నారితైర్వ్యాధిం బృ శ భు కిరిన్. ౨౪
వ. ఏహా బలుడగు వీరిభద్రుండీ శ్రో మాహాత్మ్య బున ఏహా గ్రణణి యగు,
భాను కింపుకి కెప్పెనని నాట ద్యాగ మనిన క దె కె. సర్వవృత్తకనా
శనంబు స్వీకృత మాహాత్మ్య బు క్తియిచ్చెన వినినవను జలకు వృత్త్య భ
యంబు లేదు నిజంబు. ౨౫

* వృషభ వ్రతము. *

క. ఋషాలార వినఁడు నుడివెద, వృషభవ్రత ముత్త మంబు నీనుడగు దేవ
వృషభ మనకు శుద్ధాన్త, స మస్సనం మన లేక యగతిని భక్తిన్. ౨౬
వ. చిద్రూపియై దేవి శోడ వృషా రూఢుడగు మహా దేవు హృద యంబు
జుబనఁ దలంచి శుద్ధ జలంబులకు కి యమ్మాతు కై, స ధ్వా నడినా
దిశిత్వ క్రిశ్ణాబులు నివర్తించి, కాంచ న బున నే, రావ్య బున నేని, పా
ర్వతీ సహితంబుగ, ఋషభా రూఢు డగు శిభువిప్ర హంబు స్మరింప ది
వ్య బులగు పంచా మృతంబుల నభిషేకం బొనరిక, శుద్ధాన్త పాయ నాకు
లను నై నేద్యం బొసంగి, సకలౌప చారంబులం బూజించి ఇంద్రియంబున స
దాచారుడును శివభక్తుండు నగు విప్రునకు దానం బొసంగి ౨౭

క. అంతశినాల యమునకు, సంతసమునఁ జనిశివన కొసగి యపహరిం
జెంతయు ప్రదక్షిణవిధిన, సంతక్రే వేయు నకును సతిజేసి కడుక. ౨౮

న నాత రంబ విజృంభించు జేరి, మతి నుండు శివభక్తులైన భూసురోత్త
ములతోడఁ పూజ బులెని, ఘటబులెని భుజించి యీవ్రతం బాచరిండు న
లయు. లేక శుద్ధాన్నంబు, పాయసంబేసి వ్రతస్నుంబు గాకుండ భుజించియా
చు శుభదగు నె తయు

౧౪

గీ. అంతయాహ్ని క్రియ, లాచరించి, యామవర్యతము పురాణ మాలకించు
పీడిసగిద్ధతిల్లు బున, సగురజేది, వేగుటయులేచి కమఃత్య, విధులుదీక్ష.
వ. పిదపా ను మును శంభు భక్తులను నగు విప్రులకు భక్తితోడ శంభువిగ్ర
హంబు నానా బాస గి పుణ్య వ్రత విడి మనజోతము లెన్న రచ రించిన
వారిలకు నాయువు ధనంబు విద్యయు పుత్రులు నష్టైశ్వర్యంబులును గల్గు
నాశ్వర్య బే పూర్వంబు విష్ణు డాచరించి విధుక్తంబుగా నీ వ్రత వ్రనా
ది బు వలన శర మోక్షంబు బొంది క్షీరాజుల న గరుడు నివాహ నంబు
గాఁ గైకొనియె. ఇ ట్రాండు నీ వ్రతంబును జేసి నత్తమంబగు నైరావతం
బు భరోహించె, నహ్నియు ది యాచరించి, లజ వాహనంబు గాంచె శను
నుండిది యొహంక, మహా కాయంబగు హిషంబును జేందె. నైరుత్యే త
ద్రవ్యంబు సలిపి యత్యుద్వల బగు నర వాహనంబు బొందె. మహాబండిగా
మించు మకిర వాహన బేస్క చెలంగె. ఆయువునే తద్రవ్య తంబున గృష్ణహ
రంబును వాహనంబు గాంచె. కుబేరుడును సిదిచే నవ్యులైన పుష్ప
నిమానంబు నధనసించె, ఈ శానుడునీ వ్రతాచరణంబున, ధర్మరూపయగు
నృపథంబును జేందె, నె తయు.

౧౫

మ. రవిప్రప్త్యము నేక చక్రమునునై, రాజులు తేకుకసమ

క్రితా ససితీ గాంచెనీ వ్రతమునక రత్నోజ్వలబైనది

త్రవిమానంబును జేందె జగ్రంథును నేతి వ్రష్ట గావించి, యిం

కవిను డోముని నగ్యులార యిదియుక గోతోత్స వాబొప్పగి.

౧౬

వ. మున్ను మహారాష్ట్ర జిహ్వోపాదిగు, విశ్వసేనాహ్వయ రాజు, తాపస శ్రో
ష్టంబు డగు వశిష్ఠుని జే వినియంబున బ్రాహ్మిల్లి న్వామి యతీతానాగి తవృ
త్తాత బెష్వర్య చేత నిపు నుడివెద నాకు వచిపుము జగద్గురుండు వగు నీ
కు బ్రణామంబు జేసెవచనం జవ్వచనంబులు విని ముగిపు గిపు డతి కీట
సియె. ౧౭

క. అశిపుణ్యంబు వృషభ, వ్రతముక గావించితి ధరాసంసేత

ద్రవ్యతాపహిమమునఁ బ్రకాల స్థితఁ నుండఁ మా నేనుదెలుతు సతతముగా. ౯౦
 వ. మజ్జయు నిగువలన న కలెన యిష్టము బుల స ఘటించె న నన్నోనోషిక
 వచన బులు విని మహిమత యాస్పద్య యిగు డై తానుస్థిత బాచు చి
 త్తన్మహిమ బున, నభ్యత బగు త్రకలజ్ఞాన బు బొది యష్టధుల గా చి
 సద్గతి బడిసె నె తయు. ౯౧

క. జననాధుఁడు వివృతాఖ్యుఁడు, మానునేతద్వితము సలిపి ముదమునఁ జయించెను
 సపా ధోధునము, లనుహరికెడశెల్ల ఎదుముల న్నేహముత డె. ౯౨

వ. ఇట్లుచెరియించి య ద ద సకలాదృశ త బులఁ గనుంగొన జత నూజులకుని
 వ్రతి బుఁ జెప్పితన్మహిమ బునబులు కాల బుక యెది బహు యతి బు
 స శివ యోగత్వ బు బొందె, కొ దరీవ్రతి బాచెరి, పుణ్య కేరి వ బు
 ననఖలకాక్షిత బులు పొంద, డెహుత బున మోక్ష బుం బొది రెతయు. ౯౩

క. క్షీణనెవ్వగు నీవృషభ వ్రతమా, హత్యై బు సతయు వడియగునెపి
 శ్రుతిముగి వినెనవ్వారల, కితులఁబగు మాక్షిమబ్బ నెలమనందెక. ౯౪

* శుక్రవార వ్రతము. *

ముసంగులారవినుండి వాకి సర్వాఘ నాశనంబును శాస్త్రీయ కిరంబగు శుక్ర
 వార వ్రతంబు వడియించెడ, భినుగడు మేష గతు డైన యపున, శిశు ప
 త్నంబున శుక్రవారంబునఁ బ్రభౌతి బున లే, శాంతి మనో హు డగు హరు
 నందలంచి శివ జల బులఁ గృ కి, హశుధు డై, సత్యార్థ బు సమ ప్త బు
 జేసి మనో హరంబగు కిలశంబును శుద్ధోద కంబులు పుంబుచి, యాదు మ
 హాదేవి నావాహనంబుఁ జేసి, గంధ పుష్ప బుల నకలంచి, పాయనా పూ
 పంబు లాదిగా నన్తంబు నై వేద్య బిషి భస్మ గుర్రాక్ష భరిణ భూషితు లగు
 నుమగిళ జన బుల నెనమ డె, సర్వాగి నుదకులగు కన్యకల నేయ, గంధ
 పుష్ప బులు బూజించి, హశుద్ధాంత రంగుడగుచి, నారలకు, కిశ్య
 ను సారంబుగా, దాఁకి బొసంగి, యంత శివాలయంబుఁ జేరి, యం
 ద్రియంబ కుండగు, దేవదేవునికిఁ బ్రక్షిణ పూర్వంబుగా నమస్కరించి
 భక్తి యుక్తుండగుచు, పాయసం బొసంగి వ్రత సమాప్తంబుఁ జేరి మఱి
 మంత్రుండగుచు మధ్యాహ్నంబే, గాత్రినేని, హశుధుగు భక్తులతోడన్మ
 న్నంబు, భుజియంప నగు, ఫలంబులేని యపూమంబు లేనరస్మంబు గా
 కుండఁ దిన వలయు నిష్కే ధంబున మన్యుండెవ్వ దేని శుక్రవార వ్రతంబు
 చేయు నతనికి గౌరవేచ్ఛి వ్రతన్మ య సమ సర్వాభిష్టంబు లొసంగి ధృ

వంబు. శుభ శ్రవదంబు నగు నేతద్వితం బాచరించి శుక్రంబు తనవేర నీ
నైతింబు వెలయునట్లు గావర బు వెడిన నతిని కిట్లువరిం బొసంగి యి
యంతి ధానంబు నుండె.

సీ. లక్ష్మీయూ వ్రతమును లోమిర గావించి లక్ష్మీవ్యమొందె కిలాస వెస
హాయిగా వ్రతమహా వైధవంబున సర్వ, విద్యాధిపతింబు, వెలయు జేచె
సద్భక్తి నీవ్రతా చరణంబు ననన్మపుల్ కొండలునామ్రాజ్య మొండరెలమి
క్షీరసుగుల్ కొందరీ, వ్రతముచ నలపివి, ద్యాస పెదలకు సంతతులు బడం
గీ. రంబి కాప్రియ మగు సవ్రతా చరణను, కొండ మారు శాల శూన్యలు
గొంది రెలమి

యఖల వా. ఛిత ములఁ గాంచి, రద్భతంబు, యీ వ్రత మహిను మెన్నము
నింగు లార. ౯౬

వ. మణియు నేతద్వితా చరణ పారీణులగు, కొండలు ఖండిత భోగంబు లనుభ
వించి, యంతంబున, సాలోక్య, సామీప్య, సారూప్య, నాయజ్యంబులు,
పునారాన్తతి దులభంబులు పొందుదు రె తయు. ౯౭

* గౌరీవ్రతము రెండవది. *

క. కొండకిక్కు మనోభీష్టత, మంబైరెండవ వ్రతంబు మహి జెలుగునను.
గ్న బఖల శుభ శ్రవ విది, యుగబరమ ప్రియమినుడు యోమినులారా. ౯౮
చ. ఆర్వయుడ మాస బున శక పక్ష బు నవాసా నక్షత్రం బీతి బాచరించ
డిగనని, కదన బున బ్రభత బున లేచి, కల్ప క్షేత్ర బులు నిర్వర్తించిను
క్రవార ప్రకారంబున మహాదేవి బూజించి, భక్తులకు, యథా శక్తి చానం
బొసంగి, దేవాలయంబున కిడిగి, యానను మాశాకిరులకుం బ్రణమిల్లి య
ధా క్యను సారంబుగా, ధనంబు పాయనం బొసంగి, నిజ గ్నిహంబుజే,
శిర్కరాస్వ తంబు ముద్గఖండ భక్షణంబు చేసి, యామరునాకు శుడయై
శివధక్త సహితంబుగా భుజియింపఁ నలయు, ఏతద్వితం గాచరించి పూ
ర్వంబున, సంక్రాంత సురేశ్వరు పతిగా వరించె, యుమా దేవియు శాంధన్యప్రి
యంబుగ నిన్రతిం బొనరిక, సూర్యునకు భార్యయై వ్యాధింబును తచ్చిరి
రస, కింకశిత సవారణంబు జేసి మఱియు ననెకున్ వ్రతం బాచరించ నద్ద
శి బొందిరి. ౯౯

* మహానవమీ వ్రతము. *

గీ. వినుడు నవమీవ్రతంబింక నీనులలర, నిఖలవాంఛితాధికంబిదె, నేవచింతు

- ప్రహరదానిగ నత్యంత భక్తి శుక్ర, వారవిధమున శాసే. సవర్యజేసి. ౯౯
- వ. నవమీ నినంబున, బ్రభాతంబున లేచి, శుచియై, సమాహిత చతుండగు
మః, బుద్ధ్యాజలంబులఁ గృంకి, విధానగబుగా నిత్య కిర్మణు లాచరించు భ
క్త వాంఛార్థక దాయుని యగు మహాదేవి నచేకండి, సర్వాధరణ భూషిత
లయిన సువాసను లంబూజించి తొమ్మిండు గరికు మృగ పట ఫలంబు
లొసంగి, పాయసా పూకవ్యం జనసమంబు తింబగు మృష్టాన్నంబుల న తు
ష్టులం జేసియనంతరం బ్రాతః భూసురసమన్వితుండగు భుజుంప వలయు.
- సీ. మరునాడుదశమిని, మహిమ మీరగ లేచి నిత్య ర్థ మొన కా నీయ్య నలర
దశేకండి వరశివా స్తంబురు శివభక్త సంఘ బుత డభో, జనము చేయ
వలయురు వ్రతమిది, వైకుంఠుడొనరించి శాస్త్రపుల జయించెసమర మునను
మఱకొంద రిదిచేసి మహిని పజయశక్తి, పపుల పిద్యాశక్తి పీరిశక్తి
- గీ. భాగ్యశక్తి నిభూక్తి బడసరెలమి, కొందఱొనరించుభోగమల్ బొందిరెలమి
పీడిపకవలొ కమనుజే, శుద మెసంగి, శంభునాయజ్యమొందిరి శాశ్వతముగ.
- వ. అదిగానఁ బుత్ర వ్రతంబిది, యాచరించిన మను జోత మలు సర్వ శక్తులు
ను బొంది తుడి పరమ పదంబుఁ బొందుదురీ వ్రతమాహాత్మ్యంబు పసిన ప
తిండిన యాజను లందిలు సద్గతిం బొందుదు రెంతయు. ౧౦౨

* విఘ్నేశ్వర వ్రతాలు. *

- సీ. వినుఁడు తాకసుబార, విఘ్నేశ్వరవ్రతం బత్యంత పావనం, బుదరహన
వృషధను డైనచో, నినుఁడుధివళిపక్ష, మనభృగువా సరి, నానాబ్రభేత
మున లేచిశుభజలం, బుల్బంకి రుచియైన, మహితమద దీక్షయాహ్ని కిమలు
కనకింబుననురొ, వ్యమనతామ్ర, మనజేని, గణపత్రక్షమను, గరిమఁజేసి
- గీ. పుష్పముల బహుధిపత్ర, ములపపూజ, సప్తపిమాదికాదులు మ్రోలచారు
తిరిమ

గాఁగ నైవేద్య మపికంచి, గ్రక్కు ననుశి, వాలయమునకుఁ జనియంక,
నధక భక్తి. ౧౦౩

- వ. మాహేశ్వరునకు గణపతీకి బ్రదక్షిణం బొనర్చుప్రణ విల్లి యుప హారం
బొసంగి సజ గృహంబున కిరుదెంచి బ్రాహ్మణులను లాభా కి పొనంబు
లిచ్చి, ఫలంబుల పూకంబులు శుద్ధాన్నంబే, భుజుండు మెగునాను కృ
తస్నానుండై, నిత్య కిర్మణులు దీక్ష, పథ పూర్వంబుగా విఘ్నేశ్వరుని
గ్రహంబును శివభక్తుండగు విష్ణున కొనంగి యునగతి రంబున సున్న జన

సహితంబుగా ప్రీతనంబు భుజింపఁ వలయు.

౧౦౮

సీ పుష్కరతంబిది, పూర్వంబు భక్తికి నత్ర మహాముని, యాచరించి
సూర్యశాంకుల, సుకులను బడసెను, బ్రహ్మయశేతత్త్వ భావమునను
బ్రహ్మశ్రమిందెను ద్రివిణేసుడిదిచేరి, శంఖపద్మధూలు, జగతి బొందె
సురులుమునింగ్రాలు నరులుసత్తనుగు న్రతిమిది గావించి యతుల్యష్ట
గీ. నమిత తేజస్కుఁ డగువార, తా స్య నకును, బ్రీయు లగుచు శివ లోకంబు
బ్రేమఁ జెంది

మోక్ష మొందిరి తాపస ముఖ్యులార, వినుఁడు చెప్పెద వేదాంతు, వీచులలర.

* వినాయక చతుర్థి.

న. వినాయక చతుర్థి, నెవ్వరేని, విధుక్తంబుగా న్రతంబాచరించిన, నతాడు
వినాయక ప్రేముండై, ముక్తాఘండగు, నేతన్మహిమంబున విష్ణుడు శారీ
శాపవిమక్తుండై, పుండరీక భక్త, శత్రు డగుచు, విష్ణుత్వాబు నొందె నతయు,
సీ పూర్వంబుబ్రహ్మసి, శిర్వాణులేతద్వ, తప్త భావాబున, దాతవంతు,
విష్ణునాథుని భక్తి, వీక్షింపఁ ప్రణవిల్లి, రహస్య మదిలో నహర్వ మెసగ
నిమనీయవైఖరి గణనాధుడు నటించె, నదిని శశిపరి హాసమొప్ప
తానును సరివెన్న, త్తక్తియనత్త నాత్మ కోపించి, యగ్రజాన్యు

గీ. డాసఁగె శాపంబు వానికి, నుగ్ర ముగను, గాఢన వినాయక చతుర్థిని
కైరవాప్తు

నెన్నుకుగనుఁగొనఁడు, గననేనిపాపి, యగుధృవ బుగ నన్మృత్యు డనని యంకు
వ. తొల్లిష్ణుడు చంద్రుని గని యత్యంత జనహిత తబగు, నభిశాపంబు
మొదె. గాఢన సర్వసాప రక్షాశన బగు, నీపుష్కరత బెవ్వరాచరించు నత
డు, విణేశ ప్రేముండై యుడి యఖి డ భోగంబు లనుభవి చి యంత బు న
శివ సాయజ్య బు మొగు సన్మ విదియు.

౧౦౯

* వష్టివ్రతము.

సీ. విష్ణు వాయకునకు వేదాంతు వష్టివ్రతము వ్రేయమగు నదృశతాబు గాగె
జమనవేము సన్ని సన్భక్తి నివ్రతంబును, మక్తి జెందిరి పూర్వ మందు
శృంగేరి ద్వన్నాలి నుద్వినాయక వష్టి, వ్రతమును చరియించి, వ్యాధిదొలగి
ప్రజడహము బొడి, నరతల త్రమక్రియ, భార్యగావరియించి ప్రమదమెసఁగ
గీ. దానియొగ ను సుతులన త ములఁబడు, యఖిలవా ఛిత భోగంబు లనుభవించి
తుల్యశైలా స మును మేల తోడజేరి, గజ ముఖప్రియుఁ డగుచు మోక్షంబు
బొందె.

౧౧౦

న. ఇవ్వ భావన జను జనాబులీ న్రతా శాచరించి, సద్గతి బడసిరి. విష్ణు
స్వరూపము లిష్టాభి శా బులయె, నీనత మాహాశ్శ్లోము లెన్నగు కతింపిన,
మనన, వారలమితభ గంబులనుభవించి, తుదినుమోక్షంబుబొందు రెతయు

* స్కంద న్రతాలు *

గీ. తావనాత్తములార, స్కందన్రతాలు, వినుడుచెప్పెద తులయ గునినుఁగురాగ
శుక్ల కుక్షుంబు నందును, శుక్రవార, మనన మఃకాలము నలేచి, ముఖ్యము గు.
న. పుణ్య జలములఁ గృతి గుడియై పుష్కళు హృదయ కమలాబునఁ దలచి ని
త్య కిర్ని బులు నిర్వర్తించి, సర్వపాప హరంబగు నీనత బుధ్విష్ణుక్తంబుగా
మనుజు డాచరింపఁ నలయు, నిష్పిథ బున కృత్తికా న్రతంబు స్కందవష్టి న
తంబు వేదోక్తంబుగా నాచరించిన జనుల సకలభోంబు లునుహ లోకంబు
నననుభవించి గుహజ్ఞ మోక్షంబు బొందును రెతయు. ౧౧౨

గీ. బ్రహ్మాష్టాది నిఖిలీ, ద్వాపరీ న్రత బులరు జేసి మోగునాదైశ్వరము
యేకణ చీర మున్నా జుడియెప్ప, దిష్పిత్య బు గాచిరి దిష్పితులను. ౧౧౩
వ. మఱియు ముదికుండ మహిపాలుఁగురు మున్ద న్రతంబు లాచరించి, గాడె స
కల శత్రుల రణంబునఁ జలుచి యాతంబునఁ గైలాసంబు జేరి గాణప
త్య బుఁజెందె, పూర్వ బు నీనతంబు నారదాగు లొనరించి, పురాతన
రహితంబగు నిర్భయ్యంబును బొందిరి. గొండరపుత్రులు పుత్రులఁ బడసిరి.
గొండలు తొలియైర్వర్య భానయోగంబుల మోక్షంబును గాచిరి, న్రత
త్రయంబునఁ దొక్కిరియె విగుహునకు బ్రయంబుగా నాచరించిన నతంబు
భూ లోకంబున సకలవాఙ్మిత బులును బొందియిత బున నత్యుత్త ముంబగు
కైలాసము శో శిన ప్రసాదంబున ముక్తి జెందును రెతయు. ౧౧౪

గీ. తాంకారి ప్రియ బీ ప్రశాంతి ము బు, సుబ్బునుర్తు లనుహినుంబశక్తి మెన్న,
నతంబుగుహాత్మక్య డుయల, ననని ముహ, వెన్నడే పఠించిన నిదియుమిన.

* భైరవ న్రతము. *

న. అతామర్మ సకల భోగంబు లనుభ వించి, దేహంతంబున ముక్తి బొంద, వి
నుశిలీ భైరవన కీష్కంబు న్రతంబు యమంబు నచి యించెద, గూర్మగు
మహిర గతుకైత తో ప్రధనుఁబగు, భానువార న్రతంబు నంద, చైత్రార్ద్ర
యుజమాసంబు భాద్రోదయంబునాదను ప్రాప్త్య ముహూర్తంబునలేచి
భైరవు ముంబున కలచి నిత్య కిర్ని బులు దీక్ష, శివభక్తు లైన భూసు
రులగు, సువర్ణంబు చే, రజితంబునే, తామ్రంబు నేర్చి భైరవ విహంబు
గామించి నానాధపుష్పంబులఁ బూజించిపాయసామల నైవేద్యబిడి మాత్ర

పురస్స రంబుగఁ, బ్రదక్షిణ నమస్కారంబు లొనర్చి శివ భక్తు లయిన బ్రా
హ్మణులకు యథాశక్తి దానంబు లొసంగి శివాల యంబున కరిగి యందుఁ
ద్రయంబకు నకు, బైరవనకుఁ బ్రదక్షిణ పూర్వకంబుగాఁ బ్రణమిల్లి, యుప
హారంబొసంగి, మధ్యాహ్న సమయంబైన, నిజగృహంబు జేరి. ౧౧౪
గీ. ఫలము లేనియుఁ గడునపూహంబు లేని, యశనమేనియు భుజియింపనగును విప్ర
సహితముగ నెక వారంబు సాధునియత, పరదినంబున లేచి ప్రభాత మునను.
వ. నిత్యైశ్వర్యములు దీక్షిణ, శివభక్తు డగు బ్రాహ్మణునకు, బైరవ విగ్రహంబు
గానంబు చేయ నలయు, నివ్విధమున బైరవ వ్రతంబు లెవ్వ డాచరించు, న
తండు, సకల భోగంబు లనుభవించి, తుదను శివ లోకంబుఁ జేరి బైరవ వ్ర
సాదంబున మోక్షంబు బొందు నెంతయు. ౧౧౫

* వీరభద్ర వ్రతము. *

నీ మున్నీవ్రతాబులు, ముద మొప్పగావించి, భానుండుబహుదీప్తి, భాసి యగుచు
కోకిలసూర్య నిభంబు, గురుతరకవచంబు, బొందెనుగావున భూరిష్ట
నెవ్వడేయొనచుక, నీవ్రతంబులు నాతఁడఖిల భోగంబుల, ననుభవించి
యంతమందున ముక్తి నత్యంతమునుగాంచు, సత్యము తాపస, చంద్రులార!
గీ. వీరభద్ర వ్రతంబును వినుమభౌమ, వారమునవేకు వనులేచి వరజ లముల
గృ కి నిత్యకర్మములు నిశ్చాకదీక్షిణ, కనకమున రాప్యమున నేని కలితముగను.
వ. వీరభద్ర విగ్రహంబొనచి, యభిషేకాదుల బూజించి నానావిధ భక్త్యభో
జ్యసమించి తాబగు నైవేద్య బొసంగి, శివభక్తుడైన విద్వాంసు నకుయ
థాశక్తి దానంబుఁ జేసి శివాల యంబున కరిగి పరమేశ్వరునకు వీరభద్రు న
కుఁబ్రదక్షిణ విధానంబుగాఁ బ్రణమిల్లి యు పహారంబు సమర్పించి క్రమ్మరని
జ్మహంబుఁ జేసి, శివ భక్తులగు భూసురులతోడ, నన్నంబు భుజియించి,
యన్నుగునాడు శివ భక్తు డగు విప్రునకు, బ్రతి మాదానంబు చేయవలయు,
నివ్విధ మున పావ నాబగు వీరభద్ర వ్రతంబిది, యెవ్వ డాచరించు నప్పుణ్యా
త్మునకు సంప దైశ్వర్య తేజోబలంబు గలుగు నెంతయు. ౧౧౬
ఉ. సారస గర్భుడీ వ్రతము, సల్పి వితాంతము మేగుధన్వికే
సారథియయ్యె నత్రయను, సంతత మీవ్రత నిష్కలృక

హ్నుషా కామ ధేనువుల, సంతస మొప్పుగఁ గాంచెఁబూర్వమున్
భూరి వివేక శీలురగు భూసురులన్ బహుమంది ధారుణిన్. ౧౧౯

వ. ఈవ్రతం బాచరించి శివాజ్ఞ క్రొత్తను బు జెదిరి; భూపాలకులు మున్నీ వ్ర
తంబుజేసి జయైశ్వర్యములు గాంచిరి. వట్టివైశ్యులు శూద్రులు నీవ్రతంబా
చరించి పుత్రుల సకల భోగంబులను బొంది రది గావున, నీవ్రతం బాచరిం
చుజనులువీరభద్ర ప్రసాద బుంబుల కులై పుత్రులంబడసి, దేహంతంబు
నంగైలాసంబు బొందుదు రది మొత్తం పఠించినవినిన వారలు భోగంబుల
నుభవించి, యత్త మ బగు, శ భు కద ము జెందుదా రెంతయు. ౧౨౦

శా. వాతాశీవ్రజ కల్పితా భగవం బాస్త్వగ్ర హా! యక్షరా
క్షేతుస్సూరిక తరాక్షి కవిహారక్షమా!
శీతక్షాధర కన్యకా స్తనత సూశేష వ్రయా! యోగిరా
క్షేతఃపంక జకణిక సదన యక్షీగ్రాహ భావోదయా. ౧౨౧

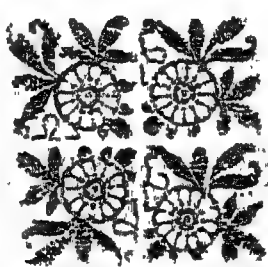
క. సరసిజ భవముఖ్యాగుర, నురనిర నవరత్నమకుట, శోభిత చరణాం
భోరుహద్వయ కరుణారస, హాసిత కలు భువన పాలిత సదనా. ౧౨౨

మాలిని. మనసి జమదభంగా, మహావ్యాసృద్ధ భృగా
వనధి వరనిమగా దాతాఘామ సంగా
కనద వనిశతాంగా, గాంగ రంగోత్తమాంగా
త్రినయనవిమ లాంగా, దీన రక్షంత రంగా. ౧౨౩

గద్య.

ఇది శ్రీసకల సుకవిజా నానుగ్రహ పాత్ర, కాన్య పసగోత్ర, కోడూరి యల్ల
నార్య పాత్ర, శంకరామార్య, పుత్ర లక్ష్మీబికా తనయ, వినయ విధే
య బాల సరస్వతి నామాంక, వెంకటాచల కవి ప్రణీతంబైన శ్రీ
స్కాందాబను మహా పురాణమున, శంకర సంహితను శివ రహ
స్యఖండమున, నుపదేశ కాండంబునందు చతుర్థాశ్వాసము

సమాప్తము.

శ్రీస్కాంద మహా పురాణము

ఉపదేశి కాండము పంచ మాత్యసము

శ్రీకంఠ! చంద్ర శేఖర,
వైకుంఠ ప్రముఖ దివిజ, వందిత నిజసే
పాకృన్ములు వాగలంధా,
త్రీకాంత! నయాత రంగ! శ్రీశివలింగా!

సూతుండు శౌనకాదులకు శివపుణ్య శహిమను వదించుట.

వ. అవధరింపుము. సూతుండు శౌనకాది మహా మునుల కీట్లయె. ౨

క. అవశ్యశైన న్నతములు, సువిశేషముల దెలుపఁ బోయె నువ్రతులారా!

శివపుణ్య కరణ మహిమయు, వివరించెది. మీకు. పుణ్యవినుడుముదమునక.

సీ. శివలింగ ములకును శివ విగ్రహంబుల, సకల స్కంద హే, రంబవిగ్ర

హంబులకును భక్తు, లగుగణేంద్రుల విగ్రహములకు శంకరు, నాజ్ఞవలన

సాలోక్య ముఖ్యమో, త్పదంబులొందిన మునభక్తజరుల విగ్రహములకును

పరగణాకారగో, పురమంట పంబుల. పాసాది నలభిక, ల్భాసిలంగ

గీ. స్వర్ణతామ్ర శిలామల, సదనములను, భక్తి స్మృత వలయును బహుతరముగ

విగతలోభుడై యాత్మీయ, విభవ ములకుఁ, దిగిన యట్లేని గావింపఁ దగుఁ

బ్రహ్మ ౪

వ. మఱియు వీరికి విధానంబుగ సభి షేకంబును, వస్త్రాలాకర ణంబును గంధపు

ష్పాదులు నైవేద్యంబులు సమర్పించుటయు, యథాశక్తి నమ్మహేశ్వరునకు

బాణి మోదనలు. కన్యకలును. క్షేత్ర రామంబు లును. వాపీకూప తటా

కంబులును నిర్మించుటయు, వాహనంబులు నతి రమ్యంబులు నగు రథోత్స

నంబులును, విభవంబలకఁ గావించుట యును, జీర్ణంబులైన దేవాల యంబు

లునుగుడి యుద్ధ రించుటయును, బ్రహ్మ బ తాద్రితుండై ప్రక్షిణ నమ

స్కారంబు లొనర్చుటయు, నివి యూదియైన శివ పుణ్యంబులు శ్రేయంబుగో

రువాడు ప్రయత్నమున నిరంతరము సలుప వలయు.

గీ

క. పురహరు పూజాపరుడగు, గురునకుఁ గావింప వలయుఁ గుతుకంబు నమాదిరము గృహోపకరణములు, నిరంతరము ధాన్యమును నిచయముతోడన్.

క. గురువునుగని నాక్షణమున, వరభక్తితో ద ప్రభులకును వలగొని ప్రణతుల కరమర్థిఁ జేయవలయును, హనుకె సప్రీతిగాన నత్యైతంబున్.

౨

వ. మఱియు శివభక్తులను గృహోప కరణంబులతోడ మాదిరంబు లొసఁగియ న్న సన్త్రంబుచేచ్చి యాభరణంబులు భస్మ రుద్రాక్షంబులును, శివపురాణంబులును శివలింగంబు లాదిగ సమర్పింప వలయు. శివ భక్తుల కార్యంబులకు విఘ్నంబు సలుపక, మనో వాక్కాయ కర్మంబుల వారలకు సహాయంబుఁ జేయ వలయు.

౩

క. శివునకు నాచార్యునకు, శివభక్తులకును హితంబు జేయుట యెకడున్ శివ పుణ్యంబుల నాబడు, సవిమానపు లెవ్వరేని యిలఁజేసినచోన్.

౪

వ. అష్టాణ్యత్ములు మహీ తలంబునఁ బుత్రపౌత్ర సమ్మద్భిబొంది, యఖండిత భోగంబు లనుభవించి, దేహంతంబునఁ గాంచనవి మానంబుధి రోహించి శివోక్తంబుఁ జేరి యందుఁ గల్పకొటి సహస్రంబులు పరమానందంబున వసించి, యంత రంబున శివ సాయుజ్యంబుఁ బొందు రిందకు సాక్షయంబు లేదన నూతుని వచనంబులు విసి, ముసిపుగవు లందఱు సందేహాష్ట మానసులయి భక్తుల రక్షణంబును శివ లక్షణంబును, గురు లక్షణంబును, దేవు పుమని యడిగిన వారలకుఁ బారాణికాగ్ర గణ్యుడగు సూతుం డిట్ల యె.

* సూతుఁడు భక్త లక్షణమును మునిశ్రులకుఁ జెప్పట. *

స్త్రీ. ప్రథమంబు నుడివెడ, భక్తులలక్షణ, బవహిత చేతెస్కు లగుచు వినుడు దివిజ గణంబాదు దేవాదులందను, యాతుధానుల యంగ లక్షణులందు గంధర్వ తతపన్న గవాతమందను, జ్ఞాని సముములందు మనుజులందు బ్రాహ్మణులందును బార్ధివా వళియంద, వైశ్యులందును శూద్ర వర్గమందు గీ. సంకరంబుల యందను సర్వమందు, గలరుశివభక్తులగు మహా, త్ములు ధర్మ మఱియువానికి వర్ణాశ్ర, మన్యఃస్థ, పరయ లేవెదు తాప నాధ్యక్షులారంగి

స్త్రీ. అలరారు భక్తులకాంతర చిహ్నమల్, మూడుభాసిలు బాహ్య మును బదియు నాద్యంబు భస్మరుద్రాక్ష ధారణము రెడవయదిగురు సేవశివవినుతిత్య తీరుకిమిశ్వర దివ్య నామోచ్చార, ణముచతుర్థము పూజ నాబుడగచ మముశివాలయధర్మ నముషష్ఠ మమును, శివపురాణశ్ర వణముప్రత్యహంబు

గీ. సప్తమముభక్తులకునమస్కార మష్టమము స్వహామనశివభక్త మండలికి
భోజనము నవమంబు శంభుగురు భక్తితెలిసి సమతపిక్షిగచుట దశమమెన్ను.

వ. ఇవియు బాహ్య చిహ్నంబులు పదియుఁ గథితంబు లయ్యె నాంతర చిహ్నాత్ర
యంబు వినుము. ౧౩

గీ. మానసమునపఁచాక్షరీమచుజపంబు, ప్రథమముద్వితీయమానసార్చనతృతీయ
మీశ సాక్షాత్కరణము మునిగ్రులార! పుటియేయంత రములి వివిశ
దముగను. ౧౪

వ. ఇవిధాబున బాహ్యంతర చిహ్నంబులు గలిగిన మహాత్ములు కేవలాబు శివ
రూపు లగుదు నతివర్ణాశ్రమలై యునురు. మఱియు భక్త చిహ్నంబులు ప
దియుఁ బ్రథమంబుగా ద్విధాబు ద్వితీయంబు జహ్వాస్పదాబు తృతీయ మోక్ష
స్ఫురణాబు చతుర్థ బుశరీరకంపనంబు. పంచమ బురోమాంచనాబు షష్ఠమంబు
స్వేదాబు. సప్తమంబు స్థలనంబు. అష్టమంబు బాష్ప నిర్గమనంబు. నవమంబురో
దనంబు దశమంబు పార వశ్యకంబు. ఇదియు గ్రహిధాబునై మహాత్ములకుం
గలిగి యుండు. వారలు సకల లోకైక పావనులగు శాంకర భక్తులని తెలి
య వలయు. ౧౫

క. సువిశదముగ నెవ్వరియం, డవిరతమీ చిహ్నాలెల్ల నలరకరుద్రా
క్షువిభూతు లొప్పువారల భువినాగిల మ్రొక్కిభక్తిఁ బూజింపనగున్. ౧౬

వ. ఇవిధాబున శివుని గురువును భక్తులను, బ్రణామస్తన పూర్వ కంబుగా భజి
యించు వారలు సకల కాంక్షితంబులఁ బొందియరోగ ధృతిగాత్రులగుచుఁబు
త్రపాత్ర సమన్వితలై బహుకాలంబు సకలభోగంబు లనుభవించి దేహాంతం
బుననానారత్త విచిత్రతంబగువిమానంబధిరోహించిసౌరలోకస్థులు, చంద్రలో
కస్థులు నితరదివిజులును, సకల దిక్పాలకులుజగ దీశ్వరులగు బ్రహ్మవిష్ణువులు
ను, ఋషి పుంగవులును యోగి బృందంబులు, పరివేషింపదేవ మృదుభినిష్ఠో
ష బులు మొరయఁ బుష్ప వర్షంబులు గురియ నప్ప రోజ నంబులు నటంప
కిన్నరులు బాడదివ్య శరీరంబు తోడ శివలోకంబుఁ జేరి శివ సన్నిధి సారూ
ప్యంబు వడసి యన తర బ శివ సాయుజ్యంబు గాతురది గావున. ౧౭

క. శివమహిమ యట్లెట్లన, శివపూజము మహిమ వినుతిఁ జేయఁగి దరమే
భువి మాదృశులగు నీశ్వరి శివపుణ్యోత్కర్ష తొల్లి చిత్తం బలరెన్. ౧౮

వ. మహేశ్వరుని వలన వివిధ పరమభక్తి నత్యాశ్చర్య సంయుక్త లగుచుఁ బీఠంబు
ననుండి లేచిప్రదక్షిణాయంబానదిప్రణమిల్లిసున్నంబుచేటుగప్రసన్నుం

డగుశంకరుంగని దేవా శివపుణ్య మహిమ బునఁ బ్రణులకు భవత్సాయజ్య
రూపిశ్చయై నగతి గలుగుగాక యని కనుకా రూపిణియగు నదేవి కలకినఁ బ
రమేశ్వరుం డీట్లయె. ౧౯

క. వినుమీశ్వరి మత్పుణ్యమా, జనులందఁ జెఱుంగలేకు. జగతిని సకలా
బురుషసుపుణ్య మొనర్చిన, శువశర్మల పక్వమతులె గాక నజముగాక. ౨౦
క. కావున నెతడులైన జనులకు శివపుణ్యాబెట్లు ఘటించు? సర్వ ప్రయత్నం
బునఁ బుణ్యాబు లనేకంబు లొచరించిన పిదప, శివ పుణ్యాబు నందు మ
నఁబూడ ము ననిదేవ దేవుండు మహా దేవికి నందించె నె తయు. ౨౧

* అజ చరిత్ర. *

గీ. హాసవరులారీ? శివపుణ్య మహిమ మజేయు, వినుకున్న తు, గీన లవి నఁగాగ
గణమకోసల దేశాధి కిర్తయగుచు, నజుడనంగ మసి చాచు డెవ గుణ

క. అతనికి నలువరు కన్యక, లతిసుకు మారాంగ యెన్నఁ ను ను నా
చితలావణ్యులు గలిగిరి, యీతిపతి వారలకుఁ బెట్టి, సేయఁబులు కొంత

వ. మనో హరింబకు కళ్యాణ మండపంబు గావి నానా హాస వరులందఁ
రాజకుమారుల రావించి స్వయం వరంబుఁ

సీ. ప్రథమకన్యక పొందె, భర్తగాఁ షభాధి, పతిమ పొందె యిట్లు
ఘనతరె డవ కన్యకాంబుదేశ ప్రభు, సానందు నొందె నె, సానందు

ధనుఁ జేసి కొనియెమ్మా, డవకన్యకాం భోజక భుజన గాలి వే
వాలవ కన్యక నాధుగా గొంకణే, శ్వరుని పిదపల తు మోఁ ఛంజే

గీ. ఇట్లు పరియించి మాలికల్ నృపతనయులకుఁ రమణము నొనర్చి రుక్మాంతయెసక
నంతకళ్యాణ మొనరించె నవని విభుఁడు, వారికి శ్మశుశిల కట్టవై భవమున.

వ. ఇట్లు వివాహముల జేసి యమ్మహి కాతు న సంత ప బు దనరిబ ధు స
న్మాన తత్పరుడై, యవ్వధూ వరులకు ద్రవ్యకలఁ భూషణ లరణా బా

సాగి పుత్రికలకు నట్లనే బహుమానంబు లిచ్చి చతురంగ బల సమేతముగా
దివ్యా భరణ భూషితులం జేసి కన్యకల నె బడింగూర్చి సంతోషంబున స్వ
దేశంబుల కనినె నెంతయు. ౨౬

శా. అంతనాజ కుమారులు న్గదలిభా, ర్థాయుక్తులై కట్టాపాగితం
ప్రతంబుదు పరిస్పరంబు నజ యా, తావార్త లన్బుగ్గచి

సంతోషంబున నున్న యట్టి తరి వి, శ్వామితుఁ డేతెంచెయ
త్యులంబు స్వప సూనులంబిలువ వాద్యరావ సుభాగ్గుతులై. ౨౭

క. అన్య పరాజ్ఞులైరా. జన్యసుతుల్ వినకయున్న, సుబాత మహా

మన్యుండై వారలనా, కన్యల తద్భటుల వీత, కరుణా రనున్జే. ౨౮

వ. కనుగొని మదాంధులగు మీకు నాలోకింపక నన్ను పేక్షించి తీరి గాన ఘో

రాబగు ననాబున బధి రన్యంబు నాధభావంబు బొందుడు. మీభటులు భస్మీ

భూతు లగునుగు. వాపీష్ఠు గు మీకు గామంబునఁ బట్ట ణంబున నేని నివా

సంబు లేకూడునురని యట్లుశపియించియమ్ముని స్వాశ్రయంబునకుంజనియె.

ఆ. అట్లుశాపన శతనారాజ శాపయులు, బధిరులగుచు సంధ భావమెనసి

శ్రోవజూక సతులు గు జిహ్వలైకండ, మూలఫలముల శనములుగ, గొనుచు.

వ. ఇట్లు విపికంబుల సంచలంప నప్పుడు తపో గర్విండుండగు నగస్త్యుం డచ్చటి క

రుదేరినతినిం గనుంగొ, గూరాజ కన్యకలు భక్తులతోడఁబ్రణమిల్లి ముఖా

క శ్రింత లగుచు జన్మతాంసంబు లెరుం గింపుచు నింకయే యుపాయము

న మాకు నాకనె యుగా గలదు. తద్భంబుగా వచింపు. కరుణాస ము

క్రింద గునిన శరణు జొచ్చితేమి. మమ్ము గక్షింపు మనిన నక్కుంధ

సంభంధంబు వారల శచనంబుల విని యిట్లనియె. ౩౧

క శిష్యులంబును సూపూకు, నివిధవిపత్తృ శమనంబు విభ వప్రదమున్

భువిదాన శాపమోక్షం, బప్తరాజ్యము మీకున్య వశ, మాగు శీఘ్రముగన్.

వ. ఈయర్థంబు నందు సందేహంబు వలదు. ఇట్లై హిక సుఖం బనుభ వించి

యంతంబున శివ సాయుజ్యంబు బొందెడదు. శివ పుణ్యంబు సేయక దేహ

ధారులకు నద్గతి గలుగదు. ఈయర్థంబు నందొక యితీహాసంబు గలదు. వ

చించెద వినుండు. ౩౩

* సాధారణు డను రాజు చరిత్ర. *

క. ఎంతుగుకీచక మనప్రోలెంతయు, సాధారణుండు నృపుఁ డందుగలం

డంతః పురమునభూ, కాంతుండు కాంతాభి రతిని కడునున్య తటిన్. ౩౪

వ. తపో గర్విండుండగు నసిష్ఠుం డరుగెంచి గృహంగ ణంబున కొండొక సేపు ప

సిం చెనంత నమ్మహి కాంతుండు కాంతతోడ నంతః పురంబున నుండివెడ

లి తాప సేంద్రునిం గని ప్రణమిల్లి వినయ నమ్రుఁ డగుచు, బద్ధాంజలి పు

టుండై మోల నిలచిన. ౩౫

గీ. తపసికోపంబు తోడ నద్ధరణి విభుని, జూచి యిట్లుపేక్షించ వచ్చునె నరవర

ద్వారమునగాచి యుంటినై దారుగ డెలు, రాకమసలితవింత, గర్వంబులేగునె.

వ. మూఢా! ఇట్లు గర్విండుట వలన నీవు భార్యా సహితంబుగా వన చరుండ

పుగమ్ము. శీపురంబున నున్న జనంబులు వృశభక్షి గణంబు లయ్యెను. పట్టణంబిది భయంకరం బయ్యెను నని యివ్వ ధంబున శపియించి మిని వరుండు రయంబున స్వాత్ర మంబునకుఁజనియె ఇవ్వ ధంబున సక లంబయ్యె వశిష్ఠు తపో బలంబున. ౩౭

గీ. న్యాధరూపంబుధరియించి, ననమునంను, బత్తితోడను ధారుణీ, పతిచోచె నప్పుడచటికిఁదృణచిందుఁ డనునుహర్షి, యరుగుదెంచిననరవరు, డతనిగాంచి.

వ. శ్రీత ప్రణాముండై నిజవృత్తాంశంబు సర్వంబు వచించి స్వసంరక్షణంబు వేడిన దయార్ద్ర మివస్కుండై మునీంద్రుండు వానిని సర్వ దుఖ మోచ కంబగు శివ పుణ్యంబు విచారించి యివ్వనగుబుశివ ప్రియంబగు శివస్థానం బొందు గలదా? యని వ్యాధు నడిగిన నతండనతి దూరంబున బ్రహ్మేశ్వ రాలయంబు గలదని పోతె నప్పుడు. ౩౯

క. వినియది తాపనవస్యం, డయె న్వాధునకు మగుడి యతివయు నీవ్రజ జనవేగ శివస్థానం, బునఁ దృణశబ్దాది దూరముగ, దోయు డొగిన్. ౪౦
వ. పోతి దినంబును శంభునకుఁ బ్రణ విల్లి పడిక్షి గంబు సేయును శివాలయంబున నివసింపును. ఆభగవంతుం డీశ్వరుండు మిమ్ముల శీఘ్రంబు రక్షించు నని పలికి ముని వరుండు స్వాత్ర మంబునకుం జనియె. తద్వచ నంబులు విని వారిట్లనఁ జేసిరి. ఇట్లొక మాసంబు పడునకొండు దినంబు లు సలిపితద సంతరంబు. ౪౧

క. వనమిదియు మగుడిపురమై, గనుపట్టె మృశాఘ షక్షి గణములు చూడన్ జనులైరి వ్యాధుఁడాతడు, మనుజేగ్రదత్వంబుఁ గాంచెమానినితోడన్. ౪౨
వ. అంతనాగాజు పూర్వ ప్రకారంబున గాజ్యంబుఁ బొందె ట్లు పూర్వప్రకారంబగుటయుఁ జింతించి మహి వరుండు శివ పుణ్యంబు లనేకంబు లొనర్చి దేహాంతంబున భార్యతోడ సద్గతిం బొందె గాత్రన. ౪౪

క. మీరును శివపుణ్యంబులు, నారూఢిగఁ శేయుఁడిశ్వ, రాజ్యను గలుగున్ మీరూపము మీధనములు, మీరాజ్యము మీకునచ్చ మేలుచెలంగున్.
వ. అని పలికిన నిక్కుంభ సంభవునకుఁ బత్నీ సమేతులై యా రాజ కుమారులు ప్రణవిల్లి మునీంద్రా! యిప్పరపు పుణ్యం బెట్ల చేయఁ దగినది. మాకు నానతిండని పలికి తత్పడంబులకుఁ బ్రణామం బొనర్చి రాసమయంబున తివప్రియుండగు శివద్విజాఁ డమ్ముడేశ్వరా రాధకుం డుదెంచిన నతనింగ నిమనిషదుం డీట్ల యె. ౪౬

గీ. ఈవ్రతోక గురుండవై యెన్నఁదగిన, పుష్పగిరివంశ భవుడవై, భూరిదుఃఖ

తులనువీరి కైకొనుముశి, ఘ్యలునుగాఁగ, ఘనకృపాదృష్టి వీక్షించి యనఘ
చరిత. ౪౭

వ. సకలమరిత నిచారకుండగు భవనారాధితచమ్ముడే సుసేనిపవ జేసితత్సన్నిధియ
రిచర్యఁ గల్పింపుము. దుఃఖకాగ రంబుతరియించివీరలు సుఖబెట్లు పొందును
రవ్విధాబుద్ధిపఁ జేయము. లోకగురు దత్తదా య నివర్తికే య నివర్తికే దావా
రినిగూర్చి ఋషి పుంగవుఁడు కైలాసంబునకుఁ జనియె అంత రాజ కుమార
యలు శివశిష్యానకుఁ బ్రణమిల్లి నుమ్మరక్షింపు మని వ్రాధికరించిన. ౪౮

క. వారలరాక్షసింబులువిని, భూవదనూచునిశింభు పూజకుండఁ యె
మీరేలనఃఖ మొందఁగ, సీతీతిని యూర్తవేదము, డిక్కరుఁడుండఁ. ౪౯

వ. దీనికొక్క యితీహాసంబు గలదు నుడివెద వినుండు. ౫౦

* ముద్గలునికథ. *

క. ధరణి ముద్గలుఁడుకొక, ధరణీచురు, డెలరుకతఁడు, తాపసకులశే
ఖుఁడుగు కిస్యకమునిక, స్వరశిష్యు డగుచువాస్తవి, వైమావ్యముగ ౫౧

వ. తన్ని కటాక్షన శ్రుతాచలం బేయును నదియగు యొక్క యెనమన్న వృక్షం
బులమ్ముఁ బైబడిన యమ్ము, దాన గోపిచేమూఢా! నాడయకభవత్పాశి
సలిల పతనంబయ్యె నదిగావున మదాంధంబగు మహిషంబున మృతిపొందిన
తదీయ శాపంబు ననతోడు. ౫౨

క. మహిషంబగుదు నుతత్పు, బహిరింగణభూమిఘోర, భక్షణబహుళ
స్మృతానచ్చట శ్రేష్ఠుఁడు, గృహముఁ పరిక్షానుగాఁగ, స్వేచ్ఛఁబడుఁగుచక. ౫౩

క. ముమ్మారిట్లు ధ్వజస్తంభ, భమ్ము కడర్చిలచి చూచి పరిమేష్వరులింగ
మ్మును నాక్షణ ముననదియ, మృహిషాశ్మోః దొలంగి యభి రామముగక. ౫౪

వ. నిజస్వరూపంబుఁజెందియ ద్దేవునకు బ్రహ్మక్షణపూర్వకంబుగాఁబునఁపునఁబ్ర
ణామంబు లొనర్చిన నదియు సర్వంబు నాదృష్ట జనంబులుం గినుగొని, య
దృతంబంది జ్ఞాన హినుండగు కిష్టహిషంబు చట్టు త్పాణ భక్షణంబు నేయు
చుఁజరింపు చుండి యీదృశ్యంబును రూపంబుఁ జె దినది గావున శివపుణ్యము
హర్షం బెవ్వ రెఱుంగ నోపును రని యన్యోన్యంబు సుభాషించిరి. ఇంక
మీరలు శివపుణ్యంబు లాచరింపుడన, మహత్మా! యట్లొనర్పఁదగుశివపు
ణ్యంబులెవ్వి? పాపాత్ములమగు నూకుడియూ సింధుండవై వదిపు కుననవార
లకు మహా శారాధకుఁ డిట్లనియె.

క. పురుషులు నలుపురుమీరలు, పారునమ్మడేర్వరుఁ బ్రదక్షిణాదులచేతం,

బరహ ప్రీతునిజేయుడు, నిరతము మీభార్యలెల్ల నియమము లొప్పు.గీ.౬
 ప. ఒకత్తక శంభుకృపా సమ్మాజకన విలేపనంబులు, నొకత్తు శివునకభిషేక
 జలా పవార ణంబును, వేదోకర్తు వనపుష్పా పచయసంబును, నొకత్తునై వే
 ద్యాధికంబు కందమూలఫల సంగ్రహంబును, జేయుదురుగాక యని నియో
 గి. పుదా శివద్విజుండా రాజ నందనులకుఁ బూజా ద్రవ్యంబు లొసంగి వార
 లతోడ పోషణోప చారంబు లనేకవింశతి దినంబుల మృడేశునుం బూజించె
 నంత యిరువది రెండవ దినంబున వారలకు నీశ్వరాజ్ఞ నేత్రంబులు ప్రకాశిల్లె
 బధిరత్వంబును చొలంగె, నంతవిస్మయాక్రాంతులగుచు నయ్యుమా కాంతు
 నకు మఱియు భక్తియుక్తంబుగఁ బ్రక్షత్తీణంబు లవ్వదినంబు లొనచి నశివా
 జ్ఞ నెప్పుటి యట్లవత్తురంగ బలంబులు సకలపదాధికంబులు సంభవించె. స్త్రీ
 పురుషులందఱు పూర్వ ప్రకారంబున యకావనంబు నొంది రెంతయు. గీ.౭

గీ. అప్పుడాశివ ద్విజులకునధికభక్తి, బ్రహ్మసింగావించి వారలు వలికిల్లు
 స్వామి! నిప్రేక్ష! మాకును శాపమోక్ష, మయ్యె నేటికిభవదీయమైనకరుణ.
 న అననవారి యుపచార వచనంబులు విని శివద్విజుఁ జిట్టించె. గీ.౮

క. శివపుణ్యంబులు సలిపితి, రవనికతన్మహిమమీక్ష, వత్సలచరణ
 శ్రవణంబులు శీఘ్రనుమఱి, భవదీయసేవనంబు నొనర్చి ముగియె.
 ప. శివపుణ్య మహిమంబుననే మీకు మహాషి-
 తతిమిమీకు సిభకయులై స్వకీయ రాజ్యంబుఁ జేయుటా నిరతి ముగియె.
 ణ్యంబు లందు నప్రమాదంబున నుండఁడనిన. గీ.౯

క. ధరణీత నూభవులా, గురువచనము లాలకించి కుతుకంబునఁ
 దచ్చరణముల కెరఁగిపిమ్మట, హరునిచిదా నందమూర్తి నమ్మజేశుశివు. గీ.౧౦
 ప. అభిషేక పిథానంబున సంప్రీతుంజేసి యమ్మహాదేవునకు భక్త్యభోజ్యాది నైవే
 ద్యంబు లొసంగిరంత. గీ.౧౧

గీ. వారుశివమంది రముచుట్టు, వనములెల్ల, గొట్టిపుర మొండు సృజించి గు
 రునిపేర

మహినినిమికంచి గోపురమంటపంబు, లొనరఁగావించితచట రథోత్సవంబు
 ప. ఇట్లుగావించి రాజమహారులు ఋషులంబుగ ధనంబులు గురునకొసంగి తదా
 జ్ఞవడసి శంభుకృపా బలంబు నమహాసత్వాన్యు లగుచు, స్వకీయరాజ్యాధి ప
 ద్యంబు నొందియొందనేక శివపుణ్యంబులు చేసి వినీతులు శాస్త్ర పారంగతు
 లగు తనయులఁగాంచి భార్యా సహితులై రాజ నందనులు సుఖగోష్ఠి నుండ
 నుక్కనాడు. గీ.౧౨

గీ. వరతపోనిధి దూర్వాసుఁడగుదేర, నప్పుడాతనిగనుగొని నధికభక్తిఁ
బ్రతులు ఘటించియ, మ్మ హీసాలతనయు, అతివిషయ మొప్పు మానితో
ననిరి చాల ౨౧

వ. తాపసేంద్రా మాకథర్వ బధిరత్వంబు లగుటకు మేముచేసిన పాపంబేమి,
సర్వభండప నీవు వచింప సమధుకాండవ నవును, వారి వచనంబులు విని తు
ణమాత్రంబు ధ్యానించి, ఋషిపుంగవుండు వినములగు వారిని వీక్షించియి
ట్లయె. ౨౨

* దూర్వాసుఁడు రాజకుమారులకు బూర్వవృత్తాంతంబు చెప్పెట. *

గీ. యవనదేశమందు నాదిత్యసంజ్ఞకం, బలరుచగరమొకట యందు నొకడు
నెలయునైశ్యకులుఁడు విశ్వానసుఁడన, భూరిధనుఁడుసుగుణభూషణుడు. ౨౩
మీ కీగుతులై మీరలు, మాకుగ బూర్వంబు నందు, మాహిమండలినిక
యెఱుఁగెదము, బూరితీరి ధనాజక నైక భూరిప్రాధిక. ౨౪

వ. తాపసేంద్రా మాకథర్వ బధిరత్వంబు లగుటకు మేముచేసిన పాపంబేమి,
సర్వభండప నీవు వచింప సమధుకాండవ నవును, వారి వచనంబులు విని తు
ణమాత్రంబు ధ్యానించి, ఋషిపుంగవుండు వినములగు వారిని వీక్షించియి
ట్లయె. ౨౫

వ. దీక్షాదాత రాజకూటు పురుషుండొకండు మిమ్ముధనం బడిగిన, నిచ్చెదమ
ని రెపు రెప సయాశలు గొలుపుడు న్వాప్యపార గర్వంబున మీరతం దరు
దెంచి నఁగెనుం గొనక పిలిచినం బలుకక యున్న య బృక్తుండొత నిరా
శుండై స్వస్థుండగుచు శంకరాల యంబుననే యుండె. అంత మీరుద్విషాంత
రంబునకు వాడ బేరంబు వోయి ప్రచండనాయు వశంబున వాడమునుంగుట
యు మీరండఱుమృతిఁ జెందితి. శివ పుణ్యంబు కొలకుధనం బొసంగెదమని
నందున రాజ్యత్వంబు నొంది గర్వంబున యద్దనఁబీయక వినక పలుక కున్న
కారణంబున నాధర్వ బధి రత్వంబులు గాంచి శివపూజా ప్రభావంబున మ
ఱియు నేత్రంబులు శ్రోత్రంబులు ధనంబు రాజ్యంబు సర్వంబును పూర్వంబు
బొందితిరసిన ద్రపోధ నుండగు దూర్వాసు వచనంబు లాలకించి పరమభక్తి
నమ్ముకేఁ బ్రామిల్లి యాశ్రమాంబున కినిచి నీతిమాగకంబున రాజ్యంబుపరి
పాలనంబు సేయుచు నందనేక శివ పుణ్యంబులు చేసి యట్లు భోగంబుల నై
హిక భోగంబు లనుభవింపి యంతంబున విమానా రూఢు లగుచు దివ్యబ
గుళైలానంబు నొదిరి. ౨౦

* దూర్వాసుఁడు రాజకుమారులకు శివపుణ్యమహిమవచించుట. *

గీ. మఱియు వణికంతు శివపుణ్య, మహిమ వినుడు, జగతి బొగడొడు శుభదే

నలరుచూయాఖ్య పురమొందు నందు నుండు, జనవశేన్బండు సద్బద్ధి యన
గనొకడు. 2౧

వ. ఆతనికి మహాజేజస్సులు భీమాదులైన మాద్రు కుమారులును, సర్విలక్షణ
సాయతయైన యొక్కకన్యాయుగలిగె. అక్షసుమతీశుండు స్వదేశిబు తొ
మ్మిదిభాగింబు లొనక సుతులకు దుహితకు నెస గి దాను వనంబున కిరి
గేయందు సుకశ్చ రంబుగ దుశంబు సలిపి మహా దేవు ప్రసాదంబున మో
క్షంబు బొందె. 2౨

క. ఆరాజసుతులుకన్యయు, నారూఢిగ నేలిరవనినా సమయమునకొ
భూరిగుణాధ్యుని రాజకు, మారణిజూడగ గోరిమాది సప్త ఋషుల్. 23

వ. జరమశోభి నగలైన లద్భహంబు న కిరుదెంచి యుగం నరంతరంబు సకలధ
ర్మ పరాయణ యగు రాజ కుమారిని గని ప్రేయభాష ణంబుల సంతృప్తి
జేసకుశల బడిగి సన్మాన పురస్కరంబుగా కలు రి. 2౪

క. శివపుణ్యాజ్ఞాన శీలవు, భువిపడిశీతి సకలధర్మ, పుణ్యంబులునే
యువిదలు సెక్కు సరిగా, రవివతియు జగంబునాదు నంబు జనయనా. 25

వ. అనిననమ్మకం పురుషుల వచనంబులు విని నృపకుమారి వారంకిట్లయె 2౬

క. నేనొకపుణ్యంబెరుగను, హానీశ్వరు లార! మీరు మఱిబలికిరి
తేనియుబ్రతి పుణ్య బని, మూసుగ్రేయంబట ము మహిమ డలిక. 2౭

వ. ఆప్రతిపుణ్య బాసకన యుత్తమ గుణాధ్యులెవ్వరు సద్గంగాచి రదియాక
ణింప నాకు మహా వా ఛ యయ్యెను నెసన నారాజపుత్రి వచనంబులు వి
ని మహామూలతోన తపోధ నోత్తముండు గౌతముండు పరమ పావనంబగు క
థయొక్కటి వినుమని యిట్లనియె. 2౮

* సుందరికథ. *

క. పాంచాలదేశమున, గౌచరమకి సననదీప్తి కదరుబైరా
జును నగరంబొక్కటి, యుచితవిధమునశోభ నాఖ్య బగుచుక. 2౯

వ. అప్పురంబున మాధవాహ్వయు, డరు మొకద్విండు గలండతనికి సు దరియ
ను తనయనశ్శాత మాపలావణ్యాబునఁ దనచుదు గిరిపుర నివాసుడగు పు
ష్కరాఖ్యు నొక్క భూసురు సభీష్టుబుగ బాశ్చిహణం బొనకె యతిని
తోడనాతోడ భరితయై యూడి కర్పవశంబున స్వహంబు వెడలి కర గృ
హంబునం మొక బ్రాహ్మణ భూసురని గూడి రమించి వ్యభి చారిణి య
య్యెనది యెక్కి యొనాడు కర్పవశంబున కర్పవశంబున కర్పవశంబున

ప్రకటించునని వారించి సంతానమునకు నాతనదియను మచ్చుగించి కాలాంత
రంబున కేమ బు డెట్టి వత్సంబ పి యు తి ౫౦

గీ విధవయగుచును ధాన్య విభవరాగ, ముననక్రీడింపగా నాదినయను గొలుగి
వారి నెల్లరబోగొని వసుసత్తాడ, బసవోబ్ధా వివరిచి, చింతెనెదెదె. ౫౧
వ. ఇట్లుదియు మహాపాప కారణయె మణియు నిధికం బుధరించియున్న సకలజ
నంబెరింగి దాని కృత్యముచి విపులదియు దేశాంతరంబున గిరిగి యొక్క
శోట వశమాస బున తనయుగిని యాశీస్సువును నిధికయ త్వమునడిమ
బిడి చంపివేరొక నారుంగుండి రమించి వానిని విమల బుచెత్వి బునె
డించితద్విత్తంబుగొనపూర్వ జై నధనవ తుడి నెడిభూసురునొకనింజొడియు
ధేచ్చా భోగించి యలపికి వివరిచిన. యద్విమల బసవయూదు వ్యధికం బగు
టయు, నంతయిద్దు రాత్తు రాలువేరొక విప్రులు విలిపివనాంతర బునవాని తో
డగ్రీడించి నపు డగు నతి. పై వామాణ బు నైచిన వారించి తదీయంబైనధ
నంబు సర్వము వారింకె నాసమ యుబున. ౫౨

గీ. గూఢచారులచేతను గువలయేను, జాకులటసేయుచాప కృత్యబెరింగి
నాని కాకుచవిశ్చేదన బా నకణ, నాజ్ఞ, మెసగెను భటులకు నపుడువేగ. ౫౩
వ. అంతవారిట్లుగా పి. దాని దూర బుగిడిమిసనది మణియు విచ్చిన్న వాసా
పాదులగు పురుషుల. గూఢ యతనాపాసంబున వివిధకర్మ శతంబులు జేయు
చుండి యొక్క నామ విచ్చిన్న వాస్తు చేతసంతాడితయైతడు. ఇంద్రియగ్రా
ణంబులు విడిచెనత. ౫౪

క. యమదూతల తిరయబున, యమసవిధంబునకు దెచ్చి యప్పాపాత్మక
యమనాజ్ఞ ఘోరమును, సరసిముసక బడివేరిబాధ, గావించంగ. ౫౫
వ. ఆపుసుమహా సత్వసంపన్నులగు శివదూతలు శివాజ్ఞ జని దానినలీసుదరంబ
గు పిమానంబున నునిట క్రూరులగు యమకింకరులం డిమికైలానాచలంబు
నకుదోడితెచ్చిరి. ఆదియు మహాదేవు సన్నిధి సభజన పరివృత యగు నీశ్వరి
చేత సన్మానియై నుఖ బ. దె న త. ౫౬

గీ. శివగణంబులచేత ధర్మతులు నగుచు, శమనదూతలు సమనలిక సన్నిధికిని
సత్వరంబుగజనుదెంచి సర్వవృత్త, మదియువినిపి పయాలించియాతడపుడు.
వ. చిత్రగుప్తునిం బిలిచి తత్కృత బైన పుణ్య జెద్ది విచారించిచెప్పుమనిన, దద్ద
చనంబులు విని యతడిట్లనియె. ౫౭

గీ. పుణ్యలేశమే మిభువికేయలేడిది, యాతచాపకృత్య మనుచుబుక
పంతిలోనవచ్చి నచటికినారద, ఉత్పిగాంచి పలికె యముడు భక్తి. ౫౮

శా. యేదేశంబున నుండినచ్చితిమా, నీగ్రహావిచిత్రబులే

యేదేశంబున నెందుగంటి? శృతంబేమయ్యె నందందాశ

మౌనబాహువుగ నాకునర్వమది సొంపుగుల్మ వాక్యర్వమా

నాద డస్సగుఁ జేసినావుడనియెన్ మన్నించి దేవసీయన్.

౧౯

వ. పర్వత శేష్టబైన శంభు వాసంబగు కైలాసంబున నుండియే నిపుడున
రుదొచ్చి భవదీయ దూతల చేతిపీకిత యగు నొక్క పడంతిని శివ దూతలు
విడిపించుకొని తెచ్చి శివసన్నిధి నిలిపి వారలు పర స్పరంబు సంభాషించి

గీటు. ౯౦

ఉ. ఈ దురితాత్తురాలుమును నెద్దియొనర్చెను భూపుణ్యముల్?

మేదినిజాతుమస్తకము మీదకువైచిన ప్రస్తరంబున

మౌనముతోడఁ దెచ్చిజనముల్ శినమందిరము స్థలిచిరే

తాదృశపుణ్య యోగమున తన్వసమస్త నిజాఘదూరయై.

౯౧

వ. విరాజ మానంబగు శివసన్నిధి బొందెనని పరస్పరంబనవుడు శంభు దూతల
వచనంబులు విని భవత్సన్నిధి కరుదొచ్చితి నని నారదుండు దండధరునితోడం
దొప్పిన, నతండు చిత్రగుప్తుని గమంగొని వినుమిటు ధుగాచారి యయ్యున
జ్ఞానంబున పుణ్యబాసఁచి యీదృశగతిం బొందెనింత శివ ప్రయంబగు శివ
పుణ్య ప్రభావంబుఁ దెలిసి యాచరించిన మానవులకు సుకృతంబు పరమకా
రుణ్యండుగు శంభుఁ డొకఁడుం దక్కనన్యూడెవ్వఁడెఱుంగు.

౯౨

* చోగునికథ. *

గీ. అంతనారాజపుత్రకి నాగీరసుఁడు, తాపసాగ్రశిలుట్లకు ధరఁజలంగు

నంగదేశంబు భూసాలపుంగవుఁడు, నలరునందుమహాశుద్ధుఁడను నొకండు. ౯౩

శ. అతఁడొకనాడు దారుణమహాటవి వేటఁజనన్మహాసము

ద్ధతమగు వ్యాఘ్రమొకడు వసుధా వసునాత నిజ పెసంగర

క్షీతిహతుఁడయ్యె చోరతతిచే తదమాత్యుఁడురా జపత్నిసం

స్తుతమతిఁ బూజాగభయగు చన్దనియెన్ నుతున్ గుణాన్నితున్.

౯౪

వ. అంత నక్కుమారుం దోడ్కొని పితృగృహంబునకుం జని శోకా కాంతయై

కొన్ని దినంబులుం డిక్రమృత సజ నగరంబుఁ జేరియందు శివాలయంబు ని

ర్మించి తనకేర శివుఁబ్రతిష్ఠించిన సకల పచారంబులఁ బూజింపుచునంతో

వంబున నిత్యంబిట్లు పరమేశ్వర చరణసేవాపారాయణ యయ్యుండెనంత

మొకనాడు.

- క. తనయుడుతల్లిని గనుగొని, జనకుం డెందరిగె ననుడు సమయంబున
తజ్జనకునిదోడ్కొని శక్రుడు, చనుదెంచి సమస్త స్త్రీసహితుండుగుండన్.
- వ. ఇట్లు చనుదెంచి యచ్చోహిషతిని పత్తితనయుల తోడం గూడిక క్రిమ్యుర రా
జ్యంబు గలుగంజేసి వారి స్వగృహంబున కనిచి సుకేమండు శివాజ్ఞ నిజస్థా
నంబునకుగ జనియెనంత నచ్చోహిషస్థిభుండు రాజ్య పరిపాలనంబు సేయుడు
చోరులననేకులని హతులంగావించి ఘోరాహ్వ యుండగుచోరాగ్రణినిగా
రాగృహ బద్ధునింజేసి మహాక్రోధంబున వాని గృహంబున సర్వమ్ముంగొంభ
యంకిరు లగు కింకరుల చేత బాధితు లను జేసిన, నందలి జనంబులు ఘో
రుండితండువథాహంకండనినవారలవచనంబులు వినియట్లు హతులగావించె
నట్లునిహతుండైనయా ఘోరునిశేషదూత లరుదెంచిదిన్యవిమానా రూఢుంజే
యుచుగైలాస పర్వతంబు జేచిక రదియుగ గనుం గొని చింతా విష్ణుండ
గుచు నూధన్వా ముఖుండై యుండె నపుడు. ౯౬
- ఉ. సంతతిపుణ్యశాలి ముని, చంద్రుడు గగనాంధుతాగనందుభూ
తుడు తత్పదాంబుజయ, గమ్మునకున్యెడ విల్లి చోరన్య
తము సర్వమున్నుడినె, దక్షణాంధును నాలక్కింతా
ప్రికాల వేదియగు నమ్మునిదెల్పెదదీయపుణ్యమల్. ౯౭
- అ. అట్లు భ! యీతడున్నతభుజా దండస్థ పండుబును
బారంగొని శంభుమందిర సముద్యద్దాసు మధ్యంబునన్
బుంక జేర్చెను గాననానుక్రమ సుపాస్తి నిర్విధూతాఘుండై
గరిమెన్దిన్య విమానమెక్కి యితడుం గైలాసమున్ జేరెడున్. ౯౮
- వ. మఱియు నందు శివ సాయుజ్యంబు బొందునని సంతోష భరితుండై తదా దిన
మ్మేది నీవరుండు శివప్రియ కరంబులగు ననేక పుణ్యంబు లొనర్చి శివప్రసాదం
బున సద్గతిగాంచె నెంతయు. ౯౯
- సీ. విను నెద్ది కారణమున, జేసినరపతి పరపుణ్యమునదత్త, భావమునను
జంభారిచనుదెంచి, చతురంగబలముతో దర్పితాఖిలజగ, ధ్వంసకంబు
కాక్షేయకముననే, కంటైన బలమునె, సంగియతనికిని, జకరులతోడ
మగుడినాకముజేరె, మహిపాలుడును రాజ్యమునుస్వవశంబు గాననువుపరచి
- గీ. శౌర్యధారేయత చెలంగ సకలమైన, శంభుపుణ్యంబులును జేసి జగతి యండు
నంతమున మోక్షసంపదనలరెచాల, పొగడశక్యంబె శంకర పుణ్యమహిమ.
- వ. అద్దికారణంబున పాపాత్తుండగు ఘోరునిపుడు దండబుశివాలయంబునచాకో
పితసాధనంబయ్యె గావున నాపుణ్యమహిమంబుప నతండు శివపదంబు నొందె

నయశ్చాకథ రాజ కుమారికి దసోధన పుంగవుండాంకి సుండు వదిలె
 నంత తపో గర్భిణుండగు వసిష్ఠుఁ డిట్లయె ౧౦౦

* విబుధునికథ. *

క. యగజా నరరబున వలరాక్షసు చిత్రీ ధుండునన విప్రుడు
 గలగోదయాభవు డెరికిఁ బాపాత్ముఁడు విబుధుడగు ను బండుతనె ౧౦౧

క. నరకతిగని కోకంబున, పురమున్నెడ లాగఁబనివె బధడ నువా
 శకుడన్విబధుడు వనమున, కిరిగిమహాపాప బాధి ధ్వజ జనులన్. ౧౦౨

వ. ప్రతీ దినంబును శాసాది తద్దోష్యంబు లపహరించి కుర్మా కాబున జరింపు
 చు నివ్వెదంబున కొన్ని దినంబులున్న నొక్కనాడు పుడని తేనినిజ భటులబ
 నిచి వాసిబట్టి బంధించి కిహంబున సింధుగంబుమోలన్ద్రోయ నవ్వేదండాలు
 శుండా దండంబుచేత వాని గెడపక వ్రేడితీ గాబొచ్చి బధు రంబగు నిజ
 స్కంధంబున నిడుకొనియె నపుడు. ౧౦౪

గీ. అదివిలొ కించి యానృపాధ్యక్షుఁడగు తాకులితమానసాబ్జుడై హస్తీగుడియ
 శాపివీనిని స్కంధంబు వైరినునిచె, బాపదియెచ్చు నేమిమాన్వేష్య ముక్కో?

వ. అని యుత్కూఢ రుండగుచు సింధుగంబుఁ జూచుచుండె నపుడు. ౧౦౫

క. దంతావలమదిధరణీ, కాంతునకవియెర్పితంను కమలౌ నుండె
 చెంతసఖులతోగోరి, కాంతునికి నెనచెన్ కన్పి కాతలి స్పహానున్. ౧౦౬

వ. అన్తుహ పుణ్యంబున నహత్యు డితంను నాకనధ్యుఁడు నగు బ్రహ్మాది సకల
 బృందారక పూజ్యుడితండు శివపుణ్య ప్రభావంబున. ౧౦౭

ఆ. అనుకుగజము నాక్కి మారాజు వినిచోడ్య, మండవీడుగొల్పె నతఁ ప్రేమ
 నంతవాఁడుదేశ మదియునువిడిచి తా, నన్య దేశమున కు నరిగివాడు

మ. చిరకాలంబున కాత్మదేశమదియున్ జేరిగ నేతేరచ
 ధరణీపాలుఁడు మాగన్ మందు గనియ, త్యోగత్యంబు సాక్షోషమున్

బరగన్వారికి శంభు పుణ్య మహిమన్ బాగించి యుచ్చెన్ భవ
 త్కరమున్ న్వాఁడుతిదాది చౌర్యమునుతే, కళ న్నన నిర్మలంబున్. ౧౦౮

వ. అప్పదాఫణంబు చేత యధేచ్చ సకల భోగంబు లనుభ విచి
 దివ్య విమానం బధిరోపించి శివలోకంబుఁ జేరి పరమగా

ఆ. అనివశిష్ఠాఁడుపలుకదియాలకించియు, హామన్వాధిఁడలన
 యంతకన్యపముని యఖిలమహాపాప, భంజన యగు కిథయు బంధ నపుడు.

* రాజభోగాంగునిచరిత్ర. *

క. ధరదే నారణ్యంబను, పురమున నొకడును, రాజభోగాంగుఁ డనన్
మరితాత్ముఁడతఁడు మడసెను, బరహింసకుఁ డగుచుకాల, పరి పాకమునన్.

వ. అపు డయ్యమదూత లరుదెంచి వానికాల పాశంబున బంధించి, ఘోర నర
కంబునఁ వాని సంతాడనంబుఁ జేసిరి కోర్కెంబున. ౧౧౩

ఆ. వె. ఆట్లు ఘోర నరక,మందు బాధితుఁడగు, పాపచిత్తు నతని, భగవాన్బా
వచ్చిశంభుభటులు, వరవిమానముమీఁద నునిచికొని, శివపదమునకుఁ జనిరి.

వ. అంత యమభటులును తోడనేచని భయకంపి తాంగులగుచు శివదూతలంగ
ని తదీయ పుణ్యంబు లడిగిన వార లిట్లనిరి. ౧౧౪

క. నర కాఖ్యుఁ డితనితనయుఁడు, పరగన్ బాల్యమున నినుక, బాగుగ లింగం
బురచించి పూజసల్పెన్, స్థిరమతినప్పుణ్య మహిమ, చేతనునువ్వే. ౧౧౫

వ. తజ్జనకుం డితండును, దనయుడు బోలెఁబుణ్యాత్ముడై ఘోర నరకంబు త
రించి శివలోకంబుఁ బొందెననిన వారి వచనంబువిని శమనుదూతలు భయా
న్వితులై నిజంబయని కృతనిశ్చయు లగుచుఁ గ్రమ్మర నిజస్థానంబును జేరి.

గీ. అజ్ఞాఁడయ్యను నందనుఁడఖిల దురిత, హరముశివపుణ్యము నొనర్చి, నట్టికతన
జనకుఁడీతఁడుబహుపుణ్య, శాలియగుచు, నిజపతరమైననరకాంబు, విధితరించె.

వ. మఱియు, శివపుణ్యమాహాత్మ్యం బెఱింగినల్పినయపుణ్య వంతుల పితరుల
గతులెవ్వ డెరుగ నోపునని యిట్లు పల్కి- యూర కుండె నపుడు జనుదగ్గి
యును పాపనాశనియగు కతయొడు వినుమని యారాజ తనయ కిట్లనియె.

* దురాచార దుర్మార్గుల కథ. *

ఆ. వె. శంద్రపురమునేలు జనపతిచెంగటఁ, దనరుడగ విశుద్ధుఁ, డనంగమఁత్రి
యతిబలాధ్యు లైన, యాత్మజలతనికి, ముగురుగలిగిరధిక, మూఢమతులు.

వ. అందొకండు పాపరహితుండు.తక్కిన వారిరువురు దురాచార దుర్మార్గా
ఖ్యులం జెలంగుదురు. వానిని నీతిమంతుఁ డమ్మంత్రి తనగృహంబు వెలుపట
గృహంబు నిర్మించి యంగునిలిపిన యక్కుమారు లతిభిన్న మనస్కు లగుచు
నప్పుంబు వెడలి చొర్యంబునకుం జొచ్చి దుర్మార్గాంబున వర్జింపుచు నొ

క్రమేడ మధ్యదిన మాతాండు మాడలచండ కిరణసంతపు లగుచు మా
గణంబున వారిరువురు, దృఢబద్ధాంగుడై వచ్చుచున్న ద్విజనొక్కనింగని సం
తాడనంబు చేసి దుర్మార్గులుగ దోచుకొని పోయి. ౧౨౧

క. బాధించి యతనిచేతను, పాధేయముసంగ్రహించి, భక్షింపుచుత్తు
ద్వాధయణంగంగ గనియప్పాధేయములోనఁ జూణాపాపాణంబుల్. ౧౨౨

వ. అవలం బారవైచి భోజనాంతరంబున నెక్క భూరుహంబున నెక్కభూసురు
నిం బంధించి యధేచ్ఛ నద్దురితాత్ములు చనిరి. ౧౨౩

క. అంతట నెకతరి ధరణి, కాంతుఁడా తస్కరులను, గనుగొని కోప
స్వాత మున శిరఃఖండన మోతయుఁ జేయించెవారిఁరువుర నపుడు. ౧౨౪

వ. అతిభయంకరు లగుచు యమదూత లరుదెంచి వారిరువురంబుధించి నిజప్ర
భునికటాంబునఁజేవిన, నయ్యముండు చిత్రగుప్తునిదత్తుణ్యంబు విచారించిచె
ప్పు మనుండు. ౧౨౫

గీ. దండధరుతోడఁజిత్ర గుప్తుఁడుపలికె, లేశమేనియుఁబుణ్యంబు లేదువీరి
కరయ విరుముతత్ప్రక్షిప్త, మైనయట్టి, చూణాపాపాణమదియొండుసుస్థిరముగ.

వ. విశ్వనాథేశ్వరు మందిరంబునకు పయుక్తంబయ్యె నష్టాణ్య మహిమంబున
వీరిరువురు విగతప్రాణులైరని చిత్రగుప్తుండు పలుకుచుండు నానమయంబున.

మ. ఉరువేగంబున శంభుదూతలటమక, ప్రోద్యచ్ఛ తస్తంభభా
సురమై హేమ విచూనము గొనుచువి, స్ఫుజక ప్రభావంబుతో

నరుడేరక శమనుండు వారింగనియ, త్వంతంబు భీతాత్ముడై
కరయుగ్మాబును మోక్షినైపుఁ డవివేకప్రాప్త మీనేరముక. ౧౨౬

వ. మదియ దూతలే తత్కృత పుణ్యంబు లెరుగక యిట్లు చేరిరని పలికి దండ
ప్రణామంబు లొనచిన, దండధరునపరాధాబులు సహించి శివకింకరులు మం

క్రీపుత్రుల నద్ధిన్య విమానంబుల నునిచి శివాంతి కంబునకుఁ దోడి తెచ్చి రం
తవాచుశివసన్నిధికిఁ బరమానందభరితులై వచ్చిరి. శివపుణ్యమాహాశ్వాసంబు శి

వుండు చక్కనన్యం దెరుగ లేడు. ౧౨౭

క. అనిజమదగ్ని వచ్చించిన, వినివిశ్వామితోమూని, వెనుకటికథయు
నినుమని రాజకుమారికి, వినుపించెను సకలకలుష, విధ్వంసముగక. ౧౨౮

* ఇందుడను గణేంద్రుని చరిత్ర. *

మ. తనరక మున్నొకనాడు సేనుత్రిజగ, త్పబ్యాత మా హేమకూ
టనగంబుదు సుఖాసనంబుననువే, డ్కన్ నిగించు త్రేలోక్యధా
తనుపద్మాసను సేనజేయఁ జనియ, త్యంతంబు తత్సన్నిధి
మునిబృందంబుల తోడనుండన పుడు, న్భారీప్ర తానంబునక. ౧౩౧

వ. అనేక గణ సమేతుండై భక్తి యుక్తుండగు నిందుడచుగణేంద్రుండు పరమా
త్మ భ్యాన పరాయణుండగును నరుదొచిన, నతనింగని చతురాన నుండతిర
యంబున లేచి బద్ధాంజలిపుటుండై భక్తి యుక్తుండగుచు దేవర్షి, గణాంబు
లతోడ నిలిచె నప్పద్మ సంభవుగణేంపక శంభువరాల యంబునగు హేమనగం
బున కరిగె నాతండు. ౧౩౨

క. ఏసంతట విధిగనుగొని, యీనిన్ను గణేంప కేగయితఁడెవ్వఁడొకో
యోనలిన జగద్విష్ణుడ, నాననుగని యిట్టులనియె, నలినభ వుండుక. ౧౩౩

వ. ఇతండు సానంద నగరంబున సదా చింకు సంజ్ఞుండగు కృషీవ లుండు. దారి
ద్వంబునఁజక్కియతి ఖన్న మనస్కుండై స్వమ హేమంబును విక్రయింప నె
డలిన నెవ్వండునుదాని గొనుడయ్యె నంత. ౧౩౪

చ. అతడతిఁఖన్న తన్మరలి, నమ్మహిషగంబును దోడితెచ్చి బు
ధత మొనరించియొక్కటనుద్రెల్లెను వృశ్చిక దష్టుడై దిన
త్రితయము పోవనంతనకు, రేయినియా మహిషంబు దాసము
ద్ధతగతి త్రాడుదొచు కొని దవ్వచ నెక నగరంబు చాటుచుక. ౧౩౫

మ. ఇట్లుచని యామహిషంబు చక్రేశ్వరు సన్నిధి చక్రేశ్వరంబు లగుమహిషంబు
లతోడంగూడి యప్పుర్వరాత్రియున్నంతి నమ్మహిషగంబులబాడికిఁగట్టి మను
జులు శిలాశివంబునా దోలు నెడ దీనిని గట్టుకొని పోయి దూరంబున నుం
డి బండిమీద పాషాణంబులు శివాల యంబునకుం దెచ్చి యునిచిదాని కరకీ
యంబని తెలిసి శకట బంధనంబు విడిచి దవ్వలం దోలిరి. ౧౩౬

గీ. ఇతనిమహిషంబు లజ్ఞాన, మతివిశకట, ముశనుబంధించి గొనిపోయి, మనుజులుర్వి
శంభుమందిరమునకు ప్రస్థ, రముదెచ్చి, రెద్దికారణమున దాన, నీజనుండు.

వ. దురితాత్ముడయ్యు విగతి కిల్లు ఘండై నాకనధ్యుండగు నిరంతరంబు వాకొ
క్కనికే కాదు. శివపుణ్య వంతుడై మృహత్తుండు విష్ణువు నకు సంతతంబు పూ

జనీయుండగు సీశ్వరు కరుణ నెంతయు.

౧౩౫

క. అనిపలికి విధాతయునను, గనిశివ పూజాప్రభావగరిమ, వాడెనా

కు సశక్త్యాబని యపుడ, మృని, నరుదునుబలికె నిలదిముదిము చలంగె.

* గోపాలుని చరిత్ర. *

చ. అంత భారద్యూలుం జాణికుమారికనుంగనితానును సకలకలుషవిధ్వంసినయ
గు కథవచించెదనని లుట్లనియె.

౧౩౬

సీ. ఉద్భవి గోపాలుఁడొక్కడపూర్వము, బాలుఁడై యాడుచు, భక్తితోడ
గరిమలింగా కృతి, గనువటశిలయందు, శివభావ సంబును, జేసిమదిని

నానావిధంబుల, నూనములచిఁచి, పంకంబుచందన పంకముగను

గావించి ఫలములు గాఁజేసి మృత్తిక, సనిశాబుపూజించ నతఁ డిక్కి

గీ. కిచ్చమెచ్చి మహేశ్వరు డిష్టమలర, దనదధనమిచ్చి వానికి, దయదలిపఁ

సశ్శ్రీంగంబురత్నమ, యంబుఁజేసి, మణిమయంబు, గాఁజేసితన్మూదిరంగు. ౧౩౭

చ. ఈవిధంబున నమ్మహా దేవుండు ప్రాదుభావించిన సప్తరమేశ్వరు గని
గోపాలుండు విరచిత బహుప్రమాణుడై సాక్షాత్ భరితుడయ్యె నెం
తయు.

౧౩౮

క॥ అదిసకలము గనిరాజులు, మదివిస్తయ మందిమొక్కి, మదనరి పునకు

న్తుదమున బద్ధాంబులై, యెరుటను స స్తుతులుచేసి యిష్టబలరక. ౧౩౯

వ, మఱియును సకలబృహదాక బృందంబు లరుదొచ్చి యీశ్వర కరుణాల

బ్ధ మహిమాల వాలున గోపాలునిం గనుంగొని తూలింగనంబుఁజేసిసంక్షో

ష భరితాంత రుగులై రెంతయు.

౧౪౦

శు. హరుఁడా గోపక డింభకుం గనిసము, ద్య త్రేమనే దాదిగా

ధరణీరాజ్యము నీపుప్రోపుము సమ, స్తంభై నభోగంబులక

జిరకాలంబును బొందుమిన్వ సుమతిక జెన్నెంద మీహాశమం

దురుపుణ్యాబున నాద గోపుఁడు దయ, బొందుక జగత్స్యాతిగక. ౧౪౧

వ. ఆనాద గోపునకు ముకుం దుండునందనుండై జనింపంగలండు సందియం

బు లేదీయర్థము నందు ననిపలికి పరమేశ్వరుడ తథానంబు నొందెనగ

తగోపాలుండు సాక్షాత్సంబునసకల భోగంబు లనుభవించి యంతంబున శ్రీ

మత్తై లాసంబుఁజేరెనని గానన సర్వనాస హరుంబునకు శివపుష్పమాహా

త్యం బెరింగి విచ్చాను లెవరేమిగా వితురో; వానిపుణ్య వైభవంబుశివుఁడె
రుంగు నని భారద్వా జానును నుడివె నిద్విధాబున సప్తభుజులు నుహత్త
రంబగు శివపుణ్యాబుఁ జెప్పిన, రాజకన్యక విలకురూపాలంబునమునిచగులకుఁ
బ్రాణవిల్లి బద్ధా జరియె వానిముందర నిలచెనపుడు. ౧౨౭

క. ముని వరులారానాడము, లొనరఁగఁ గావించి సలుపు, దేహా న్మృతత నయో
యనిశము శివపుణ్యాబులు, ఘనమతి నీయందు భర్తకుఁడగు ఘటించుకొ

వ. అనిపలికి యమ్మనీశ్వరులు శీఘ్రంబుననీ జాత్రముంబునకుఁజరిగె. ౧౨౮

సీ. ఆరాజ కన్యకయంచితభక్తి మై, శంభుపూజార్థంబు, శాశ్వితముగ

నిజదేశమునుని, స్థిరచెరుబహుశివా, లయములు చిత్రవి, లాసమొప్పు

బ్రాకార గోపురర, న్యునుటపములు, రనియించి యదుగుఁబ్రచురముగను

దనరవాపీకూప, వనతటా కాదులు కల్పించిపన్నగా కల్పిండ్లెన

గీ. శ్రీ మహాశివునకు మహా ప్రేయమఃగాఁగ, నుర్వి సకలోత్స వంబులు నుజ్వ
లముగ

సంతతంబును నడిపిసాసార తార, కము శివజ్ఞానమహిమనుగరిమఁజెంది. ౧౨౯

గీ. అవనినఖిలోపభోగంబు, లనుభవించి, యంతపుష్పవషణాబులు, నలరఁగురియ

వాద్యరవములువిలసిల్లి వరుసఁ జెలగ, నురవలవి గణాంబు కైలాసగిరినిఁజేరి.

వ. పరమానందబున నిందుకళాధరు సన్నిధిఁజరకాలబు వసియించి మోక్షంబుఁ
జెందె. ౧౩౦

గీ. మఱియు వర్జిత శివపుణ్య, మహిమ వినుఁడు, తాపసోత్తములార! మోదం
బు దనరఁ

భక్తినిదివిన్న మానవప్ర కరమునకుఁ బాయుశీఘ్రంబు నిఖిలపా, పవ్రజంబు

మృగునిచరిత్ర.

క. విరటాన్వయ దేశమునం, బరగుక శిమంతమనెడుపట్టణ మందఁ

గురుఁడన నొకధరణీ సురు, శతర శాస్త్రార్థ వేది, యుండునిరతముక. ౧౩౩

క. అతనికిని పృగాఖ్యుండగు సుతుఁడుక జెలవొందు వాఁడు, సొంపుగ వేశ్యా

రతిలో లుగిడై ప్రితిదిన, మతేశయముగ పాపకృత్యమందు జరించుక. ౧౩౪

చ. కిదివివనా వలులే రుచుల, గల్గిన పుష్కర దేశమాతఁడుక

న్మదముగ జొచ్చి యచ్చటను మృచ్చిలి యక్కడలీఫలంబులక
న్మదపడి గొంచు పోవఁబుర పాలకులుగని పట్టి యాగ్రహం

బాద నగధాసుణీ విభుని నొద్దకు చెచ్చి వానినప్పుడు.

౧౫౧

క. ఆనరపాలుఁడుగనుగొని, వానిక తద్దమ్ములంబు వారకవిని యెం

తేనహింపక మాన్త వి,లూనముచేయించె చోరు,లు భయంబడగక. ౧౫౨

వ. ముఱియు సంతాపనంబుఁజేసియప్పాపాతుని దూరంబుగను చ్చాటనంబుఁ జే

యించిన,మఱు దిన్వకర్మవశంబున వాడహంక శంబు చౌర్యబుద్ధి విడువకరా

జనుదిరంబు వెలుపటకృగారవశంబుఁ జొచ్చి కదలీఫలంబులు ముచ్చలిం

చిప్రతిదినంబు నుంగొని పోవ నొక్క దినంబు నవ్వనపాలకు లతనిం బంధిం

చి నృపసన్నిధికిఁదోడితెచ్చిన.

౧౫౩

గీ. కాజుకోపించి జానుప,ర్యంతముగను, దత్పదాబులు దునియించెదక్ష ణమున

దత్క.గంబులఁ బురవిధి దళితములును,గాఁగఁజేయించెదండన,క్రమముదనర.

వ. అంతవాఁడు తద్వ్యధానుఁజుట్టాడై మరునాడు గతా సుండయ్యె నపుడు య

మదూతి లరుదెంచి వాని యమసదనంబుఁ జేర్చిరా సమయంబున.

౧౫౪

క. కరుణానిధి యాశమనుఁడు, దురిత విచారంబుఁ జేసి దూతలకనియెక

నిరతంబు సకలపాపము, లురుతరముగఁ జేయునైన నొకనాఁడితఁడుక. ౧౫౫

వ. రాజనుదిరంబు వెలుపట కదలీవ నంబుఁజొచ్చి చౌర్యంబున కదలీఫలాబు

లుగొని నెడలు నెడపుర పాలకులు దరిమిరపుడు భయంబున నాఫలంబులు

హటశేక్వకు సన్నిధి పూర్వ జన్మాజిత పుణ్యవశంబున నితం డపికంచిన.

క. పురపాలకులురేపకడ, స్పరికించిఫలంబులవియ,భవునిల యమునక

నరపతికి విన్నవించిన, ధరణీశుఁడు శంభునకును దద్దయు నెసఁగె.

౧౫౬

గీ. అంత దత్పలంబుల చేత శివున కభిషేకంబు గావించి రదిగావు నసకలపాపంబు

లీతనికిఁ దొలంగె ననుప మంబగు శివపదంబున నితఁడుసనుగాకయని పలికిన

నాశమనుని వాక్యంబులవిని శిరసావహించి వాని విడిపించిరపుడు.

౧౫౭

గీ. స్వప్నమునఁగాంచిలేచినచందమునను, ప్రాప్తచైతన్యఁడై లేచి ప్రణతుఁడగు

చువివిధ వృత్తాంతమంతయు, వేగఁబలికె, నరపతిప్రభృతిజతులచ్చెరువునొద.

వ. ఆసమ యంబున శివాజ్ఞ శివదూత లరుదెంచి సకల జనంబులు గనుగొను

చూడ దివ్యవిమానంబున నతని నురుచు కొని శివలోకంబుగకు నొకప్పుడు

చని రప్పుడు నవ్వురమ పడంబున దేవదేవు సన్నిధి బహుకాలంబు సేతెందు
నభివసించె చిదప బునగా న్నత్తినులక భంబగు సాయుజ్యబుఁ బొందె.

గీ. వినుడు వేరొక్క కథ మీరు విప్రులార! తెలియ నుడువుదు పూర్వబు ధీ
రమతులు

మునులు గొందరు గంధ మాదన, నగంబునందునురుత పశ్చితి నుండు, నవ
సరమున. ౧౭౬

వ. అచ్చటికి గెల్వ మహాముని చనుదొచిన యమ్మహాత్మునిగనితాపస శ్రేష్ఠు
లంద రానందంబున నభివంద న బిడి పీఠబిడి యధావిధి పూజించి యిట్లనిరి.

క. ఎచ్చోట నుండిమునివర! ఎచ్చోటికి మీరినచ్చు, టిన్నగు చెప్పుడి
యచ్చుని యేమి వినోదము లచ్చెరువుగ గెంటి రవియు నఖిలము మాకు.

వ. అనిన వారివచనంబులు విని కల్వమహాముని యిట్లనియె ౧౭౭

గీ. గరిమనేనిప్పు బ్రహ్మలో, కంబునుండి, యిటకువచ్చితి నోతాప, సాగ్రులార!
అచట గనుగొంటి నొక్కమహాదృఢ తంబు, నినుఁజూపచియింతు, వీరుల విం
దులలర. ౧౭౮

* భార్గవ మైత్రులకథ *

మ. అవనిన్నాళ వదేశమంద లరు క, ల్యాణాఖ్యులకప్రాలుభా
గవృధావైణ వుడంచు నిద్దరతిదుర్మార్గుల్ వణిగ్రామణు
ల్బనలుక న్వేశ్యలఁ గూడివంచ కతవ్యా, పారంబులు జేసిరా
త్రివి దేశస్థుల నాధ్యుల బిలిచి యెఱేని, స్వధా మంబునక ౧౭౯

న. శయన స్థలాబు లిచ్చివంచన బుద్ధి వానిని సమయంబుఁ జూచి తదీయ ధనం
బులు గొనిప్రయోదాబు మోదుచు మఱియురాత్రుల వనప్రదేశంబులం బొం
ది పధికుల వధించి వారి విత్తంబులు గ్రహించి ప్రభాతంబున మగుడివ ణిజ
లంగూడి నగరంబున వర్తింపు చుండుదురు. ౧౮౦

క. ఏకశ్శృత పాపములక, భూతలమున లెక్కలేదు భూసురు లారా!
ఆతెరగున నవ్వైశ్యులు, పాతకపు జాబు లకును బాల్పడి మిగులక. ౧౮౧

వ. ఒక సమయంబున నయ్యురువురు సంకేతంబొద్దుకొని నికీధంబునఁ జనియె
క్క గోపాలుని గృహంబున ధనికులగు వణిజులు శయించి యున్న వారింగ
నిద్రవ్య లోభంబున మోహంబగు నావధంబు ప్రయోగించి వారిని నిద్రా

నర వశులం జేసి గోపమాదిగ స్థితంబులగు ద్రవ్యంబు లపహరించి మూర
బు నాదు శూన్యంబులైన శివాలయంబుఁ జేరియందుఁ జౌర్య లబ్ధంబైన వత్తి
ఘృతంబునక గూరికొన వాన్ని దీపంబున ముట్టిచి యథాభాగంబు గండ
ద్వితంబు విభజించు కొనిమార్గంబువిలోకించి మగుడిపురంబుఁ జేరి రంత సూ
ర్యోద యంబగుటయు గోపాలకులు మేల్కొని కూకలిడిన. ౧౭౪

క. వినిగ్రామ పాలులార వ,మునువిని యాయుధ చయంబుఁ బూని రయమునక
చనిచనిమార్గంబులు గను,గొని రవ్వశిగాత్మజలచుగుచ్చితమతులక. ౧౭౫
వ ఇట్లు రజ్జువుల బంధించి నృపాంతి కంబునకుఁ దెచ్చి యబ్బులులుతద్వ్యత్రాంతం
బెల్ల విన్నవించిననర పాలుగువినియప్పాత్యులశిర శ్చేదనంబుఁ జేయించెనపు
డు శివదూతలకు దెంచి దివ్యవిమానంబున వారిని గొని శివలోకంబున కుజ
ని యందు సుఖంబున దేవదేవుని సవిధంబున వసించి రెంతయు. ౧౭౬

క. చౌర్యశాస్త్ర మృతంబున, నార్యావిభుని కటచూచున ఘటట లభిదా
ధుర్యయు దీపంబిడియ య్యిర్వురు తత్పుర్య మహిమ నితకిచ్చి ముతై. ౧౭౭
వ. అతిదర్ల భంబగు మహాదేవు సన్నిధిఁ జేరిరన విని మహాత్ములమ్ము సీదోలం
దలు శివపుర్య మహిమంబునకు నాశ్చర్యంబు నొంది రెంతయు. ౧౭౮

* కర్ణకునికథ. *

గీ. ఋషులకీ కథకన్యాము నీశ్వరుడు, పలుకవిని, నామదేవుడు పలికెట్లు
నవనికూడలదేశంబు నందఁడనరు, భవ్యతరముక పిద్ధాఖ్య,కట్టణంబు. ౧౭౯
వ. అశ్వరంబున నొక్క చతుర్ధుకాదు కర్ణ కుండరుమహాబలుండు గలం దత్తుడు
గ్రామంబునందు నగరంబులాదుఁ జౌర్యరతుండై యొక్కనాడుచౌర్య లబ్ధం
బగు బహుధనంబు మత్స్యేశ్వరు సమీపంబున నిర్గత జలంబగు తటా
కంబునందరత్నిమాత్రంబు పాకమధ్యంబునఁ ద్రవ్వనిక్షేపించి యధేచ్ఛంజ
నిక్రిమ్యత మరునాడచ్చటి కరుదెంచి యాస్థలంబు గానక సతిభేదంబు నొంది
యందందు కడకంబు పరిశోధించి మాటిమాటికి నప్పుకంబు గొని పోయి
దూరంబునవై చియందొక చోటధనంబుగనియాధనంబునఁ జిరకాలంబుభోగం
బులను భవించి కాలపరి పాకంబున దేహంబు విడిచె నపుడు మహాత్ములగు
శివదూతలు చనుదెంచి యతని దివ్యవిమానంబున నిడుకొని శివ లోకంబున

కుఁ నోడితెచ్చి రా సమయమున.

౧౦౦

గీ. ఏనుశివదూత లనుజూచియూ మహాత్ముఁ డెవ్వఁడనవుండు వారునా, కీర్తి లుగిరి
శివతటాక స్థమంకంబుఁ జేచెనవల, దూరముననమ్మహాపుణ్య, గౌరి పమున.

వ. ఇతండు శివలోకంబుఁ జొందె. తడఁగఁబు లోకంబిది కేతనాదులనలంకృతాబ
య్యెననిన, వారల వచనంబులువిని శివపుణ్య మహిమంబు మనంబున సంస్తు
తించి యుచ్చటి కరుదొచితి నని యిట్లువామ దేవమీఁ నుడిపెన, నక్క న విని
యనంతరంబ సదాబిమండు సకలపాప ప్రణాశని యగు నొకతథ వదించె
నెంతయు.

౧౦౧

* శోభను చరిత్ర. *

మ. అవఁగఁగిల దేశమందు సుముకు, దాఖ్యంబు ప్రోహిష్టనం

దువసించునెడు శోభనాఖ్యంబు ద్విజ, న్ముదాతఁడెఁజేసరి

ద్రవిషాదంబున డప్పిసంతత ముపా, దానంబు గావించువే

సవిజీవించుఁ బురాంగణంబు నరబ్రహ్మ సంరక్షణ స్థేయమన్.

౧౦౨

వ. అచ్చటికి మాఁకవశంబున ముకుందేశ్వ రాచకమలా మడకగొళ పుష్పగిరి

సంతానజు లరుదొచి రా సమయంబున జలధరంబులు మహా రమంబుల డ

ర, భోరు నవర్షించె నయ్యడ వారలంగని శోభనుండు శీఘ్రంబులేచియుపచా

రంబు లొనచి మహాత్ములారా! దరిద్ర పీడితుండనై యిట్లువసియించు నా

కింక నైశ్వర్యంబు గలదెయనిన, దద్వచనంబులు వినియందొక్కశివద్విజుం

డిట్లనియె.

౧౦౩

ఉ. ఏనుశివార్చ కుండనగు, దెల్లరనంగురుఁ డన్వసెద్ధింక

దానుపహింతు పేరుశివ, భర్మియటాదురు నన్నునందరు

న్మాచుగనాదు వాక్యమున, మంజుసబుద్ధిని నాలకింపుమా

దానసిరుల్లుటొచుకడు, ధన్యుడవౌదువు నీవుభూసురా!

౧౦౪

వ. అనిన, దద్వాక్యంబులువిని శోభనుండు సంతోషించి కృతాంజలుండై భూసు

రేంద్రా! భవత్కృప నేను కృతార్థు డనైతి నిశ్చయంబుగ నెర్పినదనంబులు

వినిన, నిహమ్మత్ర సుఖంబు గలుగునది వచింపుమని సాదెకుఁ బ్రణమిల్లిన న

తనికి శివద్విజుం డిట్లనియె.

౧౦౫

గీ. ఏనుబూజించు శంభునకీర్తనలర, బుష్పవనములు నిర్మించి పూజనేయ

విరులుగొని తెమ్మునిరతమ్మువినలమతిని, విప్రు! నేడాదీనామగాట, విశ్వసించు.

వ. ఒక్కచింతంబున శివకటాక్షుంబు వలన భవదీయ మనోరథంబు పొందెను ననిన

నష్టధాన్యమున సంగీకరించి శోభనుండు పురపాహ్య ప్రిదేశంబున నొకపుష్పా
రామంబు నిర్మించెనంత.

౧౮౮

క. ననినెల్లడ కుసుమంబులు, ఘనముగ జనియించెనపుడు, గ్రక్కుననటకున్

జనులించి నురాధీశుండు, మనమున సంతోషమంది, మహిదేవునకున్.

న. మనోహారంజగు సుధారసంబాసంగి సుధామధు రోక్తి నతనికీట్లయె. ౧౯౦

క. చిరకాలమిచట భోగము, నురుతరముగ ననుభవించి, యొప్పుగనంత

న్దురపదముగు మత్పురమున, కరుదెమ్మని నతనిబిలిచె, నాదర మొప్పున్.

న. అపుడా ద్విజుండు సుకేంద్రుని వచనంబుల కియ్యకొని సంప్రాప్త మనోర

ధుండై పరమానందంబున సురపతిం బూజించె నయ్యగ్రామగ్రామ్యురస్వ

ర్గంబునఁ జేరెనంత.

౧౯౨

క. ధరణీసురుండు శుచియై, గురుహస్తమునందు నిడియె, కుసుమావళుల

స్పర్శపూతాత్పుండతఁడ, వ్యూహాన్వేనిపూజఁజేసి, విశ్వేశు శివున్.

౧౯౩

న. మఱియు భూవలితంబులగు ప్రసూనాంబులు గొనిద్విజుండాతండు పావన బగు

శివమూర్త్యాంబున నునిచిన నపుడా భగవంతుండు ప్రసన్నుండగుచు భూ

సురుంగని యిట్లనియె.

౧౯౪

మ. ధరణీజగర! నీవుపుష్పవన మత్యంతంబు నిర్మించిను

స్థిరభక్తి గొనితెచ్చి యక్కుసుమము, ట్టెన్నొంద నపికొంచుట

స్వరమప్రేమ ధరించితి నిరమునక భవ్యంబుగాఁగానత

ద్వరపుణ్యంబున నీవుధామణి సమస్తంబైన భోగంబులన్.

౧౯౫

క. అనుభవించి యంతంబున స్వర్లోకంబున కరిగియిద్రత్వాబుబొందియందు

సకలదివిజల చేతబ్రత్యహంబు పూజతుండవై సర్వైశ్వర్య సమన్వితం బగు

తైలానంబుఁజేరి విపుల భోగంబులు గాంచెదవు గాక యనిపలికి, నికట పరివ

తెని భవదునింగని యేకద్వచన ప్రకారంబున నితనికి ధనాబాసంగి తదా

జ్ఞమీరిక నివసింపుమని యక్కుబేరునకు నియోగించి మహేశ్వరుండు స

ర్వగణేశులతోడ శీఘ్రంబు యతథానాంబు నొందెనంత.

౧౯౬

క. సువిమల మతిశోభనుఁడా, శివధర్మిని జేరిమొక్కి, చెన్నుగభక్తి

స్థావర లోకరమాత్రన, శివకరుణసమస్తమిదియు, జేకురె నాకున్. ౧౯౭

మ. నిస్సంశయంబుగా నీవుగురుండవు. భవత్కృపనేను కృతార్థుండనైతి పుష్పా

రామప్రభావంబున మహేశ్వరుండు ప్రసన్నుండ య్యనిపలికి తదను మ

తినతండఖండితభోగంబులనుభవించియంతంబున నింద్రత్వాబుమొందిచిరకాలం

బచ్చట నుభరిచి తదనంతరంబ శివ సాలోక్యంబు వడసి పినపత్రహ్మ సాయు

జ్ఞానము గాంచు నెంతయు.

౧౩౪

క. ఈనీటి సదానందమున, సారతరంగైవ కన్యక, సుందరియై

స్నానగవిని యాపిర్చి, భూరితపోభావవల్ల, మునిముచుముఖ.

౧౩౫

* అత్ర సర్వజత్తును రాజచరిత్ర చెప్పబ. *

సీ. ఉర్విపూర్వమునఁ బ్రాప్త్యోప జేతాధిపతి సర్వజత్తు, నుపాధికాత్మకము

దనరాజునతనినిదనయులేకోత్తు, రశతమనమనెక్కిము, సర్వభక్తు

విదుముపుణ్యత్మునగువెలయుఁడక్కినను, పునఃపాపాత్ములైయహోభయము

బ్రహ్మ హత్యాచౌ, ర్యకదులును, గయమద్య పాపరతులు మాంస, భక్షకు

లును

గీ నగుచుఁబరపాదగిమానంబు, లలరఁజేసియెపుడుపదవంశపులునగుచుకట్టుమనఁ,

రాజుగని యాసుతులమహా, రాక్షసాభ్యా, రాక్షసుని శీఘ్రమునఁబలిది, హా

తుకాంబ. ౧౩౬

వ. ఇద్దురాచాగుల భక్షింపుచుని పలికిన, నపాపాత్ముల గ్రహింప నుత్సహి

చి చరణమస్తకంబు లొడిసిపట్టి దక్షిణ సముద్రంబునఁబడివైచిన వారపును

కాశీ త్రైతంబు నొనఁ బరమపావనంబగు కేదారంబున శివకోక ప్రదంబగు

దక్షిణ కైలాస బుర కలికోప వజ్రకలంబును రమ్యంబు నేకామేశ్వర ని

వాసంబునగు కాంచీపుర బురము, స్మరణ మాత్ర బుర మోత ప్రదంబ

గు సరుణాచల బురము పశ్చిమ మూత్రముక్తి ప్రద బుర శ్రీశైలంబు

నందఁ బుణ్యతరఁ బైనశ్రీవృద్ధాచలంబునందు, స్వాత్మశక్త్య మృతాస్వాదప

రమానంద నిర్భరు డై శంకరుగను నటించుచిదంబు సభను మహాపుణ్యంబు

గుమధ్యాట్టన బురము, శివప్రియంబగు కూభకోణంబునందుమఱియు దక్షి

నపుణ్యనగరంబు లెల్లెడలఁబడిపతన మాత్రంబుననందందుమృతులైరి. ౨౦౧

ఆ. ఎద్ది కారణమున, నిపుణ్యదేశంబు, లందుపాపచరితు, లయ్యునపగ

తాసులైరివీరలపుణ్యమహిమను, దివ్యరథములెక్కి, భ వ్యమహిమ. ౨౦౨

వ. ఈశ్వరాజ్ఞ పరమానంద భరితులై గగనంబున మనోహర లీలలంజను చు

న్న వారని మహా బలపరాక్రమములును మహాత్ములునగు శంకరకింకరులు ఋ

షులతోడ సత్యోకోకస్థితు డనగు నాతోడఁ బలికిరని యుత్రియసయె. ౨౦౩

వ. తత్రత్య ముసిపూగపులునుశివపుణ్య వాతుల పుణ్యకథలు పరస్పరాంబు నచి

చిరని చెప్పిపొరాణి కోల్తముఁడు సూతుండు శౌనకాదుల గనుంగొని వెండి

యు శీషపుణ్య కథకను దులుట్టనియె. ౨౦౪

* చోర కథ. *

క. సోరాష్ట్ర దేశమనును, చారుతరంబగుచు కరక, సౌజ్ఞపురముచే
 యాగునచట మరీతాత్ముడు, చోరుండొక్కఁడు వసించు, సువ్వనిరతమున్.

వ. అచ్చాపాత్ము షోక్కనాడు రాజపురోహిత భవనంబుఁబొచ్చి బహుభవంబు
 మృచ్చలించుకొని పోవు సమయంబుననుక్క బ్రాహ్మణుండు తానింగనికూ
 కలిసిన దురాత్ము డబ్బాసురుని శస్త్రమున వధించె నపుడు తదీయ ఘో
 మంబువిని గ్రామపాలుడు సత్వరంబుగఁజనియచ్చోరుని బంధించి రాజమ్రో
 లఁబెచ్చియొ నిచిన. ౨౦౩

క. నరపతి చోరునిగనుగొని, పురపాలురతోడ ననియె, బురమువెలుపటన్
 సరసిస్థితమై మకరము, నరులను గజలిచుదారు, ణంబుగ నెపుడున్. ౨౦౪

వ. వీనింగొనిపోయి దానికి నాహారంబుచేసి రండుపొండని యాజ్ఞాపించిన నృప
 తివచనంబులు విని పురపాలకులు గొనిపోయి గోహంబు ముందర నిలిపిర
 వ్వుడు. ౨౦౫

క. మకరమువానిశిరంబుచు, బ్రకటముగ వహించి తటము వజ్రకుండేర్చెన్
 సకలజనంబులు గని, సారెకునది నాశ్చర్యపడిరి, పృథ్వివీపతియున్. ౨౦౬

వ. మఱియుఁగోపంబున భటులం బిలిచి ఖడ్గాయుధంబుల దాని సంహరింపుడని
 ననారు దానను నృధాశ్రమంబుఁ బొందుటయు మహావరుండు చిస్మిత మా
 నసుండై. ౨౦౭

క. కలదేమొవీనికొనధ, బలమించుక యెడలలెస్స పరిశోధింప
 న్వలెననిన నుభటులట్లన, పలుమరుశోధించి రపుడు, పాధికపునాజ్ఞన్ ౨౦౮

వ. తిట్లుశోధించి యావధంబెద్దియు లేకుండుట విచారమనస్కుండై ధర్మాత్ముడ
 మహిషవల్లభుం డిట్లనియె. ౨౦౯

మ. తనభార్యామణి శీలముంగనిప్రమా, దంబుదుచున్ శక్రురా
 తినిలిసి పాధిపవల్లభంబునినుసంతేనిచ్చె నాసాధ్వికిన్

దనరంగావ్రుస గొండుసే నడిగెదన్ తధ్యంబు గాకీరమా

చనుసేకు న్వచియింప సత్యమిదియు న్సర్వంబు చిత్తంబునన్. ౨౧౦

వ. విను పాపిష్ఠుండగు నిచ్చోరుండు బహువిధంబుల నాచేత శాసితండయ్యె నట్ల
 య్యును మచ్చాసనంబు సర్వంబు వీనియందు వ్యధకంబయ్యె గదా గోహం
 బుమ్రోలగ్రహింప నొసంగిన ననియు వీనిభక్షింపక విడిచెనంత శస్త్రధనులు

శాసించిననీతుండు భయంకుడడయ్యె నిందులకు కాకనం దేమి యధాధికంబు
 గనుచువునునినన్మపతి యనుమతి శుకభిట్లనియె. ౨౧౧

* చిలుక రాజునకు చోరునిపూర్వవృత్తాంతంబు చెప్పుట. *

- సీ. వినుమహీసాలక విష్ణుంభుడను వైశ్య, తనయుడు కుశపురం, బునవసించు
చిత్రభాను సమాఖ్య జెలగునితంబువే, శ్యామతీప్రియతనమాకశంబు
చరియించ సంకస సుచితధనమెల్ల, నాశంబుమొదె సంతట వర్జితుఁ
డగుచునుజౌర్యంబు నుదా నాసక్తుడై, యందందు శతద్రగ సోదములను
గీ. జొచ్చిగృహముల యందును జచ్చుబెట్టి, యపుడు వ్యవధాన మైనచో సభా
ములను

మృచ్చిలిగ్రహించి వేశ్యలకిచ్చియిచ్చి, పచ్చవిలుకాని తూపులనాభబడలి.

- వ. ఇట్లప్పాపాత్ముడు గృహదగ్ధులు గావించుట నలనపశువులు బాలకు
లంగనలుబాహ్మణులనేకులు నగ్నిమడసి రద్దురాత్ములొక్క దివసంబునభు
జంగాఖ్యంబగు నొక్కమహాపురంబుదహించి బహుధేనువులముచ్చలిం చుకొని
మాగణంబునఁ జనుచుండ నందొక్క ధేనువుచిచ్చదగిలి తద్వ్యూహోగి పీఠ
యైయచలేశాఖ్య శంభుసదన సమీపంబునఁబడినందానిలేపశక్తుడుగాకయ
తండు దేవునకిది యర్పితంబు నయ్యెనని చానివిడచి తక్కిన ధేనువులం గొని
పోయి విక్రయించి నగరంబునవసింపు మ దైవవశంబున నిపుడు భవత్పురోహి
తుని భవనంబునఁ జౌర్యంబొనచి పురపాలకుల చేత బంధితుండై నీచే
తం జిక్కె నెంతయు.

౨౧౩

- గీ. పుణ్యశీలుఁడితండుశం, భునకటంచు, విడుచుధేనువు నచ్చటి, భృత్యజనులు
ప్రోచిశూలము ద్రయిడిరిపురహారులకి, పువొగితక్షీరమభిషేకమునకు నయ్యె.
వ. తత్పుణ్యప్రభావంబుననితనియందుఁద్వదీయశాసనంబుసర్వంబువ్యధాంబయ్యె.
శివపుణ్యమహిమంబత్యాశ్చర్యకరంబితండిటమీదభవత్పూజ్యుండగునితనిరక్షః
పిశాచచోరగణంబులు బాధింపవు. సకలభోగంబు లనుభవించి యంతంబున
నితండునిరామయంబగుశివలోకంబుఁ జేరిగోరొమంబులలోననొక్కొక్కకోటి
బ్రహ్మకల్ప సహస్రంబు లచటనసించి మజ్జియు పరమాత్మ సాయుజ్యంబుఁ
బొందుననిన శుకపతనంబులువిని ధరణీశ్వరుండు విస్మిత మానసుండై యు.
చోరునిజాసనంబున నునుచికొని ధనంబొసంగి గృహకళత్రాది సకలభోగం
బు లతనికి నొసగూర్చె బరమాహ్లాదంబున.

౨౧౪

- క. ధరణీనాథుడు పలుమరు, పరమాదర మొప్పనన్ను బ్రాధికంచినగ
ణారసాయ నమగుభజితో, స్మరవాళకాత్మన మనియె, జనననిత్యంబు.
చ వినుముగృహం! కేయరముకు, వేసుకమీరగ విష్ణులోకము

దనయుములోక మాతయగు, నబ్ధితనూభవ హస్త మందును,
డినసురరాజ పత్నిరమ, ణీయ సహర్షల లక్ష్మీకీ మువల
బునుఘటియించి చాలసను బొందెనుచోరభముల్ నెలంగిగన్.

౨౨౦

ప. ఆనయయంబున నరేంద్రా! నినుము విష్ణునాడు నికటాబున నిజభావలంగని మ.
దీయ పురంబిది యత్యంతాబలంక గొంపుడన విని యుగదిరనిజవల్లభుగా జూచి
విశేషంబేమియిప్పుడు నగరా లుకారంబు జేయంజని చెడ రనిన, హరియి
ట్లయె.

౨౨౧

* కపిలునిచరిత్ర. *

మ. వసితామున్ను సుపాశ్వకదేశ మునశా, ర్వర్యాఖ్య మాంట్టణం
బుననుండు న్కపిలుండనాగ నెకఁడు, స్మామీ సుకాభాసకుం
డనిశంబాతఁడు చౌర్యకృత్యమునన, తగ్గతంబు జేపించిన
ట్లచుజీవించుచు నొక్కభూసురుని యింటాబాడి యాంధేనువన్

౨౨౨

ప. మృచ్చిలిండుకొని పోయియద్దరాత్ముడా ధేనువుం బిదికి క్షీరంబులు గ్రోలి
తనగృహంబున నుండెనంత తద్వృత్తాంతంబు వినిధే చువుగల యజమానుండ
చ్చటి కరుదేర, తదాగమనం బొకర్ణింబి యప్పాపాత్ముండుపుర గ్రామాబు
ననొకగృహస్థు మంధిరంబున ధేనువుడాగ గీట్టి తానును బ్రచ్చిన్చ జేపూజై
యందునారాత్రియుండి ప్రభాతంబున నమ్మువపుం బోలు కొని మాగఁగంబు
నం జరుచుండ నాసమయంబున.

౨౨౩

క. యజమానుఁడు వానింగని, నిజధేనువు దోలుకొనుచు, నిభారకోపం
బుజనింపఁ జెప్పెధాత్రీభుజానకు తద్వృత్త మెల్ల, భూనగుడతన్.

౨౨౪

ప. అచ్చోరుని నేత్రోత్పాటనాబు సేయించె. తద్దూఱుంబున వాఁడు మృత్యుగడగు
టయు శంభుగణంబు లరుదొచి మనోహరంబగు విమానంబున నతని నును
చుకొని శివలోకంబునకుం దోడ్కొని పోయెద రిపు డతని మాంకం బగుట
మల్లోకంబిది యటంకరింపం బడియె నిరంతరంబత్యంత పాపరహితుండు నగు
నతనిపుణ్యాబు వినుము వచించెద.

౨౨౫

గీ. పణతియాతఁడుయజమాన,భ యమువలన,రాత్రిధే నువుగొనిపరగ్రామమందు
నెకగృహంబు లోపలఠాగియుండ, నపుడు,తద్గృహస్థుఁడుశివభక్తి,తత్పరాడు.

ప. తదనుమతితద్దేరువుగ బిదికి తదీయక్షీరంబులు గ్రోలెగాన యత్యుక్తానల
ద్గృహకలకలుషుండై యతఁడు శివలోకంబుఁ జెందుననిన నూకపునివచనంబు
లువిని యయ్యుగదిర శివపుణ్యాబు సర్వోత్తమాబు మనంబు నాడబందె నెం
తయె.

౨౨౬

అ. అనుచు శుకమునాశ్వ, మాలించినదనఁగి, శ-భువునానుగించు, సునుగించి
 తీరరాజుచునిది ధారుణివిభుఁడంత, భక్తియుక్తుడగుచు, బ్రహ్మచారి. ౨౨౯
 వ. శివపుణ్యము లనేకంబు లొనచిన్ శివలోకంబుఁజొందె బ్రహ్మచేత్తలారా: వి
 నుండు పేరొందు కథనచించెద. ౨౩౦

అతిరథునిచరిత్ర.

క. సునుతియనుమత్స్యవసుధా, రమణునకుఁదనూభవుండు రాజలుపంచా
 బ్జములందబుత్ప్రఖ్యాతముగాన తిరథుఁడనంగి, దనకుచుసిగులన్ ౨౩౦
 వ. ఆతండు తెకయవిభుత నూజను మేనక యనుదాని విఘ్నక్తుఁడగుగా వివా
 హబై జనకుననుమతి నపును హాశాలయంబున కరిగి యంగు పరమశోభ
 నుండె నయ్యుశ్వరుంగనిభక్తియుక్తుడగుచు, బ్రాహ్మిణి దేవాలయంబున కధి
 పతియగు వేదవిద్వక్యుండైన వేదధర్మియనువిప్రుని జేరి ప్రణామ బాసచిన్ బిసు
 నవ్విలయ, మహాత్మా! నీవునన్నెరుంగవకోయనినఁ దద్వచనంబులువినియభూ
 సురు డిట్లనియె. ౨౩౧

క. రాజకుమారునినిన్నును, గాజితసౌందర్యశాలి, రమణీయగుణున్
 భూజులెరుగు నురదరు, రాజునిన్నెరుగుటకుదె, ప్రఖ్యాతిముగన్. ౨౩౨
 ౨౩౩

వ. అనిన విప్రపుంగవునకు రాజకుమారుం డిట్లనియె.

క. నకునిపుడి జన్మంబున, జనులెరుగుట వింతగాదు సర్వజ్ఞతనె
 కునుగల్గె నెనిప్రాగ్భవ, మననెన్వ డనునెపుచు, భూసురవర్యా ౨౩౪
 మ. అనుచు రాజకుమంత మాళివచనా, బాలించి భూమిసురు
 డయెన్ ప్రాగ్భవ వృత్తముదెలియ శక్తిబానెయెవ్వనికై
 ననుసర్వేశ్వరుఁడక్కనాపుఁడుమహి, నాథుండు ధాతీసురు
 గని త్రాన్పెన్ సావధాన మతినాకర్ణిపునే, జెప్పెదన్. ౨౩౫

చ. వెలయురు గొడదేశమున, విక్రమసౌజ్ఞ మహాపురంబుతా
 నలగురునందు బాహ్మణుఁడనై మునుబాఖ్యమునందుఁదల్లిదం
 ప్రులున్ముతీబొందిరప్పుడొక, దుండునుబోషణ సేయమిన్ గుల
 స్థులుపరికించినన్న నొకశూద్ర దయామతిబెంచెనెంతయున్. ౨౩౬

వ. అగతినదియు నుమత్పాప లేశంబున మృణియయ్యె నపుడేరు జాలంబుల మీ
 నజాలంబులంబట్టి మృగయారతిమృగంబులఁ బొరిగొనిచండలులగూడి మధు
 మాసంబుల విక్రయించి జీవిపుడు నప్పురాబున హింసృతి నిట్లుగినా
 శమయంబుననీవుశివదేశనాథకంబుతంబూలంబుగొనుటకా పణంబునకెరు

దెంచి తదీయావస రంబుగ.

౨౩౭

క. వివళిత శృంగులమగుచును, మదగజమరుదేర, సకలమానవు లచటక
మదిబెదరిబారిరం, దందరిగినఁ బరచితివినీవు, భయమున నపుడుక. ౨౩౮

ప. తత్సంభ్రమంబున భవదీయకరంబుననుండి కాచంబొండు జారిపడిన బహు
విధంబుల వెదకినంగను పడదయ్యె నంత నీవుదేవున కపింపఁ దాంబూ లం
బు లేమికి విచారగ్రస్తుండవై యున్న సమయంబున. ౨౩౯

గీ. మధుసూక్తియింటి మరియెచునీవున్న, చోటి కరుగఁదేరి, జూచి నన్ను
కాచమడిగితీవు కడునిదియెసగిన, నృపతివగుదువనుచు నిట్లుపలికి. ౨౪౦

ప. అప్పుడేరునిన్ను గని ధారుణీశ్వరుడవైతి నేనియత్తరి నీకవశ్యంబుగాకాచం
బొసంగెదనని పరిహాసంబునఁ బలికిన. ౨౪౧

గీ. నృపతియగుటయు నీకిది యెంతయెక్కు, వనుచుఁ బల్కితి నీవప్పు, దంతికమున
నున్ననుత్కుటుంబిని యదినిన్నుజూచి, యట్లమద్వల్లభుడు నృపుడయ్యెనేని.

ప. అపుడతని కేనుమహిషినగుచు నన్నప్రకారంబున రాజపత్నిత్వంబు నాకు దు
లభంబగు నదిగావున నీకవశ్యంబు కాచంబియ్య వలయుననియె నివ్విధంబు
నమేమిర్వరమువినోదంబుగఁబల్కనీకోరినయట్లకాచంబొసంగి కాలవశంబున
చండాలవాటికిం బోయి యరిదొక్క గొమాయువు చేతసందప్తుల మగుచు.

గీ. తన్మహాబాధతాళక, తన్వితాను, ప్రాణములుగోలుపోయితి, మచటనీకు
శంభుపుణ్యముసలుపకా, చు బొసగు, మహిమరాజునై పుట్టితి, మత్స్యపతికి.

ప. మద్యాగ్ర యదియును మద్యాగ్రపరిపాలిని యగుటఁగేక యరాజ పుత్రికై
జనియించి నన్నభర్తగాఁ బడసె. భవత్సంభాషణ పుణ్యంబున నాకీపుడుపూ
ర్వజన్మస్మృతి గలిగె. గావుననీకిది నుడివెతి. శంభుపూజాధికంబు పేక్షి తంబైన
ద్రవ్యం బొసంగెద. ప్రతిగ్రహించి నీవునన్ను కృతాధుని జేయుమని పలికి
పత్ని సహితంబుగాఁబ్రణమిల్లి యబ్బాపాలుండు బహుధనం బాశివద్విజున
కుమెసరిగి నిజగృహంబు శీఘ్రు బుఁజేసిననీజనకులకుఁ దద్వృత్తాంతంబాత
యుయధాధికంబుగాఁ దెలిపిన పారలాశ్చర్యంబుఁబొందిరె తెయు. ౨౪౨

ఆ. అంతకొన్ని దినములరిగిననమ్మహా, యశుఁడుచతులగాంచె, ననఘమతుల
రాజ్యపాలనంబు రహిమీరఁ జేయుచు, శంభుపుణ్యములును సలిపెఁ బాల.

ప. ఇట్లు శివ పుణ్యంబు సలుపుచు బహుతర సంపదల, బాదలు సమ
యంబున నురేంద్రుండచటికరుదెంచి యద్ధరణీరమణు గనుగొనికసకమా
లికయుఁ జింతామణియు మెసరి మధుర వచనంబుల సంభాషించి క్రమర
న్వయంబుఁ జేరె దత్పుణ్యంబున కనుమోదించుచు. ౨౪౩

క. ధరణీపతి భోగంబులు, చిరకాలాబసభవించి క్షితిరాజ్యశ్రీ

భరమునచిపుత్రులందుక, తరుణీసహితంబుగాగఁగ, దన్వంతమునక. ౨౪౪

వ. రత్నశోభాఘ్రింబగునతిసుందరంబైన విమానంబధికోహించి శివభోగంబునకరి

గి శివప్రసాదంబునఁ బరబ్రహ్మ సాయుజ్యంబుఁ బొందెనని యిట్లు చెప్పిమఁ
టియు సూతుఁడు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె. ౨౪౫

గీ. అవనిసురులార! సర్వాసుహరిణియగు, కథయు వేరొందువినపితరుఁ శాతుకము

నవినుడుభక్తితోదీనిని విన్నజనులు, గాంతు, కిష్టాభి-ములును మోక్షంబు

తుడను ౨౪౬

* సూతుఁడుశౌన కాదులకుఁ బార్థివవికర్త నులకథవచించుట, *

చ. అమితతపోధనుండు బుగ, భాఖ్యుఁడు యోగిబరుండు పూర్వమ

య్యమర పురంబుఁ జేరఁద్రుద, శాధి పసూనుఁడు లేచి మొక్కిశీ

ప్రమునఁగృతాఘ్రింబాత్రుఁడయి, కాంచనపీఠ మొసంగిమోక్షుకే

లమరగ మోలనిల్చిన జయంతునినమ్ముఁ మానియిట్ల నెక. ౨౪౭

మ. ఏమిజయంత! నీజనకుఁ, డెక్కడపోయె వచింపుమన్నను

త్రామత నూజుఁ డిట్లనియె, దాపసమాళికి పాధి-వాఖ్యుఁడౌ

భూమిపనందనుక సచివ, పుత్రువికర్తుని నిర్వరకమహా

హేమవిమాన మందునిడి, యీశపదంబగు రాజతాద్రుకిక. ౨౪౮

వ. ఇపుడు దోడ్కొని చనియెద రది గావునఁ దత్సః దశక నాథకంబు మజ్జన

కుండుచనియె ననిజయంతుండు పలుకు చుండ నంతలో శచీనాథుండగు దేర

నమ్మునీం ద్రుంజితనింగని యెందుఁ బోయితినియడిగిన ను రేంద్రుండాయుష

భి మోగింద్రునకుఁ బ్రణవిల్లి యిట్లనియె. ౨౪౯

చ. ఘనులుకపదిక దూతలువి, కర్తను పాధి-పునిర్వృ రస్తుదం

బునరజితాద్రుకిపు శశి, భూషణు సన్నధి-జేషక-దోడితే

గనుగొనఁ దన్మహాత్మనము, కన్నులపండువు గాగఁబోయితిక

మునివరయందు పల్లనుమి, ముంగి-మొక్క-క పూజ సేయకక. ౨౫౦

వ. ఇట్లాలస్యంబు చేసితి సాక్షాదీశ్వర స్వరూపు లగు మీరరుదెంచినపుడు నే

నుపేక్షింతునే యనిన-నయ్యింద్రునకు మోగింద్రుండు మగుడియిట్లనియె.

గీ. వీమపుణ్యము చేసికొ యీ యిరువురు, శంభు లొకంబునకు, బోవ బా
రు మహిమ

శక్ర! విరుపిపు మదియును సత్యముగను, హరభటుల చేతనీవిన్న యవిధమును.
వ. అనినదద్వచనంబులు విని దివిజేంద్రుడుతాపసే ద్రునకు నిట్లనియె

* ఇద్రుడు బుష్పభయోగికి బాధ్యునివికర్తనుల పూర్వచక్రత చెప్పుట, *

క. కణకసూరజకారదేశంబు గలదజగతి, నచట విరటనామక పురమలరు
చుండు

దానికి ధిపతీయగురాజ, తనయుడొకడు, మరవికర్తనుడొకడుత, న్నగ్రోసు
తుడు. ౨౫౨

వ. వీరిరువురు పితృవాక్యోల్లాసము బొనరించెర తర బు ద్యూత కీడానక్తిందగి
లి స్వదేశ భ్రమలుగుదుఁ బరదేశ బు జేరి యందును ద్యూతమాణ ప్రవ
ర్తనంబు మానకదుజ్జనసాగిత్యంబున నశ్శయంబు అొనచుచు నిత్య బ
శేషజననచక్రంబున మించియనేక చోరులగుగావకొని. ౨౫౩

క. దురితాశయులా యిరువురు, సుగుదిరమగు కావపుణ్యముచొచ్చిరపుమత
స్కరులందరు ధనములుగొని, పురము, వెడలిచు గివే, భూ బలములక.

వ. అప్పుడా పాథికపుండుతాడుల భార బురు వికర్తనుండు పెట్టి గు శిరంబునవ
హింపుదుఁ బురంబు వెలుపల దూరంబు నని యొక్కడ భార బురు డి
చి నిమేషమాత్రంబు విశ్రమించిమగుడి యబ్బాంబు లెత్తుకొన నకు ల
గుచు నపుడొక పథికు డగు బ్రాహ్మణుని మాకిది శిరంబున నారోపి పు
మని పలికి పేటి యశోధి చిన. ౨౫౪

క. అందుననక్షరమై యతి, సు దరమగు పుస్తకంబుజూనట్టిన నా
నిదివిచి పెట్టి పూర్వముచందంబున మోచి కొనుచుజను సమ యమునక.

వ. పథికుడా బ్రాహ్మణుండు తుధార్తు డై వాక్కిట్లనియె. ౨౫౫

మ. ధరణీవిజయకరుడక శివాచకగుడ, గుడా డవళిక మేనదా
ల్లురహిక భూవిషితాంగుడ నుతా సుర్వపుడు గానుబ్ర
స్ఫురితాచారుడ నాకుతండులచ యం, బుద్ధానముం జేసినక
గరమక్షయ్య ఫలంబునకగును లోకఖ్యాతి గాఁబాధికవా! ౨౫౬

వ. అనినందద్వచనాబులవిని ప్రాధికాప్రవా బ్రాహ్మణున కిట్లనియె. ౨౬౫

క. భూతిబహులన రాలిన, కూత మలములుగ్రహించి యన్వలజనును
శ్యామరతమూటఁ బ్రి, యీత మలము మహా కు నిగ్మానుమన్వె, ౨౬౬

వ. అంతివికిర్తనూడు పేటియశిరగబున నునుచుకొని ద్విజునింగను గొని. ౨౬౭

గీ. భూసుగ! యనమర బగు, పుస్త్రుమిది, గైకొనుచుటాచు బలికిమాకలపచిత్త
ల వల జనంత శివభక్తుఁ డాద్విజుండు తండులమ్ముల యల్ల పుస్త్రక
ము గొనుచుక, ౨౬౮

వ. నిజమూదిరగలు జేరి యాతండు లమ్ములు పచనంబులు గావించి భోజించెపు
స్త్రులబుడు శివపురాణంబు లిఖించె శివభక్తగణ సహితృడైయనుదిసంబులు
తిపుచుండె నంత తత్పూర్వ ప్రభావంబున శివకూతలు శివాజ్ఞానమెంచిపా
ధికవ వికిర్తనుల ననిసూదర బగుచిత్రమహాసంబునునిచియన్స గోజనంబు
నట్టిప కిన్నరులు గానంబులు చేయజేస మందఱి సఖ్యాకంబులు మెగ
య శివగోకంబునకు గోడితెచ్చి డైవనిర్మితి డరమానుదంబునవారిరువురు
వసించె రె తయు. ౨౬౯

గీ. వీనువాని గనుగొని యన్వలజ, రంభావేదించి తత్పాదలము లకును
బ్రుమతించేసి తవాజ్ఞను బ్రమద మెసగ, యిండు జనుడొచి లిమునింప ను
దివిజంబు, ౨౭౦

వ. బ్రహ్మదిదేవగణ స్తూయమానులై వారిద్దరు శివ సారూప్యంబుఁ గొంది శంక
రాజ్ఞసుఖ బున నున్నవారని పలికి శివపురాణ మాహాత్యు బెష్వఁ డెరుంగ
నోపడు వామదేవుం డొక్కడెరుంగ నున్వె, ౨౭౧

గీ. అనువిని వామదేవుండు ననఘమైన, యొకకిధ వచించె వీనుల కుత్సవముగ
వినుసురాధీశ! శివలోకమునకు సరిగి, సాంబుగగన మధ్య తునిసగలుశివుని

అతిఘంటునకన.

వ. యేనుగిసి ప్రణమిల్లి పరమానంద భరితుడై కొంతసేపూడి యప్పుర బ్ర
హ్మంబు చేత విస్మయపడనై కామయాపినగుచు సచరింపునక్రమంబునభూ
లోకంబున కిరుడొచియందు నేక్ష్యోత్సవంబు గావట్ల దేశంబుగాంచి, ౨౭౨

గీ. అచటనన్వర్ణనావమై యతిశయిల్ల, నగర మొక్కటి సౌభాగ్య నామకంబు

- దనరునప్పు దినతిఘంటుడనగద్విజాడనిజగళధ్వనివెలయుచునఖిలదిశల. ౨౭౪
 మ. అతఁడుక బాల్యమునందుబాలకులతో, నత్యంతమున్దాశిసం
 తతముక్తకీడ యొనపుక నత్తని రథ్యామాగక మందక మహా
 న్భుత పుణ్యాతి శయంబు చేతఁద్రవిజగత్పూజ్యంబు రుద్రాక్షముక
 కుత్తుకంబొప్పగఁ జూచి శీఘ్ర మది గైకొంచుక నివోదంబుగక, ౨౭౫
 మ. శివభక్తుండగు నొక భూసురునకుక నెసంగినయతండు గొని రుద్రాక్ష మా
 లికొలంకృత మూర్తియగు నిజజనకునకుం జూపి తదనుజ్ఞాతుండగుచుదాను
 కంఠ దేశంబున ధరియిం చెనతిఘంటాహ్వయుండునుగాలపరిపాకంబున వాధక
 కంబుజెంది లోకంబున జనులకు దురత్రికమంబైనకాలధర్మంబు జెందినశివ గ
 ణంబులరు దెంచి యతని దివ్యవిమానంబున నిడుకొని పరస్పరంబ. ౨౭౬
 మ. ఇతఁడుబాల్యమందు నిచ్చెరుద్రాక్షంబు, శంభుభక్తుడైన, సద్విజనకు
 జనుపమానమైన యప్పుణ్య మహిమను, సాధ్యమయ్యెనుగ్వి శంభుపదము.
 మ. అనియిట్లు ప్రశంసింపుచు దోడి తేనతండతిఘంటాహ్వయుండ హరిబ్రహ్మాదీసక
 లదివిజ పూజతుండై విమానం బధిరోహించిదివ్య తెజంబునదశదిశలు వెలుం
 గింపజేయుచు చనుదెంచి నిరామయంబగు శివలోకంబుఁ జెందెనని యింద్రు
 నకుపామదేవుడు నుడివినయంత ఋషి సత్తముండు వృషభ యోగీశ్వరుండు
 శివ పుణ్య మాహాత్మ్యంబు దెలిపి కైలాసంబున కరిగెనమిషంబులోన, ౨౭౭
 గీ. సావధానంబుగామాని చంద్రులార! వింటిరెంతయు శివపుణ్య విభవమిపుడు
 ధన్యులైతిరి చాలతల్కధయు మరియు, వినుడు నుడువుదు మీకునువీనులలర.
 మ. అనినసూతునకు శౌనకాదు లిట్లనిరి. ౨౭౮
 క. శివపుణ్యాంబులు వింటిమి, శ్రవణోత్సవ మొప్పు సూతసర్వమునీచే
 భవినికృతార్థులమైతిమి, వివిధాభ్యాసములతోడ విస్మయ మొప్పక. ౨౭౯
 మ. శివ పురాణంబులు వినిన బహుచింత యజ్ఞులను పలు బెడ్డి సుభక్తులు నితి
 హాస పూర్వకంబుగా సకలుబిది కథింపు మన్ని ముఖివరు లడిగిన సూతుండు
 పరమహర్ష సమేతుండై యిట్లాయె. ౧౪౫
 మ. మునీంద్రు లారా! సాధుతరంబు భవత్ప్రశ్నం వినియు. ౧౪౬

- గీ. శివపురాణములను, జెన్నెందవినువారి, పుణ్యవైభవంబు, భూతలమున
నెంచశక్యమగునె? యెవ్వార్చితైనను, మున్నుశివుడుమదిప్ర, మోదమెసగ.
- క. గిరికన్య, యాచిమత్కథ పరమాదృతి నాలకించు, భక్తులకెలమిన్
స్వరనేత్రాంగ వికారము, లరయగ శ్రవణాంగములను నపును జనించున్.
- వ. అవిమహేశ్వరుండు పలికెగావున నివ్విధంబుననే శంభూమిత్రోతప్యండు మం
తప్యండును నిరంతరంబు నిగమాంతంబుల ధ్యేయుండునగు పురాణశ్రవణం
బునకంటె సన్యమార్గంబున నీశోపాస్తి లభించుమగావునఁ దత్సదృశ పుణ్యం
బుశ్రుతిస్మృతుల వెదకిన లేదు నిజంబిదియ. ౨౮౬
- క. అవిరతము శివపురాణము, లవనిన్ బతియించునట్టి, యనఘాత్మునకున్
శ్రీవణమొనర్చిన వాకి, శివకోకస్రాప్తిగలుగు, సిద్ధముగాఁగన్. ౨౮౭
- వ. అదిగావున విచక్షణులితర కృత్యములువిడిచి శివపురాణంబులె పఠింప నల
యు సాదరంబున. ౨౮౮
- గీ. ఇందుకితిహాసమొక్కటి, యెన్నఁబడియె, బ్రహ్మహమలఁజేతను బ్రధితముగను
మున్ను వ్యాసులచేపొట్టిఁజెన్నె సంగ, నాలకింపుడునచియింతునదియుమీకు.
- * శ్రీముఖుని చరిత్ర. *
- నీ సాల్వదేశమునందు, స్వర్గఖాడముబోలి, కామఖండఁబనాఁగలదుపురము
బ్రహ్మనిత్యములైన, బ్రాహ్మణోత్తములును, మనదానశౌర్యులు, త్పత్రియులును
ధనదునిమించిన ధనికులు, వైశ్యులు, సుగుణైకగణ్యులు, శూద్రజనులు
వెలయుదురచ్చట, విఖ్యాతమొరంగ, వ్రతపరాచరులుగుచుయతులుమఱియు
- గీ. బహులముగనువిద్యాధునా, బ్రహ్మచారు, లంధపంగుదీనుల సాధులప్పుంగు
హస్తజచులఁదల్లినబిడ్డలట్ల నాశ్రియించి జీవింతురనుదినం జెల్లవారు. ౨౯౦
- వ. ఇవిధంబున గృహస్థులనాశ్రియించి జీవించు యతీంద్రులలోన మహాత్ము
డొక్కసన్యాసి యుండెయ జయంబునుగాంచి దానజితేంద్రియుండను పేరఁ
బ్రసిద్ధుండై యుండు. ౨౯౧
- గీ. సర్వశాస్తార్థకో విదు, శంభుభక్తు, నఖిలసముదత్త విద్వాంసు, యతివరేణ్యు
నతనినడిగి హితాహితమగ్రజాతీ, జచులుపర్తింతురుతదుక్త సరణి నెపుడు.
- వ. ఇట్లుతదుక్త సరణి బుద్ధినడిచి సకలశ్రేయంబులొంది బహుప్రకారంబులబ్రా
హ్మణాది జనుల జితేంద్రియునిఁ బూజింపుచుందురు. ౨౯౩
- గీ. అందొకమహీసురన రేణ్యుఁడఖిలపేద, శాస్త్రవేత్తశుచియు సబాచారపరుఁడు
శ్రీముఖుండను పేరునఁజెలగుచుండు, నతఁడు సుగుణుల నెనఁసుండనుతులఁగనియె.
- వ. ప్రథమాండు శాంతుండతని తమ్ముండను శాంతుండునుజాముండనుజాముండు

నుసిద్ధుండు ప్రసిద్ధుండును కారణుడ కారణుండునువీ లెనమండ్రును వేదశాస్త్ర పారగులగుచు ముష్టిమాత్రోప జీవులై యొక్కనాడు హితాహితంబుగఁదలంచి మహాత్ముండగు జితేంద్రియుఁ జేరి.

౨౯౫

చ. అతనికి మొక్కి యందఱుకృ, తాంజలులై నిలువంగఁజెంగటన్
యతివరుఁడా ధరాదివిష, దాతృజులంగని పల్కెనోమహా
త్ముతనయులార! మీకుశుభమా?, భవదాగ మనప్రయోజన
స్థితినెఱిగింపు మన్ననువ, చించిరి నారువినీతులైకడున్.

౨౯౬

గీ. జన్మసాఫల్య మయ్యెనో, స్వామినేడు, తమకునిజముగ భవదీయ, దర్శనమున
పుట్టితిమిదరిదుగ్నికడు, పునయతీంద్ర!, యస్మదీయ దాద్యమె, ట్లెణగుచెపుమ.

వ. మామెల్లరకుఁగర్తానుసారంబుగ వాంఛలువేరయగునవి యెవ్విధంబున లభిం
చునిపుమ భవచ్ఛిష్యులమగు మాకు, దమపాయంబు చెల్పుమని యడిగిన త
ద్వచనంబులు విని యతీంద్రుం డిట్లనియె.

౨౯౭

క. మీరందఱు ప్రత్యేకమ, వారక వచియింపుఁజిపుడు, వాంఛార్థంబున్
సారమతిన్ తమపాయం, బారూఢిగఁగూర్తు సభిముతార్థంబులొగిన్.

౨౯౮

వ. అనినయతీంద్రుతోడ వారిలోనజ్యేష్ఠుం డిట్లనియె.

౩౦౦

గీ. భ్రాతలెనమండ్రుతోపల, బ్రథమభవుడ, నేనుకన్యకనుద్వాహ, మెన్నడగుదు?
నాకుగార్హస్థ్యధర్మమె, న్నడుఘటించు, యతివర! వచింపుమద్వాంఛితార్థమిదియు.

వ. అనంతరంబవేరొకండు పుత్రులనఁజేసిం చె. వేరొకండు వ్యాధి పీడితుండ నే
నుమద్రోగోపశమనంబెవ్విధంబున నగుననివేడె. మఱి యొకండు విష్యగా
వలయుననియె. సుంపదమొకండు గోఁ. ఒకండుయోగి సయ్యెదననియె. ఒకం
డుశరీరంబుతోడ శివలోకంబుఁబొందెదననియోచించెద ననియె. యొకండు
నిత్యజ్వంబభిల ప్పించెదననియె. ఇవ్వి ధంబునఁ బ్రత్యేకంబత మతమమ
నో రథంబులు దెలిపిన యతీంద్రుండు వారియధీష్టుంబులెరింగి మగుడివారి కి
ట్లనియె.

౩౦౨

గీ. వేదపారగుఁ డైనట్టి విప్రువలన, బుట్టితిమిమీర లెనమండ్రు భూతలమున
పొసగఁజేయుఁడు బహుశివ, పుణ్యములను, దాసశీఘ్రంబ మీ పాఞ్చ తము
లుగలుగు.

౩౦౩

వ. అనినవారు మగుడి యతీంద్రునిగని మేముదారిద్యపీడితులమై ముష్టి నూత్రం
బున జీవించెదము. తృణంబేని విడువమా కశకన్యంబగు. నిధానుల మెవ్విధం
బున పుణ్యకమణంబు లొనఁజేద మదిగావున మీరలు తాదృశోపాయంబు
మాకుకృపామతి వచింపు మనిన, వారల వచనంబులు విని జితేంద్రియుం డి

ట్లయె.

౩౦౪

గీ. విప్రసుతులార: భక్తితో వినుఁడుమీరూ, శివపురాణంబులెంతయుఁజెప్పఁముగను
దాసగృతపుణ్యలగుదుమధరశీతలన, వెరిగినంతనయతఁడొందుఁజెప్పఁఫలము
వ. అనినఁ దద్వచనంబులకు సంతోషించి భాసురాశ్మజలిపితమకు శేక్యంబగున
ని విశ్వాసంబు నందలూచి. ౩౦౫

క. మునివరమీ చెప్పినయది, మనమున శిష్టరజెయింప, వరాక్షంబురాణం
బునుజెప్పినభూ పురుషకు, ధనమొసంగఁగెక్కి లేన, తిరుకించుకయుక. ౩౦౬
వ. అదిగావున నీదృశులను గునూకు నే భూసురుండేని పురాణం చెట్లు నమిమ
నేమిసేయుదు మిదియెవ్విధంబున నగుననిన జిత్రేత్రియుం శిట్టనియె ౩౦౭

సీ. పుత్రకులార! యీపురికివ్వలఱుపిపు, రంబును నగ్రహంబు గలదు
భాసిల్లునచ్చట బ్రాహ్మణుఁడొక్కఁడు, కలిజత్తు నంగత్ర ధ్యాతాచారయ
శ్రుతిచారఁగుఁడతఁడు, సతతంబుశివభక్తి, జేయుచునిశ్చల, చిత్తుఁడగుదు
నందలిభూపురు లివ్విధంబున నెగు, హాపుణ్య శీటులై, యలరుచుండు

గీ. ధనుశిశము యమ్మహాత్ముల యంతికమున, శివపురాణంబు లొకలిజత్తు తాప
శించు

మొకకాచమునుస్వీకరించు డాహ్వంశతఁడు, శివభక్తులకుచెట్టునన్న మెపుడు
వ. తన్నుభాట్ల బువలనమీరలుశివపురాణంబులుశ్రీత్రపర్వంబుగ పినుం ననత
త్వచనంబులు విని బ్రహ్మచారు లమ్మునిద్రునకుఁ బ్రణామిల్లి తదాజ్ఞశీఘ్రం
బు ఋషిపురంబుఁజేరి కలిజత్తునకు మ్రొక్కితా శిష్యు లగుచు నందలి బ్రా
హ్మణోత్తముల తోడంగూడి శివపురాణంబులు విని నెంతయు. ౩౩౦

క. శివునిమనంబునఁ దలచుచు, శివచరితామృతము లానిచెవులనభిష్టా
ధకావితతి చేకురబహునియ, మవిధానంబునను, భక్తిమానసమూదాక. ౩౩౧

క. కలిజత్తును బూజింపు మ, నలవలువలహార్షి శంబునట్లుండగచా
రలకుంజన్మ శతాజిత, కలుషములు నశించెఁబ్రహ్మ గతిబహు శమానక.

వ. మత్తేయుఁబూర్వపక్షశేశం కునిబోలెఁబుణ్యరాశి సమృద్ధంబయ్యెనివ్విధంబు
నదురి తక్షయపుణ్య సమృద్ధులగుటయు నబుద్ధమి సుంకుమూరులు తమకొ
రినయభీష్టుంబులు బొందియెంతయు. ౩౩౩

సీ. లోగంబునొక్కొకరుగ్మూగుభాసిలై, దేహంబుస్వణక కాంతినిజలగ
స్త్రీకామితత్పుగాధిపురోహితుని నిలికన్నియలననించె గరిమెగనర
పుత్రాధికధరణి విభుఁడు ధనంబొసగిన పెద్దాడి పుత్రులప్రభుగనియె
విద్యాధికప్రాధిమ వెలసెవిద్యలునేరక, వాగ్దేవతాకృపా వైభవమున

గీ. రాజమృతుడౌట, రాజ్యభారంబు బూని, తత్పుత్రులు లేమి ముత్రులు తగిన
యక్తి

భద్రగజమును ప్రేరేపఁ బరగనదియు, రాజ్యము దురు రాజ్యాధికారమగుచున్నచే.

వ. మఱియు యోగార్థకి యోగంబు సిద్ధించె. నిత్యత్వంబుగోరు వాఁకిన్ త్యక్తంబుగ
లిగె. దేహంబుతో శివలోకం బఁజేయించు వాఁకి శివలోకంబు బొందుట సిద్ధించె.
నిష్క్రిధంబున వారలు శివపురాణ శ్రవణంబున నుత్తమగతిని జేసిరి. పశుపత్ని
మృగాదు లేనియు శివపురాణంబులు వినిన శివలోకంబుఁ బొందునంతయు.

గీ. విప్రులార! యధర్వణవేదమిట్లు, పలుకుసంశయమాత్మలో ఎలకును నెవ్వ

శివపురాణంబు లేచటవచింతు రాక్ష్య, లందుఁదృణగల్గములు నేనిబొందుముక్తి.

వ. అనియుట్లు దేవికి మహాదేవుడు నాదరపూర్వకంబుగాఁ బలికెనదిగావున శివపురా
ణంబులు విన్న, పఠించిన, యమృతములకు పరగతిగలదని యేమి సెప్పవలయు. ఎ
దెందు శివపురాణపఠ శ్రవణంబులు గలిగియుండు సందండు సాక్షాచ్ఛివ్రుండు
పార్వతీ సహితంబై ప్రసన్నుడగుచుండు, శివపురాణంబులు వినుపారికణా
యుగళంబునఁ బరమేశ్వరుం డంబికతోడ వసించు, పఠించువారల జిహ్వగ్రం
బున జగత్రయకృతాలయుండగు పార్వతీశుండు నిరంతరంబు ప్రసన్నమతినివా
సంబుఁజేయుచుండు.

332

సీ. శివపురాణంబులు, జెన్నొందవినువారి, పఠించువానిని బరమభక్తి,

పూజించుమతుల్యలు భువిలో నమనుదురుతమతమవాంఛితార్థములుబొంది

యెవ్వడాధన్యున కి పొందనన్నాది సంతృప్తిఁజేయును సంతతంబు

హనిచే మునులు దేవతలును సంతృప్తులగుదురు నిస్సంశయంబుగాగ

గీ. గుణవానికి గోభూషారణ్యసత్త్వ, భూషణములు కన్యాదానములు నెసంగు

శునులుకైలాస పదవినిగాంతురెలమి, భూతరమైనయట్టియప్పుణ్యమహిమ.

గీ. నాఁకి మొయ్యెసగిన సస్తువులువఱయు, శివున కపికతములెయగు సిద్ధముగను

కాకితమునందు మఱిపుస్తకమున నేని, హరపురాణంబుల లిఖించునాజనుండు.

గీ. ఎన్నియక్షరములు చెన్నొందుపత్ర పత్రముననన్ని యక్షరంబులకును

నొకటికొకటి కరయ నెక్కొక్క కల్పంబు, శివపదంబునందు జెలగుచుండు.

గీ. ఎవ్వరేనియు లిఖించి, యిష్టమలర, శివపురాణంబులనువరశీలుడైన కెరగ

భూసురునకొసంగిన మహాపుష్కరశ్రీమ, తనదుకులముద్ధరించునుదన్యముగను

వ. మఱియుఁ బుత్రపౌత్ర సమన్వతుండై యైహికభోగంబు లనుభవించి దేహంతా

బున దివ్యంబగు వ్యోమయానంబున వధివసించి శివలోకంబుఁ జేరియందుశివస

న్నిధినానందింతు రెంతయు.

333

సీ. శివమందిరముననే, యవనీసురోత్తముల్, భారతీసదీసంబు పరమభక్తి
 పరసుధా లేప పూ, ర్వకమువితానాను, అనలంకరించి, యందనుదిసంబు
 శివపురాణములుంచి, చెలవొందగీతనా, దిత్రముల్, ల్కమభూప, దీపములను
 నై వేద్యమిడిపూజ, నముఁజేతురాద్వి జల్లాతురు కోటి లింగప్రతిష్ఠఁ
 గీ. జేసినంతఫలంబును సిద్ధముగను, భువిని దేవాసురులకైన పొందరాని
 యఖిల భోగంబులును బొంది యంత నునను, వారలత్యుత్త మంబగు, వై
 భవమున. ౩౪౩

వ. కనకమయంబును కింకిణీ, జాలమనోహరంబునగుదివ్యవిమానం బెక్కిసిద్ధ వి
 ద్యాధర, లోకంబులఁబొంది యందందుమహా, భోగంబు లనుభవించి వారల
 చేత సంభావితులై, క్రమంబున నిగ్రదాది లోకపాలకులును నవ బ్రహ్మలు
 నుగావించు సన్మానంబుల నలరుచు, నలకుబ్రహ్మపదంబుఁ జేరియందుపరాం
 తకాల పర్యంతంబు నధిపతియిది యతనిచేత సత్కృతులగుచు నసంతరంబు
 వై కుంత భవనంబుఁ జేరి మహావిష్ణుసము లగుచుఁ జరకాలంబు నందలిభోగం
 బులునుభవించి, పిమ్మట స్కంద లోకంబు నుమా లోకంబుఁ గ్రమంబునం
 బొంది యంతంబునఁ శివలోకంబుఁ జేరి శివసన్నిధి వసిగతు రదిగావున శివపు
 రాణంబులు పారాయణం బొనరక వలయు నెవ్వరేని శ్రద్ధాగిహితులై శతి
 యించియు పఠియించక వినియు వినక యున్న వారు నిరయంబు గాంతు
 రెతయు. ౩౪౪

గీ. శివపురాణములును, శివభక్తులగువారు, నింపోసంగగడు ప,రింపఁగలయు
 వినగవలయుఁజాల, వీనులవిందుగా, మఱియుమఱియుభక్తిమానకెపుడు ౩౪౫

గీ. ఇతరశాస్త్రాన లోకన మేల? సతత, ముగ్రహారంబుల, వసింపనరుగనేల?
 పరమ పావనులగుశంభు, భక్తులకును, జాలుశివపురాణంబులె సద్గతికిని. ౩౪౬

గీ. వినక పఠింప కెలమియే, విప్రవరుఁడు, శివపురాణంబులనుపేక్షఁ జేతురిలను
 శంభుభక్తులై వారును, సత్యముగను, సములునున్వే శివద్రోహి, జనులతోడ.

వ. అనిపలికి నూతుఁడిట్లరునే తదాఖ్యానం బెవ్వరేని శ్రద్ధాగిష్ఠులై వినిన పఠిం
 చినవారికి సర్వపురాణ పఠనఫలంబు లంభించునే తదా ఖ్యానంబున కథలం
 బెరింగినవాఁడు బ్రాహ్మణోత్తమం డతండె మాన్యురిడు లోక పావనుం డతం
 డె సర్వతీర్థక న్నాత,యతండె సకలక్రతుదీక్షితుండు, సర్వదేవ ప్రియుండు, న

తండె శివునకు బ్రహ్మకు విష్ణువునకు ప్రియుండగుచుండు. 33౮
 ఉ కావునమానులార! కుతు, కంబుదలిఁకాగ నెవ్వరేనియుక్
 శై వపురాణముక్ సుగతి, సాధనముక్ శ్రవణోత్సుకంబుగా
 పావనశీలులై వినిన, బ్రతివహముక్ స్వరమేళు డిచ్చుశ్రే
 యోవిభవంబు వారలకు, చుర్చిదువందయ సేయుమోక్షముక్, 33౯
 ఎ, అనియిట్లు సూతరుండుచెప్పిన శౌనకాదులు సంతోష భరితులైరెంతయు, 3౪౦
 మ, ప్రణతవ్రత మనోరథ ప్రద!ను, పర్వగ్రావ కోదండభీ
 షణదోదండ! శశాంకమండిత జటా, సందోహ భూ
 షణ! నీహరిధరా ధరేంద్ర తనయా, సంశ్లేష కాతూహలా!
 యణిమాద్యప్త విభూతిబుధుర! సమస్తామ్నాయ వేద్యా! శివా! 3౪౧
 క, మునిబృంద మనశ్చాతక, ఘన! ఘన సారామలాంగ! కరుణారసవా
 రినిధీ! ము లువాగలున్మప, ఘనతరవాంచాథక్ ఘటన కల్పమహీజా, 3౪౨
 మాలినీ, దివిజమదవిఫాలా! దీన రక్షైకలోలా!
 కృతనతిసుర జాలా! క్షేమసంధాన లీలా!
 ప్రతిభయ నిజపాలా! ప్రస్ఫురజ్జ్వాల నూలా!
 హతసుమ కరపాలా! హస్తవిన్యస్త శూలా.
 ఇతిశ్రీసకలసుకవిజ నానుగ్రహ పాత్ర, కాస్య పసగోత్ర, కోడూరి యల్లనార్య
 పాత్ర, శంకరామాత్యపుత్ర, లక్ష్మణ్విక తనయ వినయవిధేయ బాలసరస్వ
 తినామాంక వెంకటాచలకవిప్రణీతంబైన శ్రీస్కాందంబను మహాపు
 రాణంబు నందు శంకరసంహితను శివరహస్య ఖండంబు
 సం దుపదేశకాండంబున పంచ మాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

అనంత

శ్రీ సాగ్రందమహాపురాణము

ఉపదేశ కాండము,

షష్ఠాశ్వాసము.

వైకుంఠ ! సకలహా,
భూవిబు ధోద్రాది దివిజ, పూజిత! త్రిజగ
త్పావన! మూల వాగలున్నవ,
సేవా సక్తాంతరంగ ! శ్రీశివలింగా !

- వ. అవధరింపుము శౌనకాదులు సూతున కిట్లనిరి. ౨
- క. శివపుణ్యంబులు పూర్వము, వివరింపగఁ బడియెనిక, వినియెగ సీముకొ
భువినెట్లు శివద్రోహము, అవి మాకుపచింపవయ్య, యఖిలము చెలియక. ౩
- సూతుఁడు శివద్రోహములను శౌనకాది మహర్షులకు విప్పించుట.
- వ. అనినసూతుఁ డిట్లనియె. ౪
- క. ఓయార్యులార! వినుఁడీ, యాయవనిశి వాపరాధ, మించుక మేనికొ
జేయఁగదగ నాద్రోహము, ప్రాయశ్చిత్త శతము అనుభాయక నువ్వె. ౫
- క. శివశాసన కరిముఖశర, భవగురు భక్తప్రజముల, సాలిధనంబుఁ
భువిసప్త మొనఁచికనమా, నవ్రుదశివద్రోహియతఁడు సరకమాలుబడుక. ౬
- వ. అదిగావున దదీయ ద్రవ్యంబు లుపేక్షప్ర జ్ఞాపౌష్య భక్షణాదుల నష్టంబొ
నపకరాదట్లొ నచికన నదియ శివద్రోహంబగు. పరులుగొన సోపునఁడజూచి
యూరకుండుట యుపేక్షయనంబు, నన్యలపహరించు చోమూఢత్వంబున
విచారింప కుండుట యేని, తత్పరి పాలనా నలసుండుటయు బ్రజ్ఞాపౌష్యం
బుని చెప్పఁబడు. తానుగొని యనుభ వించుట భక్షణంబుని యెన్నంబడు నిష్ప్ర
ధంబున నయ్యార్వర వస్త్రాభరణ ధన ధాన్య భవనక్షేత్ర వృక్షరామ వానీ

- కూప తటాకాదుల నాశంబునెందించు వాడు శివద్రోహియగు నెంతయు. ౭
- సీ. ఆశివద్రవ్య వి, నాశకునంటిన, వానిచెంగటనున్న వానివినిన
వానినిగనుగొన్న, వానితోనుడివిన యతడు శివద్రోహి, యగునిజుబు
శర్వాదులార్కుర శంభుమందిరముల, విప్రజనగును వేదములును
భస్మరూద్రాక్షమల్, భగవాగమంబులు, శివపురాణంబులు శివునివస్తు
- గీ. వెద్దియేనియునిందించె, నేనియతడు, భువినిశివద్రోహియండ్రుతచ్ఛవణవీక్ష
గాంగసంస్పృశనాదిజేయంగఁబూను, నాతడుశివద్రోహియెయగుతలంప. ౮
- క. ఇలనయ్యార్కుర సదనం, బులయందును దీధకములును బుష్పద్వానం
బులుమరి శివసంబంధి, స్థలములను చ్ఛిష్టముమియు జనములు తలపక. ౯
- వ. శివద్రోహులండ్రు అట్టివానిదశకనస్పృశనామలజేయువాడును శివద్రోహి
యగుశివద్రోహులైన పాపిష్ఠులుకొందరు నేటికిని ఘోరనరకంబుల యందు
యనుకింకరులచేత బాధింపబడి యెదరు. వానికొండర వచించెద వినుండు.
కీలకుని చరిత్ర.

- వ. గదేశంబుందున, వార్యబలుడు, కీలకుండను నొకమహి, పాలు, డలరు
నాశరేంద్రుడు రాజగిర్యాహ్వా,యంబు, పట్టణ బేలుప్రఖ్యాతి బరగదిశల.
- వ. ఆమేదినీపతికి మహాపనికమ శాలులైన కుమారులు పాపజిత్తువీరజిత్తుశూ
రజిత్తు ఘోరజిత్తులను వారలునలుగురు గలిగిరి. వారలుతపంబున మహాదే
వు బ్రసన్నుజేసి కొని సర్వశత్రు సంహత తమంబగు బలంబు జెంది సక
లదిగ్విజయంబు గాంచివివిధ సంభారంబుల తోడరాజసూయమహాసవనం
బొనచి-మహాబలులు పితృవాక్యమతిక్రమింపక పండితులైయుండిరెంతయు.
- క. అనఘమతికీల కుడుత, జ్ఞనకుడు, గోకణమునకుఁ, జని శివరాత్రి
ఘననిష్ఠమహేశ్వర పూ,జను, శివరాత్రివ్రతంబు, సలిపెను భక్తి. ౧౩
- వ. ఇట్లు సలిపి యన్మహాత్ముడందుషణ్ణాసంబులు త్రియంబకు సారిబునిహృ
దయకమలంబున ధ్యానంబుఁ జేయుచు నియంబంబున నుండెనంత. ౧౪
- గీ. అతని నలువ్రురు నుతులునై, న్యములతోడ, నటకుఁ జనెతండ్రోహిని, పట
హవాద్య

రవములు చెలంగని జమందిరమున జేచి, రంతసింహాసనంబున నధిపసించి.

వ. అన్ము హివాలుండు నిజభటుల యథా స్థానంబుల క్కుబనిచి తనూజుల గృ

హంబుల కరుగని యోగించి తానునునంతః పురంబునకు జన సిద్ధియించు
సమయంబున పురమధ్య స్థితుడైన రాజగిరీశ్వరుం బూజించు శివ ద్విజులు
శివపూజా కరుండగు నబ్బురాలుం గనుగొన వచ్చిరప్పుడు. ౧౭

క. వచ్చినయా శివవిప్రుల, సచ్చరితుఁడు రాజుగాంచి, సంతసముమదిక్
హెచ్చగ కుశలంబుగుచు, మచ్చికగలుగుగఁ బలికె, ముజులఘణిలేక.

క. రాజకళాధరుడగుశ్రీ, రాజగిరీశ్వరున కిప్పుడు, రాజల్లుంగా
పూజలు నడుచు నె?పురహర, పూజాసంసత్తులార! భూసురులారా! ౧౮

వ. మఱియించు కేని యుచ్యూనంబు లేదు గదాయని యడిగిన యమ్మహాభుజున
కు శివద్విజుం డిట్లనియె. ౧౯

గీ. నీప్రభావంబు చేతను, నృపతివర్య, మిందుధరుడగు రాజ గిరీశ్వరునకు
నడుచు బూజలు న్యూనంబు, పడక నెపుడు, పూర్వమట్లప్ర సన్నతఁ బొలు
చు శివుడు. ౨౦

వ. ఇంక నేమంటే నిభవత్త నయులు, శివ ద్రోహంబుల కాస్పదంబై రెంతయు.

ఆ. అనుడువారివచన, మాలించినరపతి, యనియె మనములందు, కిరుకబాడుమ
శివునకేమివారు చేసిరి ద్రోహంబు, శంకవిడిచి చెప్పుడు సాధులారా! ౨౧

మ. అనియట్లాడిన ధారుణీప్రు వచనం, బాలించి యావిప్రులున్
జననా ధోత్తముతోడ బొక్కిరిన, రేళా!వీర జిత్తుండు నీ
తనయుడాత్మ గృహేశు మందిరము, నందూ బొప్ప, నిర్జింపగా
వనిచెక భృత్యుల నిష్ఠికాశతయుగం బత్వంతమున్ దేవగిల్. ౨౨

వ. అప్పుడేము శివద్రోహంబు వలదని వారించిన దురాత్ముఁడగునతని యధికారి
భారియను వాఁడుమావచనంబులుల్లంఘించి మెల్లన తత్త్రియాని రతులగు
విచింత ప్రముఖు గు భటులను మాతోడ. ౨౩

క. రాజద్రవ్యము సకలము, రాజవియుంగొనినదాన రాధేదోషం
భోజగతీసురులారా! మీజడబుద్ధులను మానిమిరుంజనుఁడీ. ౨౪

వ. అనియద్దురాత్ము లిట్లువలికి యిష్టికలు గొనిపోయి రపుడు మేమును వారివెం
టజని వీరజిత్తుంగని యావృత్తాంతం బఖిలంబు వచించిన నతండుపేక్షఁ జేసె
నెంతయు. ౨౫

గీ. అప్పుడుదుఃఖంబు మదిలోన, నంకురింప, జనియథా యథముగదాముసాధ్య
సమున

నిమ్మహాసాతక విశుద్ధియెటుల గలుగు, ననుచుచింతను బొందితి నునుదినము,
 గీ. అట్లు ఘోరజిత్తు శివాల, యంబు నందు, నున్న యున్నత చూతంబు నొందునరికి
 యాగ శాలకుఁ గావించెనతీమనో హారంబు గాగను దుర్బుద్ధిరాజవర్యా. ౨౮
 వ. అపుడేముం గనుంగొని శివాలయమధ్య గతులై ననీ వృక్షంబు చేదింప వల
 దు. దీనమహా దోషంబు గలుగునని నుడివిన ఘోర జిత్తుండు యాగ శాలా
 ధణంబు నిదిభేదించెదమొదల దోషంబేమి యని పలికి మమ్ము నిరాకరించె
 నెంతయు.

ఉ. పూర్వదినంబును బ్రధిత భూరిబలాధ్యుడు శూరజిత్తుబల్
 గర్వవెసంగ దీక్షునధి కారిని, నెక్కనితేరఁ బంపియూ
 శర్వనస్త్రప సూనమాలు, సంతస మొప్పు ధరించె నెంతయున్
 కర్వసుఖాశు వక్త్రయగు, భామిపితృడను పాపచిత్తుడై. ౩౦
 వ. అపుడేముంగని నిషిద్ధకృత్యంబిది వలదనిపలికిన బాపాత్ముండా శూరజిత్తువి
 నండయ్యె నేడు నవ్వనంబున బుష్పంబులు గొని గృహంబున కరిగె నివ్వ
 ధంబున భవత్తు నూజులు మువ్వరు పరమాత్ముండగు శివునకు ద్రోహంబొన
 చిఁకరి. కృత్యంబులుగని విమల మనస్కుండును శివకార్య విచారకుండు నగు
 వీరవత్తుండు ప్రాణంబులు విడిచె. శివవృక్ష పోషకుండగు మాతాకంఠుం
 డును నిధనత్వ మొందె. ఇన్నిధంబు ననె పుష్పవన పాలకుండగు విక్రమకే
 షరియు సహాశివ పరాయణుండై ప్రాణంబులఁ ద్యజించెనట్లు, మువ్వరుమ
 హాత్ములు చనినను ప్రాణంబులు విడుప మాకశక్యమై మీసన్నిధి కరుదెంచి
 వచించితి మనిన నవ్వత్తుంతం బుతయు మహిపాలుండు విని, కరంబుల శ్రో
 త్రంబులు మూసి పాపచిత్తుని బిలచి యతనిచేత యక్కు మాకులమువ్వర
 తావింది పరిచర్యా పరులగు పాపాత్ములైన తద్భటులఁ దిట్టువారి కందరికినా
 జ్ఞగావించె నెంతయు.

క. ధరణీకాంతుడు గనియ. ప్సరహారు సదనమునునుతుని పూజాగృహమున్
 వరయాగ శాలయెందును, గరిమెం బెరికించి యప్టికలు వృక్షంబున్. ౩౨

క. ముగడిగొనితెచ్చి నూతన, ముగశివ మందిర మొనర్చి, భూపాలుడుతో
 శగృహంబుననున్న ధనం, బ గణితముగఁదేరబాచి, యాక్షణ మందున్. ౩౩

వ. అతిమనో హరంబైన, రుండ మాళికయు గటక మకుటా భరణంబు నిర్మించి
 పరమేశ్వరున కభిషేకంబు నైవేద్యంబును గావింపజేసి యబ్బూషణంబును

శ్రీస్కాంద మహాపురాణము

హేశ్వరుల కలకరింపజేసె నివ్వెధుంబున శివదోహంబునకు నిష్కృతిజేసి
యుమహిత పశ్చాత్తాపంబున. 3౪

క. దేహత్యాగము దక్కగ హహనిష్కృతియుఁ గలదె యరయంగిశివ
ద్రోహంబున కనిమదిలో, నూహించి మహావిరిక్తి, యొదవగనపుడు. 3౫
గీ. భార్యయగురత్నవల్లియుఁ బాపంబు, లిరువురునుమోలకైదడవియ్యవచ్చి
ప్రజ్వరిల్లెడు వహ్నిలోఁ బడియెనతఁడు, శివకుగాత్పర భావనఁ జేసికొనుచు.
వ. అపుడతఁడు దృఢనిశ్చయంబు నలన పావకుండు సలిలంబునంబోలె నతి శీత
లంబై యొప్పె. గతప్రాణులైన వీరప్రత మాతాండ విక్రమకే సరులనుసం
జాతచేతన్ములై యాశ్వరాజ్ఞ లేచి యతని ముందరమగుడి నిలచి రెంతయు.
చ. కురిసిరి పుష్పవృష్టి సురకోటు, లుమోసెను దేవదుందుభుల్
పురహరుడప్పుడు రజత, భూధర సన్నిభమైన యవ్వృషే
శ్వరుపయినెక్కి భూతగణ, సంఘముగొల్వంగ దేవితోడస
త్కరుణ ప్రసన్నుడై నృపుని గన్గొనిపల్కె సుధారసోక్తులన్. 3౬

గీ. అహహభవదీయ బుద్ధియ, త్యంత పుణ్య, సర్వలోకాతిశయియోజనవరేణ్య
నీసమానులు లేరెందునిస్తులముగ, భక్తినినాయందు నీకును బరగుగాక. 3౭
వ. నిష్కంఠకంబుగా నీవనేకకాలంబు రాజ్యంబుఁజేంది వినీతులగుపుత్రులంబడ
సి మదీయ పుణ్యంబొనర్చి సకలభోగంబు లనభ వించి యంతంబునమత్తు
దంబుఁ జేరుమని మహాదేవుండు యంతథానంబు నొందెనపుడు. 3౮

వ. మఱియుహరియుఁ బ్రసన్నుడై భార్య సహితుఁ డగు నష్టహాత్మునకు వి
మానంబు నొసంగిన నసంతరంబా శక్రుండు ప్రసన్నుడై యతని పుత్రున
కు గజోత్తమం బొసంగి కీర్తింపుచు దీవెనలొనర్చి స్వలోకంబున కరిగె.
ఇవిధంబున సకలదివిజులచేతబహుమతుండై సంతోషంబునగృహంబునకరిగి
భార్యపుత్రులతోడ నఖండిత భోగంబులనుభవించి మగుడి శాస్త్రార్థకోవి
దులు వినీతులగు పుత్రుల నుత్పాదించి శివ పుణ్యంబు లొనర్చి మోక్షంబుఁ
బొందె నెంతయు. ౪౦

మ. శివధామాధము దెచ్చియున్న యిటికల్ చెన్నంద దెమ్మన్నయా
యవివేకాగ్రణి వీరజిత్తుడుతదా జ్ఞాధీనుడౌ భారిహ

నిరచకారకులైన భృశ్యజచులై తేదండ నల్లాంబులు

బుద్ధివివంతం జరిదండిదాడ నిచయాబుక్ ఘోరముక్ బొందుచుక్. ౪౧

వ. నేటికి మహా యాతనలననుభవి పు చున్నవారు శివాలయభూమహచ్ఛేదనం
బుకొఱకాజ్ఞాపించిన మహాశివద్రోహి ఘోరజ్జిదాజ నందినుండు వానియ
ధికారి యగ్రముండుతరుచ్ఛేత్తలగు శశపూర్వకులునుయత్కుగ్ర నరకంబులఁ
బడి యిదివరకు దుఃఖాక్రాంతం లగుచున్నవారుపడియును. ౪౨

గీ. పురహరో ద్యాన వనసూనములును ముడుచు, శూరజ్జిదాజ సుతుడు ద
త్సుందరి యును

వారియధికారిత్వము వానిభటులు, నధికతర బాధ బొందిరి, య వనియందు.

వ. పరలోకంబున యమకింకదుల చేత పీడితులై తీవ్రనిరయంబులఁ గ్రాగుచుదుః
ఖంబుబొందెదరిప్పటికినద్దురాత్ములందరు కల్పకోటిశతంబులకై న నిరయాంభో
ధిపారంబు బొంద లేరు నిశ్చయంబిదియు. ౪౪

శా. ప్రాయశ్చిత్తము నర్వపాపములకా, పాదితు రుద్విస్థలిక్
భూయప్రాధి శృతిస్మృతివ్రతతిశం, భుద్రోహ మొక్కింతకుక్
ప్రాయశ్చిత్తముఁ బల్కరై యిమునులుక్, పౌరాణి కుల్గావునక్
హయెన్నంటికిఁ గాయపుగ్ర నరకప్రాప్తుల్, శివద్రోహికిక్. ౪౫

క. మదనారి వనములందునఁ గదళీఫలములనుగొనిన ఘనతరకలుషా
స్పదులకథల్ వచియించెద, ముదమున వినరఁ బుష్పయిపుడు, మునివతులారా!
విధాతృ చరిత్ర.

క. పేరువిధాతయనంబు, ధీరమణుం డలరువంగ దేశముసందుక్
ధీరుండతఁ డఖిలాస్త్రవి, శారదుఁడు ప్రదాత సత్యసంధుఁడు జగతిక్. ౪౬

గీ. ధర్మ సరణినిదప్పక ధరణియేలు, చుండేనాతఁడు తత్సభకొక్కసాడు
వజ్రసభకుబృహస్పతి వలెనువచ్చె, నారదుఁడుగాన విద్యా విశారదుండు.

క. కనియ మ్మానివరేణ్యుని, జనపతిశీఘ్రమునలేచి, సాష్టాంగంబుక్
ప్రణతిఘటించి మహాభ, క్తినిమహాని కిపీతమిదియె దివ్యతరంబుక్. ౪౭

క. ఉపవిష్టుడైన మునిదా, నృపమణియజలిఘటించియనియచుదాహ
కృపటిమ బ్రహ్మతనూజున, కిపుమక్ స్వాగతమెనీకు ఋషికులతిలకా.

గీ. నీదుదశఁ నమగుటయు నేను నేడు, గృటిధన్యతవచ్చిన కార్యమెద్ది

- యధా కృపనాకునానతి, యంగవలయు, సవిననారదుఁడిట్లనె, నవనిపతికి. ౬౧
- ఆ. కార్యమొకటివేరె, గలదె నీతోడనె, భాషణంబుదక్క, పాధి వేంద్ర! ౬౨
- స్వగళగతునినీడు, జనకునిసంజేశ, మేనుజెప్ప, వచ్చితిటకునిపుడు. ౬౩
- వ. మీతొడ్డి సుధర్మా సీచుండై నీతోడ నహారాత్రంబు పుణ్యంబు సలుపు
ము. పుణ్యంబున మనుజులు స్వర్గతిం బడ యుమరని యిట్లు సెప్పు మనె
నెంతయు. ౬౪
- క. క్షీతిపునితోనారదుఁడి, ట్లతేశయముగఁ బలికియంత, నంతికమునసం
స్థితుడైన తత్పురోహితు, కుతుకంబున జూచిపలికె, గురుతరభవితే. ౬౫
- చ. వినుము మహీసురేంద్ర! జము, వీటవసించి తదీయ బాధలక
దినదినమోచికె-యోచికడ, తేరని యాపదదీచుఁ జూచుని
జ్జనకుఁడిలాత లంబునకుఁ జయ్యనరాగను నన్ను గాంచిన
దనములుచేసి యోమునివి, ధాతృమహీంద్రుని సత్సభాస్థలిక. ౬౬
- క. చేరితివేనియునా, దుకు, మారుం డజితండు, సుగుణ, మాన్యుఁడు గలడు
దారాజన్య పురోహితుఁ, డైరూఢిసమస్త దిశల, బ్బాతి చెలంగక. ౬౭
- వ. మునీంద్రా! నేనుకుపు నచనంబున నతనికిఁ జెలుపుచున నేనిట్లంటి. ౬౮
- ఉ. ఏనిపుకా విధాతృ సభ, కేగెదనందు భవత్తనూజాత
నేనువచించు నధిమది, యెయ్యది? పల్కుమటన్న, నపునా
తోననె, నీదుతొడ్డిబహు, దుఃఖుఁడై కడుధూతక వృత్తి నెం
తేని పరిగ్రహించితిని, నేకధనంబులు లుబ్ధబుద్ధిన్. ౬౯
- మ. అకటా! లేశము చేయనైతి గద! పు, య్యోబేను మత్పుత్రకుం
డొకయింతైనను నామనంబెరుగ, తోహోసంచితద్రవ్యముల్
సకలంబయ్యన కేరుజెప్పకనివా, సస్థూణ మూలంబునం
దకడుందాచుచు కార్యమెద్దియనిచిం, తంజేయ నన్నత్తలిక. ౭౦
- క. అంతకభటు లపుడుశమ, నాంతికముం జేచిక భీష, నాకృతులై పా
ధింతురు దినదినమునున, త్యంతము నటుగాన మ్రొక్కెదక నీకిపుడుక. ౭౧
- వ. మదాజిత ధనంబులుగైకొని శీఘ్రంబున గోదాన భూదానకన్యా దానము
లంజేయుము. గంగాదిపుణ్యనదీ తీరంబుల సమృతాపూప సూపాద్వ్యంజనస
మంజస మృష్టాన్న దానంబుల బ్రాహ్మణ సహస్రంబుల సంతృప్తి జేయుము.

ఏయే పుణ్యంబుల నిబ్బాధ దొలంగి నాకలోక సుఖంబు గాంచెద ? ము
నీంద్రా! యట్టిపుణ్యంబు గావింపు"మని భవజ్ఞనకుండు నీతోఁజేష్ఠునియె
కనీమనోను సారంబుగాఁ జేయుమని యావిధాత్య పురోహిత నందనులకుఁ జె
ప్పినారదుం డిచ్చావిహారంబు దివంబునకుం జనియెనంత.

౨౧

గీ. ఆధరిత్రీశుఁ డతనిపు, రోధ సుతుండు, మాటిమాటికి నాశ్చర్య, మగ్నులైరి
తలచితస్సుని వచనముల్, తమపితరుల, వాక్యగౌరవ మెంచుచువారలపుడు.

గీ. ధర్మపరులైరియజితుండు, తండ్రిమున్ను, గృహస్థాణమూలంబుదండనునిచి
నట్టిధనమును మఱియుపు, ణ్యాధకముగను, జాసంగిన ధనము సర్వస్వమ

దియు. ౨౩

సీ. కైకొనిచనిము, గంగాది నదులందు, దివ్యంబులై నట్టి తీర్థములను
కాశికాంచీటియా, గావతికాదిను, తేత్రంబులందున, క్షీణమహిను
కోటికన్యాదాన గోభూహిరణ్యాది, దానంబులనిధిసం, తపణాంబుఁ
గావించి బధిరమ్మాకానాధదీనాంధ, జనులకునిండార ధనములొసఁగి

గీ. మఱియునిర్మించె నందందు, మాగణములను, మంటపంబులు పానీయ, మంది
రములు

ఘనతటాకంబులణావ కల్పములను, నిరుపమారామ నాటికానివహములను.

గీ. ఒక దినంబున నజితుండు, నొక్క తీర్థ, ఘట్టమునఁ జేయుఁ బుణ్యంబు క
తన దొలంగి

సరకమాతని జనకుఁడు, నాకలోక, మొందెదివ్యవిమానంబునొనర నెక్కి. ౨౪

త. సురతరుణీ పరివృతుడై, చిరకాలము స్వర్గసుఖముఁ, జెందెనుసుకృతాం
తరములొనరించె నెవ్వియు, తరతరములదాన సుఖవి, తానముగాంచె ౨౬

వ. ఇవిధంబునఁ జిరకాలంబు నదీతటంబుల పుణ్యంబులెన్నెన్నియుఁ జేసిసంతా
పంబుననాద్విజుండు నొకకాలంబున వింధ్యసాదంబున నిజాంభోవగా హనప
రశర్మదయెన నర్మదంజేరి కృతస్నానండు దేవరుషి తపణాంబును సంధ్యాది
విధులను దానంబును బ్రాహ్మణ భోజనంబును గావింపుచు నంద జితుం డొ
క్క దినంబున ఘృతసూప ఫలభరితంబుగా భూసురులకు మృష్టాన్నంబు లిడ
నందు కొందరికిఁగదలీఫలంబులుచాలమింజేసి సంతాపంబు నొందినిఁపురో
హితు నింబిలచిత్వరితంబుగా నెందైన కదలీఫల శతంబు దెమ్మనిన, నతండ్రి

పుడవి దెచ్చుట క్కందు మఱియు నిట్లనియె.

౯౨

దెచ్చెద నిపుడెట్లు నత, వినుడుశివక్షేత్ర హరణ వృజిసౌఘమున
రణ్యంబున నెవ్వరికి న, జనులన్నిను పితృతద్విసజ్జన కొఱకున్.
మొసంగుము.

౯౩

సీ. ఇట్లపలికినఁ బురోహితఁ * సవిశృ చరిత్ర. *

యందునవ్రతభంగ, మేరొ బరగున్ భూచక్రమనగ, బట్టణమందున్
మనిన నుజంతాకు, లాత్మధరయంజెలు వొందునవిత, యనవిప్రుండున్ గౌర
భాను, పర్వడిట్లను జూచుపశ్చిమమహాధనికుండు నతనికి పుత్రులుం గలిగిరి.

గీ. ఫలితరంభా మహిరహా, భరణభరిత, మగుఁబు నీశ్వ రాఖ్యుండగు నచ్చటి
నను జెలువొందు శతనిష్క, ములకు నైన, గలవు ద్విజులమొసంగి యవ్వు
మల తత్పు

క. పూజించి శివుయథా విధి, పూజకులుంజను దురింతప్రాద్దుక్షునినన్
రాజాధికారి చెంతకు, వేజనె ఫలకాంక్షియగుచు నిప్రుడతండున్.

౯౪

గీ. ఫలము లొసగుచు కదలికా, ఫలములీశు సదనమున నున్న, యవి మాకు
సంఘటింపు

మనుడునిజపరి చారకుడనిచియొక్క, తరువుఫలములు నిమ్మని గోమఁ బాపె.
వ. అప్పుడ నృత్తాఖ్య సేవకుండు పురోహితుం దోడ్కొని చనిఫలంబులు గోసి
యిచ్చె నదిగొని బ్రాహ్మణ భోజనంబునకు మునుపె సయ్యజితు మెద్దకు వ
చ్చిన, నతండది వినియోగంబుఁ జేసెనంత. శివాచకు లీనృత్తాంతంబు రా
జతోవిన్నవింపం బోవునంత లోన.

౯౫

క. అప్పుడధికారి భృత్యుఁడు, నప్పొరోహితుఁడు పోయి, యవనిపు తోడన్
జెప్పిరి యాద్యంతంబున్ తప్పకనృత్తంబు భయముదనుకగ మదిలోన్.

౯౬

చ. అజితుని నన్నదాన విభవా, తిశయంబుత దెన్ననత్తమ

ద్విజులకు భోజనంబిడుట, తీర్థసమాచర ణంబునన్మహా
రజిత మొసంగు టందెలిపి, రమ్యముగాఁ దొలునాడు బ్రాహ్మణ
వ్రజము భుజింపఁ జేయుతరి వణిత పుణ్యుఁడు భూసురార్థమై.

౯౭

క. సేవకితతి భీమేశ్వరు, దేవావస ధంబు చుండి, తెచ్చు ఫలములన్
భూవిబుధ కోటిత్పత్తిం, గావించెనటన్న రాజ, కడు ప్రీతుండై.

౯౮

ఏయే పుణ్యంబుల నిబ్బాధ దొలంగి నాకలోక సుమీచి బహుమతంబు
 నీంద్రా! యట్టి పుణ్యంబు గావింపు" మని భవజ్ఞనకుండు ౮౧
 కనీమనోను సారంబుగాఁ జేయుమని యావిధాత్మ పుష్కలై చెప్పిరదియు.
 ప్పినాకదుం డిచ్చావిహారంబు దివంబునకుం జనియెదోకా, ఫలములన్ని
 గీ. ఆధరిత్రీశుఁ డతనిపు, రోధ సుతుండు, మాటిమూఁమభిషేకని, వేదనముల
 తలచితన్నుని వచనముల్, తమపితరుల, వాక్యకారి భృత్యుండు నరుగుదెంచి
 గీ. ధర్మపరులై రియజితుండు, తండ్రిమున్ను, తండ్రిగోసోయిరని వినియవనివిభుండు.
 నట్టిధనమును మఱియుపు, ణ్యాధానంబె, నట్లకానేర దికననియనిచెవారి.
 లంక, నులీనిందయొనచివాని, మాటకు దుఃఖా

సీ. కై కొనిచవి సచాకాగ్రణు, లితఁడె శివద్రోహి వారి, నెంచగనేలా. ౮౨
 కాశియ భీమేశ్వరు సన్నిధింజేరి రాజ భవనంబునకుం బోయి నిజాద్ధి కారులం
 చించె. మహత్తరంబైనయప్పాపంబుననారాజుజనకునకు రుద్రలోకంబుననుం
 డి ఘోరంబైన నరకంబు నంద్రోసిరి. అమ్మహీ పాలుండు నది మొదలు రా
 జక్షయ వ్యాధి బాధితుండై యష్ట దినంబులకు మృతుండై భయంక రులగు
 యము కింకరుల చేత నరకంబుల పాతితుండయ్యె నతని రాజ్యంబు సామం
 తాప హృతంబయ్యె పురోహితుండు తాడిత నేత్రుండై దేశాంతరంబు బొంది
 తద్రుణ బాధ మృతుండై నరకంబు నంబడియె. ౮౩

క. మదనారి వనములోపల, కదళీతరు ఫలములంటి గైకొనినపుడే

త్రిది వచ్యుతుండై యంతక, సదనంబున జేరెవానిజనకుండు వేగన్. ౮౪

క. అలభీమేశ్వర నిలఁగుము, కలితోద్ధ్యానంబునందు కదలీ ఫలముల్

గలవని పలికిన విప్రుండు, శులజులతో నరకమందు, గొబ్బునఁ గూలెన్. ౮౫

క. అహిదప్తుఁ డగుచు భృత్యుండు, మహిషత్యధికారి బడిరి మఱినరకములన్

రహిభుజియించిన వారలు, మహాదరవ్యాధి వీడ్యమానులు నగుచున్. ౮౬

స. తద్రోగంబు చేతనే మృతిఁజెంది వంశజులతోడ నరకంబులం గూలిరి. కదళీఫ

లంబులుం గోసిన యతండును మృతుండై సాన్వయంబుగ యమ లోకంబు

నం బడియె. నిర్విధంబున రాజును దత్పురోహి తుండును రాగాధి కారి భృ

త్యుండు చెప్పినవాండు భోజనంబులు సేయువారలుకులజనసహితంబుగానర

కంబు యుగకోట్లు ననుభవించె దరిప్పటికి యబ్బాధకు పారంబులీదని శా

నకాదులకు సూతుండు మఱియు నిట్లనియె.

౯౨

క. మునులార సావధానత, వినుడుశివక్షేత్ర హరణ వృజినౌఘమువ
ల్లనుదుగఱతి నొందిన, జనులన్నిను పితృతద్విసజ్జన కొఱకున్.

౯౩

* సవిశ్వ చరిత్ర. *

క. ధరశృంఖల దేశంబునఁ, బరగున్ భూచక్రమనగ, బట్టణమందున్
వశగుణుఁడు వేదపారగుఁ, డరయంజెలు వొందుసవిత, యసవిప్రుండున్. ౯౪
వ. పరమశాంతుండు విద్వాంసుండు బహుధనికుండు నతనికి పుత్రులుం గలిగిరి.
యంద గ్రజుండు ధర్మపరుండై తనదుభాగంబు నీశ్వ రాఖ్యుండగు నచ్చటి
మాహేశ్వరునికి సమక్షణంబులు చేసిసకలధనంబులు భూరియొసంగి యష్ట
దినంబునకు బదరి కాశ్ర మంబు జేరి యందు శివాంధ్రు ధ్యాన కమల తత్ప
రుండై తపంబు సల్పెనంత.

౯౫

క. ఆక్షేత్రము దున్నింపగ, వీక్షించి శివార్చకులను, విపులతరకొ
ధేక్షుణుడై తజ్జనకుం డక్షులనశ్రువులు దొరుక, నపుడిట్లనియెన్.

౯౬

గీ. విత్తవిభ్రాంత చిత్తుడై మత్తనూజ, డత్తపోనని కరిగెనా, యాజ్ఞలేక
యిచ్చెనీక్షేత్ర మజ్జిత నిదియునెకు, దక్కగొనుటకు ధర్మమేచక్ర జెప్పుడి.
వ. మఱియు భ్రాంతుండస్య తంత్రుండు కుమారుడేనిధి క్షాధకమెయ్యదినం
గిన నదియుంజెల్లదు. శృతులందెదుగనంబడదని బహు విధంబుగా శోకింపు.
చు మీరువృథా భ్రాంతు లరుగుడనిన, శివాచకకులకునతనికి బరస్పరి కల
హాబయ్యె సంతరాజుతో వారును నావృత్తాంతంబు విన్నవించిన నతండు వి
ప్రుని నిందించె.

౯౭

గీ. శివసమర్పిత మైనట్టి, క్షేత్రమిదియు, విషసమానంబుగాఁజూచి, విడువవలయు
కన్యనిచ్చియుఁ గ్రమ్మర, గైకొనుటకు, దగునె? యేరికి ధారుణీతలమునందు.
వ. కావుననది విసజ్జించి మిగిలిన ధనం బనుభ వింపుమని భజించె. తదాది
యాక్షేత్రంబు శివక్షేత్రం బయ్యెనంత కాల వశంబున నారాజు చనినమగు
డిభాసురుండు వారలతోడ కలహించి క్షేత్రంబు గొనియెనంత బలపంతుం
డు సామంతుఁడా రాజ్యంబు గైకొని నీతిపరుండై ధర్మంబునరాజ్యంబుప
రిపాలనంబు సేయుచున్న యపుడు.

౧౦౦

- క. దేవాచా కులాస్యపుత్రోనా, విప్రుని విధముదెలుప నప రాధముతో
యావరకు తిన్న భాష్యము, భూవిభూః డిప్పించివాని, పురివెడలించెన్. ౧౦౧
- క. కేశంబున నవ్విప్రుఁడు, దేశంబడి విడిచితుగధ దేశస్థితధా
త్రీశుఁగిని యతనితోడను, రాశయుఁడాద్విజుఁడు సర్వమదియున్ దెలిపెన్.
- క. వినియడిన్మపుఁడనియెన్ భయమునువిడు విప్రేంద్ర! నిత్యమును మత్సభకున్
జనుదెంచినిపు సుఖముగ, ననుదీవింపుచు వసింపు నానగరమునన్. ౧౦౩
- చ. అనవుడు రాజసన్నిధి నియాద్విజుఁడుండగఁ దత్పురోహితుం
డనియె శివాపరాధి వి,దురాత్మక! నిన్ను వధింతు నిప్పుడే
ననయముభక్త సంసదభ యంకరుశంకరు నందుద్రోహియై
గనుపడినన్ ద్విజుండై న గానివిచారణ మేమిసేయకన్. ౧౦౪
- వ. వధింపదగుననిసమీపంబున రాజపుత్రుషులచేతి కరజాలంబు గొని యప్పురో
హితుండలని శిరంబుఁద్రుంచె, నదివినియా రాజమూర్ఖులంబున నప్పురోహితుం
గోపించిన నతండు క్రోధతామ్రాక్షుండై యానరపతి శిరంబుదాని మేయిట్లు
శివద్రోహియగు యవ్విప్రుఁడు నరపతి నిహతులై రవు డయ్యాద్భుత కృ
త్స్థంబులు గని యందలి రాజసేవకు లతిక్రోధావిష్టులై యప్పురోహితునిం
బ్రహ్మించుటకు నుక్యములై యిశ్వరహతి బుద్ధులగుచు నాయుధప్రహారం
బుల తమ దామేహతులైరి. ఇది సర్వంబును జూచి రాజ కుమారుం డగు
సుమిత్రుం డప్పురోహితుం జేరి ప్రణామంబు లొనచిన్ కృతాంజలియై
యిట్లనియె. ౧౦౫
- ఉ. ఆయ్యది శాంతసీమదికి నాగ్రహమేల జనించెనెక్కొమా
యయ్యనుయూచి దేశగతుఁడా ద్విజుని వధియింపనేలకో
యెయ్యడ నున్నరాజ భటులెల్ల పరస్పరహన్య మానులై
రియ్యఖిలంబు దెల్పుమఱి యిప్పుమనీవునునిశ్చితంబుగన్. ౧౦౬
- వ. సాధులు సత్యవాక్య గరిష్ఠులు గదాయనిన విశాంతుండంత శాంతుం డగుచు
రాజనందను నకు యిట్లనియె. ౧౦౭
- క. దేశాంతరగతు డీద్విజుఁ, డీశక్షేత్రతాప హరియిట వచ్చినధా
త్రీశుడపంభాష్యునిడు, ప్లాశయు వీనినిభరింప నగు సేయనుచున్. ౧౦౮
- వ. తక్షణంబున శంకింపక నితని వధించితి. యీరాజితని నభిమానింతు డేసిని

శ్చయంబుగ నాతడు హతుండయ్యె. ఈశ్వరాజ్ఞానశంబున భటులన్యోన్యని హతులైరని పలికిన, వినిరాజ పుత్రుడు విభీతుడై ప్రణమిల్లి కృతాంజలిపు టుండగుచు, నిట్లనియె.

౧౦౯

గీ. తగునునీ చేయు శిక్షపా, తక్కియిరుండు, యవనిలో శివక్షేత్రా పహారియాత
తాయి శంకింప కింతయు తక్షణంబు, సంహరింపంగ యోగ్యుడు సత్య
మిదియు. ౧౧౦

ప. తత్సహాయంబు చేయుటవలనరాజు మృతుండయ్యె నారాజుకొరకు తద్భటులు హతులైరి యిమ్మహావాపులునాశ్రీయంబుకొరకు నిగ్రహింపంబడిరి. అందుకు సందేహంబులేదీ యపరాధంబుకొరకునాశిరంబు దునుమాడుమిపుడు ౧౧౧

క. దేవరకరుణా భటులు, సజేవులుగాఁ జేయవలయు, చిత్తమునంగో
పావిభావము మానుడు, నావుడుద్విజ మాళియనియె, నరపతిసుతుతోక.

గీ. నీదుకుశలత మెచ్చితి,నృపతనూజ, జనకుండపరాధియని మదిచాల నెంచి
భటులమాత్రమే లేవగ, బ్రాథానంబు, జేసితివిలేతు రట్లన, శివుననుజ్ఞా.

ప. అని యనుగ్రహించిన రాజభటులు వచ్చితపుడు, నదియుంగని రాజకుమారుం డువిస్మితుండై పురోహితునకుఁ బునఃపునః ప్రణామంబులు చేసెనపుడుదివం బుననుండి పుష్పవృష్టిగూడిసె. దేవకుందు భులుమ్రోసె విమానా రూఢులై గణేంద్రులు వచ్చి పురోహితునింగని యిట్లనిరి.

౧౧౨

క. ధరణీసుర! ధృతశ్రతుడౌ, పరికింపగ నీవునీప్రభావంబెన్నం

గరమరుదుగ భవ్యంబుగ, నరుదెమ్ము విమానమెక్కి, హరునన్నిధికికొ. ౧౧౩

ప. అనినందీశ్వరాజ్ఞ పుత్రపాత్ర ననితా సహితుంబుగ నతనిదేహంబుతోడ కైలా సంబునకుఁ బోయి రెంతయు.

౧౧౬

గీ. ఆత్మజుడొసంగు డేత్రంబు నపహరించి, శంకరద్రోహియైనట్టి నవితృనాము
డంతినిధాను డగుచుదేశాంతరంబుఁ జేరెభార్యయుసుతులతోఁజెందెమృతిని.

ప. పరదేశంబున గతుండై న యతండు నంతకాల వశంబున విధనంబుఁ జెందినతి క్యారులగు యమ దూతల చేత నిరయంబు లందు ననేకకల్ప పర్యంతంబు ని పాతితుం డయ్యె నిప్పటికింగడ తేర లేదు. తత్సహాయంబుఁజేసిన నరపతియునిర యంబులంబడి దుఃఖించు నసాధుసంగముం బేరికి శ్రేయోహాని. ధృవంబిప్ప టికివిముక్తిం బొందడని మఱియు సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె.

గీ. అంబికానాథు పశుచ యంబప హరించు, కుమత్యులొందెడు నలమహా ఘో

ర నరక

యాతనాకథ వినుపితుసావధాన, ముగనువినరయ్య తాపస ముఖ్యులారా!

* యమధర్మరాజు ధర్మ రాజునకు కుంజరుని చరిత్ర చెప్పుట. *

సీ. పాండురాజసుతుండు పరమశాంతుఁడుమహా, భాగు డభ్యున్నతప్రాభవుండు
సత్యసంధుఁడుయశ శ్చూడికాధవళిత దిజ్ఞుండలుండుయు, ధిష్ణురుండు
స్వర్గాగతుండగు తరిమాగ్గ మధ్యంబు నతనితండ్రినిధర్మ గనియె నపుడు
సకలధర్మాధర్మ, సద్విచారులు చిత్ర, గుప్తాదు లరుదెంచి కువలయేంద్రు

గీ. డారిపుల జయించు చోయ నృతమిత, యాడి నిబంధవ శతనయ్య ఘమ

ఋంగ

సరకములఁజూడయోగ్యుఁ డన్ననుజముండు, తనయుదోడ్కొని పోయిచాతా

శమునకు. ౧౨౦

వ. అద్దురాత్ము లనుభవించు మహాఘోర నరక యాతనలం జూపిన. ౧౨౧

క. అనలా స్యాప్వాయ నరకం, బునబడినతి ఘోరబాధఁ, బొందుచునుండే

జరుడెవ్వ డనుచునడిగిన, తనయునకుం దండపాణి, తద్దయుఁబలికెన్. ౧౨౨

క. కుంజర దేశంబందున, రంజిలు వసుథా పురంబు, రాజులునందున్

మంజులగుఁబు డొకభూసుర, కుంజరుడున్ మణి యనంగ గొని యాడ జ

నుల్. ౧౨౩

వ. అవ్విప్రవరుండొక నాడితండునాకలోకంబునకుఁ బ్రయంబుననురావించియు

తని పుణ్య ప్రభావంబునకు మెచ్చిసంత సిల్లి దివ్యాభరణం బొక్కటి యొసం

గి విప్రోత్తమా! నిరంతరంబు నీకిది నిష్కసహస్రంబు గలుగం జేయు దీన

జాగరూకుండవై పుణ్యంబు నలుపుము. బొమ్మసిదేవేంద్రుండుబంపినమగుడియ

తని యనుమతి యతండు భూలోకంబుచేరి సకల పుణ్యంబులుం జేయుచుం

డి యొక్కనాడు.

౧౨౪

క. గోదాన సహస్రంబును, భూదేవావళికి మోదమున యొసగఁదమి

న్నాడండవసం తేశుమహాదేవుని ధేనువొకటి యందుల గలనెన్.

౧౨౫

వ. అదిదెలిసియేకోత్త రశతసహస్రంబగుగాకయని సంశోషించెద్విజుడు. ౧౨౬

చ. అపుడుశివాల యాచకకులు, దగ్రమహాగ్రహ వీక్ష్యరూపులై

త్రీపురవిరోధి ముదిరము, ధేనువు,దీని నెసంగబూమనీ

నిపుణతయేమి చెప్ప? ధరణీసుర! మాను,నగేద్ర ధన్వనం

దపకృతినిట్లు జేతుకొకొ? యాచుమహాభక్త మించనాడినన్. ౧౨౭

వ. అపుడప్యభుండు భూషణ సముద్భవంబైనధనంబు భూసురులకుదత్తంబయ్యె.

వసంతేశ్వరు చేత దానసిమిత్రం బిమ్మొదపు నియ్యంబడియె, మీరుపొడవి

ధేనువు విడువండయ్యె. ౧౨౮

క. ఖన్నమనంబుల నచకకు, లన్నరపాలకునిజేరి, యదివినరింప

న్మిన్నకయుండెనుపేక్ష బ్ర,సన్నముఖుడుగాక యపుడు జననాయకుడున్.

వ. అంతఁడన్ని కటాబున నుండు మంత్రినరుండు రాజుంగని యుపేక్ష సేయందగ

దు. శివద్రోహి యవశ్యంబు దండనీయుండనిన రాజుట్లయె. ౧౨౯

క. దేవేంద్ర ప్రియుఁడీభూ, దేవాగ్రణిమనకు నితినిచె సకోపాబు

న్దావింపఁ గూడవితఁడే, తోనంబోయినను బోవి దోషంబేమీ! ౧౩౦

వ. అనినరాజు శివద్రోహియాదు బక్షపాతంబు: జేసెననియతనిసంసగఁబు విడి

చిన,మాత్రి పుంగవుండున నాంతరంబునకుఁజనియె. శిశాచకగులున్మపాలకుని

శపించుచు దమతమ గృహాబులకుం జనిరిట్లు బహుకాలంబుఁ జరిగె. ౧౩౧

ఉ. అంతసువీరుఁ డవ్వొసిన, మందువసించె విశాలధారుణీ

కాతుండు పిల్వబుపినను, కాదనితత్సహ వాసమాత్మలోఁ

జాతిలుచున్లుటుం బభృతి జేయథనంబును లేకదుదకశా

క్రాంతతనున్న చోగరుణ, గన్పడనింద్రుండు సత్వరంబునన్. ౧౩౨

వ. కామధేనువుంబిలిచి వనవాసాయాస ఖచ్చండగు సువీరు కుటుంబభరణంబుఁ

జేయు పొమ్మనిన, నాసురభి సురేంద్రాజ్ఞ శిరసావహించి వనంబున కడదెం

చి యన్నాద్య భీష్టుబులొసంగి యట్లురక్షింపు చుండె. ౧౩౩

మ. అతిమోదంబెసగన్ సువీరుండు కుటూ, బా న్వీతుండై కావన

క్షీతినుండంగ విశాలుఁడతని పయి, గిష్కగృహ సైనికో

గ్రతఁ జూడట్ట గనవ్వనస్థశికిరాఁ, గా మాగన్మధ్యంబునన్

హతుండయ్యెన్ మనునాడతండు కడు, మాద్యద్దంతి దంతాహతిన్. ౧౩౪

వ. ఇట్లు విశాలుండు హతుండై ననతని సైన్యంబెల్ల హాహా కారముల విలపించు
చు బురంబు జేరెనంత.

౧౩౬

క. అభిషిక్తుఁ జేసిరాభూ, విభుతనయుఁ జిత్రసేను, వివిధజనంబుల్
విభవమున నాసువీరుని, ప్రభువాతఁడు పిలువబడ పెభటగణములచే. ౧౩౭

క. ఆహూతుండై నువీరుఁడు, సౌహృదకము దనరదూతి, జనముఖమువదా
నోసఁగారా ననియె శివదోహియు మణియతఁడు, దండెతుండగు దాకక.

క. వినియెడియు జిత్రసేనుఁడు, మనమున గోపంబువొడము, మణిగ రావిం
చినిజంబుగ జోరుడఁపి, వనయముగొని పోయినావు, హరుగోధనముఁ.

వ. నిన్నాజ్ఞఁ గావింప వలయునని రాజకుమారుండు శివద్రోహియగు నమ్మణిని
దండించి నంగని యింద్రుడు సంతృప్తుం డగుచు చాకిరినొ సంగివయాభరణం
బు గొని నువీరున కిచ్చె ముదంబున.

౧౪౦

అ. అపుడుపుష్పసృష్టి, నమరులుగురిసిరి, దేవదుందుభులును, దివినిమోసె
శక్రుఁడరిగెనంత స్వర్గంబునకుఁ గాజ, తనయుఁ డాత్మనజి, ముడంబుఁ జెందె.

క. హరసదనధేను వనుమను, నెటిగియు వానింబ్రతిగ్గ, హించినభూమి
సురుకచ్చ దేశనిలయుని, ధరణీకుళి పిలువబం పె, దక్ష క్షణ ముదుఁ. ౧౪౧

క. ఆకచ్చదేశ విభునకు, బ్రాకటముగ నదియువ్రాసి, పువిననతఁడా
శ్రీకంఠునిధేనువు నడిగెకొను నసునాము, శ్రీఘ్నగతివగపె వెసఁ. ౧౪౩

గీ. అప్పుడా చిత్రసేనుఁడ, త్యూతభక్తి, ధేనువును మహాదేవు మందిరముఁ జేచిఁ,
బ్రాహ్మణాధము లోచనోత్పాటనంబుఁ జేసిదేశంబు దాటించె, శ్రీఘ్నముగను

వ. అంతకాలవశంబునఁబ్రతిగృహీతయ్యెవిగతలోచనుండై నవసువును, దాతయగుమ
ణియుఁదదు పేక్షకుండైన భూపాలుండును నిధనంబుఁ బొంది యనుభటులచే
త నీయనలాస్యసంజ్ఞితంబగు ఘోర సరకంబులం గూడిబహు కాలంబయ్యె.
యధిష్ఠరా! యీ శివద్రోహుల గంటివే? యనిన యంద్రీవాక్యంబులు వినిధ
ర్మపుష్కరుం డాశ్చర్యంబు నొందుచు జనకుననుజ్ఞ వ్యోమ యానంబు నదివం
బుఁ జేరె.

౧౪౫

క. పురహర ధనమగు పశువును, ధరియించిన వాఁడుగొనిన, ధరణీసురుఁడి
ర్వురును నుపేక్షించినయా, సరపతి, పడిఁట్లుఘోర, సరకమునందుఁ. ౧౪౬

అ. శంభుమందిరమున, సమ్మూలక నంబులు, చేసిచక్కఁబరపి, చెలువుమీర

వృషభ ముద్ర వేసి విడచిన వృషభిని, నపహసించువాని, యాతనములు. ౧౪౭
వ. వినుండని వెండియు సూతుండిట్లనియె. ౧౪౮

గీ. నలినగభూషణు హంసయా, నంబుతోడ, జగములన్నిచరించుచు, సత్వరముగ
యమునిపురమున కేగితానందుపాపి, జనులుపడుఘోర నరకయా, తనులఁజూచి.

వ. ఆనడుమ మఱికొన్ని యాతనలఁ జూడ నిచ్చ బొడమ నవ్వలబోవలదు మరిను
రాత్తుల నిలయంబు లివినాకు జూడ యోగ్యంబులు గావనిన. ౧౪౯

గీ. అంచయటఁబోక నిలిచివిరించి కనియె, నేలచూడవు నరకంబు, లివియుజేవ!
నీవుచూడకయుండుట కేమిహేతు, పనినఠాయించ కనియె బద్ధాసనుఁడు.

వ. శివద్రోహ రతులకావాసభూములివివిలోక నాహంబులుగావనిమరలిరపుడు.

క. అనిశము నరకంబులనఁడు, మరుషజ్వల దనల, శిఖలమఱివజస్త్రం
భనబద్ధుండగుపురుషుడు, ఘనరవముం జేయవినచుఁగణకటువుగఁ. ౧౫౩

—* బ్రహ్మ దేవుఁడు హంసకు సుదత్తుని జరిత్రచెప్పుట.* —

గీ. అంచయాత్వని యెవ్వోదంచునడుగ, బ్రహ్మవినుమని హంసతోఁ బలికెనపుడు
యవనిసాగావ్వు దేశంబు నందునున్న, దగుచు జ్ఞెలువొందు సారావ్వు నగర
మొకటి. ౧౫౪

క. ధవవంతుఁడు భార్గికుఁడై, దనరును నాపురముననును, దత్తుండనంగా
ఘనమతి వైశ్యంకోక్కడు, వినయవిధేయుఁడుసద్వి, వేకుండగుచుఁ. ౧౫౫

క. న్యాయంబున వాణిజ్యముఁ, జేయుచు శ్రీభద్రకాళి, సేవాపరుఁడై
శ్రేయోభ్యున్నతి కీర్తిప, రాయణుఁ డయ్యెనుదిగంత, రంబుల నెలమిఁ. ౧౫౬

సీ. సాంయాత్రి కులతోడ సంగతిబాఱక' వాడబేరంబాడు' వార కెక్కి
ద్వీపాంతరంగుల వింతవింతగమాచి' సంకులుగొనియమ్ము' సంతసమున
నాణెంబులై నట్టి నవరత్న ములకును' వెలలేర్పరించును' విభవమలర
నవఁమితంబుగా నప్పులొసంగుచు వడ్డి' యాజ్ఞించు, నవ్వారిగాఁగ

గీ. వెండి బంగారు తండ్రోప, తండములుగ, నింటనింజార వలయుము, ముక్కంటి
సఖుని

సాటిఁబొల్పంగ మేటికి తాటపాళి, భద్రకాళి పదాంభోజ' భక్తిఁబొంది. ౧౫౭

వ. ఇట్లు బహువిధంబుగా లాభాజ్ఞాన ప్రమత్తుండగుచు మోక్షవాఁడు సముద్రమ
ధ్యంబున జంఘానాయు వశంబున వాడమునుంగు నెడ యోసుదత్తుండనన్యచి
త్తుండై యత్తటి భద్రకాళిం దలంచిన నడ్డేవిప్రస్థు యగుచు సైన్యపదా

ధర్మ సహితంబుగా నత నిగ్రహంబుఁ జేచె, యది సర్వంబును గని నకలజ
నులు సంతోషించి వానింబూజించి రెంతయు. ౧౬౮

క. ఒకనాడతని గృహమున బ్రకటముగ మహాత్మ్యము పాటిలవిద్య
త్రుకరము కవిభటగాయక, సకలాధిక జనంబువాని, సత్కారములక. ౧౬౯
వ. పరితుష్టింబొందె మణియు నటవిటగణికాదులు సౌరేశ్వరాలయ పరిచారికా
పరిచారకులు నుదదీయ సత్కారంబుల నానందించుచు యథాస్థానంబుల
కుంజని రంత. ౧౭౦

క. సౌరేశ్వరాలయంబున జారువిలా సౌధ్యమొక్క జన్మని వృషము
ద్రావణీయాంగిని గసిపారక, కాముకుఁడు నగుచు వైశ్యుఁడు మదిలోక. ౧౭౧

క. బౌరా! దీనివిలాసం, బౌరా! యీమధ్య గుమ్మ యడము నెమ్మో
మారా! ముద్దుల గులికెడు నౌరా! యీ నెలత కన్న లబ్ధవశంబుల్ ౧౭౨

సీ. దీనికెమ్మోవి క్రొందేనెలాసక యున్న, బాయదు మదనతాపంబు నాక

దీనిగుబ్బలను అంబానక యుడినమాటికి మోహంబు మట్టు పడదు

దీనికొగిట యెడిరఁజేచెకత యున్న, గోరిక సఫలమై గూడదంత

దీనికోరిక కేళి దేలిన గాకను మరుని తూపుల బాధ మానదిపుడు

సీ. యనుచు శశిమాళి గృహదాసి నలరడాసి, పిలిచికొనిపోయియాత్మీయనిలయ
మునకు ౧౭౩

నతిమనోహర చంద్రశాలాంతరమున, బసివినెనసెనువై శ్యుండిం పెనగరాత్రి.

క. వేగిన యాబసివి మహా, జాగరతకశంభు సదన సమ్మజ్జనకై

పోగా వలదనికడు ననురా, గంబున వైశ్యవరుఁడు రమణిని దాచెక. ౧౭౪

వ. ఇట్లు దాచిన నిజమంది రస్థయగు చెలినిం బిలచి సమ్మజ్జన కొఱకు దే

వాలయంబున కనిపిన నందలి యధికారులుగని నీవెవతెచ్చి? ఇందు వృషభము

ద్రలేనిది సమ్మజ్జనక్రియలకు యగదు. నీవుండ వలదని గద్దించిన యద్వైత్తి

యచ్చెనటి నచ్చటనుండక సనియె. ౧౭౫

క. అయ్యధికారులు వైశ్యుని, జయ్యన వీక్షించి శంభు, సదనము దానిక,

నియ్యంట దాచనగునే? నెయ్యంబున నప్పగింపు నెలతం దానిక. ౧౭౬

త. వలనీకు మట్టెయట్టి దుబ్బుద్ధియు, దాసిదెచ్చి యింట దాచియుంట,

నీస్వకీయ పత్నినీ పార్శ్వమున నుండ యెరుల పాశ్వకమునకు నరుకు పెట్టు.

వ. అని బహు ప్రకారంబుల విషయమైన ధనమ దాధుండై వైశ్యుడు విష

మండయ్యె. ౧౭౭

ఉ. అంత నృపాలు చేతకును నయ్యధి కారులు పోయిదెల్బుభూ,
కాంతుడు కోపముంగ దురగ్రకు, న మంత్రేని బిల్వ జెప్పన
త్యోతమ మాత్యు డేట్లనె మహా ధనవంతుడు భద్రకాళిక,
స్వాంత పయోజ పీఠిని నసారత మాంభజి యంచు భక్తితో. ౧౬౯

గీ. వాడునేజెప్పినట్లను, రాడటన్న, మంత్ర గనుగొఁకినుకను, మన జన్మభుడు
కాళియెట్లుశివద్రోహికడబ్రసన్న, యగుచువర్తించు, బోపొమ్మటంచుబలికె.

ప. ఇట్లు పలికిన సచిపుండుభ యు పడియె. నృపాలుడు భవసంబు వెడలి నై
న్యయు తంబుగా వైశ్యమందిర ద్వారంబున నిల్చి నిగ్రహించిన. ౧౭౦

గీ. అపుడు స్వాభీష్ట దేవతయగుచు నుండు, భద్రకాళిని ధ్యానింపఁ, బరమభక్తి
సన్నిధినిఁ జేరి యద్దేవి శంకరుడకు, ద్రోహివనుచును వైశ్యుని, డూలనాడి.

ప. మఱియు రాజు నుంగని శివ ద్రోహియగు వైశ్యాధ మూడు నీనిగ్ర వాంబున
కుఁబాత్రంబు. నీని శిక్షింపుమని పలికి భద్రకాళి యంత ధాన్యంబునొందె.

క. ఉర్విశ్వరుడును వైశ్యుని, స్వర్వస్వము గొనియె బసివి, సతతము శుభయై
పూర్వవిధాబున నిలిచెను, శర్వునిమందిరము నందఁ, సంతోషమునన్. ౧౭౧

ప. తదనంతరంబా రాజవర్ణుండు వైశ్యునిం బరిమాదిన్ తత్కాల వృషభము
ద్రుతి తులంజేసి సారేశ్వ రాలయంబునవిడిచె, సమ్మాజ్ఞన కరణంబునదత్వా
తకని వృత్తియయ్యె. శివద్రోహికిసహాయంబుఁ జేసిననమ్మంత్రిని వధించె. శివ
ద్రోహియైనయా వైశ్యుండు నీసరకంబులందుననలనుధ్యంబునవజ్రస్తంభబద్ధు
డగుచు యాతనలు సహింప లేకదుఃఖించుచుఁ జేయు మహా రావంబిదియు
మనచేత వినంబడియె. వేరొకకడ మహాధ్వని యదె శివద్రోహికి సహాయుం
డైన మంత్రి రవంబని చెప్పి యిక యీఘోర సరకంబులు మనచేతఁ జూడన
హాటులుగావనిమరాళింబుతోడనట్లువచింపుచుబ్రహ్మనిజస్థానంబుకుఁజనియె.

క. అనిసూతుడు చెప్పిననిని, మునులెల్లనుహృదయమూలను, బొడమగభయమున్
వినుతిలచి మహాదేవుని, ననిశము శరణంబుఁ పొంది, రార్తశరణ్యున్. ౧౭౨

—* శతానందుని చరిత్ర. *

ప. అంతసూతుడు వెండియు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె. ౧౭౩

క. ధరనరులు శివాలయమునఁ, బరగెడు తైలంబులికుచు, ఫలములు గొనియె

- క. పురమేశ్వరునకుఁ జేసివ, హరమద్రోహంబు వినుడు, పాపనులారా! ౧౭౧
- క. తనరారు శతానందం, ఉనగమహాయోగివరాడు, హరభక్తుడతం
ఉచుదినము జగత్రయమున, ఘనతఃజరింపుమను పచ్చి, కైలాసగిరికి. ౧౭౨
- వ. ఓహహా జేవునకు సకల సృతాతంబు విస్మింపుమ, గొండొక కాలంబుండి
యంతినొక్కనాడు యమ పురంబున కిరిగి ఉండ ధరు చేత సంభా వితుం
డై యతః తోడఁ జనియుమ్మని పూగ వుండు నరకంబు లెల్ల గనుగొని యా
శ్చర్యపడి యీ ఘోరనరకంబులనుభ విచుటకువీరు చేసినదురితంబు లేమి? చె
ప్పమా? యని వైవస్వతు నడిగిన సతండు తా నెఱుంగవనియిట్లనియె. ౧౭౩
- క. నాకన్న మున్ను శ మనుల, నేకులు బహు, బాధ బరపిరొతయు సకల!
యీకలు పాత్ముల నీరలు, నాకు శివద్రోహపరుల, నావినబడియె. ౧౭౪
- గీ. అనుడు నవశ్వా వెసఁజని యజునికడకు, నరకమున నున్న, జనులకొం, దఱును
దెలిపి
దెలిసియున్నను నట్లకు, దెలిపుతునిన, యితగులగు శివద్రోహులు నెఱుగ
నేను. ౧౭౫
- వ. మత్పూర్వులగు పితా మహులు యెరుగుదురోయనినాతఁడనిన, నమ్మునీమ్రం
డజున కిట్లనియె. ౧౭౬
- క. నీవెరుగని యదియో కా, జీవ భవా! యొందు గలదే, చెప్పమా? కృపతో
నావుడు చతురా ననుడనె, నావలనం గలుగు సృష్టి, నా కెఱుగనగు. ౧౭౭
- వ. అన్యంబునా చేత నెఱుంగఁ బడుటెట్లు? సృష్టిరక్షణ దక్షులమగు నేనుబుడరికా
క్షుండును బరిపూర్ణఁ ననువగు మహా జేవుని చేత నియుక్తులమై యధికారం
బుల బడసి తత్కృపకుఁ బాత్రులమగు చుండుదుమనిన, విని యమ్ముని వైకుం
తంబున కరిగి విష్ణువ్రన్దని నరకంబుల నున్న వారినందఱ నెఱింగింపు మనిన.
- క. ఆపద్ద దళాక్షుండు విని, తాపన వరునాదరించి, తా నెఱిగిన య
ప్పాపాత్ములఁదెలిపిదెలియఁగ, నోపదనకన్న పూర్వముండెనువారికి. ౧౭౮
- వ. వారల నందఱ సర్వజ్ఞుండగు నీశ్వరుండెఱుగునని పలికిన మునివరుండు కైలా
సంబున కరిగి సర్వేశ్వరుండగు మహా జేవునింగని చరణ కమలంబుల కెఱిగియి
ట్లనియె. ౧౭౯
- చ. పురహరి బ్రహ్మ విష్ణులకుఁ, బూర్వము కొందఱు, ఘోర మామహా
నిరయపయోధి లోపలము, నిగి తపించుచు, నున్నచారలీ

పరమశివాచ రాధునివాని జెప్పగ నేనువింటియా,

దురితములేటినియ్య, కృపాదనునాకు, నెఱుంగజెప్పమా? ౧౮౮

గీ. అనుడుభగవంతుడా శింభుడాచికించి, నందిగావింఁచియాశతా, నందుడనుగు
వృత్తము వచింపు నీవును విదితముగను, మత్స్య సాదంబు చేత సమ స్తమ
డియ. ౧౮౯

వ. అనిపలికియిందు ధరుండు వారతి నీడ్చొనియె శనంత రాజా, తఁడుజమఁది
రంబునకు మునిపురందరుం దోడ్చొని పోయి కరమాదరంబున నిట్లనియె.

గీ. వీడియేది యకుగ నిచ్చయ్యెడు నీకు, ననుగు మని సమస్తముగ ఘోషాన
య!, యిపుడు నిన్న విదిత స్మృతాంతం జేసెద, ననిన ముని వరేణ్యుఁ డతనిక
నియె. ౧౯౦

మ. నగకన్తాతము నేనుగంటివ చటన్నానాజ నాఘంబు దు
స్తరశో కాంబుధి లోమునింగి బహుబా, సాబాంద నాడెదమున్
గరుణాదకంబు దండపాణి నజనిం గంజాక్షు నీక్షించియె
ద్వరితం బేదియట యి జెప్పి శివద్రోహాబ టాచుకగడుక. ౧౯౧

వ. ఇతియె కాని కొందరీ వృత్తాంతంబుఁ దెల్పురైరి. జగత్సృష్టాదపు సర్వజ్ఞు
డవునగు నీకువారి వృత్తాంతంబు లన్నియుఁ గరతలా మూలం కంబులు గావు
న నడిగెద వచింపుము. ౧౯౨

సీ. కత్కుగ్రామముకు, ననలహధ్యమునఁ బైలంబు నిచినకటాహమునఁగడున
ధోవక్తులై యుడికెదరొక కొందఱు కొందరఖిలాంగ కములందు ననలకీల
తప్తమానముల యస్త్రామశలా కలునాటింహఁ బడుచుకొందరుతపింతు
రగ్ని సంతప్తంబులగుసూదు లక్షి నాసాకణకములను, మస్తకముజిహ్వా

గీ. రోమరంధ్రములందునుగృచ్చుఁబడుదు, ఘోరబాధలఁబడుదురు, కొందరోలి
వీరిలోపల మెక్కసి వృత్త మేని, వాకుఁడెలియంగఁ జెప్పమో నందియిప్పుడు.

వ. అనియివిధంబున శతానందుండు వచింపుచుండ సయ్యవసరంబున విధిముకుం
డుతిందు ధరపాచార విందారాధనసముత్సుకు లగుచు వచ్చివారలంగని య
మ్మహానరక బాధలంబడు జనంబుల నందఱువినంగఁ దమకున్మృ బయ్యెడునని
విన్నవించిన శంకరప్రియుండా నందీశ్వరుండు వారు వినుచుండ శతానందున కి
ట్లనియె. ౧౯౪

—* నంది కేశ్వరుడు శతానందునకు విశ్వసేను చక్రతజెప్పుట. *—

క. శూరపాదచుర్విద్యా, వారగుండలు లాధానాదుడు, పరగవిదభా-

త్మోరమణుడు విమలయశ, శ్రీరాజిత యశుడువిశ్వ, సేనుడనంగ.౧౯౫

వ. ఆతః పాక్షానాదు మృగయాత్రా సక్తుండై వనాబున కరిగి వేటాడి మడలిన

త్వరింబుగన్వదేశ్వర స్థానంబుజేరి యందుశివసన్నిధి శయనించినమృగయా

క్రాంతంబునగు నబ్బాకాతుగని దత్తుండనుపరిచారకుడు నృపునకంగ

మదనంబుగావింపఁదలెలాబుగొని తేరపణాబుగొనిపోయిపురంబెల్ల దిమ్మరి

యందుగానకజబీరఫలంబు లేనియు నెందుకొకకక్రమ్మర శినాలయంబున

కరుదెంచి శివునకు దీపాధానంబు దెచ్చిన తెలాబును నభిషేకాధానంబు నుం

దెచ్చిన జబీర ఫలాబులుగని పస్తద్వయంబు తెలాబు లికుచ ఫలాబులునా

లుగుచు బలాత్కారంబునఁ గైకొని రాజున కంగమదనం బొపచి మజ్జ

నాబును దాన ధర్మాబులు జేయించె నాసమయంబున. ౧౯౬.

క. దేవాలయాధికారులు, భావంబున భయముబాదగుఁ బాధివ మణిశో

నామృతాంతముఁ జెప్పిన, భూనరుండనివినియువినక, పురికిం జనియె.౧౯౭

వ. అంతఃపాల యాధికారులు నతని నిందించి నిజగృహంబున కరిగి, రావిశ్వసేన

భూపాలుండు కాలవశంబున మృతఁజెందిన. ౧౯౮

శా. ఆకాలంబున నున్నదండ ధరుండ, త్యంతంబు, పాపాత్మున

బూకాంతంబుగొనితేర భృత్యనివహంబు బంచితావించిబల్

శోకాంభోనధిముంచె ఘోరనరక స్తోమంబులొ వైచెనే

డీకాలుండును నద్విధంబుననె హయోతెదయా హీనుడై. ౧౯౯

వ. వహ్నిశిప్తంబగు తెలకుంభంబున నుడికించి బాధలం బరపెడు, మఱియు నే

తాదృశులగు శివతెల దోహులనేకు లట్లన బాధలా బొందెదరు. కంటివే

యబ్బాపాలునిపరిచారకుడు దత్తుండుతత్తెలకటాహంబుననుడి కెకుసిలో

ననేకచతుర్ముఖులుననేక మాధవులుం జనిరనినచోజనిన యింద్రసమూహం

బునెన్న నేల?త ద్వంశసంభవులకునీవిధంబునయతనలు గలిగిపదునాలుగుబ

హ్మ కల్పంబు లయ్యెనట మీదట బహుకాలంబు లిట్లుండ వలయు ననిన

నందీశ్వరు వచనంబులు విని శతానందం డాశ్చర్య భరితుండై భయంప

డిమతేయు నిట్లనియె.

౨౦౦

క. హరియించి శివస్వర్ణాము, నరులేగతి గాంతు రదియు, నవ్యవచోనై
ఖరివివరింపు వినగను, జరగుకు తూహలము మాకు, బరువడి సూతా!

క. వివరించితి నీవిష్ణుకు, శివతైల ద్రోహకథయు డెపుమాయుంక
న్వివిధాబులై న నిరయము,ల విరతముం బొందు నిష్ఠురాత్ములచర్యల్. ౨౦౨

క. వీరుమునుకమక భూమిని వారకసల్పినవి, యేమిస్వర్ణ ద్రవముక
పూరింపగ బడుచు నవద్వారముల, నరకబాధబడి యెడగుకడుక. ౨౦౩

వ. అనిన శతానందునకు నంది యిట్లనియె.

౨౦౪

—* శతానందచునకు నందీశ్వరుడు చంద్రదాంగదుని చర్చితఁ జెప్పుట.*—

క. తనరుం గళింగ దేశం,బున జంద్రదాంగదుడ నంగ, భూపాలు డా
తనికిన్విర్రగాహ కుడన పుత్రుండ, తులవిక్ర మాన్విత డలరుక. ౨౦౫

వ. ఆ కుమారునందు జంద్రదాంగ దుండు, తన రాజ్యభారము నిచి తపమున బె
రమేష్ఠిని సంతృప్తు జేసిపునరా వృత్తి రహితంబగు, బ్రహ్మలోకంబు నొందె
నాత.

౨౦౬

గీ. దానధర్మ పరుడయి, తత్తనూజు, దుగ్ధి, నేలుచు నుండంగ నొక్కనాబు
ద్విజుడు యజ్ఞేశ్వ రాఖ్యుడు వేదవిమల, మౌకండు, దానాధియై రాజుగను
గొనంగ. ౨౦౭

వ. ఉపాయ నాథుంబు సోమేశ్వరు నిలయుంబున నిర్మాల్య కుసుమ దాసుంబొ
డు గొని తెచ్చి రాజున కాశీర్వదించి కంఠంబుననునిచి యతనిచేత దానాబు
ను బ్రతిగ్రహించి యమ్మహీసుమాడు సనియె, అంతట శివాలయంబునశివా
చక్రము సోమేశ్వర స్వర్ణా యజ్ఞో పవీతంబు గానక. ౨౦౮

క. భర్మమ యంబు పవీతము, నిర్మాల్యము తోడఁగొనియె నిజముగ ననిస
ద్ధర్మనియజ్ఞేశ్వరు గసి, పేర్మొద్విజ వర్యనీపు, పృథ్వీపతికే. ౨౦౯

వ. ఉపాయ నాథుంబు శివాలయంబునఁ చెచ్చిన నిర్మాల్యంబు తోడ సోమేశ్వ
రునిస్వర్ణాయజ్ఞో పవీతంబు దవిలివచ్చె. నీవదియె టుంగవేయనిన, నావిప్రు
డు కంటినది నిజంబెయూ దాసుంబు రాజుకంఠంబున నునిచితినదియ భూపా
లుని నడుగు కొని పొండనిన. ౨౧౦

గీ. వారుసనుడెంచిగనుగొని వసుమ తీంద్రు,భూప! సోమేశు స్వర్ణా యజ్ఞోపవీత

మలరు దామమ్ముతోఁ దెచ్చెనవని నునుండు, హరున కరయ మనోహర మది
యొసంగు. ౨౧౧

వ. అని యట్లు శివాచక్షుల డిగిన మహిపతి మౌఖ్యకంబు లోడగర్వంబు మిం
చి యారకుండె నపుడు. ౨౧౨

గీ. గురుకులు డాచక్షునగిరి, గురువంశుఁడు కారణుడు కునలయ పత్నితో,
హరును పవీతము గొనబహు, దురిత బగు నొసగుమదియు లోడనెమాకున్.

వ. శివద్ర వ్యాప హరణంబు మహాదోషమూ లంబగు. మున్ను కామరూపదేశా
ధి పతిసూతుండువసువనువాఁడు, బాల్యంబున క్రీడించుచు శివాలయంబున
కరిగి యందొక పణంబు బడియుండినగనితెచ్చి తొడ్డి చేతికిచ్చి శివాలయం
బున నాడు చూడ నాకీపణ లాభంబయ్యె మదాజ్ఞ తిరిగిని రక్షింపుమని ప
లుకు చూడ వెంబడిన శివాచక్షులరు దెచ్చి శివాలయంబున నున్న వస్తువు
శివునిది భూపాలకా! యొసంగు మనిన. ౨౧౪

క. నరపతి సుతాజ్ఞ తిరిగిది, పరిపాలన జేయవలది, భగవం కదియున్
దొరుకని వస్తువే? చనుమని, హరద్విజలంబునది నునిచె, కదికోశమునన్. ౨౧౫

క. ఆరాత్రి యంద శీఘ్రుగ, బారాజ గృహంబు, దగ్ధమయ్యెధ వంబున్
చోరులు గొని చరిరాధా, త్రిమయంబు నిధనమ దె, దిగులొడిమదిన్.

క. శత్రులు వచ్చియు నాస్పృహ, పుత్రుని వేసంహరించి పోయిరి కడునా
ధాతీవల్లభు డాతని, పుత్రు డిరువురును నరక,ముల నిష్పక్షికిన్ ౨౧౬

వ. మహా ఘోర బాధలబడి యెదరిని బుర్రాణ శ్రవణ కాలంబున బుర్రాణజ్ఞుల
చేత జెప్పుబడినది గావున సోమేశ్వరు సువర్ణ యజ్ఞో పవిత్రంబొసంగుమని
గురుకు లుండిల్లు పలికినఁ బుడమి లేడు శంకింపక నూరకుండె నతని మం
త్రిని పురోహితు నిగని శివాచక్షుల డిగిన వార లూర కూడిరస్పృహ విద్విధి
బలంబున, నవ్విధంబున వారిచేత నుపేక్షితులై ఖర్చులగుచు శివద్విజులుచ
నిపర మేశ్వరునకు వేరొండుస్వర్ణ యజ్ఞో పవీతంబుతోంటి విధంబునఁ గా
వించి సోమేశ్వరు బూజించి రెతయు. ౨౧౭

గీ. అల్ల యజ్ఞేశ్వ రాహ్వయుండ ననినురుడు, కడుదగ్ధత చేడసి, కాలవశత
వృత్తినిబొందె మంత్రియు బురోహి తుడు తత్, గొబురి ధనంబు డెందెనా
నరపతియును. ౨౧౮

వ. వేద్రోగంబు బొంది దేహంబున బురువులు పడి హతు డయ్యె. ఆనలుపు

నిగలపాశంబున నుడికించి బాధలంబరి పెడకు, నేటి నరకు కంటె తన్నా
శ సాభవు లెల్ల స నిరయని పాతితులై చూపబడకు. ౨౨౦
గీ. పుణ్యమున బ్రహ్మాంకంబు బొందు నట్టి, యహ్మహి పాలుత్రాడి చంద్రాగ
కుండు
సుతుడొన్బిస యమితవఃస్కృతముచలన, నరకమునఁగూతెనన శతానందం
డపును. ౨౨౧

వ. ఆచార్యులంతఃబలులంబు విని యశ్వత ధీతుడై సాంబు నిదలించుచు
నరకంబుల గనుంగొను చుండె. ౨౨౨

క. నగదీశుఁడు మఱియు శతా, నాదువి శోనని యెఱ్ఱాగ, నరకవ్రాతం
బుచుచుండి గ్రాగెను పీఠందరి చర్యలు వదింతున నభూ! వినుమా! ౨౨౩

వ. అనిన విని శతానందుండీట్లయె. ౨౨౪

క. గుగువిత్తము శహించిన, నరునకు నేగతిఘటించు నందీశ మహా!
దరమునఁదత్కథ చెలుపుము, వరగన్ వినియెదము నారిత పరిహార ముగన్.

వ. అనిన శతానందునకు నందీశ్వరుఁడు విని ముకుందులు వినుచుండమఱియుని
ట్లయె. ౨౨౬

—* నందీశ్వరుఁడు శతానందునకు వజ్రపాలుని చరిత్రఁ జెప్పట. *—

గీ. గౌడదేశంబు నందున గౌడియనఁగ, పురిజె లుగును బ్రభూతి బరగునచట
వజ్ర పాలాహ్వయుఁడు వణిగ్వరుఁడు వెలయు భూరి భాగ్య ధురీణుఁడు
పుణ్య శాలి. ౨౨౭

వ. అతఁడు ప్రత్యహంబు సూర్య పూజా పరాయణుడగుచు మృద్వేదిక యొ
నచిన్ గంధ పుష్పాక్ష తాబుల నాదిత్యు నచిన్చి నమస్కారంబు సేయు
చుండు, నావైశ్యుడొక్కనాఁడు పూర్వస్థితంబైన మృద్వేదిక పెకలించియి
ష్టికల చేత నిర్మింపఁ బూని, యప్పురంబున నెల్లడ వెదకినవి యందును దొరు
కక బహుదినంబులు చింతసేయు చుండెనంత. ౨౨౮

క. పురి, గౌడేశ్వర పూజకు, దురుపుణ్యుడు గౌళగిరికులొద్దవుండగు త
త్పురుషాఖ్యుఁడు పూజామం, దిరమునకై యిష్టికాతలింగుఁడౌచుటయున్.

వ. అదిప్రసంగ వశంబున వైశ్యుండు విని యాగురుకులుని నడుగఁ బనిచిన, నవి
యొసంగిననియె, మఱియు పలుకులని విననొసంగ నంగీకరింపండయ్యె నం

తవణిగ్వురుండు తా నె చసి గురుకులుని నడిగి ప్రత్యాఖ్యాతుండై శోకంబున
జగ్మహంబుండేరి చింతింపు చుండె నానమాయంబున. ౨౩౦

క. జనపతి వైద్యుడు సౌబలి, యనునతడవ్వణిజకడకు గరుడేరగనా
తనితో వైద్యుడు చెప్పెను, వినుమని యత్యంతశోకవిహ్వలుడగుచు. ౨౩౧

క. ఇష్టికకొకకుఁబలుమరు పృష్ఠుండై, గురుకులుండు, పేక్షామతిసా
కీష్టముఁగూర్పండయ్యెను, కీష్టనియాచించిదొలగ, గంజీన్నిగ్గు. ౨౩౨

వ. దీననాకును మనంబున భేదంబయ్యెను ననిన వైద్యుండతని నూరడించి తా
నును గురుకులు కడకరిగి యయ్యిష్టిక లడిగి ప్రత్యాఖ్యాతుండగుచు. ౨౩౩

చ. మనమున మచ్చరంబునిచి, మంచిది కాని యటాచుఁదక్షణా
బునఁ జనుదొచి యవ్వణిజు, ముంగలబన్ని, ప్రతిజ్ఞ నెంతయున్
గనుతన శక్తిరేపకడ గట్టిననాశివనిపి, మందిరం

బునగలయిష్టి కానివహమున్, విఫలంబుగఁ బోవఁ జేసెదన్. ౨౩౪

వ. అనియిట్లు ప్రతిజ్ఞంబన్ని వైద్యుండంత బ్రభాతంబగుటయు రాజమందిరంబు
నకరిగి యేనుగకు మహత్తరంబైన రోగంబుఁ బుట్టెనని వేగంబున నాథోర
ణుని రావించి వారణంబుఁ జూపి. ౨౩౫

క. మదవారణమునకిప్పుడు, గదవారణముగ చికిత్సఁగావింపఁచో
నదినిధన మొందునిశ్చయ, మిదిదెమ్మిష్టికలు పోయి, యాక్షణమందన్.

వ. అదియుఁ జూణంబుఁజేసి గూఢధాంతరంబుల తోడ లేపనంబుఁజేసినగజ
బుడేసాంబున రోగంబు విముక్తంబగు వేరొండు ప్రకారంబునఁబరిహృతిం
బుగా నేరదని నిశ్చయించి తత్పురుషాఖ్య గురుకులు మందిరంబున నిష్ఠిక
లున్నవి శీఘ్రంబుగగొనితెమ్ము. యారాత్రి కేస్వస్థుఁడయ్యెను ననిన. ౨౩౬

క. హస్తిపుడు వైద్యుమాట, ప్రశస్తంబుగ నాలకించి, చయ్యనఁజనిచు
త్యక్తస్తోమము తోసగ్గురు, వాసస్థిత మిష్టికాని, ననాముందెచ్చెన్. ౨౩౭

క. తెచ్చినఁ దక్షణమందును, దచ్చాణముఁజేతఁజేసె, దంతికిఁగపటం
బచ్చుడడ చికిత్సావిధి, సచ్చరితుఁడు, వైద్యుడఖిల, జనములుచూడన్.

వ. అట్లుచేసిన నారాత్రియందే సింధురంబు నిధనంబు మోదెనంత. ౨౪౦

క. భూతలపతి చెంతకుఁజని, ప్రాతఃకాలమున హస్తి, పరుడనెరోగో

పేతముయి హస్తివైద్యుని, చేతచికిత్సయునుబడసి చెందెని, ధనమున్. ౨౪౧

వ. అసినవిని భూపాలుండు విషాదంబున ఖిన్నుండై యుండెనపుడు తత్పురుషు

డా గురుకులుండు భటులిటు కలపహరించుటకుఁ గ్రోశి పుడు వచ్చి ధర గో
ద్రుం గనుంగొని. ౨౦౨

గీ. అధిపతిను వైశ్యుఁడిష్టి కెలడిగె నన్ను, సౌభలియువచ్చి గుచ్చుని చాలజేడె
యియ్యనై తినిమద్దేవగృహముకొరకు, నివియుసంపాదితంబగుట, నృపవరేణ్య!
వ. ఆమత్సరంబున నయ్యిరువురు నాయిష్టికిలు నష్టబుజేసి లవల వృంబులతో
శ్చుకొనిరనిన విని యా వృత్తాంతంబు భూకాతుం డెలయు విచారించి
శివద్రోహ కారణంబున నవ్వారణంబు హతంబయ్యెనఁ కోపంబు దీపింపఁద
క్షణంబున వాధోరణుని తదీయులగు సరుస్త జనంబుల నుస్తక చేచ్చెదాబుజే
యించి. ౨౦౪

క. ఉగ్రీపతి యలవైశ్యుని, సర్వస్వము గొనుచువాని, జనులన్వార్జ
నిర్వాపణ మొనరించెను, దుర్వార మహూగ్రకోప, భూర్వహుఁ డగుచున్.

గీ. అంతవైద్యుని రావించి యన్న రోదు, డట్లని జేయునదిలెస్సె, యయ్యగాదె
యనిననాతఁడు నృపసర్వ, యత్నములను, జేసితిచికిత్సనాతికి, జెప్పనేమి.

వ. రోగంబు దుస్తరంబగుటను గజంబు నష్టబయ్యె ననిన. ౨౦౭

శా. నృపశామూలుఁడు వైశ్యులొడ ననియెన్, నీచున్ గురుద్రోహివై
కపటత్వంబున నిష్టికాప హృతిని, గావింపఁగాఁగదేప్రే
మపదంబైన గజంబుగూలెనిక, నీమస్తంబుఁ జెండింపఁగా
నిపుడు జేసెద నన్నమంత్రి నృపతిన్, వీక్షించి పల్కెన్దగన్. ౨౦౮

వ. దేవా! పూర్వంబుననీవు రోగపీడితుఁడవై యుండ నాసమయంబున దేవవైద్యు
ల శ్వేనులువచ్చి నీకుఁజికిత్సఁజేసి క్రమ్మర స్వగణంబునకుఁజోవునెడ యీసౌ
బలినింగని మన రాష్ట్రంబు నందు రోగంబులుగల జనంబులకు నితఁడు చికి
త్సాధికారి యగునని నితని నస్మదీయుగాఁ జూచి రక్షించుం డని పలికి దివం
బునకరిగి రదిగావున. ౨౦౯

క. ఇతనిన్ శాసింపఁగవల, దితఁడొనరించిన చికిత్స, నెల్లరుకడుని
గతరోగు లగుచు నెక్కఁడు, మృతుఁడై నదిలేదునువ్వె, యభమిదిదక్కన్.

గీ. నీవుకిన్కనునీతని నిగ్రహింపఁ, దలఁచి తేనిచికిత్సకు, డిలనుగలఁడె
నింక నెపుడేనియును ధారుణేంద్రయనుడు, మంత్రిపలుకులు వినిరాజు, మగుడి
యనియె. ౨౧౦

క. భవివీనిగ్రహించిన, శివుఁడొ గిచికిత్సకుఁడు మనకు, జెన్నుగవినమే

- భవకోగవైశ్యశ్యశు, భవనింభీషగాది యనుచు, బలుకగ శృతులన్. ౨౫౨
- వ. ఇందు గాత్ముని నీవుశ్రీమూలగు శిక్షింపుచునిన రాజు వచనంబులు విని మత్రిశి
వ్రతోహియగు నావైశ్యని శిక్షించెనంత. ౨౫౩
- క. భూనదుడౌ గురుకులునిన్, నానణేష్టికలచేత, సంభావితుని
గావించి తనకునేరము, పోవుమని పదాబులాదు, మ్రొక్కి ప్రియమునన్. ౨౫౪
- వ. అప్పుడు సుప్రీతుండై గురుకులుండురాజా! లెమ్ములెమ్ముని పలుకుచుండ న
పుడు వివినుండి పుష్పవక్షాంబు గురినె దేవమందుభులు మొరసెనాసమయం
బునఁ జతుర్ముఖ చతుర్భుజు లరుదెంచి యాభూ భుజునింగని వరం బొసరగె
దము వేడుచునిన నాకతాడి ట్లనియె ౨౫౫
- క. నాకతర నరమునలనకు, మిక్కిలగులదేని, నామమేదినిగదముల్
లేకుండఁజేయు డననగు, గాట్లన యనివరంబు, కరుణించి కడున్. ౨౫౬
- వ. వార లాత ధాన్యంబుఁ బొందిరంత భూకాంతరాజు గురు ననుమతింబడసి బ
హుకలంబు ధర్మమాగణంబున రాజ్యంబునేలె నొతయు ౨౫౭
- క. ఇష్టికలున్ హరియించిన, దుష్టులునిష్కృతియు లేక, దుస్సహమగునీ
కష్టపునరకంబులఁబడి, క్లిష్టతనున్నాదు నేకికి, న్మునివర్యా! ౨౫౮
- వ. వీరతరవంబే మునుసెప్పిన నిరయంబుల చెత వినాబడుచున్న దిమనిసందీశ్వ
రుడు చెప్పిన శతానందుండు భయాకులుండై యెల్లపుడు శంభుఁ దలంపు
చు నూరకుండెనని చెప్పి మఱియు సూతుం డిట్లనియె. ౨౫౯
- క. శివభక్తుల ధనములుగొని, శివభక్తుల నిందఁజేసి, చిరతరముగరా
రవనరకంబులఁ బడుమా, నవ్రలకథ వచింతువినుడు, నయమింపొందన్.

—* సూతుండు కరుడను మహిషాలునిచరిత్రఁ జెప్పట. *—

- క. శ్రీలలరసింధుదేశ శృపాలుడు కరుఁ డనగనేలు, బహుహేమమణి
జాలవిభా చిత్రితమగు, సాలానందాఖ్య పురము, జయశీలుండై. ౨౬౦
- వ. అమ్మహిషాలుండు వృత్రాసురహరణ నిర్వక్రపరాక్రముండగు శక్రును పాస
నఁజేసి సకలశత్రుని బహుకణంబైన వజ్రంబుగొని సకలశత్రువులం జయించి
నిభకయంబుగ రాజ్యం బేలుచుండె నాసమయంబున. ౨౬౧
- మ. విమతుల్ వానికి నోడిపార నదయున్, వీక్షించియత్యంతరో

- షమతోడక వధునామ భూవిభుడు పుజాపీతుని జే, ప్రా
థమనెం తేనసురేందు దత్తరుణ ధానిస్మర దై తేయసై
న్యములం గూనకక వచ్చి తత్పురి నితాంతంబుక నిరోధించినక. ౨౩౩
- క. ఆకరనరపతి యునుదై, న్యాకులుడై చింతజేయ, నాతని భటానుక
భీకరశౌర్యుడు విజయుడు, భూకాతువిజాచిదేవల బొందెనుభీ. ౧౩౪
- వ. సీభటుం డవిజయుడయే నుండసికు విచారంబు నలవదు. సనక శత్రుని బ
హుణుండగు నృసింహుండు నిత్యంబు నాకును చాన్ముండు తత్ప్రసాదంబున
నాముందర నేమనుజుండు నిలువశక్తుండు గాడనీశుంబుగ మధుని తోడ యు
ద్ధంబు జేయవెడలి యఖండిత పరాక్ర ముండగు నృకంఠరపు దలంచిననం
తభగవంతుండు ఘనాఘన నిఘ్నాకాష భీషణుండగుచు నావిభకవించి, క్షణ
మాత్రంబున నయ్యసురవి సరంబులగ బలించిమహా సత్పుండగు నమ్మధునిని
ధనంబు నొదించి యంతథాకానంబు నొందెనంత. ౨౩౫
- క. కరుణాయద్భుత ముంగని. పరమాదరణమునఁబిలచి, బహు సత్కృతులం
బరిత్యప్తిజేసి విజయుని, పరదేవత యితఁడటాచు' భావించిమదిక. ౨౩౬
- వ. అదిమొదలు నరిభయంకరునక్కింకరుం బాయకనిశ్చంకంబుగా రాజ్యపరిపాల
నాధురంధరుండై యుండె. ౨౩౭
- క. శూరాహ్వయుడా విజయకు, మాగుడత్యంత దష్టమానసు ఁడగుచుక
వారవధూలోలుండై వారక నిశ్చంకుడగుచు' వర్తించెకడుక. ౨౩౮
- క. అప్పురిధర్ముండనుపె, రొప్పుచుఁ దనరాడశూరూ, చొక్కాడు మైనె
ల్లపుడు భూతిపరాగము, చొప్పడ రుద్రాక్షదామ' శోభితుఁ డగుచుక.
- గీ. వేశ్య నెక తెనుగూడుక వేడ్కఁజెలగ' దానిభోగింపమదిలోన' దలఁచిశూరు
ఁడవ్వెలంది గృహంబున కరుగుదెంచి' యలరుపిల్తుని కేళిని' నలరిచాల. ౨౩౯
- వ. దానిగృహంబున నుండు ధర్ముని వస్త్రంబు శూరుం డవహరించియు చచ్చుంఖ
లుండగుచుఁ జవియె. ౨౪౦
- గీ. ఎంతవేడిన ధర్ముని కియ్యడయ్యె, వస్త్ర మాశూరు డాతట వానితెగ్రడి
కెరుగఁ జెప్పిన నాతఁడు పేక్షజేసె'మూఢచేత నుండగుచును గాఢముగను.
- వ. దాని కోపాకుల మానసుండగుచు భూతిరుద్రాక్ష భూషితుండగుచు నద్ధర్ము
డు కరక నరపతిం జేయిల్లయె. ౨౪౩

- గీ. పాపభంజన మగునట్టి భస్మమేను, నెడలను ధూళియుఁజేతుమెడనుదాల్తు
దాన భవ్యాబు రుద్రాక్షదామ మెపును శంభు భక్తుండయే నట్లు జనవశేణ్య!
- వ. మదీయంబగునంబరాబు శూరాపహృతంబయ్యెనదియిప్పింపుమునీవుశివభక్తు
డవు పుణ్యాత్ముడవు శివ భక్త ధనంబున పహరింప నెవఁడు శక్తుండగు ననిన
నతని వచనంబు విని. ౨౬౫
- క. విజయుని వారిం చి మహీ, భుజుడని యెకటోక్తులలగ మూఢా! భవదా
త్మజుఁడేపుష్టిశ్వర పాదాబుజ భక్తు ధర్ము చేలముంగొనదగునే. ౨౬౬
- క. ఆవస్థింబును ధన్యునకీ విప్పును పేక్షఁజేయ కిప్పించు మనన్,
భూవల్లభు పచనమువిని, యావిజయుండనియె నాత్మనాగ్రహ మొప్పున్. ౨౬౭
- క. సతతముదా సీగమనుం, డితఁడేట్లా శక్తుండగును నీశ్వరునకుమ
ఘృతీయగు వీనికి శారీ, పతి యందలి భక్తియెట్ల ప్రభవించు మదిన్. ౨౬౮
- వ. భస్మ రుద్రాక్ష ధారణంబు ననితండెవ్విధి శివప్రియుండగు
ననినవిజయు చాక్యంబులు విని మగుడి భూవరుం డిట్లనియె. ౨౬౯
- క. ధర్మణిలింగాకృతిగా, బిరికల్పితమైన శిలను, బాగుగఁబూజిం
పరకో?మనుజులునురలు, బధగఁ బణామములుఁ జేసిభజియింపరొకో. ౨౭౦
- వ. అప్వి ధంబుననే భూతిదుదాక్ష ధారణ మాత్రంబున నెవ్వం డేనియు మనో
వాక్యాయ కర్మంబులఁబూజనీయుండది గావున వృథా జల్పంబులు మాని.
- క. నీపుత్రుఁడు కొనిపోయిన, యాపటముదెచ్చి యిమ్ము, పారభక్తునకున్
జూపకుమరి నాముందర, నీపటువాక్పౌఢిపోమ్ము, నిలయంబునకున్. ౨౭౧
- న. అనిపలికి కోపంబునఁ గటువచనంబుల నిట్లనియె. ౨౭౨
- క. దుజ్జనుండగు నీకొడుకును, భజింపుమ నీవశంభు, భక్తుఁడే
బాజవమున నిప్పింపుము, భజింపగ వెరచితేని, పాపాత్మసుతున్. ౨౭౩
- వ. నీవును నాసమ్ముఖమున నుండ వలదు చనుమని విజయుని బిచి తత్సుతు
నిన్ గావించి కోపంబున నట్లనియె. ౨౭౪
- ఉ. ఓరిదురాత్మ! శోకమున, నుత్తముఁడౌశివ, భక్తు వస్త్రమున్
వారకగొంటివె ప్పగిది, వధ్యుండనీవు, శివాపరాధివా
టారయనేమినింక బుధులం ద్రువిచార, వధార్హులంచుకొ
గౌరీరమణా పరాధ మొనరించిన యట్టి, దురాత్ముల భునిన్. ౨౭౫

వ. అనిపలికి మహిపతి నానముగల శాస్త్రచక్ర సోలర నానవ ప్రోహారులు
తన్నుబొందునని విచారింపు చుండె. ౨౮౭

క. అదిగని విజయుడుకోపము, గమర న్నృపవసుని యెగుట, నినుగొనిధర్మకు
బెదరించిశ్రుతికటాక్షుల, వదరుమనెనః జరియె, నిజు, నాసాబునకున్. ౨౮౮

వ. అంతనభూకాంతుం దదివిఃకోపాకాంత స్వాతుః డై శివద్రోహ నిరతునిను
తు నెఱిగియు మహాపాపియగు నీడు నామోలనిధికాయులుగి శివభక్తుడూ
మీచె నిద్దురాత్ముం డవశ్యులు వధ్యుడగునని శీఘ్రులుచవానిందోట్టెరభటు
లంబనిచి తద్దృశుంబు నిరోధించి సర్వస్వమును గొనియెనుత. ౨౮౯

మ. విజయుడా గ్రహకీలలు నిగుడగా, వేగంబునన్మేరి నీ
భుజుజేర న్నరసింహునిం దలచుచున్ భూనిస్సురతోడవ
హ్నిజసింప న్నరసింహుడప్పుడు మహానిఘ్నాకషచాలంబుది
గ్ర్వజమున్ వ్యోమతలంబు నిండవతివే, గన్వచ్చి భక్షింపుచున్. ౨౯౦

క. అవివేకివోరివిజయా, శివభక్తునినీవునిండ, జేసితిగానన్
భువినిను దునుమాడెవనను, చువచించి నృపాలుడెనుట, జూమచునుండెన్.
వ. అవిజయుని నృసింహుడు కరనఖరాబుల విదలించి వైచి మహిపాలుం గనుం
గొని యిట్లయె. ౨౯౧

క. ఏయెడను శివద్రోహము, చేయగబయమ శివాప్రి, సేన, ధోత్రీ
నాయక! నిష్కంఠకముగ, న్యాయపథులుననుభోవు, మవసితలమున్. ౨౯౩

క. ఎపుడేని నన్నుదలఁచిన, నపుడేనున్నదుకడకు నరుదెంచిభవ
ద్రుపులంగెడపెద నెసగెద కృపతోడ సమస్త మొన యిష్టార్థులున్. ౨౯౪

గీ. జగతిమధ్యకుఁడైనను సత్యముగను, శంకరద్రోహినాచేత, జంపఁ బడును.
గానశివభక్తజనముల గరిమఁబ్రోవు, మనుచు భూపాలునకుబుద్ధి యానతిచ్చి.
వ. నృసింహు డంతధాకనాబు నొంద. సతీశీఘ్రులున భూకాంతుండు నిశాం
తంబున కరిగి సంతోషయుతుడై యాధర్మనిబహువస్త్రదానాదుల సొప్రీ
తుజేసి తదీయ వస్త్రబాసంగి పనిచెనాతయు. ౨౯౫

క. వృజనంబట్లు నొనర్చుట, విజయుండత్సుతునిగూరు, వేమరునరక
వ్రజములఁద్రోయుచు నేటికి, నిజముగృహధింతుంట్లు, నిఖలయచు భటుల్.

వ. అనినవిని శతానానుడు మశియు ఘోరనరకంబులఁదసిండు పాపకర్ములు జే

కొనుమనిన సర్వజ్ఞుడును దయాశుండునైన నందినడిగెనని చెప్పినూతుండు
శౌనకాదులకు మఱియు నట్లనియె.

౨౯౮

—* సూత్రుడు శౌనకాదులకు పాశుపతభారతిచరిత్ర జెప్పుట. *—

- సీ. సతతాబుధివనింద, సముపుమరాత్ములు, భస్మనిందనుజేయు పాతకులును
గురునిందనొనరించు, కుశ్చితమతులును, రుద్రాక్ష విందకుల్ రుద్రభక్త
నింజారతాత్ములు, బొందెడు ఘోరత, రంబగు వారకవ్రాతములను
వినుపింతునింకను వినరయ్యమునులారా! సావధానాబుగ జగతీయండు
- గీ. జానకాఖ్యంబుదేశంబు సాంపాసంగు, ధనమనచ్చటనొకపురి దానిపేర
జానకంబన నొకరాజ, ధానినెలయు, చుండు నొకసృపతి కళాధరుం, డనంగ.
- వ. అతండు పరకళాధరుండు బోలె నిరంతరంబు విద్వజ్జన గోష్ఠిగాలాబు గడుపు
చూ ధర్మమాగణంబున బృధినిపాలనంబు జేయుచుండు. 300
- క. విగురు బుధశోభితమగు, దివిజేంద్రసభాస్థలంబు, తెరగున జెలగున్
కవిగురుబుధ శోభితమై యుననిపునాస్థానకూట, మనవరణంబున్. 301
- వ. మఱియుయతీంద్రులును యోగీంద్రులును సిద్ధులును నాధరాతలేంద్రు గోష్ఠి
పరివేష్టించి యిష్టాల్పంబుల నుండు రమ్మహాసభ మెక్క నాడువిప్రవరుల
కుఁ బరస్పరింబుగఁ బోసంగంబు నకుచు నయ్యెడ. 302
- క. నుతచగ్మండు పశుపతిభా, శతీయనగయతీంద్రుఁ డొకఁడు రాజును గనియో
క్షితివర'విను మాత్రేయ, స్థితిమూలము శివుఁడెసకల, జీవులకెల్లన్. 303
- వ. శివుడుమోక్షంబుకొఱునుపాస్యుండు. జ్ఞేయుండును ధ్యేయుండును, శివుఁడె
పరబ్రహ్మ పర తత్త్వాబును పరమంబైన తపాబును పరంబోధియు పరంధా
మంబు పరాయణంబుకారణాబులకుఁ గారణంబు దైవతంబులకు దైవతంబు
నగు నెంతయు. 304
- సీ. ఇజ్జగంబునశాభు, నీశ్వరునెవ్వారు, భజియుంతురెప్పుడు ప్రణతులొప్పు
వారెకృతార్థులు, నారలకగు, ముక్తి నమ్మహాత్ముల కెభో, గమ్ములరయ
సమకూరువారికి శాశ్వతాపై శ్వర్యసా సిద్ధిచారికి సార్వభౌ, మ
తఁజెలగు మఱియన్భగంబగు స్వగాణధి, పశ్యంబు, బ్రహ్మశ్వ నెష్టనములు
- గీ. దానికిమఱిం చుననిన చోవాసుదేవ, భారతియనంగయతి పతి వేనొకండ
చుటికివోత్కృష్టకోర్వక చిడిముడిపడి, భూవరునిగాంచి కోపంబు, బాడమఁ
బలికె. 305

వ. భూపాలకా? విను శివుడతండు తామసూను, రుద్రుండును చర్మాస్థి శవభిస్సృత
రుండును శ్మశాన నిలయుండును భూత్త్రసనుభవ పరి వృత్తుండును మోక్షయు ని
రంతర భోగరతుండునగు నితండులోకంబున బ్రహ్మంబెట్లు? భుజంగాభర
ణుండు, మోక్ష ప్రదూడగు నేయని వాసుదేవ భారతిశేవు నినిందించిన, ప
శుపతి భారతి కణకాబులమూసి శివమాహాత్మ్యంబులెఱుంగక భీతికుండి
తండిట్లు వలికె. ౩౦౬

చ. స్రవణమవిశిష్టమై ననార, పంకజగభకల యస్థిభస్మరా
సులునుకసాలమాలికలు, సాంపుకదాలిచి, యున్నయట్టి, రా
గలిగినయట్టి నారలకు, గాఢదశవిత్వత వారినాశమున్
దెలుపుచుగాదె యమ్మహిమ, తేటపడకశశి ఖండమాశియున్. ౩౦౭

క. శవముల శయనంబిదియుబ్బ, వినిశ్మశానంబులండు బుధులదిగానన్
భువనంబు సంహరించుట, వివిధంబుశ్మశానమగును, విశేషగుణకున్. ౩౦౮

వ. అందు రుద్రుండొకండె నంబికా సహితుండయి నటించునది గారణాబు
న సంహార కారకుండయిన యవ్విభుండు శ్మశాన నిలయుండుని కీర్తికంపంబ
డు. శివమాహాత్మ్యం బెరుంగెలోకంబు పరాభవంబుబొందునని పలికికెషభ
క్తుండగు పశుపతి భారతి మాత్రయు వాసుదేవ భారతికి నిట్లనియె. ౩౦౯

మ. అవనికశాప హతుండవీపు మునుసత్యం బెట్టిచంఠున్ త్రిదం
డవి శిష్టుల్ హరిభక్తులందఱు నిందక జేసి, శంభున్ సదా
శివసాషండత బొందిరాజనులలో, శ్రేష్ఠుండ వీవెంతయున్
భువిరుద్రాక్ష విభూతివజ్జితు ముఖంబున్, జూడసాపంబగున్. ౩౧౦

వ. కాపున నీతోడ సంభాషించరాదు, మున్నుదక్షునితోడ సంభాషించి దేవఋ
షి వర్మలందరు శివదోహు లగుచు దండింపం బజిరపును. ౩౧౧

క. అళికమున భూతిదాల్చుని యట్టివారు, మేన రుద్రాక్షమాలిక లేనివాఁడు
బ్రాహ్మణుడై నశ్వపచుడై పరగుగాన, వానివజ్జికంపవలయునుప్రాజ్ఞుడవని.

వ. అదిగావున భవదీయచర్మన సంభాషణంబుల దోషంబగునని పల్కనయ్యెడ.

గీ. బ్రహ్మకేశనియనున్కోబ్రాహ్మణుండు, పశుపతీభారతినిజూచిపల్కి సభను
మోహితుండయి మెయిభిస్త్త, మునుధరింప, దానఫలమేమి? రుద్రాక్ష తరు
ఫలంబు. ౩౧౩

వ. ఆగుద్రాక్ష బీజమ్ముల ధరించిన ముక్కుండగుట యెట్లు? ఈ దృశవాక్యములు రాహస్థానమునఁ బలుకడగునె? యనిన బ్రహ్మకేసరితోడఁ బాశుపతిభారతి యత్సాగ్రుండట యె. ౩౧౪

గీ. ఆగమపురాణసందోహమరయనట్టి, బ్రహ్మబంధుండు పలుకునిబ్బంగి ధరణిజ్ఞానియేటియు నజ్ఞానియేని పాపి, యేసిరుద్రాక్ష భస్మముల్ పూమ జనుఁడు.

వ. సత్యముగ ముక్కుండగు నిఖిలవేద పురాణాగ్రంథములు వచించునట్లైన మహాత్ములగు తాపసులును భస్మగుద్రాక్ష ధరులగుమరు గావున భస్మరుద్రాక్ష ధారులు లోకమున శివసదృశులనటయు నితరులువాపాత్ములని పలికినని భూసురాధిముండు బ్రహ్మకేసరిమగుడికు తిరోక్తులు సభాస్థలి వచించిన. ౩౧౫

క. సై పక పశుపతి భారతి, భూపతితో ననియెవీడు భూవితిర్మా
లాపములు నీమ్రోలను, హీపచనునెసేను శాస్త్రమేము వచింపన్. ౩౧౬

వ. అనిన సప్తశుపతి భారతిశిష్యుండు వసువచువాఁడు గురువున కిట్లనియె. ౩౧౭

క. కలహామున మనకిహ్వామ, ఫలమేమిక్కడను చాలు, పద, మనయతియున్
బలికెరు శిష్యునితోడను, జలమున వీరిరువురము జనపతిమ్రోలన్. ౩౧౮

వ. ఇవిధమున వాదిపు యుడ నుత్తరా దుత్తరా బాసాగక చనుట మనకుచి తంబుగాదు బాలుండ వీవెఱుగననిన, దురాత్ముండా శిష్యుండతి కోపనుండగుచు, స్వామీ! నీవునిలువు మిచట నేరుంజని యెద ననిలేది వెడలిన పశుపతి భారతితోడ బ్రహ్మకేసరి యిట్లనియె. ౩౧౯

గీ. ఉత్తరమునకు శిష్యుడే యొసగిపోయె, జనియెదీరెల్ల మార్గదర్శకుఁడులేమి
నేత్రములు రెండుపోయియు నీకుమతియు, నరుగతగునొకొ! యనుఁడునయ్య
వసరమున. ౩౨౦

వ. పరమ శాంతాఖ్యుండు బ్రాహ్మణోత్తముండు లేచియేన శిష్యుండనగుచుయ తీంద్రునకు మార్గంబు జూపెద; శివగ్రోహ దురాత్ముండా శిష్యుండు సనుగాకయని పశుపతి భారతి కిట్లనియె. ౩౨౧

క. ఏనున్నీకును శిష్యుడ, నై నీశిశ్రూష జేతు ననవరతంబున్
మానసమున సాక్షాచ్ఛిప్తు, గానిన్ను దలంతునేను ఘనతరభక్తిన్. ౩౨౨

వ. ఏనుభస్మగుద్రాక్ష ధరుండ నధికవేదశాస్త్రుండ నీశిష్యత్వంబునకుయోగ్యుండ. ప్రజ్ఞాచక్షుండవగు నీవు నన్ను పరిగ్రహింపు మనుఁడు. ౩౨౩

- క. పాశుపత భారతీయతి, యాశిష్యుని దేహమంటి హస్తమ్ములనీ
శాంఘికమలసూజాకౌశలంఁడవు శివభుభక్తి, ఘనమతుఁ డవిలా. 3౨౬
- వ. అనియిట్లశని జేపట్టి యతీంద్రుండు ప్రశసంపుచుండ భద్రాఖ్యుఁడొక భూ
నుఁడు డిట్లనియె. 3౨౭
- గీ. పరమశాంతాఖ్యుఁడీవిప్ర బాలకుండు జారుఁడెపుడు వేశ్మాజనాగారవాసి
యతివరుండువు నీవునికర్హ మొక్కొ యితఁడుగావించు శిశూవు ప్రతిదిసంబు. 3౨౮
- వ. అనిన యతీంద్రుండు మఱియుఁ డిట్లనియె. 3౨౯
- గీ. భస్మరుద్రాక్ష ధారులుపరమపావను లతీపరిశుద్ధులగును రెండనుదలంప
గలదెవారికిదోషంబు గర్వమునను, నీవుచేసితి శివభక్తి నిందయిట్లు. 3౩౦
- వ. అనిపలికి పాశుపతభారతి భూపాలునిగని యిట్లనియె 3౩౧
- క. నరనాయక శివనిందా, పరుండగు నవ్వాసుదేవ, భారతీయతీని
దురితాత్తు బ్రహ్మకేసరి, నిరసిత రుద్రాక్షభసితు, నిందారతుల. 3౩౨
- వ. నాకుశిష్యుడైన గురుద్రోహిని వసుసంజ్ఞుని శివభక్తి నిందకుండగు భద్రా
ఖ్యుని నీనలుపురిని శిక్షింపుము. నీచేతకాదేని యేనుసీక్షించెద నని నయ్యతీం
ద్రుండు పలికిన, మహీ పాలుండు ప్రజ్ఞాచక్షుఁ డగునతనికిఁ బ్రణమిల్లి యిట్ల
నియె. 3౩౩
- క. నీయహిమచేత నిష్ఠుఁడు, స్వామీశేత్రములు బొంది, క్షణమాత్రమునం
దీమనుజుల శిక్షింపుము, మేముంజూచెదము గాక, మిక్కిలిప్రేమణ. 3౩౪
- వ. అనియిట్లు నృపతిపలికిన, శివప్రియుండగు పశుపతి భారతి నిజ మహిమంబున
లబ్ధచక్షుండై మహాకోఁఁధుంబున నానలుపుడు మూర్ధ్ధాబునంద శని పాతంబుల
గుగాకయని రాజుమోల శపించినఁ దత్క్షణంబే యానలుపురు పిడుగులు త
లలంబడి హతులైరి. అంత యతీంద్రుండు భూకాంతునకిట్లనియె. 3౩౫
- క. నావాక్యము లంఘింపుచు, నీవుశివద్రోహ పరుల, నేమనకనుపే
క్షావశత మిన్నకుండితి, గావునధర గార్దభాబు, గమ్ముమహీపా! 3౩౬
- వ. తచ్చాపంబున నతీభీతుడైన నృపతిం గనుంగొనఁకోఁధతామాత్ముడై య
తీంద్రుఁ డిట్లనియె. 3౩౭
- క. ప్రియాశ్చిత్తమునకలా, మ్నాయములం జెప్పఁబడియె, మహాదఘచయముతో
పాయ శివద్రోహంబునకే, యడఁజెప్పుంగఁ బడదొ, కింతయుశృతులా. 3౩౮
- క. ఈరీతి భవదదృష్టా, భారయనున్నపుడు నేమి, యనఁదగు నింక
భూరమణ నీకుశాపని, వారణము గాదుభవ, భవంబులకై న. 3౩౯

- వ. ఇట్లుబలికి పాశుపతయతీగ్రంధుచనియెనంత. నారాజు తదీయ శాపమున
రాసభయోని బొంది యంత యమలోకంబున భయంకితులగు యమభటు
లచేత భాధితుడగుచు కల్పకోటి శతంబులకు కడతేరం డయ్యెనెంతయు.
- గీ. మఱియుమీకునురుషులార! మహిమమీరగరిమెవినుపింతు వేరొండు, కథవినుండు

వీరాంగ సుమంతాదల చరిత్ర

- దిశలమెలయుకళిగాఖ్య, దేశమండు కటకమననొప్పునగరంబు ఘనతమెరయ.
- సీ. అందుగీరాంగుడు నలరురాజసుతుండ, మంగ్రోనరుతుండు సుమంతుడనగ
ద్వారపాల కసముద్భవుమముక్కుడు డనపురోహితుసుతుసునందుడనగ
యీనలువుడు పరస్వరాను రాగంబున సర్వవిద్యావిచక్షణత దనగ
తరుతమ నర్మచుల్ తప్పకనడుచుచు దానక్రీయానుషాహ దారులగుచు
- గీ. నలరియొకనాడు తీర్థయాత్రాభీలాష, జనకులనన్నజ్ఞనతిశయ భనమ గొనుచు
కటకమునకును నాతిక గ్రామమగుచు, దనరుసుపురాఖ్య మచటికి జరిగేగ.
- వ. అందునారాతి రాజకుమారాదులునలువురువిప్రగృహంబులభుజియించి సు
రేశ్వరాలయంబున రాజకుమార ముత్రికుమారులును దీక్షాగిరి యను శివ
యోగి మతంబున పురోహిత సుతుండును విబుధాఖ్యుడగు శివభక్తగృహం
బున ద్వారపాలక సుతుండును నివసించి. ౩౪౩
- క. మరునాడుసుగ్రామాంతర, మరుగుచువెస మాగ్గమందు మత్యంతప్రభా
కరుడగు గౌతమతాపస, వరునింగని ప్రణతిజేసి వారునలువురు ౩౪౪
- వ. తమతీర్థ యాత్రాగమనంబు చెలిపిన యమ్మునీంద్రుండు వారల జూచి తీ
ణాయుష్యులగు మీకుతీర్థయాత్ర ఘటింపనేరదు. గర్వితులైన మీచేత శి
వద్రోహంబు చేయంబడియె. మీనలువురికి సాయంకాలంబున పంచత్వంబు
సిద్ధుబనిన, మునీంద్రుడా ఆయుక్షయంబగుటకు మాచేత శివద్రోహంబు లేమి
జేయంబడియె, ననియడిగిన గౌతముండీల్లియె. ౩౪౫
- సీ. నృపకుమార మహేశనిలయమందాను కురుల్ చిక్కులదీక్షానింజె దెనఘము
మంత్రీపుత్రుడుమదోన్మత్తుడైతాంబూలముమీయచో ద్రోహంబు నొందె చాల
శివయోగిద్రొక్కగ చంగటగండూష లిడపురోహితసుతు వృజినమూటె
ద్వాస్త్యపుత్రుడుశివో ధ్యానంబు నందలంకృతుడౌట జెందెనుకిల్పివంబు
- గీ. ననిమునిశ్చంద్రుపలుకులు వినుచుతాము, తొలిదినంబున జేసిన దురితములను
దలచియొక్కింత మదిలోనదలకకపుడు, పంచదనముజేసి మునికిని వారు చనిరి.

గీ. ఆక్షణంబున నమ్మి హే తాత్మజుడు, మ. భవోన్మోహోన్మోహ సమముతున

కపుడబద్ధించె గళిరోగ మప్పురోహ, తిలనయునకును నాలుకదభిలమయ్యె.

గీ. ద్వారపాలక సుతునకు ఆక్షణంబు, రిక్తములుగా నెహసికా రుద్ధములను

యిట్లునలుపుదురోగంబు లెనసించిరి, యంతకాలమునకుమహాన్మోహముగాగ.

వ. అందుయమభటులు ఆనలుపుర శిరాబుల సేనద్రవంబు నిలచుచు శేషకాంబు

తునకలుగా ఖండింపుచు నగ్నులద్రోచుచు తామ్రాద్రవంబుగాచీజంహ్వల

నెరపుచు దంతంబులుత్పాటితంబులుజేయుచు నాశికనారాచంబులఁ గృష్ణు

చు నివ్విధంబు యథాహాబాధలు జెట్టి, మోతంబున వాగు కష్టంబుల

బడిరిప్పటికిం గడతేరలేదికెచ్చరేనియుండెన నట్లుచె నరకంబులనుభవించు

రిందుకు సూడియాబులేగు. పసంగ వశంబున యిప్పాపాత్మ్యలం నచింపఁబ

డెనని నందీశ్వరుండు జెప్పిన శతానండుం డతఁకి బ్రణమిల్లి యిట్లనియె.

క. యోనంది యాచోత్రము యేరువిసంగంప మొందె, ఎఱెనామేను

మానసము గలిగెనవశం దానారాచులు డహండు ననిరాశికి. ౩౫౦

వ. అంతనందీశ్వరుండు వాని కిట్లనియె. నివ్విధంబున నప్పాపంబు విచటకేకు

ను దుఃఖించెన వినుండు. ౩౫౧

క. ఈపలికినట్టి బహుతర, పాపంబులుబోధింపకు ప్రాయశ్చిత్తం

నాపరమేశునిదర్శన మేకట్లనడచు నందీశ్వరుడతఁ. ౩౫౨

వ. వారలతోడ శివసన్నిధి జేరి అందు భవాని నొకనులకు బ్రణమిల్లి పరమా సు

తోషంబున స్తుతించె. నట్లున బ్రహ్మవిష్ణూదులు శతానందముని పురధకుం

డు శివునకుఁబ్రణమిల్లిన నతనినినుంగొని శతాను భూషణుడయిన శివుం

డు యెద్దియెద్ది నీ చేతవివదకురయ్యుంబు నందీశ్వరుం డొంగించె. నతన

నతఁడు అప్పురమేశ్వరునితోమీరచనంబునట్ల నైలాదియనర్హులు వదించె

ననిపలికి శతానండుం డచుజ్ఞుగొని శివాంతింబు నెడతె. బ్రహ్మవిష్ణూదుల

నుజ్ఞాతు లయిరి. నందీశ్వరుండుకేవానుజ్ఞద్వారంబున నివసించె, తదనుమాతీవ

లం శతానండుండు బ్రహ్మవిష్ణూదులు నిజాలయంబునకుఁచనిరని సూతుండు

బలికిన శౌనకాదు లన్నిటి కథాశ్రవణంబున నతనిం బ్రసంసించిరి. మరియు

సూతుంకిట్లనియె. ౩౫౩

క. తెలియక రాజకుమారా, దులుకడుగర్వాంధులగుదు, దుస్తరమరితం

బులు జేసి తత్ఫలంబున, బలునరకంబులను బడిరి బహుకాలంబు. ౩౫౪

ప. మణియు మహాత్ములగు పండితులైన శివభక్తులకపచారం బించుక చేసి తర్ఫి
లంబులనుభవించుట వివాచితవినంపశియెపశుకర్ములగునితరులకింక నేమిజప్ప
వలయు. ౩౫౬

గీ. సోమశ గ్మఖ్య వెలయు భూసురు డొకఁడు, యవని సురుడొప్పు శివశర్మయ
నగ మఱియు
వారలిరువురు కడుధృత ప్రతులుసర్వ, విరులునుమహాత్ములధికవివేకులరయ.

క. ఆక్షితీశు లొక తరిగట, లాక్షుని మందిరము జేరియందు సురేశున్
వీక్షించి లింగమూర్తి బ్రదక్షిణముగ జేసిరెలమి తద్దయు భక్తిన్. ౩౫౭

గీ. లిపుమనుక్కుని దేహజంబైనయట్టి, శ్వసనములచాత దీపంబు శాంతమయ్యె
చూడదాతఁడు నన్యందు చూచితెలుప, డతనితోవృద్ధి బొందింప డయ్యెన
దియు. ౩౬౦

వ. అంతవారు కాలవశంబున నిధనంబు నొంది యమలోకంబునయాతనలు బొం
దిరి అది చెప్పనశక్యంబై యుండు. ౩౬౧

గీ. అంతపుణ్యశర్ముడనగ భక్తుడొకండు శివునిసవిధముననుజేచున్ నట్టి
దీపమారుమండ తేజరిల్లగజేయ, గోటలైలమంటె కొంచముగను. ౩౬౨

ప. ఆదోమంబున ఘోరంబయిననరకంబులు యాతన లనుభవించి యనంతరంబ
సారమేయ జన్మంబుబొందె నట్లన సుగుణిసంజ్ఞాడైన శివయోగి జితేంద్రియు
డై శివాధికంబుగ బిక్షుచరణంబున బహుధనంబులు సంపాదించి తద్దనం
బులు నర్పంబు శివాపకాణంబు జేసినారీకేశ షణ్దకంబుల పరమేశ్వరు
నభిషిక్తునిజేసి యాఫలసారంబు భుజించె నప్పాపంబున నరకంబునంబ
డియె. స్కందాలయంబున వైశ్యుడొకండు భక్తి సమేతుండై ఘటం
బున శిఖరదీపంబిడి యనేకదినంబులు యీశ్వర ప్రదక్షిణంబు సేయుచుప్ర
త్యహంబా యీశ్వరు వనంబునం దామృతాకంబుననుపజీవింపుచుండెయట్టిపా
పంబున నరకంబు లనుభవించె వివేకియయ్య నతండు శివద్రోహంబెరుంగడ
య్యె. మఱియు శివద్రోహ పరుల చె తవసించిన వారలకుపాపంబు ఘటించు
ట యాశ్చర్యంబు గాదనిచెప్పిన సూతపౌరాణికు వలన రుషులా కనికం
చి యన్భృత బంది భయంబున కంపితాంగులై రెంతయు. ౩౬౩

గీ. వజ్రదండంబుడనా యోగివరుడొకండు, బధిరుడై శివాలయంబున నధివసించు
శంభుపుష్కరినిందక జనసమాజి, వాసియై వాడు యమలోక వాసుడయ్యె.
వ. మఱియు భారతాఖ్యుండైన యతీంద్రుండు శివసన్ని ధానంబున నిద్రా పర
వశుడై దోషంబు జేసె వేరొకండు శివాలయంబున పరనింద యొన్చిత
త్ఫలం బనుభవించి యంతంబున ముక్తి బొందె. పదిగావున విజితేంద్రియతై
న యోగీంద్రిలచేత నొకప్పుడు శివదోహం బాచరింప తగదని సూతుండు
జెప్పిన శౌనకాదులు పరమాశ్చర్య భయసమేతులై శివద్రోహంబులు కరి
వారించి మాతంబులు యిప్పుడు సఫలంబయ్యెనని నుడువుచు యప్పాపాత్తు
ల చగ్గితంబు వినుటకు ప్రాయశ్చిత్తంబు శివ పంచాక్షరీ శ్రవణంబు దలం
చు మహాదయకమలంబున దేవీ సమేతంబుగా శివునిం ధ్యానింపు చుండిరి.
యప్పాపంబుల నేపకడ వదించు సూతుడు యాపాప హరంబు కొరకుయు
మాకాంతుండగు శివునిభజింపుచు పంచాక్షరంబు వదిలి సంతృప్త హృదయుం
డయ్యె నంతపౌరాణికాగ్ర గణ్యుండగు సూతుని వెండియు శౌనకాదులు
పూజామహత్మ్యంబు జెప్పుమని యాడుగుటయు.

౩౬౬

శా. నాగేంద్రా భరణామహాఘం పటవీ నారీక పాణీభద్రా
నాగేంద్రద్యుతి నిజితేంద్రబలిశి న్నాగేంద్రచంద్రాంబుజా
నాగేంద్రదాజిన చేలభాసురల సన్నాగేంద్ర హస్తోపమాం
నాగేంద్రాత్మ భవోరుసంభవ విలాసాలోక నాలాలసా.

౩౬౭

తోటక శృత్తం. సురరాజమణి పరిశోభితకం, ధరమేరు మహీధర ధర్మమహేశ్వ
రవిశ్వపతి భవశాంత ఘనీశరహీర పటీరతుషారఘృణి

౩౬౮

క. శరధీకృత శరదా, శరధి ప్రణతాంఘ్రి కమలశాజీధరస

చ్చరధీకరటీ పటదా, శరధీకృత సుమతీ ప్రశస్తతరమతీ

౩౬౯

ఇతిశ్రీసకలసుకవిజ నానుగ్రహ పాత్ర, కాస్యపసగోత్ర, కోడూరియల్లనార్య

పాత్ర, శంకరామాత్యపుత్ర, లక్ష్మోబిశతనయవినయవిధేయ బాలసరస్వ

తినానూంక వెంకటాచలకవి ప్రణీత బైన శ్రీస్కాండంబనుమహాపు

రాణంబు నందు శంకరసంహితను శివరహస్య ఖండంబునం దుప

దేశ కాండంబున శివద్రోహ కథనంబున ది షష్ఠాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

అనంత

శ్రీ మేధావతి కామార్త రో సమః

అనంత్రీ సాగ్రంద మహాపురాణము . కల

ఉ ప దే శ కాం డ ము .

సప్త మాశ్వాసము.

ముఖవాగలు పార్థివ !
కామిత సంపత్ప్రదాన ! కరుణాపాంగా !
సోమ కలై క వతంస !
శ్రీమహా నీయోత్తరూంగ ! శ్రీశివలింగా !

౧

ప. అవధ రింపుము.

గీ. అంబికానాథ పూజామ, హాత్వమడుగు, శౌనకాదిమహాముని, సంఘమునకు
ఘనపురాణార్థకథనైక, కౌశలుండు, సూతుఁడీట్లు నెమాధుర్య, సూక్తులలర. ౩

—* సూతుఁడు శౌనకాదులకు శివపూజా మాహాత్మ్యము వచించుట. *—

౪. శివపూజామాహాత్మ్యము, వివరించెదమనానులార! వినుఁడియిపుడున్
శ్రవణానంద కరంబును, భవకోటి విపాటనైక, భవ్యంబిదియున్.

౪

సీ. పూర్వకల్పంబునఁ, బురహరుఁడీశుండు, సకలజగంబులు, సంహరించె
నిలిచెనొక్కఁడెరాత్రి, వృత్తంబుసలిపెను, శక్తితోఁగూడిని, శావిరాము
మైనచోఁగమ్మర, నఖిలజగంబులు, పాటింపనాత్మతోఁ బ్రజ్ఞవొడమి
హరుఁడపుడు వడధ్వ, లండనుల్ లీలచే, నేక కాలమున, నెసకమెసగ

గీ. మహిమగల్పించెనొకల్పు, మాతమున నీ, స్వప్తిపాలనవిలయస, సిద్ధికొటకు
బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వర, భవ్యమూర్తు, లగుచు భాస్విల్లితానె యత్యద్భుతముగ,

వ. మఱియు కుమ్మరిలను మాతృగణాంబుల ప్రసాధులఁ బ్రహ్మభాధిపతులను, నున్న
తోన్నత భూతంబులను, భూతాధిపులను, సురలను, నసురులను, మహార
గంబులను, ఋషులను, దేవగణాంబులను, సకలభువనంబులను, జగత్పతేయగు
మహాదేవుండు సృజించి బ్రహ్మనులతుఁ దనయందలి నిఖిలవేదపురాణాంబులు
పదేశించి మీరలుపరమంధక్తి భావపురస్సరంబుగా నన్ను బూజిపుండు. ఏ
నుభావానురూపఫలగుండ నాకు ఇదిమదియ ప్రశంజ యోహాదేధులారా!
వినుండదిగావున మీకుఁబూర్వశాస్త్ర బోధనాధికారంబులు కల్పించితి ననిన
వారలు ప్రణమిల్లి కృతాంజలులై యిట్లనిరి.

క. పరిపూర్ణుఁడౌ జ్జగమునఁ, బురుహూతపురుషుతావి, భున్నినుశ్చతులున్.

నిరతమువచించువిశ్వ, స్వరూపమున నెట్లుపూజ సలుపఁగ వలయున్. ౭

క. ఏవిగ్రహమందుననిను, భావించి ససర్వసంపి భక్తియుతులమై

యీవిశ్వమందునీకరు, ణావిహృతీకినిపాత్రులయ్యెడమభవా! ౮

వ. అనినవారలకు శివుండిట్లనియె.

క. ఏమూర్తియందు నేనియు, మామకపూజావిధాన, మహిమగలినన్

కామితము లే నెసంగును, నీమహినెవ్వొకైన, నెదిసిద్ధమగున్. ౧౦

క. ధరలింగార్చన పరులకుఁ, గరమతిశీఘ్రముగఁజేర్తుఁ గామితములనే

నిరవుకొనును లింగంబున, సరయగఁమంత్రాదిసాస్త్రి యలులేకకడన్. ౧౧

వ. మఱియు బ్రసన్నుండనై భక్తి పరులగు వారికి ముక్తి ప్రదాత నగుదునని మ

హాదేవుండు వచించిన, వాసుదేవాగులగు దేవత లాదేవదేవునితో నెట్లనిరి.

క. లింగమన నెద్ది? యెందున, లింగత్వముదానికెబుల, లింగసమాఖ్యా

సంగతి సర్వబిదియువి, సంగనుమాంకున్వచించు, మగజారమణా! ౧౩

వ. అనిన ననంగనైరి యిట్లనియె. అనంతము జరంగునగు సువ్యక్తంబున గధితం

బగు నదియె గుణత్రయ్యాత్మికంబై యుత్పత్తి స్థితిలయంబులఁ జేయు నదియె

నాకులింగంబు. తద్రూపంబు నాదాత్మకంబు చతుర్విధం బగునుండు. మీ

దు నాదమయంబై యాలింగంబునందు సన్నిహితండునై యుండునది గావున

లింగాంగులకు సర్వాభీష్ట ఫలప్రదుండని లింగంబునందు సకల జగంబు. తిల

లందుఁ దైలంబునుంబోలె నుండునందే పృథులయంబున లీనంబగు మత్స్వరూ

పాబు లింగ వేద్యాత్మికాభైయుండుని వేదికంబైన లింగంబునందు నేనులింగి నై
వసించు. సవేదికంబైన యాలింగంబు మనకి కనక రజిత శిలాదారు మృచ్ఛా
దన పారదావల సలక్షణంబుగ లింగంబుగావించి యుపమత్తులగుచు, వేదో
క్త స్రోకారంబునఁ బూజింపుడు ఎచ్చరెవ్విధంబునఁ బూజింతుడు. వారలేము
క్రిబంబున వారు. ఇంద్రియ నిగ్రహంబును, యజ్ఞ దాన తపంబులును, లింగా
ర్చన కోట్లంశంబు తోడను సమానంబు గావు. ౧౪

గీ. జగతిలి గార్చనము సేయు జనములకును, జన్మ సంస్కృతులొటను సత్యమిదియు
పూజఁ జేయుడు ననులింగ మూర్తియందు, భక్తితోడను వాంఛిత ఫలమడవ
గుదు. ౧౫

క. నెలకొనుచును బ్రహ్మాండ, బులలోనాదంనులింగ, మూర్తినినగుచు
న్వేలయును వేదోక్త విధి, స్థూలమును సర్వనలుగాంచి పఞ్చాతముగన్. ౧౬

వ. కేదారంబునను, కాశి కాంచీ నగరంబులు సర్వసిద్ధి ప్రదానగు శ్రీపర్వతం
బు దక్షిణ కైలాసంబగు. కాశీహస్తీయ మహత్తరంబైన వహారణ్యాబును, న
రుణాచల వృద్ధాచలంబులును చిదాచర కుంభకోణాబులు మధ్యాక్ష మద
భీష్ట పతియగు కమలాచలంబును, హాలాస్య క్షేత్రంబును సేతువు రా
మేశ్వరంబు మొదలైన యీదిన్య క్షేత్రంబు లందును, పురుషులుండును, పు
రుషూతుండును, పంచకృత్య పరాయణుండునై దేవితోడ, స్కందవినాయ
క గణపాలురు తన్ను పరి వేష్టింప, కైలాసంబున, మహాకైలాసంబున, ము
ధాచలంబున, మహా మేరువునందు, జక్రవాళాచలంబున నట్లకివోకంబున
సన్నిహితుండగుచు సకల జగన్మ యుండగు నీశుండునా యాస్థలంబుల నను
గ్రహంబు జేయుచుండె. ౧౭

మ. తమ వాంఛైః ఫలప్రసిద్ధి కొఱకుదత్తన్నదీ పర్వతా
గ్రము లన్భక్తిని వేదికా సహిత లింగంబుడు బ్రహ్మాది స
ర్వమరుద్భృందము దేవితోడ శివుని న్రమోప చారంబులన్
బ్రమదం బొప్పంగఁ బూజఁజేసి పదముల్ ప్రాపించి యోతేనియున్. ౧౮

వ. అనిన శౌనకాది మహా మునులు సకలపురాణార్థ కథన చాతురీయుండుగు
సూతుం గనుంగొని. ౧౯

మ. పరమేశుం జగదీశు శంకరు - హరిబ్రహ్మవి గీర్వాణులి
 ధరయేస్థానము అమథక్తి తగనత్యంతాబు బూజించి రా
 దరమొప్పక వివరింపుచును నునితాంత్రజేను బ్రార్థింపనే
 మనుసర్వార్థ విమంజు సూతుడయెన్ మాధుర్య వాగ్ధుర్యతన్. ౨౦

శా. ఆశాంతంబు లఖ్యాతి మీరనని ముక్తాఖ్య బ్రకాశించి శ్రీ
 కాశికనర్వ శతాయుష బు తపమున్గాని పు చున్నక్తి స
 ర్వేశున్యభుం లింగమూర్తి నిరమానేశుండు పూజాపుచో
 నీశానూడు ప్రన్నుడై యొసగె సర్వేస్థానము బ్రీతితోన్. ౨౧

వ. ఇట్లు ప్రసన్నుడగు పరమేశ్వరు ననుగ్రహంబున నుత్తమ బైన వైష్ణవ పదం
 బును నభిషేక పూర్వకంబుగా జగత్పా లనాధి కారంబును, శంఖచక్ర కౌ
 మోదకి శార్ఙ్గాద్యామున సంపత్తియు, మహాబక్ష్మీ పతిత్వంబును దివ్యబగు
 కనకాంబ రంబును, గరుడవాహనంబును, రత్నమయంబగు ఛత్ర చామరం
 బులు నుంబొది తదాదిగ శివలోకంబున కథో భాగంబునండు బ్రహ్మవి సు
 రముని గణసేవ్య మాను డగుచు, దుష్టనిగ్రహంబును, శిష్ట సంరక్షణంబు నుం
 జేయుచు, మహాదైశ్వర్య సాపన్నుడై జగత్ర యంబున జాగరూకుడగుచు
 బ్రభావ రోచిష్ఠుడగు విష్ణుండు వాలించుచు వసించు. సద్దియవిష్ణులోకంబు
 నంబడు నె తయు. ౨౨

క. కాంచీ నగరము జేరివి, రిగిచి మహాభక్తి శైలలింగము నాడున్
 పంచా మృతాభి షేకస, ముచితముగ చంద్రచూడు నర్చించి కడున్. ౨౩

వ. తత్ప్రసాదంబున నభిషేక పురస్కరంబుగా జగత్స్పృజనాధి కారంబును సరస్వ
 తీ పతిత్వంబును హంస వాహనంబును, చంద్ర ధవళంబగు ఛత్రంబును, జా
 మరద్వయంబును గలిగి విష్ణు లోకంబున కథో భాగంబున దేవర్షి గణపూజి
 తుండగుచుమహా వైభవంబు తోడశంభు లింగార్చనబలంబువలన బ్రహ్మవసిం
 చు. అతడు వసించునది బ్రహ్మలోకంబు స్రుబఖ్యాతమయ్యె. ౩౪

క. శ్రీపర్వత మందును గా, రీపతి నిందేవదేవు దృశభక్తిని నె
 తే పూజించి శతైరమ, ణీపతివాంచితము వడసె నిరుపమలీలన్. ౩౫

వ. అమ్మహాదేవు కారుణ్యంబున స్వగాఢి పత్వంబును, దివిజేంద్రత్వంబును గ
 జేంద్రంబగు నైరావతంబును, ఉచ్చైశ్రవంబునునగునశ్వంబును వజ్రాయుధం

బును కల్పద్యును బులును కామశేనును చింతామణియును పూర్వసి ప్రముఖా
హ్నో గణంబును గాంచి ప్రాగ్విశాధి పత్యంబు బొందుచు ప్రసన్నుండ
గు శంకరునివలన స్వర్గలోకంబు నందు దివ్యసుఖం బరభ విపుల నమృ
తాస్వాధనంబు జేయుచు వజ్రపాణియగు వాసవుండు నసియించునొతయు.

మ అగుణాదీదహ నూడుశంకరునిసా దాంభోజముల్ పూజచే

శిరహాదత్తును శామృతంబువలనం శిఖ్యాధిపత్యంబు బా

స్వరశక్త్యాయుధ మేషవాహనములు స్వాహాన ధూపత్తులు

మగ్నిప్రాగ్గక్షీణ పాలకత్వమును ప్రేమగా గాంచె సభ్యున్నతిన్.

32

క. కేవలక్షేత్రమునన్, దాదరమున దండధనుడు ననుపచుభక్తిః

ప్రామభావమునన్ శివ, సాదాబుజ పూజజేసి, పడసెనువరముల్.

33

వ. అప్పురమేనుపూజావిధానంబు బూజించిదక్షిణదిశాధిపత్యంబును, ఉత్తమంబ
గుమహేష వాహనంబును కాలద డాధ్యాయధంబులును, సకలజీవులయందు
సమపత్తిత్వంబును, పుణ్యాపుణ్యపీఠారంబును, పుణ్యనాతులకు స్వర్గంబును,
పాపంబు జేయువారలకు, నరకస్థితి యొసగుటయు, దురితాను సారంబుగా
యాతనబుని యమించు మధ్యస్తుడై, మాహాభాగులగు సభ్యుల తోటి, గోష్ఠి
యు చిత్రగుప్తుని లెక్కకూడదసి సంయమిసీపురంబున, సకల సకపద లను
భవించుచు దండధనుడు భాసిల్లెనొతయు.

34

క. గోకణంబున నిరురుతి, శ్రీకంఠుని పూజజేసి, చెన్నుగరత్నో

నేకాధిపత్య మహిమయు, ప్రాకటముగ యజ్ఞకర్త, ఫలదాతృతయున్.

౪౦

వ. మణియు డక్షిణద్వారదిక్పాల కత్వంబును, నుతనూబగు ఖడ్గాయుధంబును,
శివప్రసాదంబువలనంబొంది యిప్పుటికినుఖించుచున్నాడె.

౪౧

క. వరుణుడు జగబూవనమున, పరమేశుపూజజేసి, పాశాయుధమున్

వరమకర వాహనంబును, పరదీగ్భభుతార్థ వాధి పత్యముబొందెన్.

౪౨

క. దక్షిణకైలాసంబు, యాక్షీతమగు కాళహస్తి నీశ్వరుపూజా

దక్షుండగుచు సమీరణు, డక్షిణనరంబుబొంది యాహరుకరుణన్.

౪౩

గీ. పశ్చిమోత్తరదిక్పరి పాలనంబు, హరిణవాహముగంధ వాహాధిపత్య

మణిభయంకరమైనధ్వజాయుధంబు, గలిగియునుపను వై భవోత్కృష్టగాంచె.

క. సిద్ధవటక్షేత్రమునన్, సిద్ధేశ్వరుపూజసల్పి శ్రీమతువాంచా

సిద్ధింగాంచెనుబ్ర, సిద్ధిగబహువరములింను, సేఖరుకరుణన్.

౪౪

- గీ. ఉత్తరాశాధి పత్యూబు, నుత్తమచుగు పుష్పకము నరవాహన, స్ఫురణాశని
భానసంపత్తి యుక్తేశ, తయుచుగలిగి భవ్యవిభవాప్తిధనదుగడు, పరగుచుండు.
- క. కనులాలయ నిలయుండౌ హిమకర జూబున్బజించి, యీశానుమర్క
ప్రమదమున వరముండిగె న్నమధాగగునభీష్ట. ఫలదాయకుర్య. ౪౭
- వ. సమాననామంబులు, సమాన చిహ్నంబులును, సమానాయుధంబులును, స
మానంబైన దేహంబును, వృషభవాహనంబును, బ్రాగుదీచ్యాధి పత్యూబు
ను, నంతంబున సాయుజ్యంబును నివిధంబునఁ గోరినఁ, బ్రసన్నుండై యివి
యొసంగి గౌరీశుం డంతర్ధానంబు నొందె. ౪౮
- క. సూర్యుండు కాంచీస్థలమున నార్యావిభుఁ గమలములను, నర్చించిజగ
ద్వర్యుండగు నతనికృపచే నర్యముండుగ్రహాధిపత్య, మనుపమలీలన్. ౪౯
- వ. బుగ్యజస్సామ మండలావాసంబును, దదర్శించిన సప్తాశ్వ రథంబును జ్యోతి
శ్చక్రంబును నభిషేక పూర్వకంబుగా, దివసాధిపత్యంబును జెందెనంతయు.
- క. అలరారుకుంభకోణ స్థలమున తారావిభుండు, తరుణేంద్రుర్య
విలసితముక్తాఫలముల అలఘుగుర్తి బూజజేసి, యనవరతంబున్. ౫౦
- వ. ప్రసన్నుండయిన సదాశివునివలననక్షత్రాధిపత్యంబును, ద్విజరాజత్వంబును
షణ్ణీశత్వంబును, హిమాలయత్వంబును, యీశ్వరవిభూషణత్వంబును బొంది
యారవిచంద్రులు శివావాసంబున మేగువుకుఁ బ్రదక్షిణంబు సేయుదురు.
మఱియు శివప్రియులై తదచ్యుతమున, అంగారకబుధ గురుశుక్ర శనైశ్చరులే
వురు, క్రమంబునమధ్యాహ్న హాలాస్య తేత్ర సేతు వటవనవే దారణ్యంబు
శివునిఁ బూజించి, తత్ప్రసాదంబున సోమసూర్య మండలంబులకు పరిస్థితమం
డలాధి పత్యంబు నుంజెడి, సకల జనంబులచేత సర్వోపద్రవశాంతి కొర
కు పూజితులై, లోకంబుల సుఖదుఃఖంబులకు గర్తలగుదురు. గురుండు శు
క్రుండును దేవతల కసంరలకు నాచార్యత్వంబు నొందిరెంతయు. ౫౧
- క. ధరణిన్ చిదంబరంబున హుని సభాపతిని భక్తి, నర్చించి ఋషుల్
నిరతముగ్రహా పరిస్థితి పరమోన్నతి వేదశాస్త్ర, పారీణతయన్ ౫౩
- వ. దేహాంతంబున సాయుజ్యంబును, మహాదేవ ప్రసాదంబున, నివి మొదలైనవ
రంబులఁ బడసి మహాత్ములై వసిష్టాదులు తేజో విరాజ మానులై, జెలఁగు
చుందురని మఱియు సూతుం డిట్లయె. ౫౪

- క. ఉత్తాన సాదతనయుఁడు దాత్తగుణాన్వితుఁడు ధృవుఁడు, భావశిఖాశిన్.
జిత్తమున భక్తిదనరగఁ జిత్తజ్ఞుఁడు బూజనలిపెఁ జింతిత మలరక్.
గీ. గ్రహనక్షత్ర మండవోర్ధ్వ స్థితోయు, సర్వగ్రహ భ్రమాణ నిశాన్త్యోజ్జ్వలము,
సర్వోపనిష్ఠా వాసంబు, నీశ్వర ప్రసాదంబునఁ గాంచి, విరాజిల్లు చుండు.
- గీ. కుంభకోణ స్థులమున, కోర్కె లెసగ భువన శంకరుఁ, శంకరుబూజచేసి
తత్త్వసాదంబు చేతనా, దాత్యమహిమభూమిభారంబుధరియించె, భోగిని భుజు.
- వ. ఇష్టభావన సకలబుణ్య త్కేత్ర బులం బర్వతాగ్రంబుల నదీతీరాబుల, దేవ
ము సదైత్యసిద్ధ గరుడ యక్ష విద్యాధర మహారాగికిన్నర కింపురుషాదులు
మనుజులును మహాదేవునిసదాశివునిఁ బూజించి సకలశ్రేయంబులుబొందుదు
రు. తత్త్వసాదంబునఁ దత్త దాధిపత్యంబులు గాంతును, మేఘంబులు ఆప్తదిగ్గ
జంబుఁబ్బునుహా నాగముఖ్యులు సప్తమహీధరంబులును దనుతమ యాధిప
త్యంబులు మహాదేవ ప్రసాదంబుననే పొంది యాంనందితు లెతయు. గీ.౪
- క. అదిగావున శివపూజయు సదమలమతి సలుపు చుండు, జనులకు నుర్విన్
విదితముగ మహాశ్రేయో భ్యుదయము సిద్ధించు సత్యముగమును లార గీ.
- గీ. జగతి మోక్ష ప్రదంబగు, శంభు పూజ సకలసంపద్వి ధాయిని, శంభుపూజ
శౌర్యబలవీర్తిదాయిని, శంభుపూజజరుఁడు సలుపగదగునూ వె, శంభుపూజ.
- నీ శివపూజ మహిమచే, సిద్ధులు కపిలాది మానులు నత్యంత, మహిమగదిరి
శివసపర్య రయినర్చి, భువనాధి పత్యంబు నిత్యత్వ మందిర నేకులెలమి
శివ సమారాధన, శివలోక వాసులై కొందఱు ప్రఖ్యాతిఁ, జెందిరిలను
శివపదార్పణచేత, దివిజులు దైత్యులు మానవ్రల్ త్తభువన, మాన్యలైరి
- గీ. మేలోసాగసాలోక్యసా, మీశ్యములను నెందిరిమరిసారూప్యసాయజ్యములను
గాంచి రెంతటి వారలు, కమలజునకు నలవియే శివపూజామ, హత్వమెన్న.
- వ. మతియు నోడస్తేతో బలవిజ యైశ్వర్య చిరాయు రాకోగ్య సౌభాగ్య కాం
తి మద్రూప సత్యో దాత్య గాంభీర్యంబులు శివపూజా ప్రభావంబుననే సి
ద్ధించు, నట్లపొందిన మహా భాగుల వర్ణించెద వినుచుడు.

౨౩

— * విష్ణువు శివుని పూజించితన యాపదల భోగింట్లు కొనుట. * —

- క. మునువిష్ణువు పురజైరిని ఘనమతినారాధనంబు, గావించికడు
న్మునిశాప సమద్యుతములు వివిధాతులునున్నవి, విశ్వభరతోక్. ౬౩

- వ. అభీష్టములగు భార్యపుత్ర రాజ్యలాభములు బడసి మహా పుణ్యంబులు
తత్త దితిహాసంబులు కొన్ని వివరించెద ౬౪
- క. హరికిన్వరింకొకనా డిరువురకున్గలహమయ్యె, నిజ్జగములకు
న్వరికిర్త నేనటాచును బరమేష్టియు దానటాచు, బహు ఘోరముగన్. ౬౫
- వ. అప్పుడు పరమేశ్వరుడు వారలగర్వముణంప. ౬౬
- క. శైరవునుత్సాహించిన శైరవరూపమున నతఁడు, బ్రహ్మశిరఃబు
ర్వాగుక ఫలమట్లుచునఖ ధారవిదారించెలీలఁ దగఁబూత మున్. ౬౭
- వ. ఇట్లుదృంచి శైరవుండు తత్కపాలంబుఁ గొని రక్త భిక్షుశన వ్యాజాబున వి
నోదంబున వెన్నునికడ కడుగుదొచిన, నతఁడు నిజ లలాట బుజించి గుధిరం
బొసంగి మూర్ఛాగతుడై మగుడిశైరవు కరస్పర్శనంబున సంజాత చైతన్యం
డై తమయహంకృతి వారింపఁ, బురశాసనంబు ఘటించెనని తత్పాపనివృత్తి
కొఱకు సర్వపాప భర్జనంబగు మాధ్వాద్భుతంబుఁ జేరియందు జగద్గురుండగు శి
వునింబూజించి తన్నుగృతార్థునిగాఁ దలంచుచుఁ బ్రసన్నుండగు నద్వైతదేవుఁగ
దనాకటాక్షుంబునఁబ్రీతిమ్రొత్తోడనూర్చర్వప్రకారంబునవిష్ణులోకంబుఁబొందె
- క. హరినుతీయొక తరిదాసి శ్వితుఁడైన్దగ ములకిటాచు, సరసిజ శత్రుకో
దురమొనరింపఁగ నిరువుర నరయునుఁ బ్రణానంబుపలికె, నాగమయుతమై.
- క. మీకీకలహం బేటికి మీకంటె న్మృగుఁడుగలఁడు, మృగుఁడనవిచక
స్త్రికాంతుఁ డదిమహాలింగాకృతి మూలంబునరయ నలవియుఁగాకన్. ౭౦
- వ. అహంకారంబుమాని యంత నస్పాపనివృత్తి కొఱకు, నరుణాంచలాబుఁ జేరి
యందీశ్వరు నాగాధించి తత్ప్రసాదాబున విగతాపరాధుడై నిజ భవనంబు
నకుం బోయె. ౭౧
- క. కాన్తునయొక కాలంబునదేవాసుర కదనమందు, దితిజలచేతన్
దేవతలుపగాజతులై పోవన్మృగు వైరిగినుక పొడమగ చుదిలోన్. ౭౨
- క. దనుజులదరిమినవారలు సనిభృగ్వా శ్రమవచకడకు, శరణాగతులై
తనువేడిన భృగుపత్నియుఁ దనుజులకభయంబొసంగి, దయతోఁడకడున్. ౭౩
- గీ. అభయ మొసగితీసిపుడేను, నసురతక్కినాశ్రమమచేరవలదని, యాగ్రహమున
నెంతఁబల్కినభృగుపత్ని, నెచకాత్మః జెడెదనుజులశౌరి నుద్దండలీల. ౭౪
- క. దక్షులకభయంబొసగుట నిష్టముజగములకటాచు నిర్భరకోపా
విష్టతనబ్ధుగుఁడనివి దప్తత మెరయంగ శరము తెగవేసెవెన్. ౭౫

వ. అంతభృగుండు చనుదొచియనృత్తాంతంబు జ్ఞానదృష్టిగనుంగొని, నిజప్రియా
మానన దుష్టుండగు విష్ణునకు జ్యోతోతి యగుగాక. జన్మజన్మంబులఁ బ్రియా
వియోగ దుఃఖంబును బనుభవించుగాక, యతని భక్తులు పాపాదు లొదురు గాక,
యనిశపించి నిజపత్నిని మృతసంజీవి నీవిద్యపునర్జీవితం జేసె నంతయు. ౭౬

క. అంతటఁ గమలేక్షణుడని యంతయుఁగని భీతిభీతుఁ డైతచ్ఛాపం
బైతయుఁ బోవఁగఁ గౌరీ కాంతుని బూజించె భక్తిఁ గాంచీ నగరిన్. ౭౭

వ. అట్ల మృహఁ దేవుని పూజా ప్రణామంబులఁ బ్రసన్నుఁ జేసికొని, శాప మో
క్షణంబు వేడిన. ౭౮

క. నాభక్తు లెద్దిఁజేసిన యీభువి యదివారె నిర్వహింపఁగ వలయు
న్నా భారముగా దుబుజ నాభా! యదినా పత్రిజ్ఞ నాహరి మఱియున్. ౭౯

వ. వేడిన సన్ముఖుండగుచు భృగుమంకింగనిబహుజన్మప్రదంబగునీశాపంబువలననీ
మాధవునిముక్తిఁజేయుముమత్స్యామహిమనిరపరాధుండుభక్తుండనితెలియు
మితండుపదిజన్మంబులుంబొందుగాక, అందొకజన్మంబున స్త్రీవియోగంబున
దుఃఖంబనుభవించు, మదాజ్ఞనట్లనేయుమనియనిన, మునీంద్రుండదులకియ్య
కొనియె, అంతనుమా కాంతునకు రమాంకాంతుఁడు ప్రణమిల్లి యీపదిజన్మ
ంబుల నా కజ్ఞానంబు పొడమ కుండ నిగ్రహం నుగ్రహంబులు దయసేయు మా
భక్తవత్సల దేవ దేవేశ! యని నుతించిన విని, యట్లర యగుగాక యని పర
మేశ్వరుఁడు తర్ధానంబు నొందె, నారాయనుండు నిజస్థానంబునకుఁ జనియె.

--* శివుండు దశావ తారంబు లందు విష్ణుని శాసించుట *--

గీ. మఱియునొకనాఁడుజలనిధిమాధవుండుమత్స్యరూపంబుదాలించి, మహిమమీర
నిగమతస్కరు సోముకు నిగ్రహించి నేడములుదెచ్చి కమ్మర వేధకిచ్చె. ౮౦

వ. ఇట్టిచ్చి యహంకారంబున బహుకాలంబా సముద్రంబు గలంచుచు సత్వచ
యంబుల నాకర్షించి భక్షింపుచు లోకంబులకు ప్రదమాబు గావింపఁ బ్ర
హ్లాదులు లోక శంకరుండగు శంకరునకుఁ బ్రణమిల్లి విన్నవించి రదియు.

గీ. విశ్వురాణాతిశాస్త్రను, వేగననుప సతఁడుకై సర్తరూపుడై, యబ్ధజొచ్చి
మత్స్యరూపునిమాధవు, మదనుణించి యతనిలోచనయుగళిన, ఖాగ్రమునను.

క. కురువింద మణినిభంబై సురుచిరమగు దాసిదెచ్చి, శూలికికెడుటన్
గరిమనిడి కృతాంజలియై పరిసరముననిలిచెశాస్త్ర భక్తిదలిర్పన్. ౮౩

వ. అంత బ్రహ్మాది దేవతలు మహా దేవునిగని, దేవా ! ఏమిమ్మహా మత్స్యంబు చేత పీడితులమైతి విదియు నీచేత నిగ్రహింపఁ బడియె. లోకహితంబుగాదీ ని యక్షి యుగళంబు మీకు నాభరణ మణియుగు గాకయుని ప్రార్థించిన గ్రహించి దయానిధియై యమా సఖుండు రుండమాలికయందని ధరించె జనార్దనుండు గత మోహుండగుచు నాదిదేవుని దలంచి తదపరాధ నివృత్తి కిఁ గాంచి పురంబు నుడు శంకరుని బూజించె నెంతయు. ౮౪

గీ. మత్స్య రూపియైన, మాధవు మ్రోలను సుప్ర సన్నుడగుచు, శూలికరుణ వరము వేడుచున్న మురవైరి నీచేయు నిగ్రహంబు తన ననుగ్రహంబు. ౮౫

వ. అగుంగాక మదీయ మత్స్య రూపంబును బూజించు జనుల కభీష్టప్రదండున య్యె దనని పరంబుకిగి నాజేసిన యపరాధంబు తమింపుమని ప్రార్థించిన, నట్లనఁ గటాక్షించి, ఫాలాక్షుండు డంతర్ధానంబు నొందె కమలా త్సుండు వైష్ణవ రూపంబుఁ బొంది నిజపదంబునుం జెందె. ౮౬

మ హాగి వేరొక్క యుగంబున న్గమతమై యాధారమై నిల్వఁచు డరమున్దన్వ ముత్రాఁడు వాసుకియు నత్కృతంబు గావించినా గరమున్దర్వ సుపర్వ దైత్యగణము త్కంతస్స ముద్భూత మయ్యె రహిన్వాంఛఁ దలిర్పనంద మృతమై యీశప్ర నాదంబునక. ౮౭

వ. అంత నయ్యన్మృత పానంబున మదోన్మత్తంబై. ౮౮

గీ. కర్పరంబంబుజ భవాండకర్పరంబు నెరయ యున్న తోన్మత్తమై పెరగి సఖుల భువనములకెల్ల కడునుపడ్ర వముజేసె గడగడ వడంక దిశలెల్ల గచ్ఛపంబు. ౮౯

వ. అంత నబ్బాధ సహింపలేక నిలింపులమ్మహా దేవునకు మొఱపెట్టిన నతండన్ని గ్రహంబున కొఱకువిమతవిదారకు వినాయకుదేవహితంబుగా నియోగించిన.

క. శుండా గ్రంబున నవ్వే డండాస్యఁడు దానిపట్టి, దర్పం బెడలక జెంఱి మహా శౌర్యస ముద్దండత తత్కర్పరంబు తగకానుకగాక. ౯౦

వ. తండ్రి మ్రోల నిడిన నమ్మహా దేవుండు దేవతలం గని దీననా కేమి? యనిన నన్ని లింపులు ప్రణమిల్లి యస్మత్సం రక్షణ జ్ఞాపకంబై నీయంగంబు రుండ మాలికయై యిక్కూర్మాస్థి నాయక మణి యగుంగాక యిదియుంగని వెన్ను నకు మమ కారంబు మగుడఁ బొడ మదని సురలు విజ్ఞాపనంబు జేసిన విశ్వేశ్వరుండట్ల ధరించె నంత విశ్వేశ్వ రార్చన బలంబున విష్ణుండు గత మోహుండై నిరప రాధుండగుచు నిజస్థాపంబుఁ జేరె. ౯౧

మ. అమరౌఘం బాకనాడు తమ్ముచుహిగ, ణ్యాక్షుడు బాధింప, ఖే
బమునన్నాధపు డండజేరి శరణొం దన్వారి బాధన్వరిం
చమురాతాతి సరోరుహసనునినా, సారంధ్ర మార్గంబున
నమదారోత్థతి ఘోణిరూపమగుచున్ జన్మించె నెంతేనియున్.

౯౩

గీ. అలహిరణ్యాక్షు శిక్షించి, యంబుమగ్న యైసధారుణితనదుడం, ప్రిగ్ర సీమ
నిలిపిముద మొప్పు దేవతా, నీకమెల్లదానిగొనియాడనతులితో, త్కంఠఃబూని.
వ. మఱియును.

౯౪

నీ. ఘోణీసమదూభిత, ఘుటఘుటార్భటులకు నబ్జహండకటాహ మ్మవిశిషడగ
నతిశాతతనురోమ, తత్తిగ్రహతారికా చయమండలములుబె, జ్జములు పుచ్చ
నురుతదంష్ట్రాస మత్థితచేత మెరయుచుఁ గులభూధరంబులు గూలి మెరయ
సమసితరూక్షవీ, క్షణశిఖాపటలిచే సప్త సముద్రముల్ తప్తములుగ

గీ. సురలగారిందిమునులను సృక్కణించి యబ్దులుగలంచిదిక్కులు నాశ్రయించి
భువనముల నెల్ల బాధించెఁ బాగరుమించి యవ్వరాహంబుఁ జరియించె నహ
రహంబు.

౯౫

వ. అస్వరాహంబునకు భయంపడి దేవతలు మహాదేవునకుం దెల్పిన, దయా
ళుండై యాశశాంకమకాళి తన్నిగ్రహంబు కొఱకు శూరాగ్రగణ్యండగును
బ్రహ్మణ్య సంపిన నతండు తక్షణంబు.

౯౬

శా. వీరాగ్రేసరుఁ డావరాహమదము నిర్వధ్యస్తముం జేసిలో
భారమ్యబగు దానిదంష్ట్రప్రియమొ ప్పందెచ్చి యర్పించినన్
గారీకాంతుడు కాంతికుబ్జమకుటా గ్రంబుదు భాసిల్లనె
తేరె డో శశిరేఖ యట్లనిలిపె, న్దందంబు రంజిల్లగన్.

౯౭

వ. మఱియు నక్కుమారుని నంకంబునం జేర్చిలాలించె. బ్రహ్మనులును నమ్మ
హత్మునకుఁ బ్రణమిల్లి తమ తమ నివాసంబులకుఁ జరిరంత. విష్ణుండు విగ
త మోహుండై పూర్వ ప్రకారంబున దేవదేవు బూజించి సుఖంబు జెంది
రెతయు.

౯౮

మ. ఒకనాఁడా మారిదానవేంద్రు నిహిరణ్యున్ సంహరింపంగఁగో
రికపర్దిన్ భజియించి లబ్ధవరుడై శ్రేయో బలస్ఫూర్తివా
రః జన్మించి నృసింహమూర్తియగు చంద్రున్ విభుస్వత్తమా
నికరాళోగ్ర నఖంబులందు నిమిసెంతేగ్రోలఁ దద్రక్తముల్.

౧౦౦

స. అందున నహంకరించి నృపకంఠరవుండ కుంతిత పరాక్రముండై లోకంబునా
ధిపం గని. ౧౦౧

గీ. అద్రిజాజాని కరుణాస ముద్రుండగుచు తక్షణంబునజగదు వద్రవమణంప
విక్రమక్రమనిర్ణిదు వీరభద్రుఁ బరుపనతఁడును శరభరూపంబుఁ బూని.

మ. నరసింహాకృతి దార్శిల్లు మనఘా నఖ్యాహా నోదగ్రవి
స్ఫురణగర్వ మణంచి స్వచ్ఛతరమై సా.పాండు తచ్ఛర్శము
స్ఫరగన్గాన్క నిడన్గ్రహించి చెలువొప్పన్నార సింహాజినాం
బరవిఖ్యాతిఁ దదాదిగాఁగఁ గనియెచ్చర్గుండు లోకంబునన్. ౧౦౩

వ. విశ్వంభరుండును విశ్వేశు నారాధించి విగతాప రాధుండయ్యె పెండియు.

క. మునుబలి నిగ్రహమునకున్ వనజాక్షుడొక్కనాఁడు, వసుధాస్థలివా
మనుడై కాశ్యపమునికి జనియించి శివప్రసాద జపితబలుండై. ౧౦౪

సీ. పల్లవమృదుతర, పాణితలంబున పాలాశదండంబు, ప్రస్ఫురిల్ల
పుణ్యతీర్థోదక, పూరితంబైనట్టి ఘనకమండులుకేలఁ గరివఁమీర
వక్షస్థలంబున, వలనొప్పఁగాంచన యజ్ఞోపవీతంబు నంద మొప్ప
కనకమశాంజీబంధ కటిసూత్రములుచాల, చంచలాలతికల సాటిమెరయ

గీ. ఉత్తరీయంబుకొపీన, మొప్పుమీర దర్శనందర్శితాంగునీ దళము లలర
నాగమంబులు చదపుచునవ్వటుండు చక్కజనుడెంచె బలియజ్ఞశాలకడకు.

వ. ఇట్లు చనుడెంచి యయ్యజ్ఞ సదనంబునప్రదానకు తూహలి యగు బలిని బద
త్రయ పరి మితంబగు భూమిని నిజస్థానంబు కొఱుకు ధారా పూర్వ కంబుగా
గ్రహించి యొక్క పాదంబున భూమిని నొక పాదంబున దినంబును విక్రమి
ంచి యబ్బలిని రసాతలంబునఁ జేచ్చి స్వారాజ్యంబు సురేంద్రున కొసంగె.

గీ. ఇమ్మహాగర్వమునఁజేసి యతిశయించి మించునాత్రి విక్రముని, నీక్షించిసురలు
భగ్నమాసక ఒహ్మడభౌండమనుచుఁజెప్పి రావృత్తమయ్యిండు శేఖరునకురు.

క. శివుడది విని సన్నిధి బైరవుఁగని వటుగర్వ మణచి, రమ్మనిపంపన్
జనమునఁ జనియమ్మాధవు నిఁది విక్రముని భూది దర్పంబణచన్. ౧౦౬

వ. అట్లుబది. ౧౦౭

క. కంకశాస్థియుఁ గేలన లంకారముగా ధరించి లలిభైరవుఁడన్

పొంకముగ నీలకోమల కంకణముగఁ దాల్చెఁ త్వచము కాతుక మలరిన్.

వ. అంత సురలు నిర్భయులై సివాసంబుల కుంజరిరి. ఉమేంద్రుఁడును మహాదే
వునిం బూజించి నిరాగ సుండగుచు స్వకీయ పదంబున కరిగె, ఇవిధంబున
నప్పర మేల్వేరుని చేత హరి దళాన తారంబుల యందు నైదుని గ్రహింపఁ
బడియె. తక్కిన యవతారంబుల ననుగ్రహించుట వివరించెద వినుండు.

—* శివుఁడు విష్ణ్వవతారంబులలో నైదింటిని ననుగ్రహించుట. *—

మ. భృగుశాపంబునఁ జేసియొక్కతరియ, విష్ణుండు రోచిష్ఠుడ

జ్వగతీచుండల జామదగ్న్యుఁ డగుచున్ సాధ్వీవణి రేణుకా

మృగశాబాక్షికిఁ బుట్టింపుండలర న్నెంపొందె నానాటవృ

ద్ధిగతుండై యుపనీతుఁడయ్యె మది నెం తేదండ్రు హర్షింపఁగన్. ౧౧౩

వ. అంత వేదవేగాంగ పారగుండై తండ్రుమోల ననన్య మానసుండై యారా
ముండు శుశ్రూష జేయుచున్న యెడ నొక్కనాఁడు పితృచోదితుండై మాత
కు శిరశ్చేదనంబుఁ జేసె. ౧౧౪

క. తనవాక్య రీతినడిచిన తనయన్జ్ఞమదగ్నిచూచి, తనయా? శిశ్రూ

షనునను బ్రీతుఁజేసితి నీవనయము నీవరములేమి, యడుగు మొసగెదన్.

వ. అనినజమదగ్నిం గనుంగొని రాముండు ప్రథమంబు నందన తల్లి రేణుక పూ

ర్వమట్లలేచి యుండునది. జనకుండవైన నీకుఁగోపం బుడిగియుండు నదియుఁ

దనకు శివార్ఘ్రిపూజ నంబునందున నారతంబు శ్రద్ధగలిగి యుండు నదియు

ను ననువరత్ర యంబును వేడి లబ్ధవరుండై పితృసవిధంబున నుండి శివపూజా

పరాయణు డగుచుఁ దపశ్శ్రరణంబు కొఱకు- పనంబున కరిగె. ౧౧౫

శా. వీతకోధ భయంబునై వరత పోవృత్తిన్వ సింహన్జగత్

ఖ్యాతుండాజమ దగ్ని యక్కడికి వేగన్దేను వర్ధింపఁగా

నేతఁచెన్ గడు కార్తవీర్యుఁ డతని న్విక్షించి మానోద్రుఁడున్

చేతోభీష్టద ధేను వీయననియెన్ శీఘ్రంబు భూపాలుఁడో. ౧౧౬

క. ధేనువు నీయక పోయిన మానవ నాథుండు కుపిత మానసుండగుచున్

మాని వరేణ్యుని శిరసును మూనిపక ద్రుంచి యిగె, మాహిష్మతికిన్.

- వ. అంతః బలిమృతి నొందిన సతి విహ్వలయై సతిరేణుక చితిం బడిన దహను
డపుడు మహత్త రంబగు వర్షంబున శమించె సంతయు. ౧౨౦
- క. ఆయుషి మానిని గాలిన చీరెతో దుఃఖించు కొనుచు, సిగ్గునకడు న
గోరుని తంబాచ్ఛాన వారక గావించె నింబ పత్రావళిని. ౧౨౧
- వ. అంత నద్దేవి చండాల వాటికం జేరి కొండొక కాలాబుండె అందు పోతాభి
ధానుం డొకండు మాతంగి యను కామిని మెకర్తు నగ్నికైష్టయై యత్యంతా
తురత్వంబున నున్న రేణకను పిష్టాదులచేత రక్షించి రెంతయు. ౧౨౨
- క. ఈవృత్తంబంతయువిని యావనమున రాముడీశు నారాధనలం
గేవలము ప్రీతుజేయుచు వేవడసె పరశ్వధంబు విజయప్రదము. ౧౨౩
- క. పుడమిన్మిత్ర కులాబ్ధికి బడబాసలమగుచుబాహు, బలవిస్ఫూర్తి
గడుదునిమె గార్తవీర్యుని బడఁగూల్చె న్ధరణిక్షత్ర వరులన్వరుస. ౧౨౪
- వ. ఇట్లుజయించి తద్రుధిరధారలఁ బితృతర్పణంబుఁ జేసి పక్కణ నిలయ యగు
మాతనుంగని ప్రణమిల్లి గ్రామంబు వెలుపట నజ్ఞనని తోడఁ గొండొక కా
లంబుగ డిపితాదృశయగు జనయిత్రిని శిశూవచేత సంతోష పఱచియంత.
- క. వీరఘ్నతదాల గతుయ ద్వీగుంబూజించి బాహు వీర్యాన్వితమా
ధారుణి కాశ్యపమునికి స్థారాపూర్వకము గాగ, దానమొసంగె. ౧౨౬
- వ. వెండియు నాధాముండు కేరళంబునఁ గొండొక కాలంబుండి వైకుంఠంబున
కుం జనియె. ౧౨౭
- గీ. పూర్వమందున దశరథ, భూవరుండు పుత్రులనుగోరి పురహరు పూజ సలిపె
పుత్రకామేష్టిచేతను భూరిమహిమ కడువసిష్ఠాదిమహాని సంఘంబుతోడ.
- వ. అంత నీశ్వరాజ్ఞావశంబున మధుసూదనుండు. ౧౨౯
- క. కౌశల్యా దశరథులకు భాసురతఁ రాముడగుచుఁ బభవించినము
ల్లాసం బెసంగగళివో పాసనగావించెసీతఁ బరిణయమయ్యె. ౧౩౦
- వ. అంత. ౧౩౧
- క. సీతాలక్ష్మణ యతుడై తాతాజ్ఞా రాముడరిగె, దండకవనికా
సీత న్గొనిపోయెను గుహనా తిథియై వేగ రావణాసురుడచట. ౧౩౨
- క. భార్యవియోగ తాపమ వార్యంబై భేదపడుచు, వనిలక్ష్మణుతో
సూర్యాన్వయమణి తాపన వర్షంగుం భజునిజేరి వనటయుఁదెలిపె. ౧౩౩

వ. అంతనయ్యోన్మయ మునచేత నుపవిష్టుడై రక్షోనిధనంబు కొఱకు- నుహదే
పుని బూజించి లభ్యాస్త్రుడై సేతుబాధనంబు జేసి పలీముఖ గణంబులతో
డ లోక విద్రావణు రావణుని సైన్య సహితంబుగా సంగ్రామంబున జయించి
వైశ్వానర పెచనంబు వలనపరిశుద్ధమైన వైదేహిని నోడ్కొని యయోధ్యా
నగరంబు జేరి కట్టాభిషిక్తుడై నిష్క్రంత కంబుగ రాజ్యంబు జేసె నంత.

క. లోకాపవాద భయమున కాకున్తుఁడు నీశవిడువఁ గానన తలమం
దా నాంతధరణి నణ గెను, శోకి పును రాముఁడంత సుస్థిరమతియై. ౧౩౫

వ. మహేశ్వరుని నశ్వమేధాన్య రంబుచేత సామ్రాజితుం జేసి సరయూతటంబు
నభ్రాతృ సహితుడై శరీరంబు విడిచి స్వస్థానంబైన క్షీరాంబు రాశినిబూ
ర్వంబుచంబుననప్పితంబుండధి వసించె. తనమహిమఁ దా నెఱుంగకుండుట
యు, దరుణీ వియోగ దుఃఖంబు నొందుటయు దయోగుణంబు గప్పటయు
నయ్యవతారంబు నందుఁ బురాణ ప్రసిద్ధంబులై యుండు. ౧౩౬

క. ధరద్వా పరయుగ మందా సరసీ జేక్షణుఁడు రామసాజ్ఞను దేజ
స్ఫురణ న్వసు దేవునకును దరుణీమణి రోహిణికిని దగఁజని యుచెన్.

మ. బలగర్విష్టుఁ బ్రలుంబు నిండునిమి దృష్ట్యదైత్య సుదోహ ము
త్యలఖు స్ఫుర్తి జయించి యశ్భతపు చర్యన్దాకుణి జూపి ని
శ్చల భక్తి న్మది నంబికా సహితుఁ నీశానున్స పర్యావిధిన్
బలుసంతుష్టుని జేసి యోగబల మొప్పు జేరె వైకుంఠమున్. ౧౩౭

క. భృగు శాపంబున మఱియును జగతి న్వసు దేవునకును జగనం బొందెన్
సుగుణ పతికి దేవకి కిన్భగ వాహుఁడు కృష్ణుడై జగద్ధిత మొప్పున్. ౧౩౮

క. ఆవాసు దేవుఁ డాతను భూవిభుఁ బూజించి శత్రు, పు జము గెల్చె
నైవ వ్రత బ ధుఁడు దీక్షావిధి నుపమన్యచేత గాంచుచు భక్తిన్. ౧౪౦

వ. ఇటు లత్యంతంబు లోక శంక రుండగు శంకరునా రాధించి భూభారంబు వా
రించి యచ్చాగిజ లోచనుండు విష్ణు లోకంబునకు జనియె. ౧౪౧

మ. ధరగల్భంతము నందు దుష్టజన నృత్తంబెల్ల వీక్షించి సు
హర శార్థంబు హయాన నుండగుచు నయ్యబ్జాక్షుఁ డయ్యాశ్వరుం
గిరిజా వల్ల భులింగ మూర్తి నతి భక్తిం బూజగమించి త

త్కరుణా దృష్టి న సజ్జనావళి మహాకాద్యత్యంబు మాన్చెన్దగన్. ౧౪౨

వ. అంతః బూర్వాబట్ల నయ్యనం తుండుః జహూపాబున స్వకీయం వదహి జేదే.

క. ఈతి దశాకృతుల దారయని గృహీతుః డగుచునై దాకృతుల

న్వారకనై దాకృతులః బురారి కరుణ నచగృహీతుః డగుచు న్జగతికా.

వ. అవ్వెన్నుం డంత భృగుశాప విముక్తుః డయ్యె ముసీగ్రు లారా! విచూషు

ఈ యపతారంబులు కల్పంబు లందు బహుధంబులుగా పర్ణితంబులై యుం

డు. మొదటవైష్ణవా కృతులఃను నిగ్రహంబు పర్ణితంబుగాడు. కుమారవీ

రభద్రవాది గణంబులచేత నిగృహీతుండగుచు దేహత్యాగంబు జేయుటయుచు

బురాణశృతి చోదితంబు బుశివాంగ భూషణ మధ్యస్థ బులై న కూర్మాస్థివ

రాహ శృంగ సింహచర్మ శిరోబు డ్రతి విక్రమ మహాస్థు న భరించుటచు శి

వు ననుగ్రహంబు సూచింపఁ బడినది. అందుకట్ల హరిబ్రహ్మాది దేవతలు ప

రమేశ్వరుం గల యహంకారంబు దొలగి తమతమ కృత్యంబుల యందు వ

ర్తింతురని వేదవిదు లెఱుంగుదురీ యర్థంబు. ౧౮౫

—* కణ్వ మహాముని విష్ణుని శపించుట. *

క. ఒక్కతని విష్ణు భవనము చక్కించు పేద్రుగాడు పోలు, సాభావణలకొ

మక్కువ కొన్ని దినంబులు నక్కడ నసియించె మూర్తులట్ల ద్విధమై ౧౮౬

వ. అచటికా సమయంబునఁ గణ్వమహాముని యకుదొచిన. ౧౮౭

మ. శివభక్తుగాడు దృఢ వ్రతుండగు తపస్వి శ్రేష్ఠు నొక్కఁగివా

రవలోక్తిపక యాస నందడక వాక్య బేషయు న్లేకికూ

న విధంబొప్పు పసిండుచో మునియుఁ గిన్క న్నారలఁ జూని మ

మ్మన మానించుట నీకనేక తనువ్రల్ ప్రాపించు నభేక్షణ. ౧౮౮

క. మూకత్వంబగు నీకును నీకాంతయు లక్ష్మీనని జవించుచు మృగియై

గైకొను నృపేంద్రుఁ డీతఁడు ప్రాకృత మతియై కిగాత భావము ధరణికా.

వ. నీభక్తులు లోకంబున శివని దకులగుదురు. మతిమోహితులై భస్మరుద్రా

క్షుచిందను జేయుదురని శపించి కణ్వ మహాముని నిజాశ్రమంబున కూజనియె.

క. హరికణ్వ శాపభయమున స్థిరమతి కమలాల యంబుఁ, జేరి మహేశుం

బుర హరునా రాధించినఁ బరగఁ బ్రసన్నుండు నగుచు, భర్తృఁడు కరుణకా.

అ. కణ్వ మాని పిలచికన కాంబడఁడితఁడు జన్మశతములెత్తఁ జాలఁడవని

నేక జన్మమందు, నీనొసంగిన శాపమను భవించి సౌఖ్య, మందుఁ గాక. ౧౮౯

క. మృగియగుచు నితనికాంతయు జగతిని యొక జన్మముదె, శాపనిముక్తి
న్దకు నయ్యు పేద్రుఁ డట్లతనగు నొక జన్మము నంద వ్యాధుండగుచు. ౧౫౩

—* విష్ణువు నిషామఁడై జన్మించుట *

వ. అనియిట్లు శివుఁడాజ్ఞా పించిన నవ్వీధంబున.

౧౫౪

క. హరిశివ మునియై బుట్టెరు శిరిబుట్టెరు హరిణి యగుచుఁ జెందె నుపేంద్రుఁ
డరయఁగని పాదజన్మము నరుసన్నుసి శాపవశత, వసుధాస్థలనిక. ౧౫౫

ఆ. మూకభావమునను, మ్రోలఁద పశ్చర్య సలుపు శివమునీగ్రుఁ జక్కఁ జూచి
గర్భభరమువాల్చి కన్నియయోర్తురు గాంచిచనియె హరిణి కానలకును.

శా. ఆకస్యం గొనితెచ్చి వ్యాధవరుఁడ త్యాసక్తిమై భార్యతో
జోకన్బొచి మనోఁ ధాప్తి చెలగ న్జూపట్టసేనానికిక
లోకారాడ్యన కిచ్చి సర్వజనముల్ మోదింప నుద్వాహమ
స్తోకప్రాధిమఁ జేసెఁ బక్కణమున స్సొపొంశ వల్లీవధుక. ౧౫౬

౧౫౬

—* దధీచి విష్ణుని శపించుట. *

వ. అంత నెల్లరు శాప విముక్తులై యధాగతి జెందిరని చెప్పి సూతుఁడు శౌన
కాదులకిట్లనియె.

క. వొకనాడు దధీచిబిత్తువు నకుచాత ప్రసంగపశము నంగలహమువా
రకగల్గిన హరియాబిత్తువు నకసాహాయ్యంబు మనము నందలచిగడుక. ౧౫౭

వ. ఆజ్ఞనార్దనుండు దధీచ్యా శ్రమంబున కరిఁగి సాంత్యన పూర్వకంబులైన వచ
నంబుల నాపలుకంగీకరించి యొక మారు రాజత్వాబు శ్రేష్ఠంబును నీకు
నమస్కరించెద ననిన, దధీచి యాకర్ణించి తాన సత్త్వాబు వలుకను. నీవుజనా
ర్దనుండవని యెఱుంగుదు. విశేషించి క్షత్రియుని వలన భయంబుఁ జెందని
వాడననిన.

౧౫౮

క. అందునఁ గుపితుఁడై యరవింద దళాతుండు తీవ్రవిశిఖములేయక
డెందమున కినుక వొడమన మందముగా మఱానిదర్భ, మాత్రించి వెసక. ౧౫౯

వ. ప్రయోగించిన నదయుఁ ద్రిశూలాబై యైయస్త్రంబులు సర్వంబు భక్షించె
మఱియుహరియును.

౧౬౦

ఆ. కోపమునను విశ్వరూపంబు జూపిన తాపసుడు మఱియు, దానివేగ
స్తంభనంబుఁ జేసి తనయందుఁ జూపెను విశ్వరూపమంతవిస్మయముగ. ౧౬౧

స్తంభనంబుఁ జేసి తనయందుఁ జూపెను విశ్వరూపమంతవిస్మయముగ. ౧౬౨

వ. అంత వెన్నుండు చక్రంబుఁ బ్రయోగించిన నదియుఁ జదస్థి సంఘట్టనంబున
కుంతి తారంబయ్యె. తత్సహాయులగు సుపర్వుల సకలాస్త్రంబులు వికలంబు
లయ్యె నాసమయంబున. ౧౬౩

గీ. కమలగర్భుఁడు సనుదెంచి కలహమట్లు, నేలచేసెదవిందున, నేమిసీకు
నింకజాలింపు మనుచును బంకజాక్షు, చలమువారిం చె, మానిశశాంకుతోడ.

క. కలహమునిలిచిన నమ్ముని, జలజాక్షుని నూచిమీరు, సకలామరులున్
బలుమరు హరుకోపజుడగు, నలవీరుని చేతఁబడుదు, రలమటఁజాలన్. ౧౬౪

వ. మఱియు భూమియందు విష్ణుభక్తులు పాపండు లగుచు శివనిందా పరులగు
దురని శాపంబొసంగె నెంతయు. ౧౬౫

క. నలినేక్షణుఁ డంతభయా, కులుఁడై డను నిందఁజేసి కొన్చుచుమ్మునితోఁ
గలహంబేటికి గలిగెను, ఫలమేమియు దీననాకుఁ బ్రాప్తంబయ్యెన్. ౧౬౬

క. శాపంబ నివారితమై, ప్రాపించెను నోషమదియుఁ, బాయకశ్రీగా
రీపతి శరణంబొందెదఁ, బ్రాప్తఁడే యనిచిదుంబ, రమునకువేగన్. ౧౬౭

క. చనియందు మహాదేవుని, గనిదేవస భాంగణమునఁ, గడునారాధిం
చినిరస్తాఘ వ్రజుడై, యనుపమముగ నిజపదంబునంచుం జెలఁగెన్. ౧౬౮

—* విష్ణుఁడీశ్వరునకు వాహనంబును బాణంబును నగుట *

ఆ. మఱియునొక్కనాఁడు, మధుకైట, భారాతి, గంధమాదనంబు, గరిమఁ జెంది
నిందుమాళిపూజ, నింపొందగావించి, వరములడిగెరెండు, హరునిమోల.

క. నీకున్వాహన మయ్యెద, నీకున్ బాణంబు నగుదు, నేనువరంబున్
నాకిదియుమ్మన నట్లగు, గాకనియంగీకరించి కరుణదలిర్పన్. ౧౬౯

వ. అంత నమ్మహాదేవుండు త్రిపురంబులు జయించునెడ మాధవుని తనకు వాహ
నంబును బాణంబునుగాఁ జేసికొనియె, నది మొదలు హృషీ కేశుండు వృష
భేద్రుండై యమ్మహాదేవునకు వాహనంబయ్యె. ౧౭౦

—* శివవరంబున కష్టపు కృష్ణుడై శరకాకుయని సంహరించుట *

క. మైనాక మహీధరమున, శ్రీనారీధవుండు శివుని, జరకాలంబున్
తానారాధిం దివరం, బానతుండై యడిగెఁబ్రమద, మలరక మదిలోన్. ౧౭౧

- మ. సరకాఖ్యుండు మహీసురుం డొకడ, నూనధ్యాన స్థానురం
ధరతఁ ఁదృభపుఁ భజించి చెలువొ, దఁ దత్ప్రసాదంబునఁ
వరమల్గించెను దుర్లభంబులుమరు, ద్వాతంబు సంగ్రామము
దరయన్వాని కెదుర్పలేక చనెనం దుదుఁ బరాభూతమై. ౧౭౪
- వ. ఇట్లు బృందారకు లుడఱ జయించి త్రైలోక్య సామ్రాజ్యం బనుభవించు చు
న్నవాఁడు. నేనును గయ్యంబు ననేకివింశతి వారంబులు పరాజితుఁడనై
పుత్రమిత్ర కళత్రాదులతోడ మధురాపురంబును విడిచి సముద్ర మధ్యంబున
ద్వారక యందు నివసించు నన్ను వాడిప్పుడు పర్వత గుహాంతరంబుల నన్వే
షింపుచుండు నవాఙ్మానస గోచరుండై బలుండై యజేయుండగు నమ్మా
హేయుని సంహరింపు మనిదేవదేవునకుం బ్రణమిల్లి గృతాంజలియై ముందర
నిలచిన నీశ్వరుండు బ్రసన్నుండై జనార్దనున కిట్లనయె. ౧౭౫
- క. నీదక్షిణ పార్శ్వంబున, బాదుకొనుచు సమరమందు, బలవీర్యంబుల్
నేదయఁజేసెద నీకును, మోదంబున నుండుచింతఁ బొందకుమదిలో. ౧౭౬
- క. దివిజుల కేనుపకారము, బవిరతముఘటింతు ననుచు, హరుఁడుదయావి
ర్భవ మెసగఁ నుడివినల, భవరూడై వెన్నఁడాత్మఁ బ్రమదంబెసగె. ౧౭౭
- ఆ. కృష్ణమూర్తియగుచుఁ గినుకజనింపంగ, నరకదనుజుఁ బిలిచె, దురమునకును
నతులబాహుశౌర్యఁ డాతఁడుసన్నద్ధఁ, డగుచువచ్చెయుద్ధ, మునకువేగ.
- వ. ఇట్లయ్యిరువురకుఁ దుములంబగుయుద్ధంబగునెడ, సర్వేశ్వరుండుపుండరీకాక్షు
దక్షిణ పార్శ్వంబున నెలకొనుటయు బలిపర్థిష్ఠుండగు నవ్వీష్ణుండు చక్రంబున
శీఘ్రంబున వానిశిరంబుం దునిమె. ౧౭౮
- ఆ. విష్ణునిష్ఠుడై న, విశ్వేశుచేతను, దితిజవరుడతఁడు, దెగుటకతన
శివునియందెలయముఁ, జెందిమక్తినిబొంది, దేవమోలగణఁ, తిత్వమొందె.
- క. కదనదిదృక్షు జనంబులు, మదివిస్మయ మందిరంత, మదనాంతకుఁడుఁ
మదనజనకు నీడ్కొనినిజ, పదమగు కైలాసమొందె, బ్రాభవమెసగె.
- వ. కృష్ణుండు ద్వారకానగరంబు జేరె, నిలింపులు నిర్భయులై దేవలోకంబుఁజే
రిరి. తదనంతరంబ.

౧౮౨

—* విష్ణుఁడు మోహినీరూపంబు ధరించుట. *

- గీ. మతియునొక నాఁడుమాధవు, మాధవుండు, రమ్యతరమైనయవ్వటా, రణ్యమందు
భక్తి నారాధనముజేసి పరమకరుణ, సుప్రసన్నత దసరెడు, శూలికనియె.

- వ. దేవా! యేను నీతోడ గమింపనాకు వాంఛంబొడమెను, సిద్ధిదంబున ప్రస
న్నుండవగుచు నాయూహితం బొసంగుమనిన నీశ్వరుండవిధంబున వరంబిచ్చి
యంతహితం డయ్యె నదికారణంబున. ౧౮౮
- క. క్షీరనిధిఁ బుట్టెన మృతము, సారమతిం బూర్వదివిజ, సాక్షుము గ్రోలన్
గోరినవంచన మీరగ, నీరజనాభుండుమోహి, నీరూపంబై. ౧౮౯
- క. దితిజలను మోహపరవశ, మతులన్ గామించి, యమర మండలికినుధన్
గుతుకముననొసగెమోహ, నివుతుండయుమయ్యార్థ రేతుఁడీశ్వరుండపుష్క.
మ. తళుకుంజెక్కులు బెల్కుచూపులునుగు, త్తంబైన చంద్రియము
ద్దులుగుల్కున్న గుమోముజూచి హరుడొ, తోవిభ్రమం బొందియో
లలనా! మోహిని! రావెరావెయని చా,లాగొగిటన్ జేర్చుచున్
దలికుల్విల్తు కేళినందనునిశా, స్తన్ గాంచె నానందియె. ౧౯౦
- వ. మునీంద్రులారా! వినుండు కల్పాంతంబున బ్రహ్మ పరాంత కాలంబగుడు ల
యంబు నొందిన. ౧౯౧
- గీ. వెన్నుండత్తరి కామినీవేషచులరి, నీశువశునగజేయుచు నెలమిగూడ
నప్పుడావిర్భవించెను నబ్జకండు, మాధవునకును శివపూజ మహిమవలన.
క. శివపూజ యిట్టిదనుచుచు, బ్రవిమలమతి కథితమైన, బలుశ్శతమైనన్
భవములు దొలుగుకామిత, నివహంబులు గూడుమనుజ, నికరంబునకున్.

—* దూర్వాసుఁడు విష్ణుని కేపించుట. *

- క. దూర్వాసుఁడు మునిసత్తము, డుష్టగేహారమునను, నురుతరనిష్ఠన్
శర్వపదాంబుజ పూజా, ధూర్జహుండ్లై యొక్కతరిని దొలంగకయున్నన్.
క. కేదారేశ్వరుఁ జూడగ, నాదంబున గగుడవాహ, నానూథుండ్లై
శ్రీదయుతుం డరుదెంచెనా, హాదేప్రసాదజేసి యతివృథభక్తిన్. ౧౯౨
- క. అందుల జలపానమునభి, నందిపుమ నిజపదంబు, నకుంజుచుచోగో
విందుడుశివపూజాని, పుండరగుడుఁ జెంతనున్న నమ్మునివహున్. ౧౯౩
- క. కనియశి వాదనమేమియు, నెనరింపకయున్నవకాని, యుగ్రుండగుచున్
వనరుచానయనునకనియెన్, ననునొచక నీవుచుదము, నన్జనందగునే ౧౯౪
- వ. ఈదోషంబున నీవాహనంబు విగతజీవంబగు. నీసిరియుసముద్రగామియగునీ
యంగగతంబైనరథిరఃబుబైరవుండగ్రోల, నీభక్తులు శివదోషు లగుదురని

మార్వాసుడు శపించినభయంపడి కేశపుడు శ్రీకాళహస్తి క్షేత్రము జేరి సదాశివు నర్పించిన భగవంతుడైన శంకరుండు దురిత తోడు బ్రసన్నుండు గుచు తచ్చాప ప్రతీకారం బిట్లుపలికె. ౧౯౫

క. నీకుధిరంబును గ్రోలుచు, శైరవుడేమగుడినిన్ను బ్రతికించు గృహక
క్షీరాంబుధి మదధనంబున, శ్రీరమణి జనించిమగుడి జేరునునిన్నున్. ౧౯౬

క. గరుడుండు మగుడియమ్మతా, హరణంబున బూర్వమట్లయగు వాహనమున్
కరుణ బ్రసన్నుడనై, యీవరములు నిచ్చితినినీకు వంతదొలగుమి. ౧౯౭

ప. అంత నయ్యాశ్వరు నచన ప్రకారంబున భక్తార్తి భంజనుండగు శైరవుండు
భక్తుండగు వెన్ననిరక్తంబు గ్రోలి పునఃజీవితునిం జేసె, లక్ష్మీ యక్షీ గాబ్ది
సంభూతయ్యె, గరుడుండును మగుడికశ్యపుని వలన నుద్భవితై, విష్ణుబూ
ర్హింబట్లన లక్ష్మీ వరించె, తాత్పర్యం డతని వాహనం బయ్యె, గ్రమ్మణ శివ
పూజా బలంబుననే మాధవునకు శాపవిముక్తి యయ్యె, వేరొక్క ప్రకా
రంబున లేదదిగావున భోగ మోక్ష ప్రదంబగు శివపూజా సమానంబైనది
నెందునుంగనం బడదు. ౧౯౮

—* విష్ణుఁడీశ్వరుని సహస్రకమలంబులఁ బూజించి చక్రంబుగొనుట. *

గీ. సర్వగీర్వాణు లొకనాడు, సమరమునను, దైత్యసంఘంబు బాధలఁ, దాశలేక
గడుబరాజితులగుచునుకమలనయను, శరణు బొందుచుఁదెలిపిరి సకలమదియు

క. దితిజాత్రాంతం బయ్యెను, సతతముదివిజాధిపత్య, సామ్రాజ్యంబున్
గతిసీవెమాకు నణుపుము, దితిజులమద మీశుననుమ తింగొనివేగన్. ౨౦౦

క. ఇష్టార్థ ప్రదునగున, య్యష్టాంగు ననుజ్ఞచేత, నననరతంబున్
దుష్టజనుల శిక్షింపచు, శిష్టులరక్షింపనీకుఁ జెల్లునుగాదే. ౨౦౧

మ. అనిన న్వారల వాక్యము ల్వినిదయై, కాయత్త చిత్తంబుతో
వనజాక్షుండు దధీచితాపసమహా, వజ్రాస్థి సంఘృష్టిచే
తను, నాచక్రమ కుంతితార మిపుమన్, దైత్యవ్ర జాబుంజయు
చనువాచేతను గాదటన్నదివిష, త్సంఘంబు బలెన్దగన్. ౨౦౨

ప. జలంధర వభార్థంబు నీశ్వరుచేత నిర్మితంబైన చక్రంబది ప్రయత్నంబునఁ గొ
నునునిననరవిందలోచనుండు నదియుమదికిసమ్మతంబైకాంచీ నగరంబునం జేరి

మహా దేవుని సహస్ర కమలంబుల నచ్చించు నెడన దొక్కటి తక్కువ యె
నఁ దననేత్రంబు పద్మసమంబుగా సమష్టించుచు భక్తికిశంకరుడు స తు
ష్టుడై సహస్రదిత్యసన్నిభంబగుచక్రంబొసంగి మఱియు వరంబువేడుమనిన
మాధవుండు పద్మపుత్ర సదృశంబగునేత్రంబు తనకొసంగుమనిననట్లన సదా
శివుం డొసంగె. అదిమొదలు విష్ణుండు పద్మాక్షు డని ఖ్యాతినడసె. సద్వి
ధంబున సకలాభీష్టంబులు నీశ్వరువలన బొంది పుగుహోత్తముండు చక్రాయు
ధంబున సకల దనుజుల న హరించి యసుర పీఠితులగు దేవతులను జగత్ర
యంబునుం బాలించె నెంతయు.

౨౦౩

—* పాశ్చాతి విష్ణుని శశిండుట. *

ను హరికాంచీపురి నొక్కనాడొగితనూ, జూపేక్ష దేవీన్వినా
హరునారాధనఁ జేసిపుత్రుఁ బడయన్, ప్రావిర్భవకోధయై
గిరిజాకాంత శపించెమాధవునిభ, క్తిన్నన్ను సేవి పకీ
శ్వరుసేవించి పరంబుగొంటివి భవ, జ్ఞాతుండు యగుడగున్.

౨౦౪

వ. అని మహాదేవి శపించిన.

౨౦౫

క. అంతననంతుండు వికట, స్వాతుడై దేవితోడ సదృశ్చినుమా
కాంతుని నారాధించెను, జితితఫలమన్ కుమారు, సేవించె గడున్. ౨౦౬
శా. అంతన్ దేవి ప్రసన్నయై గరుణ న, య్యబ్జాక్షుతోఁ బల్కెన
త్యంతంబున్ గనుసన్నఁజేయ, పిభుమం దాపంబు నీకేలశ్రీ
కాంతావల్లభ పుత్రునిన్మగుడ గల్గెజేతు నీశాజ్ఞనం
చతధాన్ముఁ బొందెమాధవుడభీ, ప్రావాప్తిఁ జెందె భువిన్. ౨౦౭

వ. అదిగావున శివపూజ పుత్రలాభ హేతువు. సర్వాభీష్ట ఫలప్రదంబు. సత్యంబి
దియు సందియంబు లేదు.

౨౦౮

—* శివుండు విష్ణువునకు మాయనొసంగి వరంబు లనేకంబులిచ్చుట. *

క. మాయావిశారదులుడై, తేయులుగారింపఁదన్ను, దీనుండగుచున్
శ్రీయువతీపతి వేగమ, మాయానగరంబుఁజేరి, మదిభక్తితగన్. ౨౦౯
వ. మహేశ్వరుని సకలోప చారంబుల నచట నారాధించినఁ బ్రసన్నుడైన, నీ
శ్వరునితోడ మధుసూదనుం డిట్లయె.

౨౧౦

- మ. బహుమానానామకాలనేమిముఖశూ, భద్రైత్య వర్గంబులి
 మృహినాచేతను గామవారల జయింపన్, బోరిలోవారిమా
 యహానిపండగు మాయచేతనుకర, బాలించి విజ్ఞాపనన్
 రిహిమిరంగ మెసంగుమా యతనకున్ రక్షస్థితిం గెల్చెదన్. ౨౧౧
- వ. అని యమ్మహాదేవుని వరంబడిగి లబ్ధుడై తేజోరోచిష్ణుడు తదాది మా
 యాని యగుడు దరుజల దర్పకర్ముల నంబగు సత్యత బలంబును బొంది
 సర్వపూర్వ గీర్వాణుల గర్వనిర్వాపనంబు జేసెనెతయు. ౨౧౨
- క. మలాపతి యొకనాకుం, బ్రహదంబున గోయంగుం బ్రహదాధ్యక్షున్
 విమలతర సపర్యావిధి, బ్రహ్మదితు గావించివేడి, వరమున్ దనకున్. ౨౧౩
- క. మాదేహ జుబున్లు, మోదంబున దాల్చితీవు, భూషణములుగా
 నాదర్పమడంగెనుబ్ర, హ్మనుల దర్పబడంగె నట్లయ్యంగడున్. ౨౧౪
- వ. అధికార మదంబున నూనసం బెష్టదేని యహంకారా విష్టంబగు నట్లు గా
 కుండవలయు నెవ్వరికేం బ్రసన్నుండ వైతివేని తచ్చల్యులు భూషణంబు
 లుగా ధరించి నిరంతరంబ ప్రసన్నుండవుగమ్ము. ఎల్లరకునది గర్వోప శ సు
 నంబగుదుడు. విష్ణుకంధర పాతనూడనియు, మత్స్యక్షీ ధరుండనియు కూ
 ర్వాసి సమలంకృత విగ్రహుండనియు కోడశ్శృంగ ధరుండనియు నారసింహ
 జనాంబర ధరుండనియు ద్రవిక్రమాస్థి దండి యనియును నామంబు లివి
 నీకగుంగాక. ఈనామంబుల చేత నిన్ను సంస్తుతించు సర్వోత్తములకు నభీ
 ష్ట ప్రదుండవుగమ్ము. నాయందలి దయచేత నని నివిధంబున వేదినశంభూడ
 ట్లనే వరంబులిచ్చి యంబికతోడ నంతహేన్ తుండయ్యె. ౨౧౫
- క. అది మొదలు మహాదేవుని, మదినిడియా నామములను మాత్రకనుతులిం
 పొదవగజేయుచు గాంతురు, సదభీష్టాబులునుముక్తి సర్వజనంబుల్. ౨౧౬
- వ. ఇట్లునుతించు వారలు విష్ణువున కతిప్రియులు దేవతులకు ప్రయతను లగుదు
 రు. అనంతరంబుననాహరిముక్తాహరుండునభక్తియుక్తుడును లోకాధిపూషు
 ను నానంద నిర్భరుండునయ్యె వెండియు. ౨౧౭

—* విష్ణుడేవ్వని వలన మార్దంగికత్వము సాయుజ్యంబును బొందుట *

- క. హరిమన్నొకనాడు, హరిశ్చరమున హరపూజజేసి, వరమడిగెకడున్
 బరమేశు నాట్యవేశను, బరగన్ వాయుంకబటహ వాద్యము దనకున్.

వ. అట్లయ్యాశ్వమరడు వరంబొసంగిన నాజవార్దనుండు గహ్వితా డవ వేళము
ర్దలంబును వాయించుచు, సౌహార్ద్రాబుల లరచుండె నెంతయు. ౨౧౯

క. భూశలమున నొకనాడుక, శ్వేతారణ్యంబునందు శ్రీపల్లభుఁడా
శీతాంశు మాశికిక్తిస, మేతంబుగఁ బూజజేసి, యష్ట బలరక. ౨౨౦

వ. దేవా! సీచేత వినోదార్థాబు జగంబుసృజియింపం బడుచుండు. నాకు జన్మంబు
లనేకంబులు చనియె. నికమీదట ముక్తియగుంగాక యనిపార్థించిన రమే
శ్వరునకుఁ బరమేశ్వరుండు ప్రసన్నుండై నిట్లయె. ౨౨౧

గీ. ప్రాణులకుసర్వ సంహారమగునెడనుప, రాంతకాలంబు సంప్రాప్తమవును
నిన్ను, సంహరింపుచు నీయస్థిచర్మములను, భూషణంబులుగాఁదాల్చి భూరి
కృపను. ౨౨౨

వ. పరమానంద సృత్యమ్మునునలిపి సర్వాపరాధంబులు సహించి సృష్ట్యంతంబు
సంప్రాప్తం బైనప్పుడు నీకుసారూప్యాబును సాయుజ్యాబును మెసంగెద నని
వరంబిచ్చి నీశ్వరుం డంతర్ధానంబునొదె నంత నవ్విధాబునకే శివ్రాడ్డు తడి
యాస్థి భస్మాదులచేత నలుకృత దేహుండై సకలజనుల ననుగ్రహింపుమను
ధుసూననునకు సాయుజ్యముక్తి నొసంగె; నదిగావున లోకంబున మహేశ్వ
రుఁబూజచేతనప్పుడుజాత్తిముండును, జగద్రక్షకుండును, మహదైశ్వర్యనంతు
డును, మాయావియు, పుత్రవంతుండును బలవంతుండును సకల దేవతుల
కంటె నధికుండును, శాశవిముక్తుండును నయ్యెనెంతయు. ౨౨౩

క. ఈరీతి హరియొనర్చిన, గౌరీపతిపూజలెల్ల గణుతింపగనె
వ్వారిక శక్యంబులునం, దారయ నొకకొన్నికథిత మయ్యెనునాచేక. ౨౨౩

—* ఆశ్వా సాంతము. *

శా. అంభోరాశిని మంగ! సంగరమహిమ, గౌరభ! దైవేయదో
స్తంభగ్రావభి దాశసీసురధునీ సమ్యగ్జటా! ఫాలదృ
క్సంభూతాగ్ని కణాహుతీ భవదనంగా! నిర్మలాంగా! శిషా!
జంభారాతి నుతప్రభావ భవ! భాస్వద్యోగి భూషాజ్వలా. ౨౨౪

క. కలధౌతాచల మందిర, జలజాత భవాదివంద్య చరణాబ్జయుగా
ముఖవాగలు భూపాలక, నిలయాంగణ కల్పభూజ! నిస్తులతేజా. ౨౨౫

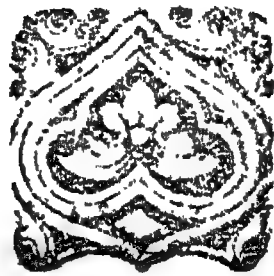
మాలిని. శశిరవి శిఖినేత్రా శైలకన్యా కళత్రా
నిశిచంగణ జైత్రాని జ్ఞాతస్తోత్ర పాత్రా
విశద దుచిరగ్రాత్రా విద్వదాఠామ చైత్రా
కుశలతర చంద్రితా గుహ్యకాధీశ ఘ్రాత్రా.

౧౨౬

గద్య.

ఇతిశ్రీసకలసుకవిజ నానుగ్రహపాత్ర, కాన్యకససోత్ర, కోడూరి యల్లనార్య
పాత్ర, శంకరామాత్య పుత్ర, బుద్ధాంబికా తనయ, వినయ విధేయ,
బాలసరస్వతినామాంక వెంకటాచలకవిప్రణీతం బై నశ్రీస్కాందంబ
ను మహా పురాణం బునందు శంకర సహితను శివరహస్య
ఖండంబునం దుపదేశ కాండంబున సప్తమాశ్వాసము

సంపూర్ణము.

అన శ్రీ సాగ్రందమహాపురాణము . ౧౨

ఉ ప దే శ కా ం డ ము .

అష్ట మాశ్వాసము.

శాచ్చి తాంఘ్రియుగ ! సా
రీశా ! నిజచరణ భజన, దృఢసిశ్చయభా
గాశయ ! ముఖవా గళుభా
త్రీశక్రమనోబ్జ భృంగ ! శ్రీశివలింగా !

—* నూతుడు శౌనకాదులకు బ్రహ్మదేవుని శివపూజా ఫలము వచించుట *

వ. అవధరింపుడు. మునీంద్రులారా ! సావధాన మనస్కులై వినుండని నూ
తుండు వెండియు మహాఘోర ట్లనియె. ౨

క. పరమేష్ఠియుఁ జేసినపుర, హరపూజలు లెక్కసేయ నలవియుగాది
ద్ధరణిన్దా నెఱిగినయవి, యెఱిగించెదఁ గొన్నిమీఁకా, నింపెనగంగళ. ౩

శా. శ్రీకాశీ నగరిం జతుర్ముఖుఁడు, గౌరీకాంతు శీతాంశురే
ఖాకోటిరుని భక్తకల్పితరువే, డ్కూ బూజ గౌవింపుచో
శ్రీకంతుండు ప్రసన్నుడై పలికెనీ, చిత్తంబులోఁ గోర్కెయే
మీ? కంజాసన! యేమెసంసగెదసము, స్థిలత్కృపా డక్షతల్. ౪

వ. అనుడు సమ్మహాదేవు వచనంబులు విని పద్మగర్భుండు ప్రణతుండగుచు స్వా
మీ! మహాంకార చిత్తుండనగు సాశిరంబుపూర్వంబు భైరవుండునభాగ్రంబు
నడునిమి పైచె. ఆభయం బిప్పటికి నన్ను విడువదు. చకలంజైన నాచిత్తం
బుత్తల పడుచున్నయది. సకలజగంబులు సృజించుట నాచేత శక్యంబుగాదు.
సృష్టిజేయ వరంబొసంగుమని విభాత ప్రార్థించిన. ౫

ఆ. అబ్జగర్భపలుకు, లాలించిశంభుండ, గరుణస్పృహిజేయ, వరమొసంగి
యంబతోడగూడ సంతహితృండయ్యె, ధాతయిట్లువాంచి, తంబువడసి. ౬
క. మనమునదుస్తర మగుభయ, మునువీడ్కొని ధైర్యమొంది, పురహరుకదచి
తనమున్ బాయకవిశ్వము, మునువలె సృజించె నలువ, మోహంబలరన్.

—* బ్రహ్మ తిలోత్తమను పఠించుట. *

వ. అది మొదలజాండు విశ్వసృజం డగుచు నప్పరో గణంబుల సృజించె. అ
య్యచ్చరల లోన. ౭
ఉ. చిత్తజతూపులన్ సరకు, జేయనిచూపులు గల్గుదానిబల్
గుత్తపుగుబ్బలన్ పసిడి, కుంభములన్ని రసించుదానివి
మృత్యుతీమించు మైదళుకు, తోగనుపండువు జేయుదానిస
ర్వోత్తమరూప యావనతి, లోత్తమగాంచి విరించియాత్మలోన్. ౮
క. చిత్తజపికారయుతుండై, చిత్తజకేళీసుఖేచ్ఛ, చిగురొత్తంగా
జత్తమునందును బద్ధజు, ఉత్తస్విం బొందవేడ, నదియిట్లనియెన్. ౯
క. జగముల కెల్లను దండివి, యధికము మాకీప్రతండ్రు, సరయనభిజ్ఞు
డగునీకుఁ దెలియకున్నదె? తగునే ననుబొందనీకు, దనయనుగానే. ౧౦
క. అనిబెట్టగఁ బలుకుచువెసె, జరియెన్ దూరముగనదియు, జయ్యన దానిన్
వెనుకొనిపోవఁగ నలువను, గనుగొనిశివగణపుఁ డొకఁడు, గడురోషమునన్. ౧౧
గీ. పద్మగర్భాని దవ్యగఁ, బారదోల, నమ్మహాదేవు దూతకు, సలికియతఁడు
సతిమనోహరమగును, పార్వత్యునిగము, జేరియందున సకలోప, చారములను. ౧౨
వ. రహస్యంబుగా శివపూజచేయుచున్న యెడవి మా పాక్షుడు ప్రత్యక్షంబయ్యె.
అమ్మహేశ్వరుంగని పద్మగర్భాడు పునఃపునః ప్రణామంబులొనర్చి నికటంబు
న నిటలలేట ఘటితాంజలి పుట్టుడై నిలిచిన, నప్పరమేశ్వరుం డిట్లనియె. ౧౩
ఆ. కమలగర్భ! నీదు, కాంక్షితార్థంబేమి, చెప్పుచునినవినియు, శివునివచన
మబ్జుండుపలికె నఖిలేశనీమాయ, చేతమోహితుండ, నైతిజాల. ౧౪
వ. అది యెట్లనిన. ౧౫
మ. అలిలావణ్యపరిన్ దిలోత్తమనునే, నత్యంతమిషిం చిత
ద్రతియందుం బహువాంఛజేయుచు గుడిం, బ్రహ్మచ్చు బాణావలీ ౧౬

హతికి నై పకదానివెంట జనన, న్నాశంభు దూతల్ సము

ద్ధతివారింపుడు బారదోలిననితాం, తం బేనుతప్పితిచేక.

౧౭

- క. ఈయద్ర గుహనుజేరితి, బాయమతద్వాంఛనాకు, బలుమరుసీస్త్రీ
మాయనను విడిచిపోవఁగఁ, జేయువరంబొసఁగి తేని, సిద్ధముగఁగృహన్. ౧౮
- వ. విశ్వాధికుడైన భగవంతుం డూర్ధ్వ రేతస్కుండని వినంబడుచుండు. శృతుల
నూర్ధ్వ రేతుండును విరూపాక్షుండును భగవంతుండునునైన యుమాసఖునిభ
జించువారల, కాముబు బాధించుగదా? అదిగావున, నికమీదట స్త్రీమా
యనన్నుదొలంగుగావుత. గాయత్రీ సావిత్రీ సరస్వతులు మువ్వరు స్త్రీలై
వారితోడనే నాకురతి గలుగుగాక. తదన్యులైన వారియందుఁ బ్రీతిలేకుండు
టదయచేయుము. శిలోత్తమను బొందగోరిన దోషంబు పరిహృతంబు సేయు
ము. మదీయ వాంఛితంబు లివియ.

౧౯

- క. అనిబ్రహ్మ వచించినవిని, యనుకంపజ నిపనెసగి, యట్ల నెవరముల్
చనెనాతర్థానంతై, తనదేవితొఁ గనకకుఁగర ధన్వియువేగన్.

౨౦

—* బహ్మ శివపూజచేఁ బుత్రహత్యా దోష విముక్తుఁ డగుట. *

- క. ఈలాగులబ్ధ వరుడై, నాచీకజుఁ డాత్మపదము, నన్నెలకొనుచున్
ద్రైలోక్య సృష్టిజేసెను, స్త్రీలన్ మువ్వరనుగూడి, చెలువు డలిర్పన్. ౨౧
- గీ. అన్యకాంతాభిరతిమాని, యాత్మయందుఁ, బార్వతీపతిపూజాప్ర, భావమునను
విగతసర్వాఘ్నఁడగుచునువిధిచెలంగె, డె దముననిండుకొనినయా, నందమునను.
- వ. అంత నొక్కనాడ క్కమల గర్భుండు సరస్వతితోడఁ గ్రీడించి జగద్రోహ
కరులును సాపిఠులునైన దైత్యులంగని వారికృత్యములుసహింపక కోపంబు
న వాత్సజులని యొకక వారిని సంహరించి తద్దోషపరిహారంబు కొరకుసక
లసాప నివృత్తంబయిన శ్రీకాళహస్తి నగరంబునందుఁ శంకరుంబూజించి విము
క్తాఘ్నఁడగుచు సరస్వతీసమేతుడై యచ్చతురాననుండు సనాతనంబైన స
త్యలోకంబునకుం జనియె వెండియు.

౨౩

—* కుమార స్వామి బ్రహ్మను కారాగృహమున బంధింపట. *

- మ. చతురాస్యు డొకఁజాడు రాప్యగిరికిన్, సర్వేశుసేవింపఁబో
యితదాజ్ఞం గొనిగ్రమ్మరం జనుచు, నందేస్వేచ్ఛఁ గ్రీడించునం

చితచారిత్రుని వణ్ముఖుంగుహుని, చూచీచూడ నట్లున్మృగో
ద్ధతిగర్వంబునఁ బోషశంభుసుతుఁడ, త్యంతంబు కోపంబునన్. ౨౪

అ. పద్మగర్భుఁబిలిచి ప్రణవార్ధమెట్లరు, నుడువుమనుడుఁజక్క, నుడువకున్నఁ
దనదుముష్టిశిరము దాడనఁజేయుచు, నాశ్రణంబునందు, నబ్జభవుని. ౨౫

క. త్తాగాగృహమున నిలుపుచు, వాగూఢిగఁబూర్వమట్ల, నఖిలజగంబుల్
భూరిస్ఫురఁగ సృజించెను, గౌరీతనయుండుతనదు, కౌశలమొప్పన్. ౨౬

క. ఆవృత్తాంతంబుమహా, దేవుడువిని నవ్వుకొనుచుఁ, దిన్నగతనయున్
రావించి ప్రేయముజెప్పుచుఁ, గావించెను బంధముక్తుఁ, గంజాతభవున్, ౨౭

వ. అంతనవ్విధాత సాక్షాచ్ఛిన ప్రేయుండగు స్కందునకుఁ బ్రణమిల్లిగాంచీ పురం
బునుం జేరి. ౨౮

గీ. అందునేకామనాధుని నతిశయముగ, బూజఁజేయుచు తనపేర, భూరిమహిమ
సెలగలింగ ప్రతిష్ఠను జేసిభక్తి, నఖిలదోషవి నిర్మిక్తుఁ, డయ్యెనజ్జాడు. ౨౯

వ. అంతఁ బూర్వమట్లన స్వాధికారంబుఁ బూనుచునతిండు. ౩౦

—* శివుండు బ్రహ్మకు తనతాండవ మందు తాళములు వాయింప ననుజ్ఞ నొసగుట. *

క. నీలాద్రిఁ జేరియందును, నీలగళుం బూజఁజేసి, నిశ్చలభక్తిన్
ఫాలేక్షుణుఁ డాకమలజు, మోలంబ్రత్యక్షమగుచు, భూరికరుణతోన్. ౩౧

క. నీవాంభిత మేమనవుడు, దేవునివచనంబుఁవినియు, దివిజాగ్రజుఁడున్
గేవలబద్ధాఁజలియై, నేవేడెద వరమొసంగు, నెమ్మిక్ష్పపాబ్ధి. ౩౨

క. మునుఁ బూజఁజేసి నిన్నును, వనజాత్ముఁడు నీదునటన, నైభవమరయన్
ఘనమహిమ భవత్సన్నిధిఁ, దనరగఁబట్టహాదివాద్య, ధార్మకుఁడయ్యెన్. ౩౩

క. తాళినయి నీదుతాండవ, వేళనునీదండవుండ, వెన్నునియట్లన్
మేలుగ ననుబోవుముగణ, కోలాహలములకుఁజేర, గూడమమోలన్. ౩౪

క. వేరేతావకన్మత్తం, బారయమడి నాకశక్య, మతిభీకరమై
వారించి వేత్రహస్తులు, చేరఁగనీరందునేమి, చెప్పెడిదింకన్. ౩౫

వ. ఇట్లు పలికిన. ౩౬

క. నాలీక భవునివచనము, నాలించిమహేశ్వరుండు, నహ్నుమక్ష్మపతోఁ
బాళంబొసంగిన టువకు, నాలాగునఁజ్ఞనియొశంభు, డంత్రహితుఁడై. ౩౭

క. అది మొదలు శివుని సన్నిధి, వదలక కమలజుడుతాళ, వాఙ్మధురై
యెదుట మహానటునటనము, ముద మొప్పుగ గనునులోక, ముటు బొగడంగన్.

—* బ్రహ్మ తన లోకంబున శివునిబూజించి యాతనికి సారథి యగుట. *—

గీ. బ్రహ్మలోకంబు నందుచు, బ్రహ్మయతఁడు, శంకరునిబూజసల్పిన, సంత సమున
సతనికిఁ బ్రసన్నుడై బల్కె నళికనయను, డాననంబున జిడునవ్వ, లంకురింప,

క. నీకేమివాంఛితంబది, నాకుందెలియంగఁ బలుకు, నానీకభవా!

చేకూర్తు ననుడువినివా, ణీకాతుండనియె వినయ, నిపుణుడగుచున్. ౪౦

క. నీవురథారూఢుడవై, దేవీసహితముగనున్న, దేవేశునిచున్

సేవింపవాంఛ యయ్యెడు, భావంబుననాచువిన్న, పంబునువినుమా. ౪౧

క. నందీప్రముఖ గణేశ్వర, బృందమువేత్రములుపూని, బెదరింపఁగనా

సందడిలో నినుగనియూ, నందింపగ దుర్లభంబు, నాకుమహేశా! ౪౨

క. నీసారథినై యుండెద, నీసన్నిధిఁజాయకెపుడు, నిరవధిక సము

ల్లాసముతోడను నాపుడు, భాసురకృప నట్లొసంగె, భర్తుండెలమిన్. ౪౩

వ. అంతఃబరమేశ్వరుండు తిరోహితుండయ్యె. అది మొదలు ధాతశివునకు రథసా
రథ్యంబుం బొందిప్రస్థాన సమయంబున వేదాశ్వ చోదకుండై యుండెనంత.

—* బ్రహ్మశివునివలన విష్ణుమూర్తిని మ్రొంగి గుదమునుండివదిలిపెట్టు సామర్థ్యమునొందుట. *—

క. రజితాద్రి శిఖరమొడును, సజుడుమహా దేవుభక్తి, నర్చించిస్వప

ద్వజుడతఁడు ప్రసన్నముఖుం, బుజుడగుచోభూనివినయ ముంజెలువొందన్.

క. జలగాతుని తోడజగం, బులునన్ని గ్రసించియుదర, ముననిడు శక్తి

గలుగనునపాన మార్గము, వలనన్నిర్గమము గలుగ, వరమున్వేడెన్. ౪౪

వ. ఇట్లు మహాదేవుని బ్రార్థించి వరంబుం బొంది పితా మహుండు పూర్వంబున
మధువిరోధితో విరోధించి భువనంబులతోడ నతనిమ్రొంగి మగుడి లోకంబుల

చేత బ్రార్థితుండై యశానమార్గంబునవిడచిదొంటి యట్లజగంబుల సృజించె

నీశ్వర శాసనంబున.

౪౫

* బ్రహ్మశంకరునిపూజించి యసత్యదోషవిముక్తుడై పత్మాసనమును హంసనాహనమునొందుట. *

క. జగతిమహా లింగాకృతి, యగునీశ్వరు నూర్ధ్వభాగ మరసితిననియె

ఖగవాహనుఁ డనుచునట, నగునాదోషంబుదొలగ, నజుడరుణాద్రిన్. ౪౬

క. పురహరుఁబూజ యొనర్చుచు, బోధూతుండై సమస్త పాపచయంబున్
పరిహృతముఁ జేసిపూర్వము, సరణిన్ జగములు సృజించె, జాగ్రన్మతయై. ౪౯
శా. శ్రీశైలంబున ధాతబూర్వమున గౌరీనాథు బూజింపడే
వేసుండాతనికిఁ బ్రసన్నుడయి నీయిష్టార్థ మేమిఁ?యనన్
సాశీల్యంబున హంసవాహనము, స్వచ్ఛబైన పద్మాసనం
బాశాస్యంబు వేడెనట్లనెనునో జారాతి యిచ్చెన్ గృహన్. ౫౦

స. అట్లొసంగి హనుఁ డంతహితంబుడయ్యె. విధియు విబుధులతోడ బ్రహ్మలో
కంబుంబొంది సుఖయై నసించె. ౫౧

క. చతురాననుండు వెండియు, శ్రుతిపురి విధ్వాపకేశ్వరునిపూజతో
షితుఁడేసి యతనివలనన్, శృతులన్ సంగముగ నేర్చె, సూక్ష్మమనీషన్, ౫౨
వ. తమక్తుండైన కర్మబెరింగి సచరాచరంబగు నీజగంబుల సృజించె నెంతయు.

—* కింపుండు బ్రహ్మపార్థితుడై యాతనియస్థికపాలంబుల భరించుట. *

గీ. ధరణినొకనాఁడు దొల్లిపితామహుండు, హేమకూటా చలంబున, నీశ్వరేశు
నెనరలింగంబునందువిధ్యుక్త ముగను, బూజగావించివరమును, బాసఁగ వేడె.
వ. దేవా యేరుజన్మమృత్యుభ యూర్దిటండనై పరాంతకాలంబునందు వెన్నెంతో
డ నీచరాచరంబును సంహరించిన్రీపు హృషీ కేశునందుఁ గారుణ్యాతిశయంబు.
గనుకడఁ దదీయ దేహంబులైన యస్థిభస్మ కపాలచయంబులు భూషణంబు
లుగా ధరించి దా డవం బాడితేవిగదా. ఇవ్విధంబుననే సముపస్థి తంబయిన
పరాంతకాలంబున నాచరమదేహంబుది సంహరించి మద్దేహజంబులైన య
స్థికపాలభస్మచయంబులు నాభరణంబులుగా ధరించివిలాసంబుగా నృత్యంబు
చేయుము. దానజేనుగృతార్థుడ నగుచు. ఇటమీదట పునఃజన్మంబు లేదు
తృతీయ నయనానల సంభవంబున మహా శ్మశానంబు నొంది త్వదంగా భ
రణ భసితుండై న వానికిమగుడి జననంబుకలదొకోయని జటాస్పర్శనంబు గ
లిగిన గంగ యందుసస్థిభస్మంబు లిడినమాత్ర నెవ్వనికేరిముక్తి గలుగు. నీదే
హగతంబున యస్థిముక్తి ప్రడంబుని యేమిచెప్పవలయునని వేసిన యప్వి
రించి వచనంబు లంగీకరించి యనంగవైరి తిరోహితుండయ్యె. ౫౫

క. అంతట పద్మభ్రుండుచు, సాత్తువ్వుచునస్కుఁడగుచు, సమయనిరీక్షా
చింతఁజేయుచు నుండఁ, రాంతముచనుదొచె శంభుఁ, డత్తరివిధినిన్. ౫౬

వ. సంహరించితదస్థి మాలికావిభూషణుడై యన్ముహూనటంకునటించె. తనదు
పరమభావంబునుస్వాతంత్ర్యంబును దలంచుచుసర్విధంబున బరమేశ్వరుండు
పరమేష్ఠి ననుగ్రహించి నెంతయు. ౧౭

క. ఈరీతిబ్రహ్మశంభుని, నారాధనఁజేసిపొంది, నట్టివరంబుల్
ధారుణిగణింప శక్యమె, నేరికినాచేనొకింత, నిదిచెప్పఁబడెన్. ౧౮

—* ఇంద్రుఁడుశచీదేవినిస్వగ్ధాధిపత్యము మొదలగువానిని శివపూజవలననేపొందుట. *—

క. స్వాభీష్ట ఫలాశాప్తికి, వైభవమెసగంగదేవ, వల్లభుఁడుభవా
నీభర్తకు నెనరించిన, యాభవ్యసపర్యతెన్న, నలవియెజగదీన్. ౧౯

వ. నాయెఱిగినవి గొన్ని వివరించెద వినుండు. ౨౦

మ. బలదై తేయుని శ్రోవ్యణంఘమునుశుం, భచ్ఛార్మ్యధున్యుంకువే
ల్పులతేఁడున్విని కాశహస్తి నగరంబుం జేరి యయ్యాశ్వరుం
జలునారాధన జేసి తత్కరుణనా ప్రత్యర్థినిం గూల్చెద
త్కలువంబున్ జననంద శంభుభజనన్ ధన్యాత్ముఁడయ్యెంగడన్. ౨౧

శా. దూగ్వాసుం డొకనాఁడు పూర్వముమహా, దుర్వార కోపంబునన్
గీర్వాణేశ్వరు డిన్ శపింపఁగ దొలంగెన్ సంపదల్ తొనేక
ల్పార్ద్యజులు కామధేను మణులు బోధ్యద్ద జాశ్వజులున్
సర్వంబుంజనఁదా దరిద్రుఁడగుచున్, శత్రుండు ఖేదఁబునన్. ౨౨

వ. స్వర్గంబున నుండి భీతుడై దారిద్ర్య కుఁఖి సంతప్తుఁడుగుచు వృద్ధాచలంబు
నుం జేరి వృద్ధ శ్రవుండు నమ్మహేశ్వరు నారాధించి తత్ప్రసాదంబున మగుడి
నై రావతంబు నుచ్చైశ్రవంబును ల్పకంబులునుగా మధేను చింతామణులు
ను స్వారాజ్య లక్ష్మీయును సముద్ర గతంబులైన నివియన్నియు బూర్వబట్ట
పొందెనంత.

ఉ. మానుగ నెక్క నాడు మహిమాడలి, గౌతమ మౌనియల్కశో
యోనిసహస్ర యుక్తమయి, యుండగ దేహమువజ్రపాణినెం
తేనిశ పించి నంజగతి, నిదితుడై కడులజ్జ చేరికా
శీనగరేశు విశ్వపతి, జేరి వినిశ్చల భక్తి నెప్పగన్, ౨౩

క. ఆరాధనఁ జేయుచు నప,చారము లలరంగ బాకశాసనుఁడు భవా
నీరమణుని సత్కృపచెలు, వారసహ స్రాతుఁడయ్యె నపయశ మణగన్. ౨౪

- వ. మఱియుఁ గేదారంబున నయ్యుండనుండ నేక కాలంబుబరమేశ్వరు నారాధించి
 పోవక దేహంబును, చ్యుతంబైన స్వర్గాధిపత్యంబును దదన్ గ్రహంబుబొందె.
 క. కాంచీపురి పుత్రార్థము, చంచల భక్తింబులారి, శంకరు నారా
 ధించి జయంతిని తనయుని, గాంచుచు సంతోషమునను, గడుచెలువొందెన్
 క. కమలాంబుల యంబునందును, నమరేంద్రంబు డొక్కనాడు, హరుచరణాంభో
 జములా రాధించుచుమే, ఘము వాహనముగను బొందె, గామిత మెసగన్.
 వ. ఉచ్చైశ్రవంబును నశ్వోత్తమంబును బరమేశ్వరు గృహంబడసె మఱియును.
 శా. క్షీణీమండలి పుండరీక పురముం, సాం పొందగాఁ జేరిగీ
 ర్వాణాధ్యక్షుడ ఖర్వవిక్రముడు పూర్వంబుదు సర్వేశు శ
 త్వాణీ వల్లభుఁ జేరి భక్తిచెలువా, రంద తప్తసాదంబునం
 గాణా పత్యము గాంచె యంతమున న, కైలాస మొందెంగడున్. ౨౦
 క. సురపతి మఱియున్ యట్లన, యరుణాచల మందు శివుని నర్చింపుచు ఁద
 త్కరుణశచీ కన్యబొందెను, గర్విమన్ రంభాది దేవగణ ములతోడన్. ౨౧
 క. ఈకరణి సుపర్వేంద్రుడు, శ్రీకరముగఁ జేయు నట్టి, శివపూజలలో
 మీకేను కొన్ని నుడివితి, సాకల్యము గను జెప్ప, శక్యమె నాకున్. ౨౨

—* నూతుఁడు తక్కిన దివిజులు శివపూజ వలన నొందిన ఫలంబుల మనులతో వచించుట. *—

- క. ఈరీతి నితర దివిజులు, నారాధనఁ జేసి యీశ్వరా నుగ్రహమున్
 ధారుణి గాంచిన వారిని, సారేకు వినుపితు వినుడు, సన్నును లారా. ౨౩
 సీ. పూర్వ మర్కు డొకండు పుణ్యత మంబులౌ నా శివక్షేత్రంబు లందు భక్తి
 హృత్పద్మ గతుడగు నీశాను నెంతయు నర్చించి తదనుగ్రహంబు వలన
 స్వశరీర కుత్సిత వక్రత జర్ఘ్ణితలు మాని దివ్యమాతనువు బొందె
 వేరొక భానుండు, వీరభద్రో త్పాటనంబు లై నట్టి నే, త్రములు మున్ను
 గీ. దక్ష మాగమునందు విచక్షణ తను, జంద్ర శేఖరు చరణాంబుజాతయుగళే
 పూజనంబులుగావించి పొందెమగుడి, హరుసపర్యాప్రభావమే, మనగవచ్చు.
 క. రవివేరొక్కడు దక్షుని, సవనంబున భగ్నమగుచు చనుదంతంబుల్
 శివపూజఁజేసి తత్కృప, నువిదితమాగమగుడి బొందె శుభముచెలంగన్ ౨౪
 క. మునిపత్ని సమాగమ, మున, జనితంబుగు నఘము దొలగెశంభు సపర్యా
 ఘనమహిమఁజేసి, సవిత్రుండును వేరొకఁ డెలమి నిజమనో, రథ మొప్పున్.

క. ఛాయా సుగమ దోషము, బాయ్ శివపూజ సల్పె, బరగరవి యొకం
 డీయోజు మదిబొందిరి, శ్రేయో, బాధిత్వ విందు శేఖరు పూజన్. ౭౭
 గీ. చంద్రముడు సాంద్రపూజావి, తాద్రాడగుచు, దక్షశాపవి ముక్తిని దనరెవరణి
 వీరభద్రపదా ఘాత, భూరు జయు, దొలంగి బ్రయ మొప్ప సామ్యుని తన
 యుగనియె. ౭౮

క. ధరణి దిక్పతులంద రు, హనుని బూజించి సుతుల, నైశ్వర్యంబున్
 బరగన భీష్మార్థంబులు, గరిమం గాంచి నివిధూత, కల్మషులగుచున్. ౭౯
 గీ. వసువు తనమూడుశివపూజ, వలనగాంచి, రఖలవాంఛితమునిర, స్తాఘులగుచు
 యశ్వనులుబొందిరనఘతనఖలకామి, తములుశ్రీమహేశ్వరుపూజనముననున్వే.

క. ఏకాదశే సుద్రులు మఱి, శ్రీకంఠ సపర్య సలిపి, చింతిత ఫలముల్
 ప్రాకటముగఁ గాంచిరినా, నాకలుషంబులు, దొలంగి, నగదన్వి కృష్ణన్. ౮౦

క. శస్త్రత సప్తషణ్ణులు వి, ధ్వస్త సమస్తాఘులగుచు, వాంఛిత ఫలముల్
 విస్తరి తగలిరి మూర్ధ, న్యస్త కళా ధరుని పూజ, నంబున నెలమిన్. ౮౧

ప. మఱియు నుత్తాన పాద తనయుండు ధృవుండు సూర్యా దివప్రగహంబులు
 ను సప్తవింశతి తారకులు, నుమేషాది రాసులును, విష్ణుంభాది యోగములు
 ను, శకునాది సప్తకరణంబులును, విద్యాధర గంధర్వగుడోరగ యక్షరాక్ష
 స సిద్ధగుహ్యః కిన్నరకింపురుషులును, పిశాచంబులును, ప్రహ్లాదపూర్వకదైత్య
 లును, పక్షి గణంబులును, స్థావర జంగ మంబులును, తక్కినదేవ జంతుల
 ని గలవన్నియుఁబర్వతంబులు సముద్రంబులు గంగాది నదులును, వశిష్టాదిబ్ర
 హ్మ ఋషులును, నారదాది దేవ ఋషులును, సకల బ్రహ్మాదంబులు నావర
 ణంబులతోడలింగమూర్తియు సనాతనుఁడైన దేవదేవు నారాధించి దమతమ
 పదంబులు బొంది న్వాభిష్టంబులు వడిసి దురితంబులు బాసివర నివృత్తిని
 బొంది రెంతయు.

—* విమృశ్యాలి తాకకాక్ష కమలాక్షాః నిశ్శ్యేష్టబీష్మని బ్రహ్మ వసుకుట. *

క. సారప్రజ్ఞు మెక్కడోక్కడె, ధరణి సర్వేశుఁ బూజించి త
 త్కరుణ్యులు గాంచధయల చరి, త్రం జెప్పితే సంఘమై
 యారాధించి సుధాంశు మాళిని విభూతానిష్ఠులై ముష్టుల్
 తరం గొల్పిన వారి బల్కెదను ర. జల్లక మనం బెంతయున్. ౮౪

- క. మునుపురములు మూడును జె, ల్వానరంగ ధర్మి, యంద మో గాజితకాం
చన నిర్మితమై త్రిదివం, బునభూమిని గగనమధ్య, ముననివ సించున్. ౮౧
వ. ఆ పురంబులందు తారక సంభూతు లైన విద్యాన్మా లితార కాత్మ కమలా
త్తు లన మువ్వరు మహాసురు లకువ దారుకోట్ల సురులతోడ లీలామాత్రం
బున సురల జయించి త్రిలోకంబులు బాధించి రెండుయు. ౮౨
గీ. ఆత్మసంరక్షణము నూనియధికః ప్రాప్యే తరముగ చతురాస్యు గూర్చినారు
తపమొనర్చిరి తత్త పోద హనకీల, మజ్జగంబులు దగ్ధమై పోయెనపుడు. ౮౩
మ. అమరేంద్రాదులు వెంబడిం గొలువహం సామూఖుడై భారతీ
రమణుండా శ్రితభక్త వత్సలత మీ, రన్ బ్రోలనే తెంచుచో
బ్రహ్మదం బొప్పగ నప్పలాదు లపుడ, పృథ్వాసనుం బూజసే
సిమహా భక్తి దలిర్ప వేడిరి దయా, శీలుండవై మాయెడన్. ౮౪
వ. ప్రసన్నుండ వై తివి. మాకు నిత్యత్వంబు దయ సేయుము. మీకు బ్రణామం
బుఁ జేసెది మనవు డప్పడ్మ జుండు వారల కీట్లయె. ౮౫

—* బ్రహ్మదేవుడు నాకు లేని నిత్యత్వంబు మీకీయలేనని మఱొక్క వరంబొసంగుట. *

- శా. నాకున్నిత్యము గల్గెనేని నరముం, దా నిత్తు నిత్యత్వమున్
మీకుం గోరగరాసి కోర్కె యడుగ న్నేనీయశక్తుండనే?
లోకం బాదును. సత్యుద్దేశుడని బల్కున్వేద ముల్లావునన్
మీకామ్యార్థము వేరెవేడునున సెమ్మిన్, ధాత వాక్యంబులున్. ౯౦
క. అలించి కడుపరస్పర, మాలోచనఁ జేసి మువ్వర సురవరేణ్యుల్
నాళికజుతోఁ బలికిరి, ఫాలస్థలి బద్ధపాణి, పంకజ లగుచున్. ౯౧
వ. దేవానిత్యత్వ సదృశంబైన వరంబును గోరెదము. మామువ్వరు సోదరులకు
స్వర్గ రజితతోహ నిర్మితంబులై భూమ్యుత నిత్యత్వంబులు నివసించునట్టిమూ
డు పురంబులు కటాక్షించ వలయు నదియను. ౯౨
మ. క్షణమాత్రంబున వేయునేడ్ల తుదనున్, సంయోగమై కూడనా
క్షణమందొక్కట ధన్వియొక్క శరమున్, సంధించి మామూడు ప
టణముల్ ద్రెళ్లగఁ జేసెనేని చలము, టన్ వాడెమా మృత్యువై
యణ పండముల కట్ల గోరెదము నిత్యత్వంబుతో సాటిగన్. ౯౩
వ. మఱియు నసదృశంబైన నైశ్వర్యంబును మహత్త రంబగు శౌర్యంబును పు

రంబునలకు నిచ్చాను మాపసంసారములుగలుగం జేయవలయుననింట్లున
రంబు లడిగిన యవియెల్ల నె సంగివిధాత సత్యలోకంబున కుంజనియె వాన్పు
త్తాంతంబు వినియు. ౯౪

క. త్రేదిశులు భయమున డాగుచు, జెదరెడుదై తేయులెల్ల, జెందిరి ప్రమదం
బొదవంగ (దార కేయుల, పడపడిగాను కటుగొంచుబాంధ, నసరణి. ౯౫

క. అన్యాదృశ సుందరులగు, కన్యకల నొసంగి తాము, గ్రట్టభుక్తతచే
జన్మప రాజతుంగుటయు, దైన్యంబు నచెలి పిరింత, దనుజేశునకు. ౯౬
వ. అంత. ౯౭

— * మయుండు శివుఁ పూజించినస్వభావులనఁచునని యనుకులతో వచించుట. * —

క. మాయానిపుణుండు మయు, డాయ సుకుల తోడగూడి, యాలోచనమున్
జేయుచు తెక్షణ ముదు మ, హీయః ప్రౌఢిమ సెలంగని పెసగంగ. ౯౮

వ. కలధౌత కాంచన లోహమ యంబులగు పురంబులు మూకుస్మ జించియు
దు నవరత్న విరాజితంబగు గృహంబులు గోపురంబులు మణి మందిర తోర
రణంబులు విశాలంబులగు రాజవీధులు కేళికో ద్యాన కాసారంబులు నిర్మిం
చె నెంతయు. ౯౯

క. ఆనగరంబులు కనుగొని, దానవ వసులపును నిఖిల, దనుజుల తోడన్
మానుగ సన్స్తుతి జేయుచు, నానందపయోధి దేలి, రందఱుపరగ. ౧౦౦
వ. అంత సద్దాన వేంద్రునకు మయుం డిట్లనియె. ౧౦౧

క. పురములు వెయ్యెండును తుద, నరయగ సంగయోగమైచ, నాక్షణ ముదన్
శర మొకటి చేత నెక్కడె, హరియించిన యపుమమికు సంత్యము గలుగున్
వ. మఱియేమి దలంపక పద్మగర్భ నడిగి వరంబు గాంచితి రిదియేమి బుద్ధి కా
శలంబు. ౧౦౩

క. లోకంబుల వేదంబుల, శ్రీకంఠ డుక్షిప్ర శకుండు, స్థిరధన్వయనా
మికు న్విసబడదొకొ యా, లోకేశ్వరుఁ దలపరాత్మలో మీరేలా? ౧౦౪
వ. అతండు జగత్పతియుఁ భక్తాభిక్త జనంబులందు సముండును దిగ్భాయు ధూ
నునని వేదంబు లందు పతి తురు నియ మంబున లెత్పూజ యెల్లరకు జేయ
వలయు. ౧౦౫

- క. వ్యాధులు దొలగు శాత్రవ, వేదలు మానుక సమస్త, విఘ్నములగుక
బాధింపపుగ్రహములు, నారాధితుడైననుశివుండు, రక్షణీయముగాక. ౧౦౬
- క. మీరలుమరి పూజింపుడు, యాగగ్రుని లింగమూర్తిక, యందును భక్తిక
జారుతరంబులు నగునుప, చారంబులుదళరబంధు, సంఘముతోడక. ౧౦౭
- వ. త్రియంబ కుండును, పుష్టి వర్ధనుండును, సర్వ జంతువులకు భుక్తి ముక్తిప్ర
దుండును, జగన్నాథుండును, లోక శంకరుండగు శంకరునిట్లు భక్తి భావంబు
నక బూజించిన మీకునైశ్వర్యంబులు ప్రవృద్ధంబగు. విజయంబు కరస్థితం
బగుచుండు. నేను బ్రతిజ్ఞ జేసితినిన నయచివాక్యంబు లంగీకరించి. ౧౦౮

—* దానవులు లింగముల పూజించి మైశ్వర్యము లొందుట. *

- క. లింగంబులఁ బూజింప నె, సంగుండనిమయునినంగ, తుణమాత్రమునక
లింగములఁ జేసి యాతడొ, సంగెనుబ్రత్యేకముగను, శక్తకారులకుక. ౧౦౯
- గీ. భస్మరుద్రాక్షములుదాల్చి, పరమశక్త, శమదమంబులురాజల్ల, స్వాంతమునను
తాత కేయులువివిధోప చారములను, భర్తపూజించిరుత్సాహ, భరితులగుచు.
- క. ఆవిధమున కైవలతులై విద్యాన్మాలితార, కాక్షుండు ఘనశో
ర్యావహుండగు కమలాక్షు, దావిశ్వేశ్వరు భజింప, నానందముగక. ౧౧౦
- వ. అదిగని ప్రతీగృహంబున ననురులు భస్మరుద్రాక్ష భూషిత దేహులు విజితేం
ద్రయులు స్వాభ్యాస నిరతులు తపోదగ్ధ కల్మషులు నగుచు నమ్మ హేశ్వరు
ని లింగమూర్తియందు బూజింపం దొడంగిన నైశ్వర్యంబులు సభివృద్ధింబుల
య్యె వారికి. ౧౧౧

- సీ. మందిరారామ సంభవము తొతరువులుగల్పనృక్షంబుల, కరణియొప్పె
గోష్ఠంబులండలి, గోగణం బెల్లను, కామభేనుపులట్ల, గణిమఁజెలఁగె
ప్రాంగణస్థాపిత, ప్రస్థరంబులు నెల్ల, చింతామణులయట్ల, జెల్వొసంగె
శంఖాది నిధులును, సన్నిధిబాయక, స్రుత్యక్షముగనిల్చె, భవ్యముగను
గీ. నృత్యగీత వినోదముల్, నిండియుండ, పరగనిశ్చోత్సవంబులు, భాసురముగ
మంగళంబులు జేకూరె మహిమమీర, నెల్ల వారికి శివపూజ, వలననపును.

సీ. రథగజాశ్వాబులు, రహణీయతరచీల, నెక్కియాడగ్రబోమ, రొక్కవేళ
హృద్యంబులైనట్టి యుద్యానవనులను, నొప్పుగావిహరింతు, రొక్కవేళ
కెల్లికాసరసులఁ గ్రీడింపసఖులతో, నుత్సాహమునుగాంతు, రొక్కవేళ
ఘననదీనదములు గనుగొనవేగుదు, రుత్కంఠతోడుత, నొక్కవేళ

గీ. సుందరీజనములతోడ సొంపెసొగ, రతులదేలుదు రొక్కవేళ, సతులమహిమ
నిట్లు స్వేచ్ఛావిహారంబు లెసగమెసగ, ప్రౌఢపుత్తురుదానవ, ముఖ్యులెలమి.

వ. మఱియు నష్టరంబులతోడ, నెంగెండు నిచ్చ బొడము నందంద యిదిగి సూ
ర్యచంద్ర మండలంబుల నక్షత్ర మండలంబున బ్రహ్మలోక విష్ణు లోకంబుల
సురేంద్రలోక దిక్పాలక లోకంబులంగను నంతటంతట గ్రీడింతు రెంతయు.

ఆ. అట్లువిహృతి సలుపునాదానపేద్య, లక్ష్మీదనుండుజనులు, మృందిరపుమ
భయముఁబొందిమదినిప్రతిమాగఁ మందు, నునజముకుందముఖ్యుఁ, లనుగులెల్ల

వ తమలోకంబులు విడచి మహామేరు శిఖరికిఁబోయి పరస్పరం బాలోచించి.

* విష్ణువు, రాక్షసులు శివపూజవలనను, వారిభార్యలపాతివ్రత్యమువలనమనక జేయులనిసులతోఁజెప్పుట.

క. పురదానవు లీమువ్వరు, వరగర్వితులగుచు మనకు, వధ్యులుగారే

కరణిననవుఁడు సురల, నృసింహపుచు నపుమచక్ర, పాణియుఁబలికెన్. ౧౧౮

క. శివపూజా పరులైదా, నవవరులిట్లున్నతరి, మనకు సాధ్యులుగా

రవిజేయులు లింగార్చన, మావనిన్ద్రావింపుచుండు, నట్టిమహాత్ముల్. ౧౧౯

క. ఆయసురేంద్రుల కాంతలు, పాయనిపతి భక్తిచేత, పాతివ్రత్య

బేయెడలవదలకుండు, రజేయులుమది సతులమహిమ, చేతనువారల్.

క. అనవుఁడువేలుపు లందరు, దనుజారిఁజూచియనిరి, దానవులమనం

బునుభక్తి హీనమైనను, నశవరతముమయుని వచన, నూలించికడున్.

వ. శివార్చనంబు వారుసలుపుదురుఁ భక్తిహీనార్చనంబు శివునకు బ్రయంబుగా

దు. కావునమనము సీశ్వరు నారాధించి యీశ్వరాజ్ఞా సంభూతు లయిన భూ
తంబులచేత వారిలజయింతఁ మవశ్యంబున నద్దేవతలకు హరియిట్లనియె ౧౨౦

క. వాతలుపొందిన వరములు, మీరెరుగరు బాణమొకటి, మేదినిగూలన్

వారిజగర్భుని వరమిది, వేరేనాశంబులేదు, వీరికిధరణిన్. ౧౨౧

వ. యాగ స భూతంబులగు భూతంబులచేత హానియగుననుట వృథా జల్పంబడి
యనిన హానికి సురలిట్లనిరి. ౧౨౮

గీ. ఎవ్విధంబున నైనను నీశ్వరాజ్ఞ, యాగసంభూతమైన, భూతాశ్రిచేత
దైత్యులజయించి యేముస్వస్థానములను, బొందెదమటంచు మాకును,
బాడమె బుద్ధి. ౧౨౯

వ. ఇట్లు హానికరములుగల దేవతలదాడు నాలోచించిరంత. ౧౩౦
గీ. అమరులనుబిలిచి వారితో నచ్యుతుండు, శివుజయప్రదుఁడలచుచుఁ జత్తమండు
మంత్రములచేత నుతియింప మహితబల, సమేతములుబుట్టెభూతసం, ఘాత
మపుడు. ౧౩౧

—* శివుండు భూతమాల దానవులమీది కిబంపుట. *

క. హరుఁడాభూత గణాబుల, సరయుచునతివేగమునను, నాజ్ఞాపిం చెన్
పురములపైఁజనిదానవ, వరులన్ భక్షించిరండ, వారణలీలన్. ౧౩౨

వ. మఱియు నందలి యసుర గణాబుల నెల్ల గబలింపుఁడు పొండనియాశ్వరుం
డాజ్ఞా పించిన నవియు నప్పురంబుల చెంతకుంజని భూతి రుద్రాక్ష ధారులు
ను శివపూజాపరాయణులునునగునసురుల నెల్ల న్గనుంగొని జయింప నమర్థం
బుగాక బరాజ్ఞులగుచు మగడితత్సమీపాద్యాన వనంబుఁజేరికపి బృం
దంబు చందంబు నవనసాన్రు ఫలంబులు భక్షింపుచుండె నప్పుడు. ౧౩౩

క. బహుళముగ లోష్ఠదంగ్రస్త హరణముల, నసురగణము, భజించినచో
బహుయుద్ధచుయ్యెవారికి, నహరహమనినార్యశౌర్య, మతిశయ మొప్పున్. ౧౩౪

వ. మగుడిశివాజ్ఞను భూతలంబులు బురంబులు మెచ్చినయ సురులుగని మనంబు
న నివియసురల చేస్థితంబులని దలంచిదేవలోకంబునకుం బోయిసర్వస్వంబు
గొల్లలాడి నిలిపితండంబులఁ జెండాడిరంత. ౧౩౫

క. దితితనయుల చేతఁబగా, జితులగు గుండివిజులెల్ల, శీఘ్రమామేరు
క్షీతిధరమునఁ జేరిరమా, పతిసన్నిధిఁ బల్కిరధిక, భయపీడితులై ౧౩౬

—* గణపుంగవులు బృందారకుల గేకలు పెట్టకుండుడని కొట్టుట. *

వ. అంతముకుండుండు బృందార కబృందంబుల తోడమహేశ్వరునకు విజ్ఞాపనం
బు సేయఁగైలాసంబున కరిగిద్వారంబున ద్వారపాలకులకుం బ్రణమిల్లి మ
హాదేవుని దర్శనంబునకు సమయంబెట్లనియడిగిన. ౧౩౭

క. సమ మముగాదిది మీకును, కుముదాప్త కిరీటిజూడ, గోకయన్నన్
గ్రమమునదర్శనమయ్యెడు, నమరాగజులార! చేయ, కార్థటులిచటన్ ౧౩౪

క. అవలంబామ్మనిగణపు, గవులనవినివేరె మనకు, గతియున్న దోకో
యవసరమగు పర్వంతము, నివసితముమనమునిచట, నేయెటువోకిన్. ౧౩౫

వ. ఇట్లన్యోన్యం బాలోచించి. ౧౩౬

శా. కూకల్ పెట్టిరి శౌరి నల్వ మొదలుక గుం పైని లింపుల్ గడున్.

శ్రీకంతా! హర!, చంద్ర శేఖర! శివా!, శీతాద్ర కన్యాధవా!

లోకాధీశ్వర! సత్కృపామహిమ యా, లోకీపు మమ్మొచుబల్.

పైకిం జేతులు నెత్తిదైన్యరవ మొప్పన్ స్వనిచ్చిండలిన్. ౧౩౭

వ. అట్లా క్రోశించు హరిబ్రహ్మాది సురలగణ పుంగవులు హరింపుచు దండఃబుల
తాడించిన. ౧౩౮

* దేవతులే విధముగా నైనను రాక్షసుల శివపూజ భగ్న మొనర్చు మని హరిని బ్రాహ్మించుట. *

ఆ. తాడ్యమానులగుచు, దైవతవరులెల్ల, గూతలిడకనరిగి, భీతిచేరి

మానసమునుజేరి మాధవుతోడను, బలికిరపుడుదుఃఖ, భరితులగుచు. ౧౩౯

క. దేవునిసన్నిధి మనవిం, గాకింపంగ శక్తిమనకుఁ గనపడ డిందుల

దావుననుండిన నోర్వకు, పోవంగొట్టుదురు వేత్ర, ములగణముఖ్యుల్. ౧౪౦

క. ప్రహరణము లొప్పలేమికి, బహుతరముగ గూకలిడక, నృపద్వారిములన్

విహితము గాదనమనియో, తహతహాబదిభక్తితోడ, దైవతగణముల్. ౧౪౧

క. మాకొక బుద్ధిం జెప్పుడన, నానమలాక్షుడు, బలి కె నయ కొవిదుకా

మీకు, దేలి యనినున్నదే నామక మదిదో చేదేమిసన్న డిగినచోన్, ౧౪౨

వ. అనుడు నాసుపర్వ లండలు ప్రత్యేకంబు మనుబుల నిశ్చయించిన తమతమ

మతంబులు సభయందు నచ్యుతనకు విన్నవించిరిట్లు. ౧౪౩

క. సురవైరులు శివపూజా, నిరతులురద్రాక్ష దారు, నిర్మలఘాతి

స్ఫురితాంగు లాహితాగ్నులు పరగన్ స్వాధ్యాయ పరులుభాసుఁ మహిమతో

క. దైతేయుల కాంతలుమఱి, పాతివ్రత్యైక నిష్ఠ, బాయరు మేనన్

భూతియు రుద్రాక్ష లలర సేతురు శివపూజ లెపును, స్థిరతరభక్తిన్. ౧౪౪

క. వారల జయించు ద్రుదశుల, కేరిక శక్యంబు సున్వేయికినున్ సీవున్

యేరీతి నైనమాయం వారల లింగార్చనంబు, వదలింప నగున్. ౧౪౫

వ. అటైన శివుండు వారల సహరింప గలండు. ఏకట్లు సేయవేని మాకు మేరు

గృహ వాసంబె ధృవంబగు ననిన దేవతులకు హరి యట్లనియె. ౧౪౬

క. వీనును నాయత్నమున, బూజెద మీరన్, వచనములు యుక్తములౌ
మానుగ నారాధిపుండు, ధ్యానతపో నిష్ఠుక, నరతగ సర్వేశుక. ౧౮౮
వ. అట్లు మీచేసిన పూజవలనం బ్రసన్నుడగుచు బరమేశ్వరుండు సర్వధా దై
త్యుల సంహరించు. సందియంబు లేడని పల్కి. ౧౮౯

—* కష్టపునారదునిఃష్యునిగా గైకొనిబుద్ధరూప ధారిమైదానపులలింగనిష్ఠమహరింప నేగుట. *

క. నారదుని బిలిచి శిష్యుడ, వైరమ్మని బుద్ధరూప, మగుచుకదానుక
వారకఁబుర ప్రవేశం బారయ గావించె దాన, హితకుఁ డెలమిక. ౧౯౦
వ. అట్ల య్యగువురు. ౧౯౧

శా. మాయా శాస్త్రములక నచో, మధురిమక మాన్వైక వేషంబులక
న్యాయా నూర చరిత్ర వర్తనల మోహ భ్రాంతులై రాగదై
తేయుల్ తత్పతులు నిభూషణ మణి దివ్యాంబ రాపేక్షలం
దాయం జెంతకు వశ్యులై ప్రేయముఁ బుట్ట జేసి రెంతేనియక. ౧౯౨

వ. అట్ల మాయో పాయ నిపుణు లైనగురు శిష్యులగు నయ్యర్థు రాగనుంగొని
పూర్వగీర్వాణులు మోహితులై వారలయందు నత్యంత సుప్రీతులగుచు జ్ఞా
సంబు దొలగి. ౧౯౩

—* దానవులు బుద్ధుని చూచి విస్మితులై యాతనివృత్తాంతము నారదునడుగుట. *

గీ. ఇమ్మహాయోగి యిచ్చుని కెచటినుండి, వచ్చెనేలాగు నీతని, నర్తనంబు
తెలియఁజెప్పమటంచు నుదితినూజు, లడిగిరే కాంతయునశిష్యునతనిఁబిలది.

క. మాభాగ్యవశత నటకుమహా, భాగుడు వచ్చుటయును, భావహమయ్యేక
మాభవసంబున కనవుడొక, శాభృత్యుడై త్యగణము, నకునిట్లనియెక.

క. లోకా లోకంబితనికి, ప్రాకటమగు నాసహూమి, పటుగతి భువనా
లోకన కౌతుకమునన, వ్యాకులుడై సంచరించు నతఁడొక వేళక. ౧౯౪

ఆ ఎచట మదికిరమ్య మచటనే వసియించు, నాత్మవిద్యమహిమ, నలరజూపు
య్యగ్విజనుల కితని, యుపదేశ మైనను, గాంతుఁష్టములను, గౌతుకమున.

క. విఠన్మ హిమముగొండగు, ననవరతము జుట్టుగొలువ, నందిరి కొనకుక
ఘనలర సప్త విభూషణ, ధనధాన్య పరాంగన లనుతత ణ మందక. ౧౯౫

గీ. అతనిమాహాత్మ్యమునఁబుట్టి నఖిలవస్తు, లిట్లుగొనపోవు వారల, నెదిరియుండి
రేనివచ్చిన యిచ్చునభీష్టములను, బుద్ధులనునుహిమజగ, శ్రృంగిధనర.

వ. అనిపలికిన మఱియు దైత్యుల నారదుని రహస్యంబుగ బిలిచి యాదరంబున
క. ఈతనికిశిష్యులైనను, ఖ్యాతిగలభియును నెక్కు, కమనాస్పద్యో
పేతంబగుసిద్ధులనా, దైతేయుల కనియెనపుడు, దైతేయునియున్. ౧౩౧

* నారదుం డహులకు బుద్ధుహుషికు కచింసమోహితులై శిష్యులగుట. *

క. ఈమునివర శిష్యులలో, నేమూఁడుపిద్ధులై, నాకులభించెన్
వేనుగుగను గొనుడీనా, సామర్థ్యమటాచుదైత్య, సాఘముచూడన్. ౧౩౨

వ. కమాండలు జలంబులు గొనిమానంబున ధ్యానించిన నాక్షణంబు. ౧౩౩

గీ. జలజగద్భూషవిష్ణుల, సకలసురలు, సాఘమైవచ్చియాచార్య, చరణములకు
మొక్కిచొగటఁ జేతులుమోడ్చినిలిచి, రంతతదనుజ్ఞగొనిచని, రమరవగులు.

క. స్వమహిమచేతబుట్టిన, యమృతముగ్రోలంగనిచ్చి, యాడఱికికభీ
ష్టములెల్లను సమకూర్చుచు, నమరాదులమోహితులగు, నతడొనరించెన్.

వ. ఇట్లుమోహితులగుచు బుద్ధునకు శిష్యభావంబుఁ బొందఁబ్రార్థించిన. ౧౩౪

క. నారదుడువచ్చి గురునకు, వారలవృత్తాంతమంత, వాక్పల్కిగురున్
ప్రేరణఁజేయుచు శిష్యులు, గారక్షస్థితికిదీక్ష, గావించిరొగిన్. ౧౩౫

* బుద్ధబోధచే నును లీశ్వరాస్వరంబు భూతియద్రాక్షులు మానుట. *

వ. అంతవారికి బుద్ధుండుపదేశంబుఁ జేసి యోదైత్యులారా! నన్నుభజిపుడు.
యేనుబుద్ధుడను వేరేజపంబు వలదు. శివస్తవంబు వలదు మత్పూజచేతనే
మీకభీష్టసిద్ధియగు నీలోకంబున కృష్ణబెయ్యది యయ్యదియే పరలోకంబు
నంగలదు. ఇందులేనిది పరలోకంబునందునులేదు. శివపూజనంబు కార్యంబు
గాదు. భూతియధరింపం బనిలేదు. రుద్రాక్షబీజంబులేల ధరింప. మిథ్యా
భూతంబులు వేర నచనంబులు. ఇవియు సర్వంబును నెవ్వరి చేత పరిత్యజిం
పంబునో వారలే మచ్చిష్యులు ఇతరంబుగాదు. మచ్చిష్యులకే సకలసిద్ధు
లుసిద్ధించును. ఇతరులకుసిద్ధించదనిన బుద్ధునిచనంబులువిని దనుజులందఱుశి
వార్చనంబులువిడచి భస్మరుద్రాక్ష భారణంబులు మాని శివశాసనం బతికగ్గి
మించిరి. అప్పతినతి లైన యసుర కాంతలు నారదునిచేత మోహితులై ని
రంతరంబు యుచ్చావిహారజారాసక్తులగుచు సతనిమాయచేత నుత్పన్నంబుల
గు వస్త్రభరణంబులు దాల్చి శివాచారంబును విడిచి రహర్నిశంబు పుష్ప
లులైరంత బుద్ధమాపుడైన విష్ణుండు నారదుంగని. ౧౩౬

* బుద్ధమాపధకుండగు విష్ణువు మాయామోహితులు కానివారలెవరక నారదుడు కచిందుట.

క. నిశిచరుల స్మన్మయా, వశులై నే యందరిపుడు, వారిసతులహ
ర్నిశముజారాసక్తిని, ప్రశస్తి లకుశీల లగును, బరగియెదెపుమా. ౧౩౭

వ. అనియడిగిన నారదుండు బుద్ధరూపుడగు వెన్నువకుఁబ్రణమిల్లి యనురులం
దరుమామచేతమోహితులైరి. పురత్రాసుంబుసందొక్కదొకంతుతక్కనిప్పుడు.
గీ. ఒకఁడుపరమయోగి యొప్పుగబరికింప, బరగనొకఁడుశీల, పరుకుఁనగుచు
మహిమవెలయునొకడు మరివిరత్తుండఱు, పాశుపతులలోన, బ్రబలులగుచు.
క. ఉపమన్యుభృగు దధీమలు, తపస్వీమణి కుంభజుండు, ధరణిశివభ
క్తపరాఱులు లెన్నగనా, త్రిపురాధ్యులువారికంటె, శ్రేష్ఠులు దలపఱ.
క. ఆమువ్వరు కట్టుబడరా, నామాయా బిసతంతులఱ గంధమహా
సామజము చందమనవుడు నామా యాశిష్యువచన, మాలించితగఱ. ౧౭౩

* బుద్ధరూపుడగుఁజ్ఞానశివపూజా పరులగ నీమువ్వతోకలహింపకుడనిదాఁపులకు నచిచుట. *

వ. హరిహనంబులోన వారలకుం బ్రణమిల్లి నసురలంగని మీరలు భూతికాము
లై మత్ప్రియ శిష్యులై తిరి. శివపూజా పరులగు నీమువ్వరుతోడ గలహింపం
బోవకుఁడియని పలికి యమ్మహాఁజ్ఞుడు మాయారోచిష్టుండై యట్లునంద
ర మోహింపంజేసి స్వాంశంబైన బద్ధివిమోహ కంబగు బుద్ధ రూపంబుండు
ప్రతిష్ఠించి వారదుని బిలిచికొని బురత్రయంబు వెడలి. ౧౭౪

* శిష్టువారదులు కైలాసంబెక్కశక్యంబుగాక దోషశాంత్యర్థ మీశ్వరునిగూర్చితపంబుచేయుట. *

శా. కైలాసాచల మెక్కబోవుడు నశక్యబయ్యె దేవషిక్షిక
నాభికాత్మున కట్లనెక్క బలహీనం బయ్యెబోలేకవా
రాలోచించి మనంబులోనసురకా, న్యార్థంబు దై తేయులఱ
శీలభ్రష్టులఁ జేయుదోషమిదియుఁ శీఘ్రంబుఁ జేకూరెడుఱ. ౧౭౫

వ. మఱియు తదీయపత్నుల కైవాచారంబు దొలంగించి పాత్రివత్స భంగంబు
మొందించితి మిండునసంజాతంబయ్యె నిమ్మహాదోషంబు సందియంబు లేదు.
దోషయుక్తులచేత కైలాసం బధిరోహింప శక్యబగునే యనితలంచి తద్దోష
శాంత్యర్థంబు కేశవుం డీశునుద్దేశించి మనంబున నీశ్వరు ధ్యానింపుచు నార
దునితోడ తీవ్రంబైన తపంబాచరించిన.

* యీశ్వరుడు ప్రశ్నాత్తుమై మానససరోవరంబునదేవకార్యంబు చేసినదోషంబుపేడుననివచించుట. *

క. అగజావిభుండు ప్రసన్నుం, డగుచుఱ వారలతోననియె, నమరులకొఱకై
తగుదగదిది యనియెన్నక, దెగితిరిదష్కృత్యమునకు, దెలివియులేకఱ.
వ. మచ్చక్తుల కాచారంబు దప్పించితి దాదోషంబున మీకుకైలాసం బధిరోహిం
ప నశక్యంబయ్యె. దివిజుల తోడ మీరలిక మానససరో వరంబునకుం బో
యి దేవకార్యంబందుజేయునునీకులికి శివుండు దిరోహితుండయ్యె. ౧౭౬

* విష్ణు వాగదులు దేవతలకు వాసవులు మాయా మోహితులగుటకు కారణంబు చెప్పట *

క. సురపతిచే నత్యుత్తులై, హరియున్నారనుడుదెలిపి, రనుకులకెల్ల
సురవైరులు శివపూజా, విరహితుల జేయునట్టి, వృత్తాంతంబు. ౧౭౯

క. అనుకూలుఁడయ్యె విధియు, మనకుఁమయు భార్గవులును, మరి కలహంజై
చనిరన్యోన్యము శాపం, బునుమాన్వహిమాద్రీకీ, దహోద్ధితులై. ౧౮౦

ప. అట్లుచారు చనుటజేసి యిద్దనుజులు మనమాయాజాలంబుల బన్ధులైరి. యి
పుడుమన మందరము గూడిశ్రద్ధాయుక్తులమై పార్వతీపతిని బ్రసన్నుం జేసు
కొండమని బ్రహ్మకులనందరి సమ్మతించిరి. ౧౮౧

విష్ణుదులుమానససరోవరంబునచేయుతపంబునక్షీశ్వరుండుప్రత్యక్ష మైపాశుపతివ్రతంబుచేయుచునుట.

క. మానససరో జలంబుల, మానుగనుక్కితుడగుచు, మాధవుఁడుశివ
ధ్యానైక మహావిష్ణు, బూనియహారోద్రమాత్ర, ముఖజపియించె. ౧౮౨

ప. బ్రహ్మాని దేవతులును మధునూదనుఁ బరివేష్టించి జలమధ్యంబున నూర్చు
వాస్తులై తీవ్రంబైన తపంబుసలిపి రె తెయు ౧౮౩

క. అంలిక జుద్రక భాధయందుగణ, వర్యశ్రేణి గొల్వంగఁగా
గాంధారత్నముతోఁ బ్రసన్నుడగుచు గన్నట్టై నద్దేవునిం
సంతోషంబునఁ జూచివేల్చుటొడలక సంతోషిం మూచులై
నెంతోస్తోత్రము లుఘటించిరిమనో, కీష్టాబులుం జేకురక. ౧౮౪

ప. ఇందుశేఖరుండు వారలగని. ౧౮౫

క. ప్రాశస్త్యమొప్ప మీరలు, చేసినతపముననుబ్రీతి, జెందితినెంతే
బాశుకత వ్రతదీక్ష, శాశలతం గనుడిమీరు, గామితమెసగక. ౧౮౬

ప. అని పలుకుచున్న యెడ. ౧౮౭

* పార్వతిపరమేశ్వరులు లీలానటవంబుచేయుచుమానునివోడ్చిని అంతపురంబునకేగుట. *

క. ఆకస్మికముగ చుద్దుగ, శ్రీకంఠునియొద్దవా డు చిన్న గుమారుక
లోకజనని నవ్వుచుతా, గైకొనిగమలముననేసె, కాంతునిభుజముక. ౧౮౮

క. చూడుము గుమారునటనము, వేడుకమీరంగననుడ, వినియందుకళా
చూడుదుగరతాళుండై, యాడుమమాయప్ప యనుచు, యాడించెగడుక. ౧౮౯

ప. అట్లుతండ్రి లాలవంబు జేసిన బాలుండు విలాసంబు సలిపెనదియ నుంగని
బ్రహ్మదులానాద బరవశులై పరస్పరంబు తామునర్తనంబుఁజేసిరంత. ౧౯౦

క. జనసిజనకులుమోదం, బునసుతుశాగిటయఁజేర్చి, మూర్ఖాఘాణం
బొనరించి వాస్తవులగొని, యనవద్యుని దనరఁజేరె, నంతఃపురముక. ౧౯౧

* విష్ణుబ్రహ్మాదిదేవతలు పాశుపత వ్రతంబు చేయుట *

వ. అంతఃప్రహ్లాదులైన యన్నిలిపులు ఖిన్నులై పరస్పరంబు దమలోన. ౧౯౨
గీ. ఈశ్వరేశ్వరుగాంచియు యిట్లునునకు, గార్యమన మర్థితంబయ్యె, గలితనిష్ఠ
దగజరింతియు పాశుపతవ్రతంబు, సనుచుఁ జేసిరి వ్రతమునూ, సాంగముగను.

* యీశ్వరుడునంది కేశ్వరునకు త్రిపురాసురసంహార సాధనంబుల సమగూర్చింపుమని వచించుట.*

క. వ్రతతోపితుఁ డగుచుజగ, తృతినందిని బిలచియనియె, భాసురశౌర్యో
న్నతులగు త్రిపురాసురులను, హతులంగావింపనాథ, నావళివలదే. ౧౯౪
వ. సంగ్రామ సాధనంబైన శరాసన సన్నిహితంబైన రథంబు యేదిగావలయు న
దిసర్వంబును సంపాదింపుండనిదేవతులతోడం జెప్పుమనివందినినియోగించి
న సతందుశ్శ్రమంబువెడలి శంఖవచనంబులు బెలిపి వేల్పులసంతోషపరిచి మ
గుడి శుద్ధాంతంబునకుం జనియె. ౧౯౫

* విష్ణుదిదేవతలత్రిపురాసురసంహారమునకుతగు సాధనంబుల సమగూర్చినంది కేశ్వరునికి తెలుపుట *

క. బృందారకులది యున్విని, యందఱుభ్యానించి మదిని, హతునకునాజి
స్యందనహయసారథులే, చండమునఘటించుబాణ, చాపములెల్ల. ౧౯౬
వ. అనిచిరకాలంబుఁబరస్పరం బాలోచించి యీశ్వరునకు మేరు నగంబును రూ
పంబగు చాపంబును దర్శకరేంద్రుడు మార్గియు వాయువహ్ని శశి కేశవు
లస్త్రంబులును మహత్తరంబులైన వేదంబులు ఫలాగ్రంబులువిశ్వాదియ
ధిసానంబు కేసరాచలాబు నాశ్రయంబు భూలోకంబురదంబు ఆకాశం బ
వకాశంబును చక్రంబులు సూర్యచంద్రులు ఋగ్యజుస్సామాధర్వణంబులు
రిధ్యంబులు శ్రేష్ఠులైన వశిష్ఠాదిమునులు స్వస్థివాచక తత్పరులు, యక్షసిద్ధ
కిన్నరకింపురుష గంధర్వ గరుడచారణులు వందిగణంబులు శైలంబులు స్తం
భంబులుప్రమహా నాగంబులు, సముద్రంబులు, భూషణంబులు, మేఘ పం
జులు పితృనంబులు, మంత్రంబులు కళలు నవనిధులు సంపదలు, యజ్ఞ
కర్మంబులు ధర్మంబులు, కాలకల్పంబులు కీలకంబులుదినమాసాయనయోగ
కరణక్షణ ముఖూర్తకాష్టంబులు రిధిశీలలు నిట్లుగావించి స్కందనంబు ని
ర్మించిదానికి విధిసారధి ప్రణవంబుశ్చోదకంబైన కళయుక్షీరాబ్ధి నిలయుం
డైన విష్ణుండు శరంబునకు తేడంబు. నైకుంతనిలయుండై నశాజ్ఞా శివునకు
నుచరుండును సత్యలోకాధిపుండైన బ్రహ్మశివునకు బహిరారకుండును దేవత
లుసైనికులును శక్రాదులు సేనాధిపతులుగా శాజ్ఞా గైలాసంబునుఁబొంది
నందిసన్నిధి యావృత్తాంతంబు విన్నవించిన శైలాది సమయం బెరింగి బర
మేశ్వరునకుఁ బ్రాదుల్లి గృతాఽజలియై విక్లాపంబు జేసెనంత. ౧౯౭

* యాశ్వరుండు రంధ్రమున శరచాపములుంచి పాదంబు మోపిన మాత్రంబు క్రుంగుట. *

- క. చంద్రనఖా ధరుండు శర, చంద్రదామల వృషభ మెక్కి, సంతసమున నై
లేంద్రనుతా సహితుడై, యంద్రదామలు స స్తుతింప, యంపున హింపన్.
క. అరుదొచి రథముచేతకు, పరగన్ వృషభ బుద్ధి బాణాసవమున్
శరములు రథంబునందిడి, చరణాంభోజంబు మోపె శంభుడపుడున్. ౧౯౯
గీ. ఘనతరంబైన యబ్ధారమునను రథము, బటపటధ్వనియెసగంగ బడియెక్కిద
భయపడిరి వేల్పులెల్లను పద్మనాభు, శంతవృషభేంద్రరూపమై యతులనుహిమ.

* విష్ణువు వృషభరూప ధరుండయి రథంబుమావునం దాల్చివరంబు పొంగుట. *

- వ. అమ్మహారథంబుబూని తద్భారంబు మోయనలివి గాక. ౨౦౧
క. నెత్తురులు నోటగ్రక్కుచు, నుత్తలపడి శౌరివినుతులొనరించెకడున్
జిత్తజవైరిని వేల్పులు, నత్తరినుతి యించిరూర్ష్య హస్తలు నగుచున్. ౨౦౨
క. అంతకృపాసిధి శంభుడ, నంతునకున్బల మొసంగెనతడారథమున్
వింతగతుణమా త్రంబునఁ నెంతయు మూపునను దాల్చి వృష భాకృష్టియై
వ. పరమేశ్వరాజ్ఞ రథంబంత పూర్వంబట్ల యయ్యె. ౨౦౪
గీ. విశ్వచ్ఛాద్యముగను విలసిల్లురథముపై దేవిభోజులిచె దేవుడపుడు
చక్రధరుమమ్రాలసన్నతుల్ గావించె సకలదివిజబృంద సహితుడగుచు ౨౦౫
గీ. శక్తులకును మూలశక్తియు వేరొందునట్లుగలిగి యుండునట్లుమీకు
వృషభమున్న మూలవృషభంబునయ్యెదవర మొసంగు మిదియేవాంచితంబు
వ నిరంతరంబునీయందు నాకుభక్తిగలగవలయుననిపయట్లన హాకిభక్తియు వృష
భత్వంబును శివుండొ సంగెనపుడదిగని సర్వగీర్వాణులు హర్షోత్కర్షంబు జేచిరి.

* యాశ్వరుండు త్రిపురసంహారంబునకై వెడలుట. *

- క. సారథిని బిలిచి శంభుడు తేరుకురధ్యములు దోలితెమ్మన నపుడ
వ్వారిజగర్భుడు శ్రీఘ్రమహావీరిని దోలితెచ్చె హరుని యనుజ్ఞన్. ౨౦౬
గీ. అంతరాయములను నణపంగ భక్తితో దంఢిముఖుని యగ్రతనయునపుడు
భక్త్యభోజ్యములను పరిత్యజి మోదను పూజజేసిచాల పురహరుండు. ౨౦౭
శా. భేరీకాహళి శంఖసింహిమముల న్బొగపొందవాయించి రై
తేరాంశిప గదిక్కుటంబుల గణాదీశుల్ ముదంబొప్పన
పూరావారరవంబులం దెగఁగియాప్రస్థాన వాద్యధ్వనుల్
భోసుంగప్పెచు లోకముల్ బధిరతన్ బొందంగ నెంతేనియున్. ౨౧౦

* యాశ్వరుండు గణేంద్రుని దేవతలనువాహనానూథులయి గమ్మనివచించుట *

- వ. ఆప్పుడమ్మహాదేవుండు బాదచారులై జనుదెంచు గణేంద్రులను బ్రమదగణంబుల
ను బ్రహ్మాదిదేవతలు లంగసు గొనివాహనానూథులై రండనియును జ్ఞయొసంగిన.

సీ. గరుమనై నెక్కి కమలాక్షుడరుదెంచె హాసపైజనుదెంచెనబ్జభవుడు
విరావతమునెక్కి యమరేంద్రుడరుదెంచె విక్ష్పతులెల్లరు దేజమెసగ
తమతమ వాహనోత్తమముల లంఘించివచ్చిరి వరుసతో వైభవమున
ఆజవాహనమునెక్కి- హస్థిచక్ర్రుడువచ్చె బహిష్ పైశరవణ భవుడువచ్చె.

గీ. డక్షిణోత్తర పార్శ్వముల దరగకుండ పైడిబెత్తమ్ముకై బూని పోధిమెరయ
సారెకుబరాకుదెలుపుచు సవిధమునను, నందిజనుదెంచెమదికినానందముగను

వ. అంత

౨౧౩

మ. అగజాయుక్తముగాపురత్రయజగీషాయత్త జత్తంబునన్
జగధీశుడు రథాబుమీద నివసించగాంచి చక్షుపియం
బుగభాగ్యంబుఫలించె నేడుమనకుంబుణ్యంబు లీదేరెనం
చుగభీరిస్తుకులన్ స్తుతించె నమరస్తోమంబులుత్కంఠతోన్.

౨౧౪

వ. మఱియుయక్షకిన్నర కింపురుషసిద్ధసాధ్య విద్యాధరగరుడగంధర్వాదులుసంస్తు
తించి రాస్తవంబులు శ్రవణపర్వంబుగా వినుచుమహా దేవుడుత్రిపుర సంహ
రణార్థాబుజవి యెనయ్య వసరంబున దేవమునీంద్ర యోగిగణంబులు గణేశ్వ
రులుతుంబురు నారదాదులుతదీయపత్నులును నలంకారభూషితులైస్వస్తివా
చకంబులు నుడివిరి మంగళగానంబులు బాడిరెతయు.

౨౧౫

*యీశ్వరుండు దానవులయందుదున్నిమిత్తంబుల నిత్రపురంబుల పాలాగ్నిచేగుంట్టుట *

మ. హరిమాయాపరి మోహితాత్ములయి దైత్యాధ్యక్షులెల్లన్నిరా
దరులై శంభుసపర్యంబు భసితరుజాతుల విసజ్జించివే
మరువేడస్సృగి మార్గమున్ పడచిప్రేమాన్ బుద్ధదేవుంభజి
చిరితత్కాంతలు గొల్చిరవ్విధమునన్ శీలవతభ్రష్టులై.

౨౧౬

వ. మఱియుబ్రత్యక్షఫలకాంక్షితులై జారాసక్తులగుచు నారదోక్త ప్రణాఠంబున
గృహగృహంబునస్త్రీలు బురుషులుబుద్ధాచారరతులై యిట్లున్న యెడదుర్నిమి
త్తంబులుబొడమె, కామధేరుచింతామణికల్పవృక్షంబులునశించెపురంబులకుస
హస్రవహాంతిసంభవాబగుసంయోగంబుసన్నిహితంబయ్యె నదియునుంగని.

క. త్రిపురంబులసంగయోగం బిపుడొనగూడెమశరంబు నేయగతరియన్
చపరిమితానందంబు ననుపర్వలుపొంగిరసుర సూదనుతోడన్.

౨౧౭

వ. వారలసంతోషంబు నాకులత్వంబునుంగనశూల పాణిగిరి జముఖంబనలోకె
చి చిరునవ్వునవ్వుచు.

౨౧౮

క. నిరవేక్షహరిప్రముఖా మరణికరంబల్లాడ చేసిమరిమేరుమహి
ధరచాపముతోపునిరా ధరణందాకేలబట్టి ధరణినిలుచుచున్.

౨౧౯

గీ. తెరచినేత్రత్రయమపొగదృష్టి జూచె, హరు మతన్మంగళహాస జాతాగ్నికణము

నందుపురములు మికుతలయట్లుచుడ నెనబ్బ బాణుడునయనాగ్ని యందుబోలె

వ. అప్పుడు.

౨౨౨

క. శివుని కరాంభోజంబున నవిమోచితులైన మారుతాగ్నిశశి హగల్

భవ మాందస్మిత దగ్ధములను, పురములచుజూచియడగిరాత్మ వినుక్తి.

వ. వారడిగినయట్టులియ్యకొని యమ్మహాదేవుడు మేరుకోదండంబున నహికతి

హ్వయెక్కుబెట్టి యంగుళ్య గ్రంబునదాని స్పృశి పుచు ననురాంత కం

భైనశిరంబువిడిచిన తద్బాణాగ్నియు మందస్మితాగ్నియు తక్షణంబునప్రపురం

బులు దహించె నెంతయు.

౨౨౪

యాశ్వరుడు త్రిపు రాసురలకు ద్వారపాలకత్వంబు నొసంగుట.

సీ. బుద్ధమాగణంబును బొందక సూర్యంబు, భూతరుద్రాక్షులు పోసగదాల్చి

శివపూజభక్తితో జేసినత్రిదశారులందరునీశ్వరు, మందహాస

సంజనితాగ్నితో సందగ్ధదేహులై యెలమిగాణాపత్య మెనసించాల

ప్రమథగణంబులు భజియంపఁ బరమేశుసన్నిధి జేరి చెన్నొసంగ. ౨౨౫

గీ. బౌద్ధమాయ కొకింతలో బడకశివ పదాంబుజధ్యాన నిష్ఠులైట్టి మువ్వ

తసురవరులాత్మగృహముల నబ్ధిచున్న పోల్కి నిలచిరి కలెడు పురములందు.

వ. శివధ్యానంబు జేయుచు యట్లునిలచి వారలుతమలోన.

౨౨౭

గీ. భాగ్య వశమున నిప్పుడు బౌద్ధమాయ, కగపడక పోతిమిదె చాలు నట్లయైన

వందరి విధంబెమనకు నునగునటంచు మృదునిదలచుచుకాలంబు గడిపిరెలమి

వ. అంతనద్దానవవగ్యులుమువ్వరు మహేశ్వరుసన్నిధి జేరిబ్రణవిల్లి గృతాంజలు

లగుచుయానంద పులకాంకిత దేహులై సంతనంబు లొనర్చిన పాకిబ్రసన్న

ముఖుడై శంభుం డిట్లనియె.

౨౨౯

క. పాయక నాభిక్తులు మారాయష్కతులు యశస్సులై వధిల్లుడి

వోయ సురులార వేడుడిమి యిష్టంబేమి యిత్తుమీకును గృపతో.

వ. అనియట్లుపరమేశ్వరుడు పలికిన.

౨౩౦

గీ. స్వామియేమును కైలాసశైలమందు ద్వారపాలురమై భవద్వారమందు

నుండెద మటంచు వేడిన సిండుప్రేమా నట్లగుండనినర మిచ్చె హగగు నపుడు

వ. ఇవ్విధంబున లోకంబందు సకలాత్ములకు దేశతులకైనను దుర్లభంబగుచిద్యుత

వరంబొసంగి శంభుడంతహిక తుడయ్యె నప్పుడు.

౨౩౧

విష్ణుదిదేవతలు లింగార్చనంబు చేయనివారలతో పలక గూడదని శపథంబు చేసుకొనట.

క. అమరులు మార్ధవయుతులై, సమయముగావించి ట్లుజగతినిదిమొడల్

సునునోమానవ దానవస మిత్రయు లింగార్చనంబు సలుపగవలయు. ౨౩౨

వ. దేవముఖులు మనుజులుసిద్ధగంధర్వు లెవ్వరేయలింగార్చనంబు సేయ కభస్మ

రుద్రాక్షవిర హితులై పాషాడ మార్గమున బోయెదరు వారసంభాష్యులు
సంభాషణసం బంధశౌతస్మాత్తా దికర్మంబులుబొంది వారితొడజేసిన వారికి
నిష్క్రుతేలేదు సత్యంబిది మృషగాదని శకధంబు జేసియచట నిచుక కాలం
ము నిలచి శివార్చన పరులగుచు శివ సపర్యా విరిహితుల శపింపుచు నంతత
ను లోకంబులుబొంది యీశ్వరు నర్చించిరింతయు.

౨౩౩

గీ. బుద్ధిపూర్వకముగ పూర్వమాదును శివపూజ సేయుచుండు పూర్వవిబుధు
లమరగణము చేతహానియు లేకుండి, తుదశివార్చనంబు వొలగినారు.

వ. శివునిచేతనే హతులగుచు నంతంబునగాణాపత్యంబుబొందిరి. మఱియునత్యం
తశివపూజా పరాయణులైన వారుశంభు మంహరంబున ద్వారపాలకులగుచు
కైలాసంబున సుఖంబుననుండిరి.

౨౩౪

గీ. అమరులెల్లగూడి యసురజయార్థంబు, గిరిశుపూజ జేసి గెలచిరరుల
నదియు గాన భక్తి నఖిలేశు పూజయు సకల యత్నములను సలుప వలయు.

వ. ఇట్లుని లింపులందరు పరశివ పదాంబుజపూజాపరాయణులైతేజో వీర్యంబు
లుసౌఖ్యంబును విజయంబునుభోగమోక్షంబులు బొందిరి గావున మర్త్యులున
సురముని గణంబులు సిద్ధవిద్యాధర గంధర్వాదులుభక్తి చేత లింగంబునందు
శివార్చనయువిద్యుక్తంబుగాననుదినంబు జేయతగినదనిచెప్పిమఱియు. ౨౩౫

మ. కల్పితైశాంక కళావిభాసురజగ, త్కళ్యాణ సంధాయకో
జ్వలకారుణ్యరస ప్రవాహ వృషరాజద్వాపసం రాజతా
కలధౌతాద్రి విహార సారసవిహతు స్వచ్ఛదేహాస్రభా
బలభిన్ముఖ్య సురాగ్ర గణ్యహర సుబ్రహ్మణ్య సంసేవితా.

౨౩౬

క. సీధురవరచర్మాబరబంధుర భుజగేంద్రహారభక్తాధారా
గంధర్వ సిద్ధసేవిత గంధవహప్రజ్వలచ్ఛి ఖాన్పుర దళికా.

౨౩౭

మా. శరధివరనిషంగా శైలకన్యానుషంగాకరకలిత కురంగాగాంగభంగోత్తమాం
గా సరసలసదపాంగా చంద్రికాసిర్మలాంగా స్ఫురితరుచిపతంగాసూరిజేతోబు
భృంగా.

గద్య

ఇతిశ్రీసకల సుకవిజనానుగ్రహపాత్ర, కాన్యపనగోత్ర, కోడూయల్లనార్య
పాత్ర, శంకరామాత్యపుత్ర, లక్ష్మోచికతనయవినయవిధేయ బాలసరస్వ
తినామాంక వేంకటాచలకవి ప్రణీతంబైన శ్రీస్కాందంబను మహాపు
రాణంబునందు శంకరసంహితను శివరహస్యఖండంబునందుప
దేశకాండంబున శివద్రోహ కథనంబునని ఆష్టమాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీశాంతి కవితా మండలి ప్రచురించినది

అనంత శాంతి మహాపురాణము - ౧

ఉపదేశకాండము.

సవ మాశ్వాసము.

జగదీశ్వరన తమక,
భూజావర తైరికూరి, ముసలవాగుల పాళి !
శ్రీహని సేవ్యపదవి,
శేషా కరుణాతరంగ ! క్రీడివలింగా !

౧

వి. అనంతశాంతి మహాపురాణము శాంతి కాండమును సూత్రంబుగా వ్రాయె.

౨

* పరమేశ్వరాజ్ఞచే భారతమునకు కౌముదము సంతకము చేయుట.

- గీ. అతిమహాధామము నాథకాసురుడన, గలమమన్ను లోకకంటకరంజితము
బహుతపంబుజేసి బలవీర్యచక్రము, శాలియగును సతము, జగత్ప్రభులె. ౩
- క. భువనంబులు బాధింపుడు దివిజులకదనమున గెలిచిదిక్కులదనుమక
భువినారీ వేషాబుల నవిరతము బెరింతురనిని, నీకీసుపక్వల్. ౪
- క. బురుషాక్షతి నుండినచో, బరిమాన్యుడు చరలువేయు, బండి సదసాం
తరములయొగ్గా బెట్టును సురవైరి యతండ శేష, సురలక్ మిగులక. ౫
- క. ప్రచు వాక్యశిరోమణున, నమకుల బోధిషబూసు దిగనిహరియొక
గమంజుడు చేయులాదకు, రమణీయై న మంద రనగంబునకు. ౬
- క. చనియందు కళాధరునకు, బ్రహ్మిణ్ణి తదాజ్ఞచేత భవరాణిసభి
జనములుగోలుపగనచ్చట నచుదినముననిప నంధ కాసురుడగును. ౭
- క. తరిమికొనివచ్చి మందర, గిరినర మోక్షగంగాని కేవలభీతిక
హరిపద్మజహ్నకని, ర్జులుకొ న్ని వేషములను సర్వేశ్వరుత్తో. ౮
- వి. అద్భుతపుని చామ్యూలు సర్వంబును, విజ్ఞాననంబుజేసెన

౯

క. కరుణాంబుధి శంభుడువిని, సురసంరక్షణము సేయసుముఖుడై సరి

గరభైరవుడై రవువేగిరమచుపనతండు, శౌర్యభేదలిర్పన్.

౧౦

వ. ఆదైత్య నిగ్రహంబుకొరకు, గణంబులతోడ వెడలిగర్వాంధుండగునయ్యం
ధకునిజట్టుకొనిననయ్యిరువుర సేసలకుషహాఘోరయుద్ధబయ్యెనప్పుడుభైర
వసైన్యాలుచేత. దానవసైన్యంబుసర్వాబును నాశనంబునుంబొందెనెంతయు.

క. రుద్రగణంబులచేత స, మిద్రంగమునందుగూలిమృతులగు వారిన్

రుద్రముజపించి భృగుజుడు, నిద్రితులన్ లేపుకరణి నిస్తులమహిమన్.

౧౧

వ. పునర్జీవితం లంజేసిన

౧౩

గీ. శుక్రనాకషణము జేసి శూలపాణి, భక్షణముజేసె నంతట నాక్షణంబు

భైరవగణంబు చేతను భండనమున, గూలెనంధకాసురు సైన్యకోటియెల్లగర

వ. అంతభైరవుండు పరాక్రమ భైర వ్రాడగుచు కోపాటోపంబు దీపింప నంధకు

ని శూలంబు నంగొచ్చి శివసన్నిధికిందెచ్చిన.

౧౪

క. శూలప్రోతుని దైత్యుని, శూలధరుడు జూచె యతనిసుక్కత వశమునన్

ప్రేలాడుచు శూలంబున, ఫాలాక్షుని యంధకుండు బ్రస్తుతిజేసెన్.

౧౫

వ. లెదీయస్తోత్రంబుల సంతృప్తుడై మహా దేవుడు వానివరంబు వేడుమనిన న

దైత్యుండు తమబయినగాణాపత్యంబు గోరెనట్లన దేవుడువానికిఁ గాణా

పత్యబాసాగి గ్రస్తుడైనశుక్రుని వెళ్లగాసిన నతండు మహేశ్వరు నారాధిం

చి నిజమండలంబు బ్రవేశించెనంత వారిప్రముఖ గీర్వాణులు దేవితోడమహా

దేవునారాధించి స్త్రీరూపంబులు విడిచి జపదంబులు జేరిరి. యంధకాసురుం

డు నంతంబున దేవతలకు దుర్లభంబయిన గాణాపత్యంబు నొందె నెంతయు.

* పాశ్చాతీ పరమేశ్వరులు వనవిహారంబు సలిపి వటవృక్షంబుచేత విశ్రమించుట. *

క. వెండియునూతుడు తాపన, మండలమును జూచి యనియెమధుర ఫలతులన్

నిండిన వేడుక నొకతరి కుండలిభూషణుడు కనుసకుంతిత మహిమన్.

౧౬

నీ. అంతరంగ గణేంద్రులరుదేర వెంబడిదేవుతో గూ కనుకర్మమైన

శృంగారవనికిని చెలువొండజనుడెంచి ఫలపుష్పశోభిత పాదపములు

కోమలతరములొగుల్గులతాదులు గనుగొంచు శుకపిక కలరవములు

వీనులవిందుగా వినుచునుకడు మహావీరు పశోభితమగు పటమునొకటి.

గీ. యద్భుతంబుగ గనుగొనిమాత్మమెన్ని వానీడకు విశ్రాంతి దవర చంద్రకా
తమనిమయ వేడి కాభ్యంతరమున నెలవి గూర్చు డిరువురు క్కళికమిగులంగ

* పరమేశ్వరుడు పాశ్వాతికి వటవృక్షంబు తేరంగొరికిమట *

క. చిరునగవు జెలగనంబిక, కరున్వీక్షించి యనియె వటతరువిడియున్
గరమొప్పెడు గుటివెయ్యి, తెరగున నీభూమహంబు తలకింపనహూ ౨౦

వ. అనిననద్దేవిత్తోడ మహాదేవుండీట్టరియె. ౨౧

క. నలినాక్షి యీవటగృమ, మలరగ తేబడియు గాంతమాదుచు బ్రహ్మ
ప్రళయము చనుదొచినచో, విలశిల్లు శతాదికంబువిస్తార్కబై. ౨౨

గీ. పరగ నపుడుదీనిపర్ణ మొక్కటి వార్ధిజలము లందు బకిన శాఖాపాణి
యర్భకుండునగుచు నందునశయనించు, నజనిజన్మనిమిత్త ముచ్యుతుండు.

వ. నన్ను సొన్న రించిన హిరణ్యగర్భుని, సతనిచేత జనింపం జేసె ద(నజన్మ నా
భావనుధ్యేనం సమర్పిత మితీశ్రుతిగలమగావున యానెకస్పష్టి యిదిబూ
ర్వంబట్లె బ్రవర్తిల్లుచుండునని బలికిదేవదేవుండు స్త్రీలతో సన్నిహితులైవి
హరించుచున్న వారిని. ౨౪

* వుద్ధాన పాలులు సరసియందు విహరించుశుకహంసలకు పరమేశ్వరుని ధానంబున మునుట *

క. ఉద్ధానపాలురంగని, హృద్యంబుగ సరసియందు నిరవుకొను విభా
స్వద్యుతులగు నాపక్షుల, సద్యః ప్రియమొప్ప తెండు చయ్యన నిపుడున్.

వ. అనియర్థేందు శేఖరుండగుచుమా సఖుండు బలికినవనచరుల తాహాభరితులై
తణ్ణుంబ. ౨౩

క. శుక మొకటి నంచయొక్కటి, సుకరంబుగ దెచ్చిగుడిరి సోమకళాభ్య
న్నికటంబున నాఖగములు, సకలజగత్పతికి మ్రొక్కి సంతసమెసగన్. ౨౪

వ. మ్రోలనిలచి నంగని విశ్వాత్ముండు అప్పు ఘోరికిట్లరియె. ౨౫

* పరమేశ్వరుడు శుకహంసలనుమిమివిహారచందంబులుకవింపుచునుట. *

క. యొక్కడనుండును రెప్పుడు, యెక్కార్వము కొరకుమీకు నిందు విహారం
బక్కజముగనుడు వుండన, మక్కువశుక మ్మిల్లులనియె మజులపణిశేన్. ౨౬

క. నవపల్లవ మజులతర, మప్రకృతములనద్వ సేవనలరుచు పరగన్
ప్రవిమలమతితో నిచటను, నవిరము వసెంతునెందు నరుగన్నేచన్. ౩౦

- గీ. ప్రజులజేసి హాసయంజలి గావించి, పలికెభర్తృతోడ బ్రహ్మలోక
విష్ణులోకములను విబుధేంద్రలోకంబు, సంచరింతునేను సంతతంబు. 3౧
- వ. మదీయ పూజా పుణ్యశశంబున భవదుద్యాస వనంబునకు రాగంటి వాపీ
మధ్యంబున నవృత సమంబగు తోయంబు పానంబు జేయుచు ప్రీతిచేత భ
వదీయ జటా జూట నిలయయైన నిలి ప తటినీ యంభోరుహ మహాత్మ్యవి
ప్పుడు బ్రశంస జేయుచునిందువనితుననిననిజగత్పతి నవ్వచుశుకంబునుహం
సంబును యథాస్థానంబుల కుగభాష్మావి వీడ్కొనియెనంత. 3౨
- గీ. అమరతటినీమ హిమహంస బ్రహ్మసింహ, నెంత్రీబీతియయ్యె నితనికిపుడు
ననుమగిరితనూజ యతితోడమున లేచి, మగ్గజూచి దూరము గనుజనియె.
క. చని యుదాకచో డాగుచు, నొనగగ మహి రేణు చయము నొక పుత్త శిగా
గనునిర్మించినదానికి, ఘనముగ ప్రాణంబు వచ్చి గనుపట్టెగడుక. 3౩
- గీ. శైలచాపుడత శైలజకడకేగి, యరున యించిచాలయలుకదీగ్చి
తోడుకొనుచువచ్చి తొయ్యలితోడచు, సంతిపురముజేరె హాషకమెసగ 3౪
- క. గిరికన్యక పుత్తశిగా, విరచించిన పాంసుఫటలి, విశ్వేశ్వరుచే
మునుదగ్గుండగుమస్మధు, తనుభస్మసమూహమగుట, తద్దేత్తుననక. 3౫
- క. దుర్గణుడగు పురుషుండై, భర్తృతైలాసనగము, ప్రాంతంబునగు
దోర్గర్వంబున మించియ, నత్తశగతిరాగగాంచి యతనిగజేద్రుల్. 3౬
- క. మండుండపుపేగుదప్టా, త్మూడపు డైత్తుండవీపు, దూరముపొమ్మిం
దుండగవలదని గోపో, ద్దూడతని రసింపవాడు, తడయకనతమక. 3౭

* మండా సురుణ్ణీశ్వరుని వలన వరంబుగొని దేవతులవీర్యంబు భక్షించుట. *

- వ. శ్రీఘ్నంబుగా వెడలియత్వంత వై రాగ్యంబున వషాఢయు తాయుతంబును ఘో
రంబుయివ తపంబుజేసి యప్పుడా నురుండా ఘనుఘటినిం బూజ సేయుచు దన
శత్రువులగు హరిభ్రహ్మ దేవేంద్రాది సురల సహించెడనని తలంచి వారలు
దన్ను తెలియకుండ నారిహృదయంబులు జొచ్చి తద్వీర్యంబు భక్షింపం గోరి
దేవదేవుండగు త్త్యంబుకుని వరంబువేడివ తపస్సాప్తీతుండు గావునవతల డట
నవరంబొసంగె. 3౮
- క. మండాగురుండు లబ్ధవ, రుద్రైబ్రహ్మదీర్ఘ, రులనీత్యంబుల్
తదేగ గ్రోల్లగ దొంగె, నాఖుండయు ధానిగనుదీవిజ్ఞ, కాండబెల్లక. ౪౦

వ. మఱియు పశుపక్షి పన్నగ గణాంబులు స్థావర జంగమంబగుజంగంబులుచుమహా
గ్రాసుం డీశ్వరుండు జేవి తోడను దీక్షితు డై స్వాగ్ని యందాహుతి వ్రేల్చె
నంతయు. గ౧

* అండ్రోయంటో శక్తివిర్భవించి పరమేశ్వరుని కార్యంబు నియోగింపు మనుట. *

క. స్థావరజంగమ మఖిలము, నీవిధముననాత్మవహ్ని, నీశుడువ్రేల్చెన్
బ్రావిర్భవించె నందుమ, హావిస్మయ మొప్పశక్తి, యండ్రతయితోన్ గ౧౨
గీ. పుష్ప బాణేశుకోదండములునుబూని, యమ్మహాశక్తి యీశ్వరు, సాక్షిజలజ
మ లకుబ్రణవిల్లిభక్తి తోమోలనిలచి, కార్యమేమినియోగింపు, కరుణనాకు.
వ. అనివిన్నవించిన గ౧౩

* పరమేశ్వరుడు శక్తిని మండాసుర సంహారంబు చేసిరమ్మనుట. *

గీ. శక్తితోడననియె చంద్రార్ధ మకుటుండు, సురల దేహమందు, శుక్లమాకు
మాడదనుజు నిపును ఇండనంబుదున, చెండివైచిరమ్ము, శీఘ్రముగను. గ౧౪
వ. అనిపరిపిరశక్తి యాక్షణంబ శరాస నంబుగొని గొనయం బెక్కించి యొక్క
బాణంబుబరపేదనుజు సాక్షిణాంబులుగొనియె నిట్లు నొక్క బాణంబున మండాసు
రుండు హతుండయ్యె ననంతరంబు. గ౧౫

* పరమేశ్వరుడు శక్తిని అండంబులయందు బ్రహ్మశక్తిశ్వరులశక్తులతో జుట్టింపుమనుట. *

పీ. శంకరుండనియెను శక్తితోనీతోనె, బాడమునండంబులు, మూటిలోన
బ్రహ్మశక్తిశ్వరు ల్పరగమహాలక్ష్మీ, యుచిక భారతి, యనగజనన
మొదెదరెలమియా యువిదలమువ్వర, పురుషులతోగూడ, పాసగగూర్చి
పత్నులుగాగను పరగనుద్భవ పరిపాలనలయము, లుప్తాభవమున
గీ. వారితోడను జేయింపు వరుసతోడ, ననుడునాశక్తి యీశ్వరు, నాజ్ఞశీర్ష
ముననువిడుకొని యవిధంబుననువేగ, నమ్మహాదేవుకరుణ నత్యద్భుతముగ.

* జేవిమువ్వోనుమువ్వరశక్తులతో నుత్పాదించి సృష్టిసంరక్షణ క్షమాధికారంబు లొపగుట. *

వ. అద్దేవిమువ్వరను మువ్వరశక్తులతో నుత్పాదించి సృష్టిసంరక్షణ క్షయంబు
లు వానిమువ్వరచేతం జేయించె నమ్మువ్వరు స్వాహంకార బోధితులై దేవ
దేవువారాధించి సృష్ట్యాది సర్వకర్మంబు లీశ్వరాజ్ఞచు జేయబొడంగిరి. కా

ద్రమూర్తి యైయూశ్వరసామగ్బు చిహ్నంబునుచేష్టితంబునుగల్గి తదభేదంబు
నక దనరవారల నాదరంబున నాలోకించి మీకృత్యంబుల యందునుండు
డని నియోగించి మహేశ్వరుడంతహిం తుండయ్యె.

౫౮

* బ్రహ్మవిష్ణ్వశ్వరూపండాసుర శక్తులు యీశ్వరుని పూజించి సౌఖ్యంబులంబోందుట. *

క. ఆమువ్వురు శ్రీశివపూజా మహిమంబున నెగాంచి, సకలసుఖాబుల్
వేమరుతమ కృత్యంబుల, నేమరకనుజేయుచుందు, రీశ్వరునాజ్ఞా. ౫౯
వ. తదాదిశివపూజా మహాత్మ్యంబున నిజపదసంభూతంబులగు బ్రహ్మ వైష్ణవ శా
ద్రభోగంబు లనుభ వింపుచు పరమంబైన శివానందంబు బొందు చుందురు.
శక్తిచేత హతుడై పండాసురుండు యమరులకుదురా పంబగు దుద్రగణే
ద్రత్యంబు బొంది నిప్పటికి గణంబుల తోడ శివసన్నిధి నెసించు. నగ్నికుండ
సముద్యాతయై యంబాంశ సంభవయగు నాశక్తి త్రిపురయనం బ్రాహ్మణేపడ
యుచుపుష్ప బాణేక్షు కార్ముకంబుల తోడనిశునారాధించి యీశ్వర తోడ
శివసన్నిధినుండె నెంతయు.

౬౦

సీ ఆరీతిపండాసురార్థమై, సర్వసంహారయాగముబూని, యాత్మవహ్ని
బ్రహ్మవిష్ణ్వద్రాస, ర్వసుపర్వగణములు, సకలజగంబును, సమిధలుగను
వ్రేల్చుచునాన్వంశాగ్ని త్రిపురాంబికామహా, శక్తినుత్పాదించి, చండశౌరుక్మ
పండదై తేయుని భండనంబందున, నిహతునిజేయించి, నిస్తులముగ.

౬౧

గీ. నమ్మహాదేవిచేతను నఖిలసురల, బూర్వమట్లనుజనియింప, భువనమంత
జెలువెసంగగనూతన, సృష్టిజేసె, శంకరుడు సర్వలోకైక, శంకరుండు.

౬౨

వ. అని చెప్పి మఱియు సూతుండిట్లనియె.

౬౩

- బ్రహ్మవిష్ణువులు మహిషాసుర వ్యాఘ్రాసురులచే బాధితులై కేదారంబున నిశ్వరునిపూజించుట

సీ. మున్నుహరి బ్రహ్మముఖ్యులు, దివిజులు, సకదిక్పాలక, సముదయంబు
మదగరిష్ఠుడైన మహిషాసురునిచేత, వ్యాఘ్రాసురునిచేత నాజయందు
బహుపరాజితులై బలుమారు, తమతమ పదములుబిడ్డొని భగ్నహృదయు
లగుమనిశ్వుత నవని కేదారంబు, జేరిమహాదేవు శివునినచట

గీ. తోడశోపచారంబుల సురుచిరముగ, పూజగావింపవానికి, పురహరుండు
చాలబ్రత్యక్షమయ్యెబ్రసన్నముఖుడు, పగుచునప్పుడుగ్గిధరు డధికభక్తి.

* క్రీ. శక డి. ౧౮౮౧ వా. సు. క. ౧౧ వ్యా. భూ. సు. గ. పు. శ్లో. త్రి. క. ర. ౧౦. శ్లో. ౧౪. కు. గ. ౧౨. వి. ౧౦. చు. ౧౦. *

ప్ర. ఆత్మర మేశ్వరమునకు బ్రహ్మిణి శరంబున సంజలించుకొని వినయ సమన్వితులై
 యున్నయె

గీ. బూర్జీయున జేవక నురజో మోహి వశతే, కమలభవునకు నాకును, కలహావంగుచు
బహుళిముగయుద్ధమయ్యెను భానములనుచలమురెట్టింపనహ్మ, జలజభవునతి.

క. మదిలోనా కోశంబున, మనుషుపరగన్ నృజించె, మహిమాసురునిక్
బదపడి పద్మజుపై న్నాఁగి, ఘృదనుజుగల్పించితిన్ ధరాస్తలి నేనున్.

వ. మా యిరువుర చేత భవత్ప్రీతి కరంబగున తపంబెద్ది చేయంబడియె నాపు
ణ్యంబున బలవత్తురులైన వీరులస్పృశి యింపంబడి యన్యోన్య యద్ధంబుజేయు
చు మొకడొకని జయింప శక్యంబుగాక.

క. తరమెన్నలినజు వ్యాఘ్రా, సురుడామహిషాసురుండు, శూరతనన్నం
బరిభవము జేసిమరియ్యా, యిరువురుదేవతలనెల్ల, నేచిరికడిమిన్.

* యీశ్వరుడు దుష్టను త్పాదించి నింజా వాహనంబును అసుర సంహార సాధనంబు లొసంగుట. *

ప. ఇప్పుడే జగత్రయంబు వారితేతమిక్కిలి బాధింపం బడియె. యేమద్దురాత్తుల
 న్రూలనిలువ శక్తిలగామయ్య సురల నిగ్రహించి మమ్మరక్షింపు రక్షింపు ద
 యానిధేయని మధుసూద నుండు విజ్ఞానంబు సేసిన సర్వేశ్వరుండ. సస్తితా
 సనుండై పార్వతీముఖం బవలోకించి యనర్గళ శౌర్య నిర్మూలితవను జనర్గం
 బును దార్గనుత్పాదించి యడ్డేవిక్సిన్తులరంహంబయిన సింహవా హానంబునుని
 శితంబులైన యష్టాదశాయుధంబుల నొసంగి గృహపూర్ణంబైన కటాక్షంబున
 యనుగ్రహించియద్దానవుల నిగ్రహింప నాజ్ఞాపించె నెంతయు. 20

* పరమేశ్వరుఁ డాహ్లాదుర మహిమను సంతోషించునై దర్శించుని మోగించుట *

గీ. సింహ-హాహానమః-న జెలగుచు నాదర్శ, యాయుధంబులలర హస్తములను
శ్రీఘ్రముగనునాజివ్యాఘ్రము సురునిగూల్చె, భువన రక్షకొరకు భూరి మహిమ

క. వెంటనె. మధిసకల జగ, త్కంటకుడగు మహిషు శిరనాఖండిచి మహిషా
గెంటియుతన్మ స్తకమణి, బంటుతనము విడక పోరెపలుమరు మ్రోలన్ ౭౩

క. కాల్గొని యాశిరవణ, శూలంబున చెడ్డిపైచె సుస్థిత యగుచు
 లీలామాత్రము యీశ్వరి, కాలుకొని కుట్రచువిగతకషాయుడగుచు. ౬౩

వ. జ్ఞావంతుడై యమ్మహిషునిడు యన్తుహి మాసుర మర్తవి యగు నన్తును మా
యను సంస్తుతిం చెనంతదుర్గయు మహిమానురుడును లింగార్చనంబు జేశి లెన్ద హి
మంబున శినసన్నిధి వసించిరి యఖిలనిలింపులు నిరాశుకులై నిజస్థానంబులు
జెంది నిరంతర భోగంబు లనుభవించి రెంతయు మరయు సూతుని ట్లయె.

లుండ్రుడు సప్త ఋషులను తమ రావతికన్బునిక్కుల యెందుకుండంబుల గావించి యాగంబు జేయమనుట.

శా. దేవేంద్రుండొకనాడు స్వర్గమున, నెంతేదివ్యభోగంబులకొ
తీవించునును నుండనత్తరిని, ప్రోక్షిమిార సప్తఋషుల
చో వేడ్కంజను దేరనింద్యడపుడుకొ సూర్యప్రకాశాతితే
జోవిభాజిత మూర్తులొప్పెను, ముసప్తోమంబు వీక్షిపుమకొ. ౨౬

వ. ప్రతుత్థానాది సత్కారంబులనాదరించి మహేంద్యుడమ్మని సత్త ములకిట్లనిరెను.

క. ఏనుకధన్యుడ నైతిని, మానీంద్యులు మూరిలిందు వచ్చుటచేతకొ
యే నుకటిమిమ్మువేడెద, మానుగమన్నింపవలయు మత్స్యార్థితముకొ. ౨౭

వ. దేవమనుష్య పిన్యగణంబులు, సాత్తోడసఖ్యంబు బొందియుండుదురు యసుర
రాక్షస పిశాచగణంబులు, సఖ్యంబు బొందక విముఖులై యుండుదు రెదగా
పున నాకువారలు శత్రువుల స్తద్బాధా నిరతులునిత్యంబు తచ్చాంతి కొరకు
మీరల మరావతికి యష్టదిక్కుల ప్రశ్యేకంబు కుండంబుల యందు నగ్నిచ
లిపిరక్షోఘ్నంబైన యాగంబు సలుపుడిది మత్స్యియార్థంబు ముని శేషులుమీ
రు నాయందు గుణ నట్లగా వింప వలయుననిన వాసపునకు మానునిట్లనిరి.

క. మానుచు నిజకర్తాను, స్థానంబేమిందు నుండసంగతి యగునే
కానేరదు మాచేతన, ననాకాధ్యక్షునియె సంప్రమతదసరికొ, ౨౮

క. జ్ఞాననిధులుమీకు నను, స్థానమనగ నేమి పూరిసత్త ములారా!
బూచుడుమీరీయజ్ఞయు, మాన సమునగొంకులేక, మత్స్యియ మొప్పకొ. ౨౯

వ. యివ్విధంబున సమ్మహేంద్రుడు బ్రాధించిన నిరాకరింపజాలక నమ్మచులుగు
డంబులనగ్ని ప్రక్షాళన జేసియాధానిధి రక్షోఘ్నంబగు యజ్ఞంబు మహేంద్ర
ప్రీయంబు కొరకునసంబుల బ్రీతిలేక బహిస్సంశోష లాంఛనములై జేరెనొ.

* సప్త ఋషులు జేయుయాగ కుండంబుయెందు నస్తానరు లక్ష్మినించి దేశతలను జయించుట.*

గీ. సప్తమాసులేట్లు సప్తతంతువొనర్చ, సప్తకుండములన, సప్తసంఖ్య
ససురులుద్భవించి రతిఘోరమాపులు, జగదుపద్రవంబు, స. ధర్మంగ ౩౦౩

త్సుకాత సచత్కు మారులు నలుపురు ఋషివయ్యలు బుద్ధు తరంబైన యీ
శ్వరబూజుజేసి బ్రసన్నుడైన బరమేశ్వరు చేత వేదాగమ ఘరాణేతి హస్తం
బులు సువ్రతులగుచు నభ్యాపితులై నిరంతరంబు శివార్చనా పరులును శివ
యోగపావనులును శివజ్ఞానాగ్ని దగ్ధమహాపాతక సంచయులును జీవన్ముక్తు
లును బరమానంద భరితులై రెంతయు. ౧౦౦

* వేదవ్యాసులవారీశ్వర మాయ మోహితౌడే నారాయణుడు పరతత్వంబని విష్ణులకునదించుట *

చ. అలఘుతపోధు రంధరుడు, వ్యాసమునిండ్పడు శంకరు సప
ర్యలమును బ్రీతుజేయును తదాజ్ఞుడు వేదపురాణ ముల్కరా
మలక సమానమొప్పున సమగ్రముగాగ నెరింగితానుశి
ష్యులకుచుజెప్పి దేటపడ సువ్రతః పుల కిద్ధరా స్థలిక. ౧౦౧

మ. బరతత్త్వాబు శంక రుడెలియుచు భావంబున నాదెకీ
శ్వరమాయూపరి రోహితాత్మకము శిష్యవ్రాత ముంగాంచిని
ద్ధర నారాయణుడే నిజంబు బరతత్వంబు బర బ్రహ్మము
బరమేశుడు జగత్ప్రభు డతని కిన్న లేదు దైవంబిక. ౧౦౨

వ. అనియమ్ముని వరుండు బలికిన దాపసులు శిష్యగణంబులు విచార మనస్కులై
యప్పు డిట్లునిరి. ౧౦౩

* శివుడు పరతత్వంబని వచించితినిగానాయని విష్ణులుప్రశ్నించుట. *

క. ఈపరస్థితము శంకరు, దేపరతత్వంబును నుడివి, యిపుడీవి
క్షాపలును విరుద్ధులై, జూపట్టెచువినుట యట్లు, శ్రోతహితముగా. ౧౦౪
వ. వేదాంత పురాణవిరుద్ధార్థం బిదియెట్లువచించితివని మునులడిగిన వారిలకు వేద
వ్యాసుడిట్లుయె. ౧౦౫

* వ్యాసులవారు విష్ణువు కంటెపరతత్వము లేదనుట. *

క. విష్ణువే బరతత్వంబిక, విష్ణువుకంటె పరంబు వేరగలదాకో
తూష్ణిముక్తము బూర్వము, విష్ణువునె భజిపు డిపుడు, విమల ప్రజ్ఞ. ౧౦౬
వ. అని విరుద్ధార్థంబగు వ్యాసుల వచ నంబులువిని బ్రాహ్మణోత్తములు సంశయా
విప్లవనస్కు లగుచు తపోధనునితోడ మగుడి యట్లునిరి. ౧౦౭

క. వేదములః పురాణములను, హాదేవుడె బరతత్వమనుచు, యీవరక
త్యాగ్య శిష్యునిగు, ధో త్యాగవముగ నుపు సుపు, బుగుసుకగుచే ౧౦౮

ప. ఇదియొక్కరు మాయా మోహితృడై బలికితివిను దిబ్రమాణంబు గాదు: నీవే
చేసెద సత్యబస యమ్మునుల పచనంబులు కనుచు తపోభ నయిన పాత్ర
నుండు పొడియు. ౧౦౯

క. ద్విబాలార భవత్సర్వార్థ నిజముగ బలికితిని నువ్వే నేనుక గడుదే
ద్విబాడేబర తత్త్వబని భజయింపును పారినహృదితు పద్మములందుక. ౧౧౦

సీష్యులు కాశీవిశ్వేశ్వరుని ధానంబున నారాయణుడు పరతత్త్వంబని జెప్పుచు వ్యాసుడు చెప్పుట

ప. అనినయొగుడి నర్మ్యుని శిష్యులతని నచనంబు లొకర్నింపుడు నీవచనంబు సత్యం
బేని శ్రేష్ఠుడైన కాశీవర్ణనాంబు వేదభుజుడై సత్యంబుబలుకుము అప్పుడు
నీవచనంబు ప్రమాణంబగు సందియంబు లేదనిన వారివచనంబులువీని యి
ట్లన యగుంగకయని యలోపన నర్మ్యండు మహాపాప ప్రళోభన సతీయని
యగు కాశీనిజేరి యందువిశ్వేశ్వరు సన్నిధానంబున భుజంబై నిర్భయంగా
డగుచు నారాయణు డే పర బ్రహ్మంబు బరమాత్మయు బరాత్మ పండును
బరంజ్యోతియు నిది సత్యంబు సత్యబని యొక్కానులు శివాంతి కంబున
యొక్కర మాయామోహితృడై బలుకునెడ భుజంబులు వ్యోమంబున స్త్రీ
బులై నిలచె జన్మాచలం చదయ్య కేవలంబ దారువు బగిది పరాశర సానుండు
నిశ్చేష్టితుడై నిలచె నెంతయు.

శివమాయానామము ప్రాంతము గాంచి విష్ణు శిష్యుని స్తుతించుట.

గీ. అతని గను గొని దద్దివ్యు లజల మునులు, విష్ణు యంబంది బహు భయం
స్వీతులగుచు
సహాహ నీయృషో మునికీ మోహంబు గజ్జేనింకనితరుల జెప్పంగ నెల జగతి.
ప. ఇన్ముహాత్మ్యుడగుల వేదంబులువి భజించి సకలభూరాణంబు నిర్మించిన కుశో
పక్తయయ్య విహరితార్థంబిప్పుడుభయంబులేకనుడి నెడునందు పలననితెగిరే.
జంబు లస్తంభితంబులై వాగ్ధాభనంబయ్యె. శివమాయామోహితృడై వాత్
సుండున సత్యవాదియనంబుసేయె. నిప్పుడుదురత్య యుజైన శిక్షమహాదేవుని
చేతనే నితని కిట్లు జేయర బడియె. నని యొచుచు తద్దివ్య గణంబులు సకల
మునులును భయకంపితులై యజలి పుటంబులు నిటలతరంబు లక జేర్చి మ
హేశ్వరుని నుతింబుర మనయ్యెడి.

* నారాయణుడేతెంచి వ్యాసుని మండలించి నాకుకర్తవ్యహేళ్యుడని మునిగణములతో స్తుతించుట. *

౧౦. విక చాంభోరుహ లోచనుండు హరియా విరూపాక్షుడై వ్యాసుస్త
బ్ధ కరుణాది విశేషవిస్మయ సమేతచ్ఛాతుడై న్యాసనీకః తా
యోక్తకళామయ ప్రభుశివులోకా రాధ్యుసర్వేశు సుం
ద్రకళామాలిని మద్వరేణ్యునిగ మాంతర్జేయు జింతంపకః. ౧౧౪

న, నన్ను సతనికంటె సధికునిగావదీయ మాయామోహితుండవైదలఁచెను గాననీ
కకాదు ద్రోహంబు నొకునుసంభవించెనత్యంబు సత్యంబని నారాయణుండు
భుజంబెత్తి శివుండెపరతత్వంబు విశ్వాధికుండు పరాత్పరుండు నగు సకలజగ
త్కర్తనునేను నాకు మహేశ్వరుండు శర్తయతనికి వేరొందుకర్త లేడతండెస
కలంబును శాసించు సర్వేశ్వరుండ తండు వత్సనాదంబున సకలజనులకు
సంసార బంధమోక్షంబు ధృవంబని వచించి మునిగణంబులతోడ హరిబర
మేశ్వరునిట్లని స్తుతించె. ౧౧౫

శ్లో. జయశంభో మహాదేవ పరాత్పరత రాయచ విశ్వాధికాయ దేవేన నమో
యశ్లేశ్వరాయ తే నమస్తే సర్వ కర్తా యపునమ్భాయోనమోనమః ౧౧౬

— * వ్యాసుడు గతహిమిడై మహేశ్వరుని ఆపరాధంబు క్షమింపుమని స్తుతించుట. —

౧౧. ఈవిధమునమానులతో, శ్రీవిభుడు నుతింపజాల శివమహిమనుమో
హాక్షేప్తత దొలగిభయ, బావహిల న్మానసమున వ్యాసుండపుకః. ౧౧౭

సీ. జయశంకర మహేశశంభో నమస్తేస్తుదీన మందారాయతే నమోస్తు

జయసచ్చి దానంద శర్వనమస్తేస్తుది కృతీనాథాయతే నమోస్తు

జయహేల కాచల చాపనమస్తే స్తుతి జడర్ప హరాయతే నమోస్తు

జయరాజితాచల సదననమస్తే స్తుతిల కితవహనాయతే నమోస్తు

గీ. భానుకోటి ప్రకాశాయతే నమోస్తు త్రిపురదానవ హరణాయతే నమోస్తు

దేవదేనాయ సాంబాయతే నమోస్తు మానిచిత్రాబ్జ నిలయాయతే నమోస్తు

మ ఎవ్వండు విశ్వాధికుండును బరతిత్వంబును బరాత్పరుండును సంకల్పమాత్రం

బున సకలలోకంబులకు శాస్తయు. యెవ్వనియాజ్ఞ సకలజగంబులను నలువ

బూర్వంబట్లసృజించుభగవంతుండైన నారాయణుడెవని యాజ్ఞపాలించు

నెవ్వనిపూజా ప్రభావంబున బ్రహ్మయు బ్రహ్మశ్వింబు బొందె విష్ణుండును

శ్వ పదంబు బ్రాహ్మచే నిట్టిమామూ తీతుండునగు మహేశ్వరున కుంబ్రణ

విల్లెదణిలిపోధనుండగు వ్యాసుండుదేవదేవుడగుశంభుఁ స్తుతించునంతలోన

శిశ్యుడు ప్రత్యక్షమై వ్యాసుని కటాక్షించి యంతర్ధానముకొనుట.

మ. నరజానయతుడై గణేశ్వరుడు వెంటకాక శంభుండుశీ
 ఘుగతి న్వచ్చి బ్రసన్నుడై నిలచుచో శ్రౌర్యంబునగ జూచిన
 దిగదాధ్యక్షుడు వ్యాసు తోడననియె స్థిబుద్ధియుల్లేల మా
 శిశ్య గిష్టబలు పోయెమేలె విహరితార్థంబు వాక్యవ్యగాఢ. ౧౨౦
 వ. నీవుమహా మోహంబున నిలక్రిచ్చుండును సచ్చి దానంద విగ్ర హుండును నీకు
 పాతుండును విశ్వరూపుండును మహా గ్రాసుండును మహా త్ముండును పరబ్ర
 హ్మంబును బ్రహ్మవిష్టాది దేవగణ పూజతుండును సగుశంకరుండుండ విష్ణువు
 పరబ్రహ్మంబు సత్యంబిదియని యెత్తిననీ బాహువులు ఛేదింపవలయు. అశే
 క బ్రహ్మక పాల మాలా లంకృతమూర్తియు నప్ర తర్కుండును నిర్దేశ్యు
 డును యనంత మహి మాస్పదుండునగు శంభుడిప్పుడు సీమాలప్రసన్ను
 డయ్యె ననుంగొను మనిన. ౧౨౧

క. సాక్షాత్పర శివునిని చూచాడుని నీక్షించి వ్యాసుడా నందమునక
 చక్షుష్మతత బొంది బ్రదక్షిణ నుతులొప్పజేసె దద్ధయు భక్తిక. ౧౨౨

వ. లేచిగృతాంజలి యగుచు యజ్ఞాన విబృంభి తంబగు నాయపరాథంబు సహి
 పవలయు మహాదేవ నీ నేనాకు బరమ గతియని యత్త పోధనూడు నుతిం దిన
 కటాక్షించి సర్వేశ్వరుడు గణవరులతోడ యంతహితతుండయ్యె నంత

* నారాయణుడవ్యాసునికే బుద్ధిదెప్పి యంతర్ధానముకొండ బుష్కరు లాశ్రమముల కరుగట*

మ. హరియుస్మారలు వ్యాసశిష్యులు విరూపాక్షుని లోకించి బ్ర
 స్ఫురితా నందము సంగభయాకులుని వ్యాసుజూచి నీవింక నీ
 శ్వరు శంభు బరతత్వమును హృదయాబ్జుబాదు భావింపు డు
 స్తర మోహంబును వీడువెన్నటికినే తద్వాక్యముల్ మానుమా ౧౨౩
 వ. అనియిట్లు వ్యాసులకు బుద్ధియడిచి హరియంతధానంబు నొందె బుష్కరు
 డు దమతమ యాశ్రమములకు రిచిరింతి. ౧౨౪

—* వ్యాసుడు కాంచీపురమున మహేశ్వరునిప్రతిష్ఠించి జోషిముక్తుడగుట.* —

క. తాపసుడంతట పశ్చాతాపంబును బొందివేగ దద్దోపాబు
 బాపగ నభుహరమగు కాంచీపురముం జేరియందు స్థిరతర భక్తిక. ౧౨౫

ప. నిధ్యుత్తరముగా నాడు మహేశ్వరని ప్రతిష్ఠించి బూజించి దురితశేషమును
దొలంగిరేంభు కృపాబలాబున నిర్విభావంబు భరితు పరయ్యెనని పెక్కినూతుం
డిట్లునియె. ౧౨౬

కళింకులు యాస్త్వరని పూడించి కామధేవులను బవయ్యుట.

ప. క్షుత్తితపసి నిధ్యులు వశిష్ఠుడు బూర్వముశేంభు పూజనఁ
తరిమొనరించి యచ్చలచా నినిభేనువు నిర్విభావము గుం
ధిని నివాహమయ్యె బ్రహ్మతంబుగ నేర్చునమస్త విద్యులక
జతురితముం జె నట్లుగానె సంఘములోన బ్రతిష్ఠిమిర గాక. ౧౨౭

—*పరాశరాశీర్వాద పూజించిరాక్షస సంహారమున కైమాగంట జేయుట*—

త. భరణివశిష్ఠునిచేత్రుడు, పరాశరుడు తక్కి ముతుడు భవ్యతపోభా
గురుడొక దినమునును పలివిరికొలె యగుజనని బూది వివార్ధలు జగుచుకా

త. తనరండ్రి యొనుబోయెరు, జననికొప్పుచున శోకి సంతప్తయునై
జనయిత్రయని యెదుర్కును, దనుజుడు బారి గొనియె నీడుతండ్రిని బుత్రా

ప. దాననాకీ వైభవ్యులు ప్రాక్తంబయ్యె నిప్పుడు బ్రయత్నంబున దానికి నీపుచి
ఘృతింకామింప నలయు. ననినతల్లి వచనంబులు విని దుఃఖాకు లిత మాన
సుండై యిచ్చ రాశరుండు తాక్ష సహనంబు గోరుచు హృదయ కమలంబున
శంభునిజలంచి తడండ్రిపూజా దరతంత్య్రుడయ్యె నెంతయు. ౧౩౦

గీ. పృథ్వీతలంబైచ నిట్లొక దిననినంబు, పరానిజేయు సపర్యకుమిదిని మెచ్చి
కోరిన వర మ్మును మెసంగి కుతుకు యెప్పు, నంత సంత స్థితుండయ్యె
ప్రదిధన్వి ౧౩౧

ప. అనంతకౌబ యత్త పస్వి మృతుండయిన తండ్రినింగని తదాష్ట రాక్షస వినాశ
నంబు కొరకు యాగంబు చేసినరాక్షసులు గొందరు వహ్నికుండంబు నంబ
డి నిర్ధనులై గూలిరి శివమంత్ర ప్రభావంబున. ౧౩౩

గీ. భయదమైనట్టిరాక్షసప్రళయయాగ, మదియుగాంచి వశిష్ఠుడయ్యెభలమునులు
తక్కి సాప్రీతు జేసిరి స్వాతనములు, బాలబాడమివ కోపంబు శాంతి బొంద

ప. అంతరక్తి కోపంబు మూరి సకలవేదాగమ పురాణ పారంగ తుడగుచు శా
స్త్రాబులు నిర్మించి నిత్య త్వులుచు బొ. దె తగుణేను మా? కనునా మహి
మంబున. ౧౩౫

—* విశ్వామిత్రు ధీశ్వరుల కలకటకస్థితేయ సామన్వేయ వాదము. *

శా. విశ్వామిత్రుడు రావనోత్తమును నువ్వో మున్ను నారీవిధుక
విశ్వాభ్యుదయి బూజజేరి మహిమావిరూపి వాల్మీకిచుక
విశ్వంబుం బ్రతిస్పృశి కేసెనికినిన్ని త్పొది తెంకుంగుక
శశ్వత్థాతి వహించె లబ్ధిచునై సప్తస్థి సంఘంబులోక

౧౩౬

—* ఉపమన్యుడు పాలకొరకుచాల్యమున యాశ్వరుని పూజించి కామితార్థములు బడయడము. *

మ. ధరణి బూర్వము హ్యఘోషాదదశ ప్రధోరేయ సన్నిచిత
కరున ద్రింద సుతామనోహరుని దత్కరుణ్య నీక్ష సుతూక
బరగ్గూంచెను దేవదేవు నటనప్రగల్భ్య మ్మజాచెభా
సురతన్నిత్యత భాంచెభాసల నుధాశుక స్వచ్ఛ క్షీర్తి చ్ఛటల్.

౧౩౭

చ. అనఘుడు న్యామ్రుచాద సుతుడయ్యుచ మన్యుడు బాల్య ముందుక
జననిని బాలునేడివను చయ్యన క్షిప్తజలంబు చెచ్చిచా
లని యొసగంగ యంబువి యాతిను వ్రావికుచింభ కున్నరో
దనముచుజేసె చెమ్మనుడు తెల్లని మ్మ నిశ్చరమెంతయక.

౧౩౮

వ. అంతతజ్జనని దుఃఖంబున రోదనంబు జేయుదున్న నాత్మజనియ్యాది

౧౩౯

క. మనగృహ మందున నీకును మనోజ్ఞతరంబైన యట్టిమధురక్షీరం
బునుగానముగద బుత్రా మనముక భజింపతేమ మావల్లభునిక.

౧౪౦

క. నీమాతృలుడు వసిష్టుడు, సోమక శాథరుని శంభుసురుచిర భక్తిక.

వేమారు బూజజేయుచు, ధీమంతుడతండు కామధేనువు బడసెక.

౧౪౧

క. అతనిగృహంబున దుగ్ధము, లతిశయముగ కామధేను ఫలితము బితుకుక

హితమని సచటికి నరిగిత, యతిమధురంబైన దుగ్ధమబ్బుచు నీకుక.

౧౪౨

క. నీజనకుడట్ల నీశ్వరుబూజింపక కామధేను బొందక బోయెక

శ్రీజగధీశ్వరు కరుణా భాజనులకు గలదు బాడిపంట్లయు నిట్లక.

౧౪౩

వ. అవ్వికూషాక్షుడు బ్రసన్నుడు గాని చొక్షీరాన్నం బెట్లుఘటించు విశేషించి

దరిచుండతైన నీకునెద్దిధాబు నల్లుగు.

౧౪౪

క. క్షీరాద్ధి శైలివేనియు గారీరమణున్భజింపు గలుగును నీకుక

క్షీరం బూరక గలుగునె నావాధింపకనె ఈశ్వరాప్రీతి యుగంబుక.

౧౪౫

వ విశ్వాధికుండును యోగి ధ్యేయుండును నైన మహేశ్వరుని బూజచేతనే సకల వాంఛితములు మనుజులు బడయుచురని ఇట్లు జనయిత్రవదించిన వినితాపన బాటుండుని నెయగుగాక యని యిచ్చుక మాకుంబరిగి యతి శోధనంబగు ర హస్య స్థావరమున భూతిహాషిత సత్కాంగుండును కుద్రాక్షవర భూషితుం డుచు యోగ మనస్కుండుడై ధ్యానింపుచు బురాణ పురుషుండైన యద్వైతని బూజింపుచుండె నంత.

౧౪౩

గీ. మమరదా కృతిశోడమ మవనవైరి, శీఘ్రముగనుబ్రసస్పృశై జెంతనిబచె య మ్మహేంద్రాకృతినిజూదియధికకోప, భరితహృదయుండునగుచును బలిరెన్నిట్లు

గీ. నిజకాతాశీశ నామ్రొల నిలువ వలదు, బుద్ధి నాకును సీశ్వరు బూజ యందు దగిలియున్నది భాషింప దగదునీతొ, బూజకిప్పుడునిప్పుంబు బొమ్ముపొమ్ము

వ. పూజావిఘ్నంబయ్యె నేనినిన్ను శపించెద ననివముని బాటునిదిత్త స్థైర్యంబు ను శక్తిసింజూచి యీశ్వరుండు వ్యవభా హూకుడై యుమా దేవితో బ్రస న్నుండయ్యె.

౧౪౪

క. నునితన యడించు శేఖరు, గనుగొని బ్రణమిల్లి తేచి కైమోడ్చి మహా విన యాబుడఁరవర్తన, ముచుసలిపె బ్రమోద బలధి ముచుగుడుచుగులక.

గీ. ధన్యతను గంటి తారక దన్వనమున, యేను గృహితుండ నైతిని యలరె నేడు కెంట్ల వాంఛితములు ఫలియించెదేవ, యనుచుగొని యాడనిశ్వరు డాలకించి

వ. గరుడా సముద్రుండుగావున క్షీరార్ధి యగు నమ్మనిబాలునకుక్షీర సముద్రం బొసంగె మరియు సర్వవేదాంత విజ్ఞానంబును బురాణార్థంబులు సకల శాస్త్ర గ్రంథములు నీకుగరతలామంకంబులగు నీకునిత్యతయుం గలుగుగాక యనిమరి యునితరంబులైన వరంబు లొసంగి యీశ్వరుం డంత హితకుండయ్యె ను పనుమ్యుండును శంభుని వలనలబ్ధ వరుడై శివప్రి యుండయ్యె. నంత ౧౪౫

—* గౌతముడు యీశ్వరుని పూజించి నిర్విశ్వము నొందుట. *

మ. జగత్క గౌతమ మానినర్యుడు తపశ్చర్యైక ధుర్యుండు మి న్నగలైవ ప్రతముల్ జరించి గిరిజానా ధాంధ్రు పూజారత్న

మిగులం గాంచెను సర్వవిద్యల సము న్నేషుంబు నిత్యత్వ మెఱుఁ జెగఁగింపంగ శివ ప్రియుండగుచు భ్యాతిం గాంచె నెంతేనియుక ౧౪౬

వ. శత్రుసంహరణము సుమ్రామమును సచ్చిదానంద విగ్రహాండగు నిందు శేఖరునిబారి
మథక్తిక్ బూజించి సకలభవ సంబులు సంచకాపుచు నందందువృత్తాలిం
బులు నెరుంగుచు శిష్యుని యుండే బరమా నంద పారా వారంబునం దేల
సంతయు.

౧౫౪

—* పాఠ్యుండే యుదీశ్వరుని పూజించి ఆయుర్దా యంబు బడయుట *

క. మునివర్యుండు మృకండుడు, ఘనభక్తిక్ శంభు పూజ గావించి ఒగ
ద్విచతువిమాక్కుండే యని, దనయునిగా బడసెనాంచితుబుదలిర్పక. ౧౫౫
వ. మఱియు నక్కు మారునిచే తభవసంబుల బ్రసిద్ధిబొంది బరమసంతోష బున
సత్య లోకనివాసి యైయుండె.

౧౫౬

శా. తిన్నుక పోదశ పక్ష జీవితుని సంతానంబుగా నీశ్వరుం
డున్నిర్మలచిన తల్లిదండ్రులు కడుకనుఃఖ బుత్తునున్నచో
యెన్నం దెరుదినంబు బుంగొదువగా యెండెల్ల పోవారీయా
పన్నత్వంబు మృకండు సూతుకుమదిక భావించి శీఘ్రంబు గాక. ౧౫౭

వ. విరూపాక్షుండును క్షయద్విరుండును మృత్యుంజయుండును నగు పినాక పాణిని
సతలండే కాగ్రహణస్మృత్యై బూజించె

౧౫౮

గీ. అతుల నిస్తాగజ్జ్వల నాత్మయందు. యిందు శేఖరు పాదారవింద యుగళి
నట్లునదృష్టి బూజింప సంతమునకృ తాంతుడు తదంతికమునకు నరుగుదెంచె
వ. ఇట్లుదెంచి బ్రహ్మనాక్యంబుల నిజలోకంబునకు రమ్మనిబిలచిన యద్దండధరు
ని గణింపక శివపూజారతుండై బలింపక యుండె.

౧౫౯

గీ. కాలుదంత భయంకరాకారుడగుడు, భజనముజేయయామ్మనిభయముజొది
లింగరూపుని శివుని కౌంగలింప, పాశమునగట్టి యీడ్చి కీనాశుడంత. ౧౬౦
వ. భగవంతుం డగు మహేశ్వరుండు లింగంబువలన నావిర్భవించి భీషణుండగున
య్యముని గోపంబు స పాదంబునం దన్నె.

౧౬౧

క. హరచరణతొడితుండై, తరణితనూజుండు దూరతరముగ ధరణి
ధరణీధర మట్లను బడి, బొరలుచు బ్రాణంబు విడచె భూసురులారా. ౧౬౨

వ. అంతమృకండు తనయుండు నీచితనయనుండై యంతికంబున నీలకర్వతసన్ని
కాశుండును విగత ప్రాణుండునునగు యమునిజూచి బరమానంద భరితుండై
కాలకాలుండును విరూపాక్షుండును మహాదేవుండును నీలకంఠుండును జటామకు
ట మండితుండును పినాక పాణియునగు దేవదేవు నట్లునుస్తుతించె.

౧౬౩

గీ. కాలకాలశరాని సంకర సమోస్తు, హర మహేశ్వర చంద్రశేఖర సమోస్తు
భవ మహాదేవ సార్వభౌమ సమోస్తు భర్త దేవ దేవాయ తుభ్యో సమోస్తు,
వ. ఇట్లున్నాకంబునందును సంప్రసించిన మహాదేవుడాలించి యఘ్నుఃపుత్రు
నకు బ్రసనుండై విశ్వాత్మును శిట్లించెను. ౧౬౩

గీ. సర్వకలగోచరము, నే నున్నాకంబునను నీ నెట్లపుడుకా
నను మోహదేవముడండై సకలబంబునిన్ను నభినుతిజేయక. ౧౬౪
వ. నిన్నుగోరిన కాంత్యైతంబులు స్పృహంబు సిద్ధించునని యతనికి వరంబొసంగియూ
శ్వగుండు తిరోహితుండయ్యె వచ్చార్కండేయుండు స్వమందిరంబునుంబొం
డిదితిరుల కానందాబు జేయుచు ననన్యసదృశుండై లొకంబున శివాగమార్థ
విజ్ఞాన విశారదుండును శివశాస్త్ర పితార యుండు నగుచు నెప్పటికి వర్తిం
పుచుండు. ౧౬౫

—* అస్త్వదు యశ్వరుని పూజించి ప్రభాతి వడయుట *—

గీ. శంభుపూజ సలిపి గుంభ సంభవుడును, వింధ్యసగము కోపువేగనణచె
నట్టిసత్తుకంబు నాపోశనంబుగా, ద్రావిడిచె మహిమదనరచాల. ౧౬౬
వ. మురియు దురాత్ములగు నిల్వలవాతాపులను శిక్షించె. ద్రావిడ భాషవిర్మించె
సర్వశాస్త్ర ప్రకాశంబు నుంబొందె. దేవదేవుని తాండవాబు నయనోన్ననం
బుగా గనియె శరమేశ్వరు సార్వభౌ కళ్యాణంబు గాంచె. నిజేచ్ఛచేతసర్వలో
కాభి గమనంబునుబొందె తేవయోగంబును స్కందునిచేతనుపదిట్టతంబయ్యె.
సకలలోక పూజ్యుండగుచు జగత్ప్రభాతినీ వడసె నెంతయు. ౧౬౭

—* దధీచి బాల్యమునకుపువ్వురాజుతో కలహించి బ్రహ్మాణుడు శ్రేష్టుడనిస్థాపించుట *—

మ. అనభూత్ముడు దధీచి బాల్యమున సఖ్య బోధ జేసెక తుప్పు
డను భూమిభూతతోడ నొక్కతరి పారనోయ్యె మిల్లన్నచో
జనియించెక గలహంబు పారలకు రాజ్యె యు శ్రేష్టుబటం
చును రోజోత్తముధుర్వి బ్రహ్మాణుడె యందుక విప్రులు నోరెకుళ్లు. ౧౬౮
వ. ఇవ్విధంబున బహు ప్రకారంబుల వివాదిరచు నెడ పారెరు వరలో ద్విజుండు
స్వాతిశయంబు నంబటకు రోజును గోపంబున తాడనంబొనర్చె నపుడద్దురా
త్ముడగు నన్మహిషాసుండు గోపంబున నజంబుగొని విస్మయం బహరించిన
నపుడత్తాపను ముడజ్జఘాతంబున బ్రాణంబులు విడిచిన. ౧౬౯

- క. పౌరజనంబుల హాహా, కారము లచ్చటను భీతికరమయ్యె రయం
బారగనతని బితామహు, డారయ శుక్రకుండు నచ్చి యష్టమ గరుణ. ౧౭౩
- వ. రెండు ఖండంబు లైన తద్భరీ రంబు నే కంబుగా సంధించి నిజ విద్యాబలం
బున బ్రతికించెను. ౧౭౪
- క. జీవితకుడు సప్నోత్తమ, భావంబలరంగ బిలిచి భార్గవుడనియె
నీతిమొదలు కొని మహా, దేవుని బూజిపు దేవదేవుని పూజ. ౧౭౫
- జ. నీకు సర్వా భీష్టంబులు ఫలియించు. ౧౭౬
- గీ. పూజపుణ్య ప్రదాయని పురుషులకును బూజ భోగమోక్షప్రద భూతలమున
బూజచేతను స్వపక్షంబుబొందె బ్రహ్మబూజచేతను నిష్టువు బొందె మహిమ.
- వ. మరియునిద్రాది దిక్పాలకు లెవల దేవతలు మృత్యుంజ యుడును మాసఖు
డునగు మహేశ్వరుని బూజితు గతిగావున. ౧౭౮
- క. ప్రతిబాధకంబు లణగు, హతులగుదురు వైరులెల్ల వ్యాధులు బోవు
క్షేతిమొదవు గ్రహగతులు, మరియు బ్రసన్న మగునిందు మాళి సపర్య
- వ. అని యిట్లు బలికి భార్గవుడ తనిక బహు శంబుగా మాత్రంబులు పడేశించిశీ
ఘ్రంబునం జనీయెనంత. ౧౮౦

—*దధీచిక్షువునిదన్ని న కోపంబున వజ్రాయుధము ప్రయోగింపనదిముక్కలై పోవుట.*—

- క. ఘనమతిదధీచి యిశ్వరు ననిశము బూజించియెని యనుషమ కరుణ
గనియెరువ జ్ఞాస్థిత్వం, బున వధ్యత వితరణంబు భూరివరంబుల్. ౧౮౧
- వ. మరియునంతంబులైన వరంబులుబొంది త్సువుని యంతికంబున కరుడెంచిపా
దంబునందన్ని న తువుండు గోనాకు బుండగుచు భీషణంబగు వజ్రంబుగొనిద
ధీచి వక్షోమధ్యంబునం బ్రయోగించిన నశ్వజంబుదద్వక్షంబు దాక్షిణ్యము
లై రాలెనప్పుడు. ౧౮౨

—* తువునకు కైటభారి హ్యక్షమై దధీచి వద్దకు తోడ్కొని పోవుట. *—

- మ. తువునికొజూచి దధీచి నవ్వుచు నృపా కోపించి నామీదనీ
విపుల వజ్రమువేయ నామధయమేయే నెతునా నీబలం
బు పరాభూతుడవై నొలగు నిని విప్పండాను వాక్యంబుల
నృపుడాలించి రమేశుగూర్చి దపమర్నిష్ట భుజించె గణ. ౧౮౩

వ. అంతనత్త పంబునకు మాభవ్రాడు బ్రసక్తుండయ్యె. భూమిభవ్రాడారమా
ధవ్రనకు బ్రహ్మిణ్ణి నిజవృత్తాంతము నుడిపిన. ౧౦౮

క. అదివిని శ్రీహరికరుణా, వ్యాదియందై యుపుమవెట నేతేరగవే
గదధీచియాశ్రమమునకు, న్నడమొప్పుగ బోయి కాంచీము పురాపురిక. ౧౦౯
—* పాదపద్ధతి మోదచక్రము వదిలిత తునాతునుకలై పోవుట. *—

న. ప్రకృతంబగు ప్రియసంభాషణంబుల రంజిల్లక జేసి యతనితో హరియట్లనియె

క. యమివర నాశల్కాలిని, చి మదర్థము రాజబలము శ్రేష్ఠ బని బ
ల్కమిపుమ డీననుయే దో, మమునచ్చిన నదియె నాకు సాధుటిలు గడుక.

వ. అరియిద్విధాబున మాభవ్రాడు వచ్చి ప మునిగ్రామడంగీకరించ మిహరిగోపాకు
లుండై చక్రంబు ప్రయోగించె నదియునతని శరీరంబుదాకిబోడిపోడియయ్యె
నతలంబోవక మామాయవియగుయనఁతుండనేక ప్రకారంబుల మాయనుంగి పె
దధీచియు నిజమాయనదియు దూరంబుగా జేసెనుయు మాయయు బన్నిన
మునిపుంగ పూడు మగుడికు శిబుగోట యితిని యామముత్రించి నైవేదతక్ష
ణాబునమధువైరి నైవ్యంబు హతిబయ్యెకంతహరియొకింజు నిలుచుచునాశ్చ
ర్యంబు బొందెనెంతయు. ౧౧౦

—* పాదపద్ధతి విష్ణుని విపించుట. *—

గీ. ఆపుడుబరమేష్టి జనుడెంచి యాదధీచి నొత యునుతించె సంతోషహృదయు
డగుచు

హరిని చెంగెట గనుగొని యాతపస్వి శాపమొసగెను గుర్వారికోపము నను

గీ. వీరభద్రుండు సేవక విచిత్రులు జేయు భక్తులెల్ల చు ష్టితలమున

ననిశమిశ్వరదూషకులగుచు కాలపసుగురతి ఘోరనరకకూపముల యందు

వ ఇద్విధాబున హరిని మునీంద్రుడు శపిచుడండ బ్రహ్మయట్లనియె

క. శివభక్తులతో కలహము భువితన కేహని యగునుబొంద మవిజయం

బవిరతముడైన రమ్మని, వివిధంబగు స్వాంత్యముల విష్ణువునపుడుక.

—* తనపుడుపద్ధతి మహాశ్యము చూచిఆశ్చర్యపడితరణు వేడుట *—

వ. ప్రణామ పూర్వకంబగాదెలియం జెప్పి పద్మగర్భాడు నారాయణుని తోడని
జులొకంబునకుఁబోయె, తనపుంజను యాశ్చర్య కరంబగు దధీచిమాహాత్మ్యం

బుచ్చయ్య నిక్షయి పుచ్చయ్య నశచిత్రకామయ్య.

గీ. పూర్వ మున నుంచి సముద్రపు భాసు కేంద్ర వల్లి దండెడివి భ్రాతృ దనరసేనె
ముగటగాఢ బుట్టించి నది నామపునః నది తుప్పురకని యెడ నేచినర్కృతవతిచ్చు

క. త్నమినుండితనా : వ్హుం, త్నమయేనాధుంకు బలముజగతీ రమనా
త్నమయంను మాద్యమల కో, పమునకు బ్రతీకారమెన్న బ్రహ్మణియనువ్వె.

—* కథీచి తుళునతో బాహ్య ప్రభోవము చేర్చుట. *—

[illegible]

మ శత లేదు మృత్యువు తమిళముగా భావించునాంగ శీ
తక గాంధీయ హిందూత్వ పక్షమున నున్నాడని నానందంబు
ద్వారా సద్భంధర జంభభి ద్విధిముఖమునైపున సంసేవితా
కృత వాగుధ్వజ శైవవాభిరచిత క్రీడావిలాసము.

వనః ప్రతిభిక్తాత్తము.

శీతాద్రిజామిమల చిత్ర సరోమరాళా జాతాస్మయా ధకనిశాచర దోర్విభాళా
శీతాద్రిశూల ధృతసారి సభూకవాల శీతాంశు భూషణవిశేష దయాలవాళా

ଅବସ୍ଥା.

ఇది శ్రీ సకల సుకవి జనానుగ్రహ పాత్ర, కావ్యపస గోత్ర కోహూరి యల్లి

సార్వ పాత్ర, శంకరామాత్య పుత్ర, అక్షోభిక అనయవినయ విధే

య బాలసరస్వతీ నామాంక పేరిట చల కవి ప్రణీతం బైన

శ్రీస్కాందంబను మహాపురాణంబునందు శంకరసంహిత

యను శివరహస్యఖండోబునందు పదేశ కాండం

బున శివ్రదోహ రథసంబంధిగళహం

శ్లోకమునఁ ద పూర్ణము.

శ్రీ సాగ్రందమహాపురాణము.

ఉపదేశకాండము.

దశమాశ్వాసము.

లింగ నృపతి సుతపరి,
పాలన శుభవీక్ష వృషభ వాహాధ్యక్షా
తైల భవా క్లేష నవ,
శ్రీలలిత విభూషితాంగ శ్రీశివ లింగా

— * కవీశ్వర వాచా త్యము. * —

వ. అనధరింపుము శౌనకాది మునిపుంగవులకు సూతుండిట్లనియె. ౨
క. పుడమి సుదశనుడను విపుడు పూర్వము చంద్రమాళి పూజాఫలముగా ౩
గడనాతిధ్యముగా గను,నిడి మృత్యువునుంజయుంచెయిప్పితములరక.
వ. మురియునిత్యత్వము నెందికైలాసంబున నెకలలోకంబులయందు గామచారుం
డై విహరించె భృగుడును సుర్వా సుడును కణ్వుడును జై మినియు పాబ
లియు దపోధ నుడుగు తృణబిందుడును వామ దేవుడును యోగి వర్మండగు
వృషభుండును శుక్పండును యత్ర యపు లస్త్రుండును ననేకులగు మహాతాప
సులును సనాతనులడును లింగమూర్తియుచగు మహాదేవు నారా ధించి పరమ
భక్తియుక్తులై మృత్యువును జయించి నిత్యత్వంబుంబొంది గామచారులైయం
దందు లోకంబులలో కాధిపతులచేత సర్వతలగుచు నెకల భోగంబులనుభ
వింపుచు మోక్షంబును బొందిరిను యి గొడరుని జేచ్చనవాప్త కాములై సుతా
సుర నమస్కృతులగుచు విరిచ్యాది పదంబులయధా కామంబుగా విహరిం
పు చుదురు ౪

గీ. మనుజులందున నేకులు మహితభక్తి శ్రీచుహ దేవునర్చన జేసిచాల

శాశ్వతైశ్వర్య సిద్ధినిజగతి గాంచి గామచారత గనిరి జగత్రయమువ. ౧

వ. అంతంబునముక్తి బడసి వివిధభావన నాబ్రహ్మ పిపీలికాంతంబై నజీవులయందు శి
ర్మగ్గుతువుల యందు సాంబశివుని నారాధించి సద్గతిఁబొందిరని బ్రసిద్ధంబుగా
వినబడినదియదిగావున వివేకులై నప్పటి వీపతులయందు విశేషించి బ్రాహ్మ
ణులయందుని తరవర్ణాబుల యందు భక్తిచేత మహేశ్వరు బూజించి నకలాభి
ష్టంబులు బొందిరని యివిధభావన నర్జునంజడి యెనింకబుద్ధి పూర్వకంబుగా
త్రిదశనాయకుని శివునర్చించి యవాప్త ఫలులైన వారింజెప్పె దనినందు ౬

—* ధృతరాష్ట్రుడను బ్రాహ్మణుండుబా జాసురుడై జన్మించుట * —

క. ధరమాగధ దేశంబున, నరయబ్రశిద్ధ మగుమాధ వాఖ్యబురమునన్

నిరతము విషయొన్ముఖుడై, బరగుంజక్రాంతుడ నగ్రబ్రాహ్మణుడొకఁడున్. ౭

క. అతనికి తనూజుడొక్కఁడు ధృతరాష్ట్రుడనంగ నామధేయముచేడు

ర్మతి యైవేశ్యాసంగతి, సతతంబును మద్యపాన సక్తుండగుచున్. ౮

వ. ఆబ్రహ్మ బంధుండు మదోన్మత్తుడై మధువిక్ర యుండగుచు వేశ్యతోడవివా

హతంబును రమింపుచు నొక్కనాడు ౯

గీ. హృద్యమైన నృపతియువ్యాసపనికిని, జెలువతోడ బోయెజెలువెసంగ

పరిమేశములమించుబ్రస వంబులునుగొని, యదియుచుద్య భాండమందునునిచి

క. తలనిడుకొని బ్రత్యహము, న్నిలయంబును జేర్చుశౌర్య నిష్టుండగుచున్.

దిలకించివి పినపాలకు, లలఘూర్తు బట్టికొట్టిరతి భజనలన్. ౧౦

వ. ఇట్లుబాధింపఁబడి యవ్వైరాధముఁడు నిటమీదట చౌర్యంబు జేయనని బలికిని

రాశితుండయ్యెనంత ౧౧

గీ. మరియునొకనాడురాత్రుల మార్భ్యముననుమృచ్చిలింపుచువనములోబువ్వలెల్ల

సురపరిమి శింపతద్దు టాంతరమునందు, నునిచిక్రమ్మరగు సుమములుర్వివై చె.

వ. వైచిననవితత్ప్రదేశంబునందొక్కలింగమూర్తి పయింబడియెనంతనద్ధూర్తుండుని

ర్భయుండగుచు నందగ్రీడించె నంతయు. ౧౨

క. రతిలాలసులై యచ్చట, యశీశయముగ నిమరబోని శాంతంబైనన్

మతిదెలియరైరి వాసులు, రతిబడలికవి వశుఁగుచు రవియువముబున్. ౧౩

వ. ఆసమయంబున రాజపుద్యాన వనంబునకు జరుఁబెంచి యవ్విన పాలకులను

నిద్రాపర పశుండగు భూరత్త్విజుని నిశిటంబున లింగంబు పయిః బహియున్న బు
ష్పంబుల నువిల్కోకించె సంతలోన

౧౬

క. రాజగ మనంబుననం, దాజయుభ యరిబుడెడి యారామంబం
క్షేత్రోక జేరి బహుని, దాజపతిక బహిసభాస్తు ధర్మశీసురునిక

౧౭

వ. తరుణి గోడకు కాల్గిచేతులు బట్టిననంబునల పట నేపివనరక్షకులురాజు
సవిభంబుజేరిన శృంగారవనంబును సర్వంబునుగని రాజువారలవీక్షించి

శా. నూనాచ్ఛాదిత మైకనంబడెను నిచ్ఛోలింగ మెన్వాడుయు
ద్యానంబును గోపిపుష్పములు నిశ్యోబిందు నింజించునే
మానుజుచిన పుష్పహాస్య మగుచుక మాకుకనునో రంమృతై
గానంబోలదటందు భర్తనలచే గడ్డించి కోపించినక.

వ. శ్రద్ధాన పాటుల్లురిరి.

క. మానవునిందు మదన్యుని, గా నరుహర్షిశము మేముగాపడగనె
వ్యాదికి గుండెలు గలవు, ద్యానంబును బొచ్చి బుష్పతతులుంగోయక.

క. దేహశ బురుషునొక్కను, దేవరయద్యాన పనిని దివ్యకుసుమముల్
దేవుని నారాధిపును, బోవునొకోయదుగమయ్యభూ పాలనుణి.

న. అనిన రాజల్లుయె.

గీ. బ్రత్యహంబుకొను సమాత్ర బెయ్యొక్కొట్టా రామమనపుష్పలెల్లగొనుట
సత్యమునుబలుకుకన్యత భాషణములైన గాల్గిచేతులు తుదిపి తు గరుణలేక
గీ. అనిన రాజుతో నన పాలు, రనిరిసామి యపుడుగంటిమి యెన్నడు యిట్లులేదు

బలుకి మన్యతంబు దేవరపాదమాన, యిదిమహాశ్చర్యకరమనియిట్లు నుడువ
వ. అప్పుడారాజు సవిభంబును మహాత్ములగు యోగింద్రులకొందరు రాజుంగ
ని బలికిరెంతయు.

గీ. దివ్యతరఘైవసుమములెద్దసనుచున్న, స్వైరగతులను వచ్చియోగ్రును లిందు
నిందుశేఖరు బూజితు ఓష్టమయ్యె నిందుమాకును శివపూజ స్మపవరేణ్య.

వ. అనిపలికిన వారల నచనంబులు విని నిపృథివీ పతిజనియె. యవ్వనపాలురును నే
డుపుట్టితిమనిదలంచి సంతోషించిరంత.

గీ. అప్పుడాధూస్తులిరువురన్యోన్యమాక్త బద్ధులగుచు మస్వ గృహంబుబరగ జేరి
మవ్యపానంబు జేయు మమదము చేత, మగుడిననమునకరుదెంచి మార్భ్యమునను

వ. పుష్పంబులు గోయు మండ యుద్ధాన పాలకులు గనుగొని దృఢ తరంబుగా

వారిని బంధించి రాజసన్నిధికి దోడి తెచ్చిన గోపంబున భూధ పుండు యుగ్మ
 పులకొకిని కాళ్లు చేతులు యమ్ముకుచుచు బులునాసికయు ఛేఛింప నిశ్చేరింబు
 గానాజ్ఞ యొసంగె నంత నమ్ముచువును వికిలాగు లై గాలవ శంబున నిధిసంబు
 బొందిరి. ౨౮

గీ. భూసు రాధ ముడవ్వనిపొలతితోడ, స్మృత్తి యబైన లింగంబుమోద నుచి చె
 దివ్యకుసుమ బులనియునె తేకి వార్చితంబులకు దామవ్య భౌంధస్థిత బులమ్ము.
 వ. అదిగారణంబున వాడు బాణాసురుడై జనించె. యవ్వెలదినునోరను యగుసుప్ర
 తేకి యెయ్యద్యవించె నెంతయు. ౩౦

శా. బాణండాతడు సర్వదాతల మునక పాగ్వాసనాయకుడై
 పాణంబూజయెనర్చె సంతతము బుష్పశ్రేణి లింగంబులున్
 పాణిద్విదము చేరచించి మిగుల బ్రత్యేక్ష మై మెచ్చిశ
 త్యావల్లభు డిచ్చె వానికడునైర్యంబు సామ్రాజ్యమున్. ౩౧

—* బాణాసురుడు శర్వుని జూడకైలాస నికేతు. *—

క. శ్రీతెనగ శంభుప్రభావో లుండై బాణువార్తలతో భక్తిసతీన్
 కైలాసాద్రి కిజనిగని బాటెను కీర్తి భవ్య భవ సంబంధున్. ౩౨
 వ. అమ్మహేశ్వరుం నాబ్బొలిచి ప్రత్య పాంబున జ్యోహంబు నుండేరి సామ్రాజ్యము
 ఖంబున నుడువంతె. ౩౩

—* బాణాసురుడు భూతపతి ప్రహరణుచేచక్ర వాళినింబడి మూర్ఛిల్లుట. *—

మ. ఒకనాడున్నత బాహువిక్రము డతన్ డుత్సాహ మింపొందచం
 ద్రకళా చూరినిజూడ లోపలికి బోదవ్వారకల్ దన్నునె
 చకి పోనచ్చునె యంచుభూత పతిశశ్వ తొక్కిడుడై బాణునెత్తి
 కిడున్ వ్రాసినచక్రవేళగిరి నెంతే వ్రాసేమూర్ఛిల్లుచున్. ౩౪

—* బాణాసురుడు యాశ్వరుని ప్రార్థించిన ప్రత్యక్షమై పరంబొసంగుట. *—

వ. అంతమూర్ఛ దెలసి లేచివిస్మయాకు లితచేత స్కందై బాణుడునిజగృహ
 ంబున కరిగి విధ్యుక్తంబుగా శివునారాధించి వార్ధింపిన. ౩౫
 క. సామ్రాజ్యంబుండై గౌరీదయతుడు బలికెబాణ పేమనె సగెడన్.
 నీదువర మేమియధవుండాదరమున హరునితోడ సతక్షిల్లనియెన్. ౩౬

వ. దేవాగు టుంబ సహితండు వగుచునీ సేవసర్వ దానాకుజేయతగినది భవదీయ
దర్శనాథక బు ద్వారంబు బ్రేవేశింపు సమ యంబున ద ద్వారకులునన్ను సహిం
చుని నారీశురదిగావుననీవుమద్వారంబునకళితపుత్రసహితగణంబులతోడవ
సిరిచి తేనినిన్ను సేవింపనాచేత శిష్య బగునదియెనాకువరంబిప్పుని యడిగిన వద
నారవిదంబున మందహాసంబు కంద శింప నిందఃభరుండు నట్లన వరంబొస
గె నియాళిండు గావున. 32

సీ. ఇట్లుని కరుణననర్థ శమహిమతో బాణుడిట్ల వరంబు బడశితనదు.
మందిరద్వారంబు నందునుచేలువొందమాణిక్య మయముతో మంటపములు
బా లేందుభరునకు బార్వతీరమణికి గరిముఖ మణ్ముఖ లీరువురకును
వదుసతోసిర్గించి వారినందు లబ్రతేష్టితులను గావించిజెలువుమీర
గీ. సంతతంబును పురహరుచరణ కమలయుగళిబరిచర్య బాణుక నూర్జితముగ
గలిత తేజోబ లైశ్వర్యగరిమమీర దురమున జయించె నింద్రదాది సుర లనెల్ల
వ. ఇట్లుత్రైలోక్యంబుస్వవశంబుగాజేసుకొనినొక్కనాడుభండనకంఠూతి ప్రచు
డంబులగు బాహుదండంబు లుద్ధాడతమెరయమేరుకోదండునకిట్లనియె. 33

— * బాణాసురుడు యాశ్వరునితనతో యుద్ధము చేయుమనికోరుట * —

క. స్వామీనన్నది రింపుచు స్నేహంబున నిల్చిపోరు దివిజునిగానక
నాముందర నిలువక హరిమోమున్వెల్లనై పారె ముప్పదిమాడత ౪౦
క. అరువదిమారులు సురపతి దురమున నాకోడి పాయ తుల నాకువసు
ధర నవ్వని గాననునీవే మరురణ కంఠూతినాకు మాన్పగ వలయు ౪౧
క. నిందుమగటిమి బూర్వముపాడవ్రతో బోరినట్లు పరగన్నాతో
భండన మొనర్ప సంగర కంఠూతియు దీరునాకు శారీరమణా ౪౨
వ. అట్లయినగానినాకన్య భాతృప్తి లేదనిన వానిభాశ్యంబులువి నినవ్వుచుమహే
శ్వరుం డిట్లనియె. ౪౩
క. వృష్టికులంబుదును హరికృష్ణుడై యవతరించి క్షితిలోపలరో
చిష్టుండసిదుర్పముజన్మడైపోరనణచశ్రుముగాగక ౪౪
వ. సందియంబు లేదనిశివుండువచింపగర్వంబున బాణానురుండు మరియనిట్లనియె
క. పదునెనిమిదిమారులునాకెదిరింపక పారిపోయెవృష్టికులునినే
మదిలెక్కింతునె నాగాలెదుట బారినను నిలువడెవ్వడు భీతి ౪౫

వ. అనినవిని మహేశ్వరుఁడీట్లనియె.

౪౭

* శ కరుణమదంబుచే గర్వించుచున్న బాణులకు వధునూడనుకనిన్పు జయించగఁడనిచెల్పుట.

గీ శౌ పూర్ణ నట్ల గాన జయ్యఁజేపును, మహిమద్భక్తు లగును పమన్యవలన
శైలదీక్షాపరుండయిన తతి బుహ్వశే నాగములుల జకురుడగును. ౪౮
వ భస్మగుదాత్మ భూషేతు డైవపూజారతు డయ్యెగావునమహాపరాక్రమశం
కన్ముడగుచిశేషు బుననీనాద బణాశం ల మ స శయి ప.బలలేదనిశి వ్రుండు
పరికిన బాణాసురుడూర కుండె నతి నెక్కనాడు. ౪౯

మ. ఘోషాశీల్యవిలాస సుపదల చక్కబొల్పు బృణువు
శ్రవితాంగిన్కములాక్షియైనయుషనా తే ప్రేమ దాస్యమ్మ ము
గున నీక్షింపిన కృష్ణు పౌత్రున నిగద్ధు భర గాబొదవా
త్సాదాతి మన శిష్టమున యెడలగదవార్గనానకుడై.

౫౦

మ. కృష్ణుడగు దే బాణుని వాచార సుముఖ బుని నళిగు ర్గమౌజై న బాణ
పున బుద్ధైర్ముఖుడొ బుద్ధులుబుద్ధిలో బుద్ధులను నమర సన్నద్ధుడై ప్రథమం
బుద్ధులకెల్లమోదముచేయుచు ను నవాచాన కృష్ణోజ్జ్వల సంతృప్తుండై
వ బుద్ధులను నాశించి బాణులకెల్లమోదముచేయుచు నై చరిరంత.

౫౧

క. ఈసుండా హరిముఁకురు! బ్రహ్మస్త్రి సుమితర రాగపరిక్షిరమా
ధీశుమధి క్తి దుర్బిణి శేలముననతి బూజగావి చెగడుక.

వ. అర్చనాపీఠు డగు శివున కాజనార్దరుఁడీట్లనియె.

౫౨

గీ ఈప్రజగల్పితయేరు జగంబురు విశ్వాధి కూడవీరు విశ్వమేను
యజ్ఞాబునెనును యజ్ఞకర్త సు సీత్రమాయూవి నీవేరుమాయ నగుదు
ధరువెరు శరసహిత ధరుర్ధగుడ వీరు జయ్యుడనామ నేనయ్యనీవ
జయ్యుడ వెన్నంగ సర్వ భూతనిరుర్ధ కూడగునోడ భండనంబు

గీ. సలుపరామ్య కందగుచంద మునను, భస్మమై వొవుగాఁను బ్రతుకగలడె,
గరుణ కాయ నుమోకును గలుగ కున్న

బిలుపుయుద్ధాబునకు నన్ను బేరు గొనుచు.

వ. అనిజలుకుయను వల్లభునితోడ పార్వతీ వల్లభుఁడీట్లనియె.

క. నీ కేనరుజ్ఞ మెసగితి, నీ కేళికి శంక యికిను నిలువుము నాతో

గెకొనఁడె పాశుపతముకా, నాకాజుబ్రయం మొనర్చినరుఁడా నాడుకా.

వ. అవిధాబున నీవును ముప్పిగులు కొరకు సమర కోణ పరుడ గన్మని పి
నాకథచుచునద్యుబుజేసి ప్రమథాధ పు కు మోక్ష ధామ బు ధీమంబుగా
జేయును నిశిత పరాప రలు మోపై విడిచిన నత డు నా జ్ఞానేత్ర కోద డంబు
సారించి శిఃజిహ్వా కారాబుజేయుచునే నాకథచునపై శిర నర్జ బులు గురి
సె నాక్షణాబున పద్మగుళ క శిలీమ ఖాబులు పరమేశ్వర చాదార విరడద్వి
ద్భాబునన్నదీయెడల్లుగుపునోక్త్య బునగియ్యాబు కేయునెడ బాణానురు డునై
స్వయంతు డై చనుదెంచి యన సై బును సమంబుంచె నప్పుడు.

క. మారుచరి నాబు బు, కెరిగిర మాజు, కోపనాసర, బాణా
సుకుఱోడమము లాబుగ దరచుగానించె నతుల దోగ్ధలమొక్క

వ. అత న్మస్తికులోద్భవ్రాడగు క్షిప్తాదు బాణవిజులంచె నప్పుడు తద్బా
హు సహస్రంబులు కదళికా తండాబు పగిది చక్రంబున భేదిచె నత్యేకభృతం
బిదియు.

క. గోనహితంబుగ వృషభా మాధుం కగుచు భర్త డా సమయమున
దారాపథమున నెలచుచు శ్రీమణునితో డచు యె జత్తంబురక

క. ఉంచదిగ భుజ చత్రప్రయ ముచితియుగ నెతల కిప్పుడు ననజితముగా
పించును మత్పరి చర్యయ నెంచగ నీవేను నాకుంట్టు డు తి

వ. అదిగావున నీవుసలుప దెగినది యనిచెప్పి యన తరంబ.

క. చిరునవ్వులయగ బాణుల బకి లి నాపేసుడయె బాసెనెకోసి
యుగతరి భుజక ధూతయు, మోక్షంబున రేచు నున్మి సుఖముల్
గీ. భుజసహస్రంబునీది సమా లయన చు మోయు ఖ ణంబు ప ద్మార్జ్య మాల క్రిది
భుజచత్రప్రయమాత్రంబు బోవ చెప్పెనును నత్యంత విధునోక్తి నను నుజ్జించి

వ. అంత.

శా. పాణాకా భరణుండు చెప్పిన ననోధి మ్మార్గముల్ నేకురక
రాణిపంసననై భనము ధారాపూర్వకం బొన్నన
బృణుడొక్క తమాభవ్రాది భువన ప్రభావగా జేసెక
శ్యామాబున్నధు వై పాత్రునకు నన్యై తి బు చూడబునక

వ. ఇట్లు బాణులొక జనవరు పోన ని గుర్తుకు వినాహా బు జేసి క్షిప్తగుడు సే
నా, మేతు డై పాత్రని మోడ ద్వారకా పురంబునకు జనియె. బాణుండు తాను
బొందిన వరిభవంబునిజాపరాధ జు తంబనియె డింగి లజ్జా వనత వడనుండగును

మగుడి నర్మదా తీరముజేరి ఈశ్వర చరణారి విందపూజితత్పరుండగుచు నుండు

— * శివుడు బాణుని తపంబునకు మెచ్చి చంబులిచ్చుట. * —

క. పురవానుండతని సహర్షము బోలె వ్యూహగుచు కవి ప్రార్థిత మననక
నరిమిడిక బాణునిజేర్చి, కిముగారని పాత్రునిగుచు గౌతుక మొప్పుకొ. ౬౯
వ. దేవాగ్రేష్ఠులలో నొకడైనట్లనినట్లైతఁడంభ సను యంబున ఘంటాపా
దపాదూ జేయుచు భవత్సంభవము టయు నర్మదానది యందు సామ్రాజిత
భైరవ లింగంబు నాపేర బగుబయు, బాణుని గార్చినా పరులకు బునర్భవం
బు లేకుమటయు నానికి నొక సూక్ష్మ స్మృతిండ వగుటయు నుత్తమ
బులై విద్యార్థులు యసేయుమని వేడియట్ల నమోసంగి యాశ్వ రూడత
హితుడమొక బాణుని గూర్చి యుండు టానాదన తత్పరుడై హ
హ నటు నటన బుజూచుచు సశరీర డై యీశ్వర సచ్చిధానంబున మోదింపు
చుండ ననిసూతుండు శౌనకానులకిట్లయె. ౬౯

— * నూతాడు మునుల కవిత్తునివర్తిత జెప్పుట * —

సీ. అవని మున్నరలొఖ్య దేశంబున, భగి వలీ పురమందు, బరగు బ్రాహ్మ
ణులను స్మరంతూ కొను చిత్తు డననధిగుర్మార్గుమనను దినంబు
సా దర్శ్య వతులగు, సకలవర్తీల, రమించుచు, కోరిన ద్రవ్య మొసగి
చౌర్యంబు చేతను సుపాదనము జేయనర్థమా భూమిసుగాధనుండు.
గీ. పాదమొకనాగు తార్కిక పురము నాగు, వేగి సంకర్షణుడచు విప్రునింట
జొచ్చరాతిరి ధనమును మృచ్చింప నాగ్నివాస్తున యద్దురాత్మునిగనుగొని.
క. పట్టకొని యోధూర్తా పట్లను చౌర్యంబు చేయకది యుచితంబే
గట్టికొనిగని బాధగా, పెట్టిన తలవగులు విడిచి పెట్టును రొక్కో. ౭౦
వ. జిహ్వాన సంకర్షణం కిచ్చు కట్టయె. ౭౦
క. ఏకవిధమున ధన మొ, శేనియు నాజికంచి నానదృష్టికి బ్రయమా
మానినుల కొని సర్వము, మానకరమి యుతుశ్చికిమానక మదిలోక. ౭౦
వ. అని తాదార్థ్యంబుగా నాడిన వానివచనంబులు వినిమగుడి సంకర్షణుడిట్లనియె.

- క. ఏనువనలెరు భుక్తుడవై యిచ్చెఁగోరి త, వ్యర్థము గాంగన్
పామర బ్రాహ్మణ ధర్మా, బేమిలేదాయె సేకున్లగు నగంగన్. ౨౩
- వ. సర్వపాప నివృత్తికొరకు మహాదేవు నారాధి పు మతండు స పూజితు డైన
కామక్రోధగోభ మోహంబు అణగి రతియ దలి నా చ తక్షణ బున విల
యంబు నొందునని యట్లగు చేతి శిక్షితుండై య తున్దిట్లయె. ౨౪
- క. శివుడెక్కడ నేక్కడ, నవిరితము మనగుబోవు నగినలంగన్
యు వితీజన సంగమమే, శివపూజ ధనము నాకు నత్త బాదున్. ౨౫
- క. ఏవిధమున జెప్పినగాని విషయం నట్లునాను హితవుగ జెవికిన్
నీవుపదేశము జేయుము, నావుడు తద్వ్యాప్త మనకు ననబడు నపుడున్ ౨౬
- వ. అనిసంకర్ష యుడు పలికి చనియెనంగ. ౨౭

— * అచిత్తుడు స్తనంబును లింగంబుగా దలంచి పూజంగట * —

- క. బలమతి యలేదా రాతిన్, కుట్రకునో వి శాల్యము కాసి బున, లో
లలనాపీనప యో ధనిములు స స మ ప మ మ మ మ మ దినరన్. ౨౮
- వ. సుంకర్షణ వచనంబున ది యో కొరకు నున్నచే ముంబు పొరగా వాని బుగ
భావించి రత్నర్థ బుగా న వాని త మలకు న దాధి ముంబు పొరగా వాని రత్నమకొర
పీ. శునసార మృగమదగద నార బుల, పూ నాపన కొప్పు బుగా పూరి
మంజార మాలి కామాలతీయకు ము బు, ల తత్తకి పొ ముంద యుందీ,
శమనేయ తరమలౌ రత్న హరింబులు చేరి యల తు త చే చే
భక్త్య భోజ్యంబులు బహువిధ భా ములు నాని నై నేడ్వంబు (నిచ్చి యిచ్చి
గీ. మస్తకిముజ్జేయ జలి యోస శ! నాకు దైన బునె యెన్న గె దగిన
దీన్య లావణ్య వంతుల దినదినంబు గూర్చు నామనోధము జేకూర్చు రరణ
వ. అని వ్రాధికాంచి యమ్మ గువనోడ భక్త్య భోజ్యనే ఫల బు పయో గించి
తాంబూల చర్మణంబు జేయుచి రశిలోను డైనయత్తు సజ్జా విస్మయం
బొందుచు స్వేగిని యట్లయె. ౩౦
- క. ఏరాచేష్టలి జేమిరి! యోదూరాచార భూర్తయు త బటన్?
పారెకు కుచములు లి గాకారముగా నెంచి పూజ గావింపంగన్. ౩౧
- క. శాపిధముగ బ్రత్యహమన్, గాని తవో లే నేడు యోదట్లన్.
నీవొసరించుటసెపుమా, నావుడు భూర్తుండు పలికె నశినేక్షణన్. ౩౨

ప. షాటియు సకిల జంతువులు మోహింపం జేయుచునో కమనోనారుడై పుష్ప బా
ణంబుల నేనింట్లదోక్కి బులుజును చెముప్పినవలారా! కటిరేణిః పూజా
ఫలంబిద్విధంబువిధిరహితంబుగా నెనెను నాదరిణపూజించినవాడతామకాజప

దంబులు, దే.లోకంబుననుండు విద్యుత్ కంబుగాఁ బూజించిన వానినేమిచెప్ప
వలయు నమ్మనఁగూడు దేవసంఘసంబుల చేతఁ బ్రేతుడై త్రియంబకు డగు
మహాదేవుఁ సురసామాన్యనిగాఁజూచి యతిఁ ప్రేమవృ బాణంబులు ప్రయో
గించి తేదీయఘోషంబుల దగ్గుడయ్యె నప్పుడు.

క. రతిగడు విలపించుచు పశు, పతినా గాధనముచేసి పడసెను వేగఁ

బలినిన్బూర్వక బట్లచును, తి దలతురెళి భు సురసమానుని గాగఁ

వ. అట్లొకప్పుడొయు దలచినవారలు శీఘ్రమెనశించుదురు, రతిపతినిధంబున.

—*నూతుడు మునులకు శివయోగంబు జోధించుట.*—

క. ఆపఁ సురలొకవిరుడీ, భవవతులన నేదనంబు భవ్యతముంబుకొ

శివయోగంబున నుడువును, నవహితచే తస్మిన్ గు ను నానందముగకొ.

వ. విధిపూర్వకంబుగాఁ జూపియు, క్రియ య నడువవలయు. ప్రాతఃకాలంబున లేచి

శౌచాచ మః పూర్వః బుగ స్నాన బజ్జీ బహిరవ్రవాతులు ధరించిదేవరు

షి తర్పణంబులు గావించి యారామంబునఁ బుష్పంబులు గానారంబున నభి

షేక జలంబులు దెచ్చి యాధాత్మకంబున దత్తత్యక్తియంబులు నిర్వర్తించి దే

వాలయంబున నలాకించి శివభక్తుల వచనంబు లాలింపుచు శివసేవాపరా

యణుడై నిరంత రంబిట్లు నాచ రించుట యది చర్యయనంబు. నది సర్వపా

ప ప్రణాళినియగు ననంతరంబుపాచగుద్దులు గావింపును నంతర్యజన పూర్వ

కంబుగా శివపూజఁ జేసియుగ్మికార్య సమాపనంబుఁ జేయుటయది యక్రయయ

నంబు. అది సమస్తంబు యథా క్రమంబుగా నడిపి సర్వపాప హరంబు శివ

యోగంబు సలుపవలయు యోగంబునఁజేష్టా గంబు లొప్పు యమనియ మా

సన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ద్యానభాణసమాధులను నవి. సత్యంబునై

యంబు పరద్రవ్యా పేక్ష బ్రహ్మచర్య సమాశ్చర్యంబిది యమ ముల చెప్పం

బు సక్రొధంబునులబ్ధి తుష్టియు నాభ్యాస వాక్యశ్రవణంబును శివభక్త సంగ

తియు శివ పూజాకాంత్యంబున యయమంబున బునుకృష్టాజినంబు

సనేని వ్యాఘ్ర చర్మంబున నేనియు పాజ్జఖంబు గా వదజ్జ నేనియు న్వశేరీరానుకూ

లంబుగా పద్మస్వస్తి కాదిలక్షణంబులనేకాంత సమయా బుః శుచి స్థలంబునఁ గూ

ర్పూడుటయు సనంబున బుఱిడా మార్గంబున మాత్రానాడ శేకంబు వాయువుపూ

రణంబును మాత్రాచతుష్టయము కు భి కంబును జేసి ద్వాత్రింశత్కన్యాత్రంబులు

దక్షిణ మార్గమున రేచకంబును ఇక్ష్వాకు బునఁ దక్షిణ బున పూర్వ కంబు
 నుకూభకంబున వామ మార్గమున రేచక బున విధి పూర్వ కంబుగాఁ జే
 యుట ప్రాణాయామ బున బును ఇది ర్భుగబున గర్భ బు నని రెండువిధముల
 యొ జపధ్యానయుక్త బైనది సగర్భ బు కేవలము ప్రాణాయామ బు నంబ
 మును. బ్రహ్మకీర్తనైశ్శులచేత తాఁ సహితముగా హంహాకూరి జపింపనగిన
 ది. శూద్రులు బ్రాహ్మణ హితముగా జపింపవలయు ప్రాణాయామ బు జేయు
 శాదు తీక్తామ్ల సుధుర ద్రవ్యములు కలంబు కంబు ను త్యజిఁచవలయు. పీచానజ
 ని యించిన యష్టాదకంబు బానంబు జేయవలయు పంచేంద్రియజయము
 ప్రత్యాహారంబు నంబును. శివపదాబ్జము గళంబునందఁ జత్తరములు నిలుచు
 ట ధారణ యనంబును హృదయ కమలంబు క నిరుత్తర బు శివైక విజ్ఞాన
 ముధ్యానాబనాబు ఇనియన్నియు మనని సన్నిహిత న ద స్వరూపుడైన కం
 కగునియందు తథాత్య భావన సమాధియనంబును. నిర్విధంబున యష్టాంగం
 బులతోడ యోగంబు భక్తి పొందిన యాదు పండితు డొకకి నష్టసిద్ధులు ఘటించు
 యమాపియైన యీశ్వరుని కోట సూర్య సన్మ సభునిగా సర్వాలంకార సంయు
 తునిగా నతండు హృస్మధ్యంబున విలకి య మలయును హేశ్వరునిపం చవింశతి
 మూర్తులను సదాశివుఁ హృదయ బున గనుంగొను లేల యబవలించియు సర్వ
 కార్యంబుల యందు సర్వ వాశివుని సుస్మరింపుచు నీరీతిని నెవ్వరు శివయో
 గంబు బొందు దురో వారలు ర్దైతి సకల నాపే ఘుం నై శివకు ప్రేయలగుచు
 సకల నాంభితంబుల బొంది దేహాంతింబు శివార్థ చేతి శివసాయావ్యంబు పడశి
 బరమానంద సిర్భు లగుదు రనియిర్విధంబున యోగ మార్గ బువేశదంబుగా నా
 చేతఁ ధరింబయ్యెంతయు. ౯౮

క. మానివసురాద యుత్తమ మైన శివజ్ఞాన మహిమ నాలి పుండీక
 వానాదురితనివారణ మానంద ప్రదమునగుచు నలరారుగడుక. ౯౯

— * సూతుడుఁ మనులకు శివజ్ఞానము పదేశింతుట * —

వ. అనిన సూతునకు శౌనకాది మహర్షు లిట్లనిరి. ౧౦౦
 క. జ్ఞానాబిది యోగీని దానును దరియంగదగిన దత్వంబెల్లక
 దీనిదెలియంగ ఫలమెను కోమానుగవచియి పుమిపుమ మాకుమునీంద్ర ౧౦౧
 వ. అనిన సూతుండీట్లనియె. ౧౦౨

క. పశుపాశపరిజ్ఞానము, విశదంబుగ జ్ఞానమనుచు వినుపింప బడున్
గుణలగుమనలు దీని, బశశేం జేయునకు నామకర్యాయములన్. ౧౦౩
వ. అజ్ఞానస భవబగుగుఖ బున నేసగర్భింప బడు జ్ఞానజ్ఞాన జ్ఞేయంబులన్జీవి
ధ బునజీవ బుపగు బ్రజడ బుపాశ బుతరె లికినియగతిర్వర్తియన్ బహ్మపాదు
లుచేతఁ జెప్పబడు నజ డబైన యప్పును వక్షుగుడం కధతుడగు జండ్ బైన
పాశంబు తుర బుబాబు తురాక్షర వగు మ శ భుమ తమువ్వును నాధులై
వర్తిల్లు యక్షుడైన యప్పును పుగుషు డనబడు తురాత్మ కంబునగు ప
శుబ్రహ్మతీయన బసతురాక్షర వగు డగుచు వీ కి నియంతయునగునీశ్వరుం
డనినమునులిట్లనిరి. ౧౦౪

గీ. ఇదివిభాగించి సాకార మెనయగు న దెనుపుమోనూనిమాకును దేటపడగ
యాధీమూరిగ నానిస్వరూపనెల్ల, నల్లశక్తియందెరిసెద మేముచాల. ౧౦౫
వ. జడరూప బైన మహేశ్వరుఁ శక్తిమా గయని బ్రహ్మతీయని జేష్ఠంబును నది
యందు శివాజ్ఞబరమాకాశ బునవిలసిల్లుచుడు జడరూపమైన మాయచేత
నావరింపబడి బురుషుడు జీవు డగు పర్వరాసావరణంబులు మలంబనంబడు
మలాబున నావరి పంబడి స్వకీను కర్మఫలంబు భవిమ ఫలభోగంబుకర్మ
హేతువు పుణ్యాపాపాన్నింబై ర్థంబు ముదూఱి ఫలంబై దనయతదీయాను
భవంబు భోగంబు శరీ రంబుభోగానాథ న బు బాహ్యుతిరిండి యంబుల
వలనఁ బశువు భోక్త యనంబును వికృష్టుడు లేదొక్కసికి వీడులేడు మార్గ
సంగమంబులుబుత్తమిత్ర శత్రు ధురలందరు గగన బున దిర ల బునగునం
బుడపల ల బులచేతచ ద్రవి బంబటకీరం బాచ్ఛానీతుడనువినలతుం
డ నేబుగు ఘండు లక్షింప బడు బుగుషుడతీతానాత తనువులు సహస్రం
బులు గలిసియుగాజీర్ణవస్త్రంబులువిడిచినూతనవస్త్రంబులుధరించుకట్లు
బూర్వశరీ రంబులు విడచ నూతన శరీరంబులను బురుషుండుబొందుమోక్ష
పర్యంతంబుసాసారంబునజుంచుకూలంబు జేరుపర్యంతంబుయత్స్యంబు జలం
బున నెచఁగించ నర్విధ బున మోక్షపర్యంతంబు బుగుషుండు స్వర్గపాతాల
భూలోకంబు లాగుస్వర్గ నశంబున సంచరించునీజీర్ణంబు పశుపాశంబులబ
ద్ధునగుచు శుభగుః ఖంబులను భవించుచుపశుసంజ్ఞగనియె. ఈశ్వరవిలాస
వినోదాధికంబుగా వీరికాది బ్రహ్మదులుపశువులగుచును. ఇది శాస్త్రసిద్ధాంత
శంబు. ౧౦౬

గీ. అబ్జసంభవాది పిపీలికాంత, జీవులెల్ల జినోదాధా మిశ్వరునకుఁ
బశువులనికాస్త్రసిద్ధాంత ఫణితిసు వ్య, నకలతశువుల కిదివిదేశానముజగతి

— * మునులు మాయాస్వ రూపము నడుగుట * —

ప. నావుడుమును లిట్లనిరి.

౧౦౮

గీ. ప్రకృతి మాయయటంచునుబలికితేవు, తత్స్వయాపమే పుగిదితత్కార్యమెట్లు
సూతయెరింగింపుమాకునుశోత్రయుగళి, కింపుగాగనువినియెద మిపుడుమేము

ప. అనిససూతుండిట్లనియె. వినుండుమానులారా ప్రకృతియని నుడువంబడినదిమ
హేశ్వరాశ్రయయైయవ్యక్తంబని మాయయనిప్రధానంబనినాచుంబులకధితం
బగునదియిట్లాత్మలకునుపాదానకారణంబు. కాఁబుచేతనభివ్యక్తలక్షణంబై
యుండు. నుభిదుఃఖమోహాత్మకంబైనగుణత్రయంబుననదగుసత్వరజస్తమింబు
లనుగుణంబులు ప్రకృతిసంభవంబులు దన్మాత్రపంచకంబు భూతపంచకంబు
జ్ఞానేంద్రియపంచకంబుకర్మేంద్రియ పంచకంబుమనోబుధ్య హంకారచతు
ష్టయంబు సమస్తంబదియు నవ్యక్తంబగుచు సవికారంబుగను దాహరింపఁ
బడు. తత్కారణ దళా పన్నంబవ్యక్తంబని కధితంబగువ్యక్తంబుగార్యదళాప
న్నంబు శరీరాదియు ఘటాదివ్యక్తంబై నయాశరీరాదియు నవ్యక్తంబుకంటె
వ్యతిరేక్తంబుగాదు. అదిగావున కారణంబులన్నియు నవ్యక్తం బొకటి. కార
ణంబగు శరీరంబు తదాధారంబు తద్బోగ్యంబు నితరంబుగాదు ఈ శరీరా
దులచేత శరీరియెరుంగు ఈశరీరాదులచేత నావృతుడైన యాత్మను దేహేం
ద్రియాది రూపంబుగ బ్రహ్మాది పిపీలి కాంతంబు మాయా మోహితులై
బుధులు బ్రశంసింపుదురు. బ్రహ్మను బ్రాహ్మణుండను నేను కార ణుండును
నేను బధిరుండ స్థూలుండను, గృశుండను మూర్ఖుండనని, యే తద్విలక్ష
ణుండయ్యును, యాత్మస్వలీలచేత వీనింజూచుచుండు శరీర మస్మదీయం
బు శరీరంబు నేను కాదనిజడంబైన శరీరాదుల శరీరి యెరుంగు. ఆ శరీరా
దులు శరీరినియెరుంగ నేరవు. శరీరిని శరీరాదుల నీశ్వరుం డెరుంగునవియు నీశు
నెరుంగ నేరవు. సర్వపరిపూర్ణుండను నియంతయు హిరణ్మయండును దేవే
శుండునగు నీశ్వరుని నిరంతరంబు జీవుండెరింగి పుణ్యపాపంబు దొలంగి న
ప్పుడె తాదాత్మ్యంబుబొందునెంతయు.

- గీ. పశువుపరతాత్రుడగుచును బరగుమేన, శివునిచేతనధిష్టుడై జీవుడెపుడు
వేదవాదులునుడువుడు రైదవస్థలలగున, జీవునికటంచు ననఘమతిని. ౧౧౧
- వ. సోసారవశవర్తులగు జీవులనంతసంఖ్యలు కేవలాఖ్యలుగొందఁడు తుదసంజ్ఞకు
లుకొందరు ఈజీవులయందు గృహచేత నెవ్వని వరింపజేయవలెనని ఈశ్వరు
నకు నిచ్చబొడమ నతని యందునీశ్వరాను గ్రహంబు గల్గిసాధు కర్మంబు
చేయంబూను నతండు శివశాస్త్రోక్త విధాబున నిష్టగలిగి తత్పరుండై శివ
జ్ఞాన మానసుండగుచు శివసాదాబ్జ సంగతంబైన చిత్తంబుతోదనైష్ఠికుండైశి
వాలయది దృఢార్థంబు విహరించు. మహేశ్వరుని కైంకార్యాదికం బొనరిం
చు లింగార్చనంబుజేయు శివభక్తిసంగతిందనరు. సంయుతాత్మకుండైశివభక్తు
లసంతోషపరచు. సతతంబునుభస్మరుద్రాక్షాలంకృతదేహుండగుచుపంచా
క్షరీజపాసక్తుండగుచునుండు. సకలప్రాణులకభయప్రదుండునై చెలంగువాడే
జీవన్ముక్తుడు సుజ్ఞానియు విరక్తుండునుమతిమంతుడునునై లోకపూజితుండగు
నమ్మహాత్మునకు లోకత్రయంబుదూ నెవ్వండు సమానుండుగాడు. ఇతనిబూ
జించుట వలన మహేశ్వరుండు పూజితుండునగును యతని నర్పించకుండుట
శివుని నర్పించకుండుట ఇయ్యది సత్యంబుసంశయంబులేదు. శివభక్తుని బూజ
పరమేశ్వరునకు త్కృష్టపూజ. ఇతరంబు గానేరదు. శివభక్తుల జహ్వాగ్రం
బున వసియించి పరమేశ్వరుండు తా భుజించునతని దృష్టిపథంబునం బడిన
వారలు నిర్ముక్తమరితులు నది గావున నజ్ఞానంబుచేతనే ముక్తిఘటిల్లు
తథ్యంబు తథ్యంబు త్రిభువనంబు నజ్ఞాననిష్టునకు దుర్లభంబు లేదు. ౧౧౨
- క. అనవుడుసూతునితోడను, మునివర్యులు పల్కిరాత్మ మోదంబులర.
వినుపిచితిపశుపాశము, అనుపతివిధమదియుఁ జెప్పులలితమృదూక్తి.

— * సూతుఁడు మనులకుఁ బరిస్వరూపము చెప్పుట. * —

- వ. ఎవ్వని నైలిసి భువి మానవుండు పునర్జన్మంబు నొంద ర దేవునిం దెలియఁ
జెప్పు మనఁమా ద్విజవర్యులకు సూతుండీట్లనియె. ౧౧౩
- క॥ ధర నెవ్వనివినినంతను, బురుషుండుగృతార్థుడగుచు బొగడొందును న
పురమేశ్వరువైభవము, స్మరగదపానిష్ఠుఁడౌ బాగుగవినుడి.
- వ॥ శివుండు విశ్వాధికుండునుననంతమహిమా ధారుండును గల్యాణగుణసాగరుం

డును నగు నతండీ విశ్వంబును ప్రథమంబున సృజించె తదక్షకుం
డగుచు సంతంబు నొందించు విశ్వతో ముఖుండును విశ్వతోహస్తా
డును విశ్వతో పాదుండును సర్వజ్ఞుండును సర్వకర్తయు సర్వదా
నంద విగ్రహుండును బరిపూణుండును బరంజ్యోతియు బశుపాశవిద్యో
చకుండును ననాదిమల నిర్ముక్తుండును విభువ్యాపియు సనాతనుండును ని
మ్మశంకుండును సకలుండును నగుచుండు క్రియోపాదిభేదంబున బహువిధం
బుగా భిన్నుండై తోచు శివుండు మూర్తియు మూతకంబును కర్తృకర్తా
వ్యాయంబులుపరంబునునివిపంచసాదాఖ్యలు పరమేశ్వర సగభవంబులు. మ
రియుఁ బంచబ్రహ్మత్వంబును షడంగ వంతుండునునై భేదంబుగఁజూపట్టు
నదాశివుండు నై యొప్పు నే తన్మాతృకలు పంచ వింశతి సఖ్య
ప్రకీర్ణితంబులగు నిమ్మహేశ్వరుండు బంచ కృత్యంబులు సర్వదాచేయు
చుండు సృష్టి ప్రథమకృత్యంబు ద్వితీయంబు జగద్రక్షణంబు తృతీయంబుసం
హరణంబు తిరోభాగంబు చతుర్థంబు ననుగ్రహంబు పంచమంబు నీ పంచ
కృత్యంబులు శివునకుఁజెలంగు నతండొక్కడే పరబ్రహ్మత దన్యలు పశువుల
ని చెప్పంబడుదురు. శరీరకరణాది పాశంబులచేత నిష్పశువుల బంధించిసర్వ
జ్ఞత్వాది శక్తిమంతుండునునై శంభుఁడు సదాక్రీడింపుచుండు. బ్రహ్మనుతైన
పశువులు ఈశ్వరునకు లీలాపాదన భూతంబులు సర్వజ్ఞుడు గావున శంభుం
డు సృజించు రక్షించు నణించు నిత్యతృప్తుండు గావున సదాశివుండు స
ర్వానుగ్రహ కరుండగు ననాదిబోధాత్మ కుండగుట సకలాత్ములకు మోక్షా
కుండునగుస్వతంత్రశక్తియు గావున దేవేశుండు పరిపక్వహృదయులను బంధ
విముక్తులంజేయు నలు పత్ర శక్తిమంతుడు గావున పంచకృత్య పరుండగు నశంతశ
క్తియగుట నఖిలాత్ములకు నిమిత్తంబు నివ్వీధంబున షడంగవంతుండును పంచ
బ్రహ్మరూపియు సదాశివుండును పశుపాశవిలక్షణుండును సదుక్తులచేత దెలి
యదగినవాడు యిది దెలుసికొనుటను సకల పశువులకుబంధవిముక్తియగు
నన్యధా కనంబడదు. శివునిద్వేలిసిన యతండు శాంతిబొందు శోకంబు త్తరించు
చర్యా క్రియా యోగజ్ఞానంబులు నాల్గుజీవులకు బంధమోక్షార్థంబు శివుని
చేతనే కల్పింపన్బడియె. చర్యానుష్ఠానంబున మర్త్యుండు శివసాలోక్యం
బు బొంది కాలంబున సాయుజ్యంబు బొందునది గావున చర్యముక్తిప్రద
యగు క్రియానుష్ఠాన పరుండునైన మర్త్యుండు శివసామీప్యంబునుం బొంది

జ్ఞానంబున శివసాయజ్యంబు బొందు యోగాభ్యాసపరుండు యోగపాదోక్త
మార్గమున శివసాయజ్యంబును బొంది యనంతరఁబ శివసాయజ్యంబునుం
బొందు జ్ఞానాభ్యాసపరుండు జ్ఞానవాదప్రకారంబున శ్రీమంబుగాసాయజ్యం
బును బొందు జ్ఞానప్రభావంబుననది గావున జ్ఞానంబుచేతనే ముక్తిజ్ఞానంబు
త్రైలోక్యదుర్లభంబు. జ్ఞానంబులేక సర్వజనులకు సంసారబంధ విముక్తికానే
రదు. లబ్ధజ్ఞానంబున నగుండు లోకంబున జీవన్ముక్తుండు సంశయంబులేదు
జ్ఞానియెద్దియెద్దిగోరిననతఁకిఘటించునదిగావున సకలలోకంబులయందుఁజ్ఞానంబులకు
దుర్లభంబుచేడుషడంగపదక్రమసహితంబుగాచతుర్వేదంబులుపురాణన్యాయ
మీమాంసాధర్మశాస్త్రాంబులు చదివి సర్వాగమార్థ సర్వజ్ఞుండు సమయా
తరతల్పవేత్తయునతండుగుపాశంబును పశువులచుత తల్లక్షణలక్ష్మితంబుగా నెరిం
గియాజ్ఞానంబుచేతనేతాను జ్ఞాతను జ్ఞేయుఁ డీశ్వరుండుస్వాత్మనిష్ఠుఁడైన జ్ఞానం
బాశివైక విషయంబని జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయత్రితయంబును నెరింగి తన్నిష్ఠుండు
నుని యత్రోది యుండును నగునతండు జీవన్ముక్తుండు మోచ కుండు నగుశివ
సమ్మతుండు స్వభావంబుగాఁ బరిపూర్ణుడైనశివుండుపతియని 'చెప్పబడియె
పంచ సాదాఖ్య రూపం బున పంచ బ్రహ్మ షడంగవంతుండగు సదాశివుం
డుస్వరూపంబుచేత మహాసదాశివుండు పంచ వింశతి మూర్త్యాత్మ కుండైప
తా పర విభాగంబున యనాదియైనదేవేళుండు సర్వానుగ్రహ కరుండగుచు
పంచకృత్యపగుండైనత్యంబుజీవుల యర్థసిద్ధికొరకు శక్తి చేతచు పరశివుండు
సకలంబునుంజేయుచుండు ఇవ్విధంబున తత్వంబెరింగినవాడుజానియుమునీశ్వ
రుండనిశివాత్మకంబైన జ్ఞానంబు నూతుని వలన వినిముని శ్రేష్ఠులుసంశ యా
విష్టమానసులగుచు మగుడినూతు నడిగి రెంతయు.

— * మునులు నూతునితమ సంశయముల నడుగుట. * —

- గీ. పంచవింశతిసంఖ్యను బరగునట్టి, భగవత్ మూతులనాదిగాఁ బలికిరిపును
మున్నుకా ర్థార్థముగను నీమూతులొప్పు, శివునకసినూతనచేతఁ జెప్పబడియె
వ, ఇదియు మాకు సరిదియంబయ్యెడిసందేయంబుఁ బరిహారింపునకంబుతత్వ వేత్త
యన్యుండు లేడనిననూతుండేట్లనియె మునీంద్రులారా! పంచవింశతిమూతుల
నాదులు సిద్ధంబుగఁజెలియుండులవ్విధంబును నేవివరింతువినుండని నిత్యతృప్తు

డునుమా పేశ్వరుడును దేవదేవుండునగుశివునియే నాదియగుద్ధంబునైనమా పేశ్వ
 ర్వరతత్వంబునందునిత్యంబులైయుమ్మాత్మలందు కార్యార్థంబు విభుండు భ
 రియుంచు ఆత్మల యుద్భవంబు కొఱకు లింగోద్భవంబు దాహరింపఁబడు
 సర్వాత్ముడైన మాపేశ్వరుని చేత నెవ్విధంబున మూర్తీభవింపఁబడునో
 ధంబున నేమియాత్మలెల్ల జూపట్టుదురులింగరూపంబిదిశంభునకుఁబ్రభమమూ
 ర్తి. సుఖాసనాత్మకంబైవిద్వికారమూర్తిని భరించుటరెండవ యది. ఆత్మల
 న్నియు నది కారణంబున బాల్యంబుదుల నిర్వి కారులై కను పట్టుదురు. అద్వి
 కారణంబున బ్రభునగునతండు మాంఝాపయైన స్వకీయ శక్తినిబరిణయంబయ్యె
 నది గారణంబున సర్వాత్ములు పాణిగ్రహణకాంక్షులగుదురు. ఇదితృతీయయైన
 యుమాపరిణయోన్ముఖమూర్తి. కళ్యాణసుందర మూర్తి నాల్గవయది. య
 ర్ధనారీశ్వరయగు మూర్తి ఆత్మలకు మోహనకారిణియై నకలనయాత్మలంద
 టు కృతకళ్యాణు లగుచు నిరంతరంబు స్త్రీలతోడ గ్రీడించితిరుగకృతశాస్త్ర
 పరిశ్రములై మహా మోహయుక్తులగుచుందురు. ఇది యేనవమూర్తి. ఎద్ది
 కారణంబున శివుండు మోహస్కంద మూర్తికమంతుండై భాసిల్లునది గార
 ణంబున సకలాత్ములు లబ్ధపుత్రులై. ఇది యారవమూర్తి. విశ్వయోనియగు
 విష్ణుకొఱకు నెద్ది కారణంబునఁ జక్రంబొసంగె నది కారణంబున యాత్మక
 గణంబున లబ్ధభోగంబగు నది యేడవయది. భగవంతుండైనయాశ్వరుండు త్రి
 మూర్త్యాత్మకమూర్తికని భరించునది గారణంబున నాత్మలప్రయత్నంబునమూ
 ర్తిత్రయంబునం బొందుదు రిది యెనిమిదవ మూర్తి. ఆత్మలకు సమంబు
 గాఁ బుణ్యపాపంబుల సేవ్యరేవ్యరుం డొసంగుబాహిరారాత్మకంబైప మూర్తి.
 తొమ్మిదవదియగు. పరాత్పరుండు దయాపరుండునగు పరమేశ్వరుండు పక్క
 హృదయలకు నుప దేశార్థంబు దక్షిణ మూర్తిక యయ్యె జన్మభీరుతనెటిం
 గి మోక్షార్థం బుద్దేవుని దక్షిణ ముఖంబు భజింతురది గావున సర్వాత్మలకు
 దక్షిణమూర్తిక సేవచేత ముక్తిఘటించు నితర సురలను స్వాశయించిన స
 రులకు ముక్తిలేదు ఇదియే దశమమూర్తియగు.

పరమశోభనంబైనశంభ నిభిక్షాశనిమూర్తి యెద్దిచెలుగునిది పక్కహృదయ
 లైనయాత్మలకుభోగ సంగ్రహంబును విస్తరించును. ఈశ్వరుండు దహరాకాశని
 పాసంబున సచ్చిదానంగానుభవంబును జేయునది గారణంబున బ్రాహ్మణులు బ్రహ్మ
 విత్తములై సర్వకాలంబులనుభవింతురది పదునొకడవమూర్తియైన కంకాళా

ఖ్యమూర్తి. యెద్దియద్దేవుని చేత నలంకృతంబగునామూర్తిచేత పక్షహృదయులకు నీశ్వరుండు సమస్తవిషయంబులవలన విరాగతనుజెందునది పదిరెండవమూర్తి. లలాటనయనాగ్నిచేత నీశ్వరుండు కామనిసంహరించి పరిపక్వ హృదయులకుఁగా ముంబైన పీఠను హరించి సుఖంబుసంగు గామసంహరమూర్తి యుడి పడమూడవయది. త్రియంబకుండైన కాలకాలుండు కాలుని సంహరించిన యాయుక్తుండైనైర్మలాత్ములకుఁ గాలునివలన భయంబునణంచుగాల సంహరణమూర్తి యుడి పదునాల్గవయది. జలధర సంహరణంబుఁ జేయుమూర్తి జగద్గురుండుధరించి యమలాత్ములైన యోగులకు గోపంబామూర్తిచేత నిగ్రహించునది పదియేనవ మూర్తి. పుర సంహరంబుఁ జేయుమూర్తి భరించి శంభుండు దానువిమలహృదయులగు ణత్రయంబణఁచు త్రిపురసంహర కారణమూర్తియదిపది యారవది. నరసింహ సంహరిణియైన శరభావతార మూర్తి భరించి శివుండు నిర్దోషాత్ములకు మాయయుఁ గర్మంబు రెండును నణంచునది పదియేడవమూర్తి. కాల కూటహరణాబగు నీలగళాహ్వయ మూర్తి ధరించి హరుండు దానును యనాదిభవంబైన ఘోరమలంబులఁ బరివృతంబుఁ జేయునది పదియెనిమిదవ మూర్తి. త్రిపాదయు జతుశ్చాగయు ద్విశీర్షకయు సప్తబాహుకయునగు మూర్తిదాల్చి దానవిమలాశయులకుఁ జట్యాక్రియా యోగంబులు గలుగఁజేయునది శంధొమ్మిడవమూర్తి. అనంతమహిమా స్పదంబైన యశ్వేకపాత్సంజ్ఞయగు మూర్తి భరించి శుద్ధాత్ములకు జ్ఞానా నన్తాపశీలతనుగల్పించునది ఇరువదవమూర్తి. సర్వబంధ వివర్జితయగు శంభుని బెరయైన మూర్తి యెద్దిగలదామూర్తిచేతను జీవులు పక్షహృదయులగుచు సర్వసంగవివర్జితులగుదురు. ఇది యిరువదొక మూర్తి. శైలరాజాకృతియైన ధర్మండుగువృషభుని నారోహింపును సకలనాథులకుఁ బ్రసాదంబును జేయుకొఱకుబూను యీ వృషభాదూధమూర్తి ఇది ఇరువదిరెండవమూర్తి. చంద్రఖండ శిరోమణి జంద్రశేఖరిని మూర్తిచేత మహాబలిష్ఠుఁబగుజన్మ మృత్యువులుశతైంతరురు. ఇదియిరువదిమూడవమూర్తి. దేవైకసాక్షిణియైన పరమానందపరయగుచు నీశ్వరుని యేకమూర్తి యేకపాదంబున నజ్ఞానంబణగఁ ద్రోచివిలాసంబుననటించు నర్విధంబుననే సకలాత్ములానందులగుదురది ఇరువదినాల్గవయది. కృపాసింధుండుగు యుమారమణుగంగాధరాఖ్యయగుమూర్తి సకలజీ

పులనునానాదాబ్ధినిమ గ్నులజేయునది గావున మాహేశ్వరుని పంచవింశ
తిమూర్తు లాదియందేస్థిరంబులు, స్థిరస్థాస్థిరాభి రసశృతిగలదు గావున.

గీ. భువినియూపంచవింశతి మూతులందు, శ్రద్ధగల్గినసజ్జనసంఘమునకుసకల
కళ్యాణములఖిల సంపదలను, జుద్రశేఖరుడొసగుబ్రసన్నదృష్టి.

గీ. కథితమయ్యెను నుపదేశ కాండమినియు, శివరహస్యాఖ్య ఖండంబుచెవులకిం
పు, డనరసప్తకాండ సమన్వితంబుగాఁగ, నెలమిమిటిరి మీభాగ్య మేమిసెప్పు.

ప. అనవుడు సూతునకు మహామూర్తి ట్లనిరి. ఇది మొదలు సూత! మాకు నీ
వాచార్యుండవు. తండ్రివి సకల దేహులకు శరీరమాత్ర సముత్పాద కులు
తల్లిదండ్రులు. నీవు మాకు బ్రహ్మప్రదండవు. మమ్ముదరింపజేసితిరి. పితరు
లార్యులలో నెబరబ్రహ్మ ప్రదండగు పితగరీయుడతనిచేత నపారసంసార సా
గరంబు గోష్పదీకృతం బగుసద్గురువులకు శరీరంబు నర్థప్రాణం బులుని వె
దింపవలయుననివేదవిదులు లోకంబునవి వరింతురదిగావున మదీయధనంబు
లు శరీరంబులు ప్రాణాబులు మీకుసమర్పి తంబులగు జగద్గురుండవు నీచేత
నీశ్వరుండుచెప్పబడియె. నీకృపచేత మేము గృతార్థుల మైతిమని సర్వనివే
ద యెదర్దనూ చార్యా యేః శృతియున్మది గావున ననిపల్కి సూతునకున
మస్కరించిన నతండు నమ్మునిసత్తములకుఁ బ్రణమిల్లిమగుడివారలకీట్లనియె.

గీ. ఇంకనన్నేమి నడిగెదరీశుసాంబు సకలలోకాధి నాథుని సంస్తవంబు సలుపు
దము సువ్వెరుది యెవాక్కులకుఫలమ టంచునుడివినసూతోక్తులాలకించి.

ప. అమ్మునులట్లసమస్తసురస్తోమ సంస్థితుండన్నదేవుని స్తుతిశతంబులస్తోత్రం
బులు చేసికప్పుడు.

* — శివుండు మనులకుఁ బ్రత్యక్ష మగుట. * —

సీ. స్కందవి నాయకుల్పన్నిధిఁజెలగంగఁబార్వతీదేవితోభాసురముగ
గైలాసగిరిరీతిగను పట్టుశుభ్రమావృషభ మారోహించి విబుధచయము
విబుధేంద్రసహితమై వెంబడిఁజనుదేర గంధర్వగానముల్ గణిమమెరయ
గుసుమవషణంబులు గురియంగడివిజులు నప్పరప్రతతి నాట్యములొనర్ప

గీ. యక్షకిన్నరసిద్ధ ఏద్యాధరాళి, పొగడుచునురాగవైభవ స్ఫురణమెరయ
ప్రమథభూతగణములునుబలిసిగొలువఁ, నరుణశశిమాళిచాలప్రత్యక్షమయ్యె.

ప. అప్పుడు మహర్ష నారావంబుల చుదంగున దేవసుందుభులు నిస్సాణాదిండి

మానేక సహస్రంబులు తిమిలాంగో ముఖులు గణవర కరాహతంబులై
దుములంబుగా మ్రోసె. మునులు దండంబు లెగజమ్మినవీరి. నామగాన
ములు చెలంగె గాంధర్వ శృతిపారగుల గుహాహా హూ హూవులుచిత్రసేను
డును తుంబురు నారదాదులు వీణా గానంబులు చేసి రమ్మేరు కోదండు
ని సన్నిధానంబున

- శ. తనమూర్తులతోనప్పుడు, కనకాంబరుడగుదొచి ఘనతరభక్తి,
వినుతిం చేగమలవాసిని, తనసఖులుండానుశంభుఁ దరుణే దుధరుక్. ౧౨౬
- వ. దేవీసహితంబుగా సేవించి సౌభాగ్యంబు సౌందర్యంబును సౌమగళ్యంబు
ను శాశ్వతంబుగా వేడుకొనియె విష్ణు చిహ్నవిరాజితులై వైష్ణవులు పార్శ్వ
సంస్థితులగుచు సాంబుమహాదేవుని సేవించిరి. హంసవాహనాయాధుండైభగ
వంతుండగు పద్మాసనుగడు భారతీదేవితోడ నరుదొచి భావపూతంబైన
హృదయంబునను మాకాంతుని ధ్యానింపుచు నేకమనస్కుండై రాద్రీనూ
క్తంబులు పఠియింపుచు నీశ్వరసేవాపరాయణుడయ్యె. సకల బ్రహ్మగణంబు
లు సనకాది దయాగోద్రులతోడ నీశ్వరుని స్మరియూడిరి. మహాభాగులగు బ్ర
హ్మఋషులు దేవర్షులు కపిరాదియోగులు సంతోషంబున సగస్త్రవంబులుగా
వించి రంత నానామణి విరాజితంబును కాంచనాద్రి నిభంబగు దివ్యసింహా
సంసంబు సభరి జూపట్టి సముద్భాసితంబయ్యె. దేవీస్కందనాయకులతోడ
దేవదేవుండు దాని నలంకరించె. చామర వృజినంబులు రుద్ర కన్యలును
సీర కాలాగరు ధూపంబులు వాసింప నయ్యాస్థానంబుజూడ మనోహరంబ
య్యె నెంతయు.

- శీ. అమృతాస్థానమంటప మందుఁజెలగ, దివ్యసింహాసనంబున దేవితోడఁ
వేడ్కనాసీనుడైనట్టి విశ్వవిభుని, శౌనకాదులుగనుగొని సరిసమున. ౧౨౭
- వ. ఆనంద పారావారంబునం దేలిగొందఱు నటించిరి. గొందరు ఆనందాశ్రులు
గురిసిరి. కొందఱు పులకాంకితులైరి. కొందఱు జయధ్వనులంజెలంగిరి. ఇన్విధం
బున దేవదేవు సభామధ్యంబున వివశులగుచు బ్రహ్మఋషులు నారదాదిసుర
ర్షులు వశిష్టుండును కాశ్యపుండును కణ్వుండును విశ్వామిత్రుండును పరాశరు
డును హరితుండును సత్రేయు భృగువునుకుత్సుండును త్రసద్రశ్వండును ద
త్తుండును పౌరకుత్సుండును పరూడిష్ఠుడు దపోనిత్యుండును శుక్రుండును ము

కీచియు రోమశుడును మఱియుఁ దక్కిన మునులు జనలోకనివాసులు నైమి
శారణ్యావాసులునగుశౌనకాదిముఁద్రేచ్ఛులునన్యోన్యంబుగా నాలింగనంబుఁ జే
యును నాదరంబునఁ బ్రశంసింపుచు మురులారా! మీరలు ధన్యులు ర
మ్యంబైన వానప్రస్థాశ్రమంబును బొంది నైమిశారణ్యాబున బ్రహ్మచర
ప్రకారంబున నిలచి ప్రసంగ వశంబున నూతుని పదన చంద్రుని పలన స్వా
దుతరంబున సేవానీ చరితంబు ను సమృత్తంబు గ్రోలితిరి. దేవీస్కంద గజ
పక్తునినొది దేవగణ వరులతోడ దేవదేవుడు మీకుఁ బ్రసన్నుండయ్యెఁ గృ
తాధుఁడైతిరి. మీరు మీచేత జగద్గురుండగు మహాదేవుని నభ్యసించి మేము
కృతార్థులమైతిమని మునులు నైఘాన సోత్తములగు మునుల సంస్తుతించి
సిశ్చల మనస్కులగుచు వారందరు సింహాసనా సీమాదైన యుమాపత్య
గు మహాదేవుని నుతియించి రేతయు.

—* మునులీశ్వరు నతించుట. *—

- సీ. జయ! జగదాధార! సర్వజ్ఞ! శంకర ! జయవాగగోచర! చంద్రమకుట
జయసర్వకళ్యాణ సదన! మహాదేవ ! జయశైలజామనో జలజభృంగ!
జయనితాంతామోఘ! సంకల్ప! నిస్తు! జయసత్య చిద్దన సర్వ! యీశ
జయమేను కోదండ! శమనదర్పవిరాను! జయమహాసౌందర్య! చారుదేహ!
గీ. జయభవాంభోధితారక! జయమహేశ జయశరచ్చాత్ర నిర్మల జగదధీశ!
యనుచునీకును బ్రణమిల్లి నట్టివారె । సర్వమంగళభాజను టర్వియందు ॥
వ. అని యిట్లు మౌనులు సంస్తుతించుచు శంభునకుమాటిమాటికిఁ బ్రణమిల్లినఁ
బ్రహ్మప్రాంత రంగుండగుచు గంగాధరుఁ డీట్లనియె.
క. మునులార! మీరు చేసిన । ఘనతరసంస్తుతులచేతఁ గడుప్రీతుండ నై
తినిమిరలుప్రియతమః । లనయములోకమునమీర లాస్తికులగుటన్
క. ఈశ్వరహస్యఖండముఁ । గౌశలమతిమీరువినుచు సౌఖ్యభోరా
శినిదేలుటనేజగదీ । శుండప్రత్యక్షమైతి నిప్పుడుమీకున్ ॥ గతిం
వ. మునీంద్రులారా! విశేషించి యీ స్తవంబున సంప్రీతుండనైన విధంబు యే
యుగ తపంబుల చేతను యజ్ఞంబుల ననేక మహాదానంబులచేత సంప్రీతుం
డగాను, నాఫలన యుత్తమంబైన వరంబు వేమండనిన సొంబుడగుఁ విశ్వేశ్వ

దుగడు పలికినఁ బ్రహ్మస్థులగు మునులు ప్రణమిల్లి యుత్తనుఁడైన వరంబు వేక్షిల్లు.

—* మునులీశ్వరుని వరంబుకోరుట *—

- సీ. శివరహస్యాఖ్యమై చెలువొందు ఖండాబు వినినట్టి నాకి వేగనీవు
ప్రత్యక్షమగుచును బరమకృపాదృష్టి వాత్సల్యముననిమ్ము పాంఛితములు
పుత్రాధుకలకు నెల్లఁ బుత్రుల నెసగుము ధనకాములకు నెల్ల ధనమునొసగు
విద్యాధులకు నెల్ల విద్యలు నెసగుము విజయాధుకలకు నెల్ల విజయ మొసగు
గీ. క్షేత్రములకును నెల్లను క్షేత్ర మొసగు గ్రామకాంక్షులకెల్లను గ్రామమిమ్ము
యెద్దియెద్దితలంచుచు నిదియువిన్న ధన్యులకు నెల్లఁదత్తదీ ప్సితములిమ్ము
గీ. కరుణమాకురుభవదస్మి కమలమమఁజుచలిం చనిభక్తియుఁజాల నెసగును
నునుఁబ్రాసెఁగ మరల్ల పుత్రఁడు నెసఁగియ బ్రోడతి రోధానమయ్యెశివుఁడు.
వ. అంత మునిసత్త ములగు శౌనకాదులు సూతుని బ్రోడకెలాస శిఖరవాస్సు
డగు గృత్తి వాసునకుఁ బ్రశాంతిజేసి మార్గగద్గద స్వరంబులఁ బరస్పరంబు
మనమందరిము కృతార్థులమైతిమి. బ్రహ్మవచనంబున వైఖాన సాశ్రమంబొం
దుటను, సూతసందర్శనంబు వలనను నని యట్లు పలుకున మృదులతోడ
రోమహర్షణి తనయుం డీట్లనియె.

—* సూతుఁడు మునులకు బురాణశ్రవణసమయమునగర్త ప్యమునుపదేశించుట *—

- క. మీసంపర్కము వల్లను, భాసురముగనేకృతార్థ భావముగంటిన్
భాసిలుశ్రోతయుఁగలిగిన వాసిగ సకలార్థవేత్త వక్తయుగల్గున్.
వ. భూతలంబున సత్పురుషులైన మీకొఱకిప్పుడు స్కందచరితంబిది నాచేతక
ధితంబయ్యె. ఇది విను వారలకు సకలసుఖాబులుఁ జేకూరు. ఎందెందీ యా
ఖ్యానంబు పఠింపంబడు నందందుగ ఇంబులతోడను మాసహితండ్ల దేవుం
డు సాన్నిధ్యంబుఁజేయు నెంతయు.
క. శ్రోతలును నీపురాణము ఖ్యాతిగవచ్చియించువక్త నర్చింపవలెన్
ప్రీతినిభారతి పీఠము ధౌతాంబరగంధపుష్ప ధామలంబులచేన్.
వ. వ్యాఖ్యానమంటపంబునగోమయంబుననలకిరంగవల్లులేడివితానచామరదర్పణ
వివిధకుసుమంబుల నలంకరించికాలాగమధూపంబులదీపంబులుశోభిల్లు జేయు

చుబ్రాహ్మణ్యాబున శ్రోతయగువాడు ప్రభువేనియుఁ బరమనియమంబున శ్రా
హ్మణులతోడ బంధుమిత్రులు పరివేష్టింప విధ్యుక్తులగుచు చందనాదల
కర్పూరతాంబూలములం బూజించివారలచేతనను జ్ఞాతుడై పీఠహృదయుం
డగుచు భుజియించి యేనియు, భుజింపకేనియు వక్త్రముఖం బాఁగించి
ఫలాదులు నై వేద్యంబులిడి జితేంద్రియుండును, జితకోధుండును, దేవీస్కం
దోపాసకుండును, వేదవేదాంగనిష్ఠాతకుండును, వేదార్థవిచక్షణుండును, గు
టుంబియు, కులీనుండును, పుత్రపౌత్ర కళత్రపంతుండునునగు శివపురాణవక్త
ను సకలోపచారంబులఁ బూజించి బ్రహ్మజలికరుండగుచు రుద్రతారాంబు
యుక్తంబైనశుభముహూర్తమునందు గ్రహంబున నీబ్రహ్మవిద్య నుపక్రమించి
పదియధ్యాయంబులు సమాహితచిత్తుడగుచు, సహారహంబు వినవలయు.
యే దేనివిదయిచు నాల్గురెండునొకయధ్యాయంబేనియు, శ్లోకంబులు పదియు
నొకటి తదర్థంబేనియు, స్వాభీష్ట ఫలప్రదాయనియైన స్కందుని ప్రీతింగో
రుచు నాకణికాంప వలయు.

వ. కాండకాండ సమాప్తియందు నష్టోత్తర సహస్రంబేనియు, నష్టోత్తర శతం
బేనియు, రేబదియేనియు, నిరువది నాలుగేనియు, ద్వాదశ సఖ్యంబేనియు,
బ్రాహ్మణసంతర్పణంబు వశ్యంబుఁ జేయవలయు నీశ్వరకళ్యాణ సమయం
బున స్కందుని పట్టాభిషేచన సమయమందుఁదత్పత్ని ద్వయవివాహంబు
లందు కాండకాండ సమాప్తియందు వక్తను వస్త్రగంధ భూషణాదులకే
యూ రాదుల దక్షణలఁ బూజించి పురాణ సమాప్తియందు సంపూజితుం
జేసి మహావిభవవిస్తారంబుగా బ్రాహ్మణ భోజనంబుగా వింపవలయు ను
బ్రహ్మణ్య ప్రసాదంబు కొఱకు స్వాభీష్ట ఫలసిద్ధిబడయుటకు నాదరంబున.

క. గ్రామక్షేత్ర గృహారంబులు సామాధరణాంబరాదులీప్సితధనముల్
ప్రేమనొసంగుచు వక్తను వేమనుసంతుష్టిఁ జేసివినవలయుఁగడుక.

వ. ఇవిధంబున శ్లోకంబు శ్లోకార్థంబేని యీపురాణంబు వినినషడంగంబుపదకృ
మంబుల తోడ నాల్గు వేదంబులు చదివిన ఫలంబు కోటి గుణి తంబుగా శ్రీ
ద్ధావంతుండు పొందు నూరశ్వమేధముల ఫలంబు షోడశను హదానంబులఫ
లంబు కోటిగుణి తంబైల భించు నిహలోకంబునఁ బుత్రమిత్ర గళ త్రంబుల
తోడ సకల భోగంబు లలిజేంది యంతఃకున స్కంద నాయక్యంబు నొందు

నది గావున నభివృద్ధి కొఱకు సహకరము వినవలసిన దియని సూతుడు పలికిన మునివర్యులు సంతోష వార్ధిలొమ్మన ఓత్తులగును సూతుని సంతభావించి యతని వీడ్కొని విప్రులందఱుని జాశ్రిమాపదంబుఁ జేరిరంతయు. ౧౪౩

ఆశ్వాసాంతము.

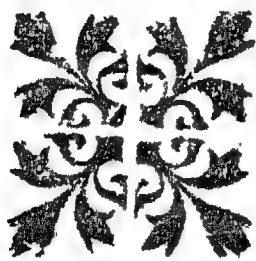
మ ఖగరాజధ్వజబాణ! బాణదరుజా నారపత్నీహర! భాగవతస్వైర విహర! హర కటక భ్రాజత్పరిష్కారపన్నగరాజాబ్ధినిషంగ! సంగర హితానంతాత్మనిష్ఠాగరిష్ఠగుణధ్యేయ పదాబ్జ యబ్జభవ సంస్తవ్య ప్రభావోదయా. ౧౪౪
క. తారాధి పమకు టాంచిత! తారాధిపనిమ్న గావృతి ప్రకటజటా తారాద్రిని శేతన! భక్తారామ వసీవసంత యగజాకాంతా.

స్వాగతవృత్తం.

రాజరాజ సఖ! రాజిత భూభృద్రాజమందిరవి రాజితే తేజా!
రాజమూడ వృక్షరాజ తురంగా! భ్రాజమాన రతిరాజవిభంగా

గద్య

జ్జిదిసకల సుకవిజనాను గ్రహశాత్ర కస్యప గోత్రకోడూరి
యల్లనార్య పాత్రశంకరా మాత్య పుత్ర లక్ష్మోబి కాతన
యవినయవిధేయ బాలసరస్వతీ నామాంక వేంకటా
చల కవి ప్రణీతం బైన శ్రీస్కాందం బను మహా
పురాణంబున శంకర సుహితను శివ రహస్య
ఖండంబు నందు నుప దేశ కాండంబున
దశమా శ్వాసము - సర్వము
సంపూర్ణము.

—(*) తపోపుల పట్టిక. (*)—

శ్రే.జి.	పం.కి.	తపు	ఒపు	శ్రే.జి.	పం.కి.	తపు	ఒపు
౧	౧౫	ను.	ను.	౨౩	౬	నిష్పల	నిష్పల
౨	౧౭	వ	వ	౨౪	౧౯	నిష్ప	నిష్ప
౩	౧౮	గీ.	గీ.	౨౫	౧౦	కడేనియొసగదె	కడేనియొసగ
౪	౧౯	శి	సి	౨౬	౧౩	గొనిబ	గొనిప
౫	౨౦	లుబ	లుబ	౨౭	౨౪	పుడ	పుడ
౬	౨౧	మె	మె	౨౮	౨౯	వసుడ	వసుడ
౭	౨౨	న	మయిన	౨౯	౩౦	తగని	తగని
౮	౨౩	పుం	పుం	౩౦	౨	దెఘా	దెఘా
౯	౨౪	మి	మ	౩౧	౩	బాడ	బాడ
౧౦	౨౫	దెంచి	చెదో	౩౨	౪	యదా	యదా
౧౧	౨౬	లుంచు	లుచు	౩౩	౫	కృప	కృప
౧౨	౨౭	౦	౦	౩౪	౬	దుబ	దుబ
౧౩	౨౮	యా	య	౩౫	౭	డెఆ	డెఆ
౧౪	౨౯	న్మ	న్మ	౩౬	౮	రధ	రధ
౧౫	౩౦	అంములుబ్బికిరమా	మక్కుటబ్బిమా	౩౭	౯	యట	యట
౧౬	౩౧	అచనదుదిన	చనదుదిన	౩౮	౧౦	ఇతడు	ఇతడు
౧౭	౩౨	నింజె	నింజె	౩౯	౧౧	భక్ష	భక్ష
౧౮	౩౩	గనినన	గనినియ	౪౦	౧౨	బడిగూ	బడిగూ
౧౯	౩౪	ంచె	చె.	౪౧	౧౩	కువి	కువి
౨౦	౩౫	లబదు	లబదు	౪౨	౧౪	మదావక	మదావక
౨౧	౩౬	జెప్పక	జెప్పెక	౪౩	౧౫	ర్యడ	ర్యడ
౨౨	౩౭	పని	పని	౪౪	౧౬	తాత	తాత
౨౩	౩౮	గీ.	ఆ.	౪౫	౧౭	ఖ్యాతిబ	ఖ్యాతిబ
౨౪	౩౯	నికొం	నెగొం	౪౬	౧౮	అబ్బి	అబ్బి
౨౫	౪౦	ణ	ణ	౪౭	౧౯	అసపుమ	అసపుమ
౨౬	౪౧	ణంబు	ణంబు	౪౮	౨౦	వెయ	వెయ
౨౭	౪౨	గు	దూ	౪౯	౨౧	తికా	తికా
౨౮	౪౩	మునిగి	మునిగి	౫౦	౨౨	భరణ	భరణ
౨౯	౪౪	నాజిబా	నాజిబా	౫౧	౨౩	సాడా	సాడా
౩౦	౪౫	తంబుబూసి	తంబుబూసి	౫౨	౨౪	నిక	నిక
౩౧	౪౬	ర్మ	ర్మ	౫౩	౨౫	బడ	పడ
౩౨	౪౭	దుద్రోసిరివ	దుద్రోసిరివ	౫౪	౨౬	ర్యడా	ర్యడా
౩౩	౪౮	చంద్రుడొ	చంద్రుడొ	౫౫	౨౭	ముజే	ముజే

పేజీ. పంక్తి. తప్పు ఒప్పు

	పతా	పదా
22	రథ	రథ
30	నశద్వ	నశద్వ
27	ర మూఢుడ	మూఢుడ
2	ధాంకారుడ	ధాహంకారుడ
	పనవు	పనవు
5	దోపగ	దోపగ
7	గ్రోవ్వగ	గ్రోవ్వగ
10	న్నత	న్నద
12	రుదు	రుదు
12	వానిబి	వానిచి
	తుడ	తుడ
10	యిక	ఇక
30	లగ	లగ
30	అ తగా	తగా
3	కుబ	కుబ
2	గజే	గజే
7	వడ	వడ
11	పగ	పగ
11	నిత	నిద
11	చెగ	చెగ
27	యా	రా
30	ర దొకడే	దొకడే
5	లనను	లకను
10	లగొ	లగొ
10	బుబా	బుబా
10	గీ.	ఆ.
10	తబా	తబా
11	కెరగి	కెరగి
22	త్రృభు	త్రృభు
27	మున	మున
27	వడిబ	వడిబ
31	0 యచ్చ	నచ్చ
3	బర	పర
2	నండ	సుండ
10	ర్వ	ర్వ

పేజీ. పంక్తి. తప్పు ఒప్పు

	త్యజనగా	తజనగా
13	విజ	మిజ
27	నుదుటిభస్మంబు	నేడు నీదునుదుటి
	గనుగొని నేడునీదు	భస్మంబుగనుగొని
27	చెంత	నంత
33	2 నినబ	నినబ
5	ముబా	ముబా
10	క్షాత	క్షాత
12	మైన	మైన
33	గి లస	యస
30	10 భక్తిబు	భక్తిబు
	10 వ పంక్తి తరువాత	నీ పంక్తి చేర్చుకొనవలెను.
		నందియను శేష్యచరిత్ర
20	చెలగు	చెలగు
22	కథా	కథా
32	7 గీ.	ఆ.
10	లునుచు	లును
12	పంక్తి తరువాత	చేర్చుకొనవలెను.
		* సౌమ్యదత్తుని కథ. *
27	కిప	కిబ
32	10 దలగు	దలగు
	10 మణుగు	మణుగు
	10 రథ	రథ
20	యవని	నవని
31	1 గ్నుగ	గ్నుగ
12	చెబే	చెబే
24	పుడి	పుడి
22	దుగ	తుగ
27	రథు	రథు
37	12 మినిపి	మినిబి
	12 మించడ	మించడ
24	డెవ్వా	డెవ్వా
40	10 క్యంబుబా	క్యంబుబా
	13 యిక	యిక
21	సురచి	సురుచి

పేజీ ౩౦ కి. తప్పు ఒప్పు

42	2	సౌమ్యవంత	సౌమ్యదత్త
	౮	సౌమ్యవంత	సౌమ్యదత్త
౪3	3	తగొన్ని	తగొన్ని
౪౪	౪	అయ్యతి	యయ్యతి
౪౭	౧౮	యతని	వతని
౫౨	౪	నిహు	నిహ
	౯	మయ	మటి
	౨౧	భరణుం	భయం
౫౫	౯	తనిత, స	వతని, స
		తిగా	చిశే
౬౦	3	సిధు	సింధు
	౧౬	కటం	కటిం
౬౫	౧౫	నిహస	నిరాస
౬౭	౧౯	లోకకాసుని	లోకకాసుని
౭౨	3	నెవ్వడెరు	నెవ్వడెరు
	౨౨	గణబువ్వుంబున	గణంబుల
	౨౮	క్రాలు	కాలు
౭3	౨3	మనకెవ్వని	మనమెవ్వని
		బడ	బడ
		అప్పు	అప్పు
౭౫	౧౫	బుద్ధు	ఇద్దు
	౨3	బ్రహ్మరామార	బ్రహ్మరామార
		సంహార	సంహార
౭౬	౨౭	అద్దు	అద్దు
	౨౪	నెపుడు	మందు
	౨౫	రయగ	రరయ
౮౯	15	వారం	వారవ్రతం
౯౦	13	జేరి	జేసి
	21	ధార్థ	ధార్థ
	౨౮	సధా	సధాం
91	౧3	నెరుంగ	నెలుంగ
౯3	౨౦	నమొన	నయొన
౯౪	౬	దేహ	దేహం
౯౫		అగ్గిమాను	మాన

పేజీ. పంక్తి. తప్పు ఒప్పు

౯౬	౧౬	రిమ్మ	రిమ్మ
౯౭	౧౦	విముక్తి గారితే	ప.ముక్తి నిగ్ర హించె
౯౮	౬	భత్కృప	భవత్కృప
		2 తంబులు	తంబుల
౯౯	౯ గీ.		ఆ .
	౧౧	గీ.	ఆ.
	౨౪	వెటవెట	వెవవెవ
౧౦౦	౪	యధాకి	యధాశక్తి
	౧౮	నబ్బకు	నబ్బకు
౧౦౨	౧	పవ	వన
	౬	తతం	వ్రతం
౧౦౪	బృశభు	మబ్బుశం	
౧౦౫	బుమ	బున	
	గ్రణాణి	గణాగ్రణి	
౧౦౬	మని	ముని	
౧౦౭	౮	మాబు	మాంబు
౧౦౮	తబు	తంబు	
౧౦౯	శ్వలబు	శ్వలంబు	
౨౩	వినుడో	వినుండో	
౨౫	మృడ	మృడ	
౧౦౯	౧	తవసు	తవసు
	౨	సఖ	సంఖ
	తేవత	వ్రత	
౪	జ్ఞానబు	జ్ఞానంబుం	
	మదు	మసిగు	
	౭	లడ	లక
	౧౫		వ.
	తక	ఇత	
౧౧౯	త్యర్కబు	త్యక్తర్కంబు	
	౨౨	నమడ	నమండ
౧౧౫	3	యంత	డంత
	2	దరునా	దరుసా
౧౧౭	మెన	మెన్న	
౨౬	ర్యయ	ర్యయ	
	చ్చిరి	చ్చిరి	

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	చివరి
	౨౭	జేసిమ	జేసికొని
౧౦౬	౨	చియె	చియె
	౩	డ	డయి
	౧౨	భోము	భోగ
	౧౩	భుసా	భుసా
	౨౦	మతి	మతిని
	౨౯	ఘేళ్వ	ఘేళ్వ
౧౦౭	౪	మొందె	మొందెను
		వ్వ	నెవ
	౨౮	క్రియ	క్రియ
౧౦౮	౧౩	తిత్ప	తిత్వ
౧౧౦	౧౩	సురచి	సురుచి
	౧౧	శేష	శేష
	౧౪	బోరు	భోరు
౧౧౧	౨౧	రథో	రథో
౧౧౩	౧౬	లరకరు	లగుచురు
౧౧౪	గే	బునుప	బునుశివకు
	౧౯	జేసి	జేసి
	౨౭	ణప్రాంతం	ణ
	౧౦	కులతో	క్రితో
	౨౩	రమునభూ	రంబునననుభూ
౧౧౬	౮	మన	మన
	౨౧	దెట్లు	దెన్లు
౧౧౭	హీనుండ	హీనుబ	
119	౨౯	భోగంబుల	లోకంబున
121	౭	దశమా	దశమమా
	౧౬	చ్చిన్నవా	చ్చిన్ననా
౧౨౪	౩	ద్విధ్వక్	ద్విధ్వక్
౧౨౭	౧౧	గెయి	గెని
	౧౨	నలన జగద్వి	నలనజ
		ఘండ	గదీశ్వర
1౨౬	౧	త్యంబె	త్యంబె
	౧౧	హాశివు	హాదేవు
1౩౧	౧౨	సెంద్రు	సెందు
౮	తేని,	తేని,క	
3౨	౧గే	సనిధి	సన్నిధి

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	చివరి
1౩౩	౧౪	గోళ	గోళగి
౧౩౬	౧౮	వడను	వ్వడన
౧౪౦	౭	మరిగెను	మరియే
౧౪౨	౨౪	క్షున	క్షాన
	౨గే	ఓపిషి	రివిభూషి
౧౪౩	౬	లజ	లజన
౨గే	రింపు	తింపుడు	
	౨౬	గానుట	గానుట
౧౪౪	౩	రథ్యా	రథ్యా
౧౪౭	౨౩	వలువ	తులువ
149	27	వాడు	వామనా
152	9౪	మగ	గీ. మగ
	18	హార	హార
153	1౪	బాకు	వాడ
	21	ల్లనత	ల్లనడ
154	15	ర్చిరి. క	ర్చిరి ఈక
155	గే	బాపబతు	బాపజితు
	౯	బాతచే	బాతచే
158	సాదం	పాదం	
159	౩	బులుజా	బులుచా
	౨౮	గావి	గావిం
	ప్రీతు	ప్రీతుం	
160	౬	మతి	మతి
161	౯	యవ్వు	కవ్వు
162	౨౦	య్యది	య్యవి
	౨గే	నకుయి	నకుని
163	1	నాత	నాత
	౨౮	మంబ	మంబె
		సంగము	సంగమ
	౨౯	బొంద	బొందడ
1౬౪	౭	యేంద్రు	యేంద్రు
	౮	చోయి	చోన
	౯	ణంగ	ణంగ
121	10	వాదకె	వాడనె
	1౪	టు	టున్న
	20	దలు	దలు

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	బిప్పు
౧౭౨		మదలి	మరలి
౧౭౪	౧౬	మదె	మందె
౧౭౬	౧౮	జార్ణ	జూర్ణ
		గజ	గజం
౧౭౭	౧	గ్రోకి	గ్రోకిం
౧౭౮	౧	కగ	కవె
		గి రమప్రో	రమప్రో
	౧౧	గట్ట	గాక
౧౭౯	౧౩	పిలిచి	పిలిచి
	౧౮	వార	వార
౧౮౦	౨౮	గారీర	రీర
౧౮౨	౧౧	బృధి	బృధీ
౧౮౩	గి	భిక్ష	భిక్షు
	౧౨	ధబు	ధంబు
		శేకు	శ్వేకు
౧౮౪	౨	డవి	డవ
	౬	శిశూమ	శుశూమ
	౧౪	సిక్కి	శిక్కి
౧౮౬	౩	బాధి	బాధి
		చుక	చుగ
	౪	నుద	నుబు
		లమెలయుక	లమెలయుగ
	౯	పరస్వ	పరస్వ
	౧౪	బుడా	బుధా
	౨౬	మలి	మమి
	౨౭	కివో	కివ
౧౮౭	౧	వించ్చె	వించె
	గి	లు ఆ	లా
	౬	తామ్ర	తామ్ర
	౧౦	రింగ్దు	రిందు
		త్ములం	త్ములు
	౧౧	జెప్పి	చెప్పి
	౧౨	మేనుం	మేనుక
	౧౯	ధరు	దరు
	౨౨	దుట	డ
	౨౪	చని	జని

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	బిప్పు
	౨౬	బలి	పలి
		కథా	కథా
౧౮౮	౧	చేకి	చేసి
	౨	చాత	చేత
	౬	ధృఢ	దృఢ
		జేకి	జేసి
	౮	చాత	చేత
	౯	మాడదా	మాడడా
	౧౭	భిక్షా	భిక్షా
	౨౧	బులుయి	బులీ
	౨౪	రుషు	బుషు
౧౮౯	౬	తగ	దగ
	౧౧	దుయా	డా
౧౯౦	౧౧	సలపి	సలిపి
	౧౪	గలిగె	గలిగినక
౧౯౨	౧	జేదిగ	వేదిత
	౨౪	పించినెం	పించెనెం
౧౯౩	౬	యువ	యువం
	౮	ద్యేస్తా	ద్యేస్తా
	౧౧	యుద	యుధ
	౨౦	సాంబు	సాదంబు
	౨౬	శత్రె	శచీ
		వాచి	వాంధి
౧౯౪	౧	పూర్వ	నూర్వ
	౪	స్వాధ	స్వాద
		కాద్రీ	కాద్రీక
	౬	శిర	సిర
	౯	కి	కిక
	11	క్షణ	క్షణ
	16	య్యమి	యమి
	23	దిక్ప	దిక్ప
194	౨౮	శ్రీమతువా	శ్రీమద్వా
	౨౯	నేఖ	శేఖ
		రుణక	రుణక
195	14	లల	లన
		జేకి	జేసి

క్ర.సం.	పం.	త.	బ.
	16	యాశ్వ	నీశ్వ
	26	దెల	చెల
196	14	లార	లారా
197	1	పుత	పుత్ర
		ఁబగు	ఁబగు
	19	జాంచ	జాచ
	21	యొక	నొక
198	18	నఁడు	జుఁడు
200	2	వుదఁడ	వుదండ
		రా మవిశి	మవిసి
	౧౨	క్కులు	క్కుల
	౨౨	తుమా	తుమూ
201	౨౫	నఁజని	నఁదఁజని
	౨౬	ట్లణు	ట్లణ
౨౦౨	15	నీవ	వీవ
		నీవర	వీవర
౨౦౩	14	శ్రూ	శ్రూ
	౨౩	వించె	వించి
౨౦౪	1	నపఁమ్మ	నసఁమ్మ
	10	చంబు	చందంబు
	౨౨	బదు	బంధు
౨౦౫	౯	బుడ	రుండ
౨౦౬	౫	నిరి	నిరి
	11	రాద్య	రాధ్య
	16	వొకనాథు	ఒకపరి
		భిక్షువు	భిక్షుము
		చాత	నేగ
	౧౨	యాభి	యాభి
౨౦౮	14	రము	రంబ
210	౫	మదధ	మధ
	౨౦	దున	దుడ
	౨౫	బుబ	బుప
211	12	వక్ర	వక్ర
213	1	తాడ	తాండ
2౧5	13	నొససం	నొసం
218	18	ధార్మ	ధార్మి

క్ర.సం.	పం.	త.	బ.
౨౧౯	౫	దెబ	దేప
౨౨౦	౯	పకే	పగే
౨౨౫	౨౪	పతా	పరా
	౨౫	ధుం	ధుండు
౨౨౮	౨౨	నిలిప	నిలింప
౨౨౯	౧౨	కన్యప	గన్యభు
	18	గాదన	గాదని
230	౨౪	య్యర్వి	య్యర్వి
౨౩౧	౩౧	శిథిలకు	శిథిల
232	3	గీ.	ఆ.
	౭	బడ	బడి
233	౭	జేసు	జేసి
	20	తాగా	తాకా
	౨౨	అంత	అంత
	౨౮	బర	పర
౨3౪	౨	యిట్లు	నిట్లు
	౯	వండి	నండి
	౧౮	రద	రథం
	౨౦	స్వస్థి	స్వస్థి
	౨౨	లున్న	లన్న
	౨౪	కర్మబుం	కర్మంబు
౨3౫	3౨	పాద	పాద
		జను	చను
౨3౬	౮	జత	చిత
	౯	గధి	గధి
౨3౭	౨౨	లుడ	లుడి
	౨౯	దంబుచేసు	దంబుచేసి
౨3౮	౨	జేసి	జేసి
	౧౧	గీ.	ఆ.
		గెల	గెలి
	౧౬	విద్యు	విద్యు
	౨౫	భృం	భృం
౨3౯	౧౧	బురు	పురు
	౧౯	దౌవ్య	దౌవ్య
౨౪౦	౨౪	జేంద్ర	జేంద్ర
౨౪౧	౧	తాతి	తాతి

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
	౧౯	తణ్డు	తణ్డు
	౨౨	త్తుండు	త్తుండ
	౨౪	యెక్క	ఎక్క
	౨౫	పణి	ఫణి
౨౪౨	౮	గీ.	ఆ.
	27	లబ్ధ	లబ్ధ
243	12	దుమి	దునుమి
	22	బక్షి	పరిక్షి
	23	మియ	మియా
	25	బిత	పిత
244	4	విర్బ	విర్భ
246	1	రవు	రలను
	4	బూర్వ	పూర్వ
	7	రాస్	రాస్
	11	మెన్న	మేన
	౨1	శ్వడు	శ్వరుడు
	౨2	ముయి	మునీ
౨౪౭	౧	జ్ఞానం	జ్ఞానం
	౨	జేసి	జేసి
	గే	యెందు	యందు
	౨౦	చేతననా	చేనన, నానా
		నంమ్ర	నమ్ర
	౨౬	యెందు	యందు
	౨౭	ససం	సప్తసం
౨౫౦	౨	రబూ	రభూ
	11	బర	పర
	౧౨	హోహితా	మోహితా
	౧౭	తివి	తిరి
	౨3	వెబ	వెప
౨౫౧	గే	ద్వజు	ద్వజు
	౬	సిమ్య	శిమ్య
	౧౪	స్తబ్ధ	స్తబ్ధ
	౧౮	దచ్చి	దచ్చి
		నీవుతు	నీవుతులు
౨౫౨	౧	రాణ	రాయణ
	౭	కునం	కునం

పేజీ	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
	౧౪	వ్యాసు	వ్యాసు
	౨౮	పద	పదం
౨౫౩	౮	ష్టాది	ష్టాది
		దద్ధ	దద్ధ
౨౫౪	౨	నిర్మి	నిర్మి
		జెప్పి	చెప్పి
	౧౦	పరా	పరా
	౨3	జగద్	జగద్
	౧౮	గరు	కరు
౨౫౭	౧౪	క్షయద్వీరుండు	వ్యయకేశ
	౨౫	విడచి	విడిచె
౨౫౮	౨	దేవదేవాను	దేవానుదేవ
	౮	య్యెన	య్యెన
	౧౨	గమ్య	గమ్య
	౧3	గీ.	ఆ.
	౨3	శ్రేష్ఠ	శ్రేష్ఠ
౨౫౯	౧౮	జాన్తి	జాన్తి
౨౬౦	౨౫	మహా	మాహా
౨౬౧	౧౯	శయ	శయా
		అంశాత్రది	శాతాద్రి
౨౬౨	౮	జామ	జామా
	౧౭	దిగా	దికా
౨౬౩	౨	గామ	కామ
		మున	మున
	౧౦	బుర	పుర
	౨3	మరపరిమ	పరిమ
		లింపత	లింపంగత
౨౬౪	3	మంబం	మంబెం
	గే	తులుబ	తులుగ
	౯	రమ్య	రమ్య
	౧౧	వుద్యా	ఉద్యా
	౧౪	శబు	శపు
	౧౭	బ్రత్య	ప్రత్య
		కొను	కొనుం
		యిట్టారా	యిట్టనా
	౧౮	మునుబలుగు	మునచింపు

శ్రీ జి పంక్తి తత్వ విత్వ

తుస్తిం గోయం
 ౧౯ లట్టు గోట్టు
 ౨౬గి 3 గల కాల
 ౧౧ ప్రశ్న ప్రశ్న
 ౧౨ నైశ్యం నైశ్యం
 ౨3 డయా డి
 ౨౬ తుడుబ తుడుప
 ౨౬౬ 1 వాగు వాగు
 2 వడకి వడసి
 1గి డయా డి
 12 సై నయ

శ్రీ జి పంక్తి తత్వ విత్వ

1౮ పాడుతు పాడుదు
 ౨గి దగ్గు దదగ్గు
 28 గాలె కడ్డె
 272 ౯ ఆవ ఆవ
 21 ధణ ధాణ
 274 గి లచే లచే
 ౬ జడబై జడంబై
 13 చితు చితు
 2౮ గాపి గాపిపి
 278 11 నయ నశ్చయ

స మా ప్ర ము

